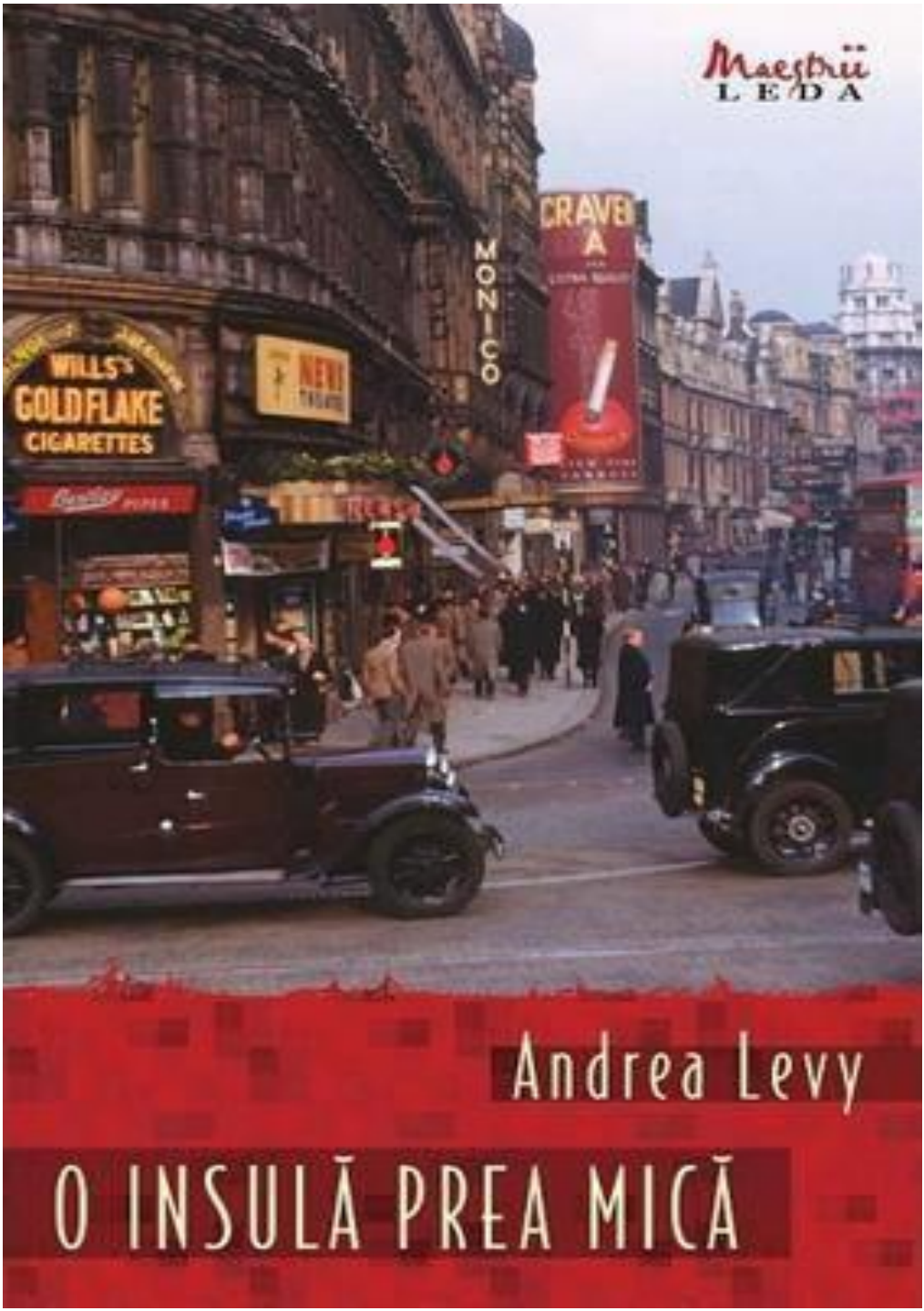
Maeştrii
LEDA
MONICO
CRAVEN
A
WILLS'
GOLD FLAKE
CIGARETTES
Andrea Levy
O INSULĂ PREA MICĂ

Andrea Levy

O INSULĂ PREA MICĂ

Traducere din limba engleză de Liviana Tane

LEDA
GRUPUL EDITORIAL CORINT

Redactor: Mirella Acsente
Tehnoredactare computerizată: Cristina Aprodu
Coperta: Andreea Apostol
Ilustraţia copertei: Chalmers Butterfield

Andrea Levy, *SMALL ISLAND*
Copyright © 2004 Andrea Levy
All rights reserved.

Toate drepturile asupra acestei ediţii sunt rezervate Editurii LED A, imprint al GRUPULUI EDITORIAL CORINT.

ISBN 978-973-102-190-4

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
LEVY, ANDREA
O insulă prea mică / Andrea Levy; trad.: Liviana Tane.— Bucureşti: Leda, 2008
ISBN 978-973-102-190-4

I. Tane, Liviana (trad.)

821.111-31135.1

Pentru Bill

Prolog

Queenie

Puteam să jur c-am fost în Africa. Spusesem întregii clase că am fost. Early Bird, profesoara noastră, m-a scos în faţa steagului britanic – Early Bird nu lăsa pe nimeni să-i spună „Union Jack”: „E steagul Imperiului, nu un spectacol de cabaret”, zicea ea.

Şi acolo, dreaptă ca o stinghie, am declamat:

— Am fost în Africa atunci când a venit la Wembley!

Abia în acel moment Early Bird m-a informat că Africa e o ţară, ba chiar mai mult.

— De regulă nu eşti aşa prostuţă, Queenie Buxton, a continuat ea, dar să ştii că nu ai fost în Africa, ci n-ai ajuns decât la Expoziţia Imperiului Britanic, ca alte câteva mii de persoane.

Fusese o călătorie organizată de Asociaţia Măcelarilor, în fiecare an făceau o excursie la care participau măcelarii cu soţiile şi copiii lor, ba chiar şi lucrătorii lor preferaţi. O ieşire de-o zi. Mamei îi plăcea să meargă. „Parc-ar fi o sărbătoare”, obişnuia să-i spună tatei.

„Nu-i decât pierdere de vreme”, mormăia el. Dar tot mergea.

Vreme de câţiva ani, aproape toată lumea de la ferma noastră mergea. Fetele din casă care o ajutau pe mama la plăcinte. Fetele care lucrau afară şi care hrăneau porcii şi

păsăretul. Chiar şi prostovanii de băieţi care-l ajutau pe tata prin şopron îşi schimbau şorţurile murdare cu hainele lor de duminică, lălâi şi uzate. Întotdeauna ne puneam cele mai bune haine ca să ne bălăcim în mare la Blackpool sau ca să ne plimbăm cu autobuzul roşu prin Piccadilly Circus sau ca să râdem cu maimuţele la zoo. După care ne întorceam din nou acasă. Cu bărbaţii ameţiţi de la prea multă bere şi cu copiii smiorcăindu-se c-au primit nişte scatoalce după ce-şi murdăriseră hainele sau îşi dăduseră cu noroi în păr. Şi, de cele mai multe ori, câte o fată-n casă dispărea cu vreun băiat de la fermă şi apărea ceva mai târziu, despletită toată şi cu o privire ruşinată.

În anul în care mersesem la Expoziţia Imperiului, Primul Război Mondial se terminase de ceva vreme, dar nu fusese nici pe departe uitat. Până şi tata fusese de acord că expoziţia asta merita să-i arunci o privire. Regele o descrisese ca pe „întregul Imperiu la scară mică”. Mama crezuse că asta înseamnă că e vorba de vreo miniatură, ca un tren de jucărie sau ca o machetă. Până când cineva i-a spus că văzuse expusă Racheta lui Stephenson la scară naturală. „Cred că e mare cât planeta”, spusesem eu, făcându-i pe toţi să râdă.

Trebuisem să-i lăsăm acasă pe fraţii mei Billy, Harry şi Jim şi toată lumea fusese de acord cu tata când le spusese smiorcăiţilor că, dacă veneau, i-ar fi înghiţit mulţimea. „Nu mi-e frică să fiu mâncat”, scâncea Billy. Se agăţau, plângând, de haina mamei, care s-a văzut nevoită să le promită că o să le aducă ceva frumos de-acolo: un model de motor sau vreun soldat. Îi lăsase cu fata în casă Molly, care şedea la fereastră îmbufnată, aruncându-ne priviri acre.

Eu eram îmbrăcată într-o rochiţă de organza, cu panglici albastre care-mi cădeau libere pe poale; aveam părul prins în codiţe, împodobite cu funde albe uriaşe. Tot drumul, mama şi tata stătuseră la taclale cu ceilalţi măcelari sau soţii

de măcelari, despre toate cele, de-ale oamenilor care omoară cu satârul. Aşa că m-am trezit uitată între doi dintre angajaţii de la fermă, Emily şi Graham, care şi-au petrecut tot drumul chicotind şi flirtând peste capul meu.

Emily lucra la noi în ogradă de vreo două luni. Avea o mamă vitregă foarte drăguţă, care locuia în Kent şi picta florile de primăvară, şi un tată şi doi unchi în Londra, care beau atât de mult încât nu izbutiseră să stea treji destul cât să se înroleze. Graham îl ajuta pe tata în şopron. Avea grijă de focul de sub fiertura porcilor, căra plăcintele cu carne de porc atunci când era nevoie şi, în general, făcea cam tot ce-i cerea tata pe lângă casă, doar că nu destul de repede. Tata îi zicea lui Graham Jim. În prima zi la noi, îi spusese tatei cum îl cheamă, dar el îl privise din cap până-n picioare şi răspunsese: „Nu pot să-mi prind urechile într-un nume aşa pretenţios, aşa c-o să-ţi zic Jim.” Drept urmare, unii îi spuneau Jim şi alţii Graham, iar el se obişnuise să răspundă la amândouă. Dar singurul lui ţel în viaţă, cel. Puţin din punctul meu de vedere, era să-i pună lui Emily mâna pe sâni.

Sute şi sute de oameni se îmbulzeau pe porţile expoziţiei, dincolo de grădini şi de lacuri. Sporovăind şi comentând despre ce vedeau. Copiii mici erau târâţi de părinţi ca să meargă mai repede. Femeile arătau cu degetul, bătrânii căutau vreun scaun pe care să se aşeze. „Aici! Ba nu, aici… Acolo e mai bine.” Imperiul la scară redusă. Palatul Motoarelor, Palatul Industriilor, apoi, clădire după clădire, fiecare ţară pe care o stăpâneam noi, britanicii. Unele dintre ele erau mari, ca nişte castele, altele aveau acoperişuri nostime ascuţite, iar altul, eram foarte sigură de asta, avea pe post de acoperiş o jumătate de ceapă. Practic, o lume întreagă era acolo, gata să fie vizitată.

„Te face să te simţi mândru”, i-a spus Graham tatei.

La această replică, tata îşi privise ucenicul de sus în jos preţ de-o clipă şi zisese: „ÎI auzi?”

Erau o groază de discuţii legate de locurile pe care ar fi trebuit să le vedem; era acolo o lume întreagă, iar noi nu aveam decât o zi la dispoziţie să o vedem pe toată. Pe mama n-o interesau diversele specii de copaci din Burma şi nici trofeele marilor jocuri din Malaysia. „Poate mai târziu", spusese ea în faţa cafelei din Jamaica. „Oh, nu!" făcuse în faţa zahărului din Barbados. „La ce bun?" pentru ciocolata din Grenada. Şi „Pentru numele lui Dumnezeu, ce e asta?" la Sarawak[1]. În Canada exista un model în mărime naturală al Prinţului de Wales, făcut din unt galben. A trebuit să-mi fac loc cu coatele până în faţă ca să pot arunca o privire. Îmi lipisem nasul de sticlă, dar mama a venit şi m-a tras înapoi: „Ţine-o pe Emily de mână", mi-a spus. „Nu vreau să te pierzi pe-aici." Apoi a muştruluit-o pe Emily în faţa mulţimii, care se chinuia să vadă peste mama şi peste fata ei în casă, roşie toată, şi murmura: „E unt de-adevăratelea? Unt? Nu se poate!" Mama i-a spus lui Emily că nu fusese adusă aici decât ca să aibă grijă de mine şi că, dacă mă pierde, a dat de belea– mare belea pe capul ei. Aşa că Emily s-a lipit de mine ca marca de scrisoare. Şi oriunde mergea Emily, Graham o urma.

Australia mirosea a mere. Mere coapte, verzi, zemoase. Un miros atât de pătrunzător şi de dulce încât îmi strepezea dinţii. „O să luăm câteva", a spus tata, aşezându-se la coadă ca să cumpere o pungă mică, maro, cu fructe. Mama şi le păstrase pe ale ei până mai târziu, dar eu le-am mâncat pe ale mele şi i-am dat cotorul lui Emily. Graham ne-a spus atunci că el vrea să trăiască în Australia. „Tu, în Australia? Tu, vagabond scrântit la minte!" râsese tata.

Mi se promisese că o să văd cum se tunde o oaie în Noua

---

[1] Regiune din Malaysia în partea de nord-vest a insulei Bor- neo. Protectorat britanic după 1888 şi o colonie a Coroanei după 1946, a fost înglobată în Malaysia în 1963 (n.red.).

Zeelandă, dar n-am mai ajuns decât să vedem bietul animal slab şi ciumpăvit învârtindu-se prin ţarc, cu lâna grămadă într-o parte. În Hong Kong mirosea a zoaie, iar India era plină de femei îmbrăcate în haine ciudate şi lungi din materiale în culori tari. Şi toate femeile astea aveau nişte puncte roşii în mijlocul frunţii. Nimeni nu a putut să-mi spună pentru ce erau punctele. „Du-te şi întreab-o pe una dintre ele", mi-a zis Emily. Dar mama m-a oprit, pentru cazul în care punctul ăla însemna că erau bolnave – şi contagioase.

Mirosul de ceai din Ceylon o făcuse pe mama să înghită în sec şi să spună: „Mor dacă nu mă aşez să beau o ceaşcă. Picioarele mele!" La care tata a început să mormăie că nici nu apucase încă să vadă maşina de făcut biscuiţi sau pe cea de împachetat ţigări. Eu plângeam, pentru că voiam să văd şi mai multe ţări. Emily mi-a zis că sunt ca o cuconiţă, dar mama a avertizat-o să-şi ţină gura. Aşa că tata l-a instruit pe Graham – căruia a trebuit să-i repete de două ori, ca să fie sigur că a înţeles – să se întâlnească mai târziu cu el şi cu mama în zona de aşteptare de la expoziţia de gaze. Apoi mama şi tata s-au dus mai departe, să caute maşinării moderne şi cutii frigorifice, în timp ce eu, Emily şi, desigur, îndrăgostitul Graham am continuat să ne plimbăm singuri prin lume.

Atunci ne-am rătăcit în Africa. Ne aventuraserăm înăuntru, urmărind mirosul siropos de ciocolată neagră. Emily mergea în spatele lui Graham, uitându-se din când în când la mine doar ca să-mi spună: „Haide, grăbeşte-te!" Voiam şi eu o cană de cacao ca cele pe care le sorbea toată lumea, dar în schimb Emily m-a apucat de una dintre codiţe şi mi-a zis să măresc pasul. Apoi ne-am trezit într-un sat african, cu Graham uitându-se de jur împrejur, scărpinându-se în cap şi zicându-i lui Emily că are nevoie la toaletă.

Eram în junglă. Colibe făcute din noroi, cu acoperişuri ascuţite de nuiele erau peste tot în jurul nostru. Şi într-una

dintre colibe, aşezată pe jos, pe podeaua murdară, stătea o femeie cu pielea la fel de neagră ca cerneala din călimara mea de la şcoală. O umbră trezită la viaţă. Cu picioarele încrucişate, ţesea la un război o pânză cu model colorat.

— Acum avem maşini care fac asta, a spus Graham în timp ce Emily îi făcea semn să tacă. Dar nu înţelege ce spun, îi explicase el. Nu sunt civilizaţi. Nu înţeleg decât bătaia tobelor.

Femeia şi-a văzut de treabă ca şi când n-ar fi auzit pe nimeni vorbind, trecând suveica printre firele întinse pe război.

— Aţi văzut unde-i toaleta? a întrebat-o Graham, dar ea nici asta nu a înţeles.

— Vreau să mergem, am spus eu, pentru că nu era nimic interesant de văzut acolo.

Dar deodată a apărut un bărbat. Un african. Atât de negru că părea sculptat în ciocolată topită. M-am agăţat de Emily, dar ea m-a împins deoparte. Bărbatul era chiar lângă mine, destul de aproape cât să-l aud respirând. Un bărbat ca o maimuţă, cu transpiraţia mirosind a naftalină. Mai negru decât atunci când te freci cu funingine pe faţă.

Picăturile de transpiraţie de pe fruntea lui străluceau ca nişte bijuterii. Avea buzele maro, nu roz cum ar fi trebuit să fie, şi erau umflate ca nişte cauciucuri de bicicletă. Avea părul creţ şi lânos, ca o oaie neagră proaspăt tunsă. Nasul lui, turtit, avea două nări largi ca nişte tuneluri de tren. Şi se uita în jos la mine.

— Vrei să-l pupi? a zis Graham.

M-a înghiontit, tachinându-mă, şi m-a împins înainte – şi mai aproape de bărbatul acela negru.

Iar Emily a chicotit.

— Haide, Queenie, pupă-l, pupă-l!

Bărbatul acela încă se uita în jos, la mine. Simţeam cum mi se ridică sângele în obraji, făcându-mă stacojie, în timp ce el

zâmbea, scoţând la iveală două rânduri perfecte de dinţi orbitor de albi. Interiorul gurii lui era roz, iar faţa lui venea din ce în ce mai aproape de a mea. Ar fi putut să mă înghită, bărbatul ăsta negru uriaş. Dar el mi-a zis, în cea mai curată engleză:

— Poate ne dăm mâna, în schimb?

Lui Graham i s-a şters zâmbetul de pe faţă. Iar eu i-am strâns mâna africanului. Era caldă şi uşor umedă, ca a oricărui om obişnuit. I-am scuturat mâna în sus şi-n jos, preţ de câteva secunde. Iar el şi-a înclinat capul spre mine şi mi-a spus:

— Mă bucur să te cunosc.

Apoi mi-a lăsat mâna şi s-a dat din faţa noastră, ca să putem trece. Emily încă mai chicotea, privindu-l pe Graham şi dându-şi ochii peste cap. M-a apucat de braţ şi m-a tras mai departe, în timp ce Graham bombănea din nou că vrea la toaletă. Iar africanul trebuie să fi înţeles, căci i-a arătat cu degetul şi a spus:

— Acolo, după copaci, e o toaletă unde cred că poţi să găseşti ce-ţi trebuie.

Dar Graham nu a reuşit să găsească toaleta. A trebuit să se uşureze după nişte containere, în timp ce eu şi Emily stăteam de pază.

Tata avea să-mi spună mai târziu că negrul acela căruia îi strânsesem eu mâna era vreun şef de trib sau prinţ de prin Africa. Evident, dacă vorbesc engleza, e clar că sunt civilizaţi – au învăţat limba engleză de la albi, probabil de la nişte misionari. Aşa că tata m-a sfătuit să nu-mi fac griji că-i strânsesem mâna, pentru că era, cel mai probabil, un om puternic.

Ca să mă facă să uit întâlnirea, tata mi-a promis o călătorie de plăcere cu trenuleţul suspendat.

— Vino, o să putem vedea la distanţă de câţiva kilometri, a convins-o el pe mama.

Ea era reticentă, temându-se că ar putea să mi se facă rău şi să vomit. Tata i-a spus că e o fricoasă, apoi i-a promis că o să vadă cea mai frumoasă privelişte din viaţa ei. Le-am făcut cu mâna lui Emily şi lui Graham în timp ce micul nostru vagon se ridica din ce în ce mai sus. Ei rămăseseră în urmă, Emily mestecând caramele, iar Graham fumând o ţigară. Dar apoi au dispărut.

— Or să apară ei înapoi, a oftat mama.

Am urcat mai sus şi mai sus în cer, până când oamenii nu se mai vedeau decât ca nişte puncte în urma noastră. Şi, când am ajuns chiar în vârf – iar luminile electrice de dedesubt se amestecau cu stelele – tata a spus ceva ce nu voi uita niciodată. A spus:

— Uită-te, Queenie. Priveşte în jurul tău. Ai toată lumea la picioare, fata mea.

1948

Unu

Hortense

Mi-am amintit totul dintr-odată. Celia Langley. Celia Langley stătea în faţa mea, cu mâinile-n şolduri şi cu capul în nori. Şi-mi spunea: „Oh, Hortense, atunci când o să fiu mare" (toate visele ei începeau cu „atunci când o să fiu mare"), „când o să fiu mare, o să plec din Jamaica şi o să mă mut în Anglia." Cam ăsta era momentul în care tonul ei căpăta un accent preţios, nasul i se ridica în vânt (în fine, atât cât putea să se ridice nasul ei turtit) şi începea să se legene, văzându-se cu ochii minţii. „Hortense, în Anglia o să am o casă mare, cu clopoţel la uşă; şi o să sun din clopoţel", spunea ea, imitând clinchetul. „O să sun din clopoţel când o să fiu în casa mea din Anglia. Aşa o să fac eu când o să fiu mare."

N-am zis nimic la vremea aceea. Am dat doar din cap şi am răspuns: „Cu siguranţă aşa o să fie, Celia Langley, cu siguranţă aşa o să fie.” Nu îndrăzneam să visez că va veni ziua în care eu însămi voi fi cea care va ajunge în Anglia. Nu îndrăzneam să visez că eu voi fi cea care, într-o zi, va naviga pe o navă mare cât lumea, în timp ce soarele îmi mângâia chipul arzându-mi pielea. Dar eu eram! În faţa uşii unei case din Londra, sunând clopoţelul. Apăs degetul pe sonerie, nerăbdătoare să aud clinchetul de cealaltă parte. Oh, Celia Langley, unde eşti tu, cu visele tale mari şi cu nasul în vânt? Oare poţi să mă vezi? Mă vezi la Londra? Hortense Roberts, măritată, cu verigheta de aur pe deget şi cu o rochie de mireasă în cufăr. Doamna Joseph. Doamna Gilbert Joseph. Ce zici de asta, Celia Langley? Eu sunt cea care a ajuns în Anglia, cea care sună la uşa uneia dintre cele mai înalte case pe care le-am văzut vreodată.

Dar când am apăsat butonul soneriei, n-am auzit clopoţelul. Nici vorbă de vreun clinchet. Aşa că am mai apăsat o dată, în caz că soneria nu funcţiona. Din câte puteam vedea, casa era destul de părăginită. Mă rog, părăginită într-un fel măreţ. Eram sigură că această casă fusese cândva casa unui doctor sau a unui avocat sau poate chiar a unui prieten al unui prieten al regelui. Pentru că numai casa unor oameni din înalta societate putea să aibă coloane la intrare. Coloane împodobite cu fel de fel de desene complicate răsucite împrejur. Iar geamurile erau colorate ca cele ale unei biserici. E adevărat că unele dintre ele erau sparte şi fuseseră înlocuite cu bucăţi de carton lipite cu bandă adezivă. Dar cine ştie ce lucruri diavoleşti făcuseră bombele domnului Hitler în timpul războiului? Am apăsat din nou pe butonul soneriei, deşi era evident că nimeni nu-mi răspunde de pe partea cealaltă a uşii. Am ţinut degetul apăsat pe sonerie şi mi-am lipit şi urechea de fereastră. O lumină s-a aprins în interior şi o voce de femeie a început să

strige:

— Gata, gata, vin! Vin imediat.

Am făcut un pas înapoi, evitând la milimetru un căcăţel de câine ascuns printre resturi de frunze şi iarbă. Mi-am strâns haina pe lângă mine, apucând cu nădejde de ea în locul în care pierdusem, din păcate, un nasture.

Mi-am potrivit şi pălăria pe cap, ca să mă asigur că nu se pleoştise în aerul umed, făcându-mă să arăt ridicolă. Apoi m-am îndreptat de spate.

O englezoaică a deschis uşa. Cu părul blond şi pistruiată, englezoaica avea nişte ochi atât de albaştri încât erau cel mai strălucitor lucru de pe strada asta. S-a uitat la mine, şi-a dezlipit buzele subţiri şi mi s-a adresat:

— Da?

— Aceasta este casa domnului Gilbert Joseph?

— Mă scuzaţi?

— Gilbert Joseph? am repetat, un pic mai încet.

— Oh, Gilbert. Cine eşti dumneata?

Pronunţase Gilbert cu un accent atât de ciudat încât, pentru o clipă, mi-a fost teamă să nu fiu trimisă altcuiva, din greşeală.

— Domnul Gilbert Joseph e soţul meu. Eu sunt soţia lui.

Chipul femeii a căpătat o expresie nedumerită, dar în acelaşi timp încântată. A aruncat o privire înapoi, în casă, ridicând uşor capul. Apoi s-a întors spre mine şi m-a întrebat:

— Şi n-a venit să te întâmpine?

— Nu l-am văzut pe Gilbert, i-am spus, apoi am întrebat: Sper însă că aceasta e casa lui.

— Poftim? a făcut ea.

S-a uitat apoi, peste umărul meu, la cufărul aşezat pe marginea bordurii, unde îl lăsase şoferul taxiului.

— Ala e al dumitale? m-a chestionat ea.

— Da.

— E mare cât China. Cum l-ai târât pân-aici? a chicotit ea.

Un râs deschis, care-i umplea ochii şi gura.

Am râs şi eu, de complezenţă, ca să nu ştiu care-i treaba cu China. Şi i-am răspuns.

— Am venit cu un taxi, şi şoferul m-a asigurat că asta e adresa. Asta este casa lui Gilbert Joseph?

Femeia a tăcut câteva clipe înainte să răspundă.

— Aşteaptă puţin aici. Să văd dacă e în camera lui.

Apoi mi-a trântit uşa în nas.

Şi m-am întrebat cum ar putea o femeie de 1,60 în (sau de 1,65, dacă-mi puneam pantofii de nuntă), cum ar putea o astfel de persoană să ajungă în vârful unei case ca asta. Tot ce mi-a trecut prin cap a fost un sistem de scripeţi cu frânghii. Nişte frânghii şi scripeţi cu care să mă tragă în sus. În Jamaica aveam scări. Chiar şi în casele cu un singur nivel aveam scări pe care musafirii urcau pe verandă şi apoi altele, pe care coborau în bucătărie. Chiar şi acolo unde urmasem colegiul erau scări, până unde erau cazate elevele, pe două etaje diferite. Eram extrem de familiarizată cu scările. Dar singurul lucru care-mi trecea prin minte în timp ce priveam în sus spre casa asta înaltă, înaltă erau doar frânghii şi scripeţi. Era evident că stătusem prea mult pe navă.

În ultima scrisoare pe care mi-o trimisese, Gilbert Joseph îmi promisese că va fi acolo şi mă va aştepta atunci când nava mea va andoca pe cheul englezesc. Compusese chiar vreo două pagini în care-mi descria cu lux de amănunte cum mă va întâmpina. „Voi fi acolo", îmi scrisese. „Mă vei vedea acolo, făcându-i cu mâna fericit tinerei mele mirese care vine în sfârşit în Anglia. Voi sări în sus de bucurie, strigându-ţi numele chinuit de dor." îmi trecuse prin minte că, după ce nu-l văzusem preţ de şase luni, Gilbert îmi va fi uitat chipul. Singurul fel în care şi-ar fi putut recunoaşte mireasa ar fi fost să se uite după o femeie încruntată care îl privea jenată pe bufonul cu care se măritase, ţopăind ca un descreierat pe

ţărm.

Dar nu mai conta – nu fusese acolo. Nimeni care să se fi potrivit descrierii lui. Singurii oameni care ţopăiau pe ţărm erau jamaicanii care veniseră şi care părăseau în grabă nava. Femei care tremurau îmbrăcate în hainele lor cele bune, cu care mergeau doar la biserică – rochiile lor de bumbac cu funde pleoştite şi dantelă; pălăriile şi mănuşile lor albe păreau stridente în griul nopţii. Bărbaţii purtau costume, papioane şi pălării. Săreau pe pământ şi făceau cu mâna. Săreau şi le făceau cu mâna celor care veniseră să-i aştepte. Bărbaţi de culoare îmbrăcaţi în haine scămoşate şi cu fulare făcute de mână. Cocoşaţi de frig. Încordându-se şi sforţându-se să vadă o valiză sau o coamă de păr, nişte pantofi sau o voce, un chip cunoscut. Care păreau înspăimântaţi – căscau ochii cam tare – pe când cercetau bagajele care fuseseră aduse de peste ocean şi care acum trebuiau să fie cărate pe străzile Londrei, întâmpinându-şi rudele cu aceleaşi cuvinte: „Ai adus şi tu nişte guava, nişte rom – ai şi tu ceva cartof-dulce prin valiză?”

În timp ce puneam piciorul pe pământul englezesc, o englezoaică s-a apropiat de mine. I se tăiase răsuflarea. Era roşie toată şi gâfâia. M-a răsucit pe picioare cu o smucitură care mi-a făcut unul dintre nasturii de la haină să sară cât colo şi să se piardă prin mulţime cu viteza unui glonţ.

— Tu eşti Sugar? m-a întrebat.

Eu încă mă mai străduiam să-mi recuperez nasturele, în ideea că o să-l cos mai târziu, mai ales că haina asta mă costase ceva bani. Dar englezoaica s-a înfipt iar în faţa mea şi a vrut să ştie neapărat:

— Tu eşti Sugar?

M-am îndreptat de mijloc şi i-am răspuns:

— Nu. Eu sunt Hortense.

A plescăit din buze ca şi când această informaţie o cam enerva. Apoi a inspirat adânc şi mi s-a adresat din nou:

— Ai văzut-o pe Sugar? E de-a voastră. Vine să fie bona copilului meu şi am întârziat mai mult decât credeam. Trebuie să o ştii. Sugar. Sugar?

Mi-a trecut prin minte că aş face bine să încerc să pronunţ Sugar cu vocalele alea care făceau cuvântul să pară că nu se mai termină. Extrem de englezesc. Sugaaaar. Aşa că i-am răspuns femeii politicos:

— Nu, n-am văzut-o pe…

Dar ea a clătinat din cap şi a scos un „ohh" înainte să am ocazia să-mi deschid vreo vocală. Englezoaica s-a năpustit în altă grămadă de oameni şi a întors la fel de brusc o altă femeie jamaicană care, trezindu-se atât de aproape de o femeie ce-i urla în faţă din toţi rărunchii „Sugaaar, Sugaaar", a lăsat să-i scape un ţipăt înspăimântat.

L-am aşteptat pe Gilbert preţ de vreo două ceasuri. Două ceasuri în care au trecut prin faţa mea fel de fel de oameni care legau la loc, prin îmbrăţişări, relaţii întrerupte sau prietenii. Râzând sau ştergându-şi ochii înlăcrimaţi cu batista. Certându-se despre cine unde merge. Bărbaţi ridicând valize pe umeri, pufnind şi asudând. Femei tot aranjându-şi pălăriile sau trăgându-şi mănuşile. Totul se îndepărta în noaptea asta rece şi neagră printr-o arcadă care semăna cu o gură căscată. Odată cu plecarea mulţimii, mi-am căutat nasturele pe pavaj. Dar nu era cu putinţă să găseşti ceva aşa de mic în lumina atât de slabă.

Mai era pe-acolo doar un bărbat alb care împingea un cărucior – uneori gol, alteori plin. În timp ce trecea, fluiera o melodie căreia-i ţinea ritmul dând din cap. M-am gândit că acest muncitor alb ar putea să aibă idee cum să ajung la destinaţie. Am încercat să-i atrag atenţia ridicând mâna.

— Mă scuzaţi, domnule, trebuie să ajung pe Nevem Street. Se întâmplă să ştiţi unde este?

Bărbatul s-a scărpinat în cap şi s-a scobit în nara stângă înainte să-mi răspundă:

— Nu pot să te duc până acolo cu căruciorul meu, drăguţă.

Mi-a trecut prin minte că poate nu m-am făcut bine înţeleasă sau ceva de genul ăsta care să-l fi făcut pe om să mă creadă atât de cretină încât să-i fi cerut să mă poarte, cu amărâtul ăla de cărucior al lui cu numai două roţi, pe toate străzile din Londra. Adică ce-şi închipuia? Că m-aş fi căţărat în cârca lui, cu picioarele pe după mijloc?

— Ar trebui să iei un taxi, a continuat el după ce s-a săturat să mai râdă de propria lui glumă.

L-am privit în ochi şi i-am spus:

— Mulţumesc, dar aţi putea fi amabil să-mi arătaţi şi locul în care aş putea găsi un autovehicul de acest fel?

Bărbatul m-a privit perplex.

— Ce zici tu acolo, drăguţă? a făcut el, de parcă vorbeam în dodii.

A trebui să-i spun de mai multe ori adresa şoferului până când acesta să dea din cap vertiginos, semn c-a înţeles despre ce vorbesc.

— Trebuie să fiu condusă pe Nevem Street, la numărul 21, în SW 5. Nevern Street, 21. N-e-v-e-r-n S-t-r-e-e-t.

Îmi foloseam accentul cel mai bun. Acel accent care mă făcuse şefa clasei şi cu care câştigasem concursul de pronunţie în limba engleză al lui Miss Stuart. Felul în care recitasem „Odă unei privighetori”[2] îmi adusese o medalie de merit şi onoarea de a suna clopoţelul şcolii timp de-o săptămână.

Şi totuşi, acest şofer de taxi nu părea să mă înţeleagă.

— Nu, regret, drăguţă. O ai scrisă pe undeva? Pe vreo bucăţică de hârtie?

I-am arătat scrisoarea de la soţul meu, pe care scria clar adresa.

---

[2] *Ode to a Nightingale,* de John Keats (1795-1821), poet romantic englez (n.red.).

— Oh, Nevem Street, 21. Gata, am înţeles.

Era o noapte cu lună plină. Se vedea din când în când, alteori era acoperită de nori. Dar era o noapte cu lună plină a cărei lumină bătea mai tare sau mai estompat, la fel cum răsuflarea mea aburea geamul maşinii.

— Asta e locul pe care-l cauţi, drăguţă. Nevem Street, 21, mi-a spus şoferul. Mergi şi sună la uşă. Ştii cum e cu soneriile, nu? Aveţi şi voi acolo, de unde vii tu? Mergi şi sună la uşă şi o să iasă cineva. Sunt sigur că cineva din casă o să te ajute şi cu ăsta, drăguţă, a mai zis el, lăsându-mi cufărul pe trotuar. Mergi şi sună.

Ultimele cuvinte le-a pronunţat cu acea rotunjire a buzelor pe care eu o foloseam de obicei atunci când le predam copiilor foarte mici. Mi-a trecut o clipă prin minte că poate aceşti muncitori albi sunt puşi să muncească tocmai pentru că sunt foarte proşti.

Ceva a ieşit brusc pe uşă, dar nu mi-am putut da seama ce, atât de repede se mişca. Putea să fie un câine uriaş, judecând după felul în care sărea spre mine. Mi-am dat seama că era soţul meu abia în clipa în care l-am auzit rostindu-mi numele:

— Hortense! Hortense! Eşti aici! Eşti în sfârşit aici, Hortense!

Mi-am încrucişat braţele, m-am aşezat pe cufăr şi mi-am ferit privirea. El s-a oprit în faţa mea. Încă îşi ţinea braţele desfăcute, aşteptându-mă să-i sar la piept.

— Nu mă lua pe mine cu „Hortense”, Gilbert Joseph.

Braţele i-au coborât uşor pe lângă trup în timp ce-mi spunea:

— Nu te bucuri să mă vezi, Hortense?

I-am citat cuvânt cu cuvânt din propria lui scrisoare:

— „Voi fi pe cheu, ca să te aştept. Voi sări în sus de bucurie, strigându-ţi numele chinuit de dor.”

— Cum ai ajuns aici, Hortense? a fost tot ce mi-a putut

răspunde.

— Fără ajutorul tău, Gilbert Joseph, aşa am ajuns. Fără niciun fel de ajutor din partea ta. Unde ai fost? De ce n-ai venit să mă aştepţi? De ce nu mi-ai făcut cu mâna, strigându-mi numele chinuit de dor?

A început cu răsuflarea tăiată:

— Hortense, lasă-mă să-ţi explic. Am venit la cheu, dar nu era niciun vapor. Şi cei de-acolo îmi zic să mă întorc mai târziu, când vine nava. Aşa că mă duc acasă şi profit de ocazie ca să deretic niţel, să te primesc aşa cum se cuvine…

Avea cămaşa încheiată greşit. Iar gulerul îi era ridicat într-o parte şi coborât în cealaltă. Doi nasturi răzleţi atârnau pe piept, fără să se potrivească în butonieră. Cămaşa îi era îndesată în pantaloni doar în partea din faţă, în timp ce la spate îi atârna aiurea, ca a unui şcolar obraznic. Avea un şiret dezlegat. Părea neglijent. Unde era oare bărbatul pe care-l ştiam? Acela era un bărbat inteligent: cu costum la două rânduri de nasturi, cu părul pieptănat cu cărare şi strălucind de briantină, cu pantofii curaţi, cu unghiile tăiate scurt, cu mustaţa îngrijită şi cu nasul subţire. Bărbatul care vorbea repede şi agitat în faţa mea părea un negru necioplit. Dar era Gilbert, puteam să jur. Puteam să-mi dau seama după felul în care amărâtul de el tropăia în timp ce-şi bâlbâia scuzele.

— Şi tocmai mă pregăteam să plec din nou în port când iată-te! Ai apărut tu la uşă. Dumnezeule, ce surpriză pentru mine! Hortense! Eşti aici, în sfârşit!

Abia atunci am observat că englezoaica aceea care-mi răspunsese la uşă ne privea din capul scărilor. Şi a strigat de sus:

— Gilbert, pot să închid uşa acum? Vine un curent îngrozitor.

Iar el i-a răspuns pe un ton relaxat:

— Vin imediat.

— Haide, dacă nu vrei ca toată Anglia să afle povestea noastră, i-am şoptit.

Englezoaica încă mă privea când am intrat în vestibul. Mă scruta ca şi când eu n-aş fi fost acolo să-i observ privirile insistente. Am înclinat capul spre ea şi i-am spus:

— Mulţumesc pentru că m-aţi ajutat să-mi găsesc soţul. Sper că nu v-am deranjat prea mult.

Speram că, dacă îi vorbeam direct, şi-ar fi luat ochii de la mine şi s-ar fi dus să-şi vadă de-ale ei. Dar nu s-a întâmplat aşa. A ridicat imperceptibil din umeri şi a continuat să se zgâiască la mine. ÎI auzeam pe Gilbert trăgându-mi cufărul după el. Amândouă stăteam şi-l ascultam cum pufăie şi oftează ca o locomotivă cu aburi stricată.

Apoi el a intrat strigând:

— Hortense, ce naiba ai în cufărul ăla? Pe maică-ta?

În timp ce englezoaica încă ne mai privea, eu, în loc să-l cert, am zâmbit şi am răspuns:

— Am în cufărul ăla toate lucrurile de care o să am nevoie, mulţumesc, Gilbert.

— Deci ai adus-o şi pe maică-ta, a spus Gilbert.

Apoi a izbucnit în râsul pe care i-l ştiam: un fel de fornăit zgomotos din fundul nasului, care-i făcea dintele de aur să sclipească. Încă mai zâmbeam când el a început să-şi frece mâinile şi a spus:

— Ei bine, eu sper că ai adus totuşi guava şi mango şi rom şi…

— Sper că nu aduci în casă nimic împuţit, nu? l-a întrerupt englezoaica.

Întrebarea ei mi-a şters zâmbetul de pe buze. M-am întors spre ea şi am început:

— Am adus numai ceea ce…

Dar Gilbert m-a prins de cot.

— Haide, Hortense, m-a îndemnat el, ca şi când englezoaica n-ar fi scos o vorbă. Vino să-ţi arăt locul.

Am pornit în urma lui pe scări, când am auzit-o pe femeie strigând după noi:

— Şi cu cufărul ce faci, Gilbert? Doar n-o să-l laşi aici?

Gilbert a privit înapoi peste umărul meu şi i-a răspuns zâmbind:

— Nu-ţi face griji, Queenie. Vin imediat, vin.

A trebuit să mă prind de balustradă ca să mă trag în sus, treaptă după treaptă. Aproape că nu era lumină, în afară de un bec, atât de slab încât nici nu-ţi dădeai seama exact de unde vine sau dacă dă lumină ori o absoarbe. La fiecare cot al scării mai urma un şir de trepte abrupte care se înălţau în faţa mea ca nişte rafturi goale de cărţi. Tânjeam după frânghiile şi scripeţii care-mi trecuseră mai devreme prin minte. Bâjbâiam ca un orb, prin locuri pe unde nu venea nici urmă de lumină, şi singurul lucru după care mă puteam orienta era zgomotul făcut de Gilbert în timp ce urca.

— Nu mai e mult, Hortense, mi-a zis el, precum Moise în vârful muntelui.

Aproape că mi se tăiase răsuflarea când am ajuns sus, în faţa uşii în dreptul căreia Gilbert stătea rânjind:

— Asta e.

— Ce de scări! Nu puteai găsi un loc cu mai puţine?

Am intrat amândoi în cameră. Gilbert s-a repezit să tragă o pătură peste patul nefăcut. Puteam să bag mâna în foc că încă mai era cald. Îmi era limpede că el tocmai se ridicase din pat. Mirosea a gaze. Gilbert a întins mâinile în jur, ca şi când mi-ar fi prezentat o privelişte spectaculoasă.

— Asta e camera, a spus el.

Tot ce puteam vedea erau nişte pereţi maro-închis. Un scaun stricat îşi sprijinea un picior mai scurt pe o Biblie. O perdea ruptă acoperea fereastra, iar costumul lui Gilbert – cel la două rânduri de nasturi – atârna pe o bară prinsă de perete.

— Bun, am spus, şi acum arată-mi şi restul, Gilbert. Arată-

mi şi restul, am spus în timp ce el mă privea fix. Sunt foarte obosită după călătorie. Celelalte camere, Gilbert, am insistat şi el a început să se scarpine în cap. Cele pe care erai atât de ocupat să le aranjezi încât ai uitat să vii în port să mă aştepţi.

Gilbert a vorbit atât de încet încât abia l-am putut auzi. Şi a spus:

— Păi, asta-i tot.

— Pardon? am făcut.

— Asta e tot, Hortense, asta e camera în care locuiesc.

Din trei paşi ajungeai dintr-un capăt în celălalt al camerei. Iar din alţi patru paşi o traversai pe lungime. Avea o chiuvetă într-un colţ, şi un robinet ruginit ieşea din perete deasupra ei. Mai era o masă cu două scaune – unul dintre ele cu spătarul rupt – lipită de pat. Pe fotoliu se vedeau o sacoşă, o bluză de pijama şi un ceainic.

— Asta-i tot?

Trebuia să mă aşez pe pat, pentru că simţeam că mă lasă picioarele. Patul nici măcar nu s-a mişcat sub mine când m-am aşezat.

— Asta-i tot? Aici locuieşti? Asta-i tot?

— Da, asta-i tot.

Şi-a desfăcut din nou braţele larg, ca şi când mi-arăta o cameră dintr-un palat.

— Asta-i tot? Asta-i tot? M-ai făcut să bat atâta drum numai pentru asta?

El şi-a supt dinţii şi mi-a aruncat o privire furioasă:

— Dar la ce te-aşteptai, femeie? Da, asta-i tot! Ce voiai? Toată lumea trăieşte aşa. A fost război. Case bombardate. Ştiu o grămadă de oameni care trăiesc chiar mai rău de-atât. Ce vrei? Trebuia să rămâi la mama dacă voiai o casă frumoasă. Aici a fost război. Toată lumea trăieşte aşa.

S-a uitat în jos la mine, cu cămaşa lui prost încheiată atârnându-i pe pieptul care gâfâia. În mijlocul covorului era o porţiune uzată, şi o bucată de pâine era aruncată pe jos. El

şi-a supt din nou dinţii şi a ieşit din cameră. L-am auzit coborând cu zgomot scările. M-a lăsat singură.

M-a lăsat singură să mă uit la asta-i tot.

Doi

Gilbert

— Aşa trăiesc englezii?

De câte ori mă întreabă ea asta? Am pierdut socoteala.

— Aşa trăiesc englezii?

Întrebarea asta a devenit o lamentare îndurerată legată de fiecare lucruşor pe care-l vede.

— Aşa trăiesc englezii?

— Da, îi spun, aşa trăiesc englezii. A fost război aici… mulţi englezi trăiesc chiar mai rău de-atât.

Se duce la fereastră, aruncă o privire cercetătoare afară, îşi trece mâna înmănuşată pe geam şi o examinează, după care mai întreabă o dată:

— Aşa trăiesc englezii?

Curând, bărbatul onorabil din mine a început să mă izbească în coaste şi să-mi dea cu pumnii în piept, vrând să ştie: Gilbert, ce dracu' ai făcut? Ce-a fost în capul tău de te-ai însurat cu femeia asta?

Queenie încă mai şedea în uşa deschisă când am încercat să trag în casă cufărul imens pe care Hortense îl adusese pe vapor tocmai din celălalt capăt al oceanului.

— E totul în regulă, Gilbert?

— Da, mulţumesc, i-am spus.

— Cum ziceai că o cheamă?

— Hortense.

— Ce nume amuzant!

— Mai amuzant decât Queenie?

Ea a râs scurt, deşi nu făcusem nicio glumă.

— Va trebui să muţi cufărul ăla, trebuie să închid uşa. Cineva o să plece cu el dacă nu eşti atent.

— Dacă cineva îl poate ridica, al lui să fie, am mormăit, îl iau acum, Queenie, am adăugat apoi.

Ideea era să încerc să fac cufărul să alunece în sus, pe scări. Puteam să fac asta pe o treaptă – poate chiar două dacă mi-aş fi odihnit apoi picioarele vreo oră. Dar cufărul ăsta atârna la fel de greu ca sicriul unui grăsan transformat în piatră. Trebuia să chem unul dintre băieţi să mă ajute. Aşa că am ciocănit la uşa lui Winston.

Bărbatul care a răspuns la uşă nu era Winston. Sigur, semăna cu Winston, vorbea ca Winston şi era îmbrăcat ca Winston. Dar Winston era jumătate dintr-o pereche de gemeni. Identici ca două boabe-ntr-o păstaie. Asta era fratele lui, Kenneth. Ca să-ţi dai seama care dintre ei e care, trebuia să încerci să împrumuţi de la ei un şiling. Winston te-ar fi ajutat, dar ţi-ar fi stat în coastă prin toată Londra până i-l dădeai înapoi. Kenneth în schimb te-ar fi convins să-i dai *tu lui* un şiling, cu promisiunea că-l poate transforma într-o liră până la sfârşitul săptămânii. Locuinţa lui Kenneth era în Notting Dale; trăia acolo cu o irlandeză, Noreen. Mi-am dat seama că nu e Winston abia după ce, rugându-l să mă ajute să ridic cufărul soţiei mele, am primit de la bărbatul din faţa mea următorul răspuns:

— Adică zici că numa' ce-a venit de-acasă? Ştii cumva ce-are în cufărul ăla?

— Nu ştiu, omule.

— Păi hai să-l deschidem. Mango se vinde cu un preţ frumuşel. Crezi c-o avea şi nişte rom? Am nişte băieţi care-ar da juma' de leafă ca să pună pe limbă o bucăţică de guava.

— Sunt lucrurile neveste-mii în cufărul ăla!

— Pfui, nu-mi vine a-mi crede urechilor! Halal bărbat! Numa' ce-a coborât de pe vapor – tre' să-i arăţi cine-i şefu'. Şi-asta acuma, repejor, să n-apuce cine ştie ce obicei prost de

la-nceput. O muiere trebuie să facă ce-i cere bărbatu'. Întreabă şi judecătoru', dacă vrei. Şi pe poliţai. O să-ţi zică. Tot ce e-n cufărul ăla e ş-al tău. Tot ce-i al ei e şi al tău şi, dacă nu-i convine, oleacă de chelfăneală o s-o facă să se supună.

Aşa că l-am întrebat pe limbutul ăsta:

— Da' tu ce cauţi în camera lui Winston? Iar te-a dat Noreen afară?

Caraghioşi ca doi actori de pantomimă, ne-am luptat cu cufărul şi l-am urcat pe scări, încet ca nişte melci. Asta până când cufărul a apucat-o înapoi pe scări dintr-o mişcare în momentul în care Kenneth s-a oprit pentru o ţigară – pe care tot eu trebuia să i-o dau – pe motiv că e singurul lucru care l-ar face să-şi recapete răsuflarea. Cât ne-a luat să ajungem în cameră? Nu sunt foarte sigur. Tânăr focos când mă apucasem de treabă, finalul cursei mă transformase într-un cadavru viu. Iar acolo, la capătul drumului, Hortense, care încă stătea aşezată delicat pe pat, mi-a arătat cu un deget înmănuşat:

— Aşază-l sub fereastră. Şi te rog să ai grijă.

Kenneth şi cu mine, într-un acord mutual tăcut, am lăsat cufărul să cadă fix acolo unde eram, adică abia trecuţi de pragul uşii.

Nu numai jamaicanilor le place să ia oamenii străini la întrebări şi să-i toace până ameţesc. Doar că jamaicanii sunt maeştrii imbatabili şi cei mai talentaţi ai acestei arte. Aşa că omul meu, Kenneth, s-a pus pe treabă. Nici nu trecuse o secundă că o şi întreba pe Hortense din ce parte a insulei vine, câţi membri are familia ei, cu ce se ocupă tatăl ei, unde a făcut şcoala, cu ce vapor a venit, dacă s-a întâlnit pe vaporul din Buff Bay cu un bărbat pe care-l cheamă Clinton şi, desigur, ce avea în cufăr. Nu aşteptase însă vreun răspuns, iar Hortense îl ascultase politicoasă la început, dar acum începuse să-l privească de parcă era ceva lipit de pantoful ei.

— Mulţumesc pentru ajutor, Kenneth, îi spun.

— Oh, aveţi şi perdele aici, sus, remarcă el.

— La revedere, îi spun.

— Pleci, omule? face el.

Aşa că mă văd nevoit să-i fac semn. Toţi băieţii noştri din Jamaica ştiu semnul. Atunci când un bărbat vrea să rămână singur cu o femeie, din motive pe care nici cu gândul nu le poţi gândi, trebuie să faci semnul: cu capul plecat pe un umăr şi cu ochii, iniţial mijiţi, deschişi din ce în ce mai tare şi arătând, prin mişcări rapide, spre cea mai apropiată ieşire. Până şi cel mai prost jamaican ştie să citească semnul şi nu l-ar ignora niciodată, în caz că data viitoare ar putea fi chiar el cel care să aibă nevoie să-l folosească.

— Oh! face Kenneth. Ar trebui s-o şterg. Dar să nu uiţi ce ţi-am zis, Gilbert. Winston ştie unde mă găseşte.

Odată ce Kenneth a ieşit din cameră, Hortense m-a luat peste picior:

— E vreun amic de-al tău?

Închid uşa. Acum, ca să intru înapoi în cameră, trebuie să împing nenorocitul ăla de cufăr.

— Ce faci? sare ea.

— Chestia asta îmi stă în drum.

— E un cufăr valoros.

— Şi ce? Vrei să dorm pe hol? Nu vezi că nu am loc să trec pe lângă el? Mama ta nu te-a învăţat niciodată că trebuie să treci peste lucrurile pe care nu le poţi ocoli?

Freacă imediat cufărul, de parcă l-aş fi rănit.

— Bine, dar a traversat un ocean. Nu-mi spune că puştiul ăsta jamaican l-a distrus. În fond, ce-ai înăuntru?

S-a aşezat cu fundul ei mic pe cufăr, şi-a luat ochii de la mine şi şi-a ridicat bărbia ca şi când cine ştie ce crăpătură din tavan i-ar fi cucerit definitiv interesul. Împietrită şi tăcută ca o statuie din Trafalgar Square. Încep să simt lipsa întrebării ei obsesive: „Aşa trăiesc englezii?”

— Nu vrei să-ţi scoţi haina? o întreb, în timp ce ea mă priveşte de parcă ar fi uitat că eram acolo. N-ai nevoie de haina asta groasă pe tine, focul arde destul de tare.

La naiba! N-aş fi crezut, dar gazul se închide exact în clipa aia. Ştiu că am un şiling pe undeva, dar oare unde? Căutându-mă prin buzunare, spun:

— Oh, trebuie doar să găsesc nişte mărunţiş pentru gazometru.

Abia atunci observ că nu am cămaşa încheiată bine. Nu mai pusesem pe mine ceva atât de alandala de când eram copil – cămaşa îmi atârnă ca cea a unui vagabond. Iar ea mă priveşte acum cu nişte ochi atenţi ca de cobră. Dacă încerc să mă închei ca lumea acum, ar părea că mă dezbrac. Iar asta, după câte îmi spune experienţa, nu va face decât să o alarmeze. Aşa că nu fac mai mult decât să-mi îndes cămaşa în pantaloni, de parcă încheiatul ăsta aiurit nu e nimic altceva decât o nouă modă londoneză.

Hai să vă spun adevărul adevărat. Adormisem niţel înainte să vină ea încoace. Dar chiar fusesem în port.

Pricepeţi, ea îmi zisese că ajunge la şapte, dar eu ştiam că vine cu transportul de banane, pentru că era pe vaporul producătorilor care andoca la cheul jamaican. Totul mersese foarte bine. Eram pe tura de după-amiază la sortare şi aveam de gând să merg din nou pe ponton dimineaţă, la şase, când ieşeam din tură. Soarele răsărea spectaculos, ca în tabloul unui pictor, în care vapoarele plutesc uşor pe râu prin ceaţa dimineţii. Romantic, mintea mea o imaginează plutind maiestuos către mine, spre umerii mei conturaţi bărbăteşte în soarele dimineţii, gata să-i primească în braţe formele ademenitoare. Doar că mi se spune că nu. Vine abia la şapte seara, cu tot cu bananele. Să o aştept aici toată ziua? Mai bine mănânc repejor ceva, dau o fugă până acasă, ba poate chiar apuc să fac niţică ordine. Apoi mă întind niţel, cât să aţipesc. Atâta doar, să aţipesc puţin. Dar lucrasem douăsprezece ore,

fusesem şi la docuri, la naiba, făcusem chiar şi ordine! E aşa un păcat de moarte că am adormit?

Probabil că şilingul îmi căzuse din buzunarul pantalonilor în pat. Iar ea mă priveşte acum cum caut pe sub cuverturi după bani.

— Îţi ţii banii în pat?

La naiba! Ştiam că asta o să spună! Ştiam eu!

— Nu, doar că am adormit şi…

— Aaa, deci ai adormit.

— M-am întins doar o clipă şi probabil că…

— Deci ăsta e motivul pentru care n-ai venit să mă aştepţi?

— Nu, am venit, dar…

— Da, mi-ai spus, te-ai întors să faci ordine. Vezi ce ordine e? face ea, aruncând o privire în jur.

Nu eram destul de nebun să-i spun să-şi ţină gura, dar eram destul de frustrat cât să o gândesc. În schimb îi arăt şilingul şi spun:

— O să pun ăsta în gazometru.

Se uită la mine ca şi când şi-ar fi răsucit gâtul special ca să vadă încotro mă îndrept, aşa că zic:

— Hai, vino să-ţi arăt cum se pun banii în gazometru.

Şi ea ce-mi răspunde?

— Adică ai impresia că nu ştiu cum se pun banii într-un gazometru?

După care îşi îndreaptă din nou atenţia asupra crăpăturii ăleia din tavan, aranjându-şi cu grijă buclele negre, doar ca să se asigure că niciuna n-ar fi îndrăznit să stea cumva nelalocul ei.

Dar gazometrul meu are personalitate proprie. Fie e cuminte ca o puşculiţă, fie se blochează. Azi se blochează. Trebuie să mă dau puţin înapoi şi să-i trag un pumn pentru ca moneda să cadă. Dar nu, o lovitură nu e destul. O aud sugându-şi dinţii dispreţuitor când lovesc a doua oară. Oare

cum e posibil ca tot ceea ce fac să pară atât de grosolan?

Aprind totuşi focul la loc şi-i spun din nou:

— Scoate-ţi haina, vrei?

Şi, dulce victorie, în sfârşit face ceva ce-i spun! Atenţie, însă, îşi păstrează pălărioara şi binecuvântatele mănuşi albe. Nu am umeraş pentru haină.

— Vrei un ceai? întreb.

Voisem să fac rost de un alt umeraş – singurul pe care-l am ţine costumul meu.

— O să umplu ceainicul, spun.

Mă duc să-i arunc haina pe pat, dar, pentru că nu sunt prost, în ultima clipă o agăţ pe umeraş, peste costumul meu.

Acum începe să se plimbe prin cameră. Se uită la gazometru. Cercetează masa, trage de spătarul scaunului. În timp ce umplu ceainicul, ea îşi trece degetul pe poliţa de deasupra căminului. Apoi îşi priveşte mâna. Şi, Dumnezeule, până şi eu am un şoc: mănuşa ei albă e neagră.

— Totul e mizerabil, îmi spune.

— Atunci nu mai pune mâna peste tot cu mănuşa ta albă.

— Faci vreodată curat aici?

— Da, fac.

— Atunci de ce e totul atât de murdar?

— Din cauză că ai o mănuşă albă. Poţi să atingi şi un înger cu o mănuşă albă, tot neagră o să se facă.

Acum pune mâna peste tot – pe perete, pe clanţa uşii, pe pervaz, pe perdea.

— Acum pui tu mizerie peste tot, îi spun. Mănuşa aia e mult prea murdară.

Un zâmbet îndrăzneşte să mi se deseneze pe faţă, dar figura ei sumbră îl alungă imediat.

— Vino, îi spun, bătând uşor cu palma pe fotoliu şi apropiindu-l mai mult de foc, stai jos, iar eu am să-ţi fac un ceai bun, englezesc.

Oh, dar oare de ce şi ultima picătură de lapte pe care o mai

aveam se stricase, de ce oare ambele ceşti sunt murdare şi de ce apa din ceainic fierbe atât de greu? Tocmai mă întreb ce să mai zic, doar ca să facem niţică conversaţie, când ea zice:

— Cine e femeia aia de jos?

Trebuie să recunosc, eram uşurat că avem o conversaţie.

— Oh, Queenie. E proprietăreasa casei.

— O cunoşti?

— Sigur, e casa ei. Ea e proprietăreasa.

— E căsătorită?

— Soţul ei a dispărut în război.

— E singură?

— Da.

— Şi eşti prietenos cu ea?

O, prietenos! Orice bărbat din Jamaica ştie că acest cuvânt, rostit de o jamaicană, e o cursă în care poţi să cazi în orice clipă. Ai grijă, băiete, altfel o să creadă că femeia aia ţi-a făcut trei copii pe care-i ascunde.

— Am cunoscut-o în timpul războiului, spun eu. A fost drăguţă cu mine, iar acum e proprietăreasa mea. Am avut noroc că o cunosc. Pe-aici găseşti greu locuri de închiriat mai ales dacă eşti de culoare.

— Pare să ştie ce treburi învârţi.

— Ba nu, spun.

Ei, oare de ce alege Queenie taman momentul ăsta ca să bată la uşă şi să întrebe:

— E totul în regulă, Gilbert?

Normal că mă împiedic de nenorocitul de cufăr în drum spre uşă. O crap doar puţin.

— Miroase a gaz, spune Queenie.

— S-a stins, dar am eu grijă. Ai nevoie de ceva?

— Verificam doar dacă e totul în regulă.

— Da, mulţumesc, spun şi închid uşa.

Când mă întorc, abia o mai văd pe Hortense prin aburul de

la ceainic. O doamnă în ceaţă, stă acolo înconjurată de vapori. Mă lovesc din nou de nenorocitul de cufăr.

— Nu vezi că fierbe ceainicul?

— Deci nu vrea să ştie ce treburi ai?

Sunt atât de iritat încât uit să folosesc o cârpă ca să iau nenorocitul de ceainic de pe plită.

— La dracu'!

Îi dau drumul repede pentru că mă frig.

— Drăcia asta e fierbinte, îi spun.

— Şi de ce nu foloseşti o cârpă? mă întreabă.

Raţiunea îmi spune că trebuie să inspir adânc dacă nu vreau s-o omor pe femeia asta.

— Te rog să-mi ierţi limbajul, spun în timp ce ea mă priveşte de parcă sunt cel mai bun prieten al diavolului. Vino, am să-ţi arăt cum se foloseşte plita cu gaz.

— De ce?

— Trebuie să înveţi, ca să ştii cum să găteşti pe ea.

— O să gătesc în bucătărie.

— Aici e bucătăria.

— Unde?

— Vezi plita asta şi chiuveta? Asta e bucătăria. Iar sufrageria e acolo, unde vezi masa şi cele două scaune.

— Vrei să-mi spui că găteşti doar pe asta?

— Da, exact asta spun.

— Doar pe plita asta mică?

— Da, aşa că lasă-mă să-ţi arăt cum funcţionează.

Şi iat-o, uitându-se din nou prin cameră, cu gura căscată, ca o bleagă.

— Eşti atentă? Uite, când găteşti, trebuie să răsuceşti… Mă opresc. Mă priveşte atât de nedumerită încât mă întreb dacă nu cumva vorbesc o limbă pe care n-o poate înţelege.

— Ştii să găteşti, nu? întreb.

— Am învăţat să gătesc la ora de atelier, la şcoală, îmi răspunde.

— Nu de atelier avem noi nevoie, ci de mâncare. Aşa că, dacă-mi zici că nu ştii să găteşti…

Se ridică.

— Unde e baia? Presupun că există o baie.

— Jos, îi spun, iar ea păşeşte peste cufăr şi iese din cameră atât de repede, ca un abur prin faţa ochilor mei.

Tocmai pun de ceai când aud:

— Poate o fi o şandrama asta, răţuşco, dar tu n-o să faci pipi aici. Care-i treaba cu tine? Ţi se pare că seamănă cu o afurisită de toaletă?

O iau la goană pe scări. Lui Jean, femeia din camera de dedesubt, nu-i place să fie deranjată la o oră atât de târzie din noapte, mai ales când se pregăteşte să meargă la muncă. Stă în uşă, îmbrăcată doar cu un furou roz şi lenjerie intimă. Are jumătate de cap acoperit cu bigudiuri, iar restul părului pe punctul de a fi pieptănat, cu peria înfiptă în şuviţe, ca o secure.

Hortense tocmai o întreabă, în engleza ei monotonă, rezervată de obicei surzilor, unde e toaleta.

— Sunteţi atât de drăguţă încât să-mi spuneţi unde este toaleta?

Încruntându-se, Jean îi răspunde:

— Ce? Ce? Asta nu e toaleta. Slavă Domnului! face apoi, văzându-mă. Gilbert, poţi să mă ajuţi? Asta mă crede o afurisită de toaletă.

Apoi brusc Jean izbucneşte în râs, un râs cotcodăcit, ca sunetul unor pietricele care cad pe o scândură de spălat, îşi pune mâna pe umărul lui Hortense şi se apleacă spre ea, amuşinând ca şi când mirosea cine ştie ce parfum.

— Hei, e atât de proaspăt coborâtă de pe vapor că tot mai pot simţi mirosul mării.

Hortense, care încă mai zâmbeşte politicos, se trezeşte apoi brusc cu uşa lui Jean trântită în faţă. Se întoarce spre mine cu un şuşotit furios:

— Mi-ai spus că toaleta e jos. Aici e jos!

Îşi încruntase sprâncenele ca o puştoaică nedumerită. Vreau să o prind de braţ, dar se trage înapoi.

— Am înţeles, te fereşti de mine ca de boală, spun îndepărtându-mă, la rândul meu, de ea. Vino după mine.

O conduc până la toaletă, care era la parter, vizavi de uşa de la intrare.

— Ştii să te întorci singură? o întreb.

— Sigur că da, îmi răspunde. Am făcut o mică greşeală, dar nu sunt idioată.

Pufnind zgomotos ca un cimpoi, o aud întorcându-se.

I Se tăiase răsuflarea, dar încă mai găseşte energie să mă cicălească:

— Vrei să spui că de câte ori o să vreau să merg la toaletă, trebuie mai întâi să cobor şi după aia să urc toate scările astea?

Ştiu o groază de băieţi care, în locul meu, i-ar fi spus să-şi scoată fundul slăbănog afară direct pe fereastră dacă nu-i convine, dar eu îi spun:

— Nu, poţi să foloseşti asta.

Şi mă aplec să caut oala de noapte sub pat. La naiba! Sunt atât de fericit că am o soluţie, încât pun mâna pe oală şi o scot de-acolo fără să mă gândesc. Abia după ce o bag sub nasul ei mă întreb: Gilbert, de ce dracu' n-ai golit-o înainte să vină Hortense? Conţinutul sare peste marginea oalei şi o stropeşte niţel pe pantofiorii ei delicaţi.

Sare ca arsă.

— Dezgustător, eşti dezgustător! ţipă ea. Locul ăsta e dezgustător! De ce m-ai adus aici?

Acum trebuie să o liniştesc, aşa că duc un deget la buze ca să o fac să tacă.

— Nu pot să cred că m-ai adus într-un asemenea loc! Mi-ai zis că ai unde să stai. Vrei să trăiesc aici?

Îşi flutură braţele, şi mănuşile ei albe ar putea chiar să

dirijeze un avion pe pistă în siguranţă. Iar eu încă mai ţin oala în mână în timp ce încerc s-o liniştesc:

— Ascultă, Hortense, fă un pic de linişte. Îmi pare rău.

Dar din oală se mai varsă puţin în timp ce eu încerc să o calmez.

— Pleacă de lângă mine! ţipă ea. Nu pot să cred că m-ai adus aici! Trăieşti ca un animal…

N-am unde să pun oala, şi nu e deloc o idee bună să o tot urmăresc pe Hortense cu oala de noapte, stropind peste tot. Aşa că arunc conţinutul în chiuvetă. Oh, oare de ce sunt încă acolo cele două ceşti? Cu siguranţă le spălasem înainte pentru minunatul nostru ceai englezesc. Preţ de o clipă binecuvântată, se face linişte. Adică pot chiar să aud ticăitul ceasului şi chicotitul unei femei pe stradă înainte ca ea să spună, aproape calmă:

— Stai aşa. Vrei să spui că-ţi speli cana în acelaşi loc în care-ţi arunci treaba mică?

— Nu, nu, nici pomeneală! O duc jos, la toaletă, dar…

Nu mă mai ascultă. Urlă la mine:

— Speli cu rahat! Locul ăsta e dezgustător! Nu pot să cred că m-ai adus atâta drum ca să trăiesc aşa! M-ai făcut să vin aici ca să trăiesc ca un animal?

Băiete, femeia asta e ca un ghimpe-n coaste – mă irită aşa de mult că mă pierd cu firea.

— Da, îi spun, şi mai ştii ce, stimată Domnişoară Nas-pe-sus? Va trebui să-ţi speli farfuriile, legumele şi fundul tot în chiuveta asta! în camera asta o să dormi, o să mănânci, o să găteşti, o să te îmbraci şi tot aici o să-ţi scrii scrisorile pentru mămica în care să-i spui ce grozavă e Patria-Mamă. Şi, stimată Domnişoară Aristocrată, mai e ceva ce tu încă nu ştii despre Anglia, pentru că numai ce-ai coborât de pe vapor. Eşti foarte norocoasă!

ÎNAINTE

Trei

Hortense

Numele tatălui meu încă mai putea face să şuşotească o sală întreagă multă vreme după ce părăsise Savannah-La-Mar. Toate generaţiile din districtul nostru ştiau totul despre tatăl meu şi despre munca lui în străinătate, ca reprezentant al guvernului. Portretul lui era agăţat pe pereţii parohiei, decupat din ziarele americane, canadiene sau englezeşti. Tatăl meu era un bărbat cu clasă. Un bărbat de caracter. Un bărbat inteligent. Nobil într-un fel care-l transforma în legendă. „Lovell Roberts", şuşoteau. „Ai auzit de Lovell Roberts?"

Când eşti copilul unui asemenea om, oamenii se aşteaptă din partea ta la lucruri pe care nu le aşteaptă de la alţii, de condiţie mai modestă. Aşa se întâmpla în cazul meu.

M-a născut o femeie pe care o chema Alberta. Am supt la sânul ei până am ajuns destul de mare cât să beau lapte de la vacă. Îmi amintesc chiar un miros cald de lapte fiert, îmi amintesc chiar şi felul în care eram legănată în soare, cu un cântec dulce de leagăn, cu alintul „rămurica mea", până când nu-mi mai puteam ţine ochii deschişi. Îmi amintesc o fustă fluturând în vânt şi nişte picioare negre goale păşind peste pietre. Nu-mi amintesc ce culoare aveau ochii ei, ce formă aveau buzele ei sau ce senzaţie îmi lăsa pielea ei. Alberta era o fată de la ţară, care nu ştia nici să scrie, nici să citească şi nici măcar ceva din tabla înmulţirii. M-am născut dintr-o relaţie nelegitimă – aş greşi să spun că nu a fost aşa. Dar ea mă născuse într-o colibă de lemn. Şi tot ea mi-a cumpărat pantofii pe care urma să-i port în marea călătorie pe care

aveam s-o fac prinsă de mâna mamei ei, Miss Jewel.

Crescând, am semănat tot mai mult cu tata. Culoarea tenului meu era la fel de deschisă ca şi a lui; avea culoarea caldă a mierii. Nu era tonul acela de ciocolată amară al Albertei şi al mamei ei. Cu o asemenea moştenire, puteam chiar să am parte de ceva noroc în viaţă. În fond, ce-mi putea oferi Alberta? Picioare goale păşind desculţe peste pietre. Dacă m-ar fi crescut verii tatălui meu, aş fi învăţat să citesc, să scriu şi să ştiu toată tabla înmulţirii. Ba chiar mai mult de-atât. Aş fi putut ajunge o domnişoară demnă de tatăl meu, oriunde ar fi fost el.

Domnul Philip Roberts era un bărbat aproape la fel de important ca şi tatăl meu. Era scund, cu un pântec rotund, de la bananele şi găluştele lui iubite. Avea o casă ridicată în mijlocul propriilor lui terenuri înverzite, potrivite cu statutul lui de angrosist pentru toţi băcanii din district. Toate produsele treceau prin mâinile lui. Era atât de respectat, încât până şi cei mai săraci oameni din împrejurimi băteau la uşa lui şi-i cereau să medieze tot soiul de gâlcevi iscate prin zonă. Nu reprezenta legea, dar era autoritatea, iar pe chipul lui atârnau două fălci grele care purtau povara unei asemenea responsabilităţi.

Martha Roberts era cunoscută în tot districtul pentru ochii ei gri-deschis, o raritate pentru un chip despre care toată lumea spunea că nu e firesc să fie atât de închis la culoare. Cu cinci centimetri mai înaltă decât domnul Philip, de-a lungul anilor trupul ei se încovoiase supus, ajungând mai scund, de parcă ar fi vrut să-şi scutească soţul de această ofensă. Născuse trei copii: două fete şi un băiat. Iar părul i se făcuse peste noapte, din negru, alb strălucitor atunci când fiicele ei iubite muriseră – la distanţă de doar câteva zile una de alta – de pojar. Domnul Philip şi Miss Ma, aşa cum îmi era permis să le spun verilor tatălui meu, rămăseseră de-atunci numai cu un copil de crescut. Iubitul lor fiu, Michael.

Miss Jewel, mama Albertei, îşi îmbrăcase atunci cea mai bună bluză şi-şi pusese cea mai bună pălărie ca să mă conducă la casa verilor tatălui meu. Pe mine, o copilă cât un degetar, păşind alături de ea cu pantofii mei din imitaţie de piele. Nu ştiam să spun decât „mama" şi „na-na" (ceea ce credeam că înseamnă banană). Îmi amintesc că mă holbam la nişte pantofiori albi, legaţi strâns cu şireturi, doi genunchi juliţi şi un băiat care rânjea şi întindea spre mine o mână în care ţinea o şopârlă.

Cu o aprobare din cap şi cu banii asiguraţi din pensia primită de la tata, înţelegerea se încheiase. Alberta avea să plece din Jamaica şi să-şi caute ceva de lucru în Cuba, în vreme ce Miss Jewel avea să rămână ca servitoare în casa verilor tatei. Avea să mă vadă crescând. În toţi acei ani, ne-a spălat, ne-a îmbrăcat şi ne-a hrănit pe mine şi pe Michael. Lui îi spunea „don'şoru' Michael", iar mie „Miss Hortense". („Miss Hortense" când era cineva prin preajmă şi „rămurica mea" când nu era nimeni s-o audă.)

Stăteam tăcută la pândă în coteţ. Aşteptând. Urmărind cum găina scotea oul, privindu-l cum cădea uşor şi tăcut pe grămada de paie.

— Hortense, unde eşti?

Michael se pitula pe-afară, în pantofii lui cu talpă de cauciuc. Umbra lui cădea pe despărţiturile dintre scândurile peretelui. Printr-o gaură din lemn, privea înăuntru cu un ochi ale cărui gene se curbau ca cele ale unei fete.

— Ieşi afară, Hortense.

Plesnea cu palmele pe perete, făcând cuibarul să se cutremure şi determinând găina să-şi părăsească oul. Lui Michael îi plăcea să vadă găinile bătând din aripi, risipindu-se speriate şi cârâind până când el nu se mai putea ţine din râs şi-şi acoperea urechile din cauza zgomotului.

ÎI împingeam deoparte în timp ce duceam în casă oul proaspăt ouat, iar el ţopăia în jurul meu zicându-mi:

— Lasă-mă să-l văd, Hortense. Lasă-mă să-l văd.

— Nu, nici vorbă, Michael Roberts, îi spuneam. Nu ai destulă răbdare să vezi cum e ouat un ou, deci nu meriţi să-l vezi.

Miss Ma îi mulţumea lui Michael pentru oul pe care eu îl aduceam în casă. Mâinile ei le cuprindeau pe ale mele, iar căldura lor îmi lua încetişor comoara. Dragostea îi făcea ochii palizi să strălucească în timp ce privea chipul lui Michael. El îşi umfla pieptul cocoşeşte şi întreba:

— Să-ţi mai aduc, mamă?

Ea se întorcea spre mine dar ca să-mi spună:

— Hortense, nu vreau să te mai duci în coteţ. Lasă găinile în pace, auzi?

— Eşti o pacoste pentru mine, Michael Roberts, îi spuneam.

Un băiat cu un an mai mare decât mine şi cu o palmă mai scund, care nu-mi aducea decât necazuri. În primul rând, eu nu aveam voie să urc în copaci. Domnul Philip îmi spusese că nu se cade ca o fetiţă să se caţere printre ramuri ca maimuţele. Nu aveam voie nici să vin acasă udă până la piele de la pârâu, cu burta plină de merişor, zmeură sau mango, cu fusta lipită de picioare, în timp ce Michael alerga în jurul meu bălăngănind un peşte care i se zvârcolea în mână. Nu aveam voie să vânez scorpioni, să-i scot din ascunzători sau să-i chinui cu nuiaua. Nici să-i pun caprei bonetă sau să încerc să o călăresc ca pe cal.

— Lasă-mă în pace, Michael. Tu poţi să te joci toată ziua, dar eu am treabă de făcut, îi ziceam năzdrăvanului de băiat zi de zi.

Aveam rufe de spălat în chiuveta din atenansă şi de curăţat murdăria de pe felinarele cu benzină. Era responsabilitatea mea să am grijă de zona de sub tamarin, să fie curată şi o plăcere să stai acolo. Dar el venea mereu:

— Haide, Hortense, haide. Hai să vedem cuibul

ciocănitorii.

Mereu nerăbdător, chicotind în timp ce eu mă căţăram pe umerii lui ca să arunc o privire în gaura din care pasărea numai ce-şi luase zborul.

— Vezi ceva? Haide, Hortense, acum e rândul meu.

Şi mă arunca pe jos tocmai când să apuc să văd ceva în cuib.

— De ce-ai făcut aşa, Michael? Tocmai era să văd ceva.

— E rândul meu, Hortense. Apleacă-te.

Băiatul ăsta, mai mare decât mine, urcându-se în cârca mea şi smiorcăindu-se tot timpul.

— Stai potolită odată, o să mă faci să cad. Şi apoi: Cred că văd ceva. Stai potolită. Cred că văd.

Până când ciocănitoarea zbura afară din cuib şi-i trosnea un cioc în cap. Of, ce mai urla băieţelul pentru zgârietura aia pe care i-o făcea ciocănitoarea!

Dacă ar fi ştiut domnul Philip în ce drăcovenie fusesem atrasă, m-ar fi gonit imediat. Fetiţele nu urcă în copaci! „Principii", urla el la fiecare masă. „Toţi trebuie să avem principii. Fiecare dintre noi, mic sau mare, va sta la judecată în faţa Lui, a Atotputernicului." După ce binecuvânta bucatele, cu o râvnă care dura uneori atât de mult încât îmi înţepenea gâtul de atâta rugăciune, domnul Philip îşi începea predica: „Viaţa nu e decât pregătirea pentru clipa când vom vedea în cele din urmă chipul Domnului, al Creatorului nostru." Se ridica din scaun cu Biblia în mână, ţinând-o strâns, ca pe o armă. „Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa!" Uneori dădea cu pumnul în masă, în timp ce Miss Ma îl privea îngrijorată, apucând repede un bol sau vreo carafă cu apă care se zgâlţâia periculos. „Doar prin Domnul Dumnezeul vom ajunge în împărăţia Cerurilor."

Mai mare decât un munte, domnul Philip privea în jos, undeva între Michael şi mine. Michael se chinuia să nu se uite în ochii mei, de teamă să nu ne facă pe amândoi să

izbucnim în râs. Nicio vorbă nu ne ieşea de pe limbă. Nicio vorbuliţă. Stropi de salivă mă loveau adesea în obraz, dar nu îndrăzneam să mă şterg. Şi nici nu îndrăzneam să mă uit spre domnul Philip, de teamă să nu mă holbez la ridurile adânci care apăreau şi dispăreau pe fruntea lui, copleşită de scripturi. Miss Ma punea mâncarea pe farfuria domnului Philip, dând din cap în semn de aprobare, apoi întindea mâna ca să ne servească pe Michael şi pe mine. Ţineam capetele plecate când mâneam, căci Miss Ma ne învăţase bunele maniere la masă, aşa cum se cuvine. „Nu-ţi pune coatele pe masă când mănânci. Hortense, te rog să stai dreaptă. Michael, nu băga atât de mult în gură. Doar caii mestecă cu gura deschisă.”

Cu o seară înainte ca Michael să se pregătească să plece la internat, mă ciupisem la masă. Îmi strânsesem unghiile în palmă până când sângele îmi ieşise prin piele. Nu voiam să plâng. Nu voiam să mă smiorcăi la masă şi să-i implor să mă lase să plec cu el. Mi se spusese că atunci când durerea e prea mare, lacrimile nu curg.

— Aminteşte-ţi-L pe Creatorul în toate zilele tinereţii tale, a început domnul Philip. Dar vremea e să laşi deoparte vrerile tinereţii tale şi să te arăţi Domnului ca bărbat.

I-am dat lui Michael sticluţa mea de parfum, ca să-şi şteargă cu ea tăbliţa la noua lui şcoală. Nu voiam ca tăbliţa lui să emane vaporii ăia puturoşi pe care-i emanau tăbliţele băieţilor de la şcoala mea de stat.

A luat-o, spunând:

— O să învăţ despre lume, Hortense. Iar tu o să stai la şcoala ta ieftină, făcând rime caraghioase şi numărând broaşte la rădăcina copacilor.

Îmi băgasem degetele în urechi şi începusem să cânt:

— Din ce i-a făcut Domnul pe băieţei? Din muşchi, din melci şi cozi de căţei…

El a scos limba şi mi-a dat sticluţa înapoi. Sticluţa a căzut

pe jos şi eu am început în cele din urmă să plâng când pământul uscat s-a înfruptat din lichidul cu miros dulceag.

Boboceii înotau în râu fără nicio grijă, ciocănitoarele îşi vedeau de treburi, capra arăta cum trebuia să arate o capră, iar scorpionii stăteau prin ascunzătorile lor. Până şi domnul Philip îşi scurtase lecturile lui de seară din Biblie, cerându-şi paharul cu apă cu mult înainte ca Miss Ma să-mi fi spus ceva despre bunele maniere la masă. Şi, fără Michael, stăteam netulburată în coteţul găinilor.

În fiecare zi, după şcoală, mă chema Miss Jewel:

— Don'şoară Hortense, băietu plecă, ia şi ajută-mă acolea.

Uriaşele ei mâini tăbăcite storceau cascade din rufe. Sânii i se bălăngăneau: două fructe căzute, prinse de betelia fustei. Iar picioarele i se crăcănaseră.

— Miss Jewel, o întrebam, de ce ţi s-au strâmbat aşa picioarele?

Îşi sugea dinţii cu un aer grav şi spunea:

— N-am cum a şti, Miss Hortense. Când mama a rămas grea, a făcut un descântec. Farmece, deh.

Şi cânta în timp ce spăla:

— Spălai şosetile lu' dom' Roberts în fieşce noapte, aşezată pă pământ.

— Nu, nu, Miss Jewel, o corectam. Cânţi vorbele greşit. E „când păstorii-şi păzesc turmele noaptea" …

— Ce-i aia păstor, Miss Hortense?

— Păstor e cel care păzeşte oile.

— Oi? Da' noi numa' n-avem oi pin Jamaica.

— Nu, dar sunt în Anglia, unde trăiesc şi păstorii, Miss Jewel.

— O, în Hanglia. Şi Domnu' s-a fi născut în Hanglia?

— Sigur. Iar în Anglia, oile trăiesc peste tot. Şi poartă lână, ca să le ţină de frig iama.

Îşi sorbea de la mine toate cunoştinţele despre Anglia.

— Miss Jewel, îi spuneam, ar trebui să înveţi să vorbeşti

corect, cum vorbeşte regele Angliei. Nu aşa stricat cum vorbeşti dumneata.

— Învaţă-mă, deh, Miss Hortense.

Am învăţat-o poezia domnului William Wordsworth pe care învăţasem la şcoală cum s-o recit.

Mă plimbam singuratic ca un nor
Plutind peste munţi şi văi ninse
Când dintr-o dat' văzui ciopor
Un aurit câmp de narcise.

Chiar şi atunci m-a întrebat:

— Ce-i aia narcisă?

Şi nu s-a potolit până când nu i-am desenat planta în ţărână, şi a învăţat fiecare cuvânt. Îmi privea buzele ca un copil fascinat, şi le mişca pe ale ei ca să ia aceeaşi formă. Repeta fiecare cuvânt perfect, cu bărbia sus şi cu braţele strânse sub sâni.

Dar apoi ea a început să-şi repete propria variantă, pe măsură ce se apropia sfârşitul zilei: „Mă plimbam sub ceru' liber ş-apoi am luat-o peste deal. Atunci am văz't-o pe don'şoara Hortense pe pajiştea cu narcise."

Şcoala mea de stat cu clase superioare şi-a pierdut eleva-vedetă când am împlinit 15 ani. Când am plecat, la insistenţele lui Miss Ma şi ale celorlalţi am continuat să-mi îmbunătăţesc cunoştinţele ajutând la educarea elevilor mai mici (din familii înstărite) într-o şcoală particulară. Le corectam dictările şi le subliniam cuvintele scrise greşit, apoi îi supravegheam să scrie de şase ori cuvântul buclucaş. Îi ascultam recitând tabla înmulţirii, corectându-i pe elevii buni şi încurajându-i pe cei slabi să repete cu voce tare atunci când îşi scriau la tablă greşelile. Sarcina mea preferată era să le împart cărţile la începutul trimestrului. Toţi copiii aceia aveau cărţi noi, care, dacă le întorceai paginile, miroseau a lemn-dulce mângâiat de soare; mirosul înţelepciunii. Nu aveau izul acela stătut de hârtie în

descompunere împrăştiat de cărţile de gramatică din şcoala mea de stat.

Şcoala particulară era condusă de domnul şi doamna Ryder, un cuplu care vânduse tot ce avea în America şi ridicase şcoala asta.

— Menirea noastră pe pământ e să facem asta pentru oamenii săraci, mi-a spus domnul Ryder la prima noastră întâlnire.

Iar doamna Ryder, cu accentul ei de star de cinema, remarcase:

— Cineva trebuie să-i ajute şi pe copiii ăştia negri amărâţi. Educaţia e tot ce au.

Mulţi se întrebau dacă domnul şi doamna Ryder ştiau oare că la şcoala lor sunt primiţi numai cei mai înstăriţi, mai îngrijiţi copii, din clasa cea mai de sus a districtului. Sau dacă aceşti elevi politicoşi, curaţi şi elevaţi li se păreau totuşi amărâţi.

Soţii Ryder erau de religie evanghelică, iar domnul Philip nu avea vreme pentru evanghelişti. Nu-i plăcea felul în care oamenii aceştia, emoţionaţi de spiritul Domnului, se aruncau tremurând la pământ şi făceau spume la gură ca nişte dobitoace. Nu putea să înţeleagă cum, la sfârşitul slujbei, aceiaşi oameni îi strângeau politicos mâna predicatorului când plecau de la biserică.

— Spiritul Domnului nu poate să cuprindă şi să părăsească omul atât de repede, spunea el.

ÎI rugasem să facă o excepţie măcar în cazul domnului şi doamnei Ryder, de vreme ce singurul lucru pe care-l făceau când erau cuprinşi de spiritul Domnului era să-şi ridice ochii spre cer şi să se legene.

Doamna Ryder era, fără nicio îndoială, cea mai albă femeie pe care o văzusem vreodată. Părul ei scurt şi blond îi stătea vâlvoi în jurul capului, ca un halou. Iar pielea ei delicată era atât de subţire încât, pe alocuri, lăsa să se vadă o reţea fină

de vene albastre. Dar gura îi părea neterminată: o tăietură în mijlocul feţei, fără urmă de buze care s-o mărginească în vreun fel. Domnul Ryder avea atât de puţin păr încât un băiat mai năzdrăvan de la şcoală zicea că i-a numărat şuviţele. Iar numărul care ajunsese în oraş peste gardurile şcolii se ridica undeva la 65. Iar tigva asta amărâtă şi fără păr era la fel de roşie ca o zmeură coaptă, iar atunci când soarele îi mângâia niţel faţa, pielea i se spuzea de pistrui maronii.

Aveau o maşină, ceea ce atrăgea invidia oricărui negru care păşise vreodată pe pământ în papucii lui tradiţionali. Chiar şi doamna Ryder conducea maşina, aşezată la volan, cu pălăria ei împodobită cu o pană lungă şi maro de pasăre. Maşina îi făcea pe toţi cei pe lângă care trecea să-şi răsucească gâtul după ea. Aşa că nimeni nu era surprins să audă bârfele apărute peste tot despre soţii Ryder: în magazine, la umbra copacilor, la colţul străzii, la masă, cârcotaşii sporovăiau despre locurile pe unde fusese văzut domnul Ryder şi pe unde nu ar fi trebuit să fie văzut. Iar când o tânără drăguţă adusese pe lume un copil cu pielea albă şi cu căpşorul complet lipsit de păr, bărbaţii care jucau domino îşi supseseră dinţii şi şoptiseră că domnul Ryder răspândea în sat mai mult decât dragostea lui de carte. Unii se uitau cu milă la doamna Ryder, care se plimba peste tot neînsoţită. Deşi o grămadă de tineri şi-ar fi lăsat în plata Domnului jocul de domino ca să-i sară în ajutor.

Cu ocazia sosirii lui Michael, îmi pusesem o rochie roz înflorată pe care o primisem de la doamna Ryder. N-o mai purta, aşa că o întrebasem dacă nu o pot lua eu, ca să am ceva drăguţ de îmbrăcat pentru Michael. Am stat noaptea la lumina palidă a unei lumânări, aranjându-i corsajul ca să mi se potrivească mai bine, cosându-i funde de dantelă şi sugându-mi degetul când mă înţepam, ca să nu pătez materialul.

În dimineaţa sosirii lui Michael, ne-am strâns cu toţii pe verandă. Domnul Philip şi Miss Ma se foiau nervoşi în vreme ce camioneta de la *Daily Gleaner* se auzea zdrăngănind pe pietrele din alee.

Michael mai venise acasă de sărbători de multe ori până acum. Odată venise chiar când domnul Philip avea febră. Îi citise din Biblie tatălui său, îi şoptise vorbe de încurajare la ureche mamei sale şi plecase numai atunci când domnul Philip îşi ceruse găluştele preferate. Dar la fiecare vizită, ceva părea schimbat la el.

— Michael Roberts, ce s-a-ntâmplat cu vocea ta? l-am necăjit eu în timp ce stăteam amândoi în tamarin şi ne legănam picioarele.

— De-aici poţi să vezi până-n Cuba, mi-a răspuns el, şi vocea i-a sunat întocmai ca un instrument cu o coardă ruptă.

— Ai o voce ciudată – cam aşa. Şi am cântat ascuţit, ca o fată, grav ca un bărbat, şi cumva o capră. Ce-ai păţit?

A sărit din copac şi n-a mai scos o vorbă până când a venit momentul să plece. La următoarea vizită n-am mai putut recunoaşte sunetul acela grav care-i ieşea din gât.

— Haide, Hortense, m-a îndemnat acum cu mârâitul ăla care ieşea din el. Urcă-te pe umerii mei să ne uităm în cuibul de ciocănitoare. Vezi ceva?

Îl simţeam ferm şi puternic dedesubt.

— Da, i-am răspuns privind în gaura goală.

Iar când am coborât, m-am uitat în sus la el şi am înţeles, amândoi în aceeaşi clipă, că nici nu putea fi vorba ca el să se urce pe umerii mei ca să se uite. M-ar fi rupt în două.

Să fi fost oare costumul? Sau cămaşa scorţoasă albă, cravata cu dungi maro şi verzi prinsă cu acul? Să fi fost oare pălăria pe care-o purta pe-o parte? Sau mustaţa lui subţire, poate, sau zâmbetul acela şmecheresc ce-i lumina faţa? Sau poate ochii, poate erau ochii aceia negri în care se mai ghicea chicotitul puştiului ştrengar de odinioară. Sau poate era

exclamaţia de surpriză a lui Miss Ma:

— Uită-te la tine, băiete! Trimit un băiat la internat şi uite ce primesc înapoi: un bărbat!

A coborât din maşină cu pantofii lui strălucitori, de oraş. L-a strâns mâna domnului Philip şi apoi a înclinat capul politicos, ca un bărbat elegant, cu clasă, un bărbat inteligent. Un gest nobil într-un fel care m-a făcut să vreau să strig: „Michael Roberts? L-ai văzut pe Michael Roberts?”

Sau poate era felul în care se uita la mine. La curbele trupului meu, la pieptul meu, în sus, spre buzele mele, pe când îmi spunea:

— Dar ce-ai mai crescut, Hortense!

Orice ar fi fost, am ştiut din clipa în care privirile mele căzuseră pe bărbatul ăsta frumos, aranjat, proaspăt – am ştiut că-l iubesc.

Michael a rămas cu ochii la mine toată seara, cât timp am stat la masă, fiecare pe locurile noastre obişnuite. Ochii lui doreau ca ai mei să-i întâlnească. Şi i-au întâlnit o singură dată, scurt. Mi-a zâmbit atât de dulce încât aproape că am leşinat simţindu-i dulceaţa pe buzele mele. Miss Jewel a intrat atunci în cameră, aducând tava cu pui fript. Michael a închis ochii, în timp ce nările lui inhalau aburul aromat.

— Doamne, Dumnezeule, Miss Jewel! a zis el. Ce mi-a mai lipsit puiul dumitale condimentat!

Domnul Philip a ridicat privirea şi a tresărit, ca şi când o pasăre s-ar fi izbit de geam. O voce la masă; unul dintre copiii lui îndrăznise să vorbească la masă. Michael însă nu a făcut decât să se mângâie pe burtă, ca şi când nu şi-ar fi dat seama de greşeală.

După masă, domnul Philip şi-a ridicat Biblia, aşa cum făcea la fiecare masă de care-mi aminteam. Miss Ma m-a bătut uşor peste mână, ca să mă facă să încetez să mă mai joc cu degetele prin păr, în timp ce domnul Philip începea:

— Şi Domnul a spus: „Să se facă lumină!” Şi lumină se făcu.

Iar Domnul văzu că lumina era bună; şi despărţi Domnul lumina de întuneric. Şi numi Domnul lumina zi şi întunericul Noapte.

Domnul Philip a făcut apoi o pauză; doar o secundă, cât să-şi dreagă vocea. Tocmai deschidea gura şi se pregătea să-şi ducă predica mai departe când vocea lui Michael a spus:

— Am învăţat că Pământul se învârte în jurul Soarelui şi că mişcarea asta…

Miss Ma, agitată, l-a întrerupt imediat:

— E nepoliticos să vorbeşti la masă, Michael.

— Oh, mamă, sunt bărbat în toată firea de-acum, nu mai sunt un băieţel.

Doar şocul l-a făcut pe domnul Philip să rămână mut la scena asta. În timp ce Michael continua:

— Mişcarea asta este cea care separă ziua de noapte.

— Băiat sau bărbat, nimeni nu întoarce vorba la masa asta! O să păstrăm liniştea, a spus Miss Ma.

Domnul Philip s-a uitat de la Biblie la fiul său cu furia tuturor celor Zece Porunci, apoi a continuat. Ajunsese deja la jumătatea lecturii când Michael l-a întrerupt pentru a doua oară. Domnul tocmai îl făcea pe om după chipul şi asemănarea Lui, aşa cum făcuse de multe alte ori înainte. Dar de data asta, treburile Domnului au fost oprite atunci când Michael a spus:

— Spune-mi, tată, ce crezi despre ideea că omul s-ar trage din maimuţă?

Miss Ma era deja în picioare, ţipând:

— Michael, destul!

Vocea domnului Philip i-a întrerupt pe amândoi, ca un tunet:

— Pui la îndoială pe Domnul Dumnezeul tău? Te îndoieşti de lucrarea şi de învăţătura Atotputernicului, a Regelui tuturor Regilor, a Domnului Dumnezeului tău? A Creatorului tău?

— Nu, tată, a răspuns Michael cu acel calm care prevestea, de regulă, o furtună. Te întreb ce crezi despre un subiect cu care profesorii mei mă educă. Se pare că este o opinie extrem de răspândită cum că omul se trage…

Am sărit de-o palmă din scaun când domnul Philip a urlat:

— Destul!

Scaunul a căzut în spatele lui cu un zgomot teribil.

— Nu accept blasfemia în casa asta! Nu accept blasfemia la masa mea!

Domnul Philip era pe punctul de a-l plesni pe Michael, ridicase mâna în aer, gata să o abată peste capul lui Michael, când m-a cuprins un hohot cumplit de râs – nu de amuzament, cât de ciudăţenia scenei. Michael s-a ferit din calea loviturii, în timp ce eu am simţit palma lui Miss Ma pocnindu-mă cu putere peste ureche, în vreme ce striga:

— Purtaţi-vă cuviincios, amândoi!

Dar Michael, ferm în faţa tatălui său, arăta de parcă tocmai se pregătea să-l snopească. La masa lui, domnul Philip nu mai părea deloc un munte, ci rămăsese un simplu om, pipernicit, gras şi incapabil să stârnească teamă. Să fi fost oare din cauza ţiuitului din urechi că mă simţeam aşa de ameţită? Sau poate din cauza euforiei care m-a cuprins când l-am văzut pe Michael privindu-şi tatăl şi spunând:

— Aş vrea să discutăm despre asta, tată.

Dar domnul Philip, în tăcere, şi-a luat Biblia şi a condus-o pe Miss Ma afară din încăpere.

Când vine vorba de dragoste, trebuie să cauţi semnele mici. Atunci când Romeo a escaladat un zid, n-am nicio îndoială că Julieta a leşinat, sigură de ceea ce ştia în acel moment. Până şi Miss Jewel avea un peţitor care, ca să o curteze, dormea din când în când la rădăcina unui copac, doar ca să fie lângă ea în fiecare dimineaţă, la trezire. (Chiar dacă ea îl judeca greşit, crezând despre el că nu e decât un beţiv incapabil să se urnească din loc.) Declaraţiile de

dragoste sunt doar pentru filmele sau cărţile americane pe care nu le văd sau pe care nu le citesc persoanele educate. Michael a refuzat să mă însoţească la filmul cu Shirley Temple. Şi, oricât i-aş fi lăudat vocea dulce sau delicateţea buclelor ei, el mă privise adânc şi calm:

— Shirley Temple e o fetiţă, iar eu prefer femeile, Hortense.

Toată lumea ştie că tachinarea e un semn. Iar lui îi plăcea să mă tachineze cu cunoştinţele lui; mă provoca să-l verific la toate capitalele lumii: Australia, Noua Zeelandă, Canada. Le ştia pe toate.

— Întreabă-mă ceva mai greu. Sigur poţi să mă-ntrebi ceva mai greu, nu?

— Pentru ce e celebru oraşul Sheffield?

— Nu, verifică-mă cu felul în care pot să înţeleg geografia, nu cu copilării. Întreabă-mă despre adâncimea lacurilor sau despre câmpiile sedimentare sau despre zonele de pescuit de pe platforma continentală. Hai, verifică-mi cunoştinţele. Întreabă-mă despre Liga Naţiunilor sau roagă-mă să-ţi explic problema irlandeză.

Ştia că habar n-am de aceste lucruri, dar strategia asta de a te fuduli ca să impresionezi pe cineva era valabilă încă de pe vremea când Adam s-a uitat pentru prima oară la Eva. Fusese o vreme când l-aş fi pocnit pentru fudulia asta şi i-aş fi spus că băieţeii sunt făcuţi din muşchi de pământ, melci şi cozi de căţei. Dar când mă mângâia pe creştet, orice gând înţelept îmi fugea din minte. Mă temeam că mi-ar fi putut auzi inima bătându-mi dacă s-ar fi apropiat mai tare. Erau zile în care mergeam alături, eu în umbra lui, păşind grăbit ca să am acelaşi pas cu al lui; sau momente când, privind împreună lacul, chipurile noastre unduiau ca unul pe suprafaţa apei.

Dar nu puteam să joc jocul dragostei toată ziua. Miss Ma insista să-mi văd de treburile mele.

— Bine, dar Michael ce-o să facă? întrebam.

— Michael nu poate să vină cu tine, răspundea ea. E bărbat în toată firea, nu mai e doar un băiat. O să-şi ajute tatăl.

Chipul domnului Philip se împietrise de când i se întorsese fiul. Rămăsese cu expresia aceea de „e prea mult de suportat”. Nu-l mai auzisem să scoată nicio vorbă alta decât cuvintele Domnului, din seara în care uriaşe „Destul!”, la masă. Părea atât de îndurerat încât îmi trecuse prin minte să-l prind de mâini şi să-l fac să danseze.

— Aş putea să nu ajut în casă, Miss Ma? întrebam.

— Ce-ţi trece prin minte? Te crezi femeie albă cumva? Femeie cu timp liber?

Nu aveam de ales.

Dar mai putea oare soarele să răsară dacă nu-i vedeam chipul lui Michael? Putea să apună dacă nu-i auzeam vocea strigându-mi numele? Dar nu trebuia să mă neliniştesc, pentru că în clipa în care am păşit pe verandă în acea primă dimineaţă, Michael stătea în picioare, la baza scărilor, îmbrăcat în hainele lui cele mai bune, gata să mă însoţească la şcoală.

— Michael Roberts, i-am spus, sper că nu-ţi neglijezi îndatoririle din cauza mea.

În ciuda faptului că lipsea din oraş ca să-şi continue studiile, Michael era la fel de iubit şi de respectat ca şi tatăl său. Cunoştea pe toată lumea. „Salut”, „bună ziua”, „bună dimineaţa” – saluta pe toată lumea, în dreapta şi-n stânga, la fiecare pas. O ştia chiar şi pe doamna Ryder.

— Nu la biserică ne-am întâlnit, Michael? a spus doamna Ryder când i-am întrebat unde s-au cunoscut.

Michael şi-a ridicat ambele braţe în aer şi a clătinat din cap. Ştiam că nu-şi va aminti. Aşa că am zis:

— Nu, probabil că vă înşelaţi, pentru că Michael nu merge la aceeaşi biserică la care mergeţi dumneavoastră şi domnul

Ryder.

— Oh, atunci probabil că a fost la băcănie, a spus ea grăbit.

Era încurcată şi obrajii îi ardeau.

Iar răutăciosul de Michael n-a făcut decât să încurce lucrurile şi mai tare, căci a început să râdă la doamna Ryder zicând:

— La băcănie era? iar replica lui a făcut-o pe biata femeie roşie ca racul.

Domnul Ryder a clătinat din cap când l-am întrebat dacă îl cunoaşte pe Michael.

— Nu cred că l-am văzut pe fiul domnului Roberts de când s-a înapoiat. Deşi am auzit multă lume vorbind despre el.

S-a întors însă fără o vorbă la cărţile lui când eu i-am spus că doamna Ryder credea că l-ar fi văzut pe Michael la biserică.

— Oh, Hortense, ce importanţă are unde am văzut-o prima oară pe femeia asta? mi-a spus Michael iritat, pe când ne întorceam spre casă. Nu e treaba ta. Ia mai lasă-mă-n pace.

Michael mă însoţea adesea pe drumul noroios care duce din oraş spre casă. Găsea mereu câte o scuză amărâtă ca să fie cu mine – fie că era vorba de vreo plimbare scurtă, fie de vreo treabă oarecare. Uneori îmi întindea braţul, iar eu îl strecuram pe-al meu pe sub el, reuşind în felul acesta să le captăm privirile celor pe lângă care treceam şi care nu puteau să nu ne ia drept un cuplu tânăr şi extrem de drăguţ. Alteori, îl prindeam că se ascundea, prefăcându-se că nici măcar nu venise să mă vadă pe mine. Mima surpriza atunci când îl băteam pe umăr sau când îi făceam cu mâna de la distanţă. Iar eu îi acceptam jocul, chicotind amuzată la glumele lui.

Un uragan poate face vacile să zboare. Poate smulge copacii din rădăcini şi îi poate înălţa în aer, lovind apoi cu ei de pământ ca nişte biete rămurele. Poate ridica o casă de pe

pământ, îi poate desface pereţii, îi poate lua acoperişul şi totul se poate răsuci apoi într-un joc grandios de-a v-aţi ascunselea. Vântul acesta sălbatic poate să facă până şi „stânca veacurilor” să plutească în aer ca o pană de pasăre.

Dar un uragan nu soseşte fără avertismente. Informaţii despre nenorocirea ce va să vină traversau insula repede ca o boare de vânt: se auzeau deja zvonuri legate de viteză, de poziţia ochiului sau de puterea suflului său. Eram prea departe ca să mă mai pot întoarce acasă în siguranţă în ziua cu uraganul, iar doamna Ryder avea nevoie de ajutorul meu. Din fericire, niciun copil nu venise la şcoală, dar clădirea trebuia să fie pregătită. Iar soţul ei era de negăsit.

— Sigur e undeva în siguranţă, ştiu eu, mi-a spus doamna Ryder, fără să pară îngrijorată. E primul meu uragan, Hortense, şi pot să-ţi spun că-l aştept cu mare nerăbdare.

Ţopăia ca o copilă în timp ce trăgea obloanele cu un chicotit plin de încântare. Ba chiar fredona un cântec în timp ce adunam scaunele şi băncile şi încuiam dulapurile. S-a uitat în oglindă, aranjându-şi părul, înainte să încuiem uşile. Şi, întorcându-se spre mine, mi-a zis:

— Nu-i aşa că ar fi grozav dacă ai putea să stai în mijlocul uraganului şi să simţi atotputernicia Domnului în forţa lui?

Eu însă tocmai spuneam o rugăciune, ca să reziste acoperişul şcolii, aşa că nu m-am deranjat să-i răspund la o întrebare atât de ridicolă. Nu a fost deloc o surpriză pentru mine atunci când Michael a bătut la uşa şcolii. Cum să fi putut sta acasă în timpul unui uragan? După ce gonise caprele agitate şi găinile, fâlfâind din aripi şi zvârcolindu-se, în hambar; apoi închisese obloanele, le scuturase cu toată puterea, verificându-le o dată şi încă o dată; apoi le condusese pe Miss Jewel şi pe Miss Ma, le ajutase să-şi ia lumânări, ciocolată şi apă; după ce făcuse toate astea, trebuia să rămână în casă, în încăperea fără geamuri din mijlocul casei, împreună cu domnul Philip. Iar furia dinăuntru l-ar fi

chinuit şi mai tare decât urgia de afară. Aşa că Michael alergase trei kilometri ca să fie alături de mine în ziua cu uraganul. Trei kilometri printr-o linişte de mormânt, care producea la fel de multă groază ca şi vântoasele care aveau să-i urmeze.

Era oare cămaşa lui udă de la ploaie sau de la efortul pe care-l făcuse alergând? Se lipea de muşchii de pe trupul lui, cu petice transparente care dezvăluiau pielea închisă şi netedă de dedesubt. Pieptul îi sălta şi i se umfla cu fiecare gură de aer pe care o trăgea cu nesaţ. Sudoarea îi aluneca de pe frunte în jos, pe obraji, peste buzele pline.

— Michael Roberts, i-am spus când l-am văzut în uşă, sunt perfect capabilă să-mi port singură de grijă. Nu trebuie să vii tot timpul să mă protejezi.

Uitându-se în ochii mei fără o vorbă, şi-a tras cămaşa lipită de trup, scuturând-o uşor. Şi-a şters gâtul cu dosul palmei, apoi fruntea şi, în cele din urmă, a răsuflat adânc.

Dar în clipa aia, uitându-se peste umărul meu, a zărit-o pe doamna Ryder şi a părut dintr-odată alarmat. M-a împins, fără delicateţe, într-o parte şi a înaintat spre ea atât de repede încât am crezut că o s-o ia în braţe. L-a spus Stella – un nume atât de familiar încât nici măcar domnul Ryder nu o striga aşa de faţă cu mine.

— Stella, a zis el, l-am văzut pe soţul tău în maşină şi m-am gândit că s-ar putea să fii… — A ezitat o clipă, s-a uitat spre mine, apoi a continuat – … singură.

Toţi trei eram la fel de neliniştiţi ca nişte gândaci prinşi în pumnul unui băieţel năzdrăvan, în timp ce ploaia pornea să lovească pereţii. Teama începea să-şi facă loc încetul cu încetul în ochii doamnei Ryder. Entuziasmul ei copilăresc faţă de uragan scădea în intensitate ori de câte ori acoperişul se zgâlţâia ca o foaie de hârtie. Din când în când, vântul lovea în uşă, nu mai puternic decât un musafir nerăbdător. Alteori, gemea ca un cor de deţinuţi condamnaţi la veşnică tortură.

Iar bocănelile, zgâlţâielile, izbiturile şi trosniturile, oricât de îndepărtate, o făceau pe doamna Ryder să exclame:

— Oh, Michael, slavă Domnului că eşti aici.

Iar eu în tot acest timp mă întrebam oare de unde ştiuse Michael că numele ei de botez era Stella.

Dintr-odată, un oblon a zburat luat de vânt. O rafală a dat buzna în cameră şi brusc totul – cărţi, hârtii, scaune, haine – toate au prins viaţă şi au început să danseze în torentul nevăzut. Un pantof a ţâşnit înăuntru prin spărtură şi s-a oprit cu o bufnitură direct în tabla de scris. Michael a sărit să închidă oblonul, în timp ce doamna Ryder, cu ochii ţintă la pantoful nemişcat, a început să ţipe. Michael a împins în oblon să se închidă până când în încăpere s-a instalat din nou un oarecare calm. Dar doamna Ryder suspina. Avea părul blond uşor ciufulit, obrajii încă albi, pielea îi era brăzdată de vinişoare subţiri, iar vocea i-a sunat ca cea a unui star de cinema când a spus:

— Oh, Michael, mi-e teamă.

Iar el, fără nicio ezitare, a alergat şi şi-a pus braţele în jurul umerilor ei.

— Hortense, mai aprinde o lampă, a fost tot ce a putut să-mi spună mie.

Luminile ne desenau umbrele pe perete. Oare în ce moment al cărei zile femeia asta măritată îi ceruse lui Michael să-i spună pe nume, Stella? Stella, aşa îi zisese el, delicat. Stella, o liniştise el. Stella, o mângâiase. În ce băcănie îi dăduse doamna Ryder libertatea lui Michael să i se adreseze la fel de familiar ca soţul ei?

— Doamnă Ryder, am îndrăznit eu încet, ştiţi cumva unde ar putea fi soţul dumneavoastră?

Şi-a întors ochii plini de lacrimi spre mine fără să răspundă. Michael şi-a pus mâna peste cea a doamnei Ryder, strecurându-şi uşor degetele printre ale ei. Iar ea şi-a ridicat ochii albaştri fermecători spre el şi i-a strâns cu putere

degetele.

Aşa sunt uraganele: când crezi că nu se mai poate întâmpla nimic, cresc în intensitate. Eu ar fi trebuit să fiu cea care avea nevoie de companie – o fată singură, prinsă într-o cameră întunecată, alături de un bărbat frumos, pentru cine ştie câtă vreme. Eu ar fi trebuit să fiu cea care să se teamă de bârfele cârcotaşilor. Iar o femeie măritată, ca doamna Ryder, ar fi trebuit să fie cea care să-mi apere reputaţia. Dar fiecare sunet îi făcea pe ei doi să se îmbrăţişeze şi mai tare. Fiecare gest îi făcea să se strângă unul lângă altul, până când umbra capetelor lor a luat forma unei inimi pe perete. În clipa aceea, mi-am dorit să dau buzna afară din cameră, să ies prin fereastră, prin pereţi şi să-mi găsesc scăparea în braţele uraganului mult mai demn de încredere.

Nicio fiinţă n-ar trebui să vadă cealaltă parte a unui copac. Nimeni n-ar trebui să-i ştie rădăcinile, acel amestec noduros şi încârligat de cioturi care se înfige neregulat în pământ, în căutare de sevă. În timp ce alergam spre casă, după ce trecuse uraganul, lumea se întorsese cu fundul în sus. Câmpul de-a dreapta şi de-a stânga mea avea orizontul ondulat de haosul acesta nenorocit. Nenumăraţi copaci smulşi din rădăcini, din pământul care-i ţinuse în strânsoare ani de zile. Ramuri care ar fi trebuit să tânjească în sus, după lumină, erau acum înecate în noroi, cu fructele răspândite peste tot în jur, ca nişte gloanţe. Acoperişurile subţiri de tablă erau pe jos, în vreme ce roţile căruţelor se învârteau în gol, în aer, alandala, într-un talmeş-balmeş desăvârşit. Mă împiedicam prin acest peisaj necunoscut ca un orb care tocmai îşi recăpătase vederea.

Mai întâi am dat cu ochii de patru oameni strânşi în jurul unui copac rămas în picioare, arătând cu degetul şi clătinând din cap. Apoi au început să vină şi alţii: cinci, şase, şapte. Unii alergau peste câmp, unii strigau după alţii să vină. Toţi se opreau ca să privească, după ce ajungeau lângă copacul cel

bătrân. Atunci, printre picioarele unui bărbat înalt cât toate zilele, peste capetele a doi copii mititei şi prin batista albă a unei doamne care-şi ştergea lacrimile, am zărit trupul domnului Ryder.

Era mort. Înfăşurat în jurul trunchiului ca o zdreanţă. Coloana vertebrală i se răsucise şi se frânsese în atât de multe locuri încât se înfăşurase invers. Era gol, căci furtuna dezlănţuită îi smulsese hainele de pe el, şi doar o mânecă de cămaşă îi mai rămăsese pe loc. Avea gura căscată – să fi fost zâmbet sau urlet de groază? Iar în jurul lui, măruntaiele împrăştiate îi atârnau ca nişte flori însângerate ieşite la lumina soarelui pe care n-ar fi trebuit s-o vadă niciodată.

Îmi amintesc vag că parcă am scos un ţipăt.

— Dumnezeu e un zeu gelos. Să nu comiţi adulter, urlasem eu, prinzându-mi capul cu mâinile. Să nu râvneşti la femeia aproapelui tău.

Grupul de oameni s-a întors spre mine şi m-a privit încruntat, pentru ca apoi să se tânguiască:

— Unde e doamna Ryder? Cineva ar trebui să-i spună doamnei Ryder. Cineva ar trebui s-o cheme pe doamna Ryder.

Nu eram sigură dacă urletele pe care le auzeam erau doar în capul meu. Dar ştiu sigur ce am spus în continuare. Ştiu sigur ce am spus cât am putut de tare, ca să audă toată lumea. Îmi amintesc perfect ce am spus, tare şi cu forţă – căci am repetat cuvintele acelea până când toată lumea s-a întors să mă privească.

— Doamna Ryder e singură în şcoală cu Michael Roberts.

Când în sfârşit am ajuns acasă, domnea o stare de confuzie. Să fi fost oare acelaşi grup de oameni adunat să privească trupul sfărâmat al domnului Ryder care se adunase acum pe veranda casei noastre? Să fi fost oare aceeaşi femeie care-şi ştergea lacrimile cu batista albă? Să fi fost oare acelaşi bărbat înalt? Sau erau alţii cei care se

înghesuiau acum în jurul domnului Philip, grav şi sobru, ca să vadă ce putea să mai facă în legătură cu zvonul care-i cuprinsese pe toţi vecinii? Iar Miss Jewel plângea oare după bietul domn Ryder? Sau poate lacrimile-i curgeau pentru că toată lumea şoptea:

— Michael Roberts, ai auzit de Michael Roberts?

Miss Ma m-a prins de încheietură şi m-a tras repede în casă, departe de mulţime. Iar când am ajuns amândouă în camera goală, mi-a plesnit una peste faţă cu o asemenea forţă încât m-a aruncat la pământ.

— Ştii ce căuta fiul meu la femeia aia? Ştiai că fiul meu face un păcat de moarte cu doamna Ryder, o femeie măritată?

Am încercat să fug din cameră, dar m-a apucat şi m-a ţinut strâns, cu toată puterea pe care i-o dădea furia.

— De ce te porţi aşa cu mine? am întrebat-o.

— Fiul meu, cu femeia aia! urla ea ca apucată. Fiul meu a fost găsit în timp ce o îmbrăţişa necuviincios pe femeia aia, a urlat ea şi m-a lovit din nou, de data asta cu pumnul strâns.

Brusc, au lăsat-o puterile. S-a prăbuşit pe un scaun, iar trupul ei s-a transformat dintr-odată într-un trup amărât, de femeie bătrână. Am privit-o şi, delicat, i-am pus o mână pe umăr. Rapidă ca un şarpe, s-a ridicat din nou.

M-a fixat cu privirea şi a înălţat din nou palma să mă lovească. Dar am reuşit să fug din cameră. Am alergat până la coteţ şi mi-am strecurat cu greu trupul, adult de-acum, înăuntru, printre găinile înnebunite. Şi am rămas acolo, în stare de veghe tăcută, privind prin gaura din lemn care servise cândva la spionarea mea.

M-am întors în oraş ca să stau puţin în şcoala acum goală. Trebuia să mă asigur că toată clădirea era încuiată cum trebuie. Şi trebuia să-i trimit înapoi acasă pe copiii care ar fi putut să mai vină la cursuri. Am prins pe uşă un bilet prin care anunţam tragicul accident. Domnul Ryder nu fusese încă înmormântat. Doamna Ryder stătea la predicatorul de

la biserica evanghelică, aşteptând ziua în care sora ei avea să vină să o ia şi să o ducă departe de insula asta. Dar peste tot, prin oraşul, vestea zbura. Cum murise domnul Ryder? încercase oare să simtă puterea uraganului? Fusese oare prins într-un loc unde n-ar fi trebuit să fie? Unii ziceau că moartea domnului Ryder nu era un accident. Zvonurile apăruseră până şi în ziarul local: o fotografie cu chipul îndurerat al doamnei Ryder cu Michael Roberts prins în lumina bliţului. Şi peste tot pe unde mergeam, numele lui Michael Roberts spus în şoaptă devenise la fel de familiar ca un cântec de pasăre.

Era cu trei zile înainte să mă întorc de tot acasă de la şcoală. Bărbatul care a venit şi s-a aşezat la masă era domnul Philip. Tot la fel de scund, tot cu burdihanul umflat de iubitele lui găluşte. Dar fără Biblie. Iar mâinile goale îi tremurau când le-a întins după cuţit şi furculiţă. Paharul cu apă s-a clătinat şi s-a vărsat, lichidul scurgându-i-se pe bărbie, fără ca cineva să-l şteargă. Miss Ma s-a aşezat şi şi-a netezit şervetul în poală. Dar nu s-a mai spus nicio rugăciune, deşi toată lumea s-a uitat spre domnul Philip, aşteptând. Nimeni nu a mai mulţumit Domnului. Şi nici urmă de Michael. Michael nu mă mai privea fix de cealaltă parte a mesei. Michael nu mai încerca să-mi surprindă privirea.

Ca de obicei, Miss Jewel a intrat în cameră purtând în mâini un castron plin cu orez aburind. Dar după ce l-a pus pe masă, s-a oprit în spatele meu şi şi-a pus ambele mâini pe umerii mei, ca toată lumea să vadă, apoi s-a întors în bucătărie, la treburile ei. Încă îi mai simţeam căldura mult timp după ce Miss Ma închisese gura, rămasă deschisă de uimire în clipa în care ne văzuse. Atunci a fost pentru prima oară în viaţa mea când am îndrăznit să vorbesc la masă.

— Unde e Michael? am întrebat.

Domnul Philip şi-a înălţat ochii obosiţi şi mi-a aruncat o privire înainte să se ridice cu totul din scaun. Lăsându-şi

farfuria neatinsă, s-a retras din încăpere.

Miss Ma nu m-a privit în ochi când mi-a răspuns:

— Michael a plecat.

— A plecat? am făcut eu.

— Da, Michael a plecat.

— A plecat? am strigat.

— Taci, copilă, încă suntem la masă.

— A plecat? A plecat? Dar unde?

Nu aveam niciun motiv să vorbesc încet.

— În Anglia, a spus Miss Ma, ducându-şi la gură furculiţa goală.

— În Anglia? am ţipat, ridicându-mă de la masă. În Anglia? am urlat.

— Copilă, taci sau vei simţi greutatea palmei mele. Şezi. Şezi şi mănâncă.

M-am aşezat din nou şi *am* întrebat, de data asta mai încet:

— În Anglia?

— Sigur că în Anglia, mi-a răspuns ea, ca şi când Michael n-ar fi traversat un ocean, ci ar fi ieşit doar la o plimbare prin oraş. Michael plănuise să plece în Anglia cu mult timp în urmă.

— Când a plecat în Anglia?

— În dimineaţa asta, nu că ar fi treaba ta să ştii.

— Dar nu mi-a spus nimic.

— Crezi că-ţi spune totul? Ar trebui să-ţi fie clar că fiul meu nu-ţi spune ţie toate problemele lui. E bărbat în toată firea. A plecat în Anglia ca să se înroleze în Aviaţia Militară Regală, a continuat ea.

Nu puteam decât să-i urmăresc buzele în timp ce se rotunjeau şi rosteau cuvinte care n-aveau niciun sens pentru mine.

— Au nevoie de bărbaţi ca fiul meu. Bărbaţi curajoşi şi bine făcuţi. O să fie război aici. Patria-Mamă cheamă la ea

bărbaţi ca fiul meu să-i fie eroi şi să-şi facă familiile mândre de ei.

— Dar cât timp o să fie plecat?

Încă o dată a ridicat furculiţa goală, apoi, înţelegând că-mi dau seama că nu mănâncă nimic, a lăsat-o din nou jos şi şi-a tamponat obrajii cu un şervet. Dar nu mi-a răspuns.

Am auzit un *pic-pic* delicat în farfurie şi abia apoi am simţit cum lacrimile mi se scurg pe obraji. Să fi fost oare umbra aceea de pe perete ultima oară când îl văzusem pe Michael Roberts? Sau poza din ziar? Michael plecase? Şi oricât de tare mi-am înfipt unghiile în palme, de data asta n-am reuşit să-mi opresc plânsul.

Patru

Hortense

Nu ştiusem niciodată că lumina electrică putea fi folosită într-un fel atât de extravagant. Acasă, un singur bec se aprindea şi se stingea, în funcţie de toanele vremii. Un singur bec de lumina căruia erau atrase toate insectele bâzâitoare, zburătoare şi iritante din district, care veneau aici să bată din aripi, fermecate de firul ăla timid de lumină (la fel ca şi Eugene, un amărât sărac cu duhul, care ar fi fost în stare să străbată kilometri întregi peste câmp, în picioarele goale, până în curtea noastră, doar ca să vadă cum se aprinde lumina). Colegiul avea două etaje şi atâtea lămpi, încât ar fi făcut şi un orb să-şi acopere ochii. Maşini atrase de lumină veneau la poartă şi aduceau fete îmbrăcate frumos care şi ele zumzăiau pe acolo, chicotind şi pălăvrăgind şi îmbrăţişându-şi vechii prieteni.

Eram obosită şi înfometată după călătoria cu camioneta de la *Daily Gleaner.* Stătusem aşezată pe ceva ce mi se părea că seamănă cu o găleată întoarsă cu fundul în sus. Eustace

White, şoferul, prinsese cumva obiectul ăsta de podea, ca să se poată aşeza pe el pasagerii. Nu-mi mai simţeam deloc fesele, iar senzaţia începuse imediat ce camioneta părăsise Savannah-La-Mar. Când m-am plâns că nu-mi mai simţeam partea dorsală, Eustace White m-a informat sec că nici nu trebuia să ia pasageri în camioneta ziarului şi că făcea asta doar ca să mai câştige nişte bani, ca să plătească tratamentul mamei lui, care avea mari probleme cu vederea. Apoi continuase să-mi explice trecutul, prezentul şi viitorul acestei boli a ochilor pe tot parcursul călătoriei, în detalii inutile. Când am ajuns în Kingston, mi se părea că trecuse o eternitate de când îl ascultam pe omul ăsta – mi se părea că nimic nu mai rămăsese din existenţa mea de până atunci, decât timpul petrecut pe găleata întoarsă din camioneta de la *Daily Gleaner.* Cărarea şerpuită de la şosea până la colegiu mă zdruncinase şi mă zguduise tot o eternitate până să mă lase în lumea aia de poveste, scăldată în lumină, care strălucea în faţa ochilor mei ca Ziua Mântuirii.

Pentru domnul Philip şi Miss Ma, plecarea mea nu însemnase mai mult decât plecarea uneia dintre vitele pe care le aveau şi căreia îi venise vremea să fie dusă la măcelar. Uitaseră oare că tatăl meu era Lovell Roberts? Un bărbat al cărui portret era prins pe pereţii parohiei? Vărul lor, un bărbat încă la fel de onorabil, încă nobil într-un fel care făcuse din el o legendă. Oare acei primi ani ai sârguinţei lor în educarea mea – mă hrăniseră din mâncarea lor, mă îmbrăcaseră în rochii de bumbac şi dantelă, mă învăţaseră bunele maniere englezeşti şi disciplina creştină – nu însemnaseră nimic mai mult decât îngrăşarea unei găini cu cele mai bune nuci de cocos şi pe care, după ce se desfătaseră cu gustul ei delicios, după ce-i supseseră tot ce avea mai bun, o aruncau acum ca pe ultimul gunoi? Iar fiul lor, Michael, putea să fie oriunde pe pământul lui Dumnezeu: să zboare peste Canalul Englezesc, să bea cafea la Paris sau

să servească un ceai la Londra. Singurul loc unde ştiam sigur că nu putea fi era în casa aceea din care dispăruse orice urmă de veselie, unde tamarinul, coteţul găinilor şi poteca prăfuită spre oraş erau singurele lucruri care-mi mai şopteau delicat ce dor le era de el.

Doar Miss Jewel îmi făcuse cu mâna când plecasem la colegiul pedagogic din Kingston, îmbrăcată cu bluza ei cea mai bună, cu picioarele atât de strâmbe încât tivul fustei aproape atingea podeaua. Când camioneta venise să mă ia, scrâşnind pe pietriş ca de obicei, îmi întinsese un pacheţel.

„E vreo vrăjitorie?" întrebasem.

Pacheţelul conţinea o bancnotă bine împăturită şi doi şilingi strălucitori legaţi într-o batistă albă, pe care fuseseră cusute inegal iniţialele mele, cu albastru şi roşu. „N-ai nevoie de vrăjitorie, rămurica mea. Domnu' avea-va grija ta." Doar atât îmi spusese.

Ca nişte fluturaşi, noi, fetele cele noi, zburdam în rochiile noastre înflorate, cu mănuşile noastre albe şi cu pălăriile drăgălaşe. Fete din familii bune de pe tot cuprinsul insulei. Fete care îndeplineau cerinţa unei bune educaţii, care ştiau să facă împărţiri cu numere mari sau să rezolve ecuaţii de gradul al doilea. Fete care puteau să analizeze sintactic sau morfologic o propoziţie, care ştiau ce înseamnă subiectul, complementul sau nominativul şi care puteau numi cinci verbe modale. Fete care puteau recita capitalele lumii şi toate Cărţile Bibliei în cea mai pură engleză a Regatului. Noi, fetele cele noi, urma să fim pregătite să devenim profesoare şi abia după trei ani petrecuţi la studii urma să fim împrăştiate prin şcolile din Jamaica.

Holul în care aşteptasem în prima seară vuia de liniştea spaimei pe care o simţeam cu toatele. Vânzoleala era minimă, doar atunci când cineva trebuia să-şi îndrepte tivul hainei ca să nu se şifoneze sau când îşi ştergea o broboană de sudoare apărută din cauza căldurii. Doar o fată tuşea.

În afara acestei camere era mare gălăgie – elevele din anii mai mari îşi vedeau de treburi cu zgomote hârâite sau stridente, ca nişte papagali pe cracă. Până când dintr-odată s-a făcut linişte, ca şi cum toţi papagalii dispăruseră sau îşi luaseră zborul. Directoarea îşi făcuse apariţia, despărţind copilele în stânga şi-n dreapta, trecând ca Moise prin apele despicate ale Mării Roşii. Era înaltă şi trupeşă, iar pe buza de sus avea un smoc atât de des de păr întunecat încât impresia pe care o lăsa era aceea a unui bărbat care încercase, fără succes, să se deghizeze. Înainta cu paşi delicaţi, dar fermi în acelaşi timp – plini de o graţie feminină care făcea totuşi podeaua să se zguduie sub noi. O urmau, în golul pe care îl crea cu trecerea ei fastuoasă, cinci profesoare. În umbra acestei femei uriaşe, însoţitoarele ei păreau străvezii şi plăpânde ca nişte frunze purtate de vânt. Profesoarele au urcat pe scenă şi s-au întors cu faţa spre fetele cele noi. Toate erau albe, dar culoarea tenului diferea – aşa cum se întâmplă de obicei la femeile albe – în nuanţe variate de roz, în funcţie de cât de mult timp petrecuseră pe insulă. Directoarea avea strălucirea unui bronz specific în obraji, în vreme ce celelalte purtau roşcatul pătat caracteristic nou-veniţilor.

Un zâmbet ar trebui să lumineze o faţă pentru ca cineva să pară prietenos şi deschis faţă de cel căruia-i zâmbeşte. Din păcate, Miss Morgan, directoarea, avea un zâmbet care era atât de neobişnuit pe chipul ei încât avea efectul opus – aducea mai degrabă cu un rânjet de gargui, care-i dădea o înfăţişare sinistră. Prima oară a zâmbit după ce a spus:

— Fetelor, bun venit la şcoala noastră pedagogică! Vă aşteaptă trei ani de studiu grei, dar plăcuţi. Dacă fiecare dintre voi o să îşi vadă de treabă cu dedicaţie şi curaj, sunt sigură că vom avea o relaţie nemaipomenită.

Vocea îi vibra uşor, de parcă în orice clipă urma să se transforme în cântec. Şi totuşi, zâmbetul ei m-a făcut să mă

crispez. Însă abia al doilea său rânjet, după ce sfioasa ei asistentă strigase prezenţa, m-a împins să fac un jurământ de-a-ndoaselea: că n-am să fac niciodată nimic care să o determine să-mi zâmbească mie direct.

Miss Morgan nu era englezoaică, la fel ca celelalte, ţara ei de origine fiind Ţara Galilor – un colţ al Marii Britanii celebru pentru cărbune, pentru capitala Cardiff şi pentru că era amplasată geografic acolo unde norii lăsau valuri de ploaie înainte să se îndrepte apoi spre păşunile Angliei, în timp ce cele cinci profesoare se aşezau delicat pe scaunele instalate pe scenă, directoarea s-a îndreptat cu paşi falnici spre pian şi şi-a aşezat dosul voluminos pe scăunelul şubred. Pentru un scurt moment, a făcut o pauză ca şi când s-ar fi rugat. Şi-a întins mâinile peste clape, în timp ce nouă, fetele cele noi, o mişcare a sprâncenelor ei – imperceptibilă, dar fermă – ne-a ordonat să ne ridicăm în picioare. A început să cânte, izbind clapele, imnul „Nemuritor, nevăzut, Dumnezeu preaînţelept”. În timp ce trosnea şi pocnea în instrument, părul ei, care până atunci stătuse neted ca turnat în smoală, începea încetul cu încetul să scape din strânsoare. Tâlharul de păr slăbea cu fiecare notă până când, în pasiunea interpretării, a scăpat cu totul şi o buclă a căzut liberă peste frunte.

— Cel mai binecuvântat, cel mai glorios, cel mai străvechi.

Toate într-un glas tunător, noi, fetele cele noi, cântam împreună cu ea, înflăcărate de emoţia interpretării şi de tremurul viguros al buclei căzute.

— Atotputernice, învingătorule, slăvit fie numele Tău!

Michael îşi întindea spre mine mâna cu pumnul închis. Bărbatul ăsta în toată firea, căruia-i crescuseră şi tuleiele, rânjea la mine ca un copil de şcoală. Deschizând palma, a scos la iveală un scorpion negru ca smoala, cu coada ridicată şi curbată. Am vrut să-l avertizez că înţepătura e periculoasă, dar niciun cuvânt nu mi-a ieşit din gâtlej. Am vrut să întind

mâna ca să zdrobesc vietatea, dar nu-mi puteam mişca braţul. Cineva mă ţinea de încheietură strâns, ca o iederă înfăşurată în jurul unui copac.

Niciodată nu avusesem parte de o deşteptare atât de cumplită. Cuvertura de pe pat a fost trasă de pe mine, şi pentru o clipă nici nu-mi puteam aminti unde mă culcasem în seara dinainte. Eram descoperită, pe jumătate goală, pe saltea, cu cămaşa de noapte ridicată şi răsucită în jurul taliei de cât mă zvârcolisem în somn. Cineva mă trăgea atât de tare încât nu puteam decât să mă supun. Picioarele căutau podeaua în timp ce cu mâna trăgeam de poalele cămăşii de noapte, ca să-mi ascund ruşinea. Şi, înainte să fiu convinsă că nu visam în continuare, m-am trezit că alergam disperată. Cea care mă răpise fugea în faţa mea, strângându-mă de încheietură, întorcându-se spre mine cât să-mi spună:

— Repede, haide!

Şi celelalte fete alergau împreună cu noi. Uşile se trânteau în urma lor cu zgomot de foc de armă. Lipăitul picioarelor noastre goale răsuna pe podelele de piatră ale coridoarelor lungi pe care alergam, înainte să ne bulucim toate în faţa unei singure uşi, pe care eram împinsă şi înghiontită să intru odată cu celelalte fete, care se purtau toate de parcă ar fi trebuit să ajungă acolo înaintea mea. Încăperea era invadată de o lumină a zilei atât de puternică încât, pentru început, mi s-a părut că mi-am pierdut vederea. Dar apoi am observat toate ţevile de duş de deasupra noastră şi am simţit podeaua udă sub picioare. Răpitoarea mea mi-a eliberat încheietura din strânsoare şi, dintr-o singură mişcare, şi-a tras cămaşa de noapte peste cap şi a rămas în faţa mea la fel de goală ca Eva. Mi-a făcut semn să o imit, dar apoi a început să ofteze şi să pufnească exasperată în timp ce eu îmi descheiam nasturii şi-mi dezlegam fundele pe care mi le prinsesem, pudică, la gât.

— Hai odată, grăbeşte-te! mi-a zis fata, dându-mi mâinile

inutile la o parte şi începând să-mi desfacă precipitat nasturii.

A început să-mi ridice cămaşa de noapte, dar eu o ţineam strâns, căci nu voiam să rămân goală în faţa atâtor străine. M-a lovit din nou peste mâini. Am lovit-o şi eu. A rămas o clipă debusolată, pentru ca, în cele din urmă, să mă pocnească atât de tare încât am renunţat să mă mai împotrivesc. Şi am rămas acolo, în picioare, împreună cu celelalte fete, expusă, strângându-mi umerii spre piept, încercând să-mi ascund sânii, partea dintre picioare, fundul şi genunchii urâţi. Atunci a ţâşnit apa, căzând peste noi ca o ploaie rece. Toate fetele au început să ţipe. Un ţipăt asurzitor care le acoperea pe toate celelalte. Guri căscate atât de tare încât puteam să văd până în fundul gâtlejului rozaliu, în vreme ce fetele ţipau ca nişte sălbăticiuni, iar tendoanele gâturilor se încordau ca nişte frânghii. Şi, în timp ce-mi priveam răpitoarea – goală, tremurând, ţipând, cu pâraie de apă strălucitoare scurgându-se pe spatele ei cu pielea neagră, peste sfârcurile întărite ca nişte gloanţe – am văzut pe chipul ei o expresie de abandon total. Aşa că am închis ochii, am deschis gura şi mi-am lăsat plămânii să se elibereze de cel mai sălbatic urlet pe care-l scosesem vreodată din adâncul meu. Iar sfânta eliberare a acestui ţipăt m-a curăţat mai tare decât orice rugăciune. Am ţipat până când am realizat că apa nu mai curgea, încăperea se liniştise, iar eu eram zgâlţâită cu delicateţe de cea care mă răpise şi care-mi zicea încetişor:

— Gata, poţi să te opreşti acum.

Cea care mă trăsese din pat în acea primă dimineaţă era Celia Langley. Credea că era datoria unei eleve din anul trei, ca ea, să înveţe o boboacă neinstruită (ca mine) despre necesitatea de a ajunge dimineaţa devreme la duşul matinal. Sau despre ieşirea de la duş, frumos îmbrăcate şi mirosind dulceag a săpun, gata să mergem la micul dejun şi să găsim

pe masă o cană de ciocolată, caldă încă şi numai bună de băut. Dacă ajungeai cu seria a doua, a treia sau chiar cu leneşele dintr-a patra, nu găseai ciocolata doar rece, ci şi cu o crustă groasă deasupra, atât de tare că ţi-o puteai pune pe cap în loc de pălărie. Când Celia Langley mă prinsese de încheietură în acea dimineaţă – pe mine, fata cea nouă, care dormea în patul de lângă al ei – nu mă luase cu hotărâre doar la duş, ci şi sub aripa ei protectoare.

Celia venea în patul meu în fiecare seară după adunare, strigarea prezenţei şi rugăciune. Mirosind a iasomie, se lipea de mine în ora aceea de dinainte de a se stinge lumina. Şi pentru tot ceea ce-mi spunea Celia, chiar dacă doar cât e ceasul sau cum e vremea, se apropia cu buzele de urechile mele şi îmi şoptea, de parcă era cine ştie ce secret pe care nu trebuia să-l mai audă nimeni altcineva. Aceste discuţii discrete erau întotdeauna însoţite de clinchetul andrelelor ei de tricotat cu care făcea şosete pentru bărbaţii care, la fel ca Michael, plecau în Anglia să lupte în război. În acele seri melancolice, Celia, fiind cu un an mai mare decât mine, mă învăţase la ce să mă aştept de la cursurile pe care le aveam.

— O să faci geografie cu Miss Wilkinson, mi-a spus. O să încerce să-ţi explice cum e cu era glaciară sau ceva de genul ăsta. Dar dacă o să-i zici, chiar şi în treacăt, ceva despre Dealurile Pennine – şi numai Penninii pot face asta – o să-şi aţintească privirea undeva unde numai ea poate să vadă şi, în loc de lecţie de geografie, o să vă povestească despre copilăria ei, petrecută undeva în Yorkshire. Deşi nu sunt deloc interesante, aceste povestiri or să-ţi lase însă timp să stai şi să te uiţi pe fereastră, la copaci.

Tot Celia îmi şoptise că Oliver Cromwell avea un neg uriaş şi îngrozitor de urât pe faţă, atunci când mă prinsese lucrând la o temă în care trebuia să preaslăvesc realizările acestui mare om. Punându-şi o mână pe umărul meu, mă informase că Miss Newman, cea care preda istoria, avea o teorie

conform căreia negul lui Cromwell era un semn izbitor al faptului că fusese trimis de diavol pe pământ ca să distrugă monarhia britanică. Pomeneşte de neg, şoptise Celia, şi Miss Newman, care credea că fetele de culoare înţeleg mai bine genul acesta de lucruri, fiind mai puţin civilizate şi, deci, mai apropiate de natură, o să noteze pe margine că eram o fată cu mintea ascuţită. Şi toate fetele cu mintea ascuţită aveau onoarea să le încânte pe celelalte recitând ceva la adunarea de seară.

Nu mă puteam hotărî între discursul lui Henric al V-lea înaintea bătăliei de la Agincourt şi „Atacul cavaleriei uşoare" de Alfred, Lord Tennyson. Ambele se pretau la o interpretare dramatică de excepţie. Cât despre narcise, Celiei i se părea prea uşor de interpretat – orice fată o putea face.

„Din nou în breşă, dragii mei, încă o dată!" Celia mă învăţa să subliniez cu gesturi expresiile din text – să-mi încordez muşchii şi să-mi adun toate forţele ridicându-mi umerii în timp ce-mi ţin capul în sus, pentru ca bărbia mea să stea ridicată cu o demnitate oratorică, ba chiar să închei cu un mic ţipăt, dar nu foarte puternic, pentru Harry, Anglia şi Sf. Gheorghe.

Am fost centrul discuţiei în şcoală săptămâni întregi. Iar când credeam că faima mea nu putea ajunge mai sus de-atât, tartele mele minuscule – cu crema lor galbenă şi aripioarele pufoase – au fost declarate de Miss Plumtree, profesoara care preda lecţiile de gospodărie, cele mai bune prăjituri după cele din cafenelele din sudul Angliei.

Aveam şaizeci de copii de clasa întâi cărora trebuia să le predau. Şaizeci de copii care viermuiau ca nişte omizi prin spatele rândurilor de bănci de lemn. Şaizeci de zdrenţăroşi ciufuliţi, smiorcăiţi şi murdari. Şaizeci de feţişoare negre. Unii se holbau la mine, rânjind ca nişte idioţi. Alţii se uitau pe geam. Iar alţii vorbeau tare, fără să se stânjenească, de parcă erau la palavre, sub lămâi.

Eram obişnuită cu copii de familie bună. În şcoala doamnei şi domnului Ryder, copiii sănătoşi, curaţi şi de elită stăteau cuminţi şi aşteptau indicaţiile mele înainte să ridice capul şi să-şi îndeplinească sarcinile satisfăcător. În şcoala aceea, copiii nu îndrăzneau să-şi şteargă nasurile murdare cu mâneca hainei înainte să ridice mâna şi să o scuture prin aer ca un semafor. Niciun copil n-ar fi îndrăznit să strige „Miss Roberts, Miss Roberts" iarăşi şi iarăşi, până când nu-mi mai recunoşteam eu însămi numele. Şi nici n-ar fi scăzut vreodată 5 din 10 ca să îi dea 51.

Până şi Iov ar fi plâns încercând să facă adunătura asta de prostime să iasă imediat la tablă, iar Solomon însuşi şi-ar fi stors creierii ca să afle ce-a făcut bezmeticul de Percival Brown cu toate creioanele. Acest băiat cu tenul mai deschis şi cu ochii verzi păruse cel mai de încredere pentru o sarcină atât de importantă ca înmânarea creioanelor, unul câte unul, tuturor celor din clasă. Ajuns la jumătatea clasei, se întorsese spre mine ca să-mi spună că s-au terminat creioanele.

— Cum s-au terminat? Ţi-am dat şaizeci de creioane, l-am apostrofat. A primit cineva mai mult de un creion? m-am întors apoi ca să întreb în clasă.

Fiecare dintre aceşti copii complet indiferenţi a devenit brusc suficient de atent cât să scuture din cap a negaţie.

— Ce-ai făcut cu creioanele? l-am întrebat din nou pe Percival Brown.

Iar hoţomanul de băiat s-a uitat spre mine cu ochii lui de pungaş, ridicând din umeri. L-am căutat în buzunare şi peste tot prin bancă, în timp ce toată clasa de zdrenţăroşi de şapte ani se zgâia la mine şi-şi râdea în barbă.

Şi în toiul acestei batjocuri eram atent supravegheată de Miss Cleghorn, care stătea în fundul clasei, cu ochelarii pe vârful nasului, scriind un raport cu titlul „Progres şi aptitudini la profesoarele stagiare". Cum mi se termina ora,

iar gloata de copii se îmbulzea spre joaca lor, în pauză, profesoara mă aborda. Ridicându-şi capul într-o parte şi aruncând o privire peste carneţel, ca şi când ar fi citit ce notase acolo, spunea: „Domnişoară Roberts, ar trebui să te străduieşti mai mult să menţii disciplina în rândul elevilor dumitale.” Sau: „Mă tem, domnişoară Roberts, că-i laşi pe copiii ăştia să scoată ce e mai rău din dumneata.” Sau: „Nu poţi să-i pretinzi unui copil să te respecte sau să te asculte ca profesor dacă nu poţi să păstrezi ordinea în clasă.” în timp ce eu dădeam din cap neputincioasă, mormăind că am să fac tot posibilul să-mi îmbunătăţesc performanţele.

Tânjeam să-i fac pe copiii ăştia să mă privească măcar cu acelaşi respect cu care eu însămi îmi tratam directoarea şi profesoarele de la colegiu. Acele femei albe, a căror superioritate le înconjura ca o aureolă, puteau reduce la tăcere orice mulţime, oricât de agitată, doar cu un deget dus la buze. Ţinuta lor imperială, inteligenţa impresionantă, elocinţa lor formală, toate impuneau şi primeau supunerea tuturor celor în faţa cărora apăreau. În timp ce-mi pregăteam lecţiile pentru a doua zi, eram hotărâtă, cu fiecare fibră din mine, să reuşesc să impun clasei să mă privească şi pe mine cu respect.

Pentru ca a doua zi dimineaţă, cu feţişoarele lor jegoase, să mă trateze ca şi când n-aş fi fost acolo. Percival Brown rânjea şi-şi cojea o bubă din cot, pentru ca apoi să-mi întindă în dar un măr. Acei şaizeci de copii de culoare îşi începeau ziua uitându-se la mine, nerăbdători, cu mâinile împreunate pentru rugăciune. Dar când ne ridicam capetele după rugă, minţile lor neobosite o luau iarăşi razna, zumzăind prin sala de clasă, zburdând prin curte, iar ochişorii lor erau în orice altă parte decât la mine, care mă pregăteam să le predau o lecţie nouă.

Celia mă aştepta, într-o după-amiază după ora de predare. Stătea lângă poarta şcolii, drăguţă, cu o rochiţă cu galben şi

albastru pal, cu picioarele strânse elegant unul lângă celălalt; arăta ca o floare proaspăt crescută din noroi. Eram atât de încântată să văd un chip cunoscut în şcoala aia plină de ticăloşi pe care începusem să-i dispreţuiesc, încât n-am vrut să iau în seamă urma aceea de lacrimi care-i brăzda obrazul prăfuit şi i se adunase în barbă. Zâmbea larg. Nu aveam niciun motiv să cred că ar putea fi altfel decât plină de voioşie în clipa în care m-a anunţat:

— Băieţii din RAF fac o paradă în oraş. Pleacă în Anglia curând, trebuie să mergem să ne luăm rămas-bun!

Într-o plimbare de la un sfârşit de săptămână, la numai câteva săptămâni de când venisem la şcoală, Celia şi cu mine dădusem peste un loc unde, dacă ne căţăram pe primele crengi ale unui lămâi, puteam să vedem, peste cazarmă, în tabăra în care băieţii se antrenau să plece la război. La început, nu ajungeau la noi decât bubuiturile comenzilor care străpungeau atât de puternic aerul încât păreau vizibile – la stânga… marş rapid… atenţie… pe loc repaus. Fusese ideea Celiei să ne ridicăm fustele şi să urcăm în copac. Spera să zărească măcar cum erau puse în aplicare aceste comenzi. Eram foarte departe de locul de unde veneau comenzile, dar puteam să vedem foarte limpede traseul pe care se desfăşura parada băieţilor, cu manevrele lor la fel de exacte ca cele ale unui stol de păsări. Şi chiar şi de la distanţa aia ne era clar că bravii luptători purtau pe umeri beţe de lemn în loc de arme adevărate.

După această aventură mă hotărâsem să mă alătur şi eu eforturilor de război ale Celiei, începând să tricotez singurul lucru pe care talentul meu de lucrătoare mi-l permitea: nişte fâşii lungi şi înguste de lână (care se dovedeau însă mereu extrem de utile), în vreme ce Celia, sătulă de ciorapi, îşi mai adăugase şi nişte căciuli în repertoriu. Lăsam cât de mulţi bani puteam în cutiile milei aşezate în hol, la intrarea în sala de mese. Pe uşă era prinsă în piuneze o poză, decupată din

Daily Gleaner – înfăţişa avioanele care se cumpărau din banii noştri. Şi ori de câte ori eu sau Celia treceam pe acolo, arătam către părţile – uneori o roată, alteori un geam – pe care eram sigure că le cumpăraseră din banii noştri.

Mărşăluind pe străzi în rânduri disciplinate în acea după-amiază, bărbaţii aceştia, îmbrăcaţi din cap până-n picioare în haine albastre groase, arătau identic şi puternici ca nişte maşinării. Pe cap, fiecare dintre ei purta o cipilică triunghiulară ciudată, aşezată într-o poziţie imposibilă. Am urmat-o pe Celia, care-şi făcea drum cu coatele şi se strecura prin mulţumea de curioşi veniţi să vadă parada. Majoritatea femei, care ne împingeau la rândul lor înapoi. Soţii, mame, surori, mătuşi, aliniate de-a lungul străzii. Unele erau acolo doar ca să vadă spectacolul, în vreme ce altele tânjeau nerăbdătoare să-l zărească măcar o clipă pe cel pe care-l iubeau. Dar parada asta de maşini de luptă era compusă din rânduri şi rânduri întregi de străini cunoscuţi. Tineri fragezi, abia trecuţi de vârsta la care încă se mai căţărau în copaci. Bărbaţi cu pielea tăbăcită şi aspră, cu mâinile obişnuite să muncească pământul. Bărbaţi burtoşi care aveau să le ducă dorul bananelor şi ţigărilor lor cu marijuana. Bărbaţi cu spatele drept, ai căror pantofi aveau să lucească şi-n miezul celei mai crunte bătălii. Părea că toată floarea spilcuită şi curajoasă a insulei, amestecată armonios cu pleava ei, defila prin faţa ochilor mei.

Atât de mulţi bărbaţi.

— De ce trebuie să plece atât de mulţi?

Credeam că rostisem cuvintele astea doar în mintea mea, dar Celia, privindu-mă sumbru, mi-a răspuns:

— Trebuie să înţelegi că, dacă acest Hitler va câştiga războiul, va reinstaura sclavia. Vom fi cu toţii din nou în lanţuri. Vom munci fără să fim plătiţi.

— Celia, dar eu lucrez şi acum fără să fiu plătită, am spus, cu gândul la clasa mea bună de nimic.

Poate că nu înţelesese gluma mea, pentru că nu a râs; nici măcar nu a zâmbit. O urmă de dezgust i-a trecut însă pe chip. Nici măcar nu am mai încercat să o împac. Puteam să înţeleg de ce era atât de important pentru ea să nu se mai revină la sclavie. Pielea ei era extrem de închisă. A mea însă nu era chiar aşa – aveam culoarea mierii calde. Nimănui nu-i trecea prin minte să pună în lanţuri pe cineva ca mine. Toată lumea ştia puterea imnului: „Britanicii nu vor fi niciodată, niciodată sclavi!”

O femeie însărcinată, recunoscând un bărbat din mulţimea care mărşăluia, a strigat:

— Franklin, unde pleci?

Şi plângând tare, şi-a întins braţele spre el ca un copil care aşteaptă să fie strâns la piept, însoţitoarea ei şi-a pus braţele în jurul burţii ei imense, ca să o împiedice să fugă spre bărbatul din paradă. Franklin şi-a întors o clipă privirea spre ea şi a pierdut pasul, ca şi când s-ar fi împiedicat, dar şi-a regăsit rapid ţinuta soldăţească şi a plecat mai departe.

Iar Celia, părând supărată de câtă tulburare provoca femeia asta, i-a întors spatele şi, uitându-se la mine, m-a întrebat:

— Oare cine o purta şosetele mele?

Mulţumită de schimbarea ei de atitudine, i-am răspuns:

— Celia dragă, cred că e posibil ca cei mai mulţi dintre ei, dacă nu cumva şi unii de prin mulţimea de spectatori, să le poarte.

A zâmbit la gluma mea şi, trecându-şi braţul pe sub al meu, s-a aplecat spre mine ca să-mi şoptească:

— Hortense, să-ţi spun un secret. Când o să fiu mare, o să plec din Jamaica şi o să mă duc să locuiesc în Anglia.

O să am o casă mare, cu clopoţel la intrare, şi o să sun din clopoţel: *cling-cling.*

Părul ei negru, mângâiat de razele soarelui, arunca sclipiri aurii de lumină.

— O să sun din clopoţel în casa mea când o să fiu în Anglia. Asta o să fac eu când o să fiu mare.

Un freamăt proaspăt a trezit-o pe Celia din visare. O voce de femeie mai puternică decât zgomotul paşilor în marş, mai intensă decât murmurul mulţimii. Toată lumea s-a întors să vadă de unde vine ţipătul, chiar şi privirile aviatorilor s-au sucit spre zona din care se auzea. Îmi era clar că această voce de femeie striga un nume:

— Celia!

Toate cele pe care nu le chema Celia s-au întins să privească spre femeia care ţipa. Singura care rămăsese nemişcată, lipsită de viaţă ca un cadavru, era Celia însăşi.

Spre ea înainta o femeie înaltă, cu pielea foarte neagră, dar foarte elegantă. Cu spatele drept, cu capul sus, avea ţinuta impozantă a unei femei albe. Pe măsură ce înainta, mulţimea se dădea la o parte, unii chiar săreau din calea ei, alţii o priveau cu milă, căci era evident că această femeie graţioasă purta două rochii. O rochie avea poale negre, lungi până în pământ, şi mâneci lungi prinse cu nasturi la încheieturi. Dacă ar fi fost vorba doar de rochia asta, singurul comentariu pe care l-ar fi stârnit ar fi fost că e puţin demodată. Dar pe deasupra purta ceva ce de la distanţă părea a fi o bluză drăguţă, dar care s-a dovedit a fi o rochiţă roz de dantelă făcută pentru o fetiţă. Mânecile scurte şi bufante erau trase într-o strânsoare aproape dureroasă peste mânecile lungi ale celeilalte rochii, în vreme ce corsajul mic se întindea, gata să se rupă, peste trupul ei de om mare. A ridicat mâna, scuturând o batistă albă şi strigând:

— Celia!

Strigătul era atât de puternic încât ai fi zis că vine de la un zeu din ceruri, nu de la o simplă muritoare, aşa ca ea. M-am uitat spre Celia, aşteptând o explicaţie; de ce oare femeia asta ciudată încerca să-i atragă atenţia?

Dar ochii Celiei erau strâns închişi, iar buzele ei

mormăiau:

— Oh, nu!

O lacrimă i s-a scurs pe obraz, făcându-şi drum în jos, spre bărbie.

Femeia era acum lângă Celia, flecărind fără încetare, de parcă ar fi fost braţ la braţ cu ea toată după-amiaza.

— Celia, o să vezi, o să se întoarcă în curând. Trebuie doar să ai răbdare, draga mea, şi am să ţi-l arăt. O să vezi… o să vezi. Şi-a fluturat batista pe sub nas. Oh, căldura asta, căldura… n-am să mă obişnuiesc niciodată cu zăpuşeala asta.

Parfumul ei era atât de greţos de pătrunzător, încât m-a apucat tuşea, căci îl simţeam până în fundul gâtlejului. Părul ei, care la prima vedere părea de un argintiu distins, s-a dovedit doar o perucă şatenă plină de praf. Alunecată neglijent într-o parte, peruca lăsa să se vadă puţin din coama neagră pe care încerca să o ascundă. Indiferentă la spectacolul pe care-l crease, stătea în mijlocul mulţimii făcându-şi vânt ca o veritabilă reprezentantă a păturii nobiliare. Dar nici urmă de viaţă în ochii ei: rămăseseră la fel de lipsiţi de expresie şi de absenţi ca cei ai unei păpuşi.

Celia a apucat-o uşor de braţ pe femeie şi, aplecându-se aproape de ea, i-a şoptit:

— Mamă, taci…

Femeia tocmai striga în gura mare:

— Unde e omul ăsta? … Unde-a mai plecat? … Mereu e pe undeva…

Dar a tăcut dintr-odată, ca şi când cineva ar fi apăsat un buton să o oprească.

Nu mai era nevoie să întreb dacă femeia asta ciudată era mama Celiei, pentru că era evident. Aceeaşi piele închisă pe un chip cândva frumos, aceleaşi buze şi aceeaşi bărbie delicată. Celia mi-a evitat privirea şi i-a vorbit din nou, atent şi aproape, mamei ei:

— Mamă, nu trebuia să vii aici după mine. O să te duc

înapoi. Toată lumea o să-şi facă griji pentru tine.

Mama ei, privind-o pe Celia ca-n transă, s-a lăsat condusă delicat de braţ departe de mulţime. Până când, pe neaşteptate, a revenit din nou la viaţă:

— E aici, Celia. E aici, uite!

Mulţimea a răspuns instinctiv la ţipătul ei – unii privindu-i mascarada, alţii uitându-se, curioşi, spre locul pe care-l arăta cu degetul. Mâna delicată a Celiei de pe braţul mamei ei a devenit brusc o strânsoare rigidă, din care mama ei s-a smuls violent. Din păcate, parada se oprise şi ea pentru moment, şi mama Celiei a alergat până la un aviator şi, arătându-l cu degetul ca pe cine ştie ce rochie dintr-o vitrină, a strigat:

— Celia, el e tatăl tău. Ţi-am zis eu c-o să vină.

Era evident că bărbatul n-o văzuse în viaţa lui. Tânărul acela, mai tânăr chiar decât Celia, a privit în jur încurcat, în timp ce camarazii lui rânjeau.

— Winston, a făcut mama Celiei în timp ce-i studia figura, nu mă recunoşti?

Aviatorul era cât pe ce să scuture din cap şi să răspundă: „Oh, nu, doamnă.” Dar înainte ca el să apuce să scoată o vorbă, mama Celiei l-a prins în braţe, strângându-l într-o îmbrăţişare atât de puternică încât ar fi lăsat chiar şi-un urs fără suflare. Tânărul părea să se sufoce şi nu ştia exact dacă trebuia să o plesnească pe femeia asta nebună sau să se lasă pradă îmbrăţişării ei.

Celia s-a apropiat, iar mama ei, temându-se că o să-şi piardă prada, a început să-l strângă şi mai tare pe bietul băiat.

— Mamă, a făcut Celia apropiindu-se şi mai mult, lasă-l.

Dar rugămintea ei se izbea de o ureche devenită surdă la ce auzea. Ridicând vocea la un ton pe care nu-l auzisem niciodată la ea, Celia a ţipat din nou:

— Mamă!

Unii dintre cei din mulţime începuseră să privească situaţia ca pe o scenă comică: un aviator gata să plece la luptă pentru Patria-Mamă nu se putea împotrivi unei nebune agăţate de pieptul lui. Dar Celia era ruşinată. Umilinţa se simţea în fiecare grimasă şi în fiecare încruntare în timp ce începea să tragă de mama ei ca să o dezlipească de bărbat, în vreme ce femeia lovea şi izbea, ţipând fără încetare:

— Winston, nu mă recunoşti? Sunt eu, Evelyn.

Un alt aviator a rupt rândul ca să dea o mână de ajutor. Apoi altul şi altul. Trei bărbaţi în uniformă se zbăteau să o desfacă pe această zănatică, obligaţi să-şi pună mâinile doar în acele părţi ale trupului ei care să n-o jignească. Rochiţa aceea roz pe care o purta deasupra se sfâşiase, în vreme ce femeia trăgea de ea să o ţină strânsă. Peruca i-a căzut peste ochi, apoi pe jos. Am recuperat-o eu, de sub o cizmă uriaşă, în vreme ce Celia, cu ceea ce părea să fie o metodă de multe ori folosită, începuse să desfacă braţele mamei sale de pe trupul pe care-l luase prizonier.

În tot acest timp, tovarăşii lui îl necăjeau:

— Ce i-ai făcut, omule? Pari cam tânăr. Îţi plac femeile ca ea?

Un sergent a înaintat să vadă incidentul care întrerupsese parada. În cele din urmă, cu o figură disperată, tânărul a şoptit de undeva de peste capul mamei Celiei:

— Nu mă cheamă Winston, doamnă. Mă cheamă Douglas.

Şi pe cât de repede îl apucase femeia, pe atât de repede i-a dat acum drumul. Şi, tăind din nou mulţimea în fugă, arătarea asta a dispărut, fluturându-şi în urmă zdrenţele negre şi roz.

Contravenea tuturor regulilor colegiului ca una dintre eleve să fie văzută în oraş, trăgând de o femeie isterică (şi care mai era şi îmbrăcată cu două rochii) ca s-o smulgă din braţele unui aviator care mărşăluia. În public nu aveai voie

nici să mănânci, nici să alergi, nici să cânţi, nici să scuipi şi nici măcar să vorbeşti tare. Ca profesoare în devenire, comportamentul nostru dincolo de zidurile şcolii trebuia să fie exemplar, ca şi când am fi fost permanent sub ochii atenţi ai directoarei. Era drept că nu mâncasem nici măcar un dumicat şi că nici eu şi nici Celia nu am cântat vreo notă în timpul tărăşeniei ăsteia. Dar am alergat după mama ei. Am strigat după ea să stea, să se întoarcă, să se oprească. Am întrerupt circulaţia în timp ce ne chinuiam să o coborâm dintr-o maşină de călători, iar eu am scuipat pe drum când peruca plină de ţărână pe care o ţineam în braţe îmi intrase în gură, în agitaţia aceea. Această listă de reguli pe care trebuia să le respectăm în oraş – nu mâncaţi, nu alergaţi, nu cântaţi, nu scuipaţi şi nu vorbiţi tare – ne era recitată ca pe rugăciune în fiecare zi, la adunare, de directoare însăşi. Aşa că atunci când am fost chemată în biroul lui Miss Morgan, mă temeam cumplit că vestea încăierării ajunsese până la urechile ei. Căci Ivy May auzise povestea, iar dovadă era replica ei:

— Hortense, înţeleg că ai făcut cunoştinţă cu mama Celiei.

După care trecuse mai departe chicotind. Aşa că aveam o scuză. Celia era de vină! Ea fusese cea care mă chemase afară din şcoală. Ea mă dusese la paradă. Ea fusese cea care, după ce-şi petrecuse dimineaţa cu mama ei, uitase uşa deschisă şi o lăsase să scape. Şi tot ea fusese cea care insistase să mergem să o ducem pe mama ei înapoi, acasă la mătuşă-sa, înainte să ne întoarcem la şcoală. Toate nenorocirile astea se întâmplaseră din cauza Celiei Langley. Ea era cea care, ca un demon aşezat pe umărul meu, mă ispitise să ies de pe calea cea dreaptă.

Preţ de cincisprezece minute m-am plimbat prin faţa biroului directoarei, aşteptând să o văd din clipă-n clipă pe Celia, care să umble cot la cot cu mine, de colo-colo. Dar nu era alături de mine atunci când am auzit „Intră!” de cealaltă

parte a uşii. Mă simţeam bine în absenţa ei – nu avea să fie acolo când o să-i pronunţ numele ca motiv pentru fiecare regulă încălcată. Nu avea să mă privească tâmp, ca şi când aş fi comis cine ştie ce trădare, şi nici nu va putea să mă contrazică, spunând că nu ea mi-a cerut să îl urmez sau că am făcut totul pentru că eram curioasă să aflu mai multe despre mama ei dementă.

Biroul la care stătea directoarea nu era destul de mare pentru ea. Ca un adult aşezat la o bancă făcută pentru un copil, m-am temut, atunci când s-a ridicat, să nu cumva să îl răstoarne şi să i se agaţe de poale ca un şorţ. Ce birou ar fi putut să încapă maiestatea unei asemenea galeze?

— Hortense Roberts? a întrebat directoarea.

— Prezent, Miss Morgan, am răspuns prosteşte, de parcă răspundeam la prezenţă.

Abia atunci când m-a privit mi-am dat seama că ochii ei nu erau albaştri, aşa cum crezusem întotdeauna. Doar un ochi şi jumătate îi avea albaştri. Ochiul stâng era pe jumătate albastru şi pe jumătate căprui-deschis. Am tras adânc aer în piept, ceea ce a făcut-o să mă întrebe dacă mă simţeam bine.

— Da, mulţumesc, Miss Morgan. Sunt destul de bine, am răspuns, ferindu-mi privirea de acel ochi.

— Hortense Roberts, a spus ea din nou, într-un fel care m-a făcut să mă agăţ iar de scuza mea: Celia, Celia, Celia era de vină – aveam să-i spun.

Dar în loc de pedeapsa aspră la care mă aşteptam, directoarea mi-a întins o scrisoare.

— Asta e pentru tine. Mă tem că am deschis-o deja, pentru că era de fapt adresată directoarei. Dar cu siguranţă înseamnă mai mult pentru tine decât pentru mine. Te rog să o citeşti.

Era de la Miss Ma. Scrisoarea începea cu o scuză elaborată, pe cinci rânduri, că-i ocupă timpul unei persoane atât de distinse şi de importante ca directoarea.

„Totuşi”, scria mai departe, „eu şi soţul meu, domnul Philip Roberts, v-am rămâne veşnic îndatoraţi dacă, atunci când veţi găsi de cuviinţă şi într-un fel care să vă fie la îndemână, i-aţi putea cumva transmite un mesaj domnişoarei Hortense Roberts, care cred că se pregăteşte, în anul întâi la şcoala dumneavoastră, să devină profesoară.”

Recunoşteam caligrafia îngrijită, cu înfloriturile ei care marcau vârful buclei lui *h* şi încovrigau coada lui *g*.

„Mesajul se referă la un anume domn Michael Roberts, care este unicul nostru fiu şi pe care sus-numita domnişoară Hortense Roberts îl cunoaşte.”

Veşti preţioase despre Michael! Picioarele mi se înmuiaseră şi abia mă mai ţineau în timp ce-i citeam numele. Nu mai ştiam nimic despre el de când plecase în Anglia. Iar acum, pe bucăţelele astea mici de hârtie împăturită, viaţa lui mi se întindea nou-nouţă, s-o descopăr. Fusese trimis mai întâi în Canada, să se antreneze pentru Forţele Aeriene Regale. Şi, tipic pentru Michael, primise cele mai înalte distincţii, apoi fusese trimis în Anglia fără întârziere, ca să se alăture unui escadron de mitraliori.

— Ia loc, dacă simţi nevoia, mi-a spus directoarea.

Iar eu m-am conformat. Era un privilegiu rar să iei loc pe acest fotoliu capitonat, creat pentru marii demnitari. Scaunul acesta, trimis tocmai din Anglia cu un vapor, părea cel mai potrivit loc din care să citesc veştile despre Michael. Iar scrisoarea continua:

Fiul nostru, Michael Roberts, a fost desemnat pentru o misiune împreună cu escadronul lui, o operaţiune care l-a trimis pe cerul Franţei, cu inamicul dedesubt. Domnul Roberts şi cu mine am intrat de curând în posesia unei scrisori venite din partea Ministerului de Război din Londra, Anglia. Această autoritate ne-a informat că, în timp ce-şi satisfăcea misiunea în folosul Patriei-Mamă, avionul cu care călătorea fiul nostru, Michael Roberts, s-a pierdut fără urmă.

Caligrafia meticuloasă începea să se degradeze, desenul ei impecabil transformându-se, încet, într-o zmângăleală de copil atunci când trasase următoarele cuvinte: „Domnul Roberts şi cu mine am fost informaţi de Ministerul de Război din menţionata Londră, Anglia, că ar trebui ca, din acest moment, să ne considerăm fiul, Michael Roberts, oficial dispărut în misiune.”

Ochii aceia ciudaţi ai directoarei mă fixau atunci când mi-am ridicat privirea din scrisoare.

— Mulţumesc, Miss Morgan, am spus.

— Îl cunoşteai pe acest tânăr?

— Oh, da, am răspuns. Am crescut împreună.

A clătinat din cap în felul acela ciudat cu care ajunsesem să mă obişnuiesc.

— Mă bucur să văd că primeşti aceste veşti tulburătoare aşa cum se cuvine. Nu e bine să devii prea sentimental în asemenea ocazii. Adevărata durere se poartă în tăcere.

— Oh, Miss Morgan, am spus, orice veste despre Michael Roberts mă bucură.

Tuşind delicat în pumn, a întors o foaie de hârtie de pe birou pe-o parte şi pe alta.

— Nu cred că ai înţeles exact însemnătatea acestei scrisori. Tânărul acesta… a spus ea, întorcând din nou foaia pe cealaltă parte.

— Michael Roberts, am zis.

— Da, Michael Roberts. Tânărul acesta tocmai a fost declarat oficial dispărut.

Vorbea rar, accentuând fiecare cuvânt cu un gest, apăsându-şi ritmic degetul mare cu arătătorul.

— Oh, dar o să apară în curând, am asigurat-o. Îl ştiu eu pe Michael. Mereu se bagă în tot felul de trăsnăi.

A închis ochii şi şi-a plecat fruntea înainte, spre mâinile adunate ca pentru rugăciune.

— Miss Roberts, acum se poartă un război. Atunci când

familia unui soldat e anunţată că ruda lor a dispărut în misiune, intenţia este ca oamenii aceştia să se pregătească pentru veşti mai rele – poate că tânărul a murit.

— Dar în scrisoare nu zice c-ar fi mort, am răspuns, dar cu mâinile tremurându-mi ca la o presimţire rea.

— Să dea Dumnezeu să nu fie. Dar fii pregătită şi linişteşte-te cu gândul că mulţi oameni, printre care şi eu, cred cu tărie că, indiferent de culoarea pielii, indiferent de credinţa lor, cei care luptă în acest război ca să apere poporul Marii Britanii de ameninţarea invaziei fasciste sunt mari eroi, fie că sunt morţi sau vii.

A întins mâna ca să-i returnez scrisoarea. Dar înainte ca foile să treacă din mâna mea într-a ei, a făcut lucrul acela de care-mi era cel mai groază pe lume – mi-a zâmbit direct. Şi dintr-odată femeia asta mi s-a înfăţişat ca diavolul însuşi. Atât de cumplită, încât am rămas împietrită şi, cu dinţii încleştaţi ca un copil îngrozit, am făcut eforturi disperate să nu izbucnesc pe loc în plâns.

Cinci

Hortense

În clipa în care l-am văzut, fructele de pawpaw pe care le aveam în mână mi-au căzut pe jos, spărgându-şi miezul portocaliu şi murdărindu-mă pe picioare cu seminţele negre, sfărâmicioase. Mergea pe bicicletă. Cadrul, prea mic pentru picioarele lui lungi, îl obliga să-şi îndoaie genunchii precum o broască. Neobişnuit cu maşinăria asta, se clătina periculos, sunând din sonerie ca să-i avertizeze pe oameni că se apropie ameninţător. Alergam, ca să nu-l pierd, însufleţită de euforia care mă făcea să zbor pe drum, în timp ce carnea lipicioasă a fructului îmi pătrundea în pantof. Şi strigam:

— Michael, stai!

Multe capete se întorceau spre mine, dar nu şi al lui. Ridicându-se de pe şa, începuse să dea şi mai tare din pedale.

Am dat colţul, iar bicicleta, cu roţile încă învârtindu-se, zăcea abandonată pe drum, aruncată într-o parte, de parcă cel care o condusese coborâse de pe ea în mare viteză. Înainta printr-o mulţime: o gloată amestecată de oameni care se împingeau unii în alţii pe drum, îşi întindeau gâturile, ca să vadă mai bine, cerându-şi unul altuia să facă linişte, sugându-şi dinţii, scuipând pe jos şi bulucindu-se uşor în locul strâmt. Împingea cu umărul în ceilalţi, încercând să-şi facă loc prin mulţimea jerpelită. Şi, ca şi când un fir nevăzut mă lega de el, îi călcam pe urme. Curând am ajuns în spatele lui, iar mâna mea, cu degetele întinse, era gata să-l bată pe umăr când am văzut un scaun – o bucată dintr-un scaun: fundul şi două picioare – prăvălindu-se din cer peste mine. Şi dintr-odată m-am trezit la pământ, cu o greutate nespusă pe spate şi cu o durere cumplită în genunchi. Cineva mă acoperea şi simţeam forţa unei mâini care îmi împingea capul, în timp ce mirosul puternic de transpiraţie îmi umplea nările. Ţipetele vibrau direct în pieptul care mă apăra, în timp ce un braţ puternic mă apucase pe după mijloc şi mă ridica de jos.

Agitaţia mulţimii umplea strada. Bărbaţii negri care până atunci stătuseră în grămada aproape organizată începuseră acum să strige, să înjure, să sară şi să arunce în sus cu pietre, cu bolovani sau cu bucăţi de lemn. Apoi se aplecau şi săreau ca să evite să fie loviţi de sticlele sparte sau de proiectilele ascuţite care zburau înapoi către ei. Un bărbat cu o tăietură la cap, nepăsător la sângele care curgea neîncetat şi-i umplea cămaşa sfâşiată, s-a aplecat să ia de pe jos o bucată de sticlă spartă, jucându-se cu ea de parcă era o simplă minge de baseball. Şi peste tot acest scandal, un megafon bubuia cu un sunet atât de puternic încât nicio vorbă nu se putea înţelege

din ce spunea.

Eram cărată prin tot acest haos. Picioarele mele încercau cu disperare să ajungă la un punct de sprijin, ca să pot fugi singură pe pământ. Dar eram strânsă tare, ca într-un nod. Apoi, după un alt colţ, totul a fost cuprins brusc de linişte. Toată lumea îşi vedea liniştită de treabă, fără să ştie ceva de măcelul care avea loc la o aruncătură de băţ de colţul străzii lor. În acest loc liniştit era destul de neobişnuită imaginea unui individ zdrenţăros, plin de praf, care căra în braţe o femeie în toată firea, cu genunchii plini de sânge uscat. Aşa că m-a lăsat uşor jos, iar eu am putut să-i privesc chipul. El era. Era bărbatul care crezusem că e Michael. Dar nu era Michael. Era un străin.

— Ce căutai la întâlnirea aia? Nu eşti în siguranţă acolo, a zis el.

— Lasă-mă-n pace, am răspuns.

Pielea lui era mai închisă la culoare decât a lui Michael, nasul mai lat decât al lui Michael. Ochii îi erau mai rotunzi decât ai lui Michael, mustaţa mai stufoasă şi zâmbetul nu era atât de larg.

— Eşti rănită? m-a întrebat, observând că-mi sângerează genunchiul.

Când deschidea gura, i se vedea un dinte de aur care sclipea. Îmi venea să ţip. I-am împins mâna deoparte când s-a întins către piciorul meu. Şi când mă gândeam că l-am luat pe trogloditul ăsta drept Michael Roberts.

— Ce e cu agitaţia aia? am întrebat, simţind că tremur, iar vorbele nu-mi ieşeau din gură cu forţa pe care mi-aş fi dorit-o, ci sunau mai degrabă vibrante.

— Vorbeşte Busta[3].

---

[3] William Alexander Clarke Bustamante (1884-1977), om politic jamaican şi lider sindical (n.red.).

Habar n-aveam ce tot zicea bărbatul ăsta.

— Voiam doar să văd ce vrea să spună. Dar de fiecare dată când ne întâlnim aşa iese cu scandal.

Nu mă interesau explicaţiile lui.

— Piciorul tău! a strigat el strâmbându-se. Piciorul ţi-e zdrobit.

I-am răspuns, liniştită:

— E un fruct de pawpaw.

Pentru o clipă, el m-a privit de parcă nu eram în toate minţile.

— Pawpaw? a făcut el.

— Da, am răspuns, fără să-i ofer o altă explicaţie.

Dintele lui de aur a strălucit atunci când a zâmbit:

— Mama ta nu te-a învăţat niciodată că un pawpaw e făcut ca să stea în gură, nu pe picioare? a chicotit el la propria-i glumă.

Un tânăr care alerga spre linia întâi de bătaie, cu braţele încărcate de pietre şi de câteva bucăţi de lemn, s-a împiedicat în faţa noastră şi şi-a risipit toată povara pe jos. Ploaia de înjurături care i-a ieşit pe gură a stricat aerul. Bărbatul care nu era Michael l-a apucat de gât pe tânărul care înjura. Cu nasul aproape lipit de al lui, a şuierat:

— Nu vezi că e o doamnă aici? Tacă-ţi gura!

Mă temeam că se vor lua la bătaie în faţa mea. Dar bărbatul care nu era Michael i-a dat drumul celui care înjura, l-a împins şi, preţ de-o clipă, cei doi s-au privit sălbatic până când, îngrozit, cel care înjurase a luat-o la sănătoasa.

Adunându-se niţel, bărbatul care nu era Michael m-a privit şi mi-a zis:

— Îmi cer scuze, domnişoară, că a trebuit să auzi asemenea vorbe, pentru ca apoi atenţia lui să fie din nou atrasă de freamătul care umplea cealaltă stradă.

— Du-te, am zis, sunt bine.

— Eşti sigură? Pot să te las aici? N-o să vii înapoi ca să

arunci cu sticle sparte şi să dai în oameni?

A râs din nou la propria lui glumă şi s-a îndepărtat. Şi în timp ce spatele lui dădea din nou colţul, a trebuit să mă scutur din nou ca să revin la realitate şi să înţeleg că totuşi nu era Michael cel la care mă uitam.

Am vegheat în tăcere după Michael multă vreme după ce războiul se încheiase. Baloanele festive se dezumflaseră, iar panglicile îşi pierduseră strălucirea. Oamenii nu mai vorbeau de mult de criza de orez sau de zilele cumplite în care laptele condensat nu se mai găsea pe nicăieri. De cealaltă parte a dealului, vapoarele trăseseră la cheu. Chiar şi de la distanţă, dacă ar fi fost acolo, în mulţimea care se scurgea de pe nave, l-aş fi zărit ca pe o picătură de lumină pe peretele întunecat al unei peşteri. Bărbaţii aceia care plecaseră veseli la război se întorceau acum privind în jurul lor ameţiţi, ca nişte condamnaţi. În uniformele lor lăbărţate care în curând nu aveau să le mai aparţină, studiau împrejurimile ca şi când ar fi fost nişte locuri străine, iar picioarele le tremurau cu o reţinere de moment în timp ce păşeau pe pământ. Mamele îşi îmbrăţişau fiii, în vreme ce nevestele, ruşinate, priveau vinovate în ochii bărbaţilor lor întorşi acasă. Şi totuşi, el nu era acolo.

Oare cum ar arăta Michael în avion? Nu aveam niciun element cu care să pot face o astfel de legătură. Era oare curios, încercând să ia perfect curba coastei de dedesubt? Sau poate privea spre cer, ferindu-şi ochii cu palma de lumina soarelui, în timp ce număra norii care treceau prin faţa lui. Mi se spusese că, în Anglia, casele erau aşezate atât de aproape una de cealaltă, încât poţi să te uiţi direct în casa vecinului de lângă tine sau de peste drum. Se uita oare cineva pe fereastră să-l vadă pe Michael în timp ce sorbea dintr-o ceaşcă de ceai fierbinte? Era oare fereastra deschisă, pentru ca briza să-i mângâie obrazul, sau geamul era aproape opac din cauza ploii? Oare ce făcea

Michael atunci când era frig? Oare tremura şi se scutura ca un câine abia ieşit dintr-un râu, sau stătea drept, înfofolit strâns într-o haină groasă? în mintea mea, Michael Roberts – cu mustaţa lui subţire şi cu zâmbetul larg – nu aparţinea nici unui alt loc pe lumea asta, decât acestei insule din Caraibi.

Şase

Hortense

Visul meu era şi fusese dintotdeauna să-mi găsesc de lucru la şcoala Bisericii anglicane din Kingston, pentru că acela era locul unde fetele cu pielea deschisă la culoare, îmbrăcate în uniforme imaculate, veneau să soarbă din fântâna înţelepciunii unei programe englezeşti. Dar la interviu, directorul şcolii se încruntase, îngrijorat nu atât de specializarea mea, cât de felul în care venisem pe lume şi crescusem. Îl amintisem pe vărul tatălui meu şi vorbisem de Lovell Roberts, tatăl meu, un bărbat de caracter, un om inteligent şi nobil într-un fel care-l transformase în legendă. Necunoscător, directorul scuturase din cap şi mă întrebase de mama şi de bunica. Concluzia lui – deşi nu schimbasem nicio vorbă legată de povestea asta – fusese că educaţia mea nu era socotită destul de înaltă încât să mă considere suficient de potrivită să stau în clasele lui elegante, în faţa elevelor lui de condiţie bună. Tot vechea mea prietenă Celia Langley a fost cea care m-a ajutat să-mi găsesc de lucru în clasele dezordonate ale şcolii parohiale Half Way Tree.

În acele prime săptămâni, Celia îmi ţinea mâinile la fel de strâns ca la prima noastră întâlnire care ne dusese în baia şcolii ale cărei eleve eram. Era atât de populară în şcoală, încât băieţii se aliniau în fiecare dimineaţă în faţa ei, să-i aducă daruri. Fetiţele se înghesuiau şi se împingeau ca să ocupe un loc cât mai aproape de ea, în primele rânduri. Iar

ceilalţi profesori îmi şopteau ce noroc aveam să o am pe Celia alături, ca îndrumător. Directorul însuşi mă ruga şi mă sfătuia să învăţ cât pot de mult din tot ceea ce făcea Celia. Dar şcoala aceea de năzdrăvani nu era printre primele mele alegeri. Spectrul lui Percival Brown şi al acelor feţişoare negre şi murdare care-mi râneau în faţă pentru tot restul vieţii mă făcea să mă ia cu rău de la stomac. Dintr-odată, toate visele mele măreţe se scufundau în torente de mizerie.

— Domnul are căile Lui misterioase, are minuni de făcut, încerca Celia să mă încurajeze.

— Sigur că are, Celia, sigur că da, îi răspundeam.

Căci nimic nu mi se părea mai misterios decât felul în care, pentru numele lui Dumnezeu, o femeie ca mine ajunsese să locuiască în casa unor oameni ca familia Anderson. Soţia directorului, o femeie care nu numai că învăţase la un pension în Scoţia, dar era şi faimoasă pentru faptul că fusese invitată cândva la ceai de unul dintre membrii familiei regale, ei bine, soţia directorului fusese cea care mă anunţase că ştie o cameră de închiriat în casa unei familii respectabile. Eram convinsă că o asemenea recomandare mă va ajuta să locuiesc alături de o familie elegantă. În schimb, m-am trezit curând copleşită de manierele necioplite ale acestei familii de ţărănoi. Fusesem atât de şocată de purtarea lor necivilizată încât o invitasem pe Celia la masă doar ca să se convingă şi ea singură de lipsa de maniere a acestor omeni vulgari.

Bătrâna, Rosa Anderson, a început să-şi mănânce puiul. A apucat pasărea gătită cu mâinile ei noduroase şi a despuiat-o de carne cu cei câţiva dinţi pe care-i mai avea în gură, molfăind-o cu o privire concentrată ca de vultur până când n-au mai rămas decât oasele albe. Apoi a început să le sugă, şi le sugea, le sugea, cu un zgomot la fel de puternic precum cel făcut de apa care se scurge pe un burlan, în timp ce tot restul familiei şi Celia se purtau ca şi când nu auzeau nimic

din zgomotele astea revoltătoare.

Etalând mâncarea pe care tocmai şi-o băgase în gură, doamna Anderson, nora Rosei, îi povestea Celiei, cu amănunte jenante, cum îi născuse pe cei doi băieţi gemeni, Leonard şi Clinton, care semănau atât de tare încât nu puteam să înţeleg nevoia ca amândoi să trăiască pe lumea asta în acelaşi timp. Agitându-se în preajma copiilor ei, doamna Anderson le tăia mâncarea, le fura bucăţi din farfurii sau îi ciupea de obraji. Apoi, pe neaşteptate, se ridica din scaun şi îi apuca pe copii ca să-i alinte zgomotos şi să-i acopere cu sărutări înmuiate în grăsime, în timp ce-i gâdila şi spunea:

— Eşti numai bun să te halesc – ia dă un pupic pe gâtişorul ăsta!

La sfârşit, domnul Anderson a împins masa şi a scuturat din umeri, pocnind din degetele de la o mână, în timp ce, cu cealaltă, îşi punea discurile preferate. Jazz.

— Îţi place jazzul, Celia? a întrebat-o.

Domnul Anderson era funcţionar public – angajat al guvernului, aşa cum îi spusese el mândru Celiei, dar care, din punctul meu de vedere, nu făcea nimic altceva decât să stea toată ziua şi să se scarpine în cap, în timp ce se zgâia la gropile din drum. Celia bătea ritmul cu piciorul, pe muzica ce se făcea auzită din gramofon, dar a refuzat ferm invitaţia la dans. Nu făcuse conversaţie la masă, doar zâmbise, înclinase politicos din cap sau trecuse holurile cu mâncare de la unul la altul, mestecând atât cât îi permitea buna-cuviinţă. Iar când am rămas singure, s-a aplecat spre mine şi mi-a spus:

— Dar îmi place foarte mult familia asta.

Iar familia a plăcut-o atât de tare pe Celia, încât doamna Anderson, care mă tot bătea la cap să-i spun Myrtle, a invitat-o să servească masa alături de noi cu multe alte ocazii.

— Hortense, poate că ar trebui să-ţi faci mai mult timp ca

să cunoşti mai bine familia Anderson, m-a sfătuit Celia.

Dar eu, şi nu ea, eram aceea care trebuia să trăiască alături de ei, în cotcodăceala aia fără rost.

— Aşadar, a întrebat-o doamna Andreson pe Celia, o fată aşa drăguţă ca tine are un iubit, Celia? Pe cineva cu care să iasă la plimbare?

Celia a roşit şi a lăsat să-i scape o mică minciună:

— Oh, nu, Myrtle, a răspuns ea.

Pentru că Celia Langley nu-mi spusese decât mie despre tânărul ofiţer din RAF cu care se împrietenise. Fusese în încleştarea războiului, în Anglia. Ştia multe nu numai despre arme, raiduri aeriene sau conservele de vită, dar putea să povestească şi despre vânturile reci, de iarnă, care băteau peste mlaştinile Angliei, îngheţându-i mustaţa atât de tare încât putea să rupă ţurţuri din ea. Celia nu mai vorbea de nimic altceva.

„Ţi-am zis, Hortense?" începea ea cu tonul acela şoptit, înainte să-mi descrie ochii, gura, mâinile lui sau părul – toate creionate de buzele ei cu cele mai elaborate detalii, îmi spunea că are vocea cadenţată şi dulce, ca de bariton. De câte ori vorbea despre el, privirile îi rătăceau visătoare, braţele i se lipeau strâns în jurul Corpului şi se legăna agale dintr-o parte în alta. Se întâlniseră într-un magazin, unde el o întrebase:

— Iartă-mă, nu cumva o cunosc pe sora ta?

Iar ea, uitând că nu are nicio soră, îi spusese cum o cheamă. Celia îmi povestea cum îi zâmbise, iar chipul lui se umpluse de zeci de linii fine, de fericire. Ochii îi străluceau ca sticla lustruită; era fermecător ca un prinţ. El era Leu, iar ea era Berbec. Treaba asta, mă asigurase, îi făcea extrem de compatibili.

— Un bărbat Leu îşi va dori mereu să ajungă departe. Iar femeile Berbec au o fire asemănătoare.

Dar ce o încânta pe ea cel mai mult la acest bărbat era

faptul că şi el voia să-şi construiască viitorul în Anglia. Şi aşa ea se vedea foarte aproape de visul de a suna din clopoţel în casa ei mare.

— Vrea să se întoarcă în Anglia în curând.

Avea să navigheze departe de insula asta, în siguranţă, în braţele frumosului ei aviator din RAF, spre un loc unde el îi povestise că toată lumea stă pe un covor de aur.

— Ei bine, Celia, va trebui să-mi faci cunoştinţă cu omul ăsta care zice că o să te ducă departe de-aici.

Aviatorul Celiei stătea acolo, în picioare, rezemat de un perete, răsfoind aiurea un ziar, dar atât de atent la conţinut încât nici măcar nu era conştient că ne apropiam de el. Cu vocea plină de mândrie, ea m-a reţinut o clipă înapoi, şoptindu-mi:

— Uite-l.

Bărbatul şi-a ridicat mâna şi şi-a vârât un deget în ureche. Chipul i s-a schimonosit atât de tare de efortul de a-i curăţa interiorul, încât ai fi zis că se chinuieşte să omoare cine ştie ce gândac zburător care nimerise înăuntru din greşeală. Abia atunci când şi-a scos degetul şi, după ce l-a inspectat cu atenţie, l-a trecut peste cracul pantalonilor ca să-l cureţe, abia atunci l-am recunoscut.

— Ei bine, mă bucur să te revăd, a spus el, dar fără să i se adreseze Celiei, ci mie.

Celia, uimită, aproape izbucnind în plâns, a întrebat:

— V-aţi cunoscut?

Cu o voce puternică, nicidecum cadenţată şi dulce ca de bariton, bărbatul a răspuns:

— Ea e fata căreia-i place să-şi pună pawpaw pe picioare.

— Ba nu, am protestat. Am călcat peste el din greşeală, am spus, în timp ce Celia mă fixa cu privirea, aşteptând o explicaţie.

Dar bărbatul a continuat să sporovăiască:

— Ai călcat pe el? Lasă-mă să-ţi povestesc de fata asta,

Celia. Dar ia stai, nu cumva e prietena ta despre care mi-ai vorbit?

Celia a încuviinţat din cap şi a încercat să spună:

— Predăm la aceeaşi… dar bărbatul a întrerupt-o şi a pălăvrăgit mai departe.

— Celia mi-a povestit despre buna ei prietenă şi erai chiar tu. Ce zici, frate? a şuierat el, sugându-şi dinţii şi clătinând din cap. Ia zi, mă mai ţii minte?

Nu i-am răspuns, dar nu s-a descurajat.

— Celia, să-ţi povestesc cum am cunoscut-o. Era în ziua în care Busta a ţinut un discurs – lângă clădirea companiei. ÎI ştii pe Busta? Bustamante? Toată lumea îl ştie pe Busta. Aşadar, vorbea Busta. Dintr-odată se stârneşte o încăierare. Începe să zboare prin aer tot ce putea fi aruncat. Mamă, ce mai agitaţie, şi toată lumea o lua care încotro. Şi acolo, în miezul încăierării, stătea femeia asta, arătând de parcă numai ce se pregătea să plece la biserică, cu pălăria ei cea mai bună. Aşa că am salvat-o.

— Te-a salvat? a întrebat Celia.

— Ce mi-ai făcut? am strigat eu la el. N-aveam nevoie să mă salveze nimeni.

— Oh, dar din câte-mi amintesc eu, a trebuit să te iau de capul tău drăgălaş şi să te arunc la pământ.

— Te-a salvat? a întrebat Celia încă o dată.

— Da, am salvat-o. Dar arăta de parcă era gata să se întoarcă la mine şi să mă muşte.

— Şi cum era cu fructul ăla de pawpaw? a vrut să ştie Celia.

— Celia, mă bucur că întrebi de pawpaw, pentru că sunt sigur că prietena ta aici de faţă nu ţi-a spus niciodată că-i place să-l poarte pe picioare.

Am aşteptat în linişte ca bărbatul să termine de râs la propria-i glumă. Celia îmi spusese multe despre el, dar ce nu putea să-mi spună era că uneori, atunci când râdea –

ridicându-şi bărbia şi deschizând gura, apoi lovindu-se cu palma peste picior şi scuturând din cap – semăna leit cu Michael.

— Am înţeles că ai fost în aviaţia militară, nu? l-am întrebat.

— E adevărat, dar ia zi-mi, ce ţi-a mai povestit Miss Celia despre mine?

Celia părea atât de ruşinată încât am crezut că o să se dizolve.

— Ai fost în Anglia?

— Am emoţii acum. Vrei să-mi pui o întrebare, domnişoară Picior-Îngălat?

— Ai cunoscut pe cineva Michael Roberts?

— Pe cine?

— Pe Michael Roberts. Şi el a fost în RAF. Mitralior.

— E iubitul tău?

Dacă nu ar fi rânjit ca un băiat obraznic atunci când m-a întrebat asta, poate i-aş fi răspuns. Dar a rânjit, aşa că nu am scos o vorbă. Atunci, cercetându-mi faţa ca şi când aş fi ascuns acolo o poveste, a devenit dintr-odată solemn.

— Erau mulţi jamaicani în RAF, dar nu am cunoscut niciun Michael Roberts. Poţi să-mi spui mai multe despre el? Unde era staţionat? Zici că era mitralior, dar ştii în ce escadron era?

Am răspuns încet că nu, apoi mi-am lăsat ochii în jos, privindu-mi picioarele, de teamă că, dacă o să-mi mai pună vreo întrebare la care nu puteam da un răspuns, o să izbucnesc în lacrimi. Tăcerea stânjenitoare care a urmat s-a umplut însă repede cu pălăvrăgeala lui.

— Ei bine, Celia, acum că ştii totul despre prietena ta nebună şi despre metodele ei foarte ciudate de a face cunoştinţă cu oamenii, trebuie să ne prezinţi.

— Ea e Hortense Roberts, a zis Celia încet.

— Oh, deci acest Michael e fratele tău? Apoi, privindu-mă

în continuare fix, a întrebat: Celia, ai putea să-i spui prietenei tale ceva drăguţ despre mine?

Ea a zâmbit, din nou relaxată, şi mi-a spus:

— Hortense, pot să ţi-l prezint pe cel care te-a salvat sau nu de la ceva? El e Gilbert Joseph.

Stăteam de multe ori lângă Celia atunci când se împopoţona ca să se întâlnească cu bărbatul ăsta. Of, cum mă mai săturasem de poveştile pe care mi le tot repeta.

— Hortense, cândva am să trăiesc în Anglia.

— Ştiu, Celia Langley, mi-ai spus deja!

O să trăiască acolo. Da, aşa o să facă. Anglia, Anglia, Anglia, era singurul lucru despre care vorbea. Aşa că să mă mai scutească. Dar ştiam că, atunci când avea să vină ziua, nici n-o să-i pese că-şi lasă prietena singură, în şcoala aia parohială îmbâcsită, în timp ce ea avea să treacă oceanul, în braţele bărbatului ei lăudăros. Iar lui Gilbert Joseph îi făcea plăcere prezenţa mea, pentru singurul motiv că marile lui idei aveau parte de o audienţă mai mare decât atunci când era numai el cu Celia.

În ziua aceea se plimba prin parc, între noi două, arătând ca un bărbat care tocmai cumpărase luna şi stelele.

— Vedeţi cum mă invidiază toţi bărbaţii. Toţi cred că sunt un tip foarte norocos. Cu două femei drăguţe. Toţi se gândesc că trebuie că am multe calităţi care lor le lipsesc.

A râs, desigur, apoi şi-a desfăcut braţele pentru ca noi să ni le strecurăm pe sub ale lui. Celia l-a apucat de braţ, dar eu nu.

— Haide, Hortense, m-a îndemnat el, doar nu vrei să creadă lumea despre mine că mi-am pierdut deja farmecul.

Şi vorbea, şi vorbea fără încetare, începând de multe ori cu o întrebare pe care mi-o adresa şi mie şi Celiei, ca şi când am fi avut de-adevăratelea vreo conversaţie.

— Să vă întreb ceva, zicea.

Dar nu aştepta niciun răspuns de la noi. Nu avea nevoie de

încurajări. Pur şi simplu îşi răspundea singur la întrebare şi continua. Mi se tăia respiraţia numai ascultându-l. Şi toată vorbăria, toată poliloghia lui nu avea decât un singur subiect.

— Să vă întreb ceva: aţi văzut vreodată o poză cu Palatul Parlamentului din Londra? E o privelişte rară, credeţi-mă. Când stai în faţa lui ţi se pare, în comparaţie cu restul lumii, ca un palat din poveşti. Te aştepţi să apară din clipă-n clipă cine ştie ce balauri care să scuipe foc spre tine. Trebuie să-l vedeţi!

Celia trebuia să-şi scoată braţul de sub al lui când pasiunea cu care povestea îl făcea să dea din mâini, ca să-şi puncteze istorisirea cu gesturi de efect.

— Sau Coloana lui Nelson. Aţi auzit de Coloana lui Nelson? Un bărbat atât de celebru încât i-au ridicat statuia atât de sus în aer încât te doare gâtul când te uiţi spre el. Uneori, când se lasă ceaţa, îl acoperă cu totul, aşa că numai porumbeii mai ştiu că el e acolo, sus.

Pe când mergeam prin umbra tremurătoare a unui copac, s-a aplecat să ia o frunză căzută pe pământ. A rămas tăcut în timp ce o ţinea în podul palmei. Şi, privind gânditor spre palmă, vocea lui, devenită brusc mai caldă, aproape melodioasă, a început să descrie cum îşi pierd copacii din Anglia frunzele înainte de venirea iernii. Fiecare frunză din fiecare copac se face mai întâi roşie, apoi aurie. Iar când bate vântul, sau când mai trece timpul, frunzele acestea se scutură şi cad pe pământ, acoperind parcurile, grădinile şi asfaltul cu o pătură groasă, aurie.

— Şi poţi să calci peste frunzele astea de toamnă. Peste tot. Copiii le lovesc cu picioarele ca să le ridice-n aer, sau îşi umplu pumnii cu ele ca să le arunce-n vânt. Toată lumea face asta. Toată lumea se bucură atunci când frunzele cad peste ei ca o ploaie de aur. Imaginează-ţi asta peste tot, a zis, ridicând palma cu frunza maronie spre Celia.

— Oh, mi-ar plăcea să văd o asemenea privelişte, a spus

Celia.

La care Gilbert, aruncând frunza în aer, şi-a desfăcut braţele spre ea, zicând:

— Atunci vino chiar acum cu mine în Anglia, Celia.

Ochii Celiei s-au deschis ca cei ai unui căţeluş jucăuş.

— Să mă duc, Hortense? a chicotit ea.

El i-a luat mâinile într-ale lui.

— Plecăm cu primul vapor.

— Şi ce fac cu clasa mea?

— Prietena ta poate să predea şi acolo în locul tău, a glumit Gilbert. Hortense o să aibă grijă de toate, nu-i aşa, Hortense? O să ne scrie despre uragane şi despre cutremure şi despre raţiile de orez de pe insuliţa asta, în timp ce noi o să sorbim din ceai şi o să ne uităm după Nelson, pe coloana lui. Vii, Celia?

Ochii Celiei erau orbiţi de pătura aceea de aur.

— O să vin, a spus ea.

— Foarte bine, a răspuns Gilbert.

Şi pentru că totul părea stabilit între ei doi, mi s-a părut important să întreb:

— Dar cum rămâne cu mama ta, Celia? Ar trebui să am grijă şi de ea?

Luminiţa jucăuşă din ochii ei a dispărut imediat şi Celia a rămas nemişcată ca o stâncă.

— Ad-o şi pe mama ta. O să ne plimbăm împreună cu ea pe Tamisa, a râs Gilbert, înainte să observe privirea fixă a Celiei rămasă agăţată de chipul meu. Sau o laşi aici, a mai încercat el, uitându-se mai întâi la Celia şi apoi la mine. Ce-are mama ta? a întrebat în cele din urmă.

— Mama Celiei nu se simte deloc bine, i-am spus.

El m-a privit întrebător. Iar eu m-am uitat spre Celia, aşteptând să-i explice ea omului de ce natură sunt problemele mamei ei. Dar nu a făcut-o. În schimb, şi-a lăsat privirea în jos, spre picioare. Aşa că am fost nevoită să-i

explic eu totul şi să-i povestesc incidentul cu aviatorul, de la paradă. Anumite părţi ale poveştii îmi apăreau neclare în minte. Oare când îi căzuse peruca? Şi oare câţi soldaţi săriseră din rând ca să o ţină? Cât de departe o urmărisem până să-şi piardă una dintre rochii? Am rugat-o pe Celia să mă ajute cu detaliile, dar ea a refuzat să mă privească în ochi. Mi s-a părut destul de amabil din partea mea să-i spun lui Gilbert că mama Celiei nu-i putea însoţi în Anglia pentru că, din păcate, era cam dusă cu pluta. Şi am rămas să privesc spaţiul dintre ei în liniştea care a urmat poveştii.

— Îmi pare rău să aflu aceste lucruri despre mama ta, a spus Gilbert.

Celia şi-a ridicat spre el capul şi i-a zâmbit scurt, scurt de tot. Iar eu am intervenit:

— Da, şi mie îmi pare rău pentru ea.

Dar mie nu mi-a oferit aceeaşi privire recunoscătoare.

În tăcerea care a urmat, Gilbert s-a scărpinat în cap încurcat, apoi brusc a spus:

— Să văd dacă pot să găsesc nişte îngheţată.

Şi a dispărut înainte să apuc să-i spun că nu mă dădeam în vânt după chestia aia rece ca gheaţa.

Tocmai mă pregăteam să-i spun ceva drăguţ Celiei, nu mai ştiu ce, dar ceva încurajator, când ea şi-a ridicat privirile spre mine. Se uita la mine ameninţător. Buzele ei groase se strânseseră într-o furie cumplită. Nici n-am văzut cum se apropie – pumnul ei. Dar el s-a ridicat din spatele ei şi m-a lovit direct în cap. Atât de puternic încât eram gata să mă prăbuşesc din picioare, dacă nu făceam, ameţită, un pas în spate. Şi când în cele din urmă am reuşit să-mi focalizez privirea, am putut doar s-o mai văd pe prietena mea Celia cum se îndepărtează de mine în mare viteză.

— Celia, am încercat să strig după ea, dar nemernica fiinţă mă lovise atât de tare că-mi luase graiul.

Şapte

Hortense

Dacă vrei să te căsătoreşti, e nevoie de trei săptămâni ca să se publice anunţul. Aveam timp la fix. În afară de cele trei săptămâni, mai aveam doar o zi înainte ca vaporul să plece spre Anglia. Preotul ne aşezase pe rândul de bănci din bisericuţa parohială şi începuse să ne explice, la fel de solemn ca la o slujbă de duminică, faptul că o căsnicie e sfântă. Avându-l pe Domnul drept martor, nu trebuia luată în dorul lelii sau să fie prost înţeleasă.

Gilbert dădea din cap aprobator, cu un aer tâmp, în vreme ce preotul continua. Şi-a lăsat capul pe spate, privind spre tavanul bisericii, când preotul a întrebat:

— De când vă cunoaşteţi cu cea care vreţi să vă fie soţie?

Lovindu-se cu degetele peste obraz, a murmurat:

— Păi să vedem…

Şi a întârziat atât de mult cu gânditul, încât preotul şi-a continuat predica fără să mai aştepte să primească un răspuns. Şi, în timp ce preotul vorbea despre bucuria de a vedea doi tineri care încep împreună o viaţă plină de împliniri după o asemenea perioadă de transformări neaşteptate, Gilbert, mulţumit de şmecheria lui, mi-a aruncat o privire furişă şi mi-a făcut cu ochiul.

— Vă căsătoriţi! a ţipat doamna Anderson. Dar de câtă vreme vă cunoaşteţi?

— Păi să vedem… de vreo cinci zile, a răspuns Gilbert.

— Şi vor fi trei săptămâni şi cinci zile atunci când ne vom căsători, i-am explicat eu.

— Şi trei săptămâni şi şase zile atunci când voi pleca spre Anglia, ca să mă asigur că locul e destul de drăguţ pentru noua mea soţie, a adăugat Gilbert.

S-a lăsat o liniște mormântală la masă – până și bătrâna încetase să-și mai sugă osul ca să se uite la noi. Brusc, doamna Anderson și-a împins scaunul, s-a ridicat în picioare și a venit să mă ia în brațe, pentru ca apoi să treacă la Gilbert, pe care l-a îmbrățișat atât de tare încât capul lui aproape că a dispărut între sânii ei generoși.

— Îți place jazzul, Gilbert? a fost singurul lucru pe care a vrut să-l știe domnul Anderson.

Să se întoarcă în Anglia era mai mult decât o ambiție pentru Gilbert Joseph. Era o misiune, o chemare, ba chiar o datorie. Bărbatul ăsta era atât de neliniștit încât nu putea sta locului o clipă. Mereu în mișcare, era agitat, nerăbdător, ca un puști capricios care-și așteaptă rândul la cricket. Îmi spunea că șansele în Anglia stau ciorchine, ca fructele în copacii din Jamaica. Iar el avea să fie cel care să le culeagă.

— Fratele tău mai e acolo?

— Fratele meu?

— Acel Michael de care mă întrebai – fratele tău – mai e în Anglia?

— Poate că mai e, i-am răspuns.

— Ei bine, va trebui doar să-mi spui adresa și am să ți-l caut.

Dar bărbatul ăsta plin de idei mărețe era falit. Îmi mărturisise că-și cheltuise toți banii pe albine.

— Pe albine? l-am întrebat mirată.

Avea nu știu ce idei ciudate despre bani făcuți din miere. Iar vărul său din St Mary îl convinsese că merge la sigur cu creșterea albinelor. Tot ce trebuia să facă era să-i dea acestui văr bani ca să cumpere stupi, borcane și etichete și, în curând, banii de pe miere îl vor trimite pe Gilbert în zbor până în Anglia.

— Doar că vărul meu, mi-a povestit el, a pierdut albinele.

— Cum să piardă albinele? am întrebat.

Ce mi-a răspuns?

— Nu e uşor, dar se poate.

Această mică nereuşită nu îi stăvilise elanul. Avea altă idee cum să scoată bani. Cărţi poştale. Turiştii care umpleau acum insula, în căutare de soare şi de rom, aveau nevoie de cărţi poştale, zicea el; poze, scene cu minunile din Jamaica pe care să le trimită înapoi acasă familiei. Banii pe care avea să-i facă o să-l expedieze direct în Anglia. A vândut fix două. Ambele unor jamaicani care-şi aminteau cu lacrimi în ochi imaginile din poză, din tinereţe. Banii pe care-i făcuse îi zăngăneau în buzunar. Dar nu se descurajase. Avea alt plan, spunea.

În timp ce dădea anunţ în *Daily Gleaner* ca să-şi ofere serviciile – ca băiat de prăvălie sau şofer sau funcţionar sau paznic sau lăptar sau curier – în rubrica destinată veteranilor, intitulată „Ajută-i pe cei care te-au ajutat", a observat anunţul că un vapor pleacă spre Anglia. *Empire Windrush* ridica ancora pe 28 mai. Preţul biletului pe acest fost transportor de trupe era de numai 28 de lire şi 10 şilingi.

— Desigur, sunt 28 de lire şi 10 şilingi pe care nu-i am, remarcase el.

Şi în clipa aceea – în timp ce Gilbert dezarma pentru prima oară în faţa visului lui imposibil, le-am mulţumit domnului Philip şi lui Miss Ma pentru o lecţie pe care o învăţasem de la ei cu mult timp în Urmă. Prudenţa. Pusesem deoparte în fiecare săptămână o mică parte din salariul meu, pentru zile negre. Iar zilele dinaintea plecării lui Gilbert fuseseră cele mai negre de care insula avusese vreodată parte.

— Pot să-ţi împrumut eu banii, i-am zis.

Amuţit, a căscat gura prosteşte, apoi un zâmbet i s-a ivit în colţul gurii.

— Mama ta nu te-a învăţat că nu trebuie niciodată să iei sau să dai bani cu împrumut?

— Dar o să mi-i dai tu înapoi.

— Oh, ştiu, domnişoară Picior-Îngălat. Dar ce nu ştiu e de ce îmi împrumuţi banii.

— Ca să te poţi duce în Anglia. Văzând că tace, am continuat. Eu îţi împrumut banii, ne căsătorim şi tu poţi să mă chemi şi pe mine în Anglia, atunci când o să-mi găseşti un loc unde să stau.

— Aoleu! a strigat el. Poţi să mai zici o dată, că mi se pare că-mi joacă urechile feste?

— Poţi să mă chemi când te instalezi.

— Nu partea asta. Pe-asta o ştiu. Pe-asta am auzit-o. Zi-o pe-aia cu căsătoria.

— Altfel cum să vin? O femeie singură nu poate să călătorească singură – n-ar da bine. Dar o femeie măritată poate să se ducă unde-i place.

I-au trebuit numai două ore lui Gilbert să se hotărască dacă să mă ceară sau nu de nevastă. Şi mi-a strâns mâna când am spus „da”, ca şi când am fi perfectat o afacere.

Prin suflarea pe care o trăsesem în piept ca să spun acel mic cuvânt, Anglia devenise destinul meu. O masă mare în sufragerie aşezată pentru patru persoane. O faţă de masă scrobită şi brodată cu funde. Fotolii în camera de zi, aşezate în jurul unui mic şemineu. O casă modestă – nimic pretenţios sau spectaculos – o bucătărie mică, dar dotată cu tot ce-mi trebuie ca să gătesc. Duminica, mâneam orez şi fasole cu pui şi porumb, dar în bucătăria mea englezească aş avea fripturi cu două feluri de legume şi chiar peşte şi cartofi prăjiţi sfârâind pe plită. Soţul meu ar repara fereastra înţepenită şi scândura de pe verandă care scârţâie. Eu aş sorbi ceai fierbinte lângă fereastra deschisă, privind spre vecinii mei de alături sau de vizavi. Aş merge la magazin, unde aş fi primită politicos, cu „bună ziua”, cu amabilităţi, cu „ce zi frumoasă” sau cu rafinatul „sper că sunteţi bine”. Un autobuz roşu, o dimineaţă răcoroasă şi narcise în toate culorile curcubeului.

Gilbert a reuşit să se prezinte extrem de bine la nuntă. Eram uimiţi amândoi să vedem cât de elegant era celălalt. El purta un costum gri, la două rânduri, cu pantaloni largi, cu manşetele curate, cu cămaşă albă, cu cravata legată într-un nod şic, cu părul ondulat dat frumos cu ulei. Eu aveam o rochie albă, cu un volan la tiv. Pantofi albi cu toc şi o pălărie aranjată cu plasă şi aşezată modem pe cap. Gilbert, luându-mă de mână în faţa altarului, mi-a şoptit uşor:

— Eşti foarte drăguţă.

Din partea lui Gilbert fusese invitat doar vărul lui, Elwood, care era şi cavalerul lui de onoare, şi care venise împreună cu mama lui. Elwood era vărul acela care pierduse albinele, un bărbat înalt şi şleampăt, care-şi petrecuse tot timpul ceremoniei gonindu-şi muştele de pe faţă cu atâta regularitate încât credeam că-mi face mie cu mâna. Mama lui, o femeie bătrână, cu o faţă zbârcită ca o smochină, îl tot înghiontea pe fiul ei, întrebându-l într-una:

— Cu cine se însoară?

Domnul şi doamna Anderson şi cei doi băieţi ai lor erau invitaţii mei. Dar când ceremonia s-a încheiat, tot ce au putut să-mi spună a fost:

— Dar Celia unde e?

Nicio vorbă de felicitare, niciun compliment pentru ţinuta mea, doar ce păcat că Celia n-a putut să vină, tocmai ea, care era prietena mea cea mai bună. Le plăcea de Celia, mi-au spus. Abia aşteptau să o vadă pe Celia. Să le spun din nou de ce nu venise Celia la nunta mea? Nu am scos o vorbă, pentru că nu era treaba lor de ce prietena mea de odinioară alesese să mă ignore. După ce mă obosiseră pe mine cu toate întrebările lor, au trecut la Gilbert, care le-a spus:

— N-am mai văzut-o de mult pe Celia. Hortense mi-a spus că mama ei e bolnavă. E păcat că n-a putut veni, aş fi vrut să o mai văd pe Celia o dată înainte să plec.

Odată întorşi acasă la familia Anderson, aceştia au insistat

să ne facă mie şi lui Gilbert o petrecere, în ciuda protestelor mele. Domnul Anderson a scotocit prin discurile lui, întrebând:

— Gilbert, îţi place Count Basie?

— Basie e cel mai tare!

Doamna Anderson a adus un morman de pui din bucătărie şi l-a pus în faţa Rosei, care a întrebat, înainte să înceapă să înfulece:

— Unde e Celia? O fată atât de drăguţă. Unde e Celia, Myrtle?

— Trebuie să o întrebi pe Hortense. E prietena ei.

Din fericire, bătrâna nu era deloc interesată să mă întrebe pe mine ceva; era mult prea nerăbdătoare să-şi înceapă îndeletnicirea preferată: să roadă şi să ciugulească. Dar măcar de data asta n-am băgat în seamă purtarea ei intolerabilă, dându-mi seama că în curând aveam să locuiesc în Anglia şi că mă voi ridica cu mult deasupra tuturor acestor oameni, dincolo de orice urmă de dispreţ care ar fi putut să mă atingă vreodată. Nu avea nicio importanţă pentru mine faptul că darul de nuntă din partea lui Elwood şi a mamei lui nesuferite fusese un borcan nu tocmai plin de miere. Le mulţumisem, le spusesem că era o plăcere pentru mine să-i cunosc şi le urasem o zi plăcută la plecare.

Ce mai conta pentru mine că muzica era atât de tare încât îmi vâjâia capul? Sau că bărbatul cu care mă măritasem umbla prin cameră ţipând, în vreme ce cei doi puşti Anderson i se căţăraseră câte unul pe fiecare picior, agăţaţi de craci, strigând la toată lumea să se uite la ei. Nu-mi păsa nici că, de cel puţin opt ori, a trebuit să găsesc diverse scuze pentru că nu dansam împreună cu ceilalţi. Şi nici că doamna Anderson îşi trântise fundul imens peste mine după ce soţul ei o purtase într-un pas mai complicat şi o răsucire.

— Îţi place Ellington, Gilbert?

— Ellington e cel mai tare!

Am zâmbit doar atunci când domnul Anderson, sprijinindu-se pe Gilbert, amândoi îmbătaţi cu rom şi chicotind ca nişte şcolăriţe, a spus în cele din urmă:

— Gilbert, habar n-ai de jazz, aşa-i?

— Ei, uite că m-ai prins! Habar n-am.

Apoi, după ce s-au ciocnit din nou unul de celălalt, Gilbert a zis, sprijinindu-se acum el de domnul Anderson:

— Şi să vă mai spun ceva: nu ştiu să dansez. Dar şşşt! Să nu cumva să-i spuneţi lui Hortense. Vedeţi ce-i mai place femeii ăsteia să petreacă? O să regrete că s-a măritat cu unul care are două picioare stângi.

Aşa că atunci când am spus:

— Gilbert, n-ar trebui să te pregăteşti pentru călătoria de mâine? şi toată lumea s-a uitat la mine, nici măcar nu m-am simţit atât de ruşinată pe cât ar fi trebuit.

Nici măcar atunci când domnul Anderson i-a făcut cu ochiul lui Gilbert, bătându-l uşor pe spate, şi mi-a zis:

— Desigur, Hortense, ai vrea să fii singură cu soţul tău în noaptea nunţii.

Iar doamna Anderson, bătând din palme, chiţăia amuzată.

Gilbert a venit în cameră cu cei doi băieţi încă agăţaţi de picioarele lui.

— Trebuie să plecaţi, băieţi. Acum vreau să mă joc şi cu soţia mea.

A încercat să-i desfacă, dar ei se agăţau şi mai tare, chicotind copilăreşte. A trebuit să o chemăm pe doamna Anderson ca să rezolve situaţia. A intrat în cameră, i-a apucat pe băieţi şi i-a vârât pe fiecare sub câte un braţ.

— Haideţi, trebuie să plecăm, le-a spus. Hortense trebuie să-i arate ceva lui Gilbert, a adăugat ea după ce mi-a aruncat un zâmbet.

Apoi, în ţipetele celor doi băieţi, au ieşit cu toţii din cameră.

— Suntem în sfârşit singuri, a zis Gilbert.

Avea doar un bagaj mic. Un bagaj prea mic pentru cineva care făcea un drum atât de lung, ca să înceapă o viaţă nouă în Anglia.

— Asta e tot ce ai?

S-a uitat la valiza lui amărâtă şi a spus:

— Şi te mai am pe tine, Hortense.

Am tras adânc aer în piept înainte să întreb:

— O să mă chemi? N-o să pleci în Anglia şi să uiţi de mine, să mă laşi aici?

A venit încet spre mine din cealaltă parte a camerei. Şi-a pus mâinile pe umerii mei:

— Sigur că nu, doar avem o înţelegere. Eşti soţia mea.

— Or fi femei care să-ţi sucească minţile prin Anglia.

— Hortense, a spus el din nou, strângându-mă mai tare, avem o înţelegere. Îţi dau cuvântul meu că te chem.

Apoi, pentru prima oară, m-a sărutat uşor pe buze. Respiraţia îi mirosea a rom, dar buzele lui calde şi moi le apăsau pe ale mele. Am închis ochii. Când i-am deschis la loc, m-a mai sărutat o dată, dar de data asta şi-a strecurat limba alunecoasă în gura mea. M-am înecat surprinzându-mă că sugeam delicat acest organ şerpuitor. Nu puteam să respir. M-am tras înapoi, făcând eforturi să-mi recapăt răsuflarea.

M-am întors ca să-mi scot pălăria să o aşez în dulap. Nu cred că-mi luase mai mult de cinci secunde, dar când m-am întors, Gilbert stătea în faţa mea la fel de gol ca Adam însuşi. Iar între picioare îi creştea ceva. Se sălta ca un şarpe după muzică – fără vreun ajutor, fără vreun sprijin – creştea sub ochii mei, rigidă ca un trunchi de copac, înălţându-se în aer. Nu puteam să fac nimic decât să mă holbez.

— Vino încoace, Hortense, mi-a spus bărbatul, întinzându-şi braţele spre mine.

Nu aveam de gând să mă duc nicăieri, cu atât mai puţin lângă chestia aia.

— Ce e asta?

— Ce e asta? a repetat el, prezentându-mi-o ca şi când ar fi fost ceva de care trebuia să fie mândru. E bărbăţia mea.

— Ţine chestia aia departe de mine! am spus.

— Dar, Hortense, sunt soţul tău, a râs el, înainte să-şi dea seama că nu glumeam.

Săculeţii de came care-i atârnau între picioare, ca nişte fructe de akee putrezite, s-au bălăngănit. Dacă frumuseţea unui trup e lucrarea Domnului, atunci hidoşenia asta îngrozitoare care-i atârna între picioare nu putea fi decât lucrarea diavolului.

— Să nu te apropii de mine cu chestia aia! am ţipat.

Gilbert a străbătut din doi paşi camera ca să-mi acopere gura cu mâna.

— Şşşt, ce, vrei să ne audă toată lumea?

L-am muşcat de mână şi, în timp ce el sărea într-un picior de durere, eu am fugit la uşă.

— Hortense, Hortense, stai aşa, aşteaptă.

S-a repezit la uşă şi a închis-o trântind-o. Şi, în timp ce stătea gâfâind în faţa mea, eu, îngrozită, simţeam chestia aia lovindu-se de mine ca un deget.

Dar Gilbert şi-a ridicat mâinile în aer, iar extremitatea aia urâtă a început să se dezumfle, aplecându-se, atârnând în jos, până când a ajuns să se bălăngănească, legănându-se ca o pasăre moartă într-un copac. El rămăsese cu mâinile în sus.

— Bine, bine, nu te ating, vezi? S-a dus, s-a dus, a făcut el şi, uitându-se în jos, şi-a acoperit chestia dezgustătoare cu palmele făcute căuş.

S-a chinuit să-şi tragă pantalonii, sărind prin cameră ca un caraghios şi spunând:

— Ascultă-mă, Hortense, uită-te la mine, hai!

Când în sfârşit m-am uitat la el, a răsuflat greu. S-a calmat şi a spus:

— Bun, acum ascultă. Mă asculţi?

Când am întors capul în altă parte, m-a apucat delicat de bărbie şi mi-a întors faţa spre el:

— Culcă-te tu în pat, iar eu am să dorm aici, pe jos. Nu te ating. Promit. Uite, te salut milităreşte.

A făcut un pas înapoi şi a dus mâna la frunte, zâmbind şi arătându-mi dintele lui de aur.

— Vezi, e o promisiune din partea unui gentleman. O să dorm pe podea. Iar mâine-dimineaţă am să mă trezesc devreme, am să iau vaporul şi am să plec în Patria-Mamă pentru noi doi. Pentru că, da, domnişoară Picior-Îngălat, a făcut el dând din cap înainte şi-napoi, Anglia trebuie să fie pregătită pentru sosirea ta.

Opt

Hortense

— Spune-mi, doamnă Joseph, cât timp ziceai că a stat soţul dumitale fără dumneata în Anglia?

În mod normal, nu aş fi răspuns la o întrebare atât de directă şi de insinuantă ca aceasta. Mai ales venită din partea unei femei ca ea. O femeie care-şi câştiga existenţa închiriind camere. Dar plecam din Jamaica. Luam un vapor chiar a doua zi. Aşa că m-am gândit că pot să fiu milostivă. În fond, femeia asta era foarte bătrână şi, probabil, plictisită din lipsă de companie.

Trebuia să stau la ea în noaptea dinaintea plecării, ca să fiu sigură că ajung la timp să iau vaporul. Fusese drăguţă. Îmi pregătise o cină din orez şi fasole, cu pui prăjit şi banane verzi.

— Ultima cină, a glumit ea în timp ce aşeza mâncarea în faţa mea.

A vorbit tot timpul cât eu am mâncat, spunându-mi poveşti complicate despre fiecare dintre membrii familiei ei

– un soţ ca un sfânt care murise, o soră nepăsătoare şi un fiu inutil – până când mestecatul meu a devenit un răspuns nesatisfăcător pentru durerea poveştilor ei.

După masă, mă ajutase să împachetez. Apoi, avertizându-mă asupra lipsurilor şi a frigului din Anglia, a dispărut pentru o clipă şi apoi s-a întors cu o pătură pe care o tricotase ea în timpul războiului. Mi-a explicat:

— Vezi dumneata, doamnă Joseph, nu am avut vreme să i-o dau vreunui soldat înfrigurat. Am început să tricotez pătura asta în momentul în care regele însuşi anunţa Imperiul că suntem oficial în război. Şi am terminat-o când toată lumea dansa pe străzi de bucurie că s-a terminat conflictul. Nu tricotez foarte repede, dar nu am luat în seamă acest detaliu.

Mi-a împins pătura ei de război în braţe. Pătrate de tricot viu colorat şi inegal erau prinse împreună ca să iasă o pătură destul de mare cât să acopere un pluton. Aveam loc destul în cufăr, aşa că am luat-o, mulţumindu-i.

Aşa că atunci când mi-a pus întrebarea, în loc să-i descurajez curiozitatea, am răspuns:

— Soţul meu a stat fără mine în Anglia şase luni.

Gilbert se ţinuse de cuvânt. Îmi scrisese regulat, iar uneori scrisorile ni se intersectau – el întrebându-mă lucruri despre care eu tocmai îl informasem. Dar mă ţinea la curent cu planurile lui. Şi totul se întâmpla într-un ritm şi cu o grabă care mă entuziasma şi care-mi făcea sângele să palpite în vene. În curând, totul era aranjat. Totul era gata.

Dar acum bătrânei i-a căzut bărbia-n piept. I s-a tăiat respiraţia atât de mult, încât mi-am făcut griji pentru sănătatea ei. Apoi şi-a revenit destul cât să-mi spună:

— Trebuie să pleci imediat în Anglia. Englezoaicele alea or fi vrând să-şi facă de cap cu el. Un tânăr singur în Anglia. Ştii, femeilor ăstora albe le place pielea întunecată. Iar bărbaţii tineri au nevoi. Eu ştiu foarte bine, căci am un fiu care n-ar

lăsa niciodată vreo nevoie nesatisfăcută.

Am zâmbit doar la grosolănia ei şi i-am spus:

— Nu vă faceţi griji pentru mine. O să-mi încerc norocul.

Dar ea a continuat, cu o nervozitate ciudată.

— Trebuie să pleci imediat, doamnă Joseph, înainte să uite de jurămintele de căsătorie şi de toate poruncile Domnului.

1948

Nouă

Queenie

Pentru dinţi şi ochelari.

Ăsta era motivul pentru care atât de mulţi oameni de culoare veneau în ţara noastră, dacă te luai după ce spunea vecinul meu, domnul Todd.

— Îi atrage Sistemul Naţional de Sănătate, doamnă Bligh. Iar faptul că primesc lucruri pe banii noştri o să aducă din ce în ce mai mulţi, spunea el.

O fi având dreptate până la un punct, dar mai puţin atunci când spunea că toţi erau saşii şi cam tembeli înainte să vină încoace.

— Nu prea cred, spuneam.

— Oh, ba da, mă asigura el. Dar acum, sigur, au ochelari şi zâmbete cu dinţi perfecţi.

Ştiam că o să-şi facă apariţia din clipa în care femeia aia, soţia lui Gilbert, îşi lăsase cufărul în stradă, ca să-l vadă toţi. O femeie. Nu vezi prea des o femeie de culoare. Am văzut doar bătrâne, cu fundul mare cât autobuzul, dar niciodată una tânără, aşa îngrijită şi cu mijlocul subţire. Todd şi-a iţit capul pe uşă, apoi şi l-a tras înapoi. Probabil se întorsese să-şi ia pantofii.

Aveam dreptate. În mai puţin de cinci minute după ce

Gilbert cărase cufărul înăuntru, era deja la uşă.

— Domnule Todd, l-am întâmpinat, cu ce-ţi pot fi de folos?

Încă o colorată, asta citeam deja pe chipul lui. Amestecul pestriţ de indignare, şoc, teamă chiar, îi făcea nările să i se umfle; a încercat să zâmbească, dar gura i s-a strâmbat doar într-un rictus.

— Da, voiam doar să vă zic două vorbe, doamnă Bligh, despre chiriaşii dumneavoastră.

Eram sigură. Trebuie să-i fi spus deja şi surorii ăleia îngrozitoare a lui că au mai venit nişte coloraţi. Câţi să fie acum, s-or fi întrebat. Cincizeci? Şaizeci? „Trebuie să vorbeşti cu ea, Cyril", i-o fi spus ea, înainte să înceapă să se văicărească despre cât de respectabilă era strada asta înainte să vină ei. Probabil că folosiseră toate cuvintele alea mari: decent, curat; le scoseseră din cutie, le lustruiseră şi le făcuseră să strălucească înainte să o acuze pe doamna Queenie Bligh pentru că, de una singură, adusese ţara la pierzanie. Erau aceiaşi şi în timpul războiului, doar că atunci nu puteau să mă învinovăţească. Prea mulţi polonezi. Depăşiţi de cehi. Nu te puteai mişca de belgieni. Cât despre evrei… se plângeau de evrei chiar şi după ce toată lumea aflase prin ce trecuseră bieţii oameni. Toţi erau buni dacă stăteau la ei în ţară, considera domnul Todd, dar nu voia să-l vadă pe vreunul pe strada noastră. Nu avea să mă ierte niciodată pentru că o luasem la mine pe Jean. Casa îi fusese bombardată. Familia îi murise. Iubitul murise pe front, la capătul lumii, în Africa de Nord. De ce nu? Rămăsese cu mine chiar şi atunci când începuse să lipsească toată noaptea şi să vină dimineaţa, odată cu laptele. El mă întrebase atunci, plin de tupeu, din ce-şi câştiga fata existenţa. Îi spusesem că era soră medicală şi lucra în schimbul de noapte. El se înecase cu ceaiul şi mă întrebase dacă eram sigură că aşa stau lucrurile.

De trei ori în aceeaşi zi mă întrebase dacă mai ştiu ceva de soţul meu, Bernard. Zicea că întreabă pentru că erau buni

amici. Dar eu ştiam de ce întreabă. Voia să vină acasă soţul meu rătăcitor ca să pună capăt obiceiului meu de a aduce acasă toate resturile purtate de apă şi vânt, adunate de pe stradă. Era îngrijorat pentru mine, îmi spusese: o femeie singură într-o casă atât de mare. O aproape-dar-nu-tocmai văduvă. Fără un bărbat care să mă apere, să mă conducă, să-mi arate că greşesc. Avea grijă de mine aşa cum trebuie să aibă vecinii între ei, spunea domnul Todd. Ai noştri trebuie să rămână împreună, aşa cum a fost şi în război. Doar că eu nu-mi aminteam ca lucrurile să fi stat chiar aşa. Nici măcar pe vremea aia.

Îi eram însă recunoscătoare (şi cred că şi surorii lui nesuferite). Îmi reparase gaura din acoperiş. Mă scăpase de porumbei. Îmi tencuise tavanul, înlocuise obloanele, mă ajutase să scap de bălăriile din grădină. Știam unde să fug atunci când sărea vreo siguranţă – avea bucăţele de liţă la îndemână, la fel şi lanterna. Cred că-i eram îndatorată. Ba chiar se oferise să-mi vopsească toată casa pe afară, dacă făceam rost de vopsea. „Nu trebuie să o laşi să se strice şi mai tare, doamnă Bligh", spunea el.

Odată cu mutarea lui Gilbert, toate astea încetaseră. Coloraţi! Adusesem coloraţi lângă uşa lui. Şi nu numai eu. Mai erau şi alţii care locuiau în cartier. Câţiva erau chiar niţel mai sus, pe stradă. Grija lui cea mai mare, spunea, era să nu-i vadă transformând zona într-o junglă. Dar m-am bucurat să-l văd pe Gilbert. De multe ori mă întrebasem ce se întâmplase cu aviatorul Gilbert Joseph. Faci asta atunci când e război, acum ştiu lucrul ăsta. Se împrăştie toţi ca puful de păpădie. Unii pe care nu crezi c-o să-i mai vezi vreodată – mai ales în pragul casei tale. Iar eu nu-l mai văzusem pe Gilbert de la incident. După aia, nu mai voiam să văd pe nimeni. Îmi scrisese de mai multe ori, dar nu-i răspunsesem. Nu că l-aş fi învinovăţit pe el. Cum să-l fi învinovăţit? Pun pariu că el credea că asta fac, dar jur că nu era aşa. Războiul

era cel de care voiam să scap, dar, în schimb, pierdeam oameni dragi. Mama şi tata îmi sugeraseră să mă mut înapoi la fermă, măcar până se termina războiul. Dar de câte ori îmi era dat să vreau să fug din locul acela? Deja făcusem asta de două ori. Nu, le spusesem, trebuia să mă întorc în Earls Court, să păstrez locul cald până când Bernard se va întoarce, în cele din urmă, acasă.

Îi scrisesem lui Bernard în India şi îi povestisem totul. Dar următoarea scrisoare pe care o primisem de la el nu zicea nimic despre tatăl lui. Şi nici cea de după. Nu era omul care să vorbească despre asta, ştiam bine, dar la dracu'! Se purta ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat. Dacă aşa vrea să facă, atunci o să aştept până se întoarce. Oricum, era mai bine să-l privesc în ochi şi să-i explic. Dar îmi era dor de socrul meu, Arthur. Şi nu doar pentru că-mi lipseau cartofii şi ceapa lui. Şi cu siguranţă nici pentru fasolea căţărătoare. Şi o oră dacă aş fi fiert-o, tot mai mestecam din ea după cină până seara, înainte să mă spăl pe dinţi ca să mă duc la culcare. „Trimite-i-o lui Churchill", îi sugerasem, „să fie arma lui secretă. Sau dă-o trupelor lui Hitler, să-i ţină prea ocupaţi cu mestecatul ca să mai lupte în război."

Arthur râdea în felul lui tăcut când îi ziceam aşa.

N-am sărbătorit Ziua Victoriei în Europa – soţul meu şi alte câteva mii de oameni încă mai luptau pe frontul de est. Spusesem asta când mi se ceruse să întind steagurile de sărbătoare. În schimb, am ridicat steagurile de Ziua Victoriei asupra Japoniei, când celor mai mulţi dintre vecinii mei nici că le păsa. Odată terminat războiul, mi-am făcut datoria mea patriotică – încercam să arăt cât puteam de bine. An făcut rost cu greu de ciorapi lungi de la *Bloom's.* Am curăţat casa în patru labe, băgându-mă în colţuri care nu mai văzuseră mână de om de când începuse grozăvia. O altă vecină, doamna Smith, sau Blanche – aşa cum îi plăcea să-i spun – aştepta şi ea. Soţul ei trebuia să se întoarcă dintr-un loc

numit Rangoon. Eram prietene pe vremea aceea. Mă îmbrăţişa entuziasmată:

— Nu mai e mult, Queenie. Vaporul lui a venit.

Îmi dăduse mie ultimul strop dintr-un ruj pe care-l avea. Nu era chiar culoarea mea, dar îl luasem.

— Fetele mele nu mai vorbesc decât despre tatăl lor care se întoarce acasă, îmi spunea săltând de bucurie şi umblând dintr-un colţ într-altul. Ai mai aflat ceva despre Bernard? mă întrebase.

Pentru a nu ştiu câta oară am apucat să-i spun „nu" înainte chiar să deschidă gura. L-am văzut pe soţul ei, Morris, apărând. Ea alergase în braţele lui ca într-un film siropos. Şi se sărutaseră la fel chiar acolo, în mijlocul străzii, el dând-o pe spate ca Gabie pe Vivienne Leigh. Scârbos, mi se păruse. Speram doar că Bernard n-o să vrea să mă sărute la fel.

Cele două fete ale lui Blanche stăteau şi se uitau la mami şi la tati. Ca nişte gâze mici, păreau speriate de moarte când bărbatul acesta străin îşi desfăcuse braţele şi le spusese:

— Haideţi să-i daţi lui tati un pupic.

Amândouă alergaseră în casă, ţipând.

— N-o să mai dureze mult, Queenie, o să vezi. Apoi o să-ţi vezi mai departe de viaţa ta. O să laşi nenorocitul ăsta de război în urmă, mă asigurase Blanche.

Dar trecuseră doi ani deja şi nici vorbă de Bernard sau de vreo veste din partea lui. Toţi bărbaţii se întorseseră acasă. Stăteau sprijiniţi prin colţurile străzii sau la taclale prin crâşme, curtau fetele prin parcuri, pe bănci, sau umblau cu autobuzul şi ocupau toate scaunele din metrou. Ministerul de Război se jurase că-l adusese înapoi pe Bernard. Mi-am făcut programare să merg în audienţă, iar acolo, un bărbat scund şi plin de ifose mă privise cu milă. „Te-a lăsat, cucoană, te-a lăsat", puteam să citesc în ochii lui. Dar nu-l cunoştea pe Bernard Bligh. N-ar fi fost el în stare să facă ceva nici pe jumătate atât de interesant.

Blanche se întreba dacă nu cumva primise vreun glonţ în cap – şi uitase cine şi ce era. Probabil că rătăcea prin ţară, căutându-şi căminul. Un bărbat din susul străzii zicea că putea să jure că-l văzuse pe Bernard în Glasgow, conducând un autobuz. Mă pregătisem să plec în Scoţia şi să umblu cu cât mai multe autobuze puteam, dar apoi fratele meu, Harry, îmi zisese să nu mă mai deranjez cu asta, pentru că un prieten de-al lui îl văzuse pe Bernard bând bere într-un bar din Berlin. Iar domnul Todd îmi arătase o fotografie cam neclară cu un grup de bărbaţi căţărându-se pe vârfurile din Derbyshire. Îmi arătase cu degetul un bărbat din spate, zicând:

— Acesta e Bernard, doamnă Bligh. Dacă nu e el, să nu-mi spuneţi mie pe nume.

Sinceră să fiu, fotografia era atât de proastă încât bărbatul acela ar fi putut să fie oricine; chiar şi Cyril Todd însuşi. Atunci îşi făcuse apariţia un camarad. Călare pe o motocicletă murdară, care dădea rateuri atât de puternice încât aproape că omorâse pe vreo câţiva mai slabi de inimă. Zicea că-l ştia pe Bernard de la Blackpool, unde se antrenaseră împreună, dar că nu-l mai văzuse de când fuseseră trimişi la post. Devenise extrem de agitat când îi spusesem că nu mai ştiam nimic despre locurile pe unde umbla acum Bernard Bligh. Dar tot a reuşit să bea trei ceşti de ceai şi să mănânce tot atâtea brioşe cu stafide înainte să se ridice de pe scaun şi să-mi spună:

— Ar cam trebui să plec, Dotty, şi s-a făcut nevăzut, lăsându-şi în urmă fumul negru din maşinăria lui dezgustătoare.

Harry fusese cel care-mi sugerase că ar fi bine să încep procedurile ca să-l declar oficial mort pe Bernard.

— Dar dacă nu e mort? l-am întrebat.

— Atunci anunţul ăsta o să-l facă să iasă de pe unde s-o ascunde, îmi răspunsese el.

Eram încă tânără şi puteam să-mi mai refac viaţa. Dar nu mă simţeam pregătită pentru asta. Aşa că atunci când Gilbert apăruse la uşa mea, mă gândisem că am o cameră în plus şi că am nevoie de bani. Îl primisem doar pentru că ştiam că Bernard nu m-ar fi lăsat niciodată să fac aşa ceva. Dar dacă Bernard avea ceva să-mi spună, atunci n-avea decât să iasă de unde era şi să vină să mi-o spună în faţă.

— Cum crezi că poţi să stai tu, o femeie singură, în aceeaşi casă cu nişte coloraţi? mă întrebase Blanche.

Mă avertizase că ei au alte obiceiuri decât noi şi că nu ştiu deloc ce înseamnă maniere. Îl trimisese şi pe soţul ei să mă facă să înţeleg, pentru că el ştia totul despre negri. Morris se făcuse roşu ca racul, dar îmi spusese ce dorinţe animalice au negrii.

— E valabil şi la bărbaţi, dar şi la femei, doamnă Bligh.

Trebuia să fiu atentă şi să-mi ţin uşa încuiată.

— N-o să înţelegeţi nici măcar o vorbă, darămite să mai şi credeţi ce spun oamenii ăştia, mă avertizase el.

Da, poate că oamenii de pe-aici uitau repede. Dar nu şi eu. ÎI cunoscusem pe Gilbert în timpul războiului. Era în RAF. Un băiat în uniformă albastră luptând pentru patria lui la fel ca Bernard şi ca stacojiul Morris. Nimeni altcineva nu l-ar fi primit. M-am simţit niţel depăşită doar după ce nişte prieteni ai lui Gilbert, proaspăt coborâţi de pe vapor, veniseră implorând la uşa mea. Nu voiam să mă văd invadată. Dar el garanta pentru ei. Winston era băiat bun, dar fratele ăla al lui… Cobora în apartamentul meu folosindu-se de nişte scuze atât de subţirele, că vedeam prin ele. Îşi băga nasul peste tot. Nu-şi lua ochii de la picioarele mele nici măcar atunci când mă uitam fix la el. Animal, cum mă avertizase Morris. I-am spus lui Gilbert că nu-mi plăcea de el, iar Gilbert îl gonise. Plecase ca un câine bătut, fără ceartă. Sau cel puţin aşa credeam eu, că plecase, dar el şi fratele lui semănau perfect.

Însă Blanche, sau doamna Smith, aşa cum îi plăcea acum să-i spun, şi-a scos casa la vânzare. Furioasă pe mine. Îmi spusese că nu atât ea, ci soţul ei insistase.

— Nu asta îşi dorea, doamnă Bligh. Tocmai s-a întors dintr-un război, iar acum se simte de parcă ţara lui nu mai e a lui. La ce bun totul, se întreabă Morris.

Şi mi-a mai spus că trebuie să se gândească şi la binele celor două copile. Gilbert îşi ridicase pălăria ca s-o salute într-o dimineaţă. Iar ea fugise înapoi în casă de parcă omul îşi arătase fundul gol. Ieşise imediat Morris, care rămăsese în pragul uşii, să-i apere onoarea soţiei. Iar Gilbert nu făcuse decât să-i dea bună ziua. Din momentul acela, ea nu mai vorbise niciodată cu mine, ba chiar trecea pe cealaltă parte a străzii doar ca să nu rişte să-mi iasă în cale. Suspina când maşina venise să încarce tot ce avea şi să o mute în altă parte.

— Casa asta a fost în familia ei de multe generaţii. Au stat acolo mama ei, bunicul, tatăl bunicului, mi-a spus domnul Todd.

Ea se simţea de parcă fusese dată afară. Cu toţi ochii ăia de negri care o fixau, pe ea şi pe fetele ei, ori de câte ori ieşea pe propria ei stradă. Chiar dacă ne-ar fi invadat Hitler, mai rău de-atât nu se putea, spusese ea. Se mutase într-o casă în Bromley. Fără ca măcar să-şi ia rămas-bun de la mine. Oamenii vorbeau despre mine, îmi spunea domnul Todd. Prietenos şi zâmbind, de parcă îmi spunea totul doar pentru binele meu. Oamenii se întrebau dacă mai sunt oare la fel de respectabilă cum mă ştiau ei.

— Sunt doar nişte simpli chiriaşi, îi răspundeam.

— Dar coloraţii ăştia trag cartierul în jos, doamnă Bligh. Guvernul n-ar fi trebuit să le dea voie să vină. Acum n-o să mai putem scăpa de ei aşa uşor, spunea el.

Aşa că iată-l din nou pe domnul Todd la uşa mea, vrând să-mi vorbească despre chiriaşii mei. Credeam că venise să

se plângă de zgomotul pe care-l făcuseră când băgaseră în casă cufărul ăla imens.

— Bun, am zis. Ce s-a mai întâmplat?

— Sora mea a avut un incident foarte neplăcut azi… a început el.

L-aş fi invitat înăuntru, dar ştiam că nu îndrăznea să pună piciorul în casa mea.

— Chiar aşa? am zis.

Reiese că ea se plimba pe trotuar. Ploua, aşa că-şi deschisese umbrela. Era aglomerat, pentru că era pe lângă prăvălia măcelarului, la ora închiderii. Ea merge pe stradă, când două femei de culoare vin spre ea. Merg una lângă alta. În fine, ajung lângă ea şi trotuarul nu e destul de larg ca să încapă toate.

Am zâmbit. Mi-ar fi plăcut să văd una ca asta. Ştiam genul: negre ca noaptea şi cu fundul mare cât un autobuz. Mă şi miram că încăpuseră amândouă pe trotuar.

— Partea tristă este, doamnă Bligh, a continuat el, că sora mea a trebuit să coboare de pe trotuar şi să facă doi paşi pe drum ca să treacă de ele. Pentru că cele două nu aveau niciun gând să-i facă loc şi să o lase să treacă liniştită.

— Oh, Dumnezeule, am zis.

Ce voia el să spună, deşi îi luase destul de mult timp ca s-o facă, era că eu trebuia să le explic foarte limpede chiriaşilor mei că, din cauză că erau oaspeţi în ţara noastră, ei trebuiau să coboare de pe trotuar ca să le facă loc englezilor care se apropiau de ei.

— Poţi să le-o spui personal, dacă vrei, am zis şi i-am deschis larg uşa.

— Nu, nu, nu e nevoie, a spus el. Te las pe dumneata s-o faci. Dar cred că ar fi bine, pentru buna noastră vecinătate, dacă toţi cei din frăţia neagră ar înţelege cum să se poarte,

Zece

Hortense

Cel puţin prostul de Gilbert se gândise să se culce el pe fotoliu peste noapte. În camera asta înghesuită nu era niciun loc pentru mine ca să mă schimb în cămaşa de noapte.

— Foloseşte baia, mi-a spus el.

Dar nu aveam nici cea mai mică intenţie să urc muntele acela de scări doar în ciorapi şi doar cu o cămaşă de noapte care să mă ferească de frig sau de privirile curioase.

— Uite cum facem, mă întorc eu cu spatele ca să te poţi dezbrăca, a zis el. N-o să trag cu ochiul.

Dar cel puţin de două ori îl surprinsesem cum mă măsura cu ochii ăia lacomi. În bărbatul ăsta nu puteai avea încredere şi nu m-am ferit să i-o spun.

— Fir-ar! a zis el luând atunci un fular ca să şi-l lege peste ochi.

Şi tot timpul îşi supsese dinţii atât de tare încât pentru o clipă mi-a fost teamă că o să şi-i înghită.

— Eşti mulţumită acum? m-a întrebat.

Degetul meu mare a făcut instantaneu o gaură în cearşaf în clipa în care m-am băgat în pat. Dar nu era vina piciorului meu că aşternutul era atât de destrămat încât se rupsese în două ca o bucată de hârtie.

— Fir-ar! Era singurul meu aşternut bun.

Mi-am acoperit urechile ca să nu mai aud valul de înjurături care curgea din gura lui în timp ce începea să se dezbrace.

— Scuză-mă, i-am zis. Eşti atât de amabil să stingi lumina, te rog?

— Stai aşa, mi-a răspuns, tocmai mă dezbrăcăm.

Orice om cu minte ar fi înţeles că tocmai acesta era şi

motivul pentru care o femeie ca mine cerea să fie stinsă lumina. Nu voiam să-l văd gol în faţa mea, înfoiat ca un păun, cum fusese în noaptea aceea din Jamaica.

— Tocmai de-aia aş vrea ca lumina să fie stinsă, i-am explicat prostului.

Iar el a râs.

— Deci nu eşti sigură că ai putea să-ţi ţii ochii departe de mine?

Dar nu i-am dat atenţie. Chiar şi cu lumina din cameră stinsă, felinarul din stradă strălucea destul de tare prin fereastră. Orice jamaican sărac ar fi fost fericit să aibă la dispoziţie atâta lumină electrică să poată vedea pe timp de noapte. ÎI simţeam stând în picioare lângă pat, după ce se schimbase. Se scutura şi fremăta de frig. M-am hotărât pe dată că, dacă ar fi atins cuvertura de pe pat chiar şi numai cu un deget, aş fi urlat atât de tare încât m-ar fi auzit şi cei de-acasă, din Halfway Tree. Era greu de spus cine gemea mai tare: bărbatul ăsta caraghios care-şi înfăşură pături pe lângă el sau fotoliul dezmembrat pe care se foia ca să-şi găsească un loc mai confortabil.

La început am crezut că hârşâitul vine de la Gilbert – era destul de necioplit pentru un astfel de comportament. Dar apoi am auzit un lipăit uşor trecând pe deasupra capului meu, pe tavan.

— Ai auzit? l-am întrebat.

Dormea. S-a trezit şi a întrebat:

— Ce-i? Ce-i?

— Auzi hârşâitul ăla?

Mi-a răspuns aproape indiferent:

— Sunt doar şobolanii.

— Şobolanii!

— Mă rog, şoareci…

— M-ai adus într-o casă cu şobolani?

— Nu, sunt doar nişte şoareci. Şi toate casele din Londra

au şoareci. Şi ei au făcut pui peste măsură după război.

Dar hârşâitul devenea din ce în ce mai tare.

— Eşti sigur că sunt şoareci? am întrebat.

— Ei bine, mi-a zis el, şoarecii din Londra umblă în ghete.

Îl simţeam cum râde în sinea lui la gluma asta idioată.

— Trebuie să scapi de ei.

— Bine, a zis.

— Acum, Gilbert!

— Cum să scap de şobolani acum?

— Ai zis că sunt şoareci.

— Şoareci, şobolani, orice-ar fi, e miezul nopţii. Ce vrei să fac?

— Să-i spui proprietăresei.

— Fir-ar! Doar nu vrei să mă duc acum s-o trezesc ca să-i spun ceva ce ştie deja! Te rog, Hortense, culcă-te. Nu fac decât puţin zgomot.

Am încercat să adorm, dar şoarecii se hotărâseră să mute un pian prin camera de deasupra. Îi vedeam cu ochii minţii la fel de limpede ca şi cum le-aş fi privit trupurile păroase, în timp ce munceau încălţaţi în ghete.

— Gilbert? am spus încet.

— Of, fir-ar să fie! a urlat el.

Şi-a apucat pantoful şi l-a azvârlit drept în tavan. Am auzit cum se împrăştiau rozătoarele chiar înainte ca pantoful să aterizeze – Au! — Fix în capul lui Gilbert. Caraghiosul!

— Ce urcă trebuie să şi coboare, i-am spus.

— Of, pentru numele lui Dumnezeu, te rog să te culci, Hortense, m-a implorat el. Promit că lucrurile or să stea altfel dimineaţă.

ÎNAINTE

Unsprezece

Gilbert

Oglinda îmi vorbea. Spunea: „Băiete, femeile or să-ţi cadă la picioare.” în uniforma mea albastră – din dreapta, din stânga, din spate – arătam ca un zeu. Iar uniforma asta nici măcar nu mi se potrivea foarte bine. Dar ce mai contează o cută mică în talie sau că te ţine niţel sub braţ când eşti un membru elegant al Forţelor Aeriene Regale Britanice? Pune câteva mii de jamaicani în uniformă, adună-i niţel, ca Marele Duce de York[4], mărşăluieşte cu ei până în vârful dealului şi adu-i iarăşi jos, şi nu se mai gândesc la altceva decât la femei. Când sunt sus, or să şi le imagineze, iar când coboară, vor visa la ele. Dar nu la fel stăteau lucrurile şi în grupul ăsta cu care am plecat în America. Nici Hubert, nici Fulton, nici Lenval, nici James, şi nici măcar eu. Pentru că fiecare dintre noi era mult prea preocupat de hrană. Singura came la care pofteam era de felul acela care putea fi mestecat şi înghiţit.

Aşa era la război. Eram pregătit pentru cele mai grele lucruri: gloanţe, bombe sau chiar victime colaterale, dar nu eram pregătit să duc lipsa muşchiului de vită înăbuşit, nici să îndur pedeapsa cumplită de a fi lipsit de creveţii condimentaţi sau de *callaloo*[5]. Pur şi simplu nu eram pregătit, nu fusesem antrenat să mănânc alimente pregătite doar într-un bol cu apă fierbinte, al cărei singur scop era să lase hrana fără gust şi fără textură. Felul în care englezii şi-

---

[4] Erou al unei poezioare pentru copii (n.red.).

[5] Supă jamaicană groasă, făcută cu okra, lapte de cocos, homar, carne, chili, ceapă, usturoi (n.red.).

au construit Imperiul, cu nişte armate care mărşăluiau şi nu se hrăneau decât cu terci, ar trebui să fie una dintre minunile lumii. M-am gândit că lupta va fi cea care mă va face să regret că mă oferisem voluntar, nu cartofii fierţi, legumele fierte – cenuşii şi moi pe farfurie, de parcă mai fuseseră mâncate odată. De ce oare gătesc englezii totul în felul ăsta? Noroc că-şi păstrează fierturile drept secret naţional şi nu-şi obligă coloniile să nu mai prăjească sau să nu-şi mai condimenteze hrana.

Am venit pe lume într-o familie cu zece copii. La masa aia, orice moment de neatenţie putea să te coste jumătate de cină, care ajungea în farfuria vecinului. Învăţasem să mănânc repede, în timp ce-mi apăram farfuria cu braţul. Dar mâncarea asta englezească o degustam pe-ndelete şi aproape că-mi doream să mi-o fure compatrioţii. Încă nu văzusem vreo zonă de război, dar dacă inamicul prăjea nişte peşte sau făcea nişte găluşte, nu ştiu spre cine mi-aş mai fi îndreptat arma.

Spun toate astea ca să înţelegeţi prin ce experienţe trecea un jamaican când ajungea, ca oaspete al guvernului american, în tabăra militară din Virginia. Tava de argint avea compartimente, pentru ca mâncarea să nu se amestece. În fiecare compartiment erau şuncă, ouă (două ouă adevărate!), cârnaţi, roşii prăjite, cartofi prăjiţi, pâine prăjită, o banană şi o portocală. Cerealele cu lapte erau într-un alt bol, separat. Braţul meu apăra deja toată farfuria aia cu mâncare încă dinainte să mă aşez. Abia când am auzit zgomotul celei de-a doua, a treia, a patra porţii m-am relaxat, în sfârşit convins că nu era doar fantezia unei minţi tulburi. Jur că multe lacrimi au curs peste acel mic dejun. Paradisul, am decis cu toţii, America e Paradisul!

O baie cu cinşpe centimetri de apă care rivaliza în sufletul meu cu Marea Caraibilor şi mai multe mese la fel, ba nu! şi mai satisfăcătoare decât prima făceau cuvântul „Paradis" să

ne iasă din gură mai vesel decât dopul dintr-o sticlă de şampanie.

— Gata, băieţi, ascultaţi comanda la mine!

Aşa începuse ofiţerul ăsta american. Cocoţat neoficial pe un colţ de birou, era relaxat, singurul bărbat alb din încăperea asta plină de soldaţi voluntari din Indiile de Vest.

— Atenţie, soldaţi! ne avertizase comandantul nostru britanic, caporalul Baxter, în timp ce-l aşteptam pe ofiţerul ăsta american. Are ceva să vă spună, iar voi sunteţi oaspeţi aici, aşa că o să-l ascultaţi politicos. Înţeles?

Capul ofiţerului american era în colţuri. Fălcile pătrate nu sunt ceva neobişnuit, mai ales la un ofiţer, dar un cap pătrat? Lenval a şoptit:

— Mama lui încă se mai crucişte când vede ce-a născut.

Nu mi-am putut reţine un zâmbet, ceea ce l-a făcut pe ofiţer să-şi aţintească cei doi ochi albaştri pătrunzători direct asupra mea.

— Sunteţi de-acum oaspeţii Unchiului Sam.

Relaxaţi – unii dintre băieţi chiar fumau – cu burţile pline, abia aşteptam cele câteva zile în ţara libertăţii, şi unii dintre noi, aşa cum fac de obicei jamaicanii, l-au aprobat verbal:

— Da, domnule, ummm!

Acest lucru l-a luat uşor prin surprindere pe ofiţer, care s-a îndreptat de spate înainte să continue.

— Câtă vreme sunteţi aici, toate facilităţile, în funcţie de gradul pe care-l aveţi, vă vor fi la dispoziţie. S-a întrerupt o clipă, aşteptând o reacţie mai animată decât înclinatul din cap şi mormăitul pe care îl primea. Veţi putea folosi cinematograful, terenurile de sport, popota, et caetera, et caetera.

— Ce e et caetera asta? îşi şopteau unii altora băieţii jamaicani.

— Cât timp sunteţi în tabără, veţi fi sub comanda subofiţerilor voştri şi veţi respecta regulile militare

britanice.

Cui îi păsa de reguli de vreme ce nu britanicii găteau mâncarea?

— Dar… — Nu eram singurul care aştepta această continuare – … pe perioada şederii voastre, sunteţi consemnaţi în tabără.

Aici mulţi au început să mormăie şi să-şi sugă dinţii.

— Ţţţ, se auzea peste tot, în timp ce alţii pocneau din degete şi nicio sprânceană nu rămăsese neridicată.

Ofiţerul s-a văzut nevoit să-şi ridice mâinile ca să reinstaureze liniştea în sală.

— Motivul…

— Ţţţţ…

— Atenţie, vă rog! Motivul pentru care a fost luată această decizie, despre care comandantul vostru poate să vă spună mai multe, a fost acela de a scădea riscul ca vreunul dintre voi să contracteze vreo boală. Autorităţile militare britanice spun clar că orice soldat care s-ar îmbolnăvi aici nu mai poate, sub nicio formă, să-şi continue călătoria şi va fi trimis înapoi în ţara lui fără întârziere.

Această explicaţie nu ne-a liniştit. Acum, că aveam stomacurile pline, gândurile noastre se întorseseră iar la femei. Deşi nu voiam să fiu trimis înapoi acasă după ce bătusem atât amar de drum, povestea asta cu războiul începea să mă demoralizeze. Nimeni nu ştia cât aveam să fim ţinuţi aici fără să putem măcar să vedem arcuirea vreunui sân de femeie, un şold rotund sau un picior frumos. Câtă vreme trebuia să petrecem fără compania vreunei femei? O săptămână? O lună? Nicio femeie americană n-avea să mă vadă în uniformă – la naiba, era treabă serioasă! Zumzetul umplea încăperea; cu un cuvânt, ofiţerul ăsta tulburase liniştea.

— Ştiu, ştiu că sunteţi cu toţii dezamăgiţi. Dar atâta vreme cât sunteţi în instituţia noastră militară, a continuat el

ridicând tonul, şi oaspeţi ai Guvernului Statelor Unite ale Americii, veţi rămâne în această tabără. Toată lumea a primit ordin să se asigure că şederea voastră aici este cea mai bună primire pe care Unchiul Sam o putea face negrilor unei armate aliate. Veţi sta împreună cu personalul alb. Acum, ofiţerul deja urla. Aveţi cumva idee cât sunteţi de norocoşi? Nu veţi fi trataţi ca negri!

Poate că vărul meu, Elwood, avea dreptate. „Frate, ăsta e războiul albilor. De ce să vrei să-ţi dai viaţa pentru un alb? Pentru Jamaica, înţeleg. Ca să ai propria ta ţară, da. Merită să lupţi pentru asta. Să vezi oameni de culoare în casa guvernatorului care să facă mai mult decât să servească la masă şi să cureţe podelele. Un negru la *Tate Lyle* care să facă mai mult decât să taie trestie. Pentru asta merită să lupţi. Atunci o să mă ofer şi eu voluntar, frate. Dar crezi tu că, dacă am câştiga războiul ăsta, ar schimba ceva pentru mine sau pentru tine?”

Antropoid – mă uitasem în dicţionar să găsesc sensul acestui cuvânt folosit de Hitler şi de prietenii lui ca să-i caracterizeze pe evrei şi pe oamenii de culoare. Am simţit că mă trăsneşte ca un pumn în creştet când explicaţia a sărit direct din carte ca să mă izbească în faţă: „asemănător omului, dar primitiv ca o maimuţă”. Eram de două ori lovit: pentru că eram un negru născut din tată evreu.

Un singur lucru ne repeta tata nouă, celor nouă copii ai lui: atât de des, încât începusem să-i imităm vorbele, pe măsură ce-i ieşeau de pe buze. „Nu uitaţi”, ne spunea el, „aţi fi putut fi evrei.”

Pentru el, ăsta era cel mai mare blestem care se putea abate peste cineva. Cu părul lui negru, cârlionţat, şi cu pielea lui măslinie, tata era „membru circumcis al credinţei ebraice”. Ne spunea asta pe vremea când vorbele lui încă mai aveau sens – adică după primele patru pahare de rom, înainte de cele mai crunte beţii. După încă şase romuri,

plângea la amintirea *bar mitzvah*-ului său. La opt pahare deja ne spunea poveşti despre înaintaşii lui care făceau negoţ cu sare. Abia spre fundul sticlei, când vedea deja dublu şi gesticula ca un apucat, abia atunci începea să-şi ocărască mama evreică, tatăl, Torah, sinagoga şi pălăriile caraghioase ale evreilor. „Mulţumesc lui Iisus Hristos că am văzut Lumina", ţipa el.

În timpul Primului Război Mondial, pe câmpiile de lângă Ypres, tatăl meu a văzut pentru prima oară Lumina. L-a întâlnit pe Iisus pe câmpul de bătălie. Ţinea morţiş că povestea asta e adevărată. Iisus a împărţit cu el o conservă de peşte şi i-a împrumutat nişte hârtie de scris; nimeni nu putea să-l convingă că lucrurile ar fi stat altfel decât aşa. „Am devenit creştin datorită prieteniei mele cu Iisus Hristos", exclama înainte să devină inconştient de beţie.

Nu mai sărbătorea Yom Kippur, Hanukkah, Rosh Hashana sau Paştele Evreiesc. Alungat în cele din urmă de familie, acest evreu care purta cruce de aur a fost izgonit şi din comunitatea lui din Mandeville. I se întorsese de atâtea ori spatele, încât tatăl meu pretindea că ar fi dobândit un talent neobişnuit: „Pot să recunosc un evreu după spate."

Mama, Louise, îl primise, mândră să iasă în lume lângă bărbatul ăsta aproape alb. Comis-voiajor, tatăl meu furniza mobilă magazinelor din nordul insulei. Ca soţ, i-a furnizat mamei copii: mai întâi doi băieţi, eu şi fratele meu, Lester, apoi şapte fete. Aveam şapte surori!

Convertit fervent, tata lua creştinismul foarte în serios, îşi ducea familia în fiecare duminică la biserica anglicană, pe jos. De ce nu cu maşina? „De sabat nu se lucrează", spunea el.

După slujbă, noi, copiii, eram aliniaţi, iar mama şoptea: „Să nu înjuraţi, să nu huliţi, să nu vorbiţi în dialect."

Cu toţii ne uitam cum tata se învârtea în jurul albilor care veneau acolo la biserică. Le lua mâinile ezitante şi le strângea. Râdea mult prea tare la glume care abia dacă erau

niţel amuzante. Îi bătea pe spate chiar în clipa în care se întorceau cu faţa de la el. Se gudura pe lângă albii ăştia care rămâneau trufaşi şi distanţi faţă de el.

Poza din ziar era cu un evreu german. Purta o stea de pânză pe o haină murdară. Umbla pe o stradă, adus de spate şi umilit, în timp ce non-evreii îl priveau cu o expresie de dezgust pe care eu şi Lester o cunoşteam mult prea bine din duminicile noastre la slujbă. Cu ardoarea unui cruciat, fratele meu îşi dorea din tot sufletul să lupte în războiul ăsta. Iar când cei de la Forţele Aeriene Regale Britanice îl întrebaseră: „Eşti de sânge pur englezesc?", el le răspunsese: „Luaţi-mi sângele să vedeţi."

Nimeni nu-l crezuse când, respins de RAF, se întorsese acasă şi ne spusese că Patria-Mamă nu voia să lupte în războiul ăsta decât fiii ei albi. „Niciodată!" uriaşe tata, amintindu-şi de Ypres. „Niciodată!"

În schimb, fabricile din America erau deschise pentru fratele meu adus de spate şi umilit.

Vărul meu, Elwood, nu putea să înţeleagă.

„L-au respins pe fratele tău atunci când culoarea lui nu le-a convenit, dar acum s-au răzgândit, iar tu abia aştepţi să te duci să-i pupi în fund? Frate, ar trebui să te baţi cu englezii, nu să li te alături! Stai aşa. Sunt cu spatele la noi, am putea chiar să şi câştigăm."

Se putea să fie oarece urmă de adevăr în spusele lui. Dar eu eram gata să lupt împotriva teoriei rasiale. Pentru că tatăl meu era evreu, iar fratele meu era negru. I-am răspuns lui Elwood: „Dacă nu câştigăm războiul ăsta, atunci poţi să fii sigur că nimic nu se va schimba pe-aici."

Acum, din câte înţelegeam, ofiţerul ăsta american cu capul pătrat ne spunea că noi, cei din Indiile de Vest, fiind supuşi ai Maiestăţii Sale regele George al VI-lea, aveam o oarecare superioritate în privinţa culorii pielii. Nouă ne era permis să stăm cu soldaţii albi, în timp ce soldaţilor americani de

culoare nu li se permitea acest lucru. Eram nedumerit. De fapt, toţi eram aşa. Noi, jamaicanii, ştiind că insula noastră era una dintre cele mai mari din Indiile de Vest, ne credeam nişte băieţi sofisticaţi, mai umblaţi decât cei din insulele mici, al căror univers se limita la numai câteva zeci de kilometri înainte ca ţărmurile lor să se înece în mare. Dar chiar şi cel mai slab la minte dintre insulari putea să miroasă ceva ciudat în povestea asta. În timp ce ne prezenta locurile din tabără, cineva cu un chip zâmbitor ne spunea:

— Vedeţi voi, negrul american nu munceşte. Dacă are burta plină, nu mai munceşte. Doar dacă e din nou flămând o să pună iar mâna pe treabă. La fel se întâmplă şi în lumea animalelor. Dar voi, băieţi, fiind britanici, sunteţi altfel.

Şi, în timp ce eram conduşi pe locurile noastre din cinematograful în întregime alb şi primeam batoane de ciocolată şi ţigări, fiecare dintre băieţi gândea: „Sunt devotat steagului meu, dar jur că n-o să vezi vreodată un alb care se respectă mergând la bătălie lângă un negru.”

La dans, în popotă, când ne îndemnau să dansăm boogie-woogie şi să cântăm jazz – haide, omule, haide – ne spuneau în feţele noastre negre că ei nu amestecă rasa neagră cu cea albă aici pentru că asta scade eficienţa unităţilor de luptă, pentru că negrii americani nu sunt tocmai făcuţi pentru război.

Se părea că gazdele noastre încercaseră toate soluţiile pentru problema lor cu negrii. „Singura care funcţionează în ţara asta, şi cu siguranţă în armată, e segregarea.”

Se pare că asta era ceea ce le plăcea tuturor, fie ei albi sau negri. Aveau şi un nume pentru asta, sau mai bine zis o teorie a culturii de rasă: Jim Crow!

În curând mi-am dat seama că am avut noroc că autorităţile militare americane nu ne-au lăsat să părăsim tabăra din Virginia, Noi, cei din Indiile de Vest, cei care ne credeam la fel de buni ca oricine altcineva, am fi mers fără

grijă peste tot, dând bineţe unor oameni care ne-ar fi spânzurat de primul copac pentru singura vină că am trecut pe lângă ei la lumina zilei. Dar fratele meu, Lester? De unde ştiau că era un negru britanic dacă nu avea niciun fel de uniformă care să-l deosebească? Poate printr-un ecuson cusut de haină? Dar oare ce formă avea? Cuvântul „Paradis" încetase de mult să-mi mai iasă de pe buze. Poate că ne întorceam noi la fiertura aia britanică, dar nu eram singurul dintre băieţi fericit că lasă America în urmă.

Fregate, corvete, nave de război, transportoare de trupe, distrugătoare, toate defilau cât era ziua de lungă în Newfoundiand. Câte nave erau? Patruzeci, poate cincizeci, întinse pe kilometri întregi, ca o fantezie din mintea unui amiral. Toate erau adunate cu un singur scop – să treacă oceanul. Ce mai privelişte! Pe Hubert îl lăsase fără cuvinte vreo zece minute. Şi, când în sfârşit a vorbit, a spus cu vocea tremurătoare:

— Ce frumos şi ce mortal!

Era un comentariu scurt, dacă te gândeai la grandoarea unui asemenea moment, dar era totuşi un comentariu inteligent.

Odată aflaţi pe puntea navei, captivi la ordinele lui, caporalul Baxter a început cu teoriile. Omul ăsta avea o mare plăcere să ne povestească nouă, „trupelor coloniale", tot ce ştia el despre Anglia, cu experienţa lui de 26 de ani la Londra. Mie mi se părea foarte interesant. Ştiaţi că smogul din Londra poate fi uneori atât de dens încât nu-ţi poţi recunoaşte propria mână în faţa ochilor? Nu, nu ştiam. Dar mulţi dintre băieţi ştiau şi începuseră să caşte larg, ca nişte crocodili, cât să-i vadă caporalul Baxter.

— În Anglia să nu vă aşteptaţi să primiţi orez, fasole sau hrană condimentată şi nici să mâncaţi ca disperaţii, aşa cum aţi făcut în America, ne-a avertizat el asupra unui lucru pe care şi eu îl ştiam şi care nu-mi plăcea să-mi fie reamintit. Ne

îndreptăm spre o zonă de război.

Eu căscam acum.

— Britanicii au fost multă vreme în război, toată lumea e deja obosită. Sunt raţionalizări, va trebui să vă obişnuiţi cu ele. Va trebui să vă luaţi adio de la bananele voastre, ne-a informat el cu o voioşie care nu-i stătea în fire.

Apoi, dintr-odată, noi, toţi voluntarii RAF din Indiile de Vest plecaţi spre Anglia, am simţit ceva ca o explozie. Nu eram singurul dintre cei de faţă gata de luptă când i-am simţit suflul. Şi nici singurul cu pumnii strânşi, dornic să ucidă atunci când nenorocitul de caporal Baxter, servindu-ne din nou placa tâmpită cu „trupele coloniale", ne-a spus tuturor:

— Şi nici să nu vă gândiţi că vă duceţi să vă faceţi mendrele prin oraş. Nicio femeie albă nu se va combina vreodată cu unii ca voi.

Doisprezece

Gilbert

„Bună dimineaţa! Cine nu e gata, îl iau cu lopata!"

Bărbatul care striga aceste cuvinte nostime la şase în fiecare dimineaţă ca să ne trezească pe noi, voluntarii RAF din Indiile de Vest, se numea sergent pilot Thwaites. Părul de pe fruntea lui de sergent începuse să-l părăsească. Sub puţinul rămas, pieptănat în grabă, un semn din naştere roşiatic îi marca scalpul, în forma inconfundabilă a literei T. Cu toţii eram convinşi că într-o bună zi, atunci când sergentul îşi va pierde tot părul din cauza gravitaţiei şi a vântului, cu siguranţă cuvântul „ticălos" se va putea citi pe toată chelia lui, în aceeaşi nuanţă roşiatică. Diavolul însuşi îi scrisese cuvântul pe frunte, în caz că cineva avea vreo îndoială privind caracterul acestui personaj infatuat şi fără

inimă.

Eram încartiruiţi, câte patru într-o căsuţă, în tabăra de instruire din Filey, comitatul Yorkshire. Era nevoie de multă imaginaţie ca să-ţi dai seama cum puteau familiile, pe timp de pace, să se bucure de o vacanţă într-un loc atât de trist. Hubert, Fulton, James şi cu mine ne înghesuiam în jurul sobelor fierbinţi în fiecare zi după instrucţia obligatorie – în care, de exemplu, alergam peste câmpuri îngheţate, fără nimic care să ne ţină adăpost în faţa vântului muşcător dinspre mare, în afară de veste, pantaloni şi ordinul „Continuaţi, nu vă opriţi!” plecat din gura Sergentului Ticălos. Blocam uşa căsuţei ăsteia de vacanţă cu hainele de rezervă şi astupam găurile din ferestre cu ziare vechi. În fiecare seară, stăteam grămadă, ciuciuliţi ca nişte cloşti pe ouă, şi absorbeam căldura emanată de ţevi. Odată, James şi-a scos fularul, dar a fost singurul. Tristeţea asta putea să fie cumva imaginea unei vacanţe englezeşti? într-o noapte, ticălosul ăla de sergent ne trântise uşa de perete urlând: „La dracu’! Aţi făcut aici cald ca la tropice! Deschideţi imediat ferestrele!”

Nu puteam să venim cu niciun argument noi, trupele de culoare, care să i se pară omului ăstuia că stă în picioare. Din momentul în care Oscar Tulloch din Antigua a primit ordinul sergentului de a se mişca mai repede cu un rânjet idiot pe figură – ceea ce a stârnit bombănelile ofiţerului, „Ce dracu’ mi-au trimis aici?” – fiecare lucru pe care-l făceam era pentru acest om o confirmare că noi, toţi voluntarii RAF din Indiile de Vest, eram de o prostie fără margini. Mâneam, dormeam, inspiram şi expiram! Pe dracu’, toate chestiile cretine numai noi, negroteii, le făceam! Nu ştiam că, dacă răspunzi la întrebarea „Ce preferi, soldat-pilot, să ucizi sau să fii ucis?” cu răspunsul „Aş prefera să te ucid pe dumneata, sergent!”, asta te bagă în belele până la gât. Iar acel obicei insolent şi enervant de a ne suge dinţii se făcea auzit atât de

des, încât Sergentul Ticălos ordonase să fie considerat drept un act grav de insubordonare şi să fie tratat în consecinţă. Acum, cere-i unui englez să nu-şi sugă dinţii şi o să vezi cum ridică din umeri. Cere-i unui jamaican acelaşi lucru şi o să-i vezi chipul chinuit de agonia de a i se interzice să se exprime liber. Oh, noi toţi, până la ultimul, eram pentru acest individ membrii fondatori ai „echipei ciudaţilor", din cauza calităţii de a ne fi născut în lumina soarelui.

— Aerul cald nu vă face bine, spunea el. Vă înmoaie! Aerul rece vă ţine în priză.

Odată deschise toate ferestrele, deveneam din nou un grup de negri îngheţaţi şi demni de milă; ne arunca o privire dispreţuitoare şi ieşea din încăpere, spunând:

— Cred că acum regretaţi cu toţii că v-aţi înrolat voluntari.

Sugându-ne cu zgomot şi îndelung dinţii, într-un gest care nu ne mai era permis, toţi patru l-am salutat din spate, împreună cu simbolul celor două degete în sus, preferat de Churchill, dar cu înţelesul său mult mai vulgar, credeţi-mă.

Spuneţi-mi, aţi văzut vreodată un câine cu o şopârlă? Aveam acasă un câine, Blackie, prietenul meu din copilărie. Îl smulgeam cu greu din braţele drăgăstoase ale surorilor mele, îi scoteam boneţelele de pe cap, mănuşile de pe labele din spate şi-i redăm demnitatea lui boţită de câine; apoi căutam şopârle pe care i le aruncam intenţionat în cale. O şopârlă care simte apropierea unui câine rămâne nemişcată, ca moartă. Când vedea o şopârlă, pe Blackie îl apuca o curiozitate fără margini. Cu urechile ciulite, ochii i se deschideau larg. Temându-se de o mişcare neaşteptată, se apropia încet, ocolind creatura, fără să-şi ia ochii de la ea nici măcar o clipă. Cu grijă, din ce în ce mai aproape, lovind uşor cu lăbuţa în aerul de deasupra ei, apoi sărind înapoi. O încercuia. Amuşina. Mai aproape, tot mai aproape. Salt înainte, salt înapoi, aşteaptă. Şopârlă aia n-ar fi putut nici măcar să clipească din ochii ei preistorici fără ştirea câinelui.

Putea să dureze chiar şi o zi întreagă până ce Blackie îşi aduna în cele din urmă curajul să se ghemuiască strâns, dând din coadă, şi să sară să prindă şopârlă. Uneori aproape că reuşea, dar de cele mai multe ori şopârlă fugea, fiind mult mai abilă şi mai rapidă decât prostul meu de câine.

Probabil că vreţi să ştiţi de ce vă povestesc toate astea. Dar aveţi răbdare. Iată-ne într-o bună zi, cu un soare slab, cocoţat pe cerul albastru fără să dea vreo urmă de căldură. Ieşiserăm pentru prima oară din tabără, eu şi alţi şase sau şapte băieţi. Mergeam, în uniformele noastre albastre ale RAF, spre orăşelul englezesc Hunmamby. Nu aveam ordine de executat, nici comenzi de ascultat, eram doar noi, băieţii. Făceam remarci despre frumuseţea grădinilor curate, cu flori încă îmbobocite despre care cineva, nu mai ştiu cine, pretindea că le-ar şti numele. Cu ochii închişi şi muşcându-şi buzele, încerca să şi-l amintească.

— Trandafir, a zis el.

— Frate, ăsta nu e trandafir, a zis altcineva. Toate florile sunt trandafiri la tine.

— E trandafir.

— Ba nu e trandafir.

Sfada asta a continuat în vreme ce treceam pe lângă oficiul poştal şi magazin. Aranjamentul din vitrină, cu cutii puse grămadă unele peste altele, reuşea totuşi să-ţi sugereze destul de clar că nu găseai nimic de cumpărat înăuntru. Hubert încerca să-l convingă pe James, prezbiterian şi abstinent înfocat, să între în cârciumă.

— Crezi că o berică o să te ţină departe de Rai?

Eu am fost primul care am observat. Aplecându-mă uşor spre grup, le-am şoptit:

— Băieţi, toată lumea se uită la noi.

Tot satul ieşise să se uite la noi precum câinele la şopârlă. Se zgâiau prin ferestrele murdare, gură-cască din uşile magazinelor, umpleau golurile de pe marginea trotuarului,

se iţeau pe la uşi şi pe la colţuri. Sătenii păstrau distanţa, dar şi freamătul de curiozitate pe care li-l stârneam noi, voluntarii din Indiile de Vest ai Forţelor Aeriene Regale. Sub aceste priviri scrutătoare, noi, negroteii, înaintam ca nişte hoţi prinşi în flagrant în plină zi.

— Gilbert, întreabă-i care-i problema, m-a îndemnat Hubert.

Din toate punctele cardinale, toţi ochii erau aţintiţi asupra noastră.

— Ai vreun megafon pentru mine, frate? am zis.

Tot satul a ştiut când m-am scărpinat în cap. Şi dacă vreunul dintre oamenii ăia ar fi avut un băţ destul de lung, pun pariu că ne-ar fi înghiontit cu el.

A trecut ceva vreme până când unii mai îndrăzneţi dintre ei au făcut câţiva paşi curajoşi spre noi, necunoscuţii. O femeie tânără – o brunetă cu părul creţ, ochii negri, drăguţă şi durdulie în şolduri – a ajuns în cele din urmă la distanţă de-un cot şi ne-a întrebat:

— Sunteţi americani, băieţi?

Cred că se gândea la senzaţia de a simţi în curând nişte ciorapi lungi, de nailon, traşi pe piciorul ei graţios. De altfel, aşa cum stătea acum în faţa noastră, nostimă şi feminină, tot la piciorul ei ne gândeam şi noi.

— Nu, suntem din Jamaica, i-am spus eu.

— Indiile de Vest, m-a corectat tovarăşul nostru din Trinidad.

Ca valul, mai mulţi săteni s-au apropiat de noi. Cei mai mulţi abia dădeau din cap pe când treceau mai departe. Un bătrân cu faţa brăzdată de riduri mai ceva ca o albie de râu secat ne-a strâns mâna fiecăruia, pe rând, spunând:

— Suntem cu toţii alături în povestea asta, băieţi. Ne bucurăm să vă avem aici.

Un cuplu vârstnic l-a bătut pe James pe umăr şi femeia i-a spus:

— Te superi, drăguţă, dacă te rugăm să zici ceva? Soţul meu aici de faţă zice că nu vorbiţi englezeşte.

James i-a răspuns:

— Desigur, doamnă, doar că vă rog să-mi spuneţi ce-aţi vrea să zic.

Şi atunci bărbatul ei a strigat:

— La dracu', Norma, ai avut dreptate!

Iar Norma a concluzionat:

— Vezi, ţi-am zis eu! Vorbesc la fel ca noi, doar că mai caraghios. Mulţam, drăguţă, iartă-mă de deranj.

Un bărbat între două vârste, fără uniformă, îşi ţinea hotărât mâinile în buzunare când mi s-a adresat. Uitându-se atent la tânăra care devenise, de-acum, destul de apropiată de Fulton – flirtând cu el aşa cum fusesem avertizaţi că n-o s-o facă nicio femeie albă – bărbatul acesta care nu se uita în ochii mei când vorbea m-a întrebat:

— De ce să părăseşti un loc atât de frumos şi de însorit ca să vii încoace dacă n-ai fost obligat?

Sprâncenele i-au tresăltat ca două omizi care dansau polca atunci când a auzit răspunsul meu:

— Ca să lupt pentru ţara mea, domnule.

— Hm. Pentru ţara ta? a întrebat el, fără să simtă nevoia vreunui răspuns.

Apoi a luat-o pe femeie de braţ şi a condus-o, cu toată şovăiala ei, departe de Fulton şi de grupul nostru.

Acum o să vă rog să faceţi un exerciţiu de imaginaţie. Undeva, departe, trăieşte o rudă dragă pe care n-ai întâlnit-o niciodată. Este o rudă atât de dragă încât toţi îi spun Mama. Propria ta mamă vorbeşte despre Mama tot timpul: „Oh, Mama e o femeie foarte frumoasă, rafinată, manierată şi cultivată."

Tatăl tău îţi spune: „Mama se gândeşte la tine ca la propriul ei fiu; ca şi Dumnezeu din Ceruri, are grijă de tine de departe."

Multe poveşti valoroase se spun despre ea, atât de către oamenii mari cât şi de către copii. Fotografiile ei sunt preţuite, prinse în propriile noastre albume de familie ca să fie admirate iar şi iar. Ce ai tu mai bun, mai frumos şi mai de valoare, e trimis în dar Mamei. Iar de ziua ei, cânţi cântece şi petreci.

Apoi, într-o bună zi, auzi chemarea Mamei. Are necazuri, are nevoie de ajutorul tău. Părinţii îţi spun să te duci. Pleci de-acasă, îi laşi pe cei dragi, îţi laşi iubita. Traversezi mări cu valuri mai mari decât tine şi mai tari decât betonul armat. Tremurând, obosit şi flămând, căci niciun sacrificiu nu e prea mare atunci când Mama are nevoie de tine. Cu siguranţă, asta e aventura! După toate câte le-ai auzit, poţi să-ţi imaginezi, poţi să crezi? în curând vei ajunge la Mama!

Ea e mizeria aia care, în cele din urmă, te întâmpină. Zdrenţuită, bătrână şi prăfuită ca cei trecuţi de mult în lumea de dincolo. Mama are ochii învineţiţi, respiraţia îi miroase greu şi doar un dinte i se mai vede printre gingii când vorbeşte. Asta să fie ruda aceea legendară de care ai tot auzit vorbindu-se? Femeia asta strâmbă şi încovoiată? Babornița asta ciufută şi împuţită? Nu-ţi oferă nicio urmă de linişte după lunga ta călătorie. Niciun zâmbet. Niciun bun venit. Te priveşte însă de sus cu aerul ei superior şi te întreabă: „Tu cine dracu' eşti?"

„Gata, Gilbert, ai mers prea departe", vă aud. Ştiţi că vorbesc despre Anglia, ştiţi că vorbesc despre Patria-Mamă.

Marea Britanie era în război, îmi veţi spune, sigur că nu era chiar în cea mai bună formă.

Unii dintre băieţi scuturau din cap, sugându-şi dinţii, în clipa în care vedeau Anglia pentru prima oară. Nu dezamăgiţi – doar scena sordidă a măcelului îi făcea să reacţioneze aşa. Oftau greu la fiecare scenă dureroasă pe care o întâlneau. Rămăşiţele acestui loc bombardat şi ruinat le împiedicau marşul de-a lungul drumului ca o creaţie a

diavolului. Alţi băieţi, privind spre cerul întunecat, fără soare, cu dinţii clănţănindu-le necontrolat, cu pielea ca de găină pe braţele dezgolite, întrebau dacă asta era cea mai mare căldură pe care o puteai simţi într-o vară englezească. Cei de pe insulele mici se holbau ca proştii la femeile albe care lucrau la calea ferată, lovind cu ciocanele şi cu uneltele ca cei mai puternici dintre bărbaţi. Femei care le arătau băieţilor care le fluierau cam tot atâta insolenţă câtă vedeau şi ele. Asta în timp ce băieţii din insulele şi mai mici, băieţi neobişnuiţi cu socializarea politicoasă cu persoanele albe, îşi lăsau ochii în jos, îşi muşcau buzele şi se uitau în jurul lor, nesiguri, atunci când erau serviţi pentru prima oară la masă de femei albe. „Ce să-ţi aduc, tinere?" Da, îi serveau cu o ceaşcă de ceai şi o brioşă. Lenval, un tip citit, de la colegiu, se întreba cum se făcea că atâţia oameni albi vorbeau atât de prost engleza. În timp ce Hubert, cercetând câmpia cu un zâmbet blând, spunea: „Dar uite, frate, e ca acasă" către băieţii care tânjeau să vadă asemănarea: dealuri verzi care ar fi putut să aducă niţel cu înverzitul ţinut Cockpit, flori care te puteau încânta aproape la fel de mult ca o întindere drăgălaşă de hibiscus roz, râuri care puteau să ofere acelaşi spectacol uluitor ca şi cascada râului Dunns. Şi să nu-l uit pe James, care, uimit ca un nou-născut, stătea cu echipamentul său militar, înconjurat de copii englezi – chipuri albe de ştrengari înnegrite de noroi, cu muci uscaţi cojindu-li-se pe la gură – care ţipau la el:

— Hei, negroteiule, arată-ne coada!

Eu aveam însă doar o întrebare. Voiam să-i pun Patriei-Mamă o simplă întrebare: cum se făcea că Anglia nu mă cunoştea?

În prima noastră zi în Anglia, în timp ce trenul pufăia şi mormăia ducându-ne prin ţară şi prin oraşe, noi, trupele din colonie, am jucat un joc. Ne uitam la câte ceva şi spuneam primii unde anume în Anglia e făcut produsul, în afară de o

mică dispută dacă Ford îşi face maşinile la Oxford sau la Dagenham, ştiam.

Iată-mă acum – un băiat mărunt, îmbrăcat într-o uniformă bleumarin, cu cămaşă albă, cu cravată, pantaloni scurţi şi ciorapi trei sferturi albi. Colegii mei şi profesoara aşteaptă cu toţii, privindu-mă. Am pieptul împins în faţă, ca un maior la paradă. Bărbia sus, braţele în jos. Ia ascultaţi-mă acum – o voce puternică şi clară care pronunţă fiecare *p* şi *q* şi toate literele dintre ele. Încep să recit canalele din Anglia: canalul Bridgewater, canalul dintre Manchester şi Liverpool, canalul Grand Trunk, folosit de firmele de porţelanuri din Stoke-on-Trent. Aş fi putut la fel de bine să vă spun căile ferate, şoselele, porturile sau docurile. Aş fi putut să mă entuziasmez de Mama Parlamentelor, din Westminster – cu cele două camere ale ei, Camera Comunelor şi Camera Lorzilor. Şi dacă mi s-ar fi spus o dată, aş fi stat şi mai ţanţoş în faţa tuturor ca să vă înşir unele dintre cele mai importante legi care au fost dezbătute şi aprobate aici. Şi nu numai eu. Întrebaţi orice voluntar RAF din Indiile de Vest – întrebaţi pe oricare dintre membrii trupelor noastre unde anume în Anglia se fac nave, unde se ţese bumbacul, unde se forjează fierul, unde se fac maşinile, unde se fierb dulceţurile, unde se fac cănile, unde se ţese dantela, unde se suflă sticla, de unde se extrage cositorul sau unde se distilează whisky-ul. Întrebaţi! apoi staţi jos şi învăţaţi-vă lecţia.

Şi acum uitaţi-vă aici. Un soldat englez, un Tommy[6] numit Tommy Atkins. Cu faţa albă ca săpunul, cu părul încleiat de briantină, mai lucios decât ghetele. Iată-l stând în pub, bând un pahar de rom ca să se încălzească şi răsucindu-şi o ţigară dintr-o cutie. Întrebaţi-l:

---

[6] Soldat britanic (prescurtare de la Thomas Atkins, numele folosit pe modelele de formulare pentru soldați) (n.red.).

— Tommy, unde e Jamaica?

Iar el o să vă răspundă:

— Păi nu ştiu. Prin Africa, nu?

Sau o vedeţi pe femeia aia în rochie verde de bumbac, stând lângă masa ei din bucătărie, cu doi copii care se uită în sus spre ea, salivând de poftă? Uitaţi-vă cu câtă grijă pune zahărul raţionalizat în cănile cu ciocolată caldă, întrebaţi-o pe ea ce ştie despre Jamaica.

— Jam-ce? Cum ziceai că se numeşte? Jam-cum?

Sau iat-o pe doamna îndestulata, locuind în casa ei uriaşă, cu tablourile strămoşilor acoperindu-i pereţii. Iat-o în timp ce serveşte cafeaua de dimineaţă împreună cu prietenii ei. Rugaţi-o să vă vorbească despre oamenii din Jamaica. Îl vede ea oare pe băieţelul care stătea în picioare într-o clasă, în timp ce razele soarelui traversau încăperea, vorbind despre Anglia, despre canalele ei, despre Parlament şi despre cele mai importante legi pe care le adoptase? Sau ar putea să vă spună, cu autoritatea pe care i-o dăduse vreo discuţie cu vreun prieten sau vreo carte pe care o citise, despre sălbatici, despre junglă sau despre oameni care se leagănă de liane prin copaci?

Era de neconceput ca noi, jamaicanii, noi, cei din Indiile de Vest, noi, membri ai Imperiului Britanic, să nu zburăm în apărarea Patriei-Mame atunci când era ameninţată. Dar ia spuneţi-mi, dacă Jamaica avea necazuri, ar fi fost oare vreun maior, vreun general sau vreun sergent capabil măcar să găsească draga noastră insulă? Daţi-mi o hartă, să vedem dacă Tommy Atkins sau doamna îndestulata pot să arate Jamaica. Să-i vedem cum dau pagina, mijindu-şi ochii să vadă, întorcând pagina înapoi ca să vadă dacă nu cumva pierduseră regiunea pe undeva prin spate, pentru ca în cele din urmă să se dea bătuţi, ridicând din umeri. Dar daţi-mi iarăşi harta, legaţi-mă la ochi, învârtiţi-mă în loc de trei ori şi, aşa ameţit, tot o să-mi pun degetul direct pe Patria-Mamă.

Treisprezece

Gilbert

— O păsărică mi-a şoptit că ştii să conduci maşina, Joseph, mi-a zis Sergentul Ticălos.

— Nu, domnule, am răspuns.

Probabil credeţi că mi-ar fi plăcut să mă uit fix în ochii omului ăstuia şi să-i spun: „Da, domnule, păsărică aia a avut dreptate.” Să-i privesc trăsăturile uimite în timp ce procesa această informaţie, să-l văd privind spre ceruri, încurcat: „E oare posibil ca nu toţi coloraţii să fie tâmpiţi?”

Dar nu aveam vreme pentru asemenea generozitate frăţească. Era un conflict personal. Eram un mincinos disperat care spunea:

— Nu, sergent, nu ştiu să conduc.

Haideţi să vă explic. Louise Joseph, mama mea, înţelegând că soţul pe care şi-l luase aducea pâine familiei numai când era treaz (ceea ce, de obicei, nu însemna mai mult de trei zile din şapte), decisese că cei nouă copii ai ei vor mânca, în schimb, cozonac. Aşa a apărut o afacere. Gândită şi condusă de mama şi de sora ei, mătuşica May. Mama şi sora ei făceau cele mai bune prăjituri din Jamaica.

Doar din Jamaica? Nu, probabil din toate Indiile de Vest, dacă nu chiar din lume. Prăjituri pentru orice ocazie: Crăciun, Paşti, nunţi, zile de naştere, botezuri, aniversări; ba o dată trimisese la casa guvernatorului o prăjitură chiar şi pentru moartea unui câine.

De faţă cu tatăl meu treaz, mama insista că face prăjituri doar ca un hobby. Îi spunea: „Nu-ţi face griji. Fac doar o prăjitură în bucătărie, cât să mai câştig niţel pentru cheltuielile suplimentare.”

În spatele lui beat criţă, mama şi mătuşica aveau o afacere

înfloritoare, cu comenzi, livrări, suprasolicitări, reduceri, conflicte de muncă şi venituri impozabile calculate cu grijă. Era un secret pe care îl ştia toată lumea, mai puţin beţivul meu tată. Afacerea cu prăjituri aducea mai mulţi bani familiei decât ce ar fi putut câştiga soţul ei vreodată. Iar mătuşica May râdea mereu şi spunea că inventiva mea mamă îşi produsese singură lucrătoarele. Şapte surori – sfădindu-se, înghiontindu-se şi chicotind prin bucătărie – amestecau, coceau, răceau şi împachetau. Iar cei doi băieţi, Lester şi cu mine, eram băieţii ei de încredere care livrau comenzile.

Conduceam de la vârsta de zece ani.

— Am auzit că ştii să conduci de la zece ani, continuase ticălosul.

— Nicidecum, sergent. Poate e vorba de altcineva.

Prăjiturile mamei ne-au trimis, pe Lester şi pe mine, la şcoala particulară St John, la 15 ani. Prăjiturile ne făcuseră să creştem şi să înţelegem că viaţa înseamnă ceva mai mult decât să conduci şi să livrezi prăjituri. Lester avusese ocazia să plece în America, iar asta mă lăsase pe mine, prizonier frustrat, în spatele volanului. Visam să ajung la universitate, să studiez dreptul şi să-mi iau diploma. Dar eram de condiţie modestă, iar ideile mele se înălţaseră atât de sus încât le vedeam lamentându-se şi făcându-mi cu mâna de adio.

Mătuşica May fusese cea care-mi sugerase să merg la şcoala serală: „Gilbert, ai o faţă atât de lungă că mi se acreşte laptele. Du-te!”

Şcoala serală la oraş. Oh, am muşcat mâna care m-a hrănit. Dar sacrificiul, dar obligaţia, dar familia? Datoria, spuneţi-mi de datorie. Am fost la fel de nerecunoscător ca nestatornicul meu frate. Mama mă ocărâse vreo şase zile până când, într-a şaptea, recunoscându-se înfrântă, şi-a regăsit şiretenia şi mi-a zis: „Fiule, dar de ce nu vrei tu să le înveţi pe surorile tale, Doreen şi Pearl, să conducă? După aia poţi să pleci.”

Elwood îşi frecase mâinile de bucurie că-şi revedea prietenul din copilărie. Vedeţi dumneavoastră, el locuia lângă Kingston. Îmi zisese:

„Poţi să ne ajuţi pe mine şi pe mama pe lângă casă, iar noi o să te hrănim."

„Sigur, iar seara eu am să merg la şcoală", îi spusesem

Marcaserăm înţelegerea cu prăjitura pe care mi-o făcuse mama. Aveam un aranjament care suna bine. Până a doua zi dimineaţă, când Elwood mi-a arătat camionul lui. Jumătate metal, jumătate cauciuc, dar ţinându-se împreună numai prin rugăciuni. „Gilbert, vezi tu, cu asta îmi livrezi tu produsele."

Era un camion mâncător de oameni, căci îmi prinsesem scăfârlia sub capotă, legând, strângând şi împingând cât să-l fac să mai meargă încă o zi. Nu mai aveam vreme pentru şcoala la seral. Singura regulă pe care am învăţat-o a fost cea după care funcţionează motorul cu combustie internă.

Operator radio/mitralior sau mecanic de zbor. Cu excelenta mea educaţie prăjiturească şi cu notele mele exemplare la toate examenele, aceşti domni care stăteau plini de ei în biroul de recrutare din Kingston îmi spuseseră că, odată ajuns în Anglia, voi fi instruit să devin operator radio/mitralior sau mecanic de zbor. Aş fi un membru valoros al escadronului, depăşit doar de pilot ca respect şi responsabilităţi. Cu un dosar de serviciu ca acesta, acei domni ofiţeri m-au asigurat că, odată câştigat războiul, în viaţa civilă voi avea fără îndoială ocazia să-mi continui studiile.

— Am aflat că ştii să conduci de la cineva de mare încredere, a insistat Sergentul Ticălos.

— Nu era vorba de mine, sergent. De unde vin eu nu sunt maşini.

Era o minciună plină de tupeu şi un semn pentru cât de gravă devenise situaţia. Dar cu sergentul ăsta, care credea

cele mai primitive lucruri despre soldaţii lui din colonii, merita să-mi încerc norocul.

Ofiţerul nostru la comandă, locotenentul pilot Butterfield, adresându-ni-se nouă, celor din Indiile de Vest, a început:

— Soldaţi! Cel de-al doilea front se apropie, iar cea mai mare nevoie a noastră acum e de oameni care să lupte la sol. Unii dintre voi, de fapt cei mai mulţi dintre voi, care s-au oferit iniţial voluntari pentru misiuni aeriene, vor trebui să se reîncadreze pentru misiunile de la sol. Avem nevoie de oameni la sol. Va trebui să vă reorientaţi pentru misiuni la sol.

Atât de mulţi dintre noi trebuiau să se reîncadreze, încât aproape că am rămas pe întuneric; căci ni se ordona astfel să ne stingem luminile speranţei. Bărbaţii veniţi de pe insulele mici, ca Oscar Tulloch, cu speranţele lui mari că va zbura spre cer şi că-şi va umple pieptul de medalii, s-au pomenit că-şi părăsiseră insula ca să se trezească azi cu o mătură în mână. James îşi dorea să devină navigator, să zboare peste mări.

— Navigator? a zâmbit compătimitor Sergentul Ticălos. Tu ar trebui să ştii mai bine, soldat-aviator, doar vii de peste mări.

— Măcar un post pe front, domnule!

— Şi aici e tot front: frontul de acasă.

— Pe câmpul de luptă, domnule sergent!

— Ia încearcă să le spui celor din estul Londrei că acesta n-ar fi câmp de luptă!

Discuţia odată încheiată, James fusese trimis să înveţe despre radar. Hubert se căptuşise cu sarcini funcţionăreşti. Doar Lenval, cel cu studii superioare, avusese noroc. Nu că testul lui fusese mai reuşit decât al nostru, doar că avea pielea mai deschisă, aşa că devenise mecanic de zbor.

Vedeţi dumneavoastră, există acolo, sus, în Ceruri, o listă scrisă de mâna Atotputernicului, în care sunt trecute

bogatele şi minunatele împliniri pe care au să le atingă vreodată aici, pe pământ, cei pe care El i-a creat: părinte al filosofiei, compozitor al celei mai frumoase muzici, maestru pilot în înaltul cerurilor, amant al unei femei norocoase. Acum ştiam: lângă numele Gilbert Joseph scria un singur cuvânt – şofer. Toate strădaniile de a-l şterge, de a-l înlocui sau de a-l înfrumuseţa erau complet inutile. Eram sigur că o să mă copleşească iarăşi combustia internă.

— Mi s-a spus că opţiunile pentru mine sunt aceea de operator radio/mitralior sau mecanic de zbor, domnule sergent.

— Aici suntem la război, Joseph, nu la băcănie. Transport motorizat. M-ai auzit, soldat?

Uitaţi, vedeţi, priviţi cum se întoarce. Şofer. Da, domnule! Eram trimis să fiu instruit ca să fac ceva ce făceam de la zece ani. Poate că Elwood avusese dreptate atunci când îmi spusese: „Ai grijă, Gilbert, nu uita că englezii sunt nişte mincinoşi,"

Paisprezece

Gilbert

Şofer-plus-încărcător-de-cărbune nu era o funcţie oficială în Nomenclatorul echipajelor de zbor al RAF, dar „cărbuneam" de atâta vreme încât simţeam că ar trebui să fie. Limita de vârstă: fără. Privirea: tulbure. Picioarele: îngheţate. În gările goale şi hibernale din Lincolnshire, dădusem la lopată mai mult decât era posibil la roca neagră care trebuia mutată din camioane în vagonete. Praf de cărbune! Rămăşiţele astea de pulbere neagră îmi intraseră în păr atât de adânc încât, atunci când mestecam, mă simţeam ca şi când Atotputernicul mă freca în cap cu şmirghel. Din nas îmi curgea nămol. Prin cinci straturi de îmbrăcăminte,

inclusiv un palton voluminos, praful ăla, roca granulară, mă gâdila pe piele când mă dezbrăcăm. Un grup dintre noi s-a plâns comandantului. Cărbuneala astea începea să semene a pedeapsă, i-am spus.

— O să ajungem la fel de negri ca Joseph, domnule, a zis cineva.

Asta până când comandantul ne-a domolit elanul de răzvrătire cu următoarele cuvinte:

— Oamenii noştri de peste mări trec prin momente mult mai cumplite decât orice aţi îndura voi aici.

O ploaie neagră de funingine mi-a căzut atunci din cap când l-am aplecat umil. Două zile mai târziu, însă, eram anunţat: „Joseph, trebuie să faci un drum până la yankei."

Urmase o călătorie plăcută de unul singur, cu fete drăguţe care-mi făceau cu mâna, cu bătrâni care mă salutau şi cu legendara ospitalitate yankee la capătul celălalt al drumului. Charlie Denton mă asigurase că sunt extrem de norocos. „E-n regulă, Gilbert, drumul ăla e ca o călătorie într-un fotoliu." El zicea că e fericit pentru mine, se bucura că eram eu.

Aveam ordin să conduc un camion până la baza americană de lângă Grimsby. Acolo trebuia să iau zece lăzi mari de lemn care conţineau amortizoare potrivite pentru *Spitfire*-ele noastre.

— Pentru *Spitfire,* sublimase comandantul, nu *Mustang.* Ai grijă să ni le dea pe cele bune de data asta.

Cum ajunseseră amortizoarele noastre într-o bază americană – care nici măcar nu era una aeriană – era unul dintre misterele războiului. Vinovăţia zbura de colo-colo, ca gloanţele pe câmpul de bătaie. Americanii erau „yankei nenorociţi, poponari aroganţi, belele beligerante" pentru că refuzau cu încăpăţânare să ne livreze componentele bune. Nu, insistau ca cineva din RAF să meargă la baza lor, să identifice şi să se asigure că erau componentele bune şi abia după aia să le dea. Nu era prima oară când se întâmpla aşa.

Charlie Denton fusese înainte, rămăsese peste noapte şi se întorsese cu destule ţigări Chesterfield cât să-şi facă prieteni de nădejde preţ de câteva săptămâni. Era un norocos cel care reuşea să se înţeleagă cu americanii.

— E de culoare, domnule.

— Cum e?

— De culoare.

— Rahat! De culoare zici?

— Negru, domnule.

— Da, mulţumesc, sergent. Ştiu şi eu prea bine ce înseamnă de culoare. Ce dracu' joc mai fac şi ăştia? Englezoi nenorociţi!

La prima vedere, clădirea în care stăteam se ridicase în doar câteva minute. Era lipită cu gumă de mestecat, iar singurul lucru care mă despărţea de ofiţerii americani era un perete făcut dintr-o bucată de tablă, nu mai gros decât coperta unei cărţi. Probabil că dacă aş fi stat în momentul acela în aceeaşi cameră cu ei, substanţa schimbului de replici ar fi fost puţin diferită, dar vă asigur că nu şi limpezimea cu care auzeam totul.

— Să-l dau afară?

— Ai zis că e de culoare.

— E totuşi britanic.

— Britanic! Şi cui îi pasă? Britanic, nebritanic, tot o pacoste e. Englezoi nenorociţi!

— Să-l trimit înapoi?

— Cât e de colorat?

— Destul, domnule.

— Of, la dracu'! Comandantul ăla englezoi se joacă cu mine. Zice că suntem aliaţi. Or fi ei de la forţele aeriene, dar toţi suntem implicaţi în povestea asta, zice. Aliaţi! Englezoi nenorocit cu nasul pe sus! Nu i-a plăcut că i-am zis că lucrurile sunt unde nu trebuie. A zis că e vina noastră. Nu i-a plăcut nici când i-am zis în ce zi suntem.

— Putem să trimitem o unitate de culoare să-i arate…

— Nu, nu, nu – doar nu vrei să reorganizez toată armata americană doar pentru că un englezoi nenorocit îmi trimite un cioroi. Nici să nu te gândeşti. L-a trimis pe negrul ăla doar ca să mă scoată din sărite. Englezoi nenorociţi! Dă-mi-l la telefon. Negroteii ăştia sunt o bătaie de cap mai mare decât merită.

— Şi ce vreţi să fac eu cu şoferul de culoare, domnule?

— Nu ştiu. Problema mea e ce să-i spun boului ăstuia de englezoi. Că e camionul prea mic sau ce? Probabil că e singurul camion pe care-l au. Sau nu, că lipsesc nişte acte? Asta ar trebui să ţină. Zi-i să aştepte sau dă-i ceva de mâncare. Mereu vor ceva de mâncare.

— Să-l trimit la popotă, domnule?

— Nu, nu la popotă, pentru numele lui Dumnezeu! E de culoare!

Reflexele te fac să reacţionezi ciudat atunci când ai fost educat să fii politicos, respectuos şi amabil. M-am repezit în cealaltă parte a încăperii, mimând că mă uit cu mare curiozitate printr-un geam aproape opac de murdărie, în aşa fel încât sergentul să creadă că n-am auzit nimic din discuţia lor. Cu pieptul înainte şi cu braţele pe lângă corp, trebuia oare să salut un comandant american?

— Pe loc repaus, soldat! a zis sergentul.

De culoare, negru, cioroi. Toate aceste cuvinte fuseseră folosite în ultimele câteva minute ca să mă caracterizeze pe mine. Fiecare dintre ele o insultă. Ciudat, însă, niciunul dintre aceste cuvinte defăimătoare nu mi-a provocat o mai mare furie decât „soldat”! Nu sunt soldat, sunt aviator!

— Aviator Joseph, am spus, ceea ce l-a făcut pe sergent să-mi răspundă:

— Da, da, mă rog.

Am stat pe loc repaus în timp ce el a continuat:

— Uite ce e, ăăă… soldat, nu… hm, aviator, noi nu suntem

tocmai… ăăă…

În timp ce el se chinuia să-şi găsească vorbele, pe mine m-au cucerit cei şapte ani de-acasă ai lui. Puteam eu, oare, în vreun fel, să-l ajut pe omul ăsta să iasă din situaţia extrem de neplăcută în care se afla? Părea un tip timid. Pe timp de pace, ia să vedem, probabil că ar fi lucrat în vreun magazin, la raionul pentru doamne, făcându-se roşu ca racul atunci când femeile cu fundul mare îi cereau ceva care să le vină bine.

— Va trebui să mai aştepţi niţel, mi-a zis el în cele din urmă. Vrei ceva de mâncare?

— La popotă, domnule?

— Nu, nu… nu la popotă, ăăă… o să chem pe cineva să-ţi aducă ceva.

Ofiţerul din cealaltă cameră l-a strigat pe sergent. Iar când uşa aceea inutilă s-a închis în spatele lui, i-a spus:

— Finch, trimite-l înapoi pe colorat. Pun pariu că nenorocitu' ăla de englezoi se strică de râs. Murea de râs! „E vreo problemă?" m-a întrebat. Zece minute dacă ar fi în Alabama, ar vedea el problemă. Ştia că nu puteam să folosesc aici un nenorocit de negrotei. Mi l-a trimis doar ca să mă scoată din minţi. Crede că a câştigat lupta asta nenorocită. Râdea! Crede că ne-a tras una! Sigur că da, cretinule! Dă-l pe negru afară de-aici!

— Tocmai îi aduceam ceva de mâncare, domnule.

— Dă-i să mănânce, dă-i. Fă ce vrei. Dar nu la popotă, decât dacă nu cumva vrei să intri în belea. Dă-l pur şi simplu afară, apoi trimite personal pe cineva să verifice componentele şi trimite-li-le. Crede-mă, e pentru prima şi ultima oară când englezoii ăia nenorociţi trec peste mine.

Când s-a întors la mine, sergentul zâmbea.

— O să ţi se aducă ceva de mâncare, dar după aia poţi să te întorci la dumneata la bază, aviatorule.

Din câte ştiam, nici nu identificasem, nici nu semnasem şi nici nu transportasem vreo ladă conţinând amortizoare

potrivite pentru *Spitfire-uri.* Şi totuşi omul ăsta îmi zicea că mi-am terminat treaba.

— Ordinele mele erau să iau de-aici nişte componente, domnule.

— Da, dar nu va mai fi nevoie.

— Îmi pare rău, domnule, dar nu înţeleg.

— Uite ce e, soldat, ne ocupăm noi de asta. Tu du-te înapoi, e totul în regulă.

— Şi din ce cauză o să le spun că m-am întors fără componente?

Cam în momentul ăsta faţa sergentului a început să se înroşească. Dar ofiţerul din cealaltă cameră a strigat:

— Sergent, adu-l aici!

Ofiţerul stătea cu picioarele pe birou. Mai tânăr decât părea după voce, mi-a zâmbit liniştit. Dinţii lui mari şi albi îmi săreau în ochi – fiecare dintre ei îmi spunea să iau pe loc repaus. Şi-a lăsat picioarele pe podea, şi-a aruncat ţigara şi s-a aplecat cu un aer serios înainte:

— Ce pot să spun? Tocmai i-am explicat comandantului tău. Vezi tu, tocmai am trimis spre voi nişte camioane, aşa că am pus şi componentele în ele. Vă scutim de bătaia de cap de a le lua singuri. Până la urmă, le-am verificat noi. Ce mai contează a cui a fost vina? I-am spus şi comandantului tău. Suntem aliaţi. Componentele ajunse acolo unde trebuie e tot ce contează. E totul reglat. Componentele ar trebui să ajungă la voi… chiar azi. Şi dacă nu azi, mâine. Ai făcut călătoria degeaba. Nu mai ai nimic de luat. Dar sergentul aici de faţă îmi zicea că o să se ocupe de tine. Ospitalitate yankee, nu? Eşti liber, soldat! mi-a zis el în final, dezvelind încă vreo câţiva dinţi.

Auzisem fiecare vorbă pe care ofiţerul i-o spusese sergentului, dar abia când ruşinosul sergent mi-a adus hrana, de parcă eram cine ştie ce demnitar venit în vizită, abia atunci am început să evaluez situaţia.

Să fi fost oare parada de la Filey, instrucţia de la Blackpool sau trimiterea mea în baza aeriană de la Lincolnshire lucrul care mă făcuse să uit cu totul? Sau poate fusese din cauza echipei mele – albi până la ultimul – Charlie, Bill, Raymond, Arnold. Sau poate femeile albe din oraş – Enid sau Rose, sau cealaltă cu ochi alunecoşi. Sau poate drăguţa Annie de la taverna *Lebăda*? Sau poate mă obişnuisem atât de tare cu Anglia încât scăpasem asta din vedere? Sigur că da! Dacă un negru ajunge într-o bază militară americană, înconjurat de albi din toate părţile, atunci e clar, frate, nu e în locul cel mai potrivit! Cum putusem să uit? „îmi sunt devotat steagului meu, dar n-ai să vezi niciodată un alb care se respectă mergând la luptă alături de un negrotei.” Nu, nu în teoria de rasă a lui Jim Crow!

Un individ de culoare în depozitele lor. Ia să vedem scena. Toţi ar sta cu gurile căscate de uimire, ca nişte copii duşi pentru prima oară la film. Ochi holbaţi de uimire întorcându-se de la unul la altul. Pixuri, hârtii, unelte, sau ce-or mai avea prin mână fiecare, ar cădea la podea. Iar piepturile pufăitoare ar sta cu braţele încrucişate războinic deasupra.

„Ce cauţi. Aici, negroteiule? Nu e locul tău aici.”

„Salut”, aş zice. „Am fost trimis de RAF să caut componentele avioanelor noastre.”

Doamne, aş avea mare noroc să apuc să duc propoziţia până la capăt înainte să mă ia la goană de pe-acolo. Cum poate un negrotei să lucreze cu băieţii americani albi? îi şi vedeam alergând la comandantul lor, ca să le facă dreptate. Nicio teamă de autoritatea gradului nu i-ar opri. N-or să lucreze cu un negrotei, îi vor spune, fie el britanic sau de altă naţionalitate. Nu pupam eu ţigări Chesterfield de la ei. Cum o să mi se ducă vestea înapoi? Că a fost ziua în care un jamaican amabil a provocat o răscoală în armata Statelor Unite.

O oră mai târziu şi nu i-aş fi văzut niciodată. Siluetele vagi

ale acestor doi răcani negri ar fi dispărut în camuflaj. Am văzut companie. Eram singur şi mi-era puţin greaţă – stomacul meu se revolta din cauza mâncării consistente pe care o îngurgitasem în baza militară americană. Friptură de vită şi cartofi prăjiţi. Pâinea era atât de multă încât cei cinci mii de militari de-acolo ar fi putut să-şi invite familiile la masă şi ar fi fost din belşug pentru toată lumea. Unt adevărat şi unt de arahide şi atât de multă cafea, încât clipocea în mine ca apa pe un mal. Oare din lăcomie sau din politeţe nu lăsasem nicio îmbucătură să se risipească? Sau poate era tulburarea de pe chipul sergentului care nu mă scăpa din ochi, să vadă cât mai am. „Când termini, soldat, poţi să pleci", îmi zisese el de două ori. În niciunul din cele două rânduri nu am putut să-i răspund din cauza pâinii cu unt de arahide care-mi lipise gura mai ceva ca cimentul.

Dar o călătorie lungă prin camuflaj nu e ceva ce trebuie savurat, ci ceva ce trebuie împărtăşit. Cine o fi fost mai surprins dintre noi? Eu, pentru că vedeam din nou bărbaţi de culoare – pentru prima oară după momentele de rămas-bun din Blackpool, după redistribuirea care ne împrăştiase pe noi, cei din Indiile de Vest, prin toată ţara? Sau a lor – pentru norocul de a fi dat peste mine, un negru cu un camion gol care mergea în aceeaşi direcţie ca şi ei? Au sărit imediat în cabină şi amândoi s-au uitat la mine de parcă eram cine ştie ce viziune trimisă lor de Sfânta Fecioară Maria.

— Eşti britanic? m-a întrebat în cele din urmă unul dintre ei.

— Da, i-am răspuns.

— Sper că nu te simţi jignit dacă-ţi spun că mie nu prea mi se pare că ai fi. Cred că eşti la fel de rar ca o rază de soare într-o peşteră.

— Sunt din Jamaica.

— Jamaica, Anglia?

Oare nimeni din afara Indiilor de Vest nu auzise niciodată

de Jamaica? Nu am ţipat şi nici nu am urlat de durere, deşi ar fi trebuit.

— Nu, Jamaica e în Marea Caraibilor, le-am spus.

Dar asta nu a schimbat cu nimic privirea uimită.

— În Indiile de Vest, am mai încercat o dată.

— Ei bine, puteai la fel de bine să aterizezi de pe cine ştie ce stea căzătoare, tot mă bucur să te cunosc. Io-s Isaac Hunt, dar nimeni nu mă strigă aşa decât dacă e nervos şi urlă la mine. Prietenii-mi zic Levi. Nu mă întreba de ce decât dacă eşti pregătit să asculţi o poveste lungă. Iar el e Jon – botezat Jon, strigat Jon, Jon e de când se ştie. Amândoi ne-am născut şi am crescut în Florida, SUA. Dar Florida e motivul pentru care ne cunoaştem, nu şi *cum* ne-am cunoscut, dacă înţelegi ce vreau să spun. Dar cui am plăcerea să mă adresez, soldat?

— Mai întâi de toate, i-am zis, aş vrea să fie limpede un lucru: nu sunt soldat. Sunt voluntar în Forţele Aeriene Regale – RAF.

— Un om zburător.

— Poate. Mă cheamă aviator Gilbert Joseph.

— Mă bucur să te cunosc, aviator Gilbert Joseph. Pot să te întreb care e numele pe care ţi se adresează prietenii? Joseph, n-o să te superi dacă-ţi zic aşa, nu? a făcut el după ce i-am zis că mi se spune Gilbert.

Pe toată durata acestei discuţii, bărbatul pe care-l chema Jon rămăsese nemişcat ca o păpuşă, cu ochii fixaţi înainte. Trezit la viaţă cu un ghiont de Levi, amândoi mi-au întins mâinile să le strâng. Deşi nu era tocmai politicos să-i fac să aştepte, eram în acelaşi timp atent şi la condus. În semiobscuritatea aceea, era bine să nu te încrezi întotdeauna în ce-ţi vedeau ochii, căci de multe ori, din cauza lipsei de lumină, ce vedeai era doar în imaginaţia ta. Şi cu atât mai puţin aici, pe un drumeag de ţară, în camuflaj, unde lumina electrică nu avea voie să mă ajute. Era oare acolo un bărbat foarte înalt sau un zid dărâmat? Dar silueta aia? Era

un copac? A fugit un iepure sau am clipit? Se aşternuse liniştea în aşteptarea completării acestui gest de politeţe elementară, pentru ca şi conversaţia noastră să poată merge mai departe. Odată ajuns pe o porţiune de drum mai cunoscută, m-am relaxat destul cât să pot să le strâng pe rând mâinile întinse răbdător. Imediat după aceea, Levi a început din nou să vorbească, ceea ce m-a făcut să mă întreb dacă fusese într-adevăr o idee bună să-i iau să-mi ţină companie.

— E prima oară când părăsim baza după luni de zile, a zis el.

Sigur, în momentul acela nu-mi dădeam seama că Levi abia începuse.

— După trei luni, cred. Dar Jon aici de faţă ar putea să mă contrazică, pentru că el ţine mai bine socoteala lucrurilor pe care eu cred că le ţin minte, dar pe care recunosc că le uit destul de repede. Dar, Joe, tot ce ştiu e că îmi doresc cam de multişoară vreme să văd o englezoaică drăguţă, îmbrăcată frumos.

— Nu, mi-ai greşit numele – Joseph e numele…

— Joe, nu-ţi bate capul cu Jon – nu prea-i place să vorbească, dar e un băiat care gândeşte mult. Atunci când vorbeşte, face toţi banii, dar nu pot să-ţi promit că o să facă cine ştie ce conversaţie acum, a chicotit el în timp ce Jon se uita în continuare fix înainte – zâmbind, poate, dar mi-era greu să spun dacă era aşa, din cauza luminii chioare. Hai să plecăm niţel din bază, i-am zis lui Jon. Viaţa militară e la fel de schimbătoare ca briza de vară. Acum ai permisie, acum se anulează orice învoire. Ei bine, dacă un catâr nu aude, nu înseamnă că nu se supune. Adevărul e, Joe, că am făcut rost de permisie şi de două femei drăguţe care ne aşteaptă. Fete din Lincoln. Cred că e-n drumul tău. Trebuie să recunosc, Joe, ai fost ca o vedenie, mi-a venit să mă frec la ochi când te-am văzut. Un bărbat de culoare în uniformă englezească.

Ziceai că eşti britanic?

— Da, britanic, am răspuns.

— Dar nu eşti englez, nu?

— Nu, sunt din Jamaica, dar Anglia e Patria mea Mamă.

Să fi fost oare tot din cauza luminii slabe, sau chipurile lor chiar se schimonosiseră ca două semne de întrebare?

— Joe, nu prea înţeleg eu ce-mi spui. Jamaica e în Anglia, şi cine ziceai că e mama ta? a făcut Levi.

— Nu, Jamaica nu e în Anglia, dar face parte din Imperiul Britanic.

— Imperiul Britanic, zici. Şi cam pe unde ar fi asta, Joe?

— Sunt foarte multe ţări care fac parte din Imperiul Britanic.

— Şi zici că mama ta trăieşte într-una dintre ele?

— Nu, Marea Britanie e Patria-Mamă pentru Jamaica. Dar toate fac parte din Imperiu.

— Oh, au încuviinţat amândoi din cap, dar niciunul nu avea nici cea mai vagă idee ce tot ziceam eu acolo. Imperiu, zici. Auzi, nu e ăsta un loc în Londra unde sunt spectacole de film?

Am încercat să le mai explic o dată:

— Marea Britanie stăpâneşte insula Jamaica, din Marea Caraibilor, iar noi, poporul jamaican, suntem cu toţii britanici pentru că suntem supuşii ei.

Nimic.

— Jamaica e o colonie. Marea Britanie e Patria noastră Mamă. Suntem britanici, dar trăim în Jamaica.

— Uite ce e, Joe, cred că m-am prins. Insula asta, Jamaica, e în Marea Caraibilor.

Jon a dat din cap gânditor, privindu-şi prietenul, înţeleseseră.

— Deci, a continuat Levi, britanicii îşi ţin toţi negrii pe o insulă. Iar tu eşti acum departe de casă, ca şi noi.

— Da, cred că aşa e.

— Deci nu eşti din America?

— Nu, sunt britanic.

— Da, domnule, britanic. Şi la fel e şi mama ta? a murmurat el într-un fel atât de ezitant încât m-a făcut să mă întreb dacă tot ceea ce-i spusesem ajunsese la el sau dacă se plimba prin jurul creierului lui, căutând ceva pe care să aterizeze în siguranţă. Deci tu ce faci aici?

— Sunt voluntar de război. Sunt aici să ajut Patria-Mamă.

Of, ce pompos sunase, sunt sigur! Pe măsură ce pronunţam cuvintele, voiam să le retrag, dar auzisem întrebarea asta şi răspunsesem la ea mult prea des. Ce? Oamenii credeau cumva despre mine că am rătăcit drumul spre casă pe când mă întorceam de pe câmpul meu de trestie de zahăr?

— Nu, Joe, cred că nu ai înţeles ce voiam să te întreb. Te întrebam ce căutai la baza militară americană de unde tocmai ai plecat.

— Am fost trimis să recuperez ceva ce se pierduse pe drum.

— Din baza aia? Te-a trimis cineva în baza aia?

— Da.

Levi a făcut o scurtă pauză. Se încrunta ca un înţelept care înţelegea, pentru prima oară, că omul cu care vorbise până atunci era doar un biet neghiob. Apoi a zis:

— Uite ce e, Joe, am înţeles că eşti britanic. Şi înţeleg că britanicii fac lucrurile altfel. Dar – şi îmi aleg vorbele la fel de atent ca un hoţ în faţa judecătorului – dar, Joe, presupun că eşti conştient de faptul că eşti negru. Iar un negru în baza aia e aproape la fel de bine-venit ca un şarpe într-un cuib de păsări.

Uitându-mă în camionul gol, mi-a venit să-l întreb dacă vedea vreo componentă acolo.

— Cred că mai bine trebuia să vii la noi. Noi suntem dintr-un loc care se cheamă Immingham.

— Dar componentele erau în baza asta americană, am subliniat.

— Joe, nu ştiu dacă ce-ţi zic eu e o noutate pentru tine, dar mi se pare că cineva îţi cam joacă feste. Vezi tu, armata americană e foarte strictă atunci când vine vorba de negri, şi îi ţine separat.

— A fost o neînţelegere cu comandantul meu, am zis.

— Poate că ai dreptate, Joe, s-ar putea să ai dreptate. Dar aşa cum văd eu lucrurile, nişte iţe încurcate trag mereu pe câte cineva după ele.

Nu aveam vreme să mă gândesc cine cui trage sforile, acum când călătoream printr-un astfel de loc în care nu mă puteam încrede.

— Deci vă las în Lincoln? am întrebat cu înţeles.

— Nu, nu mergem la Lincoln, deşi îţi mulţumim că te-ai gândit. Dacă ne laşi chiar înainte să ajungi acolo, e numai bine.

— Dar credeam că aţi zis că vă întâlniţi cu nişte fete din Lincoln. Eu trec chiar prin Lincoln.

— Brenda şi Peggy, născute şi crescute în Lincoln, din câte ne-au spus. Dar ne întâlnim cu ele la Notting Ham.

— Nu merg atât de departe.

— Mulţumim, Joe.

— Dar de ce la Nottingham? am întrebat.

— Acolo ne ducem noi, la Notting Ham. Nu e ziua noastră pentru Lincoln.

Ziua noastră. Vedeţi voi, credeam că pot să înţeleg cuvintele astea atât de simple. Nu era ziua lor pentru Lincoln. De fapt, chiar aşa spusese, dar nu puteam să înţeleg decât pe jumătate. Dar o tăcere ciudată s-a lăsat apoi în camion, amplificând şi mai tare acea frază scurtă. Iar în curând singurul lucru pe care mi-l doream era să ştiu ce dracu' putea să însemne „Nu e ziua noastră pentru Lincoln". Aşa că am întrebat.

— Lincoln, a zis Levi. Fiind miercuri, Lincoln e oraş alb. Abia săptămâna viitoare pot să meargă în Lincoln soldaţii americani de culoare. Aşa că ne întâlnim cu Peggy şi Brenda în Notting Ham. Pentru că Notting Ham e oraş negru. Niciun soldat alb nu merge în Notting Ham decât dacă îşi caută necazul cu lumânarea şi vrea să se aleagă cu o chelfăneală bună. Pentru că Notting Ham e un oraş în care au acces numai soldaţii negri. Doar că eu şi Jon nu vrem necazuri – vrem doar să ne simţim bine cu fetele noastre. Să mergem niţel la dans, să mâncăm ceva şi cine mai ştie ce, dacă înţelegi ce vreau să spun, Joe.

— Dar Nottingham e foarte departe.

— Şi asta e drept, dar dacă ne-am opri în Lincoln, am fi nişte negrotei într-un loc nepotrivit. Iar negroteii într-un loc nepotrivit îşi petrec tot timpul păzindu-şi spatele. Băieţii albi şi Poliţia Militară abia aşteaptă să ne sară în cârcă. Nu, eu şi Jon nu vrem necazuri, vrem doar să ne simţim bine. Ştiu că voi, englezii, faceţi lucrurile altfel, dar soldaţii americani au totul bine pus la punct.

— Dar Brenda şi Peggy nu se supără că trebuie să meargă atâta?

Au râs amândoi niţel.

— Nu, ar putea să rămână şi în Lincoln. Eu şi Jon nu suntem chiar atât de proşti încât să credem că nu au nişte băieţi albi cu care să umble cât nu suntem noi acolo, ca să le însoţim. Dar noi, băieţii de culoare, trebuie că le oferim satisfacţie completă, şi nu mă refer doar la dans, dacă înţelegi ce vreau să spun. Doar şi banii noştri şi cei ai albilor sunt la fel, însă ele ar merge oriunde doar ca să fie cu noi.

— Vrei să spui că vă duceţi tocmai la Nottingham doar ca să nu vă amestecaţi cu soldaţii albi?

— După cum ziceam, armata a rezolvat totul – Notting Ham e un oraş negru.

Nu l-am mai întrebat dacă oamenii cumsecade din

Nottingham ştiau că oraşul lor e negru sau dacă cei din Lincoln erau la curent cu faptul că sunt acolo doar pentru albi. Era mult prea ridicol! Dar ce am întrebat în schimb a fost:

— Şi nu vă deranjează să fiţi trataţi în felul ăsta?

— Ce vrei să spui, Joe?

— Că sunteţi trataţi rău.

— Cum adică?

— Segregare.

— Păi, Joe, ştiu eu că britanicii fac lucrurile altfel, dar acolo de unde venim noi stă în firea lucrurilor…

Deodată, păpuşarul s-a trezit – Jon a început să se foiască pe scaun. Deschizând gura – puţin la început, apoi mai mult – cu vocea lui joasă şi adâncă precum rădăcinile de mahon, a zis liniştit:

— Dar lucrurile or să se schimbe când ne vom întoarce acasă.

La care Levi, întorcându-se spre prietenul lui, a zis:

— Poate că or să se schimbe, Jon, sau poate că nu. Apoi a continuat: Vezi tu, voi, britanicii, sunteţi altfel. Vedeţi lucrurile altfel. Uite, de exemplu Jon – nu se supără că vorbesc şi în numele lui decât pe lângă doamne. Jon nu a vorbit niciodată cu o persoană albă înainte să vină aici. A cunoscut multe care îi dădeau ordine: să ducă gunoiul, să cureţe curtea – dar aia nu e conversaţie. Şi – încerc să scurtez cât pot povestea, Joe – iată-ne pe mine, pe Jon şi alţi câţiva băieţi invitaţi la ceai de doamna asta englezoaică. Nu la cafea, ci la ceai, numai ceai. Dacă ar fi după mine, aş arunca ceaiul de unde-a venit, dar nu se cade să faci asta în faţa unei doamne atât de drăguţe, atât de prietenoasă încât să-şi dorească compania negrilor. Bun, fata locuia într-o casă fandosită ca o biserică. Cu geamuri colorate, cu uşi mari de lemn şi cu camere atât de mari încât încă se mai auzea ecoul multă vreme după ce terminai de vorbit. Ne-am aşezat pe

cele mai bune fotolii şi doamna ne-a întrebat pe rând dacă ne place în Anglia. Cei mai mulţi dintre noi au răspuns politicos, că e foarte frumos, doamnă, mulţumim. Doar Earl s-a găsit să zică ceva să se plângă, că aşa e el. A zis că vremea e puţin cam rece, dar doamna a râs doar, aşa că am început toţi să râdem. Apoi ea s-a întors spre Jon şi l-a întrebat de unde e familia lui. Şi chiar în timp ce ea-i punea această întrebare simplă, o servitoare albă şi drăguţă tocmai aducea ceaiul – în ceşcuţe mici, aşezate pe farfurioare – şi i-l punea în mână lui Jon. Dar lui Jon îi era atât de teamă că o doamnă aşteaptă de la el să facă puţină conversaţie, încât ceşcuţa aia a început să tremure în mâinile lui Jon de parcă tot pământul se zguduia sub el. Clincănea şi zornăia, se clătina şi tot ceaiul din ea dădea pe afară. Doamna se purta ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat, iar noi, băieţii, nu puteam decât să privim neputincioşi. Dar servitoarea albă s-a dus lângă Jon. I-a prins mâinile cu ceşcuţă şi farfurie cu tot şi i le-a ţinut strâns, până s-a liniştit. Recunoscător, Jon s-a uitat la ea zâmbind, iar ea i-a zâmbit înapoi. Ei bine, doamna a observat *asta.* Ne-a mulţumit că am venit şi, la fel de repede ca un dealer de cărţi, ne-a luat ceaiul din faţă. Ne-am trezit afară din casa aia frumoasă şi am auzit uşa; închizându-ni-se în spate înainte ca vreunul dintre noi să apuce măcar să pună pe limbă o picătură din blestemata de fiertură. Dar fuseserăm invitaţi. O femeie albă ne invitase pe noi, nişte soldaţi de culoare, la ea acasă, să ne aşezăm pe scaunele ei şi să bem cu ea din ceaiul ei. De unde venim noi, aşa ceva nu se întâmplă. Tu ai de-a face cu albii pe-aici, Joe?

— Da, împart o baracă cu şapte albi.

Dacă tăcerea ar fi vorbit vreodată, mi-a vorbit mie atunci. Lui Levi i s-a oprit respiraţia, în timp ce Jon s-a mai trezit o dată la viaţă, foindu-se neliniştit în scaun, ştergându-se cu palma mai întâi pe ceafă apoi trecându-şi-o peste faţă. Privindu-mă ca şi când m-ar fi văzut atunci pentru prima

oară, m-a întrebat:

— Cum poţi să dormi cu ei în aceeaşi cameră?

— Cum adică? l-am întrebat.

Dar amândoi se uitau la mine în tăcere, convinşi că eram cea mai ciudată apariţie peste care dăduseră vreodată.

Lincoln se apropia, aşa că Levi mi-a zis:

— Dacă ne laşi pe undeva pe-aici, e bine, Joe.

Asigurându-mă că or să ia un tren, au insistat să-i las într-un loc care mie mi se părea a fi mijlocul pustietăţii.

— Ai fost o companie plăcută, Joe. Am vrea să-ţi mulţumim că ne-ai adus până aici, dar nu vrem să te jignim.

— Mergeam oricum în direcţia asta, nu e nicio problemă.

— Eşti sigur că e totul în regulă? Ai fost foarte amabil. Plus că poţi să fii sigur că eu şi cu Jon o să avem parte de mulţi pui la grătar acasă, când o să le povestim celor de-acolo istoria negrului britanic pe care l-am întâlnit. O să-mi amintesc partea aia cu Imperiul Britanic. Şi de oamenii lui de culoare care trăiesc pe o insulă din mare.

Amândoi mi-au întins mâna să le-o strâng înainte să coboare din camion.

— A fost o plăcere să te cunoaştem, Joe, a vorbit Levi în numele amândurora.

Şi, în timp ce porneam din nou camionul, am găsit pe scaunele pe care stătuseră ei şase pachete de ţigări Chesterfield. Făcându-mi cu mâna în semn de rămas-bun, şi-au ridicat gulerele şi au dispărut pentru totdeauna în întinderea singuratică a drumului întunecat.

Cincisprezece

Gilbert

La început mi-am zis: nu, nu, nu, nu, băiete, îţi pierzi minţile, iar imaginaţia îţi joacă feste. Dar după o oră el încă

mai era aici. Cumpărasem ziarul şi mersesem mai departe pe drum, pe lângă biserică, unde poarta cimitirului era pe jumătate roasă de rugină. Mă aşezasem pe bancă, observând că alţi doi îndrăgostiţi îşi săpaseră numele în lemn, atât de adânc încât puteam să simt prin ţesătura groasă a pantalonilor dragostea care-i lega pe ST şi CM. Iar el încă era acolo, în raza mea vizuală. Uneori puteam să-l zăresc cu coada ochiului, alteori întorceam capul după el să-l văd. În orice caz, individul ăsta cu aspect sumbru nu făcea niciun efort să se ascundă. Nu era un om infiltrat din partea Serviciilor Maiestăţii Sale. Dacă ar fi fost spion, era, cu siguranţă, unul dintre cei mai proşti. Niciun om din spionajul nazist nu ar fi semănat atât de izbitor cu un englez prost îmbrăcat – cu impermeabilul lui vechi, cu pantalonii de golf şi cu şosetele ecosez era numai bun de trimis la puşcărie. Dar oricine ar fi fost, nu era nicio îndoială că pe mine mă urmărea.

Dar din ce motiv? mă întrebam. Poate voia doar să vadă ce textură are părul de negru. Sau să frece pielea negroteiului ăstuia ca să vadă dacă nu cumva, când o freci, se curăţă şi se face albă. Sau poate voia doar să mă atingă ca să-i port noroc. (Dumnezeule, dacă ar fi aşa, atunci negrii ar fi cei mai norocoşi oameni din lume doar pentru că pot să se scarpine pe spate.)

Am înconjurat locul, cu el după mine. Cine ştie de câte ori am trecut pe lângă poarta aia ruginită şi pe lângă vechea bancă. Eu eram mult prea ameţit ca să le mai număr. L-am dus chiar şi peste un câmp gol. Numai eu şi cu el, la trei metri în spatele meu, ţinându-se după mine ca un căţel. Situaţia era mult prea amuzantă ca să fie adevărată. Pământul era proaspăt arat; era greu să înaintezi pe pământul întors. Puteam să-l aud cum suflă greu, în timp ce încerca să ţină pasul cu mine. Şi, ascultaţi aici la mine, om bun la suflet cum sunt, am încetinit pasul, ca să-i îngădui omului să mă

urmărească cu mersul lui. Aţi mai pomenit aşa ceva? Dar nici prea încet, că voiam totuşi să-i scot sufletul. Nu aveam de gând să-i las atâta suflare cât să mai poată să-mi pocnească vreun pumn în faţă sau să înfigă vreun cuţit în mine. Voiam să nu mai fie sigur nici măcar că mai are atâta suflare cât să mă înjure. Când eram sigur că l-am lăsat fără suflare, m-am oprit. Apoi, întorcându-mă cu totul spre el, am întrebat:

— Pot să vă ajut cu ceva, domnule?

Politeţea fusese dintotdeauna strategia mea. Îi făcea pe bunii englezi să revizuiască, măcar şi pentru o secundă, ce credeau despre tine. Se aşteptau ca noi, cei din colonii, să fim nişte sălbatici fără cultură. Ba unii, să fim cinstiţi, nici măcar nu se aşteptau să ştim să vorbim. „Vorbeşte, mami, vorbeşte", am auzit de multe ori copiii strigând în urma mea. Da, mami, vorbeşte, iar atunci când vorbeşte, o face de regulă cu amabilitate. Aşa că l-am întrebat pe acest om:

— Pot să vă ajut cu ceva, domnule? adăugând chiar şi acea notă de respect pe care o presupune de obicei cuvântul „domnule".

Am crezut că vorbele mele l-au transformat pe loc în piatră, atât părea de uimit. Nu a scos nici măcar un sunet, nimic. Am rămas aşa, amândoi, singuri în mijlocul unui câmp gol, fiecare aşteptând ca celălalt să ofere o explicaţie. Apoi s-a auzit brusc un huruit – un avion care zbura la joasă înălţime, răsunător ca un cutremur. Un *Lancaster,* mi-a trecut prin minte, e un *Lancaster* care se întoarce acasă. Iar sunetul inegal al motoarelor îmi spunea că se întoarce acasă rănit. Zbura atât de jos încât mi-am ţinut răsuflarea, de teamă că ar fi putut cumva să doboare copacii care creşteau la marginea câmpului. Doar un centimetru. Jur că nu-i ratase decât la un centimetru. Dumnezeule, vedeam în fuzelaj nişte găuri cât pumnul meu.

— Du-te, băiete! Du-te, băiete, am strigat spre el în timp ce trecea la mare distanţă de noi.

Când m-am întors, bărbatul dispăruse. Sau cel puţin aşa am crezut eu. M-am uitat pe jos şi i-am văzut haina. Ei, ce zici de asta? Pentru o clipă, mi-a trecut prin minte că pământul se desfăcuse, îl înghiţise pe om şi îi lăsase afară numai haina peste gaură. Şi când colo, eu credeam despre mine că aş fi un tip slab de înger. Nici gând. Încet, bărbatul s-a ridicat de pe jos, unde se aruncase. Iar când s-a ridicat, faţa lui era aproape la fel de neagră ca a mea. Bineînţeles că am izbucnit în râs, pentru că circarul ăsta părea extrem de amuzant, cu ochii lui albi care clipeau des spre mine. Dar se scutura, ca şi când nişte arcuri voltaice i-ar fi zguduit trupul cu totul.

— Ei, hai, linişteşte-te, frate.

Dar el se răsucea ca un dansator prost care nu reuşea să ţină ritmul. I-am mai zis o dată:

— Potoleşte-te!

Dar chiar în clipa în care îndemnul acesta prostesc mi-a ieşit de pe buze, am înţeles brusc că omul din faţa mea nu era tocmai în toate minţile. Nu avea nevoie să se bată, avea nevoie de un doctor.

Zgomotul unui alt avion s-a auzit în depărtare. Omul şi-a acoperit urechile cu palmele, iar chipul i s-a contorsionat ca şi când ar fi scos un ţipăt mut. Dar avionul a trecut, departe de noi. Două gânduri mi-au venit repede în minte. Unu: am avut noroc că nu mai fusese nimeni prin preajmă pentru că, văzându-ne, ar fi putut să creadă că l-am atacat pe bietul om. Şi doi: individul ăsta era complet sărit de pe fix şi cine ştie de unde scăpase. Nu era tocmai tânăr, dar nici bătrân nu era. Părul lui argintiu nu se potrivea deloc cu negrul intens al sprâncenelor stufoase. Cred că puteai să-l iei chiar drept un bărbat frumos, dacă nu ar fi fost teama asta evidentă care-i dădea aerul unui prostănac.

Dar indivizii ăştia care nu prea sunt în toate minţile sunt destul de imprevizibili. Aşa că am luat o atitudine precaută în clipa în care bărbatul şi-a dus mâna tremurând spre

buzunar. Putea să scoată de-acolo un cuţit, dacă nu chiar un pistol. Dar la naiba, părea atât de slab şi de patetic şi tremura atât de tare încât ar fi fost chiar distractiv să văd cum le-ar fi putut folosi împotriva mea. Mâna lui, scormonind ca un şobolan prin buzunar, stătea vârâtă acolo de atâta vreme încât m-am temut ca nu cumva să fi început să se mângâie singur, ca să-i poarte noroc. Dar chiar în clipa în care mă pregăteam să-l fac „mizerabil nenorocit", a scos o bucată de hârtie şi mi-a arătat-o. Acum, toţi ştim că hârtia nu e deloc un obiect periculos, dar uneori ceea ce e scris pe ea poate să fie exploziv. Aşa că am întins mâna tremurând spre ea. Odată ce mi-a dat hârtia, omul meu a sărit literalmente – şi nu exagerez deloc – a sărit cinci paşi înapoi.

— Dar stai locului, că nu te muşc! i-am zis, lucru care l-a făcut să mai sară înapoi încă doi paşi.

N-am mai zis nimic, măcar pentru eventualitatea că s-ar fi terminat câmpul de săriturile lui, aşa că am început să citesc hârtia. Scria aşa: „Mă cheamă Arthur Bligh. Dacă mă găsiţi, vă rog să mă duceţi înapoi, pe strada Nevern, nr. 21, Londra, SW5."

Hai să redau scena: eu şi băiatul ăsta cu minte puţină, pe un câmp din Lincolnshire. E posibil să fi fost Nottinghamshire, dar nu mai are importanţă. Important e că niciunul dintre noi nu era pe undeva prin apropierea Londrei. Sunt momente care te lasă atât de confuz, încât singurul lucru pe care mai poţi să-l faci e să te scarpini în cap. Era unul dintre aceste momente. Din fericire, faptul că am ridicat mâna ca să mă scarpin în cap m-a făcut să observ că mai scria ceva şi pe cealaltă parte a hârtiei. Era scrisă aceeaşi poveste cu Arthur Bligh, dar adresa era schimbată: de data asta era o fermă, de undeva din apropiere. Ştiam ferma. Trecusem de multe ori pe lângă ea atunci când veneam de la bază.

— Vrei să te duc acasă? I-am întrebat.

Întrebasem prea tare, ştiam asta. Şi prea rar, ca şi când aş fi vorbit cu un copil, dar într-un fel mi se părea firesc să vorbesc aşa cu jumătate de creier ăsta care stătea în faţa mea. A clipit spre mine de două ori. M-am apropiat de el, cu intenţia de a întinde mâna, ca să-l iau de braţ. A făcut un pas înapoi. Acelaşi lucru s-a mai repetat de câteva ori până când am renunţat şi am acceptat dorinţa lui de a merge în şir indian. Adică eu mergeam înainte, iar el mă urma la vreo zece paşi în urmă.

Nu trebuia să întorc eu capul ca să mă asigur că era acolo, căci respiraţia lui greoaie era destul cât să ştiu că eram urmărit. Eram atent însă la zgomot, doar pentru cazul în care respiraţia s-ar fi îngreunat şi mai tare. În momentul în care am ajuns la aleea care ducea la fermă, eu mergeam deja în stilul jamaican – pâş-pâş, nicio grabă – aşa că omul putea să ţină pasul cu mine.

Eram deja de destulă vreme în Anglia ca să ştiu că, dacă aş fi sunat la uşa cuiva, aş fi provocat – cum să spun? — Tensiune. Când eram proaspăt venit în Anglia, toate uşile mi se păreau la fel. Până când am făcut greşeala să bat la uşa la care nu trebuia. Dumnezeule, femeia care mi-a deschis agita în mână un vătrai încins, urlând la mine că nu vrea să-şi bage diavolul în casă. „Dar de când s-a înrolat diavolul în RAF?” o întrebasem.

Dă-te înapoi – am învăţat în ziua aia – dă-te înapoi, zâmbeşte şi ai grijă!

Iar la uşa de la ferma asta cineva a răspuns atât de repede încât eram sigur că cineva ne văzuse apropiindu-ne. Femeia care deschisese uşa era Queenie Bligh, deşi evident că nu-i ştiam numele la vremea aceea. Tot ce ştiam era că o femeie drăguţă se uitase la mine preţ de două secunde cu aerul că m-ar recunoaşte. Două secunde, după care şi-a dat seama că nu eram cine crezuse ea că sunt. Două secunde până să-şi dea seama că sunt un străin. Primele cuvinte pe care mi le-a

adresat, arătând spre omul care mă urma, au fost:

— Unde-ai dat de el?

Atâta. Nici vorbă de „Bună, pot să te ajut cu ceva?" sau „Bună ziua". Doar atâta: „Unde-ai dat de el?" Nu tu politeţe, nu tu amabilitate. Nici măcar nu era îngrijorată de faptul că faţa omului ăstuia, cândva albă, era acum neagră.

— Părea să mă urmărească, i-am spus.

Şi-a dat ochii peste cap. Era drăguţă ca o păpuşă – cu părul deschis la culoare, cu ochii foarte albaştri, o talie îngustă, dar foarte fermă, şi picioare frumoase.

Eu, ca toţi soldaţii veniţi din ţara mea, eram antrenat să mă bucur de tot spectacolul pe care-l oferea o femeie, fără ca măcar ea să ştie. Fiecare trăsătură era evaluată, comparată şi categorisită dintr-o privire deloc bănuitoare. Căci la bărbaţii jamaicani, experţi ai acestei arte, e greu de spus dacă era o calitate venită din mult antrenament sau pur şi simplu un talent înnăscut. Femeia asta era atât de frumoasă încât îmi venea să-mi frec mâinile una de alta, să-l sărut pe nebunul care mă urmărise şi să-i mulţumesc din suflet pentru că mă adusese la casa asta. În schimb, mi-am ţinut mâinile pe lângă mine, ca un gentleman, şi i-am poruncit gurii să nu cumva să scape vreun cuvânt nelalocul lui.

— Te-a urmărit, zici, a făcut ea.

— Da, e pe urmele mele de ceva vreme. Ne-am plimbat împreună aproape toată după-amiaza. A stat mereu la câţiva paşi în urma mea. Mă rog, mai puţin atunci când s-a aruncat pe jos.

— A fost un zgomot puternic? Tremura?

— Da, doamnă – la ambele întrebări.

— Nu-ţi face griji, nu a fost din cauza ta.

— Întrebarea mea e alta: în primul rând, de ce m-a urmărit tocmai pe mine?

— Oh, ştiu de ce te-a urmărit, a zis ea. Crede că te cunoaşte. Te-a adus înapoi pentru mine.

M-am uitat din nou spre bărbatul acela, care avea pe chip o expresie pe care, dacă o priveai cu atenţie, poate cu vreun aparat care să măsoare genul ăsta de treburi, ai fi putut s-o iei chiar drept un zâmbet. În clipa asta, omul a trecut pe lângă mine şi a intrat în casă, fără să dea însă vreun alt semn că m-ar cunoaşte sau că mi-ar fi recunoscător.

— Omul ăsta vorbeşte? am întrebat.

— Nu ţi-a zis nimic?

Am scuturat din cap în timp ce ea, întorcându-se spre el, i s-a adresat peste umăr:

— Pleacă de-aici, vagabond nebun, nu e el. Te-a luat drept altcineva, a zis apoi, uitându-se din nou spre mine.

— Nu-mi zice, Paul Robeson[7].

— Paul Robeson. Ai o părerea prea bună despre tine, nu crezi? a spus, încruntându-se. În fine, nu l-ar recunoaşte pe Paul Robeson nici dacă i-ar cădea în cap.

— Doamnă, i-am zis, dacă i-ar fi căzut Paul Robeson în cap, nici n-ar mai fi fost nevoie să veniţi să deschideţi uşa: l-aş fi strecurat eu pe domnul pe dedesubt.

Era o glumă foarte bună. Vedeţi dumneavoastră, Paul Robeson e un tip cu greutate, în vreme ce băiatul ăsta era vai de mama lui. L-ar fi storcoşit ca un tanc care trece peste o baracă. Dar femeia asta părea să nu găsească partea amuzantă în cuvintele mele.

— Du-te şi te spală, Arthur, a strigat ea după el. Cu faţa asta, sperii oamenii. Şi scoate-ţi şi hainele alea îngălate. Ei bine, s-a întors apoi din nou spre mine, îţi mulţumesc că l-ai adus acasă, apoi s-a răsucit să închidă uşa după ea.

Aşa că am întrebat repede:

— Mă iertaţi, dar domnul se simte bine?

---

[7] Paul LeRoy Bustill Robeson (1898-1976), actor, cântăreţ, scriitor şi activist american, câştigător al Medaliei Spingarn şi laureat al Premiului Lenin pentru pace (n.red.).

— Nu, nu cred. Dumneata ce zici?

Din moment ce fusesem primul care pusese întrebarea, era clar că nu aveam răspuns la ea. Iar femeia a continuat:

— Nu se mai simte bine de la ultimul război încoace. Urăşte zgomotele puternice. L-am adus aici ca să fie departe de toate bubuiturile alea de bombe din Londra, dar aţi început voi să faceţi atâta tărăboi că mă gândesc serios să-l duc înapoi, ca să aibă iarăşi parte de linişte şi pace.

Încă nu eram pregătit să mă despart de o femeie atât de drăguţă.

— Atunci, dacă nu a crezut că sunt Paul Robeson, drept cine m-a luat?

Dumnezeule, cum a mai roşit! A roşit atât de puternic, încât m-a făcut să simt fizic cum creşte temperatura în jurul meu.

— Oh, nimeni, doar că semeni cu cineva pe care-l cunosc.

— Un tip din RAF?

— Nu, un tip de culoare, ca dumneata.

— Oh, dar vă asigur, doamnă, că nu mai e niciun alt tip de culoare aşa ca mine.

— Nu. Doar că semeni puţin cu el, foarte puţin.

— Pot să întreb cât de puţin?

— Nu, nu poţi, dar îţi mulţumesc încă o dată că ai venit şi l-ai adus acasă. Sunt sigură că vrei să te retragi acum.

Frate, cum se mai înşela!

— E tatăl dumneavoastră?

— Cine?

— Cel care se spală acum pe faţă.

— Nu, e socrul meu. L-am primit ca dar de nuntă.

— Ca dar de nuntă? Sunteţi norocoasă că aveţi un soţ atât de generos. De unde vin eu, mireasa primeşte de obicei o soacră ranchiunoasă şi ştirbă.

Dintr-odată, femeia a izbucnit în râs. Un râs venit de nicăieri. Fără să fi fost anunţat în vreun fel de vreun zâmbet

sau de vreun chicotit. Fusese complet sobră pentru ca în secunda următoare să se scuture de râs, atât de zgomotos încât ar fi putut să facă un purceluş să se uite speriat şi să fugă să-şi caute mama. Instinctul îmi spunea s-o iau la sănătoasa sau să nu-mi iau ochii de la ea. Aşa că am rămas cu ochii lipiţi de ea. Atunci, întinzând mâna spre mine, a reuşit să-mi spună:

— Queenie Bligh. Doamna Queenie Bligh pentru dumneata.

— Gilbert Joseph, am spus, în timp ce-i scuturam delicat mâna. Aviator Gilbert Joseph pentru dumneavoastră.

Iar ea a izbucnit din nou în râs.

— Dar ştiu că râdeţi, nu glumă, am zis.

— Mai bine ţi-aş face un ceai, dat fiind că tot ai bătut atâta drum.

— Şi v-am mai şi făcut să râdeţi.

— Ah, asta încercai să faci, nu? Să mă faci să râd, aviatorule?

— Râsul face parte din efortul meu de război.

— Atunci aş face bine să-ţi ofer ceva ospitalitate de prin partea locului.

— Dar soţul dumneavoastră nu se supără că vă pierdeţi vremea cu mine?

— Acum, că tot ai zis, aşteaptă o clipă. O să mă duc să-i scriu repede. E în India. O să-mi răspundă cam într-un an. Te superi dacă aştepţi până atunci? Haide, a făcut ea, dându-se niţel înapoi ca să-mi facă loc să trec, intră, aviator Gilbert Joseph, până nu mă răzgândesc.

Şaisprezece

Gilbert

Mergeam fără să-mi fac vreo grijă. Doar soldaţi americani

albi ieşiţi în oraş. Mă întrebam dacă legănatul ăla cu care păşeau era de la beţie sau făcea parte pur şi simplu din atitudinea lor naţională de o aroganţă pe care trebuiau să o cunoască toţi aliaţii.

— Hei, tu!

— Cine, eu?

— Da, tu. Nu ştii să-ţi saluţi superiorii?

Din moment ce prietenul omului ăstuia stătea agăţat de braţul lui, încercând cu greu să se abţină din chicotit, ca o şcolăriţă, nu mi-a trecut nici măcar o clipă prin cap că ar putea fi o întrebare serioasă.

— Nu te cunosc, frate.

— Sunt superiorul tău, mi-a zis el.

Însemnul de pe braţul lui dovedea însă că nu era nimic mai mult decât un soldat din armata Statelor Unite ale Americii. Poate că nu mi-aş fi şters chiar ghetele de el, dar nici că merita mai mult respect decât atât.

— Salută-ţi superiorul!

— Du-te dracu', omule, i-am zis înainte să plec mai departe.

Dar tipul care chicotea a strigat după mine:

— Jos de pe trotuar, negroteiule!

M-am întors, ca să-i înfrunt din nou, dar ei se îndepărtau deja, îndreptându-se ţanţoş spre alt băiat.

Atunci am auzit vocea de femeie care mă striga delicat:

— Aviatorule…

Am ştiut că era ea. Dar nu m-am întors până când nu m-a strigat pe nume, până când nu şi-a amintit că eram Gilbert, abia atunci m-am întors spre locul unde era ea, pe stradă. Cu soarele în spate, picioarele frumoase ale lui Queenie Bligh se conturau neruşinat pe sub rochia subţire, ca într-un film de duzină. Fără să-şi dea seama de asta, ea mi-a făcut cu mâna, ca şi când am fi fost vechi prieteni. Nesuferiţii de soldaţi americani mi-au ieşit instantaneu din minte. Băiete, m-am

gândit în schimb, ţi s-a schimbat definitiv norocul!

— Gilbert, l-ai văzut cumva pe Arthur?

S-a grăbit să mă ajungă din urmă, vorbind cu răsuflarea tăiată.

— Nu-mi spune că iar l-ai pierdut.

— Nu e amuzant deloc, Gilbert.

— Dar eşti mult prea neatentă cu omul ăsta.

Nimeni nu se mai uitase la mine cu o expresie atât de goală de când o întrebasem pe tuşica May dacă o sărutase cineva vreodată. Mersesem prea departe. Fir-ar să fie, îmi pierdeam îndemânarea.

— Eşti un vagabond nerușinat, a spus ea.

Dar cu câtă uşurare am găsit în ochii ei o undă de relaxare când mi-a răspuns, în locul furiei cu care mă privise mătuşa May.

— Ar trebui să-i legi o greutate de picior omului ăstuia.

— Ai dreptate, aş putea să-l spânzur cu ea.

— O femeie atât de drăguţă nu ar face niciodată una ca asta.

O undă de roşeaţă i-a colorat gâtul când mi-a răspuns:

— Nu mă pune la încercare.

— Şi cum zici că l-ai pierdut de data asta?

— La fel ca de fiecare dată.

Nu îi întâlnisem pe Queenie şi pe socrul ei decât o singură dată, aşa că „la fel ca de fiecare dată” nu-mi spunea mare lucru. Dar familiaritatea răspunsului fusese atât de dulce încât n-am mai pus alte întrebări.

— O să se întoarcă el, am zis.

— Îmi pune nervii la încercare.

— Probabil că o să-ţi aducă pe cineva la ceai. Era o glumă, am spus când am văzut cât de deznădăjduită mă privea.

— Dacă era o glumă, aş fi râs, Gilbert. Ticălos nerușinat.

— Cine, eu?

— Nu, el.

Faţa ei se relaxase, schimbându-se într-o clipă din îngrijorată în adorabilă.

— Ei bine, dat fiind că socrul tău ne-a făcut să ne întâlnim din nou, pot să-ţi ofer eu un ceai?

— Ai unul în buzunar?

— Nu, dar ar fi o onoare pentru mine să te însoţesc la ceainărie.

— Era o glumă, Gilbert.

— O glumă? Dar sunt sigur, doamnă Bligh, că aş fi râs dacă era o glumă.

Jur că încă mai pot să simt urma degetelor lui Queenie pe braţul meu din ziua aia, când ne-am întâlnit prima oară. Aşezată la masa din bucătăria mamei ei, mă servise cu o ceaşcă de ceai cu lapte. O luasem recunoscător din mâna ei, dar refuzasem să-i adaug zahărul pe care mi-l oferea, chiar dacă, după cum toată lumea ştie, ceaiul e dezgustător fără zahăr. Îmi oferise atunci o felie crocantă de plăcintă delicioasă cu carne de porc. Deşi îmi lăsa gura apă şi salivam la fel de vizibil ca un câine în faţa unui os, am refuzat şi trataţia asta. De ce? Din cauza sergentului Baxter. El fusese cel care mă învăţase, pe mine şi pe fiecare dintre membrii trupelor din colonii, că, din cauza raţionalizărilor din Marea Britanie, dacă cineva te invita la masă, răspunsul cel mai politicos era să mulţumeşti, dar să refuzi, eventual sub pretextul că tocmai ai mâncat ceva mai devreme. „Ei nu se vor putea descurca dacă vă dau celor ca voi alimentele lor preţioase”, motivase el. „Aşa că aţi face bine să vă purtaţi ca şi când n-aţi avea nevoie de ele.”

— Nu, mulţumesc, tocmai am mâncat, am zis.

— Eşti sigur? m-a întrebat Quennie.

— Povesteşte-mi despre plăcinta din carne de porc, am zis la rândul meu. E o delicatesă englezească?

Şi din nou se făcuse auzit râsul acela venit de nicăieri – un sunet alarmant care a umplut brusc de lumină fiecare colţ al

camerei aceleia mohorâte şi deprimante.

— Ei bine, cred că noi suntem singurii atât de tâmpiţi încât să mâncăm aşa ceva, dacă asta voiai să spui.

Speram ca ochii mei pofticioşi să nu mă dea de gol în timp ce o priveam cum lua prima îmbucătură din felia ei. Dar pe măsură ce mesteca, femeia asta drăguţă a început să zâmbească. Atunci, în momentul acela, îşi pusese delicat mâna pe braţul meu. Şi, privindu-mă poznaş în ochi cu ochii ei albaştri, îmi zisese:

— Să-ţi dau un sfat, aviator Gilbert. Să nu fii niciodată politicos în casa unui măcelar. Poţi să mănânci cât vrei.

Oh, era atât de drăguţă în după-amiaza aia. L-am ignorat pe sergentul Baxter, şi m-am văzut nevoit să cedez.

De dragul lui Queenie, dacă i-aş fi văzut înainte să intrăm în ceainărie aş fi inventat o scuză ca să nu mai fac nici măcar un pas înainte. Dar tocmai terminasem să o ajut pe Queenie să se aşeze pe un scaun şi eram deja la jumătatea drumului spre al meu când i-am remarcat. Trei soldaţi americani albi. În timp ce mă aşezam pe scaun, Queenie, glumind zgomotos cu mine, mi-a zis:

— Eşti un gentleman, aviatorule.

Şi-a scos pulovăraşul şi l-a aşezat pe spătarul scaunului. Cei trei soldaţi ne remarcaseră, aşa cum eram şi convins, de altfel. Doi dintre ei îşi dădeau coate, făcând semn cu capul spre masa noastră, în timp ce cel de-al treilea mă privea direct în ochi, hotărât şi fără să clipească. Queenie, aşezată cu spatele la ei, nu avea niciun motiv să le simtă curiozitatea. Nepăsătoare, a început să analizeze meniul.

— Pun pariu că omleta nu e din ouă adevărate, a zis ea în timp ce eu, ştiind că teama poate anima un chip, le-am întors celor trei o figură lipsită de orice expresie.

Toţi cei care luptă într-un război ştiu ce înseamnă ura. Fiecare trebuie să aibă lista lui de demoni. Inamicul. Până la ultimul răcan din armata britanică va pune în capul listei

armata pe care o urăşte cel mai mult: armata nazistă. Iar ei erau, desigur, oameni cărora le-ar fi făcut mare plăcere să vadă cum explodează şi se face terci capul celui din urmă răcan din armata britanică. Dar, începând de la ospitalitatea aceea stânjenită de la baza din Virginia şi până la ura asta atât de infatuată care străbătea încăperea pentru a ţipa la un negru care îndrăznise să se aşeze la aceeaşi masă cu o femeie albă, ajunsesem să-i urăsc pe soldaţii americani albi mai presus decât pe oricine altcineva. Ei erau armata care mă ura cel mai mult! Nepotriviţi cu atmosfera elegantă din ceainăria asta posomorâtă, cei trei soldaţi americani emanau un soi de excitare ostilă, ca nişte lunetişti care-şi îndreaptă armele spre o ţintă fixă. Înconjuraţi de bătrânici cu părul alb – de ceşti care scoteau clinchete subţiri, ca nişte clopoţei pe care nişte mâini nesigure îi aşezau pe farfurioarele lor, de tacâmuri care ţăcăneau pe farfuriile înflorate, de gâlgâitul delicat al ceaiului care curgea în ceşti din ceainic, de sorbituri delicate, de conversaţia intimă – chiar şi aşa, soldaţii ăştia americani aveau acea atitudine criminală doar pentru că vedeau un negru care stătea cu capul sus. Dacă scopul războiului era să învingă ura, atunci hai să recunoaştem: eu şi toţi ceilalţi soldaţi de culoare luptam în războiul ăsta pe celălalt front.

— Ai vrea să şi mănânci ceva, pe lângă ceai? am întrebat-o pe Queenie mai tare decât ar fi trebuit.

— Nu m-aş supăra dacă aş face-o.

— Cred că e cel mai întortocheat mod de a spune da, am comentat. De ce le place englezilor să spună mereu treaba asta cu „nu m-aş supăra", când ar fi suficient un simplu „da"? Ca să-i încurcaţi pe jamaicani?

— Ştii, nu m-am gândit niciodată la asta. Pur şi simplu aşa îţi vine. Întotdeauna am spus aşa. Nu m-aş supăra dacă aş face-o. Dar acum, că ai spus-o…

Queenie nu avea de unde să ştie că toată această

conversaţie îi făcuse pe soldaţii americani să-şi strângă pumnii. Unul dintre ei şoptea ceva insistent în urechea colegului său. Celălalt fuma o ţigară, cu buzele strânse, ţinând-o între degetul mare şi arătător, ca un mic Bogart, şi sufla fumul în direcţia noastră.

Nu ştiu de ce, chelneriţa ponosită s-a iţit în faţa noastră cu un carneţel şi un creion. Femeia asta, privind oriunde altundeva decât spre noi, spunea că „s-a dus" la orice am fi cerut: prăjitură, pâine prăjită, brioşă, tartă cu unt sau biscuiţi.

— Adică ce, s-au stricat toate? am întrebat.

— Nu, a spus ea, ridicând leneş din sprâncene. S-au terminat. Nu mai avem.

— Întotdeauna am crezut că, atunci când ceva s-a dus, înseamnă că s-a stricat.

— Aşa o fi. Dar aici noi zicem că s-a dus. S-a dus din meniu.

— Dar aici e scris că e.

— Da, dar s-a dus.

M-am uitat spre Queenie, care chicotea în pumn.

— Queenie, vrei atunci doar ceai?

— Nu m-aş supăra dacă aş face-o, Gilbert, a spus ea, iar bietele bătrânici de alături au sărit în sus când a început să râdă.

Între timp, soldaţii aceia americani se concentraseră asupra noastră de parcă am fi fost vreun examen pe care ei trebuiau să-l treacă.

— Avem brioşe pietroase, a spus chelneriţa.

Unul dintre ei avea părul extrem de cârlionţat; Dumnezeule, băiatul ăsta alb nu trebuia să-şi cerceteze prea adânc trecutul: cine ştie ce ar putea descoperi.

— Oh, mulţumim, am zis. Atunci poate luăm şi două brioşe.

Şi-a notat comanda pe carneţel, în timp ce-mi zicea:

— Nu mai e decât una.

— Una să fie, pentru doamna, mulţumesc.

Al treilea soldat era o brută urâtă, de parcă Domnul din Ceruri i-ar fi aranjat faţa pe întuneric: nasul era turtit într-o parte, iar ochii erau prea apropiaţi. Probabil că era boxer.

Queenie vorbea despre socrul ei:

— Ne întoarcem la Londra, riscăm. Vezi tu, a început să-l scoată din sărite pe tata. Ştii, tata nu poate să-l mai suporte aşa cum e el, zice că se poartă ca o fată.

Brioşa a aterizat pe farfuria ei cu o asemenea bufnitură – pac! — De-am crezut că soldaţii americani aruncaseră o grenadă. Queenie a luat-o şi a răsucit-o prin aer, apoi s-a aplecat spre mine şi mi-a şoptit:

— Asta a văzut şi zile mai bune.

Unul dintre cei trei soldaţi s-a ridicat din scaunul lui, doar ca să fie tras înapoi de camarazii săi.

I-am făcut semn lui Queenie să vină şi mai aproape de mine. Îi simţeam părul mângâindu-mă pe bărbie, iar respiraţia ei îmi încălzea obrazul când i-am spus:

— Îndrăznim să o gustăm?

Apoi, dându-mă pe spate, m-am uitat fix spre cei trei. Doamne, cum mai fornăiau ca animalele-n cuşcă, aşteptând ca cineva să le facă dreptate. Doi ofiţeri din Poliţia Militară treceau pe stradă, iar urâtul le-a făcut semn celorlalţi doi amici ai lui ca să le semnaleze prezenţa. Discuţii şi mai tainice şi mai aprinse s-au purtat din nou între ei, în timp ce noi ne sorbeam liniştiţi ceaiul.

— E la fel de pietroasă pe cât îi e numele, a spus Queenie, încercând să rupă bucata de prăjitură în fărâme bune de mestecat.

— Ia spune-mi, brioşa asta pietroasă e o delicatesă englezească?

— Ei bine, sunt destul de bleagă încât să mănânc aşa ceva. Îmi cer scuze, dar suntem în plin război, a spus ea băgându-

şi prăjitura în ceai ca s-o mai înmoaie.

Apoi, femeia asta blondă şi extrem de frumoasă a întins prăjitura peste masă spre mine, ca să muşc din ea. Şi în tot acest timp, Queenie nu avea nici cea mai mică idee că fiecare mişcare şi fiecare gest al ei spre mine, fiecare cuvânt prietenos, iar acum şi chestia asta – să-i permită unui negru să mănânce din mâna ei – nu făcea decât să le înroşească gâturile şi să le facă sângele să fiarbă soldaţilor acelora. Cel mai încins dintre ei a trebuit să fie din nou oprit de ceilalţi doi. Eram fascinat de furia aceea neputincioasă pe care le-o citeam în ochi. Ce distractiv!

— Te simţi bine, Gilbert? La ce te uiţi? m-a întrebat ea, aruncând o privire înapoi.

Dar pentru ea, desigur, nu era nimic ameninţător evident în această încăpere.

Mi-am pus mâna pe braţul ei ca să-i spun:

— N-am nimic.

Dar chiar atunci bruta, convins că îi urmăresc atent fiecare mişcare, mi-a făcut un semn discret cu degetul, ca o linie în jurul gâtului.

Trebuia să o scot pe Queenie repede din ceainărie. Ştiam că n-aş fi putut să ies din locul ăsta şi să trec pe lângă cei trei fără ca un pumn să plece dintr-o parte sau din alta. Trei contra unu, tot îmi măsurăm şansele. Dar Norocul e băiat fin, iar eu nu voiam să fiu umilit în faţa unei însoţitoare atât de uşor de impresionat. Ea încă îmi vorbea, dar eu, sincer să fiu, nu prea ştiam ce spune, atât eram de ocupat să ne pun la cale scăparea. Nu era ferită de animozitatea lor. Nici vorbă. Nişte soldaţi atât de grosolani ca ăştia nu ar fi avut niciun fel de respect pentru o femeie albă care-şi petrecea după-amiaza cu un negru.

Şi exact atunci l-am văzut în lumina slabă. Arthur, omul acela minunat care mă dusese la uşa lui Queenie, mergea pe partea cealaltă a străzii, părând, ca de obicei, uşor pierdut.

— Uite-l pe socrul tău, am zis.

Iar ea a alergat afară din ceainărie până la locul unde era el fără ca măcar să se mai scuze. Era ceva aproape indecent în felul în care Queenie îşi flutura degetul în faţa lui, om în toată firea, în timp ce el, cu capul în jos, lovea cu piciorul pietre imaginare de pe asfalt.

M-am ridicat să plec. La fel şi cei trei soldaţi americani. Am chemat-o pe chelneriţă şi am plătit, lăsându-i un bacşiş atât de generos încât aproape că mi-a zâmbit. Americanii blocaseră uşa. Aveam nevoie de un plan. Era prea târziu să mă mai gândesc să mă deghizez cumva – m-ar fi recunoscut chiar şi cu o perucă blondă. Tot ce-mi mai putea trece prin minte era să mă strecor pe vreun geam sau pe vreo ieşire din spate.

— Aveţi cumva o toaletă? am întrebat-o pe chelneriţă.

— Nu, dar ceva mai jos pe stradă… a început ea.

Apoi, întorcându-se să-mi arate, s-a oprit brusc în clipa în care i-a văzut pe cei trei soldaţi pregătindu-se să plece.

— Mă scuzaţi, am aici ouă pentru voi trei. Le-aţi comandat. S-a grăbit spre ei. În ţara asta trebuie să vă aşteptaţi comanda. I-a împins înapoi la masă, iar băieţeii ăştia cu frică de mama s-au supus mormăind. Vin imediat, staţi acolo! Nu avem mâncare de aruncat. Suntem în război, ştiţi?

Şi aşa, în timp ce cei trei se strânseseră înapoi la masă, păziţi de femeia asta, eu i-am mulţumit Norocului şi m-am strecurat pe uşă afară. Cei trei americani s-au uitat după mine de parcă eram cine ştie ce vierme care le scăpase printre degete. Aşa că le-am făcut discret cu mâna. Haide, care era şmecherul acum?

Dar încă eram suficient de îngrijorat cât să fug repede din drum. M-am grăbit să ajung la Queenie şi la socrul ei.

— Gilbert, a început ea să-mi spună, eu şi cu Arthur ne gândeam să ne ducem la film.

Norocul încă îmi zâmbea. Luându-i de braţ, am zis:

— Ce idee bună! Haideţi, să mergem.

Şi, în timp ce-i năuceam cu entuziasmul meu, am reuşit să-i car după mine de-acolo.

Şaptesprezece

Gilbert

Oare cum reuşea Clark Gabie să facă femeile să leşine aşa? *Pe aripile vântului.* Queenie era atât de încântată încât tremura de bucurie: „Oh, e cu Clark Gabie!" Şi, uitând de orice norme de bună-cuviinţă, a ţipat de fericire la gândul că avea să petreacă ceva vreme pe întuneric cu vedeta asta americană răsuflată. Cum putea Clark Gabie ăsta să le sucească aşa capetele femeilor? Tinerele englezoaice prostuţe or să vadă câte un star de cinema în fiecare soldat american cu accent gâlgâit de yankeu. Or să li se pară strălucitori toţi răcanii ăia pe nume Jed, Buck sau Chip, cu cadourile lor uşuratice şi cu graiul mieros al Unchiului Sam. Bărbaţii ideali în golanii ăştia de prin Delaware sau Arizona, cu unghii care mai purtau pe sub ele pământ de-acasă şi cu ochi care se uitau cruciş la cea mai mică încercare de a citi. Indivizi din ăştia le făceau inimile să tresalte prin ceainării, băieţi care-şi dădeau întâlnire cu rudele lor apropiate şi care nu aveau mai multă minte decât un viţel. Mulţumită glasului de argint al domnului Gabie, gloata asta de ticăloşi devenise brusc şi din greşeală întruchiparea bărbatului din visele oricărei englezoaice.

Filmul începuse deja, ratasem muzica de la început şi ştirile Movietone. Şi totuşi nici măcar vedeta asta Gabie, chiar şi aşa, cu un cap de doi metri înconjurat de lumină, nu putea să ne ajute să ne găsim drumul prin întuneric.

— Biletele? ne-a cerut plasatoarea îmbrăcată în uniformă. Urmaţi-mă.

Chiar şi pe întuneric, avea o ţinută dezordonată, căci pieptul ei generos era făcut pentru o uniformă mai mare. Ca şi când ar fi vrut să fugă de ea, lumina din lanternă s-a agitat bezmetică pe podea înainte să se oprească pe nişte scaune goale. Răbdătoare, Queenie l-a condus pe Arthur de cot pe rând. El, vrăjit ca un copil, s-a aşezat înainte de vreme, iar Queenie l-a mai împins încă două scaune mai încolo. În timp ce mă pregăteam să-i urmez, plasatoarea m-a tras uşor de mânecă:

— Tu trebuie să mergi în spate, mi-a zis femeia asta, luminând podeaua ca să-mi arate drumul pe care trebuia să apuc.

Înţelesesem greşit. Am bătut-o pe Queenie pe umăr şi i-am spus:

— Plasatoarea zice că trebuie să mergem în spate.

Fata a scuturat însă din cap în momentul în care

Queenie se pregătea să iasă iarăşi din rând.

— Nu ea, tu. Tu trebuie să mergi în spate.

— Dar suntem împreună, am spus în timp ce-i făceam semn lui Queenie să se aşeze la loc.

Am dat să mă aşez lângă ea. Dar plasatoarea m-a apucat din nou de braţ. Apăsând pe fiecare cuvânt, de parcă ar fi vorbit cu un imbecil, mi-a zis:

— Nu. Tu trebuie să mergi în spate. Ea şi el pot să rămână aici.

— Dar sunt destule scaune libere ca să pot să stau şi eu cu ei aici.

Şopteam, ca să nu-i deranjez pe oamenii care se uitau la film.

— Dar astea sunt regulile, a zis ea.

— Reguli? Ce reguli?

Acum eram cu totul nedumerit. Muzica simfonică din film urla ca vântul care mătură un câmp. Queenie, uitându-se la noi, stătea pe jumătate aşezată şi pe jumătate ridicată din

scaun. Femeia din spatele ei i-a spus să stea jos. De undeva, cineva mi-a zis şi mie să tac. Mi-am cerut scuze. În loc să se aşeze la loc, Queenie s-a ridicat din nou şi a venit la capătul rândului, unde stăteam cu plasatoarea pusă pe harţă.

— Care e problema, Gilbert? a întrebat ea.

Muzica era atât de puternică încât stătea cu ochii la Arthur, de teamă să nu se arunce la pământ.

— Trebuie să meargă în spate, i-a zis plasatoarea.

— Dar sunt scaune şi aici, a răspuns Queenie.

— Tocmai i-am spus şi eu acelaşi lucru, dar zice că astea sunt regulile.

— Reguli? Ce reguli? a făcut şi Queenie.

Am liniştit-o punându-i un braţ pe mână; aveam să mă ocup singur de povestea asta.

— Stai jos, Queenie, vin şi eu imediat.

Apoi, întorcându-mă spre plasatoare, am întrebat din nou:

— Ce reguli?

Atunci a întors lanterna ca să-şi îndrepte raza de lumină spre rândurile din spate ale cinematografului. Pentru o clipă foarte scurtă, a trecut lumina peste chipurile celor aşezaţi acolo. Queenie nu a văzut, căci, dacă ar fi văzut, ar fi întrebat: „Ce e? Ce-mi arătaţi acolo?”

Dar eu văzusem. Ca şi când ar fi surprins în raza ei o droaie de gândaci mişcători de bucătărie, luminiţa aia, deşi poposise acolo mai puţin de o secundă, mi-a oferit o imagine care mi s-a întipărit pentru totdeauna în minte. Trecuse peste câteva rânduri de feţe negre, luminând trăsăturile nepăsătoare şi impasibile ale unui grup impresionant de soldaţi americani de culoare care urmăreau cu plăcere filmul.

— Trebuie să stai cu ei.

— Doamnă, i-am zis, dar eu nu sunt american. Sunt membru al Forţelor Aeriene Regale Britanice.

— Eşti de culoare.

Queenie se întorsese.

— Ce tot spui acolo?

— E de culoare. Omul acesta e de culoare.

A pus din nou lumina pe rândurile din spate, dar de data asta a ţinut-o acolo până când Queenie, nedumerită la început, a reuşit în cele din urmă să vadă. Prinşi în raza de lumină, unii dintre bărbaţii aceia păreau treziţi brusc la viaţă.

— Dar aici e Anglia, am zis, nu e America. În Anglia nu facem asta. O să mă aşez oriunde vreau.

— Ei bine, noi o facem aici. Astea sunt regulile. Toţi negroteii… S-a oprit brusc înainte să reia. Toţi cei de culoare trebuie să stea pe rândurile din spate.

— De ce? a întrebat Queenie.

— Pentru că alea sunt locurile lor.

— Nu! De ce trebuie să stea persoanele de culoare acolo unde zici că trebuie să stea?

— Pentru că celorlalţi clienţi ai noştri nu le place să stea lângă persoane de culoare.

— Şi cine sunt aceşti alţi clienţi? Yankei? am întrebat.

— Ei n-ar sta lângă tine.

— Şi alţi clienţi? Care sunt ăia? strigam deja la ea.

— Nu le place să stea amestecaţi.

— Americanilor?

— Nu doar yankeilor. Tuturor.

— O să stăm noi lângă el. Poate să stea între noi, s-a oferit Queenie.

Îmi doream atât de mult să fiu mulţumit că englezoaica asta drăguţă dorea să vorbească în numele meu. Dar totuşi, bunele intenţii ale lui Queenie erau complet pe-alături.

— În ţara asta, stau unde-mi place.

— Atunci va trebui să pleci. Ori stai în spate, ori nu stai deloc.

— Doamnă, dar în ţara asta nu există Jim Crow.

— Cine?

— Jim Crow.

— Ei bine, dacă ăsta e tot vreunul de culoare, va trebui să se aşeze în spate.

— Segregaţie, doamnă. Nu există segregaţie în ţara asta. Iar eu o să mă aşez unde vreau în cinematograful ăsta. Iar oamenilor ălora din spate ar fi trebuit să li se permită să se aşeze oriunde voiau. Suntem în Anglia, nu în Alabama.

Ca aerul care scăpa dintr-o maşină supraîncălzită, sâsâiala care ne cerea să tăcem a venit spre noi din toate părţile, împreună cu nerăbdătorul:

— Linişte, unii dintre noi vor să vadă filmul.

— Ia tu slujba mea. Nu eu fac regulile. Alţi oameni de culoare nu fac atâta tevatură. Ori stai în spate, ori nu stai deloc.

I-am spus din nou:

— Doamnă, n-o să stau nici în spate şi nici n-o să plec. Eu şi prietenii mei vrem să vedem filmul din locul acesta.

Inima îmi bătea atât de tare încât îmi era teamă ca nu cumva şi bătăilor ăstora puternice să li se spună să tacă.

Ce zici de asta, dom'le? Luptăm împotriva persecuţiei evreilor, dar chiar şi în uniforma mea albastră RAF, pielea mea închisă la culoare lasă pe oricine să mă trateze de parcă aş fi sub condiţia umană. I-am întors spatele plasatoarei, am îndemnat-o pe Queenie să se aşeze şi am urmat-o ca să ocup şi eu locul de lângă ea.

O voce americană – răsunătoare ca un tunet – venită din rândurile din faţă mi-a strigat:

— Stai unde ţi s-a spus, băiete!

Am ignorat-o.

— Hei, negroteiule, ţi-am zis să stai unde-ţi zice doamna.

M-am aşezat lângă Queenie. Soldatul american s-a ridicat, iar silueta lui se contura ca o furtună nimicitoare în faţa ecranului.

— Ştiţi ce e, nu vrem necazuri, a zis acum plângăcioasă plasatoarea.

— Negroteiule, fă ce ţi s-a spus, a urlat americanul.

— Ia nu-ţi mai băga tu nasul, a răspuns Queenie, ridicându-se în picioare şi amenințându-l cu degetul.

— Negroteiule, mişcă!

— Şi mai taci odată şi nu-i mai zice negrotei, a făcut Queenie. Îl prefer pe el în locul tău oricând.

O voce de femeie s-a auzit:

— Zi-le, fetiţo! Yankei grosolani cu gura bogată!

Nu trebuia să mă întorc, căci simţeam agitaţia care se isca în spatele cinematografului, de unde cineva a strigat:

— Ia mai taci, albule! Nu mai suportăm asta!

Aerul era încărcat de mormăielile nemulţumite ale celor din încăpere, în timp ce americanul striga:

— Ridică-te în picioare, negroteiule!

Din spate s-a auzit un cor de voci care striga:

— Cui îi zici tu negrotei? Pe cine faci tu negrotei?

— Cioroi îţi place mai mult? s-a auzit altă voce din faţă.

— Nu, deloc, a venit răspunsul din spate.

Plasatoarea a plecat repede, strigând:

— Va trebui să-l chem pe director, nu vrem necazuri aici.

Totul în timp ce Queenie striga:

— Dar tu ce treabă ai? Nu poţi să stai jos?

— Ia mai taci, iubitoare-de-negri!

— Te rog să stai jos, Queenie, am încercat eu, dar ea încetase de mult să mă mai asculte.

— În locul tău, oricând, băiete! a strigat ea.

Şi din nou vocea de femeie:

— Zi-le, iubito!

Doi soldaţi americani de pe rândurile din faţă s-au ridicat şi au luat-o spre marginea rândului, obligându-i pe ceilalţi să se ridice ca să le facă loc. Eram pregătit pentru

O femeie a strigat:

— Hei, lăsaţi-l în pace! Bătăuşi ticăloşi ce sunteţi!

Alţii chicoteau din spate:

— Băiete, femeia aia o să te facă măr.

Alt soldat american s-a ridicat şi s-a întors spre mine:

— Mută-te de-aici, băiete, şi o să ne vedem toţi iar de filmul nostru.

— Stai acolo, frate, stai acolo, mă îndemnau cei din spate.

— Unde e nenorocitul ăla de director? Doar n-am plătit ca să asist la aşa ceva.

Mulţi se ridicaseră deja în picioare şi nu mai puteam vedea ecranul. Până când, fără vreun avertisment, filmul s-a întrerupt şi s-au aprins luminile în încăpere.

Ca şi când ar fi fost pictat de un maestru, acest tablou tehnicolor al sălii a îngheţat pur şi simplu. De ce? Pentru că toată lumea a văzut. Rânduri de soldaţi americani negri în spate. Rânduri de soldaţi americani albi în faţă. Şi o grămadă de civili în haine ponosite aşezaţi nevinovat în mijloc. Erau câteva femei care stăteau împreună cu americanii albi şi vreo câteva uniforme se zăreau printre civili, dar, la fel de sigură ca Napoleon şi Wellington înainte de bătălia de la Waterloo, plasatoarea aia ne aşezase pe toţi ca pe un câmp de luptă. Şi toţi soldaţii americani erau acum ridicaţi în picioare.

Negrii strigau:

— Pe cine faci tu cioroi? Nu vă mai lăsăm să ne trataţi aşa!

Albii ţipau:

— Nenorociţi de cioroi obraznici! Tăceţi din gură!

— Ne faceţi voi, spălăciţilor?

— La dracu'! Vă facem!

Localnicii, ca nişte oameni ieşiţi la picnic şi care se trezesc în faţa unei cirezi de tauri, priveau dintr-o parte în alta. Directorul venise în fugă şi dădea din mâini pe scenă, ca unul care era gata să se înece. Încercând să se facă auzit peste toată larma aia, striga:

— Toată lumea să iasă afară din cinematograf. Vă rog să părăsiţi cinematograful în ordine. N-o să avem necazuri aici, a adăugat el, deşi nimeni nu părea să-l asculte, am anunţat deja autorităţile.

Un soldat alb a luat-o de-a dreptul peste scaune, spre fundul sălii. S-a împiedicat şi a căzut peste un rând, împingând două femei care, prin efectul de domino, au căzut la rândul lor. Doi soldaţi negri au sărit peste rânduri ca să ajungă unde căzuse albul.

— Dă-te la o parte! ţipau femeile, iar ţipetele lor se amestecau cu urletele sălbatice de bătaie ale bărbaţilor.

Iar prostul de director le cerea tuturor:

— Vă rog, să ne liniştim şi să iasă toată lumea pe uşile din spate.

Queenie şi-a pus mâna într-a mea, strângându-mă cu unghiile tăioase ca nişte gheare. ÎI prinsese şi pe Arthur în acelaşi fel – el era confuz, părea să se întrebe dacă oare se mai uita încă la film.

— Hai încoace, hai încoace, vrei să ţi-o furi, negroteiule?

Un negru fugea de patru albi în timp ce mai mulţi soldaţi de culoare alergau după ei. Podeaua trepida sub bocancii lor grosolani. Eram invidios. Frate, ce-aş mai fi bătut pe cineva azi! Dar abia când am încercat să-mi slăbesc niţel mâna din strânsoarea lui Queenie mi-am dat seama că, de fapt, femeia asta nu căuta la mine protecţie. Nici vorbă, Queenie Bligh era sigură că ea era cea care mă salva aici. Undeva, în colţul îndepărtat, un soldat alb îl strângea pe unul negru de haină, smucindu-l împrejur pe bietul om îndoit în faţa lui, şi aplicându-i lovituri de sus, în faţă. Cei doi grohăiau, zeloşi ca nişte războinici. O femeie punea capac bătăii ăsteia, lovindu-i cu poşeta. În curând, amândoi soldaţii ăştia se prăbuşeau sub loviturile ei. Asta până când nu s-a împiedicat şi ea şi a căzut pe jos, când alţi trei soldaţi, unul negru şi doi albi, au dat buzna peste grămadă. Dumnezeule, cum mai ţipa

prietena ei! Oamenii au început să urle: „Dă-te jos de pe ea! Dă-te jos!”, până când toată lumea s-a trezit prinsă în vâltoare.

Pe noi, toţi ceilalţi, panica ne purta în aceeaşi direcţie. Chiar şi soldaţii albi şi negri se buluceau împreună să iasă, într-un moment straniu de nedorită integrare. În aglomeraţia asta am pierdut-o pe Queenie, care-mi fusese smulsă din strânsoarea mâinii.

Aruncaţi în lumina slabă a unei seri reci, toţi cei din stradă păreau să se întrebe cum naiba de ajunseseră afară.

M-am simţit împins. Străduindu-mă să-mi menţin echilibrul, cu pumnul gata să-l lovească pe nemernic, m-am întors şi am văzut o tânără mărunţică – abia îmi ajungea până la mijloc. Am scăpat o înjurătură.

— E numai vina ta, mi-a zis ea. Nu aduci decât necazuri, a zis şi m-a împins din nou.

— Doamnă! am făcut eu, cu toată autoritatea pe care mi-o dădea înălţimea mea.

Dacă mă mai împingea odată, ce puteam să fac eu ca să nu fiu umilit de o biată femeiuşcă?

— De la tine au început toate astea!

— Doamnă, am început eu, dar ea mi-a întors spatele şi s-a îndepărtat, făcându-şi furioasă loc prin mulţime.

Dumnezeule, în ochii oamenilor ăstora se citea o ură cumplită, nu furie! Ia spuneţi, dacă ar izbucni un foc din cea mai uscată iască, aţi da vina pe prima scânteie atunci când flăcările ar începe să se înalţe?

Dar ce bătaie ciudată mai era şi asta! Trotuarul era plin de femei care-şi puneau batice pe cap, strângând lângă ele băieţei, ca să nu se îndepărteze, şi căutându-şi în jur prietenii:

— Vera, aici, iubito, haide.

Alţii mormăiau în grupuri adunate:

— E o mare ruşine… Nu-i vezi pe băieţii noştri să se

poarte aşa… Ar trebui să-şi păstreze energia pentru nemţi… Războiul încă nu a fost câştigat şi nici nu va fi cu vagabonzi din ăştia.

În mijlocul drumului, grupuri de soldaţi americani, de data asta dar separaţi, albi şi negri, îşi strigau unii altora:

— Hai, negroteiule, ţi-o cauţi? Hai… Omoară-l pe nenorocit! … Aici nu suntem în Mississippi, vino să-mi închizi gura, dacă poţi…

Soldaţii negri, uşor depăşiţi numeric de cei albi, păreau mai puţin porniţi spre înjurături. Cum ar fi putut nevinovatul „spălăcit" să facă sângele să fiarbă în vine aşa cum o făceau deja împământenitele „negrotei", „cioroi", „colorat" sau „om al junglei"?

— Ţi-o cauţi, negroteiule? O să ţi-o iei… nenorocitule, eşti un om mort!

Aceşti camarazi americani, îmbrăcaţi în aceeaşi uniformă verde de război ca să lupte împotriva unei agresiuni străine, erau gata să-şi înceapă acum propriul lor război.

Poate că era din cauza aerului rece al nopţii, sau poate din cauza localnicilor care urmăreau această răscoală yankee. Cine ştie ce ferment izbucnise în interiorul cinematografului, dar era clar că afară entuziasmul pentru bătaie scăzuse simţitor. Băieţii ăştia cu creierii încinşi împărţeau acum pumni care nu ajungeau la nimeni. Aruncau fitile doar în teritoriul neutru dintre ei. Au zburat câteva ciomege şi câteva pietre, răspândind grupul în locul în care au căzut, dar numai cuvintele grele şi-au atins ţinta. Un alb a fost înşfăcat. Zbătându-se din toate puterile, ca şi când ar fi fost agăţat în fălcile unui crocodil, a reuşit să se smulgă din strânsoare şi să fugă din nou în spatele liniilor alor săi. Primise doar un şut în fund şi câteva ameninţări: „Îţi rupem fundul, spălăcitule!" Negrii râdeau, încleştarea asta se transformase în nimic mai mult decât un dans crud. De ambele părţi, oamenii începuseră să se îndepărteze. Un

băieţel chiar a început să alerge între cele două grupuri, întrebând: „Aveţi ceva gumă de mestecat?”, căci gândul îi era doar la gumă când vedea americani. M-am uitat în jur după Queenie şi Arthur, gândindu-mă să mă ofer să-i conduc la ei acasă.

Atunci au început fluierăturile. Ascuţite ca nişte ace, o orchestră de fluiere, fluiere, fluiere spărgea aerul. Cai în galop, mi se păruse că sunt cai în galop, atât de mulţi bocanci loveau asfaltul pe când Poliţia Militară americană se apropia, cu caschetele lor albe ca nişte baloane din spumă de baie. Surpriza i-a prins pe mulţi cu gura căscată – împietriţi de nemişcare. Cu bastoanele ridicate, grupul acesta ameninţător de poliţişti militari a atacat grupul de soldaţi negri. Căpăţâni fără apărare crăpau ca nişte coji de nucă în timp ce negrii panicaţi nu aveau unde să se ascundă, ci doar se clătinau printre bocancii furioşi, printre pumnii şi coatele soldaţilor albi. Ca oxigenul venit peste o flacără aproape stinsă, poliţia militară a făcut bătaia să se încingă din nou ca un infern.

Cineva mi-a sărit în cârcă. Asfaltul umed era cât pe ce să-mi spargă capul în clipa în care sacul acesta de cărbuni m-a trântit pe jos. Lovitura mi-a pocnit în ureche ca nişte clopote de biserică. O mână puternică m-a apucat tare de după ceafă, împingându-mă cu faţa în asfalt. Cu obrazul zgâriat, am început să mă zbat cum nu mă mai zbătusem niciodată în viaţă. Nu era Elwood care făcea pe durul cu mine – nimeni nu avea să sară în picioare, să râdă şi să spună că e 1-0 pentru el. Furia îmi dădea forţa să mă eliberez. Fără să-mi dau seama de unde, am luat o curea drept în gură, dar tot am reuşit să-l dobor pe omul ăsta de pe mine. Pierzându-şi echilibrul, urâtul de soldat alb a căzut pe spate, cu ciuda citindu-i-se în priviri. Lovitura mea cu capul l-a nimerit în plină figură, iar ochii i s-au încrucişat caraghios înainte să ne rostogolim amândoi, strâns îmbrăţişaţi ca nişte îndrăgostiţi.

Trăgându-mă într-o parte, am ţintit cu pumnul în zona moale a burţii lui, dar l-am nimerit în plin în coaste. Am ochit din nou, şi burta i s-a înmuiat ca o pernă, iar aerul i-a ieşit din gură cu forţa unui vânt. El, pentru că nu-l învinsesem încă, s-a întins să mă muşte de ureche. Durerea aia străpungătoare m-a ridicat direct în picioare. Împingându-l în spate, l-am lovit din nou în capul pieptului şi l-am strivit cu piciorul.

Ca sporii luaţi de vânt, toată lumea se împrăştia din faţa poliţiştilor militari. Albii sau negrii deopotrivă, toţi aruncau în ei cu pietre, cu forţa unor atleţi. Şi totuşi, poliţia militară continua să se apropie. Un bărbat alb, scuipând sânge, alunecase în faţa unui magazin de haine pentru doamne. O femeie care se oprise lângă el fusese gonită de trei poliţişti militari care-l smulseseră, îl smuciseră şi îl împinseseră pe omul acesta greoi, forţându-l să stea în picioare. Două fetiţe, strângându-se una într-alta la fel de tare ca două jumătăţi de alună, stăteau acolo tremurând şi plângând, în timp ce un băiat ceva mai mare, care-şi striga mama, împingea cu putere pe oricine încerca să se apropie de el. Un soldat alb strivea capul unui negru de un perete. Negrul sângera, un sânge la fel de intens ca purpura şi care i se scurgea în ochi. Orbit, s-a împins în perete ca să evite o lovitură de baston de la un poliţist militar. Un soldat alb căzut la pământ a simţit patru perechi de bocanci care treceau peste el, după care doi negri au început să-l bată. Ca o legătură de zdrenţe, omul sălta pe pământ după fiecare lovitură.

O sticlă zburătoare a aterizat la picioarele mele, iar eu, sărind greoi într-o parte, i-am simţit cioburile lovindu-mi obrazul. Uniforma îmi era murdară şi ruptă la ambii umeri, gulerul cămăşii îmi era lipicios, cravata o pierdusem de mult, iar un poliţist militar se uita la mine ignorându-mi uniforma albastră RAF; preocupat numai de culoarea pielii mele, a ridicat bastonul, gata să mă lovească. O împuşcătură l-a făcut

să se oprească. O împuşcătură dintr-o armă. Oare o auzisem cu urechile mele sau doar o simţisem în mişcarea bărbaţilor în uniformă, care se ghemuiseră la pământ, împinşi cu toţii de acelaşi instinct dobândit după antrenamentele intense? încă o împuşcătură. De data asta, civilii au rămas nemişcaţi. Ca la chemarea unei mame care venea să ne strică jocurile copilăriei, fiecare dintre noi îl privea pe cel de lângă el ca nişte jucători la vreme de ananghie care nu mai puteau decât să se întrebe: şi acum, ce mai urmează?

Haideţi, să recunoaştem cinstit, curiozitatea fusese cea care mă făcuse să alerg până în josul străzii, unde oamenii începeau să se adune grămadă. Nu gândul la valorile spirituale sau la eleganţa gestului. Recunosc, nici măcar gândul la Queenie nu fusese motivul pentru care alergasem acolo de unde se auzise împuşcătura. Ia ascultaţi aici. Abia atunci când am auzit vocea lui Queenie ţipând: „Arthur!", abia atunci mi-am amintit din nou că avusesem însoţitori în ziua aia.

Un poliţist militar urla disperat la toată lumea să stea deoparte. Piticania asta, cu ochii holbaţi în pământ, cu arma încă fumegându-i neglijent în mână, o agita ca să-i facă pe oameni să se ţină deoparte. Un om era întins pe jos, împuşcat, la picioarele lui. Am ştiut că era Arthur Bligh chiar înainte ca Queenie să înceapă să-l lovească cu pumnii în spate pe poliţist – îl lovea în cap, îi smulsese cascheta. Ţipa:

— Arthur! Lasă-mă să trec, e Arthur! De ce-ai făcut asta? E doar Arthur!

Fusese împuşcat în mandibulă, iar capul îi explodase obscen din cauza glonţului. Am încercat să mă apropii de Queenie, de teamă că poliţistul ăsta prost pe care-l ocăra ar fi putut să se dovedească din nou neglijent cu arma lui. Dar încă o dată, caschetele albe şi bocancii în galop ai poliţiei militare au dat năvală din toate părţile. De data asta, îşi ţineau bastoanele ridicate, lipite aproape de piept, şi îşi

făceau loc printre noi cu bariera astfel creată.

— Înapoi, înapoi, toată lumea să se dea înapoi. Mişcă! Haide, treci înapoi!

Grupul nostru curios era împins, făcut să alunece şi să se dea cu totul în spate. Nu o mai puteam vedea, dar am strigat-o pe Queenie până când un poliţist militar, lipindu-se ameninţător de mine, mi-a adresat următoarele cuvinte, cu respiraţia fierbinte:

— Pleacă de lângă ea, negroteiule.

Abia acum am simţit durerea necruţătoare a acestei lupte – şi nu din cauza loviturilor pe care le luasem în plină figură şi nici de la umărul răsucit. Arthur Bligh tocmai devenise şi el încă o victimă a războiului. Dar să-mi spună cineva… a cărui război?

Optsprezece

Gilbert

Un grup de băieţi au sărit veseli de pe doc în mare. Cu mâinile şi picioarele negre subţiri conturate pe cerul albastru, s-au avântat pentru o clipă în sus ca o explozie de stele-de-mare. Se afundau ca să adune de sub apă monedele pe care li le aruncau dintr-o parte a navei pasagerii de la clasa întâi. Un grup îmbrăcat în uniformele Batalionului întâi Jamaican cânta revenirea noastră, a voluntarilor RAF din Indiile de Vest, care treceam peste ponton şi apoi pe doc. Nu ştiam ce piesă cântau, căci o briză hoaţă furase notele şi le purtase spre alte urechi, mult mai puţin merituoase. Unii dintre băieţi vărsaseră câteva lacrimi, de fericire că simţeau în sfârşit din nou pământul natal sub tălpi. Munţii Albaştri se înălţau la orizont, iar oraşul Kingston se scălda în soare şi în umbră. Mulţi întorceau capul, privind cu curiozitate spre acest peisaj bine cunoscut, devenit acum atât de nefamiliar.

În poziţie de drepţi pentru ultima oară, guvernatorul, îmbrăcat în cel mai bun costum al lui, ne-a dorit tuturor numai bine. Ne-a promis salariul pe două luni şi scutirea de la impozite pentru valoroasele noastre servicii militare. Eram lăsaţi la vatră.

Adusesem cu mine acasă tăieturile îngălbenite din ziare: „Bărbat din Londra, ucis într-un incident al armatei americane" – proclama titlul. Rândurile din articol se întrebau cam câte astfel de incidente ar trebui să suporte poporul englez până când autorităţile militare vor putea să preia controlul asupra băieţilor lor. Era un subiect important – era considerat un accident îngrozitor. Fotografia unei Queenie disperate, luată din greşeală drept fiica victimei. Încă una a lui Arthur: aranjat, cu pipa în mână, fotografia asta veche înfăţişa un tânăr gentleman englez. La cei 54 de ani ai lui, îl considerasem un om în vârstă. Arthur Bligh, se scria în articol, avusese neşansa să primească în plin un glonţ menit să liniştească o ceartă care lua proporţii. Potrivit mai multor ziare, nişte militari pregătiţi să fie trimişi pe front se înfuriaseră când filmul pe care îl urmăreau se întrerupsese brusc. Bătaia se încinsese în momentul în care cinematograful fusese eliberat. Poliţistul militar, făcându-şi datoria, trăsese un foc de avertisment în aer. Un al doilea foc, tras tot la întâmplare, îşi schimbase brusc traiectoria în clipa în care poliţistul se împiedicase. Îl nimerise pe Arthur în cap – mai exact în partea stângă a mandibulei, ucigându-l pe loc. Funeraliile fuseseră organizate de apropiaţii familiei şi de reprezentanţi ai armatei americane. În necrolog scria că fiul victimei, Bernard, era şi el pe front, sub comanda SEAC[8]. Nu mai scria nimic altceva despre ce se întâmplase cu poliţistul

---

[8] *South East Asia Command,* organismul aflat la comanda operațiunilor Aliaților în teatrul de război din Asia de Sud-Est în timpul celui de Al Doilea Război Mondial (n.red.).

militar; nu se spunea nicăieri că ar fi avut loc vreun proces. Un alt articol din ziar scria despre actele de segregare la care erau supuşi militarii negri de către colegii lor de armată. Intenţia articolului era doar să ne felicite pe noi, britanicii, pentru că eram mult mai civilizaţi.

În ziua de după incident, am fost mutat – trimis la Cornwall chiar în dimineaţa următoare. Apoi în Scoţia. Şi apoi în Filey. Şi din nou în Cornwall. I-am scris lui Queenie mai multe scrisori, fiecare dintre ele compusă cu mare grijă. Cum îşi revenea? Se simţea bine? îmi era interzis să o vizitez? Nu am primit niciun răspuns. Dacă în cele mai frumoase vise ale mele îndrăznisem să mă gândesc că autorităţile militare şi-ar bate capul cu un biet voluntar RAF din Indiile de Vest, atunci aş fi tras concluzia că scrisorile mele erau reţinute, în aşa fel încât să fiu ţinut cât mai departe de Queenie Bligh.

Aşteptasem doi ani după ce se terminase războiul ca o navă să mă ducă înapoi în insula Jamaica, unde să fiu primit ca un erou. În timpul paradelor care marcau victoria în Anglia, mulţi mă bătuseră pe spate, spunându-mi cu bucurie că acum mă puteam întoarce acasă. Nu aveam să mai tremur în iernile friguroase, dinţii mei nu vor mai avea niciun motiv să mai clănţănească. Gata cu carnaţii ăia îngrozitori şi cartofii fierţi. Gata cu barăcile şi cu Naafi[9]. Şi nu, mulţumesc, nu mai vreau o ceaşcă de ceai. Daţi-mi înapoi soarele meu şi căldura leneşă şi ameţitoare – capra cu curry, puiul picant şi *callaloo.* Vreau să întâlnesc femei frumoase cu pielea ca tăciunele, cu forme generoase, gata să mă ia de braţ cu mândrie. Vreau să mă uit la oameni care mă ştiu de când eram copil. Haide, vreau să-mi sug iarăşi dinţii printre cei ca

---

[9] Cantină pentru personalul militar (de la Navy, *Army,* and Air Force Institutes) (n.red.).

mine.

Dar în loc să fiu fericit pentru lăsarea la vatră, mă uitam în jur buimăcit, ca un îndrăgostit rămas cu buza umflată. Deci asta fusese. Şi acum? Cu groază în suflet, începeam să înţeleg că insula Jamaica nu era tot universul. Nu ţinea decât câţiva kilometri până să se scufunde în mare. În momentul acela, stând drept în portul Kingston, am fost şocat de cumplita descoperire că – Dumnezeule! — Şi noi, jamaicanii, eram tot nişte mici insulari!

Ca şi când mama şi-ar fi scuturat baierile şorţului, mi-am descoperit toate surorile împrăştiate care pe unde, patru dintre ele măritate şi plecate în America înainte chiar ca florile de nuntă să se fi ofilit. Celelalte trei, fără inel pe deget, descoperiseră tentaţia Canadei: una era soră medicală, alta era profesoară şi cealaltă era pur şi simplu o tânără plină de speranţe. La Chicago, Lester ajunsese mare antreprenor. Veselă ca un copil înaintea Crăciunului, mama se bucura să-mi spună că Lester nu avea niciun motiv să se mai întoarcă vreodată pe insula asta mică. Pentru că, în ciuda tuturor tinerilor care se grăbeau să vină la noi de prin tot districtul, nerăbdători să mă vadă pe mine, un soldat adevărat, întors de la război, dornici să mă facă să le dau comenzi dure pe care ei, plini de entuziasm, să se străduiască să le execute în timp ce mărşăluiau peste tot cu armele lor de jucărie – mama şi mătuşa May mă priveau cu milă pentru ghinionul meu de a mă trezi din nou la ele în curte.

Lipsurile cauzate de război şi banii necesari pentru celebrarea victoriei muşcaseră îngrozitor de mult din afacerea lor. Mama şi mătuşa May nu-şi mai petreceau zilele cocând la prăjituri, ci îşi reorientaseră acum talentul spre decorarea pălăriilor. Aceste pălării erau pregătite pentru o călătorie în care aveau să se ducă să-şi viziteze toate odraslele exilate prin America şi Canada. Flori şi fructe, funde, pene şi plase erau ataşate expert la pălăriile vechi, în

aşa fel încât aceste două femei binecuvântate să poată să meargă cu toată demnitatea la botezuri, la slujbele de la biserică, la absolviri, la petreceri de casă nouă sau la nunţi. Voioase, îmi explicau că această călătorie pregătită cu drag în jurul Americii de Nord era o misiune care ar fi putut să le ia mult, foarte mult timp. În timp ce tata, fragil şi bătrân, legănându-se pe verandă, sorbind dintr-o băutură de măceşe cu atâta tărie în ea c-ar fi putut să doboare un taur, moţăia mahmur, fără nici cea mai vagă idee că avea să fie abandonat.

— De ce naiba nu te-ai apucat încă să studiezi dreptul, omule? Io aş fi jurat că te-ntorci cel puţin judecător.

În ciuda acestor cuvinte, era clar că Elwood se bucura că vechiul lui prieten din copilărie se întorsese acasă.

— Nu-mi spune că Patria-Mamă nu s-a ţinut de cuvânt. Ce zici, frate, vrei să mă faci să cred că englezii sunt mincinoşi?

Râdea cu atâta poftă la propria lui glumă, încât n-am putut să nu observ că-şi mai pierduse câţiva dinţi de când mă uitasem ultima oară în gura lui spurcată.

Dar de ce-ar mai fi râs vărul meu dacă i-aş fi povestit ce se întâmplase atunci când încercasem să studiez dreptul pe vremea când eram în Anglia? Biroul Colonial avea cursuri de reabilitare destinate foştilor voluntari RAF din Indiile de Vest, ca să ne pregătească pentru civilie. Băiete, recunosc o ocazie atunci când o am în faţă, iar asta era numai bună de apucat. Uite – era şi dreptul pe listă. Nu eu îl pusesem acolo, ci ei – alături de contabilitate şi medicină. Am aplicat şi eu, dar atât de multe capete începuseră să se scuture, încât eram tentat să cred că toţi cei din Biroul Colonial aveau acelaşi tic nervos. Mulţi plescăiau din limbă, considerând că bietul ăsta de aviator avea vise care-i depăşeau cu mult condiţia. „Dreptul!” Le râdeau ochii în cap în timp ce-l măsurau pe visătorul ăsta jamaican din cap până-n picioare. Hlizeala gâlgâită a vărului Elwood i-ar fi îngheţat pe buze dacă ar fi

auzit ce mi-au oferit în schimb. Să mă fac brutar. O profesie bună, slujbe din belşug. Auzi! Brutar! Cum puteam să-i spun lui Elwood o asemenea poveste fără ca veteranul acoperit de glorie care eram să se transforme într-un mare fraier?

— Te-ai întors la momentu' potrivit, omule, mi-a zis Elwood. Nu te mai tot da pe după proştii ăştia de englezi, o să-i facem praf. Nimic nu ne mai poate opri acum.

Pe când eram un puşti, credeam că Elwood e fratele meu. Cricket în noroi, căţărat prin copaci, pescuit la râu – nicio amintire din copilărie nu era fără el. Aveam zece ani când mama lui, mătuşa Corinne – învăluită în parfum dulceag şi cu actele unei bucăţi de teren de lângă Kingston – venise să le spună tuturor că avea acum banii necesari să-şi ia fiul înapoi. A fost un moment destul de lung, în care eu, Elwood şi Lester ne uitam îngrijoraţi unul la altul, întrebându-ne pe care dintre noi avea să-l înhaţe. Elwood plânsese până nu mai putuse când aflase că mama lui nu era mama lui, ci mătuşa, că fraţii lui îi erau veri şi că, în loc de şapte surori, nu avea niciuna. Doar tata găsise o vorbă bună pentru bietul băiat în lacrimi – îi spusese că de-acum putea să fie liniştit pentru că în mod sigur nu era evreu.

— Au impresia că ne pot ţine în frâu cu constituţia asta pentru copii, a zis Elwood. Gata, suntem oameni în toată firea. Nu ne mai mulţumim cu firimituri de la masa lor. Ne hrănim singuri acum, frate.

Cât timp fusesem eu prins cu războiul, Elwood pierduse mare parte din nucile de cocos, banane, guava şi cuişoare într-un uragan. Furtuna asta cumplită luase cu ea tot ce adunase el în viaţă, ca să o facă să aterizeze cine ştie unde. Poate în Cuba. Bananierii care mai scăpaseră şi rămăseseră înfipţi în pământ făcuseră boala Panama. Cocotierii care îşi mai înălţau încă trunchiurile spre cer luaseră şi ei o boală care-i făcea să se îngălbenească. Zile la rând, mama lui stropise plantele cu o poţiune de la o vrăjitoare, iar Elwood

stătuse de veghe o noapte întreagă printre lilieci. Dar tot muriseră.

— Manley[10] ne-a oferit şansa să votăm. Dar ştie şi el că nu poţi mânca o cruciuliţă pe o bucată de hârtie. Ca să punem mâncare pe masă, tre' să ne conducem singuri. Ascultă la mine aici, Gilbert – nu mai avem nevoie de albi, nu ne mai trebuie spălăciţii. Eu zic să scăpăm şi de Busta. E prea lingău pe lângă englezoi. Jamaicăi îi trebe slujbe. Oamenii tre' să muncească.

Elwood trebuia să-şi găsească de lucru, orice fel de slujbă, ca să nu ajungă cu tot cu mama lui în ghearele diavolului. Să îngroape vite, să sape puţuri, să repare case stricate, să încarce vapoare. Ba chiar mai mult de-atât: să servească ceai englezesc şi sandvişuri drăguţe la clubul de cricket. Gătit în uniformă albă, vărul meu trebuia să-şi încline capul cu politeţe supusă, în timp ce mâinile ridicate îi făceau semn ca să-i solicite serviciile. Şi totuşi, nimic nu-i putea clinti lui Elwood încrederea în Jamaica. Nimic nu putea să-i afecteze credinţa încăpăţânată în preaiubita lui insulă.

— Frate, te-ai întors la momentu' potrivit, mi-a spus el. Eşti gata de treabă? Ascultă la mine, Gilbert, uită de drept.

Haide, am io o idee de afacere care să ne aducă o grămadă de bani.

Mi-a întins un exemplar terfelit şi pătat al unei cărţi. *Mierea între plăcere şi profit,* de Lawson, al cărei titlu auriu era aproape ilizibil. Entuziasmul lui Elwood s-a domolit doar puţin atunci când i-am zis repede:

— Frate, ce idee bună! Jamaica are nevoie de aşa ceva – să ne publicăm şi să ne tipărim propriile cărţi.

— Nu, frate, să creştem albine!

---

[10] Norman Washington Manley (1893-1969), om politic jamaican, care, împreună cu vărul său Alexander Bustamante, a susținut votul universal, pe care colonia l-a primit în 1944 (n.red.).

— Albine?

— Da, faci o groază de bani din miere.

Of, cum mai curgeau vorbele din gura plină de pasiune a lui Elwood! încălecându-se şi răsucindu-se unele peste altele, făceau tot soiul de giumbuşlucuri prin care să mă amăgească pe mine că e o şansă pe care pur şi simplu nu o pot rata. Mi-a făcut o demonstraţie pe propriul lui stup, aşezat singuratic în spatele casei, pe ai cărui pereţi de lemn vibra un roi gros de albine.

— E mai degrabă extinderea unei afaceri, mi-a explicat el. Ştiu de unde să pun mâna pe mult mai multe.

Îndemnându-mă să-mi bag degetul într-un mic borcan cu miere aurie, a spus:

— Gustă şi zi-mi dacă nu e cel mai dulce nectar pe care l-ai pus vreodată pe limbă.

Cu braţul pe umărul meu, cu gura aproape de urechea mea, mi-a zis:

— Am un băiat aci, nu-i prea departe – vinde to' ce are. Vrea să se mute-n Scoţa sau în nu'ş ce prostie de ţară. Are doozeci dă stupi, cu camere înrudite şi rame destule. Tot ce trebe – canal de alimentare, fumoar, voal. Şi toate colcăie de-albine. Cu regine tinere şi tot ce trebe. Şi aşa de multe borcane că zici că-i fabrică. A făcut destulă miere cât să-şi mute fundu' d'aici. Gilbert, îl văd pe Domnu'

Dumnezeu cum ne zâmbeşte şi ne-arată cu degetu' Lui stupii ăştia. Elwood m-a strâns şi mai tare de braţ, în timp ce îşi folosea cealaltă mână ca să arate cu degetul spre cer. Vino, zboară banii spre noi, nu trebe decât să-i prindem.

M-am uitat în gol când mi-a zis că ar avea nevoie de banii mei de demobilizare ca să facă achiziţia.

— Frate, e numa' pentru mici nimicuri.

Elwood avea să aibă grijă de albine, mătuşa Corinne trebuia să se ocupe de spălat şi umplut borcane, iar eu?

— Tu faci afacerea, frate. Mai întâi primeşti mult timp

liber, după care împărţim totu' pe din doo. Te-nvăţ to' ce ştiu. Imediat iese treaba. Ăsta e numa' începutu' – în curând o s-ajungem să vindem la toate magazinele de pe insulă. O Jamaica independentă are nevoie de oameni ca noi, a dat el grav din cap când a adăugat asta.

Ia spuneţi-mi, cam cât i-a luat să mă câştige de partea lui?

— Om de afaceri o să fii, Gilbert! Nu avocat, nici vorbă, domnule. Nu judecător şi, ţine minte, nici fermier. Om de afaceri, cu costum la patru ace şi toate cele.

Ai fi zis că-i dau lui Elwood poţiunea vieţii veşnice când i-am întins banii. Lacrimile din ochii lui erau oare de bucurie sau veneau de la fumul care umplea aerul înserării?

— Nu mă joc io cu tine, Gilbert, eşti fratele meu. Vreau să te văd un prosper om de afaceri jamaican. Haide, frate – în curând o să pocnim din degete şi un alb o să vină-n fugă să ne servească.

Sus, într-o căruţă trasă de un catâr, mi-a trecut prin minte că parcă m-am trezit dintr-un vis ca să trăiesc înapoi, în vremurile de demult. Elwood fusese cel care sugerase: „Putem să luăm catârul ca să mutăm stupii.

Economisim nişte bani, frate. Rămâne mai mult profit pentru noi doi, ha?"

Bătrâne aplecate peste garduri ne făceau cu mâna când ne vedeau pe drum, în timp ce catârul ăsta afurisit, urmărit de un roi glorios de muşte, găsea ceva gustos de ronţăit pe drumul din faţa lui sau se distra cotind aiurea sau pur şi simplu se oprea în loc, meditând poate la sensurile profunde ale vieţii. Cu un an înainte de întoarcerea mea, Elwood îşi schimbase vechiul camion cu atelajul ăsta tras de catârul şleampăt. Era mulţumit de aranjament – primise un catâr întreg pentru un camion făcut praf care trebuise mutat de la fermă în sute de bucăţi ruginite. În orice caz, în curând se aflase că în acest catâr erau de fapt două creaturi. La capătul din faţă, privindu-l în ochii lui mari şi nevinovaţi şi

mângâindu-l pe nările groase şi negre, puteai să-l hrăneşti din palmă. Dar dacă te nimereai la capătul din spate, te întâlneai cu o bestie cumplită care frământa din copite şi izbea cât colo. Mătuşa Corinne era convinsă că un diavol hain şi prefăcut îşi găsise culcuşul în picioarele din spate ale animalului. Dar poate tocmai caracterul lui duplicitar făcuse ca acestui catâr, despre care credeam cu convingere că era mascul, să i se dea numele de Enid. Aşa că, în timp ce-i vorbeam drăgăstos lui Enid la capătul din faţă, Elwood ataşa repede căruţa, înainte să apuce să se prindă capătul din spate. Dar plecaserăm deja de două ore de-acasă şi încă puteam să mai vedem acoperişul, când Elwood a urlat:

— Vino, frate, am o idee! Să trecem pe la Glenville, să-l facem să-şi folosească bine camionul.

În Anglia, pe când eram în RAF, dădusem cărbuni la lopată, cu mâinile degerate usturându-mă, până se transformaseră în carne vie; împinsesem, trăsesem şi târâsem avioane întregi prin noroi; ridicasem părţi mecanice mai mari decât un stat de om, dar tot mai găsisem atâta putere în mine încât să fredonez un cântec în timp ce munceam. Aici însă pufăiam şi horcăiam ca un moşneag, bodogăneam irascibil ca un filfizon de la oraş, căci, frate, nu mai întâlnisem niciodată aşa muncă din greu. Eram uimit de Elwood – aş fi putut să jur că vărul meu, slăbănog şi bălălău, s-ar fi rupt în două dacă greutatea ar fi fost prea mare. Dar fiecare efort îi făcea scândura de trup şi mai înfoiată, rotunjindu-se şi umflându-se de muşchi puternici ca de armăsar. Nu aveam nicio şansă să ţin pasul cu el când fiecare oscior din trupul meu striga „Gilbert, stai uşor, hei, stai să ne trântim niţel colea – că tare ne mai doare”.

Am legat toţi stupii cu frânghii, ca să-i mutăm. Cu grijă, ca şi când am fi umblat cu o bombă, am aşezat cu delicateţe cutiile grele, dar fragile, de lemn în camionul de împrumut. Elwood le-a şoptit uşor albinelor curioase dinăuntru:

— Şşşt, staţi aşa, uşor, nu mai e mult. Uşor, frate, cu grijă, a strigat apoi grosolan spre mine când le lăsam jos. Uşurel, băiete.

În orice moment, m-a avertizat el, în orice moment albinele puteau să se ridice roi. Am lăsat jos cutiile astea bâzâitoare, Elwood atent să le îndrepte perfect pe fiecare pe pământul tare, aplecându-se ca un artist să verifice cu degetul unghiul fiecăruia.

— Adu-mi lemn, Gilbert… Acum dă-mi o piatră, hai… ridică… ţine… nu, înapoi… stai.

Douăzeci şi doi de stupi au fost aşezaţi cu aceeaşi grijă. Ne-a luat câteva ore, dar Elwood, uitându-se la rândurile de stupi ponosiţi şi cenuşii, roşi de intemperii, i-a proclamat cu mândrie Regatul Albinelor (mă rog, mie mi se părea mai degrabă un cătun de bordeie). Înfăşurat în văluri ca o mireasă, Elwood a ridicat dintr-unul din stupi o ramă care colcăia de un strat gros şi negru de albine nedumerite. Intre timp eu, nervos şi fără apărare, stăteam nemişcat ca moartea, disperat să cred în asigurările lui că un trup care nu se mişcă scapă de înţepături. Pufăind fum ca să le liniştească pe cele agitate, a verificat să nu fie nici unele prea îngrămădite, să nu le fie prea cald, iar o regină să domnească în fiecare stup.

În lumina înserării, m-am aşezat singur să mănânc un mango, sub adăpostul arborelui de guango. Epuizat, cu muşchii încă pulsând după o muncă asiduă cu care nu eram deloc obişnuit, mă simţeam însă mult prea obosit ca să pot dormi. Un fum alb, strălucitor, se ridica fantomatic prin verdele adânc. Enid mesteca zgomotos meişorul preferat. Puteam să îl aud pe Aubrey din ferma vecină cum fluiera ca să-şi cheme vacile la fâneaţă, pentru masa de seară. Un cârd negru de ciori şi-a luat zborul pe cer, întorcându-se acasă. O şopârlă de copac a zvâcnit, prinzând cu limba ei lipicioase viermii de sub scoarţă. Greierii cântau ritmic, ca nişte

ţambale. Strălucirea licuricilor îmi bâzâia în cap ca nişte gânduri fugare, în timp ce albinele, ca nişte puncte, se întorceau la stupi, fără să ştie că lucrau pentru mine. Era o insulă minunată. Cu promisiuni la fel de dulci ca mierea care va începe curând să se scurgă din faguri. Mi-am înfipt degetele în pământul afânat care se întindea sub ele. Dacă le-aş fi ţinut aşa suficient, cu siguranţă patria asta roditoare m-ar fi făcut să prind rădăcini.

Spuneţi-mi, cine poate să-i găsească vreo vină lui Enid? Stomacul îmi ghiorţăia flămând de ceva vreme, chinuit de aroma dulceagă a puiului pe care îl prăjea mătuşa Corinne şi de mirosul pâinii de porumb pe care o cocea. Elwood îşi ridicase ochii din ziarul lui când catârul, mirosind mâncarea, a început să ragă, la fel de intens ca ţipătul de bebeluş, ca să-şi primească hrana. Inutil i s-a adresat încet:

— Enid, vin acum, frate.

Gardul de care era legat catârul era şubred. Oare de câte ori eu şi cu Elwood ne uitasem unul la altul, cu promisiunea fermă că trebuie să reparăm îngrăditura asta? Mâine, poimâine sau poate în ziua care va urma? Vă spun sigur, capătul furios al lui Enid hotărâse că era de-ajuns! Cât i-a luat lui Enid să dărâme gardul? N-am auzit prea bine, căci mătuşa Corinne tocmai aşeza în faţa noastră o farfurie cu pui zemos şi bine condimentat. Ne-a plesnit pe amândoi când am vrut să punem mâna pe carne şi ne-a ordonat ferm să ne potolim până se întoarce de la bucătărie. Elwood şi cu mine eram extrem de ocupaţi în tăcerea noastră: cu câte o aripă din puiul prea fierbinte ca să-l apuci, trăgeam doar cu dinţii de carne, răsuflând larg ca s-o răcim, în timp ce ne uitam după mătuşa şi ne făceam semn unul altuia să tăcem. Am auzit catârul abia când mătuşa Corinne ţipa din toate puterile la noi ca să ne cheme. Enid intrase pe pajiştea cu albine.

Ca şi când ar fi vrut să-şi dea jos din cârcă un călăreţ

imaginar, picioarele din spate ale catârului loveau necontrolat aerul. Primul stup a căzut ca un biscuit sub copita care-l lovea. Şi un ghem întunecat de albine negre s-a ridicat din dărâmături.

— Ferestrele, veniţi repede să închidem toate ferestrele! Elwood era însufleţit de panică şi împărţea comenzi. Gilbert, mişcă, frate, haida-de, închide uşile şi ferestrele!

Unu, doi, trei alţi stupi s-au prăbuşit sub loviturile catârului, lăsându-le pe albinele fără casă să zboare în căutarea vinovatului. Atacaţi de albine furioase pregătite să se apere, ochii catârului s-au bulbucat albi, sălbatici, îndureraţi de forţa înţepăturilor. Înnebunit de-acum, a apucat-o turbat peste câmp, fără să-şi dea seama că punea la pământ fiecare stup, ca pe nişte popice. Albinele furioase, adunate ca într-un nor negru de fum, au luat urma catârului care le lovea şi l-au acoperit în întregime. Eu rămăsesem nemişcat, pentru că, dacă stăteai nemişcat, albinele nu te mai înţepau.

— Gilbert, ai de gând să te uiţi cum ne mănâncă de vii, frate?

Elwood mă zgâlţâia de umăr în timp ce se zbătea să-şi pună vălul şi să între în hainele impermeabile, cu mănuşi. O zumzăială de mină – acolo mai auzisem sunetul ăsta: albinele astea rezonau ca o bombă aruncată.

Odată închise ferestrele, bâzâitul ăsta mortal s-a mai estompat niţel. Dar albinele, nesigure pe cine ar fi trebuit să dea vina pentru că fuseseră aruncate în aer într-un mod atât de nepoliticos, veneau şi se izbeau de geamuri ca nişte puncte negre. Mătuşa Corinne a căzut în genunchi, rugându-se cu voce tare:

— Doamne, apără-ne pe noi de năpasta albinelor ăstora… Doamne, apără-mi fiul…

În acelaşi timp, cu acelaşi ton rugător care îi transformă în eroi pe cei ale căror inimi se frâng când îl aud, catârul răgea

atât de tare încât toată lumea pe o rază de câţiva kilometri să afle că era măcelărit cu încetinitorul. Şi, fără să ştie, copitele lui încă mai găseau albine pe care să le supere.

Elwood era afară. Ferindu-se de catâr, a aprins un foc cu rapiditatea unei scene de film derulată cu viteză. Toţi stupii erau acum la pământ, iar conţinutul lor zburător se ridica precum funinginea, ca să se lipească de toate părţile componente ale catârului. Mătuşa Corinne, trezită din lamentaţia ei, era acum gata să ucidă. Lovea cu mătura în toate albinele alea care ajunseseră rătăcite să bâzâie prin casa ei. Dărâmând tablourile din pereţi, bibelourile de pe rafturi, vâna albinele peste tot ca pe nişte hoţi, în vreme ce ecoul răgetelor de agonie ale catârului se lovea de fiecare perete. Loveam şi eu prosteşte cu acelaşi ziar răsucit căruia Elwood îi dăduse foc – în speranţa că fumul alb ridicat din foile arse le va mai linişti – dădeam amândoi demenţi din braţe. Enid nu mai era de mult un catâr: albinele înnebunite îl acoperi seră cu totul şi-l făcuseră să pară mai păros decât un grizzly. Ţipa strident, dând iar şi iar ocol câmpului, lovind şi scuturându-şi capul ca să alunge albinele înţepătoare din urechi, din ochi, din gură. Trecuse oare o oră sau o zi de când îl tot priveam, chinuit, până să se prăbuşească? Un milion de albine îi străpunseseră pielea şi îl umpluseră cu otravă. Oare cât timp auzisem zbieretele alea sufocate care-ţi frângeau inima, până când catârul să cadă, aproape graţios, într-un genunchi? A căzut apoi şi în celălalt şi a rămas aşa o vreme, de parcă s-ar fi rugat, înainte să se prăvălească cu tot trupul, căzând greu ca plumbul la pământ. Gemea acum, iar din când în când un freamăt violent îi scutura corpul, iar copitele loveau ca şi când ar mai fi tropăit încă pe pământ. Cu albinele sălbatice târându-se pe el, dacă nu i-ai fi văzut pieptul ridicându-se şi coborând ritmic, l-ai fi luat drept o blană veche acoperită de purici şi aruncată neglijent pe undeva, pe jos.

Fără să îndrăznesc să ies, inutil, neputincios, slab ca o muiere, îl priveam pe Elwood care înconjura cu grijă carcasa muribundă a catârului. Şi toate albinele noastre de care se alesese praful. Cele mai multe erau moarte şi căzute pe pământ, cu trupuşoarele lor micuţe rupte în două de înţepătura ucigaşă. Restul zburaseră în altă parte, în roiuri negre furioase, se lansaseră în briză, spre alte zări.

Am râs. Ce altceva puteam să fac? Am râs când Elwood a catalogat tot incidentul ca pe un mic recul. Pierdusem albinele, pierdusem stupii, pierdusem catârul. Pierdusem toţi banii mei. Ne mai rămăseseră numai borcanele pline cu soare. Oare Elwood era prost sau doar făcea pe nebunul? Nu puteam să-mi dau seama în clipa aia.

— Hai, frate, ai niţică credinţă, a zis el, alungând incidentul cu o fluturare de mână, ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat.

— Am pierdut totul, i-am spus. În ce vrei să mai cred?

— Frate, da' n-am pierdut totul! Au mai rămas doi stupi care plesnesc de miere.

N-am găsit cuvinte pe care să le spun fără să sune a înjurătură.

— Hai, frate, nu lăsa botul. Nu te uita aşa dărmat la mine; ţi s-a-ngroşat sângele de la prea multă ceaţă în Anglia. Ascultă aci la mine, am io o socoteală. Luăm câţiva băieţi, pe Aubrey, pe Glenville şi încă vreo câţiva, şi mergem să căutăm albinele. Nu s-au dus departe. Au găsit vreo gaură în vreun copac şi s-au adăpostit acolo sau se odihnesc în vreun tufiş. Putem să le găsim şi să le-aducem 'napoi. Ascultă la mine, ştiu că n-o să le găsim pe toate. Da' o să fie destul ca să-ncepem iar ce ţi-am povestit.

— Vrei să ne ducem să găsim albinele? am întrebat.

— Eu, tu şi câţiva băieţi.

— Elwood, crezi că o să fug ca nebunul pe insula asta, căutând nişte albine rătăcite?

— Da, frate. Dup-aia putem să reparăm şi nişte stupi. Un

cui, două, unde trebe şi sunt ca noi.

— Un cui, două… Elwood, nu eşti în toate minţile? Ţi-ai pierdut capul?

Forţa cu care strigasem l-a împietrit pe el şi m-a uimit pe mine. M-a privit întrebător, devenit din nou copil, curios să afle dacă ceea ce mă anima era furie adevărată sau doar mă prosteam.

— Elwood, n-o să fug aiurea pe insula asta căutând albine.

— Atunci ai tu să-mi dai o idee mai bună, domnule Soldat – domnule Războinic?

Atunci i-am spus:

— N-o să dăm niciodată lovitura aici.

— Frate, ascult-aici, n-auzi ce-ţi zic? Putem să adunăm albinele 'napoi. E doar un mic necaz. Mâine-i ziua-n care o luăm iarăşi de la capăt.

— Elwood, ia spune-mi, ştii că asta e o insulă mică?

— Ce tot blodogoreşti acolo?

— Ascultă, frate! Am fost în Anglia, am fost în America.

— Şi ce?

— Acolo ai toate şansele din lume.

— Ai şanse şi-aci, dacă le cauţi unde trebe.

— Atunci de ce sunt atât de mulţi tineri şi tinere care îşi doresc paşaport? De ce vor atâţia slujbe şi dau bir cu fugiţii din locul ăsta? Elwood, am văzut cu ochii mei. Lumea e mai mare decât în toate visele tale. Asta e o insulă mică. Frate, abia ne agăţăm de ea să nu cădem.

— Bodogăneşti prostii, frate.

— Toată lumea se mişcă. Acum e momentul.

Cu ochii holbaţi de impactul vorbelor mele, Elwood a răspuns:

— De-ăsta-mi eşti, văd eu bine, te-ai făcut şi tu lingău cu britanicii.

— Am nevoie de o ocazie, Elwood. Am nevoie să avansez.

— Vrei să te-ntorci în Anglia.

— Nu pot să dau lovitura aici, frate.

— De ce nu vii cu mine la o întâlnire? O să-ţi arăt cum se hrăneşte viitorul. Jamaica independentă o să ne poarte de grijă.

Fusesem la mai multe astfel de întâlniri. Tineri furioşi, care nu aveau nici măcar destui bani cât să-şi pună nişte haine decente pe ei sau cărora li se stricau dinţii în gură, se băteau unii cu alţii pentru limba asta minusculă de pământ. Se dondăneau pentru cine avea să primească jumătatea mai mare. Frate, se certau până şi pentru cine avea să le fie viitorul stăpân.

— Când o să scăpăm de albi… a început Elwood.

— Termină! Elwood, nu vezi? Când o să scăpaţi de albi, o să vină un negru care să vă ducă cu vorba.

— Pe mine nu mă duce nimenea cu vorba. Negrii o să conducă.

— Eşti un visător, Elwood.

— Iar tu eşti un jamaican. Te-ai născut jamaican. Aşa o să şi mori. Jamaica nu-nseamnă nimica pentru tine, frate? De ce vrei să pleci?

— De ce nu?

— Oh, şi io sunt visătorul, nu? Cum o s-ajungi în Anglia? Ai nevoie de bani. Sau poate o să-noţi? Sau o să te strecori în gentuţa vreunei doamne bogate şi o s-o rogi să te care pân-acolo?

— Nu ştiu, dar trebuie să încerc.

— De ce? De ce să vrei o lume-ntreagă când ai aci o bucăţică de speranţă? Stai. Stai şi luptă, frate. Luptă până când o să găseşti ce-ţi doreşti. Frate, luptă de data asta pentru patria ta.

— Elwood, am obosit să mai lupt.

Uitându-se la mine ca şi când aş fi fost un străin care tocmai apăruse în curtea lui, nu mi-a mai adresat niciun cuvânt, ci doar clătina încet din cap şi îşi sugea dinţii.

Apoi, ridicându-şi capul fără să mă mai privească, a spus încet:

— Ah, Gilbert, ştiu c-o să faci asta. Ştiu c-o să pleci ca să trăieşti în ţara Babilonului. Ştiu că n-o să stai aici. Vrei să ştii de unde ştiu? Hai să-ţi spun, Gilbert. Poate că arăţi ca noi, da' nimic n-o să schimbe faptu' că taică-tău era alb.

Eram un uriaş care trăia pe o insulă nu mai mare decât tălpile pantofilor mei. Oriunde m-aş fi întors, dădeam cu ochii de mare. Palmierii pe care turiştii îi admirau crescând atât de frumos pe fiecare ţărm erau zăbrelele închisorii mele. Orizontul era graniţa mea chinuitoare. Invidiam pelicanii, invidiam ciorile – aveau aripi cu care puteau să zboare cu uşurinţă din locurile astea ca să se odihnească în altele. Devenisem un palavragiu care vorbea despre lucruri mari chiar şi atunci când mărunţişul din buzunare mă trăda drept nebun. Oh, erau mulţi cei ca mine, hălăduind pe insula asta mică, cu mintea plină de imaginea locurilor pe care le văzuseră cândva. Dacă ne ascultai, îţi povesteam – îţi deschideam ochii mari cu poveşti despre război şi despre Patria-Mumă. Îţi povesteam despre bombe, despre avioane, despre gloanţe şi arme. Despre ceaţă, despre zăpadă şi despre bruma de toamnă. Haide, pune o întrebare la care ai vrut mereu să afli răspunsul. Regele – ah, un bărbat deosebit, la fel ca şi Shakespeare. Placat cu aur nu era, e drept – dar da, pe asfalt apăreau diamante când ploua.

Când oglinda nu-mi mai arăta decât o imagine dezgustătoare, o fată drăgălaşă ca Celia Langley, care-şi pierdea răsuflarea entuziasmată de poveştile mele de călător, m-a făcut să mă simt din nou ca un prinţ. Nu aveam nici cea mai mică intenţie să-i fac curte, singura mea nevoie era să fiu obiectul adoraţiei ei. Să o vrăjesc, să o ameţesc. Vino, hai să-ţi spun poveşti adevărate, să-ţi spun minciuni, să-ţi spun visuri pe jumătate coapte.

Dar cu Hortense, picioarele mele dăduseră de teren sigur

cu o asemenea forţă încât gleznele aproape că-mi trosniseră. Cum putea oare această femeie, care era cu câţiva centimetri sub nivelul privirii mele, să mă privească de sus, atât de sus încât să mă facă să mă simt un biet pitic? Oh, era drăguţă – o piele aurie care lăsa o uşoară nuanţă rozalie să-i coloreze obrajii rotunzi. Ochii vii – căprui şi mari, cu gene lungi care băteau ca nişte aripi de fluturi. Iar buzele îi erau, probabil, moi şi fermecătoare, atunci când nu erau muşcate de enervare sau nu aveau colţurile ridicate într-un zâmbet de infinit dispreţ. Frate, când se îndoia de cine ştie ce, sprâncenele i se ridicau atât de sus pe frunte încât păreau suflate acolo de vânt. Cum învăţase femeia asta să zâmbească atât de batjocoritor? Era oare din cauză că puţea în jur sau de-aia îşi mirosea mereu buza de sus? Până şi urechile ei te puteau batjocori. Hai să fim serioşi, se alegea praful de vorbăria mea în faţa dispreţului ei.

Nu mă plăcea. Chipul meu o făcea nefericită, glumele mele o încurcau, poveştile mele de război o plictiseau, iar cele despre Anglia o făceau să caşte. Aşa că am crezut că râde de mine când mi-a oferit cele 28 de lire şi 10 şilingi de care aveam nevoie ca să plec în Anglia.

— Pot să-ţi împrumut eu banii, a fost tot ce mi-a spus.

Şi nu a adăugat nicio explicaţie. Frate, nici nu-mi mai amintesc dacă măcar a zâmbit. Am râs, un fel de chicotit pe care-l scoţi când cineva râde de tine în felul ăla care ţie nu ţi se pare deloc amuzant. Dar ea mă privea atât de serios, încât m-a făcut să mă gândesc imediat cum aş putea să-i dau banii înapoi. Entuziasmat de-acum, hotărâsem că-i voi trimite bani în fiecare săptămână. Mai puţin la început, până mă pun pe picioare şi începe să-mi meargă treaba. Uneori mai mult, alteori mai puţin, dar voi trimite în fiecare săptămână până când femeia asta îşi primeşte banii înapoi. O să scriu totul într-un carneţel, ca să nu apară probleme. Onoarea mea o să se îngrijească de plata datoriei. Ascultaţi aici, îmi trecuse

chiar prin minte să mă înţep în deget, ca să pecetluiesc promisiunea cu sânge. Dar ea încă nu terminase cu mine. Fără să încerce să mă convingă, fără vorbe pretenţioase, fără declaraţii de dragoste, m-a anunţat că va trebui să mă însor cu ea pentru banii ăştia. Femeia asta căuta o cale de scăpare, iar eu aveam să fiu spinarea pe care o va călări ca să reuşească.

Când am plecat de lângă ea în ziua aia, m-am dus să mă refugiez la adăpostul arborelui de guango. Şopârlele de copac încă mai scurmau cu limba în scoarţă, iar greierii încă mai şuierau ca ţambalul. Dar pământul era acum pergamentos şi uscat – mult prea tare pentru ca eu să-mi pot înfige degetele adânc în el. Acolo am plâns. Nu sunt prea mândru să recunosc că am suspinat ca un băieţel pierdut de mama. Eram înfrânt. Nu aveam decât o singură cale de ales. Dacă Hortense avea banii cu care să mă cumpere, atunci, haideţi să recunoaştem, preţul meu nu era prea mare.

Nouăsprezece

Gilbert

Vedeţi voi, cei mai mulţi dintre băieţi priveau în sus. Poate că păşeau pentru prima oară pe pământ londonez, cu genunchii tremurând pe teren sigur după lunga călătorie pe mare, dar curiozitatea le ridica privirile în sus. În sfârşit au ajuns în Londra. Şi ascultaţi-mă bine, Patria-Mamă – acest loc aproape cunoscut – îi tulbura pe aceşti băieţi din Jamaica. Ia uite-i cum arată cu degetul la trenul care zăngăne peste un pod. Par şocaţi să vadă cum fumul în vălătuci pufăie în sus, printre albiturile puse la uscat: cearşafuri, izmene sau bonete de copii. Haide, n-au mai văzut niciodată case atât de înalte, toate la fel. Şi ăsta ce e? Un coş? Fac focul în case aici, în Anglia? Nu se poate! Şi de ce pare totul atât de neîngrijit?

Nici măcar soarele nu poate să aibă o altă culoare în afară de gri. Se holbează la oamenii care se holbează la ei. Frate, femeia asta pare aşa de posacă. Traficul îi face să-şi întoarcă privirile dintr-o parte în alta. Uşor, băiete, ai grijă! Ia uite, vezi un alb care conduce un autobuz? Şi acolo, poţi să-ţi crezi ochilor? Un alb care mătură drumul!

Dar veteranul ăsta din RAF a văzut tot ce se putea vedea, în timpul războiului. Aşa că eu priveam în jos, spre deosebire de ei, băieţii nou-veniţi.

Tocmai mă întorceam în Anglia şi chiar acolo, pe asfalt, în faţa mea, am dat cu ochii peste o broşă. Ce mai semn de noroc, ce mai şansă! Pierdută pe jos, această bijuterie ovală preţioasă strălucea cu acel verde irizat al unui colibri prins în razele soarelui. Mătuşa Corinne şi-ar fi ridicat braţele în sus spre Ceruri, zicând că e un semn.

Iată gândurile care-mi treceau prin minte în cei trei paşi pe care i-am făcut ca să ajung la broşă. Unu: poate a căzut de pe haina unei femei tinere. Aşa că norocul meu era ghinionul altuia. Doi: o bătrână o scăpase din poşetă; poate că cel mai bine era să o duc la poliţie. Şi trei: Hortense – broşa asta de un verde atât de închis i s-ar potrivi foarte bine. I-am invocat imaginea în minte. Mă şi vedeam luând broşa, prinzându-i-o în piept, lângă gât, aproape de pielea ei cafenie ca aluna. Şi iat-o şi pe ea, atingând broşa şi înălţând capul, să-mi zâmbească.

Toate astea le rumegam în timp ce mă apropiam din ce în ce mai tare. Tocmai mă pregăteam să mă aplec să iau broşa când, ce să vezi… a zburat cât colo. Nişte pete negre au umplut imediat văzduhul. Bijuteria aia nu era nici mai mult, nici mai puţin decât un roi de muşte surprins de razele soarelui, iar irizarea aceea strălucitoare venea din mişcarea agitată a trupurilor lor minuscule. Ochii mei nu mai credeau ce vedeau. Pentru că, după ce şi-au luat zborul, m-am trezit în faţa unui rahat maro de câine pe care se adunaseră cu

toatele. Să fi fost acesta un semn ceresc? Poate că da. Căci unul dintre băieţii nou-veniţi cu ochii întorşi peste tot a mers drept înainte şi a călcat fix în rahat.

Ia să dormi în aceeaşi cameră înghesuit cu alţi şase oameni şi o să ajungi să-l cunoşti foarte bine pe fiecare dintre ei. Nu pentru că o să-ţi spună de ce a părăsit Jamaica sau pentru că o să se ofilească de dorul iubitei pe care a lăsat-o acasă. N-o să-ţi povestească despre mama sau amintirile din copilărie, şi nici despre visele pentru viaţa mai bună pe care o căuta în Anglia. Nicidecum. Ce ajungi să ştii mai intim decât o iubită este sunetul pe care fiecare dintre ei îl scoate în somn. Uite, Winston, de exemplu: în fiecare noapte o să vorbească în somn zicând „hai, dă-ncoa". Fratele lui geamăn, Kenneth, dormea plescăind din buze, ca şi când ar fi supt dintr-o bucată de pepene. Eugene şi Curtis sforăiau. Amândoi sunau ca şi când ar fi fost un motor stricat. Dar dacă strigai „Linişte, frate!", Eugene se conforma, în timp ce Curtis se trezea imediat. Respiraţia gurii deschise a lui Cleveland puţea de parcă ieşea din dos, în timp ce Louis îşi petrecea noaptea scărpinându-se şi dimineaţa întrebându-se de ce are pielea iritată.

Veteranul ăsta din RAF dormise însă în barăci cu mai mult de şase oameni şi toată lumea ştie că mai greu ca la război nu e nicăieri în viaţă. Dar somnul în cămăruţa asta împuţită, faptul că trebuia să treci peste trei paturi ca să ajungi la al tău, să vezi cum un băiat sare din patul lui să plece la muncă în timp ce un altul se întoarce de la muncă şi sare să-i ia locul, să auzi cum omul ăsta te înjură şi-ţi cere să taci ca să poată dormi, în timp ce tu te chinui să te îmbraci, ca să arăţi respectabil pentru încă o zi, să încerci să te razi fără apă şi să ronţăi cereale fără ca zgomotul să-i deranjeze pe ceilalţi, când treci prin toate astea ai putea să juri că războiul e ca un cântec de ciocârlie.

Dar încă tremurând după lungul drum pe mare cu

Windnish, acestea erau totuşi primele săptămâni ale jamaicanilor în Anglia. Şi fiecare dintre noi era la fel de plin de credinţă ca o Biblie: ne însufleţea încrederea că vom găsi un loc drăguţ unde să locuim în Anglia: o baie, o bucătărie şi un petic de grădină. Aceste două camere amărâte şi ticsite pe care ne lăsase să le folosim un prieten al lui Winston erau un aranjament temporar. O noapte, poate două. Era mai discret decât la adăpost. Şi mai bine decât la azil. Eram acolo de două luni! Două luni şi ospitalitatea asta intimă începea să-mi tulbure încrederea. Aveam nevoie de un loc de unde să încep să trăiesc.

Oare câte porţi deschisesem? La câte uşi bătusem? Ia să număr uşile care se deschiseseră încet şi se închiseseră rapid, înainte chiar ca doar respiraţia mea să ajungă să le treacă pragul. Frate, domnii şi doamnele astea proprietărese din Anglia n-aveau decât să inventeze scuze. Dacă aş mai fi avut încă uniforma – un băiat ciocolatiu îmbrăcat în albastru – oare m-ar fi privit cu alţi ochi? Mi-ar fi mulţumit, oare, pentru dulceaţa victoriei, mi-ar fi scuturat mâna şi m-ar fi invitat la ceai? Sau aş fi văzut tot aceeaşi privire îngheţată de oroare care le întuneca zâmbetul pe faţă aşa cum norii întunecau chipul soarelui, în timp ce, cu o politeţe nobiliară, mă informau că nu mai aveau camere libere? Sau poate i-aş fi ascultat în timp ce mă anunţau, cu delicateţe: „Ei bine, am camera şi probabil că ţi-aş fi închiriat-o, numai că am o groază de chiriaşi şi nu le-ar plăcea dacă aş da-o unui individ de culoare.” S-ar fi asigurat însă că îi înţeleg: „Nu e vina mea; dacă ar fi fost vorba numai de mine, ţi-aş fi închiriat-o.” Apoi mi-ar fi porcăit caracterul vreunuia care, mi se dădeau asigurări ferme, nu suporta să se uite la unul ca mine. Frate, aveam ditamai lista de oameni cărora nu le-ar fi plăcut să mă mut acolo: soţul, soţia, femeia în casă, vecinii, ba chiar, ia ascultaţi aici, mi se spusese că până şi copiii s-ar îngrozi dacă un negru ar veni să stea cu ei în casă. Poate aş face bine să

încep o expediţie – ia să mă întorc în timp şi să dau de sursa acestui refuz. Mai întâi soţul, apoi soţia, apoi femeia în casă, vecinii, copiii. Dacă fiecare dintre ei îmi va spune că nu e vina lui, ci a celui de dinainte, aş ajunge, în cele din urmă, la capul răutăţilor. Şi i-aş spune în faţă: „Deci tu eşti cel care îi urăşte pe negri, înţeleg.”

Disperarea m-a făcut să-mi amintesc de Nevern Street 21, SW5. De pe bucăţica aia de hârtie pe care o citisem pentru prima oară pe un câmp din Lincolnshire, cu mulţi ani în urmă. Şi de pe plicurile pe care scrisesem adresa cu caligrafia mea cea mai îngrijită. Cine ştie? Poate din casa aia nu mai rămăsese decât o gaură în drum, iar vecinii încă mai vorbeau de bomba care a lovit-o. Un străin venise poate la uşă ca să se gândească bine la cine locuise cândva acolo. Poate că pumnul unui soţ furios o să fie tot ce-o să primesc. Dar nu doar picioarele mă dureau într-atât cât să nu-mi pese.

Tulburarea îmi făcea mâna să tremure când am sunat la soneria care nu funcţiona. Am ciocănit. Cea care a deschis uşa a fost Queenie Bligh. Şi m-a privit din nou la fel ca atunci când mă văzuse prima oară. Preţ de două clipe, a crezut că sunt altcineva. Apoi chipul meu i-a revenit în minte şi mi-a zis:

— Ce spui, dacă nu-i chiar aviatorul Gilbert Joseph. Ia zi, ce dracu’ s-a-ntâmplat cu tine?!

1948

Douăzeci

Hortense

Bărbatul ăsta m-a trezit cu brutalitate, scuturându-mă de umăr:

— Haide, mi-a zis, ţi-am făcut un ceai.

Nu trezirea mă îngrijora cel mai tare, ci fumul alb care ieşea pufăind din gura lui, de parcă era diavolul însuşi.

— Trebuie să plec la lucru acum, a spus el, în vreme ce fumul ieşea din el de parcă l-ar fi ars un foc pe dinăuntru.

Mi-am tras pătura pe lângă mine.

— Nu te ating. Mă duc la lucru.

Ridicându-mi capul de pe pernă, am văzut cum respiraţia iese ca o perdea de abur din propria mea gură. Abia când am simţit înţepăturile frigului pe obrajii descoperiţi, ascuţite ca acidul, mi-am amintit că eram în Anglia.

— E frig azi, nu? a zis el.

Trează de-acum, sub aşternuturile prea subţiri, trupul meu a început să tremure.

— Vino, bea nişte ceai să te încălzeşti. Trebuie să plec la lucru acum.

A pus o ceaşcă pe masă. O privire aruncată spre fereastră îmi spunea că încă mai era noapte afară. Bărbatul ăsta nu-mi spusese niciodată că lucrează noaptea. A tras într-o parte perdeaua zdrenţuită, dar nu era nicio diferenţă de lumină – asta n-a făcut decât să mai aducă un val de frig care m-a lovit fix în celălalt obraz.

— E dimineaţă, mi-a zis.

— Dimineaţă? am exclamat.

— Da, e aproape şapte.

Dar nu era nici urmă de soare, nici măcar o rază cât de mică. Oare cum se trezeau păsările în ţara asta şi de unde ştiau când să cânte? Le trezea Gilbert cu o ceaşcă de ceai?

— E prea întuneric, am zis.

— E iarnă. E mereu întuneric în dimineţile de iarnă, mi-a zis în timp ce se aşeza greoi în fotoliu şi îşi lega şireturile de la pantofi. Şi se face şi întuneric devreme, a continuat, deşi nu mi se adresa mie, ci mai degrabă gândea cu voce tare. Aproape toată ziua e întuneric. Uneori, dacă mai şi clipeşti,

aproape că ratezi lumina zilei.

Am întins mâna după ceai, dar mi-a fost teamă că frigul o să-mi ia pielea de pe ea, aşa că am băgat-o repede la loc, sub aşternut.

— O să fac eu focul pentru tine, a zis el înfăşurându-se în haina lui mare şi întunecată. Dar dacă se închide, trebuie să pui bani în gazometru. Crezi că poţi să faci asta?

Nu i-am răspuns, ci doar mi-am întors capul de la el. Nu eu eram proasta în toată povestea asta.

— Mă întorc la ora şase. Crezi că poţi să-mi pregăteşti ceva de mâncare? Sunt nişte ouă şi cartofi în dulapul de lângă chiuvetă. Poţi să-mi faci nişte cartofi pai?

O spusese aproape plângăcios, aşa că mi s-a făcut milă de el.

— Sigur, i-am spus.

Apoi a plecat.

Douăzeci şi unu

Gilbert

Mă obişnuisem să trec tulburat prin dreptul uşii lui Queenie. Acel ultim rând de scări mă făcea să mă simt ca un criminal care păşea tiptil în şosete. Mă jur că mă străduiam să merg în vârful degetelor ca să nu fac zgomot şi să o trezesc. Era dis-de-dimineaţă – nici măcar păsările nu simţiseră că începe o nouă zi – şi mă apropiam de uşa ei atât de încet încât picioarele mele nici nu atingeau podeaua, ci pluteau parcă deasupra linoleumului.

— Gilbert, am auzit-o strigându-mă.

Frate, femeia asta avea un auz atât de fin încât probabil că putea să-mi audă şi degetele trosnindu-mi în ciorapi.

— Gilbert, tu eşti?

Trebuia să zbor cu aripi de înger de la fereastra mea ca să

pot să o evit.

— Nu, am răspuns.

— Ştiu că tu eşti, a zis, scoţând capul pe uşă.

De unde? voiam s-o întreb. Zi-mi de unde ştii, pentru numele lui Dumnezeu, de unde ştii când sunt prin preajmă?

— Queenie, tocmai plecam la lucru. Vrei să întârzii?

— Nu durează decât un minut.

Norocul e un lucru ciudat. Pentru unii, un câştig mare la cărţi înseamnă noroc. Sau să găsească o bijuterie pe jos, pe o stradă din Londra. Ăla sigur e noroc. Dar în timpul războiului, norocul luase alt înţeles. Bomba care tocmai te-a ratat e noroc. Tot noroc e şi dacă rămâi doar fără un picior, dar cu capul pe umeri. Ţi-a murit toată familia, dar mama a supravieţuit? Felicitări, eşti un tip norocos! Lăsaţi-mă să vă spun ce înseamnă norocul pentru un individ de culoare care tocmai s-a dat jos de pe vapor, în Anglia. Noroc e să dea peste Queenie Bligh. Noroc e să văd că are o casă mare şi că e fericită să mă ia pe mine şi pe alţi câţiva băieţi în chirie. E mai bine decât să bei cel mai bun rom dintr-un pahar de aur – e noroc în stil englezesc.

Cu ceva vreme în urmă, Queenie era încă blonda aia drăguţă care se apleca peste masă şi-şi împărţea cu mine brioşa. Şi, cu toate că nu mai eram îmbrăcat în uniformă, eram încă – şi aşa, în costumul meu cel bun – unul dintre băieţii în albastru. Fericită să mă aibă în preajmă, la ea acasă, îmi făcea ceai. Şi, în timp ce sorbeam băutura, stăteam de vorbă. Despre povestea aia cu socrul ei: „Totul e în trecut", îmi spunea ea. Nu trebuia să-mi fac griji. Iar despre soţul ei: „Nu ştiu ce s-a întâmplat cu el, dar trebuie să-mi văd de viaţa mea, Gilbert." Avea nevoie de ajutorul meu – era o femeie singură. Mă epuizase. Sărea într-un picior şi râdea în timp ce mutam mobila prin casă în aşa fel încât să poată scoate camerele la închiriat. Vă spun, în fiecare seară din zilele alea de început, mă puneam în genunchi să-i mulţumesc

norocului care mă lovise şi să blestem jurămintele acelea grăbite de căsătorie. Să o întâlnească pe Queenie Bligh era cel mai mare noroc peste care putea să dea un jamaican.

Apoi Winston şi Kenneth se mutaseră acolo. Chiria pe care ne-o cerea Queenie mă făcuse să mă scobesc în urechi şi să mai întreb o dată, de teamă că nu auzisem bine. Trei lire pe săptămână de fiecare pentru camerele astea prăpădite? Winston şi chiar şi Kenneth rămăseseră cu gura căscată, uluiţi de ce auzeau, în timp ce ea ne asigura că nu avea de ales decât să ne ceară o asemenea sumă. Iar când i-am adus chiria pe prima săptămână, sâmbătă dimineaţă, m-a anunţat că cineva lăsase uşa deschisă prea mult timp. A doua zi voia să ştiu că cineva trântise uşa prea tare. Ceva împuţea o cameră. Altcineva făcea prea mult zgomot. Trebuia să le spun băieţilor să nu mai ţină lumina aprinsă. Le-am zis băieţilor să-şi păstreze camerele curate?

„Frate, credeam c-ai zis că e prietena ta, ha? De ce se poartă femeia asta ca toţi spălăciţii?" a vrut să ştie Kenneth.

Nu trebuia să ne întoarcem acasă foarte târziu. Şi nimeni nu putea să între în camerele noastre fără permisiunea ei. Putem să păşim peste a doua treaptă de la primul nivel, pentru că scârţâia? „Gilbert", îmi zisese, „contez pe tine să-i ţii pe toţi sub control."

Ce eram eu acum, purtătorul ei de grijă? începea să mă enerveze, aşa că mi-a trecut prin minte că soţul ei era un tip inteligent, care-şi pierduse de urmă undeva, între locul ăsta şi India. Frate, dacă exista vreun fel prin care să dispar din faţa ei, aş fi făcut-o fără să stau pe gânduri.

— Cel care te-a ajutat cu cufărul ăla uriaş aseară era Kenneth? m-a întrebat acum.

Nu eram în stare să mint de când mă ştiam. Dar în faţa acestei alte Queenie, şi spre marea mea îngrijorare, devenisem maestru al acestei arte.

— Nu, i-am răspuns.

— Nu-l mai vreau pe Kenneth ăla pe-aici, Gilbert. Nu mă deranjează Winston. Dar nu-mi dau seama care-i unul şi care-i celălalt. Nu-l mai vreau pe Kenneth pe-aici. Nu am încredere în el, e viclean. Şi-l mai am pe cap şi pe domnul Todd, care se tot plânge de orice.

— Stai fără grijă, Winston a fost cel care m-a ajutat cu cufărul.

— Eşti sigur?

— Sigur. De ce te-aş minţi?

M-a privit fix în ochi, apoi m-a întrebat:

— Ce face soţia ta? De ce nu te-ai dus să o aştepţi?

— Întârzii la lucru. Trebuie să plec.

— Stai puţin, Gilbert, un singur lucru… a zis.

E drept, acest singur lucru putea fi să-mi ceară să-i sap în grădină.

— Trebuie să plec, i-am spus, întorcându-i spatele.

— Nu-ţi ia decât un minut, a strigat ea după mine.

Dar, oricât de nepoliticos ar fi fost gestul meu, am lăsat-o acolo şi am plecat.

Douăzeci şi doi

Hortense

Speram ca Celia Langley să nu mai fie acolo să mă vadă. Unde era ea acum? Sorbea suc de fructe şi-şi făcea vânt cu evantaiul la soare. În timp ce iată-mă pe mine aici, în prima mea dimineaţă în Anglia, tremurând cu pielea ca de găină şi cu fălcile încleştate de efortul de a-mi ţine dinţii să nu clănţănească. Nu visasem niciodată că Anglia ar putea fi aşa. Atât de lipsită de veselie. Hotărâtă, mi-am ţinut respiraţia, dar tot nu auzeam niciun cântec de pasăre. Camera era demnă de milă în lumina asta cenuşie a dimineţii. Mi se păruse dărăpănată aseară, dar dimineaţa se arăta fericită că-

mi poate dezvălui şi mai mult din secretele ei mizerabile. De pe o bucată de perete căzuse tencuiala. Linii negre de crăpături se vedeau peste tot pe pereţi. Lipsea un mâner de la scrin, chiuveta nu avea lighean. Iar pe geamuri se vedeau urme albe, dantelate. Gheaţă. Învăţasem de la profesoara mea, Miss Morgan, că gheaţa se găseşte pe părţile exterioare ale ferestrelor în Anglia, dar degetul meu curios s-a trezit lipit de chestia asta. Gheaţa lipită de frig se topea la căldura degetului meu în interiorul camerei! Focul ardea inutil, iar căldura se înteţea şi o simţeam doar când stăteam deasupra ei. Un centimetru dacă mă mişcăm, era destul un centimetru să mă dau mai departe şi căldura nu mai ajungea la mine. La doi centimetri aveam deja nevoie să-mi pun haina. Iar la trei era la fel de frig ca afară. Camera asta nu era bună. Aproape că o auzeam pe Celia Langley râzând de mine. „Dumnezeu are, cu siguranţă, căile Lui misterioase, Hortense", ar fi exclamat ea batjocoritor.

Dar mi-am luat gândul de la ea. Mi-am deschis cufărul. Culorile vii, din Indiile de Vest, ale păturii pe care mi-o dăduse bătrâna din Ochi m-au izbit. Galbenul cu roşu, albastrul cu verde au început să danseze prin încăperea posomorâtă. Am luat pătura de departe, de-acasă, şi am întins-o pe pat.

În mod miraculos, atunci am auzit un cântec de pasăre. Oh, ce bucurie! Văzând culorile vii prin fereastră, se înviorase şi prinsese puteri să scoată un tril.

— Să nu râzi de mine, Celia Langley, am spus. Uită-te la mine, da?

M-am hotărât atunci să fac din locul ăsta un loc în care să pot să trăiesc, fie şi pentru puţină vreme. Căci destinul meu era în Anglia. Am început cu chiuveta. Crăpată ca o hartă şi îngălbenită, am frecat-o cu săpun până când a trebuit să-mi şterg transpiraţia de pe frunte cu dosul palmei.

— Tu urmezi, am făcut în timp ce scoteam oala împuţită

de sub pat.

Dar chiar atunci am auzit o bătaie în uşă.

Am rămas nemişcată – până şi inima din piept a încetat să-mi mai bată.

— E cineva acolo? s-a auzit o voce.

N-am răspuns. Totuşi, respiraţia tăiată m-a făcut să mă înec. Ciocănitul s-a auzit din nou.

— E cineva înăuntru?

Era femeia care îmi deschisese uşa. Proprietăreasa care, cu o seară în urmă, îmi trântise uşa în nas extrem de nepoliticos.

— Aş vrea să schimbăm două vorbe. Poţi să-mi răspunzi?

Politeţea şi buna-creştere nu-mi dădeau de ales. Am crăpat uşa.

Faţa ei, apropiindu-se de deschizătură, a zâmbit:

— Am vrut doar să văd dacă te simţi bine.

Părul ei atât de blond mi-a amintit imediat de Miss Ryder. Femeia aceea care conducea maşina, cu pălăria ei de pene, în timp ce Michael o privea trecând. Dar imediat mi-am alungat din minte acest gând. Eram în Anglia acum. Zilele acelea erau de mult trecute.

— Gilbert a plecat la lucru? m-a întrebat femeia.

Îşi întindea gâtul ca o pisică curioasă, mişcându-l încolo şi-ncoace în timp ce încerca să arunce o privire în cameră.

— Eu locuiesc jos. Îţi aminteşti de mine? Eu ţi-am deschis aseară. Hortense, parcă, nu?

Nu voiam să par nepoliticoasă cu femeia asta în prima mea zi în Anglia, aşa că am răspuns la fiecare dintre întrebările ei cu o uşoară înclinare din cap.

— Ţi-a mâncat pisica limba? a zis ea.

Despre ce pisică vorbea acolo? Să nu-mi zici că mai era şi o pisică pe-aici, cu care trebuia să împărţim camera.

— Eu sunt doamna Bligh, a continuat ea. Dar poţi să-mi spui Queenie, dacă vrei. Toată lumea îmi zice aşa. Ţi-ar

plăcea?

Îmi lăsa impresia că vorbea cu mine de parcă eram o imbecilă. O femeie educată, ca mine!

Aşa că i-am răspuns:

— V-aţi pierdut pisica?

Iar ochii femeii ăsteia s-au dat peste cap de parcă tocmai îi pusesem a o mia oară aceeaşi întrebare.

— Nu, mi-a răspuns ea cu prea mare convingere. În Anglia, expresia asta înseamnă că nu vorbeşti prea mult. În rest, e totul în regulă? Mă gândeam să vin şi să schimbăm câteva vorbe.

Nu voiam să par nerecunoscătoare faţă de femeia asta care, în mod evident, încerca să fie amabilă, chiar dacă mă cam încurcase cu povestea asta cu pisica. I-am deschis şi mai mult uşa, înainte să mă considere complet lipsită de politeţe. Nu voiam decât să putem sta de vorbă prin uşa deschisă mai larg. Dar ea a intrat direct în cameră, chiar dacă eu nu o invitasem să facă asta!

— Oh, făceai un pic de curăţenie. Bărbaţii ăştia, habar n-au ce înseamnă.

A cercetat locul ca şi când ar fi fost al ei. Îşi băga nasul prin toate colţurile şi traversa camera ca şi când cerceta buna îndeplinire a unei sarcini pe care mi-o dăduse. Aplecându-se peste chiuvetă, a zis:

— E niţel cam crăpată, nu? Dar e bine că o ţii curată.

Mă rog, dacă tot era proprietăreasa şi acum îmi inspecta chiuveta, m-am gândit să mă folosesc de ocazie şi să-i cer şi eu ceva.

— Mă iertaţi, am zis, dar aveţi oare, din întâmplare, un lighean de care să mă pot folosi?

— Un ce?

— Un lighean, am repetat.

— Pardon?

— Un lighean să-l pun la chiuvetă.

— Un li… ce să pui?

— Un lighean.

— Îmi pare rău, dar nu înţeleg ce-mi spui.

M-am gândit să-i spun din nou, mai rar, dar apoi mi-a venit în minte o alternativă care putea să se dovedească la fel de utilă:

— O căldare, am zis.

— O ce? a luat-o de la capăt.

N-avea niciun rost. Ce, nu vorbeam engleză? Nu aveam la îndemână să-i arăt decât oliţa. Dar cu siguranţă ar fi înţeles din nou greşit. Şi cine ştie în ce confuzie şi mai mare ne băgăm. Aşa că mi-am zis că e mai bine să tac din gură.

— De unde ai chestia asta? a zis ea, arătând spre pătura mea. E atât de luminoasă. Ai nevoie de ochelari de soare ca să te uiţi la ea.

Era evident amuzată. Ba chiar a chicotit niţel.

— Ai adus-o cu tine?

Trecând de pătură, s-a apropiat de flacără ca să-şi încălzească mâinile.

— E grozăvie azi. Pun pariu că deja îţi pare rău că ai plecat dintr-un loc atât de drăguţ şi de cald. E frig azi, s-a întors ea spre mine şi a repetat, după ce nu primise niciun răspuns, crezând că mi-am pierdut şi auzul. Când e foarte frig, noi spunem că e „grozăvie”. E grozav de frig, adică. E o expresie, la fel ca cea cu pisica de ţi-a mâncat limba. O să te obişnuieşti repede cu limbajul nostru, a adăugat ea întorcându-se la încălzitul ei.

I-am răspuns englezoaicei:

— Ştiu să vorbesc şi înţeleg limba engleză foarte bine, mulţumesc.

— Nu e nevoie să-mi mulţumeşti, a spus ea.

Dar eu nu intenţionasem să-i par recunoscătoare. Ea a continuat, însă:

— Sunt sigură că te-aş putea învăţa multe lucruri dacă ai

vrea.

Apoi s-a aşezat pe un scaun şi m-a invitat să mă aşez şi eu, împreună cu ea. Dar aici era casa mea, eu trebuia să-i spun ei când să se aşeze, când să între sau când să-şi încălzească mâinile. Şi eu puteam să o învăţ câte ceva pe femeia asta, mi-a trecut prin minte. Buna-cuviinţă! Dar apoi mi-am spus: poate aşa făceau englezii lucrurile când erau în Anglia. Aşa că m-am aşezat.

— Aşa, ia loc. (Femeia asta chiar credea că nu ştiu ce înseamnă a se aşeza?) Nu vorbeşti prea mult, nu?

Mi-am ţinut gura. Precaută, m-am hotărât să nu-i atrag atenţia asupra faptului că ea nu părea să înţeleagă ceea ce-i spuneam eu.

— Aşadar, de când sunteţi căsătoriţi tu şi Gilbert?

O întrebare atât de deschisă mi-a tăiat răsuflarea. Chiar voia să ştie toate treburile mele? Am preferat doar să o privesc şi să aştept. În curând, englezoaica asta o să înţeleagă că mi se adresează nepoliticos. Dar m-a mai întrebat o dată. De data asta în felul acela rar, de parcă nu pricepusem din prima ce vrea să mă întrebe. Dar m-a păcălit. Dacă voiam ca femeia asta să înţeleagă că sunt o persoană educată, atunci chiar trebuia să-i răspund la întrebare.

— Gilbert şi cu mine suntem căsătoriţi de aproape şase luni, am spus limpede.

— Şase. Şase luni?

— Asta am spus, i-am zis, rotunjind vocalele cât îmi permiteau obrajii.

— Cum, adică cu totul? Sunteţi căsătoriţi doar de şase luni?

Am dat din cap aprobator.

— Dar Gilbert e aici de aproape cinci. Apoi, lovindu-se cu degetul pe frunte, s-a uitat spre mine amuzată: Atunci înseamnă că sunteţi proaspăt căsătoriţi.

— Aşa cred.

— Ai zis cumva „așa cred”? a întrebat ea și mai amuzată. Nu pari prea încântată. Dar Gilbert zicea că nu vă știți de prea multă vreme.

Oh, așa zicea, nu? Ce tipic pentru individul ăsta grosolan să umple toată Anglia cu treburile noastre. Dar nu am zis nimic.

— L-am cunoscut pe Gilbert în timpul războiului, a continuat ea. Ți-a povestit?

Poate că ei îi plăcea să știe totul despre alții, dar eu eram obișnuită să fiu precaută, mai ales cu un bărbat care considera atrăgător un dinte de aur. A început să se foiască în scaun, ceea ce l-a făcut să trosnească atât de tare, încât am crezut că o să cadă sub ea. Dar ea nu a luat în seamă mobila asta uzată. Și-a îndoit brațele apoi și le-a desfăcut. A inspirat, apoi a lăsat să-i scape un oftat prelung (Ohhh!) de parcă o trecea cine știe ce durere. O urmă de roșeață i-a umplut obrajii și gâtul. M-am temut că o să vrea o gură de apă, căci nu știam dacă aveam sau nu pahare. Dar nu îi era rău. Și-a trecut doar o buclă blondă pe după ureche și a continuat ca mai înainte.

— Deci nu ți-a zis? a întrebat.

N-am răspuns. Eram obosită de conversația asta și aveam multă treabă pe care abia o începusem. În sfârșit, femeia s-a ridicat încet de pe scaun.

— Ei bine, dacă ai nevoie de ceva, sunt jos, a zis. Strigă-mă numai.

Politicoasă, m-am ridicat să o conduc la ușă. Brusc s-a uitat fix în ochii mei, la fel de doritoare ca un copil care ar vrea să intri în jocul lui.

— Pot să-ți arăt magazinele pe-aici, dacă vrei. Să-ți arăt de unde poți să-ți cumperi diverse lucruri.

Mila m-a făcut să mă înmoi.

— Mulțumesc, am zis.

Dar asta a încântat-o.

— Nu, nu-mi mulţumi. Nu e niciun deranj. O să-mi facă plăcere să am companie.

Dădeam din cap şi zâmbeam ca o prostănacă, deschizând în acelaşi timp uşa pentru ca femeia asta să mă lase, în sfârşit, în pace.

— Aveţi filme, cinematograf, de-acolo de unde vii tu? a vrut să ştie.

Dar oare ce credea femeia asta, că Gilbert mă scosese dintr-o sticlă?

— Sigur că avem filme şi cinematografe, i-am spus.

— Şi îţi plac?

— Mi-au plăcut întotdeauna filmele cu Shirley Temple, am zis.

Femeia a râs atât de aspru încât aş fi jurat că s-a zgâlţâit fereastra.

— Shirley Temple, n-am mai văzut de mult un film cu ea. Dar imaginează-ţi, aveţi filme cu Shirley Temple de unde vii tu!

Din nou n-am răspuns.

— Ei bine, am putea să mergem, dacă vrei… la film.

Iar mi-a tăiat răsuflarea. Femeia asta vrea să fie prietenoasă sau chiar are nevoie de o prietenă? Eram confuză. Oare din ce clasă de femei albe era?

— Dacă vrei să mergem la cumpărături sau pe undeva, aş putea să-ţi arăt cum să-ţi foloseşti cartela. E uşor, dar îţi ia niţel până te obişnuieşti. S-a uitat apoi la mine, încurcată. Înţelegi ceva din ce-ţi spun?

— Sigur, am răspuns încet.

— Bun. Atunci bate-mi tu la uşă şi o să-ţi spun când sunt gata să ies.

Apoi şi-a pus mâna pe braţul meu. S-a aplecat spre mine şi mi-a şoptit:

— E-n regulă, nu mă deranjează să fiu văzută pe stradă cu tine. O să vezi că nu sunt la fel ca ceilalţi. Nu mă îngrijorează

că sunt văzută cu coloraţi.

Asta era acum! De ce să fie îngrijorată femeia asta că ar putea fi văzută cu mine pe stradă? în fond, eu eram profesoară, iar ea era doar o biată femeie care-şi câştiga existenţa închiriind camere. Dacă ar fi trebuit să-i fie cuiva ruşine, eu ar fi trebuit să fiu aceea. Şi cine erau coloraţii? I-am ţinut politicos uşa şi i-am mulţumit din nou, în speranţa că asta o va face să iasă mai repede.

— Nu e nevoie să-mi tot mulţumeşti.

Iar mă înţelesese greşit. Dar apoi mi-am adus aminte că aveam ceva urgent de întrebat. Ceva care mă chinuia încă din clipa în care Gilbert trăsese uşa în urma lui, de dimineaţă. Iar acum aveam ocazia. Am aşteptat însă până când a trecut pragul uşii mele, ca să evit cazul în care ar fi vrut să se întoarcă şi să se aşeze. Şi am zis:

— Mă scuzaţi, aş vrea să vă întreb ceva, dacă se poate… Aţi putea oare să-mi spuneţi… şi mi-am ridicat capul sus, ca să o privesc direct în ochi, apoi am zis: Cum se face un cartof pai?

ÎNAINTE

Douăzeci şi trei

Queenie

Fusesem botezată Victoria Buxton. Mama voise să fiu numită Queenie, dar preotul se opusese:

— Nu, doamnă Buxton, Queenie e un nume de rând.

— De rând? răspunsese mama. Cum poate să fie de rând? E un nume de regină!

Preotul ţinuse atunci o predică improvizată, pe care mama, tata şi toţi oaspeţii lor trebuiseră să o asculte stând în picioare lângă cristelniţa bisericii noastre mohorâte. Preotul o lungise vorbind despre monarhii care aveau cu toţii nume

cumsecade, ca Edward, George, Elizabeth, în timp ce toată lumea, îmbrăcată cu hainele cele mai bune, de biserică, se muta de pe un picior pe altul şi-şi ascundea căscatul plictisit în pumni.

— Iată, ultima noastră regină, de exemplu, încheiase preotul în cele din urmă. N-o cheamă Regină, Queen adică, doamnă Buxton, ci Victoria.

Şi iată cum – într-o zi de august încărcată de fulgere, într-o biserică de lângă Mansfield, îmbrăcată într-un veşmânt de botez alb scrobit, împrumutat, care nu-mi venea bine la gât – eu, primul născut al lui Wilfred şi Lillie

Buxton, am ajuns să fiu botezată Victoria, dar să mi se spună de către toată lumea, pentru totdeauna, Queenie.

Mama, Lillie, era un veritabil trandafir englezesc. Cu părul blond-deschis, ca inul, cu pielea fină ca laptele, cu o nuanţă rozalie în obraji şi cu un năsuc cu vârful ridicat cât să dezvăluie cele două triunghiuri perfecte ale nărilor. Era fiică de fermier şi avea nişte mâini cu care strângea ca-ntr-o menghină, braţe puternice ca de ursoaică şi nişte şolduri care creşteau pe zi ce trece, până când şi cel mai vârstnic dintre bătrânii satului a trebuit să recunoască: purta un copil.

Tata, Wilfred, era măcelar: fiu de măcelar, nepot de măcelar, strănepot de măcelar. Tata era cu zece ani mai în vârstă decât mama şi nu era chiar un bărbat frumos. Unii ziceau că avusese noroc să o curteze şi să câştige mâna unei fete care obţinuse cândva locul întâi într-un concurs de frumuseţi locale, lucru care-i lăsase definitiv chipul marcat cu acea expresie de „Nu mai spune!”. Părul lui purta blestemul de a fi plin de vârtejuri, ceea ce însemna că, în fiecare zi, îi cădea pe frunte în şuviţe cârlionţate rebele. Mâinile lui groase şi bulboase erau ca nişte jamboane bine făcute. Mari, roz şi cărnoase, cu degete scurte şi îndesate. Purta fâşii de piele în jurul fiecărei încheieturi, ca să se apere

de loviturile ascuţite ale cuţitelor lui de măcelar. Eu credem că bucăţile alea de piele îi ţineau mâinile ataşate de braţe. Pielea lată de vreo opt centimetri şi-o scotea doar atunci când îşi făcea baie, la fiecare două sâmbete, în faţa holului de lângă bucătărie. Eu trebuia să aduc apa fierbinte care făcea să-i curgă mizeria pe spate ca noroiul care se curăţă de pe un perete, în timp ce benzile de piele erau aruncate pe jos, păstrând încă forma mâinilor lui. Ca nişte cătuşe negre, roase, crăpate şi pline de sânge. Nu puteam să-l privesc niciodată în faţă când era la baie, de teamă că aş fi putut să văd nişte cioturi în locul unde ar fi trebuit să-i fie mâinile grase ca nişte jamboane.

Mica noastră fermă avea un şopron, lângă uşa din spate, de cealaltă parte a curţii şi niţel lateral, unde tata îşi vedea de măcelăria lui. Căruţele de la hala de carne, conduse de băieţi ale căror şorţuri erau împroşcate şi pătate cu sânge uscat şi care miroseau a acru, ca oţetul făcut din carne stricată, veneau în curte şi aruncau în grămezi carcasele de vaci, oi şi porci, la măcelărit. Tata le purta pe umăr, una câte una, în şopron. Şi cu zgomote de ascuţit, feliat, tocat, de târât şi de scurs, vitele erau transformate în grămezi cu vârf de muşchi, de coaste, de antricoate, de ciolane, de piepturi, măruntaie, cotlete de miel, fileuri, pulpe, gâturi, burţi, spete, beregate, încheieturi, iar porcii, din animale mici, rozalii şi râmătoare, care fuseseră hrănite în fiecare dimineaţă cu fiertură caldă aruncată în troacă, erau şi ei transformaţi în căpăţâni, picioare, pulpe, spete, zgârciuri, fileuri, burţi, coaste şi ciolane. Sau erau săraţi, condimentaţi şi afumaţi într-un şopron special pentru şuncă. Părţile care nu aveau niciun nume erau mărunţite şi băgate în pieliţă de cârnaţi, umplute şi răsucite ca să dea cei mai buni cârnaţi de porc Buxton. Toate organele, ficatul, rinichii, inima erau împachetate în tăvi. Grăsimea era scursă într-un cazan şi transformată în blocuri de untură. Şi tot ce mai rămânea

după aceea era îndesat într-o maşină de mărunţit. Bucăţile care erau aruncate în vârful mesei erau cele mai bune tocături de vită, în vreme ce restul era aruncat pe jos şi măturat. Tata visase întotdeauna să aibă fii. Fii care să poată ascuţi, tăia, toca şi încărca. Fii care să-i înlocuiască pe proştii de băieţi pe care fusese nevoit să-i angajeze şi care furau bucăţi de carne când credeau că el nu-i vede, îndesându-şi-le sub şepci şi pe sub cămăşi.

Când m-am născut eu, moaşa a ieşit pe scară din dormitorul de sus şi, ştergându-se pe mâini, i-a spus:

— Ei bine, domnule Buxton, mă bucur să te anunţ că ai o fiică foarte drăguţă.

La aceste cuvinte, tata s-a plesnit peste frunte, s-a prăbuşit pe scaun şi a mormăit:

— Dumnezeule, ăsta mi-e sfârşitul.

Mama îşi dorise o fată, cineva care să o ajute aşa cum şi ea îşi ajutase mama. Se ridica din pat la ora patru, în fiecare dimineaţă, înălţa munţi de făină peste tot pe masa din bucătărie şi îşi pregătea crusta de aluat din apă fierbinte pentru plăcintele ei cu carne de porc. Le frământa pe masa de lemn bine frecată, răsucind şi plesnind aluatul pentru a-i da formă, apăsând cu încheieturile pasta de culoarea fundului de bebeluş până când se făcea maleabilă, adăugând făină, izbind-o şi întinzând-o rotundă într-o formă de lemn, apoi bufnind-o în tăvile de copt, gata să-i adauge carnea de porc pe care tata i-o dădea în fiecare dimineaţă într-o găleată. Când plăcintele erau gata coapte, aurii şi aburinde, fiertura de ciolan bogată era turnată printr-o gaură în mijlocul crustei şi lăsată să se întărească într-un jeleu marmorat.

Mama putea să-şi meşterească plăcintele fără ca măcar să se mai uite la mâinile ei. Asta îi lăsa destul timp ca să le urmărească pe ameţitele de fete care veneau din sat să o ajute. Le putea porunci să deschidă mai repede cuptorul, să

spele mai bine tigăile, să-i dea făina mai repede, fără să piardă nici măcar o clipă din timpul de plăcinte.

— Hai, repejor, trebuie să pun glazura peste plăcintele astea, le zicea mama ameţitelor de fete în fiecare dimineaţă, indiferent cât de repede se mişcau.

Apoi, când toate acestea erau gata, se pregătea ceaiul – pentru proştii de băieţi şi pentru tata, care venea frecându-şi sângele de pe mâini pe şorţ înainte să-şi cuprindă cu ele vechea lui cană ciobită. După două căni de ceai îndulcit, tata dirija toată încărcătura spre camionetă. El şi mama aveau un magazin în care vindeau tot ceea ce produceam în mica noastră fermă. Plăcintele, carnea, cârnaţii, şunca, toate erau duse la magazin, unde mama şi tata îşi petreceau ziua servindu-şi clienţii „al naibii de pretenţioşi".

Cu câţiva ani înainte să mă nasc eu, cineva împinsese un plic pe sub uşa măcelăriei. „Wilfred Buxton", scria cu o caligrafie strâmbă, de copil, cu litere mari acolo unde n-ar fi trebuit să fie. Tata crezuse că era de la cineva care-şi plătea factura. Toţi îi erau datori. Cei mai mulţi dintre clienţi îşi cumpărau pe datorie şi plăteau la sfârşitul săptămânii. Mama îi zicea că e prea slab de înger, dar lui îi plăcea să creadă că îşi înţelegea clienţii – dacă nu le-ar fi dat pe datorie, s-ar fi dus în altă parte, zicea el. Aşa că tata deschisese relaxat plicul din care o pană albă, semnul laşităţii, zburase uşor prin aer şi, răsucindu-se prin cameră, aterizase uşor pe podea.

Era singur în magazin, dar cineva îl observa. Nu se gândise niciodată să se înroleze, să lupte în război. Era măcelar. Dacă el se înrola, cine mai asigura carnea? Războiul părea atât de îndepărtat, nu avea nicio legătură cu el, erau doar nişte nume în ziar, fotografii cu tineri şi o criză de oameni zdraveni care să lucreze pe lângă casă. Dar clienţii lui – poate cei pretenţioşi care cumpărau duminica părţile cele mai bune sau şuncă şi curcan de Crăciun, sau poate minerii, care

mâncau potroace sau căpăţâni? — Evident se gândiseră că asemenea mâini groase şi puternice ca ale lui ar fi fost mult mai utile dacă ar fi fost puse să-l sugrume pe neamţ.

Când plecase în armată, mama se plânsese că cei doi băieţi pe care-i angajase să muncească în locul lui erau slabi şi bolnăvicioşi.

— Sunt prea tineri ca să-i fac bucătari şi prea tineri ca să-mi fie mie de folos, zisese ea.

Tata plecase pe frontul de sud. Trei săptămâni mai târziu, cineva bătea la uşa din dos a fermei. Mama deschisese şi se trezise cu tata în faţa ei.

— Armata nu mă vrea, i-a spus el.

Se dovedise că era prea bătrân şi slab de inimă. Trei accese de febră reumatică în copilărie i-o şubreziseră.

— Nu sunt destul de sănătos ca să fiu împuşcat, mormăise el.

În noaptea aia, mama se rugase ca, dacă are vreodată un fiu, să facă febră reumatică, pentru că asta l-ar ajuta să supravieţuiască niţel mai mult.

Eram îngrijită de un amestec de fete în timp ce mama înfăşură cârnaţi, tăia şuncă, curăţa sângele de pe tejghea sau stătea la taclale peste o livră de cârnaţi, în magazin. Aceste fete erau fiice de mineri şi lucrau câteva săptămâni, apoi se certau cu mama pentru cine ştie ce sarcină pe care n-o făcuseră sau pentru ceva care lipsea. Erau trimise acasă pachet şi erau angajate altele. Aceste fete mă trezeau dimineaţa devreme şi mă sculau din pat, îmi dădeau lapte cald şi biscuiţi, mă ştergeau pe faţă cu cârpa umedă şi mă îmbrăcau. Una dintre ele avea obiceiul să mă ciupească tare de braţ, căci îi plăcea să mă audă scâncind. Alta refuza să mă şteargă la fund după ce făceam treaba mare.

O fată pistruiată cu ochii saşii obişnuia să mă plesnească atunci când râdeam sau să mă strângă tare când plângeam. Iar fata aia masivă cu sânii imenşi ca două perne furate avea

obiceiul să mă bage în sperieţi cu poveştile ei despre tata care tăia băieţei în şopronul lui de măcelar. Nu le-am ştiut niciodată pe fetele astea după nume.

— Sunt doar fete de miner, îmi zicea mama.

Le spunea tuturor „fato”, iar ele erau atât de proaste încât nici nu păreau să observe.

Aveam şase ani când mama a rămas din nou însărcinată. Amânase cât putuse bătaia de cap de a mai face încă un copil, alăptându-mă pe mine la sân până când fusesem destul de mare încât să o întreb dacă puteam să beau şi eu lapte din cană. Sau se spăla cu un amestec de apă şi oţet pe care şi-l vâra înăuntru cu o pompă veche care semăna cu un uger de vacă. Dar într-o zi i se făcuse rău de la mirosul de carne de porc şi se plânsese că gelatina i se părea ca zoaiele de la gura unui canal înfundat.

Moaşa era încântată când venise din dormitorul din dos şi-i spusese tatei:

— Aveţi un fiu, domnule Buxton.

Dar tata a zis doar:

— La dracu’, era şi timpul.

Anul următor, mama a mai născut încă doi fii – gemeni.

Naşterea asta îl făcuse pe tata să mormăie spre moaşă:

— Gemeni! Pentru Dumnezeu! Ăştia or să mă castreze.

Avea trei fii acum: Bill, Harry şi Jim. Iar când m-am făcut de doisprezece ani, eram deja micul ajutor al mamei: cea care umplea plăcintele, cea care turna gelatina, cea pe care mama o repezea:

— Repede, trebuie să pun glazura pe plăcintele astea.

După sarcina plăcintelor, trebuia să-mi trezesc cei trei fraţi. Îi ştergeam cu cârpa pe faţă, îi hrăneam cu lapte cald, îi ştergeam la fund, îi pieptănam cu apă, încercând să le întind vârtejurile pe care le moşteniseră cu toţii de la tata. Apoi le schimbam aşternuturile pe care micul Jim părea să le ude mereu noaptea şi, preventiv, le plesneam tuturor câte una

peste cap. Până într-o dimineaţă, când am mers să-l trezesc pe micul Jim, am găsit patul ud nu cu pipilica lui obişnuită, ci cu sudoare.

Mamei i se împlinise dorinţa. Diagnosticul medicului: febră reumatică. Micul Jim se făcuse roşu şi se plângea că-l dor încheieturile. Mama ţipa: „N-am vrut!" în timp ce trupuşorul frăţiorului meu era purtat afară din casă într-o cutie de scânduri.

A fost îngropat în curtea bisericii, şi în timp ce micul coşciug era coborât în pământ, Harry, fratele lui geamăn, ţipa:

— Queenie, nu putem să-l lăsăm pe Jim acolo jos. E întuneric, iar lui Jimmy nu-i place întunericul.

— Nu fi prost, e mort, i-am spus.

Doctorul îi întinsese tatei o factură pentru trei vizite şi un certificat de deces. Tata îşi plesnise una peste frunte când citise şi mormăise:

— O să muncim toţi până la Crăciun pentru asta.

Am ştiut chiar din prima zi în care am trecut pragul şcolii elementare din Bolsbrook că eram mult mai drăguţă decât toţi copiii ăia de mineri. Copiii de mineri smiorcăie din nas şi sunt murdari pe faţă, iar mizeria e atât de veche încât trebuie să-i laşi peste noapte la înmuiat ca să-i mai cureţi. Mulţi dintre ei nu aveau nici măcar pantofi. Reginald Watkins venea la şcoală cu ghete de fete în care erau îndesate hârtii pe dinăuntru, în loc de şosete. Şi mai era un băiat, Wilfred Allcock, al cărui tată murise într-un accident de mină. Era cumplit ce i se întâmplase: să-i moară tatăl, iar trupul să nu-i poată fi găsit zile întregi. Şi m-am alăturat şi eu celorlalţi copii care veniseră să-l bată prietenește pe spate în timpul pauzei. Dar nu vedeam cum asta îi dădea acum dreptul să vină la şcoală încălţat cu o pereche veche de ghete de fotbal ale tatălui său mort, cu crampoanele scoase.

Copiii ăştia de miner obişnuiau să se ţină după mine prin

curtea şcolii în pauze, vrând să ştie dacă am cu mine vreuna din plăcintele mamei, pentru prânz. Când aveam, le-o arătam. O răsuceam în aer – coaja crocantă maro şi carnea rozalie bine făcută. Apoi muşcam din ea şi mă lingeam pe bot:

— Oh, ce gust bun are, ziceam.

Îmi plăcea să-i văd pe toţi cum mimau mestecatul în mod inconştient, muşcând cu dinţii din aer în timp ce eu mâneam. Apoi începeau să se roage să le dau o bucăţică:

— Haide, Queenie, dă-ne o bucăţică, haide. O să fiu prietenul tău cel mai bun.

Când l-am prins pe blegul de frate-meu Harry împărţindu-şi plăcinta cu Wilfred cel cu ghetele tatălui mort, i-am plesnit una pe după cap şi i-am zis să nu mai facă asta niciodată.

— Dar îi era foame, Queenie, îi era foame, a scâncit Harry.

Pe profesoara noastră o chema Miss Earl. Dar pe la spate îi ziceam Early Bird[11]. Early Bird îi bătea pe copii pentru temele neîngrijite şi dezordonate. Iar pe cei care visau cu ochii deschişi îi lovea la palmă de două ori cu rigla. Şi de trei ori pe cei care deschideau ochii în timpul rugăciunii. Îi scutura pe copiii care-şi pierdeau vremea sau care nu ştiau tabla înmulţirii. Îi lovea cap în cap pe cei care vorbeau aiurea şi folosea din plin bâtul împotriva celor care-i răspundeau urât.

Clasa noastră avea rânduri drepte de bănci din lemn închis la culoare şi era încălzită cu foc de cărbuni în faţa căruia se înşirau adesea rânduri pestriţe de ghete ude din care ieşeau aburi. Early Bird se folosea de mine pentru toate comisioanele ei: eram cea mai înaltă din clasă şi fiică de măcelar. Eu luam catalogul de la directoare şi îl duceam

---

[11] O persoană care soseşte foarte devreme undeva, înaintea celorlalți (n.red.).

înapoi după ce Early Bird făcea prezenţa. Eu împărţeam creioanele, penițele şi umpleam toate călimările cu cerneală apoasă albastru-închis. Eu conduceam de fiecare dată rândul la masă sau la joacă. Şi eu aduceam lână de la magazinul din sat atunci când Early Bird ne punea pe toţi să tricotăm pături şi fulare pentru misionari sau pentru copiii negri muritori de foame. Când trebuia să transmită vreun mesaj directoarei, Early Bird pocnea întotdeauna din degete spre mine şi-mi făcea semn să ies în faţă.

— Eşti o fată deşteaptă, Queenie Buxton, îmi spunea ea de fiecare dată, înainte să-mi întindă mesajul scris pe o hârtie împăturită.

Uneori, alergam toată ziua îndeplinind comisioane – aşa că lipseam la adunare, pe care o copiam de pe tablă, lipseam la gramatică, la pronunţie şi chiar şi la momentul întrebărilor şi răspunsurilor.

— Ce rost are să trimiţi fata la şcoală când e o groază de treabă de făcut acasă?

La trei săptămâni după ce tata îi spusese mamei asta, m-au retras de la şcoala elementară, ca să lucrez ca fată-n casă–fata-din-casă-şi-de-afară. Eram o tânără de paisprezece ani cu sâni mari, iar fratele meu Billy striga mereu „Tii” când mă vedea făcându-mi baie. Ştiam să scriu şi să citesc, adunam, scădeam şi împărţeam, dar, sinceră să fiu, nu prea mai ştiam mare lucru din altceva.

După ce mama şi tata m-au pus la muncă, toată distracţia pe care o mai aveam pe la fermă a luat sfârşit. Fraţii mei încă mai puteau să se ducă acolo unde erau sacrificaţi porcii şi să-i ceară casapului băşica porcului. Încă mai puteau să o umfle, să o lovească de parcă ar fi fost o minge şi să o urmărească în timp ce sărea de colo-colo prin curte. Încă mai puteau să alerge prin norii albi de pene când erau curăţate gâştele sau să fugă pe câmp atunci când erau prinse vitele şi aduse la tăiat. Încă mai puteau să-şi pună mâna la ochi când li se tăia

porcilor beregata, încă se mai rugau de curcani să coboare din copaci la ora de culcare sau se dădeau pe după paznic şi le cântau cât îi ţinea gura: „Sâc, curcane, că n-ai mărgele roşii ca a mele.”

Dar eu nu mai eram copil. Eram fata-cu-păsăretul: aveam şorţ murdar, batic pe vârful capului, răzuitoare şi găleată. În vreme ce celelalte fete îşi fluturau părul şi-şi admirau în oglindă buzele conturate cu ruj, eu adunam penele şi mizeria din crescătoria de păsări, cu răzuitoarea şi găleata. Găinile grase mă urmăreau cu privirea în timp ce stăteau cârâind pe margine, ciugulind de pe jos sau lovind cu ciocul în lemnărie. Pene, rumeguş şi gunoi. Curăţăm scăriţa ca să scap de crusta aia dezgustătoare alb cu negru pe care o lăsau în urmă păsările de curte. Aveam instrucţiuni să curăţ toate podelele, să le acopăr cu rumeguş şi să le schimb apa în ţarc. Şi, în timp ce celelalte fete citeau poveşti de dragoste şi visau la băiatul perfect, eu trebuia să găsesc ouă – forme ovale desăvârşite, delicate şi albe, care stăteau în mijlocul grămezii ăleia de gunoi.

Ouăle fertile le transformam în pui galbeni şi pufoşi. Veneau pe lume neputincioşi şi curioşi, sub lumina incubatorului, iar primii paşi nesiguri îi făceau să cadă. Separam ghemotoacele cu cioc: cocoşeii lunguieţi îi dădeam deoparte, să fie puşi la îngrăşat pentru Crăciun, iar găinuşele le mutam separat, pentru ouat, pentru ca întreg procesul să fie luat iarăşi de la capăt. Am fost fericită în anul în care a dat molima în păsări. Era ceva nou. Trebuia să adun toate păsările moarte, cu ochii orbi daţi peste cap, să le arunc într-o roabă şi să le duc la sala cazanelor, unde erau arse. Chiar dacă erau dimineţi în care mă trezeam cu ochii usturându-mă, lipiţi de puroi uscat, şi nu era nimeni pe lângă mine care să mă ajute să ajung în bucătărie, ca să mă spăl cu apă caldă, măcar cu toate păsările astea moarte rămâneau mai puţine ouă de găsit şi mai puţine găini de separat.

— Ai grijă la mineri, Queenie, mă avertiza tata în fiecare dimineaţă.

Minerii veneau la porţile fermei, cumpărau jumătate de duzină de ouă şi apoi le puneau la clocit. Nu plăteau însă diferenţa de bani ca să ia nişte ouă bune, fertile. Ouăle de mâncat erau mai ieftine decât cele de sămânţă. Dar ştiam din felul în care le purtau. După ouăle de mâncat erau trimişi copiii. Dar când voiau să ne lase pe noi, familia Baxton, fără obiectul muncii, veneau femei sau bărbaţi în toată firea, cu câte un sac căptuşit cu lână. Îşi puneau ouăle de mâncare la clocit ca să-şi crească propriile găini, să le crească în curtea din spate, să le facă ouă şi să nu mai vină la poarta noastră. Dar în curând tata a pus capăt jafului. A mai adăugat o treabă pe lista mea de sarcini: să înţep ouăle proaspăt ouate cu un ac de cârpit.

— Na, să le mai clocească pe-astea dacă pot! mi-a zis.

Chiar dacă minerii ne furau ouăle, tata tot le dădea carne duminica pe răboj. Unii dintre ei adunau datorii pe care nu le puteau plăti niciodată. Iar când au venit vremurile grele, copii mici, ca cei cu care mersesem eu la şcoală, apăreau la uşa noastră din dos să întrebe dacă nu ne mai rămăseseră ceva resturi. Copii slăbănogi şi murdari, cu pielea la fel de cenuşie ca cerul de februarie, aproape că-mi cerşeau câte ceva de mâncare.

— Hai, întindeţi-o de-aici, le spuneam.

Iar ei mă priveau cu aceiaşi ochi rugători ca în curtea şcolii, când le arătam cum hăpăiam plăcinta de porc a mamei.

Mama îmi spunea:

— Le e foame, Queenie, sunt flămânzi.

După care mi-a mai găsit ceva de trecut pe lista mea de treburi zilnice. Trebuia să fac supă. Pe foc, în ceaunul în care de regulă fierbeam mâncarea porcilor, trebuia să fierb oase şi legume. Făceam supă pentru oameni care nu aveau de

lucru şi care se perindau pe la uşa noastră, în cămăşile lor murdare şi fără gulere. Tremurând de frig, tropăiau din picioare în curtea din spate, suflându-şi aer cald în pumni. Sau aşteptau cu capetele plecate, fără să scoată o vorbă. Un bărbat mâncase chiar acolo, în faţa mea, lăsând să i se scurgă zeama grasă pe bărbie. O femeie mi-a zis:

— Dumnezeu să te binecuvânteze, fetiţo, pe tine şi pe mama şi tatăl tău.

Dar cel mai adesea erau trimişi copii. Copii mici, fără încălţări, care îşi purtau cu grijă cănile, holurile şi oalele de lut înapoi acasă, pe cărarea tare. Până când a apărut Wilfred, cel care purtase cândva ghetele tatălui său mort, şi mi-a întins oala rânjind, arătându-mi dinţii îngălbeniţi care creşteau în orice altă direcţie decât aia care trebuia, zicându-mi:

— Eşti bine, Queenie?

Pe urmă a avut tupeul să-mi propună să ieşim împreună la o plimbare. N-ai să pupi cât trăieşti! Băiatul cu care aveam să ies eu la plimbare trebuia să-mi facă curte cum scrie la carte, cu guler scrobit şi cravată, cu gâtul proaspăt spălat şi cu buzunarul plin.

Ar fi trebuit să ies la seri dansante, să mă tachinez cu băieţi care aveau părul lui Clark Gabie şi care să-mi şoptească la ureche că sunt un trandafir englezesc. Picioarele mele ar fi trebuit să fie mângâiate de ciorapi de mătase, vârâte în pantofi cu vârf ascuţit şi toc delicat pe care să păşesc atunci când coboram din maşină. Ar fi trebuit să las în urmă o undă de parfum de lăcrămioare, să am părut ondulat şi faţa pudrată cu perfecţiune de porţelan. Trebuia să fiu o doamnă. Dar eram captivă într-o fermă împuţită. Gunoi. Gunoi. Şi toate zilele erau la fel. Până într-o zi, când mama mi-a spus:

— Queenie, mergi şi adu-l pe tata din şopron.

— Nu, i-am răspuns mamei. Trimite-l pe unul dintre

băieţi.

Nu mă duceam niciodată în şopronul unde tata măcelărea carcase. În şopronul în care aerul se umplea cu sunete de ascuţit, de feliat, de tocat, de tras şi de scurs. Nu mai mergeam de când fata aia cu sânii mari mă făcuse să plâng cu poveştile despre băieţeii transformaţi în tocătură rozalie de carne. Îmi ţineam ochii strâns închişi şi îmi acopeream urechile cu palmele ori de câte ori trebuia să trec prin apropierea locului unde tata şi proştii de băieţi intrau curaţi şi ieşeau acoperiţi de sânge. În fond, nu era un loc potrivit pentru o doamnă.

Dar mama m-a obligat să mă duc.

— Şi nu mai închide ochii şi nu-ţi mai acoperi urechile cu palmele, mi-a zis. Eşti destul de mare ca să ştii ce se petrece acolo. Nu uita, eşti o Buxton.

Puteam să aud zgomotul cu mult înainte să pot simţi mirosul acru de came şi sânge. Când am deschis ochii, mă uitam la spatele tatei, lat şi puternic ca un dulap. Iar lângă el era un băieţel – dar nu orice băieţel: era fratele meu, Harry. Amândoi purtau ghete pline de sânge, şi călcau într-o mocirlă de sânge închegat lipicios. Pe lespedea de tăiat se afla un cap de vită, cu gura căscată. Singur, fără membre. Picioarele erau tăiate, iar carcasa roşie, jupuită de piele, era ciopârţită, cu bulgări mari de grăsime care curgeau pe jos. Oase alb-albăstrii despicate, aproape frumoase, erau făcute grămadă într-un maldăr înfricoşător. Şi acolo era şi tata, cu cuţitul ridicat ca un pumnal. Era gata să-l izbească pe Harry. Să-i împlânte cuţitul drept în cap şi să-l despice în două. Am ţipat din toate puterile. Tata s-a întors atât de brusc încât aproape că şi-a tăiat mâna. Cureluşa de piele a fost cea care l-a salvat – ţinând lama cuţitului departe de came şi de os. Amândoi se uitau la mine: tata zicându-mi ceva furios, iar Harry holbând ochii cât cepele. În clipa aia mi s-a făcut rău şi am vomat direct peste pantofii mei. Iar ultimul lucru pe care

mi-l amintesc este tata alergând spre mine, cu cuţitul încă în mână.

„Queen B”, aşa a început să mă strige tata. Îi plăcea să le povestească tuturor despre ziua în care Queen B leşinase în şopronul de măcelar, la vederea sângelui.

— Muiere slabă, îi zicea tata mamei. Cum de-ai crescut aşa o muiere slabă de înger?

După aceea, am devenit vegetariană.

— Ce? a tunat tata la masă. Ce nenorocire te faci?

Cine mai auzise una ca asta? O fată de măcelar care să nu mănânce carne. Un cap de prostănac. Au făcut orice ca să mă facă să mă ating de nişte şuncă sau să înghit nişte piept de pui.

— Vrei să tragem de iadeş, Queenie?

Nu voiam. Nu voiam nici măcar plăcinta de porc pe care Billy mi-o răsucea prin faţă – cu coaja maro şi cu umplutura de carne rozalie.

— Carnea noastră nu e destul de bună pentru tine, Queenie B, mormăia tata aproape la fiecare masă.

Ba câteodată chiar bătea cu pumnul în masă, aruncându-şi cina direct în perete. Iar în ziua în care am aruncat un cotor de măr în foc, m-a izbit cu sete pe după ceafă.

— Afară e o turmă care aşteaptă să fie hrănită, a urlat el în timp ce trăgea cotorul înăbuşit înapoi din vatră.

Şi jur că parc-am auzit un înger sfânt din ceruri cântând dumnezeieşte când i-am răspuns:

— Nu-mi pasă nici cât negru sub unghie!

Nu mult după ce ţipasem la tata de-l lăsasem tâmp, mătuşa Dorothy a venit în vizită. Era sora elegantă a mamei, de la Londra, cea care pronunţa pufăit litera *h*, chiar şi acolo unde nu erau *h*-uri de pronunţat. Venise, m-a anunţat în şoaptă şi făcându-mi cu ochiul, ca să mă ia de acolo şi să-mi ofere o viaţă mai bună.

Douăzeci şi patru

Queenie

În Herefordshire, Hertfordshire şi Hampshire aproape că nu sunt niciodată uragane[12]. Profesoara mea de dicţie îmi spusese că problema mea cea mai mare era că vorbeam mult prea repede ca să-mi pot destinde faţa într-un zâmbet.

— N-o să intri niciodată aşa într-o societate elegantă, Miss Buxton.

Lalea, păpădie, piciorul-cocoşului – pe toate le pronunţam greşit. Sticlă, cană, farfurioară – nici ele nu erau mai răsărite. Aveam gura prea moale, aveam nevoie de disciplină, iar doamna Waterfall era omul care să mi-o ofere.

— Nu poţi să greşeşti cu ea, îmi spunea mătuşa Dorothy. Îşi dă toată silinţa dacă i se pare că meriţi.

Capul sus, umerii înapoi – călcâi-talpă-vârf, călcâi-talpă-vârf. Mersesem greşit toată viaţa, de când eram copil. Şi curând după ce mi-a arătat ea cum se păşeşte corect, am început să mă împiedic prin cameră ca o oloagă.

— Cum se face că baie pronunţi bhaie, dar nu spui niciodată ohaie în loc de oaie în înalta societate? am întrebat-o pe mătuşa Dorothy.

A râs, dar m-a atenţionat:

— Fă doar ce-ţi spune şi totul o să fie bine.

— Banca nu e bhancă, iar Mansfield nu e Mahnsfield.

— Queenie, draga mea, fă pur şi simplu ce ţi se spune. O să te ajute să te măriţi cu un prinţ.

I-am adus lacrimi în ochi doamnei Waterfall când am reuşit, în sfârşit, să sting flacăra lumânării cu felul în care

---

[12] Replică din filmul *My Fair Lady* (n.red.).

pronunţam „huiet”.

— Speranţe, mi-a zis ea atunci, Miss Buxton, în sfârşit putem să ne facem speranţe.

Mătuşa Dorothy jura că partea roz din îngheţata de nucă de cocos avea alt gust decât cea albă – ştia totul despre ce înseamnă să fii sofisticat. Servea îngheţată de nucă de cocos pe o farfurie de porţelan, tăiată în pătrate aproape egale, şi o mânca întotdeauna cu furculiţa. Când îşi ridica picioarele pe un scăunel, zicea că leneveşte în stil franţuzesc, ţinându-şi pudelul, pe Prudence – coafată în forme extravagante, cum sunt tunse tufele de gard viu – şi-i dădea să mănânce pic cu pic, în boticul ei oval, în timp ce eu le priveam.

Moştenise un magazin de dulciuri de la soţul ei, Montgomery, care murise în război. Nu în vreo bătălie – fusese călcat de tramvai în timp ce se întorcea la garnizoana lui. Mătuşa Dorothy încă mai era supărată din cauza jumătăţii de kilogram de caramele glazurate care-i dispăruseră în mod misterios din buzunar până când trupul lui neînsufleţit ajunsese la spital.

— Cine ar putea să facă una ca asta, Queenie? Ai fi crezut că-i cu putinţă? Trăim printre barbari, îmi zicea

Conducea singură magazinul de ani de zile.

— Împreună cu Prudence, Queenie. Câinele mă ajută să ţin pe toată lumea la coadă. Nu-i aşa, păpuşica mea scumpă?

Dar faptul că trebuia să se ridice din leneveala ei franţuzească pentru cine ştie ce ţânc cu privire bleagă şi cu părul în vânt încurcat ca nişte laţe, pentru vreo gumă de mestecat care făcea mai puţin de juma’ de penny, ei, cu asta răbdarea mătuşii Dorothy începea să fie pusă la grea încercare.

— Să nu mă înţelegi greşit, Queenie. Şi eu, ca şi sora mea, am copt plăcinte de porc zi şi noapte într-un cuptor. Dar nu asta îşi dorea Montgomery pentru mine. Eu eram ducesa lui.

Şi pentru că nu avea propriii copii care să o ajute, veneam

eu să ocup acest loc. În marele oraş, mătuşa Dorothy voise să înceapă să mă strige Victoria – era mult mai elegant ca nume. Aveam propriul meu dormitor, propriul meu dulap de haine şi o măsuţă de toaletă cu trei oglinzi. Dacă le aşezam aşa cum trebuie, apăreau sute şi sute de Queenie, toate zâmbind înfumurate de norocul care le lovise. Dar nicio Victoria nu-mi făcea cu mâna în toată mulţimea aia.

— Nu-ţi face griji, draga mea, rămânem la Queenie. E destul de bun până te mai rafinezi puţin.

În ziua în care venisem la Londra, să locuiesc cu ea, mătuşa Dorothy îşi slăbise corsetul.

— Oh, Queenie, am să fac din tine o partidă bună, îmi zisese ea, strângându-l pe-al meu.

Lecţii de dicţie şi de ţinută de două ori pe săptămână – apoi la *Bourne, Hollingszvorth* sau *Selfridges* după o rochie nouă în fiecare sâmbătă după-amiază. La început, mătuşa Dorothy mersese cu mine pe Oxford Street, unde se aşezase pe scaunul clienţilor şi le spusese vânzătoarelor ce moştenisem din partea ei de familie, căci toţi membrii familiei Lee erau extrem de graţioşi. Dar când vânzătoarele începuseră să dea din colţ în colţ, căutând lucruri care să i se potrivească, mutând nasturii sau dându-le drumul pe la cusături, a încetat să mai vină. Începuse, în schimb, să-mi îndese bani în mână, deranjându-se din leneveala ei franţuzească doar cât să pună semnul de *închis* şi să îşi mai ia nişte îngheţată de nucă de cocos.

Lucram în magazin, trezită în fiecare dimineaţă de Prudence, care se repezea să-l sperie pe omul cu ziarele cu un lătrat la fel de înspăimântător ca un horcăit de bătrân care încearcă să-şi cureţe gâtul. Bărbaţii, grăbindu-se spre slujbele lor, îşi aruncau ochii peste ziarele mele – aşezate cu grijă, ordonat, şi cu titlurile la vedere – înainte să decidă despre ce orori voiau să citească în ziua aceea. Pe urmă, mai veneau în general doar copii şi doi-trei poliţişti transpiraţi

şi-n palme, care-mi cereau ceva răcoritor sau cine ştie ce nimicuri. Iar când mă întindeam să iau sticlele şi să le pun în pungi pentru ei, mă priveau cu nişte ochi care mă iubeau mai mult decât îşi iubeau propriile mame.

La început, l-am remarcat pentru că ceruse un *Mail,* dar apoi întinsese mâna după *The Times.*

— Doriţi *The Times*? l-am întrebat.

S-a uitat în jur încurcat, ca şi când aş fi strigat la el din stele, şi a roşit ca o şuncă cu boia.

— Ai pronunţat corect, Queenie? m-a întrebat mătuşa Dorothy. Ai grijă, bărbaţii care citesc *The Times* vor să li se vorbească întotdeauna corect.

Aşa că eram pregătită pentru el data următoare. Cu vocea mea cea mai îngrijită, care i-ar fi umplut sufletul de mândrie doamnei Waterfall dacă m-ar fi auzit, i-am zis:

— Avem *The Times,* dacă asta este ceea ce doriţi.

A înghiţit în sec cu zgomot, ca o piatră care cade într-o fântână, înainte să spună:

— Mulţumesc, o să iau *The Times.*

— Cum arată? a vrut să ştie mătuşa Dorothy.

— Înalt, slab, destul de atrăgător, am spus.

Data următoare, a venit să-l vadă.

El şi-a dus degetul la pălărie spre mine când a plecat.

— E o zi minunată, mi-a spus.

A fost destul ca să o convingă pe mătuşa Dorothy.

— Te soarbe din ochi, Queenie. Am fost sigură din clipa în care mi-ai spus că a roşit.

Mulţi bărbaţi veneau în magazin şi încercau să mă facă să roşesc eu.

— Nu sunt destul de dulce pentru tine? glumeau cei mai mulţi dintre ei.

Unii îmi trimiteau pupici cu vârful degetelor sau îmi făceau cu ochiul. Îmi ziceau „iubito" sau „dulceaţă". Se ofereau să-mi arate cât pot fi de dulci dacă mergeam cu ei la

film. Mătuşa Dorothy nu făcea decât să scuture din cap la avansurile astea.

— Cei obraznici sunt londonezi din East End. Nu vrei să ai de-a face cu ei. Sunt alunecoşi şi neserioşi. Asta e un gentleman. Escrocii şi vagabonzii nu citesc niciodată *The Times.*

Începuse să vină de două ori pe zi. Înainte de fiecare dintre vizitele lui – dimineaţa ca să ia *The Times* iar pe la cinci şi-un sfert pentru cine ştie ce mărunţişuri – mătuşa Dorothy se ridica din fotoliul ei ca să se asigure că sunt îmbrăcată cum se cuvine.

— Ce zici de cardiganul ăla galben, Queenie, draga mea? Arăţi ca un înger în el.

Îmi verifica faţa, să nu am urme de degete, de la cerneala de pe ziare, îşi lua batistuţa şi o înmuia în gură ca să mă cureţe pe frunte sau pe obraz. Ai fi zis că urc pe scenă dacă era să te iei după felul în care-mi făcea cu ochiul ca să-mi poarte noroc şi-mi deschidea uşa din camera din dos, spre magazin.

— Bună dimineaţa, zicea el.

— *The Times*? întrebam eu.

— Mulţumesc. E o zi minunată.

Sau mai varia cu:

— E uşor înnorat.

Sau:

— Cam neîngăduitoare cu noi vremea pentru perioada asta a anului.

Iar eu eram de acord, indiferent cum i se părea lui vremea. Haina lui din gabardină era mereu bine aranjată, cu toţi nasturii închişi şi cu cordonul strâns. Gulerul cămăşii lui era întotdeauna alb. Iar atunci când îşi ridica pălăria, pentru acel scurt salut sau rămas-bun, părul lui era întotdeauna lucios ca o bucată de lemn-dulce. Mătuşii Dorothy i se părea cel mai apropiat de un prinţ adevărat dintre toţi bărbaţii pe care-i

văzuse din ziua în care bietul Montgomery al ei o privise cu adoraţie, stând în genunchi în faţa ei.

— Nu te-a cerut încă? mă tachina ea, ca prietena cea mai bună de la şcoală.

— Cum adică, să mă ceară?

— O să afli tu în curând.

Şi am aflat.

Un băieţel, Sidney, se juca pe tejghea cu nişte soldăţei de plumb. Toţi erau executaţi de artileria lui Sidney, adică două degete întinse, un ochi care ţintea şi un bang! Treaba mea era să-i culc pe jos pe cei morţi.

— Nu în ăla am tras. L-ai omorât pe ăla care nu trebuia.

Tocmai îl întrebam pe Sidney dacă mama lui nu l-ar fi vrut acasă, la ceai, când bărbatul a intrat. Nu era nici dimineaţă, nici cinci şi-un sfert, şi nu avea nici haina lui de gabardină. Sidney îşi alinia din nou victimele.

— E timpul să mergi acasă, Sidney. Poţi să mai vii şi mâine.

— Dar încă n-am terminat.

Cu un zăngănit, i-am adunat toţi soldaţii într-o pungă, în care am mai vârât şi un covrigel de anason, şi i-am spus:

— Hai, şterge-o!

După ce îmbufnatul de Sidney a trântit uşa după el, bărbatul a făcut un pas înainte.

— Mă întreb dacă ai dori să faci o plimbare împreună cu mine mâine după-amiază, în parc – am primit asigurări că va fi o zi minunată.

Recitase totul dintr-o răsuflare, de parcă repetase de zeci de ori şi, dacă n-o spunea destul de repede, i s-ar fi înnodat limba. Rămăsesem cu gura căscată de uimire, aşa că nu eu am fost cea care i-a spus „da”, ci mătuşa Dorothy, care a strigat din încăperea de alături.

— Bine, atunci am să vin la ora unu, şi a dat să plece, dar s-a mai întors o dată. Îmi cer iertare, dar nu cred că m-am

prezentat. Bernard Bligh.

Eu am zis:

— Numele meu este…

Iar el mi-a zâmbit pentru prima oară când m-a întrerupt cu:

— Queenie, da, ştiu.

Ieşeam împreună de vreo patru luni – în fiecare joi, seara devreme, sâmbătă seara şi o plimbare duminica, dacă era frumos – când am început să-i urăsc ceafa. Era osoasă şi costelivă, semăna mai degrabă cu spatele unui călcâi, cu urechile alea ieşindu-i în afară ca nişte glezne noduroase. Şi mai avea şi o venă la tâmplă care-i pulsa ca un vierme prins sub piele atunci când mânca – nu prea evident, dar destul cât să mă facă să-mi pun deoparte sandvişurile pe care uneori ni le împachetam ca să le mâncăm în parc, pe marginea fântânii sau sub un copac. Avea un fel anume de a-şi strâmba faţa de parcă ar fi vrut să-şi smulgă un fir de păr din nas. A făcut gestul ăsta atunci când a cunoscut-o pentru prima oară pe mătuşa Dorothy. Aşa că a trebuit să o întreb:

— E ceva normal?

— Nici n-am observat, iubito, a fost tot ce mi-a răspuns

Nu ştiu cum îi scăpase – îl făcea să pară destul de ciudat. Şi se căuta de mărunţiş. Plătea pentru un ceainic şi două porţii de prăjitură Simnel la Lyons şi căuta printre monede, aşezându-le în ordine pe masă, apoi numărându-le în palmă. Apoi repeta operaţiunea, ca să fie sigur, în timp ce chelneriţa stătea lângă el şi aştepta, privindu-l ca pe un cretin. La fel făcea şi la cinematograf, ţinând toată coada în loc în timp ce el se scotocea prin buzunarele pantalonilor, scuturându-le să audă mărunţişul, numărând apoi jumătăţile de penny şi apoi monedele de trei penny. Un bărbat de la capătul cozii se plânsese chiar că el şi soţia lui vor pierde muzica de început.

Dar mătuşa Dorothy zicea că e un gentleman. Îşi petrecea cea mai mare parte a serilor în care stăteam împreună ca să-

mi explice de ce. Îmi deschidea sau nu uşa? Numai un gentleman face asta. Mergea pe partea dinspre şosea atunci când ieşeam împreună.

— În felul ăsta n-o să te stropească nicio trăsură, îmi zicea mătuşa Dorothy.

— Mătuşică, dar când ai fost dumneata stropită ultima oară de vreo trăsură?

— Bine, de vreo maşină atunci, sau de tramvai. Şi nu fi obraznică.

Se ridica în picioare atunci când mă ridicam eu şi nu se aşeza până când nu mă aşezam eu prima. Şi, timp de două luni, nu a făcut decât să-mi strângă mâna atunci când ne spuneam noapte bună. Şi când în sfârşit şi-a făcut curaj să mă sărute, şi-a strâns buzele atât de tare încât am avut sentimentul că sărut un cioc de găină.

— Nu vorbeşte prea mult, mătuşică.

— Asta e bine, nu ai nevoie de unul care să te cicălească.

Şi totuşi, locuia în Earls Court împreună cu tatăl lui, era funcţionar la Lloyds Bank şi îi plăcea aerul curat. Sigur, după patru luni ar fi trebuit să ştiu mai multe despre el decât atâta, nu?

Vorbea mai mult cu mătuşa Dorothy decât cu mine. Prima oară când venise la ceai, ea era acolo, pe fotoliul ei, cu corsetul pus din nou, dar fără să facă mare lucru, gândindu-se aiurea, cu buzele roşii, cu roşul depăşind cu mult conturul lor natural, şi cu rădăcina argintie a părului crescută cam de vreo doi centimetri, ceea ce făcea ca restul părului, vopsit negru, să pară că pluteşte şi că stă să-i alunece de pe cap. Toţi trei stăteam şi ascultam cum câinele îşi lingea părţile intime, când Bernard a început să-i povestească mătuşii Dorothy cum stră-stră-străbunicul lui le schimbase numele din Blight în Bligh în speranţa că în felul acesta ar putea să întoarcă norocul care se cam îndepărtase de familia lor.

— Şi a funcţionat? a întrebat mătuşica.

El a râs voios, în timp ce eu rămăsesem cu gura căscată. Mie nu-mi spunea niciodată ceva măcar pe jumătate atât de interesant.

— Crezi că o să fie război? l-a întrebat mătuşica.

Iar el a vorbit preţ de zece minute pe puţin despre cât de inevitabil, din păcate, i se părea acest lucru. Când eram singură cu Bernard, tot ce auzeam era propria mea voce caraghioasă, care vorbea fără mai multă noimă decât atunci când îmi clănţăneau dinţii de frig, dar altfel tăcerea m-ar fi asurzit.

— E timid în prezenţa ta, iubito, şi aşa şi trebuie să fie, mă asigura mătuşica. Eşti norocoasă, Queenie. Bărbatul ăsta e ca o cărămidă – cu el, eşti la fel de în siguranţă ca şi cu un perete.

Aşa că am întrebat:

— Crezi că-mi face curte?

— Sigur că-ţi face curte, mi-a răspuns ea.

— Asta înseamnă să ţi se facă curte?

Iar ea mi-a răspuns:

— Bine, dar tu ce credeai că este?

Văzusem fete cărora li se făcea curte. Priveau cu ochi visători lumea, plutind pe vârfurile picioarelor fără să atingă pământul. Smulgeau petale de margarete mai tot timpul, oftând: „Mă iubeşte, nu mă iubeşte, mă iubeşte…”

Când dansau, amorezii lor le strângeau în braţe atât de tare încât nu puteai să treci printre ei nici măcar o foaie de hârtie. Iar când se sărutau, li se înmuiau picioarele de extaz, iar plăcerea dădea sărutării gust de nectar. Fetele care erau curtate credeau cu tărie că amorezii lor erau aleşi de Dumnezeu însuşi.

Am aşezat oglinzile de pe măsuţa de toaletă ca să văd ce cred toate celelalte Queenie despre curtea pe care mi-o făcea Bernard. Nu prea multe. Erau toate destul de dezamăgite de felul în care stăteau lucrurile.

— Bernard, mi-au plăcut micile noastre plimbări, dar nu cred c-ar trebui să ne mai vedem.

Am spus aceste cuvinte pe o bancă, în parc, în timp ce o burniţă măruntă începea să-i umple de punctişoare haina. Ca un copil care tocmai primise o palmă, dar nu înţelegea de ce, totul s-a derulat cu încetinitorul. Faţa lui s-a făcut, din luminoasă, mai întâi întrebătoare, apoi s-a lungit îndurerată. Nu crezusem niciodată că Bernard poate să fie mişcat de sentimente, dar iată-l, era. Fără îndoială, buza îi tremura iar ochii i se umeziseră. Era gata să plângă. Era cel mai captivant lucru pe care-l făcuse vreodată.

— Nu, Queenie, te rog, nu spune asta. Am început să ţin foarte mult la tine. Plimbările noastre înseamnă mult pentru mine.

— Nu credeam că o să te superi atât de tare, am spus.

Credeam că numai femeile se emoţionează şi că bărbaţii sunt toţi mult prea practici pentru asemenea prostii.

— Da, Queenie, chiar ţin foarte mult la tine. Ştiu că sunt mai în vârstă decât tine şi că, probabil, nu sunt chiar atât de vesel pe cât ţi-ar plăcea. Dar în aceste luni…

S-a oprit, şi-a întors capul şi iat-o: ceafa lui.

— Doar că, Bernard… am început, dar el s-a răsucit repede înapoi şi mi-a strâns mâna într-a lui.

— Te rog, te rog, nu spune mai mult. Mai dă-mi o şansă. Te rog, te rog, Queenie…

Şi plângea, e drept, numai o lacrimă, dar i se prelingea pe obraz în timp ce-mi spunea:

— Speram să te conving să ne logodim.

Of, la dracu', mi-am spus – şi nu asta trebuia să-ţi spui atunci când curtezanul tău te cerea de soţie.

— Ei bine, lasă, atunci. Ne vedem din nou joi, Bernard, i-am spus.

Şi aşa a rămas.

Ne plimbaserăm pe malul râului în sus, până la Big Ben.

Nu era târziu când Bernard şi cu mine am ajuns la magazinul de dulciuri. Nu puteam să deschid uşa. Credeam că e doar înţepenită pentru că plouase mult. Se crăpase un centimetru, dar apoi nu se mai mişca. Era ceva căzut de cealaltă parte. Bernard a încercat să o împingă cu umărul, în timp ce eu strigam după mătuşica. Mă pregăteam să strig din nou, când Bernard mi-a zis:

— E mătuşa, a căzut şi ţine uşa.

— Rimează! Ce poet eşti, Bernard, l-am tachinat eu înainte să-mi dau seama ce spusese.

Era întinsă pe podea, strângând la piept semnul de *închis.* Palidă moartă, în afară de buzele ei roşii. Şi la fel de nelalocul ei ca un trunchi de copac căzut în mijlocul drumului. Mă gândeam că, dacă aş fi răsucit-o pur şi simplu în poziţia ei preferată, în fotoliu, totul ar fi fost bine.

— Mătuşică, ridică-te, am spus, în timp ce Bernard a îngenuncheat lângă ea, încercând să-i ia pulsul şi punându-şi obrazul lângă nasul ei.

— Ce faci? l-am întrebat, dar nu am primit niciun răspuns.

Abia atunci am văzut cele două labe coafate ale lui Prudence ieşindu-se de sub ea ca un iadeş de pui. Bernard a sărit cât colo când am ţipat la ea:

— Mătuşico, ai căzut peste câine!

Apoi nu mai sunt foarte sigură ce s-a întâmplat. Dar Bernard era acolo, trăgându-mă de lângă mătuşica, ducându-mă în camera din spate, aşezându-mă pe fotoliu şi zicându-mi de două ori sau poate de trei sau de mai multe:

— Queenie, mă auzi? Rămâi aici. O să fie bine. Stai aici până mă întorc.

II Vedeam prin geamul din uşă cum o acoperă cu o pătură. Apoi plecând din magazin şi întorcându-se cu domnul Green, de la aprozarul de alături. Au mai venit nişte oameni, ştiu că au venit, şoptind şi dând din cap, în timp ce Bernard încerca să mă facă să beau un ceai scârbos şi dulce.

— Ce i s-a întâmplat?

— O să vină curând o ambulanţă.

— O să se facă bine? Dar câinele? Poţi să-l aduci aici? N-o să facă decât să se agite şi să latre când o să vadă atâta lume.

— Domnul Green a fost amabil şi a luat el câinele, mi-a zis.

Apoi s-a aşezat lângă mine şi m-a ţinut de mână.

Mătuşa Dorothy avusese un accident cerebral. Cei de la spital m-au asigurat că se stinsese repede şi că, sincer, nu avusese nici cea mai mică idee că atunci când căzuse, o făcuse pe biata Prudence una cu pământul. Se ridicase din fotoliu numai ca să pună semnul de *închis* şi să-şi mai ia puţin din îngheţata ei de nucă de cocos.

La înmormântarea ei, măcelari solizi, laţi în umeri şi cu mâini groase – tata şi cei patru fraţi ai mătuşii – pufneau şi asudau din greu când să-i ridice coşciugul. Au trebuit să-l ia în calcul şi pe Bernard, care s-a oferit fără o vorbă să-şi pună umărul lui slăbănog de funcţionar sub unul dintre capete. Cântarea noastră de „Rămâi cu mine" era însoţită de mormăielile şi bombănelile lor în timp ce o purtau în naos. Ce-ar mai fi râs de ei mătuşa!

Montgomery al ei, le-ar fi spus, n-ar fi avut nicio problemă s-o ridice, pentru că era Ducesa lui.

Veşmântul de înmormântare al mamei părea vechi de pe vremea regelui Ted[13] sau de când murise biata lui mamă. Cu mâna pe umărul meu, strângând în ea o batistă năduşită şi plină de lacrimi, mi-a spus:

— Nu-ţi face griji, Queenie, poţi să te întorci acasă acum. Sunt multe lucruri de făcut pentru tine pe lângă fermă.

Şi nu sunt sigură dacă am spus-o cu voce tare, pentru că profesoara mea de dicţie ar fi fost disperată, dar ştiu că aşa

---

[13] Edward al VH-lea (1841-1910), rege al Marii Britanii şi al Irlandei (1901-1910), fiul reginei Victoria şi al prinţului Albert (n.red.).

am gândit-o: Nici prin cap să nu-ţi treacă, mamă! N-o să mă duci niciodată înapoi, acolo. M-am uitat peste umăr la Bernard, care fuma împreună cu tata şi cu ceilalţi bărbaţi.

— Nu, i-am spus, am noutăţi pentru tine. Mă mărit, mamă, cu Bernard Bligh.

Douăzeci şi cinci

Queenie

Bernard îşi descheia nasturii pantalonilor de pijama, îşi dezlega cordonul, apoi strângea materialul în mână, ca să nu cadă şi să strice surpriza.

— Iubito…?

Era pronunţat ca o întrebare din care nu mai formula restul. Vorbele absente atârnau timid între noi, prea desfrânate ca să se facă auzite. Îmi întrerupeam lectura ca să-mi desfac şi eu cordonul cămăşii de noapte, în timp ce el se strecura în pat. Mă săruta, în primele zile, direct pe buze, strecurându-şi timid limba în gura mea. Mai târziu, s-a întors la ciocul de pasăre. Mâna lui se furişa pe sub aşternuturi şi mă trăgea de cămaşa de noapte până când nu mai aveam de ales. Mototolea materialul, ridicându-l sus, tot mai sus, şi îşi strecura mâna între picioarele mele, ca să le desfacă. Apoi se rostogolea peste mine. În primele zile, ochii lui priveau adânc într-ai mei, mângâindu-mă cu respiraţia lui dulce şi caldă. Mai târziu, se uita undeva departe, prin tăblia patului, iar în colţurile gurii i se adunau două pete de scuipat, alb ca miezul de pâine. La fel de concentrat ca şi când ar fi căutat un întrerupător pe întuneric, bâjbâia pe dedesubt până când, în cele din urmă, îl găsea şi se înfigea în el. Uneori era alunecos ca un cârnat unsuros, dar de cele mai multe ori era tare ca un trunchi de copac. Şi suspina ca şi când s-ar fi scufundat într-o baie caldă, iar mâna îi intra pe furiş pe sub

cămaşa mea ca să se odihnească apoi stângaci pe sânul meu stâng, îşi întrerupea brusc respiraţia până se înroşea la faţă, apoi scotea un grohăit care mă umplea de salivă pe tot gâtul, şi era gata. În primele zile mă săruta înainte să se dea jos, dar mai târziu nu mă mai lăsa decât cu urmele nasturilor de la pijamaua lui.

Tot parfumul ăla de lăcrămioare. Orele pe care le petrecusem ondulându-mi părul şi pudrându-mi faţa cu perfecţiune de porţelan. Ciorapii de mătase, buzele roşii şi mâinile moi ca un cântec. Şi eram măritată cu un bărbat care n-ar fi observat nici dacă aş fi urcat în pat cu masca de gaze pe faţă. Dacă aş fi întrebat-o pe mătuşa Dorothy: „Ăsta e sexul?", ştiu ce mi-ar fi răspuns: „Bine, dar ce credeai că e?"

Copii, asta credeam! Toate avertismentele alea despre lucruri care m-ar fi făcut mamă. Mă temusem încă de pe vremea când sânii începeau să-mi înmugurească pe sub bluză. Sau pe vremea când m-aş fi sărutat cu băieţii în poarta grădinii. Dacă îşi vâra limba în gura ta, sigur făceai un copil. Dacă îţi atingea sânii, erau gemeni. Şi ce fată nu ştia că puteai să rămâi însărcinată stând pe un scaun de toaletă? Aşa că sexul în fiecare sâmbătă şi duminică şi uneori chiar de două ori în timpul săptămânii timp de mai bine de un an sigur ar fi trebuit să mă lase grea.

— Simţi plăcere în relaţiile conjugale? m-a întrebat doctorul.

— Nu sunt prea sigură, am spus.

— Nu eşti sigură dacă le găseşti plăcute, doamnă Bligh?

— Nu sunt sigură ce înseamnă asta, doctore.

Era cel mai supărător lucru care-i intrase în cabinetul ponosit de când zdrobise o muscă bâzâitoare de geam. Dacă nu participam şi nu mă simţeam la fel de bine ca soţul meu în relaţiile conjugale, nu aveam să rămân niciodată însărcinată, m-a asigurat el.

— O femeie tânără, drăguţă şi sănătoasă ca dumneata n-ar

trebui să aibă astfel de probleme. Sfatul meu e să mergi acasă şi să încerci mai mult.

Preotul de la biserica St John se întreba dacă era un lucru înţelept să aduc pe lume un copil când tocmai se pregătea un război. Mi-a zis să mă duc acasă şi să mă gândesc bine la asta. Aşa că m-am dus în schimb la biserica romano-catolică şi am aprins o lumânare. Ştiam că pe ei n-o să-i deranjeze.

— Mi-ar plăcea să avem copii, Queenie, mi-a spus Bernard de mai multe ori.

Aproape că mă acuza. Credea că nu ştiu că-mi umbla prin dulap ca să vadă dacă pachetele de tampoane erau sau nu desfăcute. Ştia întotdeauna când trebuia să-mi vină ciclul. Dar ce nu ştia era că, de fiecare dată când îmi venea, plângeam lângă cârpele alea pline de sânge.

Erau şaizeci şi cinci de trepte din pivniţă până în vârful casei din Earls Court. Îi spusesem lui Bernard după ce le numărasem.

— Într-adevăr, îmi spusese el.

Şi asta fără să mai pun la socoteală cele cinci trepte care duceau la uşa din faţă. Şaizeci şi cinci de trepte şi nenumărate camere. Dar Bernard şi tatăl lui, Arthur, locuiau, ca o pereche de şoareci nedoriţi, în camerele de la demisol.

Toate celelalte încăperi, cu excepţia uneia, erau goale. Obişnuiau să ia chiriaşi, în general bărbaţi care veneau la Londra să muncească, stăteau câteva săptămâni sau câteva luni şi plecau mai departe. Odată eliberată camera, Bernard trăgea draperiile, acoperea scaunele şi paturile cu ziare şi o încuia.

Florile de nuntă nici nu apucaseră să se ofilească atunci când Bernard mi-a spus:

— Nu vreau ca soţia mea să meargă la lucru.

II Îmbrăţişasem. Cine n-ar fi făcut la fel după atâţia ani de slugărie? Aveam să fiu casnică. Aproape că o auzeam pe mătuşica Dorothy: „Oh, Queenie, iubito, ai dat de aur aici.”

— Hai să deschidem casa, a fost sugestia tinerei mirese.

Dereticând toată ziua cu cârpa de praf şi ceara de mobilă cu miros de lavandă, am încercat să-i arăt lui Bernard cum ar putea să fie. Am pus flori şi o faţă de masă. Am schimbat draperiile grele şi roşii, de brocart, cu unele moderne, cu trandafiri.

— Putem să ne amenajăm o cameră de zi numai pentru noi.

L-am convins pe Bernard să mute în altă parte câteva dintre rafturile grele şi demodate de cărţi şi dulapurile vechi şi masive care păreau să ascundă spirite de mult dispărute ale familiei.

— Ai putea să-ţi faci un birou, Bernard, să foloseşti una dintre camere drept salon de lectură.

Să dai drumul puţin la lumină. Să deschizi ferestrele.

— Ar putea să devină din nou o casă cumsecade, spuneam.

Dar cele mai multe dintre propunerile pe care le făceam erau primite de Bernard scuturând din cap.

— De ce nu? îl întrebam.

— Am eu motivele mele.

Dar nu ajungeam niciodată să le aflu. Nu era destul pentru mine să am grijă de el şi de tatăl lui, să fac cumpărături, să gătesc şi să fac curat? Plus că, prostuţa de mine, nu ştiam că vine războiul? Alteori însă bodogănea ceva despre cum că ar vrea să ne mutăm în suburbii.

Douăzeci şi şase

Queenie

Pendula aia blestemată bătea din sfert în sfert de oră. Degeaba aproape că-l implorasem pe Arthur să n-o mai tot întoarcă. Bernard spunea că fusese pendula tatălui lui şi că tot timpul fusese păstrată în stare de funcţionare, chiar şi

când el fusese în Franţa. Cred că ei doi erau deja surzi la sunetul ceasului ăstuia, atât de tare se obişnuiseră cu el. Aşa se face că, din cauza clopotelor ăstora de bronz, aproape că pierdusem discursul lui Chamberlain[14]. Tricotam. Bernard se tot uita la andrelele mele care păcăneau. Puteam să văd că-l enervează. Şi-a tras scaunul ceva mai aproape de radio. Apoi, pe furiş, s-a uitat din nou spre ele. Va trebui s-o spui, m-am gândit. Va trebui să deschizi gura şi să faci conversaţie. Queenie, dragă, ai putea să te opreşti niţel din tricotat? Nu pot să aud prea bine ce zice la radio. Dar ştiam că n-o va face. O să mă ţâţâie, probabil, dar asta o să fie tot. Tricotasem lâna asta de trei ori deja.

— În această dimineaţă, ambasadorul britanic la Berlin a înmânat guvernului german ultimatumul…

De fiecare dată când terminam, deşiram şi împleteam la loc cu alt model.

— … să-şi retragă trupele din Polonia, altfel se instaurează stare de război între noi.

Mă întrebase o dată dacă tricotez de mult la haina aia, de mă şi făcuse să zâmbesc.

— … trebuie să vă spun că nicio astfel de măsură nu a fost luată, prin urmare ţara noastră este acum în stare de război cu Germania.

Deci asta fusese. Doar ding-dong, clic-clac şi gata, suntem în război.

Atunci să mă ia naiba dacă nu au pornit sirenele de raiduri aeriene! Câteva secunde bune, toţi trei ne-am holbat unul la altul. Mai auzisem asta şi înainte, dar nu o luasem în seamă. Asta era însă înainte de război, adică în urmă cu vreo câteva minute. Acum era război, deci aveam toate şansele să murim.

---

[14] Neville Chamberlaine (1869-1940), prim-ministru al Marii Britanii între anii 1937-1940 (n.red.).

Bernard s-a mişcat primul – nu spre mine: s-a întins după masca de gaze a lui Arthur, a apucat-o de-o parte şi i-a aruncat-o tatălui său. Aşteptam să mi-o arunce pe a mea, dar a urmat a lui. A trebuit să mi-o iau singură pe a mea, în timp ce Bernard striga:

— Măştile de gaze! Măştile de gaze!

Şi fiecare zgomot îl făcea pe Arthur să tremure. Aşa că strigătele lui Bernard şi sunetul sirenelor îl făceau pe Arthur să tremure atât de tare încât mâinile tremurânde nu puteau să facă nimic cu cutia de lângă mască, deşi exersasem de foarte multe ori cum se face. Aşa că mă întrebam dacă, în timp ce eu îmi puneam masca, el o să tuşească şi o să se înece, împroşcat cu otravă.

Bernard încă mai striga, deşi aşa, cu masca pe faţă, vocea lui suna de parcă ar fi venit dintr-o gaură adâncă. Şi pentru prima oară a trebuit să-i spun:

— Oh, te rog să taci!

Era o întorsătură stranie a lucrurilor, considerând că puteau fi ultimele cuvinte pe care i le spuneam vreodată. Dar nu m-a auzit, prea ocupat să descuie uşa din spate. Nu puteam să respir cu masca de gaze pe faţă – niciun fir de aer nu trecea prin ea, darămite gazul otrăvitor! A lui Arthur era aşezată pe ceafă, cu curelele strângându-l de nas, şi tremura atât de tare încât, dacă l-ar fi văzut cineva, ar fi crezut că încearcă să ne facă să râdem.

Apoi am auzit cum cineva striga:

— *Schnell, schützen Sie sich!*[15]

Şi mi-a trecut prin minte că războiul nu începuse nici de cinci minute şi nemţii erau deja aici, urcând la noi pe scări. Atunci am început să tremur.

— Bernard! am ţipat când am auzit din nou „*Schützen Sie*

---

[15] Repede, adăpostiți-vă (în lb. germană în orig.) (n.red.).

*sich!”, ş*i încă nişte cuvinte într-o limbă străină.

Şi pot să jur că părea uimit, ceea ce era straniu, pentru că avea o mască de gaze pe faţă. Apoi mi-am amintit:

— E domnul Plant!

Şi chiar atunci, chiriaşul nostru, un refugiat din apropierea Berlinului, a dat buzna în cameră. Am răsuflat atât de uşurată, încât masca de gaze mi s-a aburit. Iar braţele domnului Plant se scuturau în asemenea hal încât ai fi zis că cineva i le-a legat de tavan şi le trage în sus.

— Masca de gaze? l-a întrebat Bernard.

Iar el s-a uitat la noi, pe rând, apoi şi-a plesnit o palmă peste frunte bodogănind ceva ce nu putea înţelege nimeni – în afară de Hitler, dacă ar fi fost acolo.

— O să fii gazat de viu, omule, a strigat Bernard la el.

Iar omul a dat să iasă din cameră, ca să urce toate cele şaizeci şi cinci de trepte, să-şi ia masca de gaze.

L-am prins de braţ:

— Nu, treci în adăpost, nu mai ai vreme acum.

— O să aibă nevoie de mască, a ţipat Bernard la mine.

Nu mai era tânăr.

— O să-i ia o săptămână până vine cu ea, am zis. Nu mai e timp.

Prin uşa deschisă, m-am uitat la cerul albastru. Un soare orbitor arunca umbra copacilor de peste drum direct peste grădina noastră, iar o mierlă de pe gard ţinea capul sus ca să o auzim cântând. În schimb, noi patru ne strecuram în fundul curţii, ca nişte şobolani. Credeam că cerul trebuia să se înnegrească de aripi de avioane grele şi de paraşutele naziştilor care să coboare uşor. Dar nimic din toate astea. Doar pasărea aceea care se uita la noi în linişte, din siguranţa copacului ei.

Cam asta s-a ales din „mai întâi copiii şi femeile”: Bernard l-a ajutat pe Arthur pe treptele adăpostului, în timp ce eu îl grăbeam pe domnul Plant, care mormăia pe nemţeşte. Apoi

am păşit pe scara adăpostului şi abia atunci m-am uitat în jos. Să mă ia naiba! Arthur fusese acolo zi şi noapte şi nu ne făcuse un adăpost: săpase un tunel! Jur că nu puteam să-i văd capătul. Am urcat la loc, în timp ce domnul Plant a trecut pe lângă mine, iar Bernard mi-a aruncat o privire confuză din spatele măştii.

— Eu nu intru aici, o să fim îngropaţi de vii, i-am zis.

— Haide, Queenie, a făcut el agitat.

— Nici să nu te gândeşti. Nu trebuie să fie atât de adânci.

Ştiam că lui Arthur i-a luat mult timp să-l sape, căci se întorcea în casă seară de seară murdar şi entuziasmat ca un puşti venit de la groapa cu nisip. Bernard îl ajuta şi el la sfârşit de săptămână. „Cum a ieşit?" îl întrebam. „Bine", zicea el.

Dar nu ştiam că săpaseră până la jumătatea drumului spre Australia.

— N-am de gând să fiu îngropată de vie, Bernard. O să mor aici, sus, dacă nu te superi.

Şi cred că mi-am auzit soţul spunând:

— N-ai decât!

Dar se poate să fi fost doar masca. Începuse să coboare, dar dintr-odată a sunat încetarea alarmei. Aşa, pe jumătate ieşindu-se din pământ, mă făcea să mă gândesc la un vierme. Mi-am scos masca să chicotesc.

Când m-am întors în casă, n-am vorbit cu nimeni. M-am dus direct în dormitorul nostru, am închis uşa şi am încuiat-o pe dinăuntru. Raidul ăsta fusese cel mai uluitor lucru care se petrecuse vreodată în casa asta. Simţeam cum mă umple pofta de viaţă. Am făcut doi paşi şi m-am trântit pe pat. Nu mai aveam nicio îndoială, abia aşteptam războiul ăsta!

Când adevăratul război a început, domnul Plant plecase.

— E mai bine pentru toată lumea, a zis Bernard.

— Ce vrei să spui? îl întrebasem.

Bernard se tot plângea de treburile alea cu ministerul, cu

toate că el era mereu la bancă şi niciodată acasă, să se ocupe de ele. Sinistrul reprezentant al guvernului, cu carneţelul lui şi cu privirile viclene aruncate peste umărul meu, vrând să ştie cine l-a vizitat pe domnul Plant. Unde s-au dus, ce-au zis?

— Stă în camera lui, îi spuneam.

Uneori venea jos şi se aşeza cu Arthur pe treptele de la intrare, uitându-se în curte. Îi povestea lui Arthur, într-o engleză cu cel mai prost accent pe care-l auzisem vreodată, despre plantele pe care el şi soţia lui le creşteau în grădina casei lor din imediata vecinătate a Berlinului.

Aşa că, atunci când omul acesta de la guvern venea să ne facă vizitele lui de control, nu trebuia să-i spun decât:

— Nimeni şi nimic.

Dar Bernard spunea:

— Evreii ăştia sunt mai mare bătaie de cap decât ar trebui.

Veniseră dimineaţa, foarte devreme, să-l ia.

— Unde-l duceţi? întrebasem.

Mi s-a spus că va fi internat pentru protecţia lui. Nu era singurul care fusese luat de pe strada noastră. Mai era şi o femeie, şi o familie cu copii mici care locuiau mai jos, pe stradă. Fuseseră urcaţi în spatele unui camion, cu toate că nu-i duceau decât până la Olympia. Domnul Plant nu avea decât valijoara de piele cu care venise, când Bernard nu găsise destul de repede un motiv să nu-i dea camera, înainte să plece, domnul Plant îşi dusese mâna la pălărie spre mine. La vederea camionului, se oprise o clipă îngheţat, apoi ridicase din umeri.

— Era neamţ. Niciodată nu poţi fi destul de prevăzător, zisese Bernard înainte să urce la etaj şi să aşeze ziare în cameră.

— Diavolilor! Diavolilor! am ţipat când am auzit primele bombe explodând. Diavolilor!

Zgomotele alea cumplite. Aproape că nici nu păreau reale.

Nu aveam în minte nicio imagine pe care să o asociez cu asemenea sunete. Nu erau ca nişte şifoniere care cădeau pe scări. Nu erau nici ca un camion plin cu cutii de tablă care zornăiau pe drum. Nu era nici cărbunarul care arunca zeci de saci de cărbune pe asfalt, afară. Nici ca atunci când vecinii şi-ar fi trântit toţi uşile dintr-odată. Dar undeva, acolo, cineva învăţa ce înseamnă zgomotul ăsta. Cineva rămânea cu imaginea vie a ceea ce trebuia asociat cu duduiala asta.

Bombardierele veneau ca norii de furtună. Le vezi? Poate că nu. Dar ameninţarea planează asupra ta ca tăişul de sabie. Aproape maiestuoase, formaţiunile astea întunecate se îndreptau neîndurătoare spre ţintă. Tunurile antiaeriene trăgeau: „Aici, aici!", încercând să le distragă, dar nu era nicio diferenţă. Nu am putut să-l băgăm pe Arthur în adăpost când au venit primele bombe. Nici cu vorba bună, nici împingându-l nu am reuşit să-l băgăm în adăpost în timpul bombardamentelor. Era dus. A rămas în camera lui, băgat sub pat, de parcă îl împungea cineva cu baioneta în spate.

Aşa că eram numai eu şi Bernard în adăpost, care avea acum adâncimea cerută, de un metru şi jumătate sub pământ. Un pat îngust pentru fiecare. Un scaun, pe care stătea de obicei Bernard, aşezat lângă măsuţa cu lampă. Genunchii lui păreau să ajungă oriunde m-aş fi întors, noduroşi ca un ciocan chiar şi prin ţesătura pantalonilor, îşi citea ziarul, pufnind şi făcând mutra aia de parcă îşi smulgea un fir de păr din nas. Îşi curăţa gâtul cu un sunet de flegmă atât de puternic, încât credeam că o să scuipe, dar îşi sufla doar nasul, folosindu-şi batista mototolită ca să-şi cureţe fiecare nară, pe rând. Adăpostul avea miros de pământ umed, aproape la fel de pătrunzător ca mirosul de bălegar, şi mă simţeam ca o narcisă gata să răsară primăvara. Dar după câteva ore lua mirosul respiraţiei lui – de tutun amestecat cu duhoare de cartof digerat, de la cină. Apoi mirosul acela închis, ca putoarea pe care o lasă sub plapumă o gură

nespălată.

Apoi mă auzeam eu:

— Ce-a fost asta? Ai auzit? Dumnezeule, cineva a luat-o în seara asta… Sper că Arthur n-a auzit-o… Crezi că se simte bine? A fost destul de aproape. Asta o fi fost şi mai aproape?

Dar nu primeam absolut niciun răspuns. Adăpostul ăsta era al dracului de zgomotos şi de tăcut în acelaşi timp.

Bernard devenise aproape animat, vorbind cu vecinul de alături, domnul Todd.

— Ar fi mai fericiţi printre cei ca ei, zicea.

Amândoi, cu braţele încrucişate, aproape atingându-şi capetele pe care le scuturau grav.

— Faptul că sunt aduşi aici nu face nimănui vreun bine.

Aş fi putut să cred că e Hitler însuşi în faţa casei noastre. Sau poate întreg al Treilea Reich se muta pe strada noastră. Aşa mare era tărăboiul. Perdelele se ridicau pentru că toată lumea voia să se uite, alţii stăteau în faţa uşii de la intrare, deschideau ferestrele şi-şi ţâţâiau dezaprobarea. Dar nu era o invazie – era o privelişte şi mai tristă decât atât. Era o familie. O mamă îmbrăcată într-o haină maro din care-i atârna o mânecă, purtând în braţe un copil înfăşurat într-un şal făcut dintr-un aşternut vechi. Avea faţa nu atât albă cât împietrită, ca de cadavru. Şi mergând greu în spatele ei, veneau încă patru copii. Murdari, negri, îngălaţi ca nişte copii ai străzii – mai împuţiţi decât toţi minerii pe care-i văzusem eu vreodată. Părul li se încâlcise şi le flutura în toate părţile. Şi se uitau toţi primprejur; acum se uitau în sus la case, cu gurile căscate de încântare; acum, simţind privirile tuturor oamenilor ăstora mari aţintite asupra lor, îşi lăsau privirile în pământ. Unul dintre copii, greu de spus dacă era băiat sau fată, împingea un căruţ. O roată era stricată şi se bălăngănea îngrozitor, în timp ce un alt copil se chinuia să ţină nişte cutii amărâte deasupra. Apoi mai veneau doi ţânci care se ţineau de mână – o fată care căra o

mască de gaze şi un băiat cu o jucărie de cârpă. Băiatul purta nişte pantaloni prea mari pentru el – pantaloni scurţi care-i fuseseră legaţi cu un şnur la subsuori şi care-i veneau în jos până mult sub glezne. Şi micuţii ăştia doi încercau să ţină pasul cu cei cu căruţul. Iar cei cu căruţul încercau să ţină pasul cu mama. Iar mama încerca să ţină pasul cu o altă femeie, îmbrăcată într-un costum de lână, cu un trandafir artificial la rever, care mergea ferm înainte.

Nu era prima familie de genul ăsta, aşa le spunea domnul Todd vecinilor. Asta era al treilea grup şi spera să fie şi ultimul. Fuseseră bombardamente în Rotherhithe şi cineva mare de la minister a decis că trebuie mutaţi în camerele goale din josul străzii. Doamna Newman de la numărul 30 urma să primească acest grup.

— Nu vreau să-i iau, spunea ea oricui o asculta. Am fost forţată. Şi, lăsaţi-mă să vă spun, sunt mai multe persoane pe această stradă care au mai mult loc decât mine.

— Cum ar fi dacă toţi cerşetorii s-ar aciua aici? întreba domnul Todd. Adică avem deja destui polonezi cât să-şi facă o nouă ţară. Acuma şi ăştia. Mă întreb unde o să se ajungă.

Noi nu fuseserăm bombardaţi aşa tare, cel puţin nu ca în East End. Un caraghios de la măcelărie zisese că ne bombardează aşa pentru că, în caz de invazie, Hitler îşi doreşte un loc drăguţ în care să stea. Trădător, aşa l-a numit Bernard pe autorul comentariului.

Băiatul cu pantaloni gigantici s-a împiedicat de bordură. Arăta ca un sac de cartofi aruncat pe pavaj. Nu plângea. Sora lui l-a ridicat de jos. Nu ştiu dacă îşi dăduse seama că şi-a scăpat jucăria. S-a întors pentru o secundă, dar pe urmă a luat-o din nou la goană, ca să nu rămână în urmă. Jucăria a rămas acolo până a trecut o maşină şi a afundat-o în noroi. Am ridicat-o. Era un fel de cal sau căţeluş care mustea de apă, plin de noroi, făcut dintr-o şosetă veche a cuiva, cu ochii cusuţi din lână neagră.

— Ce naiba faci cu aia? m-a întrebat Bernard, după ce am spălat-o şi am agăţat-o afară pe funia de rufe.

Curăţată, părea că are picioarele făcute din degetele unei mănuşi vechi. Se curăţase destul de bine – era cumva pufoasă şi se umfla de la vânt. Unul dintre picioare începuse să se deşire şi avea nevoie urgent de o reparaţie, şi i-am pus o fundă la gât ca să pară mai veselă.

Pot să jur că mansarda în care doamna Newman a primit familia aia nu era mai mare decât adăpostul nostru. Parcă-i ţinea într-un dulap, nu într-o cameră. Mama a trebuit să-l împingă pe băiat înainte, să vină să-şi ia jucăria de la mine. N-a recunoscut-o.

— E a ta, i-am spus. Ai scăpat-o.

El a învârtit în aer jucăria, apoi faţa i s-a luminat într-un zâmbet.

— E Neddy, a spus el.

I-a arătat-o mamei.

— Spune-i „mulţumesc” doamnei, Albert.

Dar el n-a reuşit să spună nimic, nici măcar după ce soră-sa l-a plesnit pe după ceafă, ceea ce a făcut-o pe mamă să spună:

— Staţi locului, dacă e de dat palme, le dau eu.

În timp ce ieşeam, doamna Newman mi s-a plâns că nu putea să lase familia asta să-i între în baie, pentru că erau prea murdari şi miroseau.

— Păi la ce să te aştepţi dacă nu-i laşi să facă baie? i-am spus.

Iar ea mi-a răspuns:

— Ştiu că ai o mulţime de camere, doamnă Bligh. Poţi să-i iei dumneata, dacă eşti convinsă că o să te descurci mai bine.

Lui Bernard îi crescuse barbă de câteva zile. Nu stătea în casă destul cât să se radă. Ochii îi erau injectaţi, părul slinos şi ciufulit şi pielea palidă, de culoarea cartofului. Probabil arătam şi eu la fel de rău. Eram în aceleaşi haine de câteva

zile, îmi pieptănam părul doar trecându-mi mâna prin el. Ne petreceam fiecare noapte în adăpostul acela minuscul şi orele treceau greu. Somn? Parcă obişnuiam să facem asta pe timp de pace.

Când erau aproape, bombele şuierau. Aveau o melodie ascuţită care trebuia să se termine cu o explozie. Apoi, tot ce credeai că e ferm înfipt în pământ îşi lua zborul brusc, pentru o secundă, pentru ca pe urmă să revină la loc – în acelaşi loc, dacă aveai noroc. Respiraţia ţi se întretăia, ochii ţi se bulbucau, conţinutul stomacului avea o mişcare ascendentă, iar inima o lua la goană ca o jucărie stricată. Îmi amintesc bâlciurile – debandada şi zumzăiala alandala – unde plăteam bani buni ca să-mi zugrăvească faţa şi încheieturile albe. În zilele alea, dinainte de război, mă gândeam că e amuzant să pari speriată de moarte.

Am ştiut cât de aproape erau după şuierat – le cunoşteam la fel de bine ca pe ceainicul meu de pe plită. Bernard a întors pagina ziarului şi şi-a ridicat bărbia să citească ceva din vârful paginii, iar buzele i s-au mişcat involuntar. Nu pot să zic că am auzit bubuitura, parcă gravitaţia dispăruse pentru un moment şi braţele mi se mişcau aiurea prin aer. El încă mai citea când am aterizat. A continuat să se concentreze asupra ştirilor şi când tot ce stătea de obicei nemişcat în jurul nostru a răbufnit cu un zgomot puternic. Şrapnele şi naiba mai ştie ce loveau adăpostul ca o grindină haotică. Doar buza lui superioară stătea nemişcată. Am înghiţit scârbită amăreala care mi se ridicase din stomac.

Când ziarul a început să foşnească, m-am uitat în jur să văd de unde se pornise vântul. Paginile fâlfâiau de parcă ar fi vrut să aţâţe un foc; atunci mi-am dat seama că Bernard tremura. Pumnii lui erau încleştaţi pe paginile ziarului şi strâmbau propoziţiile, făcându-le ilizibile.

— Bernard, te simţi bine?

Mă aşteptam să nu-mi ofere mai mult de un mormăit

drept răspuns.

— Queenie, a spus el încet. Aia e casa. A înghiţit în sec şi a tras puternic aer în piept, dar parcă se înăbuşea. Tata… Tata… Tata era în casa aia… Aia e casa… s-a dus… Queenie… Queenie… Tata… în casă…

Se îneca. M-am dus să-i iau ziarul din mână, dar îl ţinea aşa de strâns că a trebuit să i-l rup din mâini.

— Linişteşte-te, Bernard.

Suspina adânc, pieptul îi sălta ca şi când ar fi sughiţat.

— O să murim cu toţii… murim… aici… Tata… aia era casa…

— Bernard, ascultă, calmează-te. Nu e casa noastră. N-a fost aşa aproape. Mă duc să mă uit, am spus.

Eram în genunchi şi m-am întors să dau la o parte perdeaua de la intrare când a urlat din toţi rărunchii:

— *Nu!*

S-a aruncat cu disperare spre mine şi m-a cuprins cu braţele să mă tragă înapoi pentru ca apoi să mă strângă până mi-am pierdut respiraţia.

— Nu… nu… nu tu… nu, niciodată…

Şi-a îngropat capul în gâtul meu, şi-a încolăcit picioarele în jurul meu; părea că n-o să-mi mai dea drumul niciodată. Totuşi, în ciuda strânsorii, am putut să văd casa. Un munte negru care împungea cerul. Intactă. Mi-am plimbat privirea peste colţurile ei – totul era la locul lui. Arthur era sub pat – probabil murdar, speriat, dar în siguranţă.

— Văd casa, am spus în timp ce-i simţeam răsuflarea caldă pe gâtul meu. Arthur e bine. E încă acolo, Bernard. Casa încă e acolo. Uite!

Dar nu voia să-şi ridice capul. Se lipea de mine căutând adăpost ca un copil. Şi iată-mă, protejându-mi soţul de exploziile acelea imense, de ploaia de şrapnele, de bombele alea oribile şi de obrăznicăturile de avioane nemţeşti. Lucrul cel mai amuzant era că şi eu mă simţeam protejată în braţele

lui şi îi şopteam încetişor:

— Gata, Bernard, gata, a trecut.

Afară se lăsa liniştea. Am simţit cum, uşor-uşor, mă slăbeşte din strânsoare. S-a tras într-o parte, stând în fund, cu genunchii ridicaţi. Nu se uita la mine. Şi-a şters nasul. A luat ziarul de jos, l-a împăturit şi l-a pus pe masă, în timp ce-l priveam. A ridicat scaunul răsturnat. A tuşit, şi-a dres vocea, şi-a aranjat părul şi s-a aşezat. Toate astea în timp ce-l priveam. Era un miros amar de ars şi un fum ca o ceaţă în adăpost. De afară se auzeau ţipete, tropăituri şi zgomot de sticlă pisată. Apa curgea undeva. În sfârşit, Bernard s-a uitat la mine şi eu am dat din cap, vrând parcă să spun: hei, ţi-ai revenit, dar privirea lui a alunecat mai departe. S-a uitat la mâinile lui şi la degetele încolăcite, apoi şi-a lins buzele de două ori şi a murmurat:

— Queenie, vreau să ştii că te iubesc.

Casa de la numărul 30 arăta ca un craniu care clipea. Bomba venise prin acoperişul casei, trecând prin podele ca să explodeze în interior. Toate ferestrele erau distruse, la fel şi uşa de la intrare. Rămăseseră numai pereţii goi, ca un craniu în mijlocul unei terase. Iar craniul ăsta era încoronat de molozul format din ceea ce fuseseră cândva camerele de la mansardă. Deschis spre cer, cu tapetul verde dintr-o cameră şi cu zugrăveala maro din cealaltă, craniul arăta de parcă purta o pălărie colorată de Crăciun. Tot ce fusese cândva înăuntru era acum afară – molozul casei se împrăştiase pe pavaj într-un munte de dărâmături care bloca drumul. „O să fiţi la fel de solizi ca nişte ziduri”, obişnuia să spună mătuşica Dorothy. Tot ce era solid trebuia să fie sigur. Chiar şi Bernard. Mă bucuram că mătuşica nu mai era în viaţă să vadă că teoria ei nu mai făcea doi bani.

Toată lumea era afară să vadă ce se întâmplase, înfuriaţi de distrugere, dar uşuraţi că nu erau casele lor.

— Au avut noroc că erau în adăpost… Au avut noroc că n-

au fost acasă… Au avut noroc că n-au fost îngropaţi de vii.

Doamna Newman, a cărei casă era cea distrusă, rămăsese fără grai, ceea ce nu-i stătea în fire.

— E şocată, a spus poliţistul, în timp ce ceilalţi încercau s-o ia de acolo.

Doar numărul 30 fusese distrus, în rest totul era neatins. Ce legătură avea casa aia cu războiul ăsta? Dormea Hitler mai liniştit acum că a transformat casa într-o ruină? La fel ca şi celelalte case, a noastră pierduse nişte ferestre, iar nişte bucăţi din coşul de la numărul 30 trecuseră prin acoperişul nostru. Dar asta era tot.

— Bomba aia avea numărul 30 pe ea, a hotărât domnul Todd.

Trecerea era restricţionată de urletele unui gardian cu cască metalică.

— Nu veniţi mai aproape, nu sunteţi în siguranţă. Porţiunea aia s-ar putea prăbuşi în orice moment.

Intre timp, pompierii cu feţele negre de funingine şi ochii obosiţi verificau pereţii, uitându-se în sus, în jos, împrejur.

— Dar-ar dracii! a spus femeia din Rotherhithe când a venit acasă şi a văzut că mansarda ei minusculă se deschidea către cer.

— Nu e nevoie să folosim un astfel de limbaj, a spus domnul Todd.

— E de înţeles, i-am spus. Biata femeie tocmai şi-a pierdut casa.

— Nu era casa ei, doamnă Bligh.

— Dar dumneata cum ai reacţiona?

— S-ar putea să fiu eu în locul ei mâine, dar, vă asigur, nu voi vorbi aşa.

Femeia nu l-a luat în seamă; se sprijinea de un zid şi repeta într-una:

— Are cineva o ţigară?

După câteva momente de linişte stânjenitoare, a primit

una. Avea cu ea doi copilaşi, restul familiei rămăsese jos la metrou. Iar dracii de copii dispăruseră în casa distrusă, cu poliţistul pe urmele lor, strigând:

— Ieşiţi afară de acolo, nu sunteţi în siguranţă!

După un minut, băieţelul, târându-şi încă după el pantalonii prea mari, era scos afară de ureche de poliţist. Copilul aproape că nu mai atingea pământul cu picioarele, în timp ce omul legii îl certa:

— Dă aia imediat înapoi! Te-am văzut! Nu-i a ta!

Mama îşi revenise:

— Hei, lasă-l jos!

— A luat ceva, l-am văzut când a pus mâna şi a băgat în gură.

— Dă-i drumu'.

— Nu, până nu îmi dă ce are în gură. N-ar trebui să staţi pe aici.

— Ei locuiesc aici, am spus.

— Aici? Locuiesc aici? Sunteţi sigură? a întrebat poliţistul, în timp ce mama băiatului încă ţipa la el:

— Dă-i drumu' sau mă jur că-ţi dau una. Mi-e deja destul, da? Lasă-l.

Băiatul şi-a strâns obrajii şi a scuipat ceva pe jos. Era o broşă.

— Aha, hoţule, a spus gardianul triumfător.

— Nu-i 'oţ! a ţipat mama, luând broşa de pe jos.

— Hei, lasă aia, e din casă!

— Ea mea, a spus ea.

— Dă-mi-o, a zis poliţistul. O ţin eu până se lămuresc lucrurile.

— Ea mea, îmi aparţine, urla femeia.

Era o broşă mică, ieftină, din care găseşti în pungile cu cadouri. Femeia îl implora acum, cu câte un copil atârnat de fiecare picior.

— Ea mea, mă jur. E a mea.

— Dă-i-o, i-am zis gardianului.

— Nu, până nu se lămuresc lucrurile, a spus el.

— Ce mai contează? E de doi bani, oricum, i-am şoptit.

— E slujba mea să mă asigur… a spus el tare, să audă toţi.

— Femeia asta a pierdut tot, acum. Şi nu e prima dată. Nu poţi să-i acorzi prezumţia de nevinovăţie?

— Este responsabilitatea mea să mă asigur că nu vor fi jafuri…

Aşa că i-am zis, sătulă:

— Of, ia mai du-te-n mă-ta.

Bernard n-a mai zis ca de obicei „Doar peste cadavrul meu", pentru că devenisem cu toţii puţin superstiţioşi în ultimul an. În schimb a zis:

— Sub nicio formă, nici nu se pune problema, Queenie, ai înnebunit?

— Sunt oameni ca şi noi, am spus. N-au unde să se ducă.

— Nu sunt de teapa noastră.

— Dar au nevoie de ajutor.

— Nu pot să stea aici. Există locuri în care se va avea grijă de ei.

— N-or să facă deranj.

Mi-aş fi dorit ca plozii să tacă în momentul ăsta. Dar n-o făceau. Alergau prin cameră, sărind pe mobilă, jucându-se de-a avioanele cu zgomotele caracteristice. Mama lor, căzută pe un scaun, sorbea din ceai şi fuma ţigările lui Bernard.

— Doar pentru câteva zile.

— Cred c-am vorbit destul de clar.

— Haide, Bernard. Nu ţi-e milă?

— Sunt jegoşi, Queenie, a şoptit.

Avea dreptate. Aveau capul plin de păduchi. Dacă îl întorceam pe micuţul Albert cu capul în jos, păduchii îl luau cu ei şi îl cărau departe.

— Dar noi avem atâtea camere. Cum putem să stăm atât de bine când alţii nu au nici măcar una?

— Autorităţile or să se ocupe de ei. Nu poţi să ajuţi pe toată lumea. Suntem în război.

— Ştiu, exact asta vreau să spun şi eu.

Am dus familia aia amărâtă într-un adăpost. I-am luat pe ceilalţi doi copii şi pe bebeluş de la metrou. Şi când m-am întors acasă, mai târziu, l-am anunţat pe Bernard, care mă asculta năucit, că nu-mi păsa de ce spune, nu-mi păsa de ce crede – mi-am luat o slujbă. Şi asta el

Douăzeci şi şapte

Queenie

Uneori încă mai fumegau, ca o plăcintă arsă scoasă din cuptor. Mirosul pătrunzător de fum, cu praf de funingine, se ridica din ei. Unii se târau, alţii erau căraţi. Unii erau înveliţi în pături, căci hainele le zburaseră odată cu suflul exploziei. Cu feţele negre de la funingine şi ochii roşii, duşi în fundul capului, se uitau ameţiţi în jur de parcă erau de pe altă planetă. Şi toţi tremurau, tremurau atât de tare.

Populaţie, aşa îi numeam la adăpost. Bombardaţii care au avut tupeul să-şi care zilele amărâte prin calamitatea unei lumi sparte în bucăţi. Lăsau sicriele goale, dar umpleau sălile de clasă ale vechii şcoli cu feţele lor tragice şi cu hainele lor murdare care ar fi făcut nişte mineri de-abia sosiţi din galerie să arate ca nişte zâne. Veneau într-un val ca acela prin care ţi-ai croi drum la metrou sau ţi-ai face loc cu coatele la reducerile dintr-un magazin important. De aici şi caracterizarea – populaţie, nu oameni. Nu o mamă pe nume Mavis, care, fără să scoată un cuvânt, îşi strângea la piept ţâncii plângăcioşi din cauza zgomotelor care-i împiedicau să doarmă. Nu un puşti de zece ani pe nume Ralph, cu pantalonii murdari şi uzi de urină, care încerca să facă rost de paturi pentru ai lui, plasând strategic în ele ciorapi şi

pulovere sau uitându-se fioros la ceilalţi. Nu un soţ cu numele de Sid, care şi-i strângea pe cei dragi în braţele pătate de sânge, promiţându-le că se întoarce ca să salveze ce se mai putea din casa bombardată. Nu o tânără femeie numită Christine, care se agăţa de un poliţist implorându-l să-l salveze pe logodnicul ei dispărut sub un zid dărâmat. Doar populaţie. O masă de oameni neputincioşi, pe care disperarea îi făcea să pară inutili şi care sorbeau până şi ultimul fir de culoare care înveselea clasele şi care făceau ca, în cele din urmă, chiar şi oliţele de noapte albe din colţurile încăperilor să ajungă să strălucească la fel de tare ca nişte diamante. N-o să-l iert niciodată pe Hitler pentru că a transformat nişte fiinţe umane în aşa ceva.

Şi era treaba mea să aflu cine au fost toţi aceşti oameni şi unde au trăit. Chiar şi de la cei care nu-şi mai aminteau sau cei care rămăseseră surzi din cauza unei explozii. Unele zile erau groaznice, încercând să aflu ce povesteau vocile acelea slabe. Altele erau înfricoşător de liniştite, încât mi-aş fi dorit să strige cineva sau să pornească de undeva cântecul acea oribil, „Roii Out The Barrel”[16]. Uneori, când erau atât de mulţi încât şi eu îmi croiam cu greu drum înăuntru, lăsam rândul şi mă întorceam către prima persoană pe care o vedeam şi îi spuneam:

— Ai nevoie de ajutor? Bine, atunci o să încep cu tine.

Turele de 12 ore se transformau în ture de 14 ore la adăpostul din Campden School. Şi când ajungeam acasă, Bernard mi se plângea că pe masă nu e altceva decât praf.

Nu era îngrijorat pentru el, ci pentru mine, aşa cum încercase să-mi explice:

---

[16] *Beer Barrel Polka,* sau *Roii Out the Barrel,* cântec compus în 1927 de compozitorul ceh Jarorrdr Vejvoda şi devenit în timpul celui de Al Doilea Război Mondial un cântec foarte popular printre soldații din multe țări, unde au fost create versiuni în limbile respective (n.red.).

— Mi-e teamă că slujba asta te solicită prea mult…

Între timp, două femei din adăpost îmi zâmbeau cu recunoştinţă. Violet şi sora sa, Margery. Amândouă aveau bărbaţii plecaţi. Unul în Africa de Nord, celălalt în Northampton. Aveau trei copii, unul de doisprezece ani, unul de opt şi încă unul care – spuneau ele – era cam încet la minte.

— Casa e complet distrusă, spunea Violet.

Pierduseră tot, dar chicoteau. Euforie isterică. Se declanşase după trecerea şocului, când şi-au dat seama că erau în siguranţă. Fuseseră scoase din adăpostul lor Morrison[17] când Margery a bătut cu linguriţa în tavan, la care putuse să ajungă.

— Cartelele noastre sunt încă acolo, într-un dulap, a chicotit ea din nou. Sunt undeva acolo, dar nu e o prioritate, au zis ei, să caute lucrurile astea. Salvarea oamenilor, asta e treaba lor.

— Ca să primiţi alte cartele, trebuie să depuneţi o cerere la centrul administrativ de la primărie, am zis. Sau la centrul alimentar de care aparţineţi. Trebuie să mergeţi până acolo, vă pot spune eu ce autobuz să luaţi, şi completaţi câte un formular pentru fiecare dintre voi şi copiii voştri.

Amândouă se uitau în gol, parcă erau de piatră.

— Să vă scriu pe ceva? am întrebat.

— Ce să ne scrii?

— Ce tocmai v-am spus.

— Şi ce ne-ai spus?

— Despre cartele.

— Le-am pierdut împreună cu locuinţa. Sunt într-un dulap

---

[17] Adăpost folosit în Marea Britanie (şi purtând numele ministrului de Interne din acea perioadă), care se asambla şi se instala în casă, în lipsa unei pivnițe. Era dotat cu un „acoperiş" format dintr-o placă de oțel de 3 mm (n.red.).

sub dărâmături. Ne trebuie unele noi.

Ar fi trebuit să dorm în zilele libere. Moţăiala mea era întreruptă de zgomotele zilnice. Mă gândeam, înainte de război, că poştaşul, copiii care jucau cricket sau comis-voiajorii făceau un zgomot insuportabil, dar acum păreau insignifiante. Dar cele mai multe din zilele astea preţioase îmi erau ocupate de calculul duratei cozilor de la raţii. Şase cârnaţi şi o bucată de pâine mai târziu eram tot acolo, adâncită în calcule. Dacă aş fi gătit la cină şi Bernard şi Arthur ar fi mâncat rapid, aş fi putut spăla vasele şi nişte haine din coş, mi-aş fi călcat rochia pentru serviciu, o cămaşă pentru Bernard, aş fi avut timp de o oră, o oră şi jumătate de somn în patul meu curat înainte să înceapă bombardamentele şi să fiu nevoită să alerg la adăpostul Anderson[18], unde să mă las cuprinsă de haos.

Nu vedeam rostul întoarcerii acasă pentru ca, după numai câteva ore, să mă strecor iarăşi cu greu printr-o lume întoarsă cu fundu-n sus. Drumuri, altădată familiare, acum arătau ca o stepă presărată cu munţi de gunoaie, cu resturi din clădirile distruse aruncate peste tot. Încercam să-mi găsesc drumul prin ceaţa deasă formată de praful ridicat. O săritură aici, o clătinare colo. Lipeşte-te de colţul unei case ca să eviţi flăcările unei fabrici care încă ardea. Uneori firicele de apă îmi udau pantofii. Cioburile îmi pocneau sub tălpi. Într-o dimineaţă, în timp ce căutam o stradă din preajma casei, n-am mai recunoscut nimic.

Eram o străină în acest loc remodelat. Am întrebat un poliţist:

— În ce direcţie e Longbridge Road?

---

[18] Adăpost (numit după lordul John Anderson, responsabil pentru pregătirea împotriva bombardamentelor în Londra) construit în pivniţele caselor sau săpat în grădini şi realizat cu panouri de oţel galvanizat (n.red.).

Chiar şi el era încurcat, uitându-se împrejur ca şi cum şi-ar fi pierdut pălăria.

— Parcă era prin zona asta, a fost tot ce-a putut să-mi zică.

Am fost nevoită să-mi petrec nopţile la adăpostul la care lucram pentru că cele câteva mile până acolo îmi luau ore bune. Bernard era îmbufnat. Venea uneori pe acolo şi, din uşă, scruta cu privirea tot locul până când mă găsea.

— Am vrut doar sa ştiu că eşti în viaţă, spunea.

— Oh, da, îi spuneam, sunt foarte în viaţă.

Acum m-am întors spre omul din faţa mea:

— Spuneaţi că v-aţi pierdut toate hainele şi cupoanele în incendiu.

— Domnişoară, am doar lucrurile cu care sunt îmbrăcat, asta v-am spus.

Şi pe el avea doar o zdreanţă murdară. Fiul lui era înfăşurat într-o pătură şi era desculţ.

— Băiatul meu era în pat. Eu făceam o ceaşcă de ceai. Am văzut chestia aia care cădea din cer şi abia am avut timp să-l înşfac. După câteva secunde s-a pornit incendiul. Vecinii mei ţipau. Îi auzeam prin pereţi. Am ieşit afară cu băiatul. Soţia mea era în adăpost – acum e la spital. Nu ştiu ce s-a întâmplat cu casa de alături.

— Există haine în cealaltă sală. Poate alegeţi ceva pentru dumneavoastră şi fiul dumneavoastră…

— Am încercat asta, domnişoară. Unul din colegii dumneavoastră ne-a îndrumat acolo când am venit. Dar nu mai erau pantaloni, nu pe măsura lui, în orice caz, iar băiatul meu nu vrea să poarte rochii.

— În regulă, am zis eu uitându-mă prin hârtii, căutând ceva care să-l ajute. Pentru a primi alte cupoane pentru haine, trebuie să completaţi formularul CRSCI de la Centrul administrativ. Ăsta e CRSCI. Completaţi-l şi apoi îl trimiteţi prin poştă la biroul de Taxe şi Credite al Camerei de Comerţ din Westminster. Asta e… prin sud-vest.

— Bine, asta e tot? a întrebat.

Am fost nevoită să-i spun:

— Mi-e teamă că da.

— Atunci o să mai aruncăm o privire în sala de alături.

Nu erau destule paturi. Oamenii erau obligaţi să doarmă pe jos.

— Dar casa mea a fost distrusă. Cu siguranţă pot să primesc acum o compensaţie, ca să-mi caut o altă proprietate?

— Doamnă, puteţi încerca să scrieţi la Comisia de Ajutor sau la Comisia pentru Evaluarea Pagubelor de Război, dar ei, de obicei, nu plătesc nimic până după război.

— De obicei? Despre ce vorbiţi? în câte războaie pe care le-am purtat s-a repetat situaţia asta? Şi în caz că, Doamne fereşte, nu câştigăm războiul, ce credeţi că or să facă ei cu cererea mea?

Uneori mâncarea se termina şi tot ce puteam oferi era o amărâtă de cană cu ceai.

— Nu aveţi rude care să vă adăpostească?

Nu puteam s-o opresc pe femeie din plâns, dar de ce s-ar fi oprit? Soţul, mama şi tatăl ei au fost ucişi la intrarea în adăpost. Era în a opta lună de sarcină. A scuturat uşor din cap.

— V-aş putea trece ca „evacuată”. Vreţi aşa?

Ori de câte ori tata îi mai dădea vreunui miner ceva ce credea ea că nu trebuia să-i dea, mama obişnuia să-i spună că drumul spre iad e pavat cu bune intenţii. Singurul drum din Londra era către iad. Şi eu, stând la biroul meu, pălăvrăgind despre Comisia pentru Evaluarea Pagubelor, puneam ultima piatră pe acest drum. Slujba mea nu însemna mai mult decât să-i ameţesc şi mai tare pe aceşti oameni, deja zdruncinaţi de pierderea rudelor, a caselor în care locuiau, să-i trimit prin Londra pentru a răspunde la alte întrebări, şi să-i pun să completeze unu, două, trei formulare

în speranţa că, odată, probabil, cineva le va returna ceva ce le-a fost smuls cu forţa.

Doamna Palmer insista să-i spun Dora. Rămăsese pe drumuri împreună cu soţul, trei fii şi o pisică jigărită, după ce casa lor din Hammersmith fusese distrusă.

— M-am uitat şi dintr-odată casa nu mai era colo.

La întoarcerea de la ofiţerul care se ocupa de cazarea persoanelor mi-a adresat un zâmbet încântat.

— Ne-au găsit un loc minunat, Queenie. Nu-mi vine să cred. Ghiceşte unde! îţi spun eu că n-ai să reuşeşti! Pe strada Connaught. Poţi să-ţi imaginezi? Soţul meu întotdeauna şi-a dorit să locuiască într-un loc şic cum e Connaught. Era ca un vis pentru el. Şi acum ni s-a oferit un apartament acolo. Nouă, nişte oameni obişnuiţi. Asta o să-i ia gândul de la piciorul pierdut. Aşa că m-au trimis înapoi la tine să văd dacă pot primi nişte mobilă.

— Cu a dumneavoastră ce s-a întâmplat?

— A ars până la ultima stinghie, Queenie.

— Aţi făcut o cerere atunci, odată cu apartamentul?

— Nu, nu cred. Soţul meu se ocupă de astfel de lucruri şi el era în spital atunci.

— Deci nu aţi completat un PC54?

— Cu siguranţă, nu. Dar o pot face acum, dacă ajută la ceva.

— Când a fost distrusă mobila dumneavoastră, doamnă Palmer?

— Te rog, spune-mi Dora. Mă faci să mă simt aşa de bătrână. Să vedem, parcă acum două luni. Pentru că Jack a stat în spital aproximativ şase, şapte săptămâni. Eu şi copiii am stat la soră-mea până ce şi casa ei a fost bombardată. Sunt aici de o săptămână sau cam aşa ceva. Da, de vreo două luni.

— Hmm, am spus.

În carneţelul meu scria că formularul PC54 trebuie

înaintat în maximum 30 de zile de la producerea catastrofei.

— S-a întâmplat ceva, Queenie? a întrebat.

Capul îmi devenise greu şi n-o puteam privi în ochi să-i dau vestea.

— E ceva ce trebuie să facă Jack?

— Pentru mobilă, Dora, trebuia să depui o cerere în decurs de 30 de zile.

La fel ca într-un film mut, am putut studia expresiile ce se derulau pe faţa ei. Puteai citi „Cum?", „Ce?" şi „Când", apoi sprâncenele parcă s-au deschis în „înţelegere şi acceptare", apoi chipul şi-a revenit la o neliniște confuză:

— Dar…

Bernard a fost atât de supărat pe mine încât vena aceea de la tâmplă care se umfla în timp ce mesteca şi care mă enerva atât de tare părea acum că are o inimă a ei.

— Queenie, pentru ultima oară îţi spun, nu e mobila noastră. E a tatălui meu.

Sosisem acasă cu o furgonetă şi doi oameni care îşi ţineau ochii în jos când treceau pe lângă noi, cărând o masă şi încă un scaun.

— N-o dau de pomană, o împrumut.

— Dar nu e a noastră, n-o putem împrumuta.

— Oricum nu o folosea nimeni la etaj, stătea acoperită cu ziare. Sunt doar două paturi, o masă şi patru scaune. Nici n-o să le simţim lipsa.

— Spune-mi măcar unde le duci. Cui le dai?

— Doamnei Palmer, Dorei şi familiei ei.

— Cine naiba mai sunt şi ăştia?

— Sunt de la adăpost.

— În niciun caz, Queenie. Nu-i cunoaştem pe oamenii ăştia. De unde ştii că-ţi dau mobila înapoi?

— Ştiu. Promit că o vor da.

— Sunt oameni de familie bună?

— Ce vrei să spui?

— Queenie, pentru numele lui Dumnezeu, ţi-ai pierdut minţile? Nu poţi să-i ajuţi pe toţi. Nu e de ajuns că lucrezi atâtea ore acolo? Uită-te la tine, eşti obosită. Şi arăţi groaznic.

— Mersi, Bernard.

— Spun asta doar pentru că îmi pasă de tine.

— Împrumută mobila doar până când le pot face rost de alta. În caz contrar, vor fi obligaţi să locuiască într-un apartament rechiziţionat gol. Gol-goluţ.

— Asta nu e problema noastră.

— Ba nu, Bernard, aici te înşeli. Bernard, suntem în plin război.

— Sunt perfect conştient de asta.

— Da? Atunci lasă-mă să-ţi spun un singur lucru, sunt mii de oameni care participă mult mai mult decât tine la războiul ăsta.

Dar imediat ce am spus-o, mi-a părut rău. S-a dat în spate de parcă l-aş fi scuipat în faţă. Înghiţind greu şi mormăind, a dat uşor din cap către mine şi a intrat în casă.

Dora nu se putea opri din mulţumit.

— Nu ştiu ce-am fi făcut, ne-ai fost de mare ajutor, Queenie, pe cuvânt că da…

Până departe pe Connaught nu s-a putut opri din a-şi lua rămas-bun. Eram departe în jos pe stradă şi tot o mai auzeam strigând:

— Cum am putea să-ţi mulţumim vreodată, Queenie? Să nu ne uiţi. Eşti bine-venită oricând.

— La revedere, la revedere, spuneam eu, când am văzut o femeie care alerga după mine pe stradă.

Era bine îmbrăcată şi avea nişte pantofi ale căror tocuri ţăcăneau ritmic pe asfalt.

— Tu, tu de acolo, a strigat ea. Tu eşti responsabilă de asta?

M-am oprit pentru un moment, şi ea a continuat:

— Vreau să ştiu din autoritatea cui aceşti oameni au fost aduşi pe această proprietate?

Am grăbit pasul şi am observat că ea se ţinea după mine spunând:

— Vreau să ştiu numele superiorului tău. Vreau să fac o plângere. Nu sunt mulţumită că oamenii ăştia au fost aduşi aici. Asta este o stradă respectabilă. Oamenii de genul ăsta nu-şi au locul aici. O să fac scandal mare de tot dacă rămân, o să vezi, pentru că nu sunt mulţumită deloc de lucrul ăsta.

Douăzeci şi opt

Queenie

Era vina mea că Bernard se oferise voluntar pentru RAF înainte să-l înroleze ei. Bărbaţii care nu erau în uniformă păreau din altă lume pe străzile înţesate de uniforme albastre şi kaki. În timp ce noi importam yankei, faptul că umbla îmbrăcat în ce voia îl făcea să se simtă vinovat. Dar nu era doar asta. Era toată distrugerea şi deznădejdea pe care o aduceam cu mine acasă de fiecare dată când mă întorceam de la adăpost. Şi când încerca să se uite în altă parte, dădea peste alt război, cel întipărit pe chipul tatălui său. Trebuia să se înroleze. Şi RAF l-a acceptat. Un funcţionar slăbănog de bancă, unul care sufla întotdeauna în ceai înainte să-l bea. Un om care avea probleme când trebuia să gonească o pisică afară din adăpostul nostru. Şi armata nu l-a vrut oricum, în spatele unui birou amărât de intendenţă; nu. Bernard trebuia să facă parte din această maşinărie mortală de război – îl trimiteau pe front. Domnul Todd l-a bătut pe spate, spunându-i:

— Bravo, Bernard, bravo.

Oameni care nu şi-ar fi pierdut niciodată vremea cu mine mă întrebau acum de soţul meu. Şi când vorbeam de el, mă

umflam în pene la fel ca mătuşica Dorothy când vorbea despre Montgomery al ei. Puteam să jur că umerii îi erau mai laţi şi mâinile mai bărbăteşti cu fiecare permisie. Chiar şi ceafa părea neînfricată cu gulerul ăla pe care scria RAF. Eram aproape geloasă acum că-l voia altcineva. E soţul meu, unde-l trimiteţi? Când se antrena în Skegness sau Blackpool, era acasă mai des decât înainte de recrutare. Dar acum, pe front? Şi pe front unde? Cât de departe?

A plecat fără fast, ca şi cum s-ar fi dus la bancă. Aş fi vrut să-l iau în braţe, să-i şoptesc la ureche să fie atent la ce face şi să-mi scrie despre toate locurile alea de peste mări. Dar era rigid ca o scândură de mahon; şi apoi s-a aplecat şi m-a sărutat pe obraz. Văzându-l cum se îndepărta – cu boneta pusă într-o parte, cu raniţa bălăngănindu-se ca un leş peste umărul lui – m-am gândit că are o siluetă aşa firavă că orice inamic ar fi avut probleme să-l nimerească, iar gândul acesta, deşi ciudat, m-a mai liniştit. Îmi părea rău că nu ştie că îl privesc prin fereastră sau că-mi fac griji. Când a dispărut, am simţit singurătatea. Fără să vreau, m-am gândit la un singur lucru: n-o să se mai întoarcă, aşa că n-o să mai rămâi însărcinată, Queenie.

Early Bird, profesoara mea de engleză de la şcoala elementară din Bolsbrooke, ne-a învăţat pe toţi că în gramatica engleză un apostrof ţine locul a ceva ce lipseşte. Aşa mi l-am imaginat întotdeauna pe Arthur, tatăl lui Bernard: un apostrof uman. Era acolo doar ca sa ne aducă aminte că ceva preţios lipsea. Când Bernard mi-a spus că va fi trimis pe front, l-am întrebat cine va avea grijă de tatăl lui. Expresia lui confuză m-a făcut să înţeleg că eu eram acea persoană.

Arthur nu vorbea niciodată. Dădea din cap, mormăia, ofta, chiar exclama fără să vorbească. Dar niciun cuvânt nu-i ieşea pe buze, nici măcar să zică „hapciu” când strănuta. Dar, treptat, am observat că transmitea mesaje cu sprâncenele.

Două linii groase, întunecate, stufoase i se agitau pe frunte. Am uitat de buze şi încercam să-l înţeleg din sprâncene. Exprimau mai mult decât ar fi reuşit Bernard prin cuvinte. Le ridica de două ori în sus şi astfel mă întreba dacă vreau o cană de ceai. Una sus şi una jos însemna că mă întreabă dacă sunt sigură.

Şi n-a durat mult până să învăţ să apreciez la adevărata valoare magia lui Arthur. În ceea ce cu multă îngăduinţă am putea numi grădină, Arthur reuşea să cultive morcovi, varză, cartofi, napi, păstârnac. Într-o zi chiar am văzut şi o ceapă. Mare cât o minge, un exemplar perfect cu înveliş galben. A râs când l-am întrebat:

— Pentru numele lui Dumnezeu, unde ai mai găsit-o şi pe-asta?

Apoi, încet, mi-a arătat că mai avea una şi în cealaltă mână. Ce lucruri minunate, aş fi putut ieşi în stradă şi le-aş fi vândut primului venit cu 20 de guinee fiecare. Nimeni nu mai văzuse ceapă de luni de zile. Dar Arthur avea două. Şi tot el a fost cel care mi-a gătit cârnaţi şi piure cu sos de ceapă.

Stătea la coadă ore întregi pentru mâncare. Şiruri, şiruri de femei şi Arthur printre ele, acest bătrânel înfăşurat în haina lui lungă, cu o sacoşă în mână, stătea la locul lui, cuminte şi tăcut ca o statuie. Uneori doamnele îl lăsau să între în faţa lor, probabil le era milă de el la fel cum mi-a fost şi mie odată. Arăta adus de spate, tremura, iar faţa i se schimonosea la cel mai mic zgomot. Dar nu era aşa cum îl vedea lumea. Fără Bernard care să se agite în jurul lui, să-l tragă, să-l împingă, începuse să se deschidă asemenea unei flori care se răsfaţă cu lumina soarelui după ce a dispărut copacul care-i ţinea umbră. Şi în fiecare seară ticălosul ăsta mă bătea la Monopoly. În fiecare seară cizma lui din joc acapara în tăcere tot ce era pe tablă, până ce nu-mi mai rămânea decât să-i declar război, să sun sirena şi, în şuieratul bombelor, să-i mătur toate casele şi hotelurile de

pe tablă.

— Nu sunt deloc de lepădat.

Aşa i-a descris Franny, care lucra cu mine la adăpost.

— Sunt aviatori. Escadronul 103. Pe avioane *Lancaster.* E purul adevăr. Haide, Queenie, merită şi ei puţin confort.

Trei ofiţeri în permisie în Londra, pentru câteva zile, înainte să se întoarcă la baza lor din Lincolnshire.

— Fă-o pentru mine, te rog. Şi pentru sora mea, căreia îi place foarte mult de Kip. Haide, doar pentru câteva zile. Ştiu că ai unde.

Dacă Bernard ar mai fi fost acasă, ar fi zis un „nu" hotărât, aviatori sau neaviatori. Arthur era aşa de uimit că i-am cerut permisiunea, încât faţa i s-a albit ca făina. Apoi o sprânceană i s-a ridicat înainte să dea din cap în semn de încuviinţare.

Ceaiul era foarte slab, amândoi ofiţerii se uitau în jos de parcă nu voiau să înghită ce aveau în gură. Erau ultimele frunze de ceai rămase şi pe care, de altfel, le mai folosisem înainte. Speram să apară şi cel de-al treilea până să se răcească şi restul de ceai, altfel nu mai rămânea decât zeama de păpădie pe care doar Arthur o considera băubilă. Ofiţerul roşcat avea pielea atât de albă că parcă era dat cu var. Era încă un puşti şi chicotea întotdeauna agitat înainte şi după ce spunea ceva. Se prezentase ca Walter, dar a zis că toată lumea îl striga Ginger. N-am întrebat de ce. Dar l-am întrebat pe celălalt de ce i se spunea Kip.

— Pentru că aşa mă cheamă, a spus. Prescurtare de la Kipling.

Era oacheş, cu o mustaţă stufoasă, o bărbie albăstrui-închis din care mijea o barbă. A continuat, explicându-mi că mama lui era o mare admiratoare a lui Kipling. Dar de cana de ceai nu s-a mai atins.

— Putea să fie şi mai rău, pentru că îi plăceau la fel de mult Bronte şi Trollope.

— Aşa-i… şi eram gata să întreb ce s-a întâmplat cu amicul

lor, când am auzit trei bătăi puternice în uşă.

— Ah, iată-l şi pe cel de-al treilea, a spus Kip.

Când am deschis uşa, avea mâna ridicată de parcă ar fi vrut să salute, dar de fapt se pregătea să bată din nou în uşă. Dar nu ăsta a fost primul lucru pe care l-am observat. Mă pierdusem din nou în Africa, la Expoziţia Imperiului, o fetiţă în rochiţă albă de organza, căreia i se ridicase tot sângele în obraji. Era negru.

— Sunteţi doamna Bligh? Am nimerit numărul bine? Doar că am încercat deja la trei case şi toţi mi-au spus că e aici. A privit înapoi pe stradă. Sunt sergentul Roberts, a zis, iar faţa i se lăţise într-un zâmbet atât de mare, cu nişte dinţi atât de albi, că puteai să proiectezi acolo un film. Ginger şi Kip sunt aici? Mă aşteptaţi? Pot să intru?

Arthur nici măcar n-a încercat să-şi ascundă stupefacţia, sprâncenele lui au intrat în vrie şi s-au pierdut în păr. Credeam că trebuie să-l scutur, când Kip a spus:

— Michael Roberts – ce spui de asta? întârziat ca de obicei.

Parcă o izbise un tren, cam aşa suna. Casa bubuia şi, pe palier, mi-a sărit în faţă un fund mare, albastru, care aluneca pe balustradă. A aterizat cu o lovitură puternică şi dureroasă direct în pilonul de susţinere, căci un alt ofiţer îl urmase şi a alunecat în capul lui. Amândoi râdeau. Ginger căzuse pe jos şi îşi freca scăfârlia. Negrul, Michael, cobora scările, câte trei odată. A sărit ca o broască peste capul lui Ginger strigând:

— Pariu câştigat, băieţi. E mai rapid pe scări. Să văz banii.

Puteam să jur că a zburat peste ultimele trei trepte, aterizând în faţa mea, după care s-a împiedicat. Mi-am pus mâna pe umărul lui, să îl ţin. Înainte să-mi dau seama ce se întâmplă, şi-a trecut o mână pe sub braţul meu şi cu cealaltă m-a cuprins de talie, şi mi-a spus:

— Mă scuzaţi, doamnă Bligh. Scuze.

La auzul numelui meu, Ginger s-a ridicat în timp ce Kip,

făcând la fel, a spus:

— Nu vă supăraţi, doamnă Bligh, vă testam balustrada. Foarte rezistentă, şi i-a dat un pumn, mimând un „Au!”.

Mă simţeam atât de bătrână stând acolo cu eşarfa mea urâtă şi cu şorţul vechi, cu un cartof pe jumătate curăţat în mână, cu aceşti trei tineri în faţa mea, şi având vârsta mea, care încercau să-şi oprească chicotelile ca şi cum aş fi fost mama care-i ceartă. Parcă făceam şi eu năzbâtii, odată. „Sâc, curcane, n-ai mărgele roşii ca ale mele!” Dar tristeţea era că nu-mi aminteam de ultima dată când m-am înecat de râs sau când sărisem câte trei trepte odată.

— Trebuie să vorbim, doamnă Bligh, a început Kip, încercând să fie mai serios. S-ar putea să venim târziu. Deranjăm?

— Nu, vă deschide Arthur. O să-i spun.

— Mulţumim, foarte amabil din partea dumneavoastră, a spus el, uitându-se la ceilalţi. Se vedea că obişnuia să vorbească în numele lor. Sper să aveţi o seară frumoasă.

— La fel, am spus.

Imediat uşa de la intrare s-a deschise, iar Kip i-a smuls cascheta lui Ginger şi a luat-o la goană pe scări, nu înainte de a se pricopsi cu un şut în dos din partea celui văduvit. Doar Michael, negrul, a ieşit mergând încet şi, la uşă, s-a întors şi mi-a oferit din nou unul din zâmbetele lui de actor de film.

Doar Michael a apărut dimineaţă. Stând în uşa bucătăriei cu gulerul cămăşii desfăcut şi mânecile suflecate, a aşteptat un moment înainte să spună „bună dimineaţa”.

Nu ştiu de ce am tresărit – ştiam că e acolo. Trebuia doar să spun şi eu „bună dimineaţa”, să pun ceainicul pe foc şi să aprind aragazul. Dar am ţinut ceainicul în faţa mea şi am spus:

— Ai vrea nişte… apoi mi-a ieşit complet din minte numele chestiei ăleia maro pe care o beam în fiecare zi.

— Ceai? a zis el.

Am chicotit, ceai, da, şi am pus apa rece din ceainic în ceaşcă.

— Da, mulţumesc, e bine-venit. Aveţi o casă mare.

— Soţul meu… mă rog, Arthur…

— Arthur e soţul dumneavoastră?

— Nu, nu, *nu,* aproape că am strigat.

Şi-a ridicat palmele, palmele roz brăzdate de dungi maro adânci.

— Mă scuzaţi, a spus.

— Nu, nu, e-n regulă. Soţul meu e plecat pe front.

— Infanterie, marină?

— Da.

— Care din ele?

— Nu. Scuze, RAF.

— RAF, sunteţi sigură?

Chicoteala aia prostească, din nou.

— Da, am zis turnându-i ceai.

Vedeam apa aia rece care avea vagi pete maro la suprafaţă, dar nu mă puteam gândi la nimic care să îndrepte situaţia.

Am luat ceainicul şi l-am pus pe foc. Am încercat să aprind un chibrit. Primul s-a rupt, al doilea mi-a zburat din mână pe podea. Pe al treilea l-am lăsat jos tocmai când îmi spunea:

— Vă ajut eu.

Când mi-a luat chibriturile din mână degetele ni s-au întâlnit. Odată ce aragazul a fost aprins, stătea atât de aproape de mine încât nu puteam să spun dacă fierbinţeala aia era de la el sau de la aragaz. Mirosea ca după o noapte pierdută, ţigări, bere şi un uşor miros de parfum de femeie. S-a uitat la ceaşca de apă şi apoi la mine. Colţurile gurii încropeau un zâmbet, mai mult a milă. M-am dat înapoi.

— Unde sunt ceilalţi? am zis, în timp ce mă jucam cu părul.

Ştiam că ceva nu era în regulă cu el. Şi nici cu faţa mea.

Mi-l aranjasem în dimineaţa aceea, după multă vreme, îmi

făcusem buclele, dar o şuviţă rămăsese totuşi dreaptă. Mai aveam aşa de puţin ruj că a trebuit să iau cu unghia din tub. Pudra şi rujul erau pe sfârşite. Îmi ciupisem obrajii să pară mai roz, dar cred că exagerasem şi eram puţin zgâriată pe faţă. Chiar dacă nu se uita la mine, ştiam că mă examinează. Poate că exagerasem puţin cu parfumul de lăcrămioare.

— Ginger doarme încă. A avut o noapte încărcată. Dar Kip? Nu pot să vă mint, doamnă Bligh…

— Queenie, te rog, spune-mi Queenie, am zis şi apoi am regretat când am observat că ochii lui ca două luminiţe m-au privit ciudat.

— Queenie, a spus el încet, Kip nu s-a întors cu noi. Domnişoara cu care a plecat avea altceva plănuit pentru ei doi.

— Ce? am întrebat.

S-a aşezat, ridicându-şi privirea către mine înainte să-mi dau seama ce întrebare idioată îi pusesem. Totuşi, faţa mea tâmpă aştepta un răspuns.

— Îmi pare rău, nu ştiu exact, a spus el în final.

M-am îndreptat către chiuvetă, stând cu spatele la el.

Picioarele îmi erau dezgolite, tălpile depărtate. Le-am apropiat. Ştiam că rochia avea în faţă un nasture. L-am căutat cu mâna. Nasturele era deschis! L-am închis rapid. Bretonul îmi cădea peste ochi în timp ce ridicam ceaşca. Rochia era puţin prea scurtă şi puţin prea strâmtă. Ştiam că mă priveşte, aşa că am încercat să adopt o atitudine relaxată, lăsându-mi greutatea pe un picior. Dar rochia părea şi mai scurtă trasă peste şolduri, aşa că m-am îndreptat. Eram conştientă de fiecare părticică a corpului meu. Trebuia să controlez acum mişcări pe care le făceam de la sine. Trebuia să-mi mişc mâna fără să-mi tremure. Hai, plămâni, inspiraţi, expiraţi, inspiraţi, expiraţi. Gâtule, opreşte-te din înghiţit! Nu puteam să arunc ceaiul, era nou şi Arthur stătuse la coadă ore-n şir pentru el. Am luat o strecurătoare şi am turnat prin

ea apa, adunând frunzele de ceai. În tot timpul ăsta mă gândeam, sigur se uită la mine, întrebându-se ce naiba fac. Scurgerea a început să scoată un zgomot urât când apa dispărea prin gaură. Am astupat-o cu mâna ca să opresc zgomotul oribil, să nu creadă că eu făceam aşa.

— Queenie? a zis el şi m-am întors atât de repede că am dărâmat strecurătoarea de pe dulap.

Ceaiul s-a împrăştiat pe podea, împroşcându-mă pe picior. Ştiam că văzuse totul, dar era ocupat să ia ceainicul de pe plită, cu mâneca trasă în jos, ca să nu se ardă.

— Poate ar fi bine să punem nişte apă în ăsta, a spus el scuturând uşor ceainicul.

Am observat că avea mustaţă doar în acea seară, când stătea în uşa camerei mele. Crezusem că e doar o umbră peste buza superioară. Dar în lumina din hol, am putut observa că era o dungă subţire de firicele de păr. Rezemându-se nonşalant de cadrul uşii, cu jacheta aruncată peste umăr, a întrebat:

— Ai cumva un deschizător de conserve?

— De ce vrei un deschizător de conserve?

— Ca să deschid o conservă.

Răspunsul mi s-a părut puţin obraznic. Nu sunt atât de proastă.

— Credeam că aţi ieşit cu toţii în seara asta.

S-a îndreptat, ridicând mâna pentru a se sprijini de toc.

— Amândoi au companie pentru seara asta, iar eu sunt puţin obosit.

S-a scotocit prin buzunarele jachetei şi a scos o conservă de carne. Mi-a întins-o spunând:

— Are nevoie de un deschizător de conserve.

A căutat în continuare în jachetă şi a scos un baton de ciocolată americană şi ceea ce cu greu am recunoscut a fi o portocală.

— Şi astea au nevoie să fie împărţite.

— De ce nu ni te alături, atunci? am zis, şi pe urmă mi-a fost teamă să nu par prea nerăbdătoare.

— Jucaţi jocuri de noroc? am întrebat.

Fusesem în bucătărie şi, când m-am întors, Michael şi Arthur aveau deja cărţile întinse în faţa lor, cu un pumn de monede între ei.

— Nu, doar eu sunt cel care-şi încearcă norocul, a spus Michael fără să se uite la mine. Socrul tău ştie că o să câştige.

— Ce vrei să spui?

— Păi trişează.

Ia uite, obraznicul, m-am gândit. Poate adusese nişte mâncare, dar tot era un musafir.

— Arthur nu trişează, i-am zis.

— Ba da, nu ştiu cum o face, dar o face.

— Cred că eşti nepoliticos.

— Queenie, dacă nu trişează, atunci socrul tău este cel mai norocos om de pe faţa pământului.

— Eu cred în continuare că trebuie să-ţi ceri scuze… am început, când Arthur s-a uitat la mine şi mi-a făcut cu ochiul.

Semnul ăla îmi era destinat doar mie, dar nimic nu putea trece pe lângă Michael, doar era aviator la urma urmei. Sau erau toţi de felul lui aşa ageri? Şi-a plimbat privirea de la Arthur la mine şi a zis:

— Deci am dreptate. Dar nu e nicio problemă. Ştiţi de ce, domnule Bligh? Pentru că aveţi talent. Să mai facem un joc, poate reuşesc să vă învăţ secretele.

În timp ce Arthur amesteca pachetul şi împărţea cărţile, iar mâinile i se mişcau atât de repede că nu puteai să le urmăreşti. Michael a spus:

— Deci, Queenie, dacă nu mă înşel, tu eşti cea care trebuie să-şi ceară scuze, dar poţi s-o faci mai târziu.

Îşi trecea mâna peste marginea cărţilor, scoţând nişte sunete guturale. Dădea uşor din cap, când într-o parte, când în cealaltă, în timp ce-l privea pe Arthur, care stătea calm şi

senin. Michael avea culoarea castanelor – nu foarte coapte şi proaspăt dezghiocate, ci după ce-şi mai pierduseră puţin intensitatea stând într-un buzunar. În timp ce se apleca să ia o carte, cămaşa i se desfăcea lăsând să i se vadă pielea închisă la culoare de pe piept. Oare când se dezbrăca îţi dădeai seama că era gol, sau arăta de parcă ar fi fost îmbrăcat din cap până-n picioare în haine de piele?

— Sunteţi dispus să-mi dezvăluiţi secretul dumneavoastră, domnule Bligh?

— Nu vorbeşte, am spus.

— Ştiu, dar îi urmăresc cu atenţie sprâncenele.

Şi părul lui, oare dacă îl pipăiai îl simţeai ca părul, sau era ceva ca o perie cu care puteai să cureţi o tigaie? Te-ar fi zgâriat sau ţi-ar *fi* mângâiat pielea uşor ca o *pană?*

— Aţi câştigat din nou, a spus el.

Interiorul gurii lui era roz ca fundul unui bebeluş. Avea buze groase ca nişte cârnaţi. Dacă le sărutai erau moi sau tari?

— Domnule Bligh, mi-aţi luat toţi banii, nu vreţi să-mi arătaţi şi mie o şmecherie?

Dar Arthur s-a ridicat. A adunat cărţile şi a numărat banii cu o grijă de care numai Bernard era în stare.

— Nu puteţi să mă lăsaţi aşa, spuneţi-mi cum aţi făcut?

Strecurându-şi banii în buzunar, Arthur a dat din cap a noapte bună, întâi către Michael, punându-şi degetul pe o aripă a nasului, apoi către mine, făcându-mi din nou cu ochiul înainte să părăsească bucătăria. Michael şi-a ridicat privirea către mine. Credeam că vrea să spună ceva, aşa că m-am uitat şi eu la el. Dar n-a zis nimic. Unul dintre noi trebuia să-şi întoarcă ochii. Şi persoana aia am fost eu, simţeam că ard.

— Nu ştiam să facă asta, omul ăsta nu conteneşte să mă uimească, am spus.

Michael continua să mă privească, fără să vorbească.

— Ei, ar trebui să mă duc la culcare, am spus.

— Nu vrei să mai stai puţin cu mine?

— E târziu.

— Plec mâine. De ce nu-mi pui odată toate întrebările care-ţi trec prin minte?

— Ce întrebări?

— Tu trebuie să ştii.

— Ce te face să crezi că am întrebări?

— Deci nu eşti curioasă ce e cu bărbatul ăsta negru de la tine din casă?

Nu-mi citea gândurile, eu mă manifestam mult prea evident.

— Bine, am zis, de unde eşti?

— De unde sunt? a spus el, repetând întrebarea de câteva ori.

— Dacă e prea greu pentru tine, putem începe cu una mai uşoară, am zis.

— Jamaica.

— Din Africa?

A scos un sunet ciudat, ca şi cum şi-ar fi supt dintre dinţi o bucăţică de carne rămasă acolo.

— De ce toţi englezii pe care i-am întâlnit cred că Jamaica e în Africa?

— Nu e?

— Nu, nu e. E o insulă în Marea Caraibilor.

— Mă rog, n-am fost plecată niciodată, am spus repede.

— O persoană care n-a călătorit niciodată încă mai crede că maică-sa e cel mai bun bucătar. Îţi place cum găteşte mama ta?

Faţa lui zâmbea toată.

— Nu foarte tare.

— Atunci probabil că ai mai fost pe ici, pe colo.

— Nu ţi-e dor de familia ta?

— N-am familie în Jamaica. Părinţii mei sunt morţi. Nu

mai am pe nimeni.

— Nicio iubită?

Şi-a întors iar privirea către mine.

— Probabil îţi lipsesc cei ca tine, i-am spus stânjenită.

— Cei ca mine?

S-a încruntat şi m-a privit fix.

— Vreau să spun că eşti foarte departe de casă.

A venit şi a îngenuncheat pe podea lângă mine, odihnindu-şi cotul pe braţul fotoliului. Simţeam cum piciorul lui îl atinge uşor pe al meu.

— Avem o pasăre în Jamaica, a spus, încet ca o poveste. Colibri, pasărea noastră naţională.

Îi simţeam răsuflarea pe obraz.

— E foarte mică, dar foarte frumoasă, pe aripile ei poţi găsi orice culoare, albastru, verde, violet, roşu. Şi când zboară, aripile îi bat atât de tare că nu le poţi vedea. Pluteşte, în timp ce aripile i se mişcă aşa de repede, dar are un control atât de bun încât nimereşte cu ciocul exact în mijlocul florii.

Mâinile i se mişcau uşor aproape de faţa mea – degetele lui desfăcute erau aripile tremurătoare, buzele lui strânse ciocul nemişcat.

— Odată, în Londra, după bombardamente, oriunde mă uitam era dezastru. Dar la un moment ştii ce am văzut? Mâna i s-a ridicat, plutind în aer. O pasăre colibri, în mijlocul dărâmăturilor, al molozului, al cărămizilor, o pasăre colibri. Piccadilly şi Trafalgar Square şi o pasăre colibri. Am crezut că am vedenii, că aveam ochii obosiţi de la atâta zburat. Dar nu am văzut-o doar eu.

Era hipnotizat – se holba la tavan ca şi cum micuţa pasăre ar fi fost acolo, în încăpere, şi ar fi trebuit să o văd şi eu.

— O pasăre colibri în Londra. M-am uitat la ea ca la un vechi prieten. Arăta murdară în lumina asta cenuşie a voastră – fără pic de soare care să-i coloreze zborul. Dar era acolo, atât de departe de casă şi atât de fericită că avea şansa

să se delecteze cu nectarul florilor britanice.

În timp ce mâna îi flutura în jos, vârfurile degetelor lui mi-au mângâiat delicat părul.

Douăzeci şi nouă

Queenie

Nu eram eu. Doamna Queenie Bligh nici măcar nu era acolo. Femeia asta era o frumuseţe – şi el nu se mai sătura de ea. Îi plăcea moliciunea pufoasă a părului blond de pe picioarele ei. Sfârcurile ei erau cele mai roz pe care le văzuse vreodată. Gâtul ei… pur şi simplu trebuia să-i sărute gâtul. Femeia asta era la fel de sexy ca orice starletă de pe marele ecran. Picioarele lor – alb şi negru, ca o zebră – se încrucişau şi se desfăceau pe pat. Mâinile ei, albe ca de stafie, îi mângâiau fiecare petic din pielea lui maro, ca aluna. Era atât de aţâţătoare încât o acoperea cu răsuflarea lui fierbinte, iar limba lui plescăia între picioarele ei ca o pisică desfătându-se în castronul cu lapte. Nu eram eu. Femeia asta care îi privea fesele cum se ridică şi se afundă, sugându-i fiecare deget de la mână. Femeia asta îşi înfigea unghiile în spatele lui şi ţipa până când gura lui se apleca şi, acoperind-o pe a ei, o umplea cu limba lui îndrăzneaţă. Nu eram eu. Femeia asta gâfâia, se împingea şi muşca. Iar când el o răsucea cu faţa în jos, ea scheuna ciudat în pernă. Doamna Queenie Bligh n-ar fi făcut niciodată una ca asta. Ea, doamna Queenie Bligh, era preocupată, în timpul actului sexual cu soţul ei, doar de ce să mai gătească la cină. Dar femeia asta, dacă n-ar fi fost camuflajul, ar fi scăldat în lumină Londra.

L-am simţit noaptea când m-a lăsat singură. Rămăsesem goală sub aşternuturile mototolite, iar partea de pat pe care o încălzise el atât de bine se făcea din ce în ce mai rece. Ştiam că Michael şi ceilalţi doi erau deja jos şi că trebuiau să prindă un tren de dimineaţă, pentru că întrebaseră de cel mai scurt

drum spre gară. Curând tropăiau cu toţii pe scări şi trânteau uşile în urma lor, întorcându-se la escadronul lor pentru o altă activitate. Dar cineva bătuse discret la uşa mea înainte ca ei să plece – o dată sau de două ori. Ba chiar o şi crăpase niţel, după care o închisese cu grijă la loc. Un simplu rămas-bun mi se părea prea puţin, adevărul era că Michael Roberts merita o fanfară, cu surle şi trâmbiţe. Dar când Arthur m-a trezit atât de brusc, mi-a trecut totuşi prin minte că poate greşisem şi că totuşi fusese un cap negru cu părul ca de lână şi un picior cu cinci degete negre acolo unde ar fi trebuit să stea soţul meu cu pijamaua încheiată până-n gât.

— Ce s-a întâmplat, Arthur? am întrebat.

Erau momente în care sprâncenele lui pur şi simplu nu făceau nimic. Ca un câine care încerca să-şi facă stăpânul să vină să-l salveze pe copilul scăpat în fântână, trebuia să ghicesc ce însemnau aceste încruntări şi arătatul cu degetul.

— Oh, pentru numele lui Dumnezeu, am izbucnit în cele din urmă. Nu ai nimic la voce, Arthur. Nu poţi să spui odată ce dracu' vrei să spui?

O perdea de negură căzută peste chipul lui însufleţit m-a făcut să regret imediat ce spusesem. Îmi părea atât de rău.

Găsise un portofel de piele uzat pe care sergentul Michael Roberts îl scăpase sau îl uitase în graba lui să plece, în interiorul lui zdrenţuit erau nişte fotografii. Una era cu un negru bătrân care stătea cu un aer formal în faţa unei case. Privind spre lume ca un cimpanzeu îmbrăcat, acest stăpân de moşie stătea în spatele unei femei de culoare, cu părul alb şi cu faţa înnegurată ca o zi de luni, aşezată. Şi mai era o fetiţă negresă, cu părul vâlvoi legat cu panglici late ca nişte bandaje. Era ca orice fotografie pe care o purtau aviatorii, dintre cele îndoite la colţuri şi decolorate. Probabil că portofelul îi căzuse când îşi scotea haina, căutându-şi prin buzunare armele seducţiei în vreme de război: conserva de came şi portocala. Dar era ceva în starea lui jerpelită care-ţi

spunea că portofelul fusese prin multe locuri. Înfundat într-un buzunar, băgat într-o raniţă, adăpostit în vreo caschetă. Era atât de preţioasă încărcătura lui încât mi-a încălzit degetele când l-am ţinut în mână. Poate că era talismanul lui care-i purta noroc. Mi se spusese că toţi aviatorii au câte unul şi că nu plecau niciodată în misiune fără ele. Acesta era norocul lui Michael Roberts şi nu trebuia să fie acum în mâinile mele. Aşa că m-am îmbrăcat repede, cu gândul că aş putea să-l ajung din urmă la gară şi să i-l dau înainte să fie prea târziu. Şi, oricum, era mai uşor să găsesc un negru în uniforma RAF la gară decât să-mi petrec dimineaţa uitându-mă vinovată la Arthur şi fiind nevoită să recunosc faptul că nora lui şturlubatică şi deşănţată nu-l mai putea privi în ochi.

Nu eram prea departe de gară când m-am auzit strigată pe nume, cu tonul acela presant pe care-l folosea Bernard când avea nevoie de un prosop la baie. Uitându-mă în jur, aş fi putut să jur că cineva mă fotografia – fulgerul de lumină m-a orbit pentru o clipă. Dar apoi picioarele mi se dezlipeau de pământ. Puteam să văd asfaltul cum se îndepărtează şi simţeam cum mă mângâie curentul de aer, ca o mare fără apă care-mi murmura în urechi. Apoi totul s-a cufundat în liniște, în afară de un sunet înalt şi ascuţit care-mi străpungea urechile. Nu eram singura care zbura. Dincolo mai era o femeie, un morman de haine, unele peste altele, se rostogolea – un cardigan, o fustă, răsucindu-se şi fâlfâind în aer. Un băiat, sau poate un bărbat, desena un arc de cerc în aer, ca şi când ar fi sărit de pe o trambulină. Un balet tăcut atât de frumos încât ochii mi-au ieşit din orbite ca să-l poată cuprinde. Ceva m-a lovit peste spate, tăindu-mi răsuflarea. Apoi am început să cobor. Alunecam pe lângă gardul şcolii. Wilfred, cel cu pantofii tatălui lui mort, scheuna ca o fată.

— Taci odată, i-am spus, că scoli morţii din mormânt.

Am aterizat cu o bufnitură puternică – pământul e foarte

tare iarna.

— E întuneric. Uită-te la ceaţă cât e de groasă! Du-te acasă, nu vreau să mai alunecăm iarăşi, Wilfred, şi nici nu mai am chef. O să te descurci tu până acasă. Hai, fugi de-aici. Eu o să mai rămân şi o să trag un pui de somn.

Când m-am trezit, ţipetele ascuţite ale lui Wilfred încetaseră. Probabil că plecase acasă. Nu, Queenie, nici nu fusese vreodată acolo. Şi aia nu fusese ceaţă, erau doar bucăţi de cărămidă, de sticlă, de lemn şi funingine ridicate ca un val în straturi groase de mizerie, suprapuse ca o conopidă. Un pantof îmi zburase din picior, haina mi se rupsese, iar fusta mi se ridicase până în talie, lăsându-mi la vedere chiloţii pentru oricine voia să-i vadă. Cioburi zgrunţuroase de geam mi se prinseseră în păr. Simţeam gust de sânge în colţul gurii.

Poate că murisem. Eram rezemată cu spatele de un zid, aşa cum mă aruncase suflul exploziei, incapabilă să mă mişc, privind tăcută în jur în timp ce un înger îmi cânta în ureche. O păpuşă cădea uşor din cer, direct într-un copac: o creangă dezgolită de toate frunzele a prins păpuşa între ramurile ei înnegrite. O casă rămăsese fără faţadă, decupată atât de bine încât ai fi zis că i se desfăcuse pur şi simplu din nişte balamale. Ca o casă de păpuşi cu toate camerele la vedere. Casa scărilor urca în zigzag prin holul scobit. Dormitorul, cu patul alunecat într-o parte, cu aşternuturile atârnând şi fluturând ca nişte steaguri albe. Un şifonier cu uşile deschise din care hainele împrăştiate cădeau afară fâlfâind. Fotolii goale aşezate comod lângă şemineu. Ceainicul pus pe foc în bucătărie şi două cizme de cauciuc aşezate lângă plită. Şi într-o baie – stând în picioare lângă cadă, ca surprinsă de o cortină care se ridicase prea devreme pentru spectacol – o femeie complet goală. O femeie ţipa surd uitându-se la păpuşa care atârna din copac, şchioapă şi cu pălăriuţa roz împuţită. Femeia căzută în genunchi a început să se roage, în

timp ce un bărbat în uniformă s-a întors încet ca să vomite.

Dar sigur, morţii nu simt durerea, asta e toată şmecheria. Populaţie – doar asta eram. Mocnind ca o scrumbie afumată, eram unul dintre cei surprinşi de bombă. Sunetul ei fusese atât de coborât încât n-o auzisem apropiindu-se. Şi nici nu avusesem vreme să calculez unde avea să cadă. Dar sigur mergeam printre case? O femeie a strigat de la o fereastră:

— Herman, treci încoace!

Iar eu m-am gândit ce lucruri obişnuite se petrec. Băiatul a alergat pe lângă mine şi m-a privit curios. Iar o pisică nisipie se întindea pe nişte trepte. Era prea normal ca să-mi amintesc asta, dar sigur pe aici treceau oameni, privindu-şi ceasurile să vadă dacă nu cumva au întârziat la tren, ţinându-se de braţ sau cărând bagaje. Un bătrân citea ziarul, iar în colţ era o crâşmă cu firma legănându-se. Unde dispăruseră? Acum totul era doar grămezi imense de moloz fărâmiţat, răsucindu-se şi scrâşnind, fumegând sub cerul în exces. Atâta mai rămăsese, peisajul ăsta dezolant.

— Poţi să te ridici, drăguţă? Mă auzi? Poţi să te ridici, doamnă? Te simţi bine? Poţi să te mişti?

Faţa unui bărbat era foarte aproape de a mea. Avea respiraţia grea, ca de câine. Puteam doar să-l aud, dar ştiam ce vrea să spună – spusesem eu însămi aceste lucruri de prea multe ori până acum. I-am arătat cu degetul, ca să fiu sigură că nu o văzusem numai eu pe femeia goală din baie. S-a întors şi s-a uitat.

— Nu-ţi bate capul cu asta, o să avem noi grijă şi de doamna aia. Hai să vedem dacă te poţi mişca. Spune-mi cum te cheamă. Poţi să-mi spui cum te cheamă?

— Queenie, am spus, sau cel puţin am crezut c-am spus.

— Mă auzi, drăguţă? Cum te cheamă?

— Queenie.

— Aşa, Queenie, hai să încercăm să te ridicăm. Nu arăţi prea rău. Am văzut unii care arătau şi mai rău când erau

aruncaţi afară din crâşmă sâmbătă seara. Hai, hopa sus.

Trei bărbaţi ridicau o scară, încercând să-i găsească un punct de sprijin pe grămada de moloz. În tot acest timp, femeia goală, al cărei păr pubian negru forma un triunghi perfect, îi privea oarecum uimită din camera spartă, întrebându-se poate de ce dintr-odată i se făcuse atât de frig.

— Poţi să mergi până la ambulanţă? Sigur că poţi.

Încheieturile care până atunci îmi funcţionaseră perfect îmi trosneau acum cu o durere aproape insuportabilă, de parcă ar fi avut nevoie să fie unse. Cioburi de sticlă curgeau de peste tot de pe mine cu generozitatea cu care un brad de Crăciun îşi scutura acele. Unul dintre bărbaţi a început să urce pe scară. Încerca fiecare treaptă cu grijă, de parcă ar fi fost minată.

— Haide, Queenie, poţi să mergi? Nu-ţi face griji pentru ce se petrece acolo, sunt oameni care au grijă de toate. Tu uită-te pe unde mergi.

Bărbatul ajunsese acum la ea, acolo, în baia cândva intimă, făcându-i semn să vină cu el şi să coboare pe scară. Dar ea stătea nemişcată, de parcă nu voia să recunoască faptul că se petrecea ceva nelalocul lui. El a încercat greutatea podelei sfărâmate, punându-şi cu grijă piciorul, apoi s-a desprins de scară. Când a ajuns la ea, a înfăşurat-o cu haina lui, grăbind-o să-şi bage mâinile pe mâneci. Ea s-a supus ca o somnambulă.

Am făcut patru paşi alături de omul care mă ajuta. Ştiam că fuseseră patru pentru că fiecare fusese la fel de greu ca pentru un nou-născut. La început, mi-au tremurat gleznele. Piciorul rămas fără pantof îmi era plin de răni. La al treilea pas aproape că m-am prăbuşit. Abia la al patrulea pas piciorul meu sfâşiat a călcat pe ceva moale. Privind în jos, am văzut că nimerisem pe o palmă – degetele se strânseseră în jurul călcâiului meu, sub reflexul presiunii, îi puteam simţi căldura cum mi se urca prin talpă.

— Pardon, am zis, aşteptându-mă să aud un ţipăt de

durere.

— Stai cu ochii pe ambulanţa aia, acolo ne ducem. Queenie, mă auzi? Mă auzi? Hai, iubito, nu mai avem mult. În curând o să fii într-un loc drăguţ şi sigur.

Mâna purta un inel de aur şi era strânsă într-o mânecă albastră, de lână, dar nu mai era prinsă de nimic altceva. Călcâiul meu era cuibărit într-un braţ smuls, care se termina într-o baltă de sânge.

Foarte mulţi oameni de la spital îmi spuneau cât de norocoasă fusesem. O soră, un poliţist, chiar şi o bătrânică mititică, cu un bandaj uriaş peste ochi, mi-au spus:

— Nu-ţi face griji, putea fi mai rău.

Câteva coaste rupte, o încheietură luxată şi un obraz umflat care începea să capete o culoare vineţie. După un atac cu rachetă, da – chiar cred că avusesem un noroc chior.

— O să fiu bine, o să fiu bine, îi tot spuneam lui Arthur.

Se agita pe lângă mine ca o mamă. Mi-a adus ceai, apoi s-a aşezat alături, privind cum îmi duceam ceaşca la gură cu mâna tremurătoare. A trebuit să o pun la loc, să nu vărs prea mult din ea. El a adus un şervet şi m-a şters pe faţă, apoi mi-a pus din nou ceaşca în mână. De data asta mâna lui, sigură ca o stâncă, a prins-o pe a mea, conducând-o până când băutura caldă a ajuns cu bine în gura mea.

— S-au cam schimbat lucrurile, aşa-i, Arthur? i-am spus.

Nu eram norocoasă, eram patetică. După ani de război, toţi oamenii aceia care fuseseră bombardaţi şi care puteau să zâmbească şi să mă privească fix în ochi, după ce fuseseră sfâşiaţi; iar eu tremuram în asemenea hal încât aveam nevoie să mă ajute un biet veteran bătrân, care fusese prins în suflul unei explozii, să-mi duc ceaiul la gură.

— Ce zici de mine, Arthur, să fiu omorâtă când războiul e aproape câştigat? Aproape că e amuzant dacă priveşti lucrurile aşa. Nu ţi se pare amuzant? Ia zi, Arthur, ţi se pare amuzant?

A trebuit să mă ajute să mă ridic, să urc scările – ce mai, eram o invalidă.

— Am auzit cum mă striga cineva pe nume. Chiar înainte de explozie, m-a strigat cineva. Cine crezi ca era?

Crezi că puteau fi mătuşica Dorothy sau fratele meu mai mic, Jimmy, care mă avertizau de dincolo?

Nu l-am întrebam dacă nu credea că *fusese* Michael care mă văzuse în stradă, cu toate că aş fi vrut. Dar Arthur mi-a aranjat aşternuturile şi mi-a aşezat pernele care încă mai păstrau în ele urma necuviincioasă a lui Michael Roberts. Nu puteam să-mi închei până sus nasturii de la cămaşa de noapte, căci mâinile îmi tremurau necontrolat.

— Haide, Queenie, adună-te, am zis.

Arthur m-a aşezat pe marginea patului şi mi i-a încheiat el cu grijă.

— Mulţumesc, i-am spus.

M-a vârât în pat, strângându-mi cuverturile pe lângă mine de parcă aş fi fost un copil agitat. Apoi, aplecându-şi capul, s-a apropiat de mine. Ştiam că vrea să mă sărute. Dar voia să mă sărute pe gură. Mi-am întors capul într-o parte. A ezitat, temător ca un îndrăgostit care mersese prea departe. Încet, uşor, buzele i s-au desfăcut:

— Aş muri dacă ţi s-ar întâmpla ceva, a spus el, rostind cu grijă fiecare cuvânt.

— Arthur, ai vorbit!

Vocea lui, gravă ca a lui Bernard, avea accentul elegant al crainicilor de la BBC. Eram la fel de şocată de parcă şifonierul tocmai m-ar fi anunţat că nu mai are loc pentru alte haine.

— Ai vorbit! Poţi să vorbeşti!

Am aşteptat, vrând să-l mai aud spunând ceva. Să vorbească cu mine. Putea să-mi povestească acum toate lucrurile acelea pe care le văzuse vreodată. Să-mi spună cum a fost pentru el. Ce simţea, ce gândea. Poate chiar să-mi

recite o poezie. Dar nu a făcut nimic din toate astea; doar s-a aplecat din nou înainte, de data asta ca să mă sărute pe frunte. Şi nu m-am putut abţine – am început să plâng. Voiam înapoi bătrâna pendulă stricată, andrelele cum făceau clic-clac-clac, şi pe Bernard, să-şi tragă scaunul mai aproape de radio şi apoi să-mi facă semn să tac. Mă săturasem de război. Haideţi, vreau să ne întoarcem cu toţii la plictiseala de dinainte.

— Nu mă lăsa, i-am spus lui Arthur.

Am desfăcut aşternuturile, ca să-i fac loc lângă mine. Dar el le-a strâns la loc, apoi şi-a tras un scaun mai aproape şi s-a aşezat. În tăcere.

1948

Treizeci

Gilbert

Dacă Atotputernicul, răsfoind lista aceea din cartea cerească, mi-ar fi spus: „într-o zi, Gilbert Joseph, vei fi bucuros că lângă numele tău, pe lista realizărilor, stă scris un singur cuvânt… şofer", aş fi fost nevoit să-i spun divinităţii, delicat, dar ferm, că nu e în toate minţile. Dar, ca întotdeauna, s-a dovedit că Atotputernicul, în înţelepciunea Sa, avea dreptate. Hai să vă spun de ce. Uitaţi-vă la mine acum. Nu mai sunt îmbrăcat în uniforma mea RAF albastră, dar, cu toate acestea, din dreapta, din stânga, acest bărbat din Indiile de Vest arată la fel de bine în cel mai bun costum civil al său. Am în mână o scrisoare de recomandare din partea Biroului forţelor de muncă pentru o slujbă de vânzător. Şi o duc la biroul potenţialului angajator.

Intru şi sunt întâmpinat de un englez care îmi zâmbeşte şi îmi scutură mâna.

— Vino.

— Aşază-te, îmi spune el.

Mi se aduce o ceaşcă de ceai şi mi se pune în faţă. Toate sunt semne bune – slujba e a mea, mă liniştesc singur. Bărbatul ia scrisoarea să o citească. Totul este în ordine.

— Deci eşti din RAF? întreabă el.

— Da, domnule.

— Şi eu am fost în RAF. Unde aţi staţionat?

Urmează o scurtă conversaţie despre zilele acelea, apoi îmi spune:

— Eu am fost în Falmouth.

În următoarea oră trebuie să mă foiesc delicat pe scaun şi să mă ciupesc, aşa încât să nu mi se închidă ochii, timp în care acest bărbat mă pune la curent cu perioada petrecută de el în staţia de radar. Într-una din pauzele de respiraţie, îi amintesc subtil de slujba pentru care am venit. Urma să fie a mea?

— Nu, îmi pare rău, spune el.

Explicaţia lui a fost că sunt femei care lucrează în fabrică. Nu am înţeles ce voia să spună, dar i-am zis că nu mă deranjează. El a zâmbit şi mi-a zis:

— Vezi tu, avem femei albe care lucrează aici. Şi dacă, în timp ce lucrezi, te pomeneşti că vorbeşti întâmplător cu o femeie albă?

Pentru o clipă, omul a părut atât de rezonabil, de chibzuit, încât m-am gândit că avea o noimă ceea ce spune.

— Voi fi foarte cuviincios cu ea, l-am asigurat.

Dar el a clătinat din cap. Nu voia să îi răspund.

— Mă tem că s-ar dezlănţui iadul pe pământ dacă bărbaţii află că ai vorbit cu femeile lor. Pur şi simplu n-ar accepta. Indiferent cât de mult aş dori, nu pot să-ţi dau slujba. Nu vezi problemele pe care le-ar crea?

Când mi-am recăpătat respiraţia şi am putut vorbi din nou, l-am întrebat de ce nu mi-a putut spune asta în urmă cu

o oră, când încă mai puteam să îmi simt spatele. Mi-a spus că a vrut să fie amabil cu un fost combatant.

Sunt invitat într-un alt birou, bărbatul mă întreabă dacă sunt creştin. Sincer să fiu, după câteva săptămâni în această Anglie de-după-război, simt că Dumnezeu se îndepărtează de mine ca o navă proaspăt lansată la apă. Dar răspund că da. Bărbatul începe să se roage între telefon şi sugativă. Mă invită să mă alătur lui. Am nevoie de slujbă, aşa că îmi plec fruntea. După ce terminăm amândoi să îl slăvim pe Dumnezeu, îmi spune că nu poate să mă angajeze pentru că partenerului său nu îi plac oamenii de culoare. Aproape că l-am trimis la o nouă întâlnire timpurie cu Atotputernicul, când L-a invocat pe Dumnezeu să mă binecuvânteze, în timp ce plecam.

În cinci, nu, şase locuri, slujba pentru care mă dusesem s-a evaporat după o singură privire aruncată spre faţa mea. Încă unul, aştept, cu scrisoarea în mână, în timp ce toată lumea din birou îşi continuă treaba ca şi cum nici n-aş fi acolo. Îi simt privindu-mă îndeaproape, ca pe un hoţ de buzunare care îşi duce prada, dar nu prind niciun clipit de pleoape. Până când un bărbat intră agitat.

— Ce cauţi aici? îmi zice. Nu te vrem. Nu avem nicio slujbă aici pentru tine. Voi lua legătura cu biroul forţei de muncă, să le spun să nu ne mai trimită alţii ca voi. N-avem ce face cu cei ca voi. Haide, ieşi.

Fata de la un alt birou se uită la mine cu atâta groază – frate, jur că părul ei stă ridicat ca nişte degete înţepenite – încât, fără nicio ezitare, ies din nou afară. Oare o să văd această expresie în fiecare zi? Haide, în curând o să ajung să cred cu adevărat că e ceva în neregulă cu mine.

După câteva săptămâni de tratament din acesta neprietenos, s-a întâmplat aşa cum prezisese Atotputernicul. Bărbatul ăsta, fost RAF, ajunsese să îşi iubească permisul de conducere, definitiv şi irevocabil. Doamne, jubilam ca un

băiat de ziua lui de naştere când mâinile mele în sfârşit au mângâiat volanul rece, ca şofer la Poştă. Ah, cartea aceea cerească. Poate că nu am studiat dreptul în Patria-Mamă, dar ascultaţi-mă pe mine, pentru un jamaican, o slujbă ca şofer era un mare noroc – chiar dacă era un noroc în stil englezesc.

— Hei, tu, a spus supraveghetorul de la biroul de sortare.

Din câte îmi amintesc, omul ăsta mi-a spus pe nume numai o singură dată. Când m-am ridicat pentru prima oară în picioare în faţa lui, a mormăit cu gura larg deschisă:

— Ce-i asta?

Confuz, frunzărea prin hârtiile de la şefii lui. Apoi, descoperind că, într-adevăr, sunt şoferul pe care îl solicitase, spusese:

— Hm. Eşti Joseph, corect?

Totuşi, de la acea primă întâlnire, aproape amabilă, „Hei, tu" devenise modul lui preferat de a mi se adresa, îndepărtând bucăţele de gheaţă de pe parbrizul camionetei, nu i-am răspuns, în speranţa că îl voi sili să-mi folosească numele, aşa cum făcea cu toţi ceilalţi şoferi.

— Clarke este bolnav, mi-a spus.

Bert Clarke. Făceam livrări şi preluam corespondenţa din Victoria împreună cu Bert de câteva săptămâni. La fiecare cursă, încolo şi încoace, el insista să-mi spună drumul. Aici stânga… acum dreapta… ocoleşte la sensul giratoriu. Credea că eu, ca străin, nu ştiam şi nu puteam învăţa vreodată ruta. În fiecare zi acelaşi lucru şi în fiecare zi aceleaşi instrucţiuni. Lucra la Poştă de pe vremea în care bărbaţii duceau corespondenţa în zonă pe spatele calului, mă asigura el. Dar în ultima vreme instrucţiunile sale veneau însoţite de o tuse nestăpânită. „Oh, îmi pare rău, Gilbert, sunt cam răguşit azi, dar te descurci foarte bine."

— Bolnav? am spus.

— Da. Nu ştii ce înseamnă bolnav?

Mustaţa supraveghetorului părea să aibă de fiecare dată gălbenuş de ou atârnat cu îndârjire de ea. Şi gheaţa supărătoare îmi amorţise atât de tare degetele, încât nu le puteam strânge în pumn.

— Este altcineva cu tine în tură. Porneşte.

Supraveghetorul i-a arătat camioneta mea unui bărbat tânăr, cel care trebuia să mă însoţească. L-am privit pe bărbat. Stătea ţanţoş, cu mâinile în buzunare. Şi-a şters nasul cu mâneca. Şi-a scos ţigara din gură, prinsă între degetul mare şi arătător. Fumul s-a ridică din ambele colţuri ale gurii sale. A tuşit şi a scuipat pe jos, înainte de a-şi băga din nou ţigara în gură. A văzut pe cineva pe care îl cunoştea şi, zâmbind, i-a făcut semn cu mâna:

— În regulă.

În acel moment, mi-am dorit să fiu din nou în Jamaica. Tânjeam după acasă ca un beţiv după sticla cu whisky. Pentru că ştiam că numai acolo puteam fi sigur că cineva care se uită la faţa mea pentru prima dată o va privi fără să aibă nicio reacţie. Fără să rămână cu gura căscată, fără să se holbeze, fără să blesteme, fără să se uite repede în altă parte, ca şi cum a văzut ceva dizgraţios. Doar o întâlnire la fel de obişnuită ca atunci când treci pe lângă mama ta prin bucătărie. Ce lucru pe care să ţi-l doreşti. Ca o persoană care mă priveşte să nu se gândească la nimic. Ce dorinţă nenorocită, să cauţi indiferenţa.

Văzându-mă, bărbatul care se apropia de camioneta mea s-a oprit brusc. L-am întâmpinat cu un zâmbet. Dar dintr-odată fruntea lui s-a încruntat – două linii adânci, paralele, crescând dramatic pe capul lui. Şi-a scos ţigara din gură pentru a putea să o deschidă mai mult. Aruncând ţigara, a strivit-o cu piciorul de pământ, în timp ce se uita în jurul lui pentru a fi sigur că nu sunt o festă pe care i-o joacă tovarăşii lui. Şi-a ridicat degetul pentru a-l întinde spre mine şi abia atunci a strigat:

— Ce mama dracului se întâmplă aici?

Câteva glume batjocoritoare au trecut prin aer de la alţi oameni care se uitau la această situaţie comică. Oh, era atât de distractiv – prietenul lor se alesese cu negrul. Nu aveam timp de aşa ceva.

— Haide, omule, i-am spus, trebuie să plecăm.

— Nu merg nicăieri cu tine, a spus el, înainte să se îndrepte spre supraveghetor.

Supraveghetorul m-a scos din tură.

— De ce? l-am întrebat. Am făcut cursa aceasta timp de câteva săptămâni, fără nicio problemă.

— Pentru că aşa am spus eu. Nu vrea să muncească cu tine.

— Dar este treaba lui.

— Şi nu-l învinovăţesc deloc. Am spus eu că o să aduci doar probleme.

— Nu eu sunt cel care face probleme.

— Încă un cuvânt, negrule, şi ai plecat. Poţi să te duci să ridici corespondenţa de la King's Cross, singur. Sau te cari de aici. Ai înţeles?

Era prima oară când mă duceam în King's Cross. Şi, stând lângă cărucioarele cu saci care fuseseră scoşi din tren, nu-mi era clar care erau pentru Poştă. Nu voiam să iau din greşeală pachetele gării, pentru că s-ar fi produs o mare agitaţie.

— Care sunt pentru Poştă? am întrebat un grup de muncitori – patru bărbaţi – care stăteau şi se uitau la mine.

— Am auzit pe cineva vorbind? a spus unul dintre ei.

Arătau la fel de inutili ca nişte pierde-vară, sprijiniţi de un perete, scărpinându-se. Au început toţi să chicotească la gluma bună a omului.

— Mă ajutaţi? am întrebat din nou.

Nu am primit niciun răspuns, dar toţi s-au uitat cu răutate, ca şi cum aş fi fost pentru distracţie. Dându-şi ochii peste cap, pretinzând că nu aud de unde vine vocea mea.

Ignorându-i, am mers să ridic un sac.

— Uite, un colorat fură de la gară, a strigat unul din ei.

Am pus jos sacul şi am ridicat altul. Atâta vreme cât luam ceea ce trebuia, asta era tot ce mă interesa. În timp ce ridicam celălalt sac, am auzit:

— Oh, Doamne, ce face negrul acum?

Oare câţi saci am ridicat pentru ca la fiecare să strige că mă înşel?

— Mă puteţi ajuta, vă rog? i-am întrebat.

— Vorbeşte engleză, a spus unul dintre ei.

— Engleză vorbesc, le-am spus.

— Înţelege cineva ce urmăreşte acest domn colorat?

Alte hohote de râs.

Dar, Doamne, nu-mi pot permite să intru în bucluc.

— Puteţi să-mi spuneţi, vă rog, ce trebuie să iau?

— În regulă, a spus unul dintre ei.

Acest bărbat, împingându-se de lângă perete, se apropie de mine. Cu unul din ochi se uita la mine, în timp ce celălalt i se învârtea în orbită ca o bilă rătăcită. M-am gândit că poate s-au săturat de joc – în fond, se jucaseră dintotdeauna cu negrii. Dar acest om cu ochii crucişi nu a zis decât:

— O să-ţi spun, dacă-mi răspunzi la o întrebare.

Prietenii lui au început din nou să chicotească, aşteptând o porţie bună de umilinţă.

Dar i-am răspuns politicos.

— Ce anume?

— Când ai de gând să te întorci în junglă?

Oh, Doamne, era cea mai bună glumă pe care o auziseră cei patru bărbaţi pe ziua de astăzi. Râdeau cu toţii. Un negru. Jungla. Ce farsă. Doi dintre ei şi-au aprins ţigările. Doamne, e mai ceva decât pauza pentru ceai. În timp ce ceasul merge mai departe. Am ridicat un alt sac.

— Hei, negrişorule, nu mi-ai răspuns. De ce nu te întorci acolo unde ţi-e locul?

Şi am vorbit direct în faţa bărbatului cu un ochi.

— Dar abia am ajuns aici, omule, şi nici nu i-am tras-o nevestei tale.

— Ce-ai spus? Ce-a spus?

S-a întors spre tovarăşii lui, dar aceştia nu auziseră.

— Negru nenorocit. Ce-ai spus adineauri?

— Nimic, i-am răspuns.

Atunci bărbatul m-a apucat de uniforma de la Poştă şi m-a tras spre el.

— Haide, loveşte-l, îl încurajau tovarăşii.

Era nebun. Braţele mele erau libere. Deci, să vedem, aş fi putut să-l lovesc în faţă până când ar fi căzut, în sânge. Sau să-l lovesc în stomac, ca să îi stea în gât micul dejun. I-aş fi putut da capul pe spate, să-l apuc de gât şi să-i curm răsuflarea. Să-l lovesc cu genunchiul în boaşe. Să-l îndoi cu un cot. Să-mi izbesc fruntea de gura lui şi să-i scot câţiva dinţi. Şi toate acestea înainte ca prietenii lui să ajungă la mine. Strânsoarea lui nu era puternică. Acest om era slăbănog din cauza raţiilor. Hai, să recunoaştem, aş fi putut să suflu numai pentru a-l doborî la pământ. Dar chiar dacă l-aş fi ciupit prieteneşte de obraji sau l-aş fi bătut tovărăşeşte pe spate pe acest bărbat, ştiam că mi-aş pierde slujba. Cei trei bărbaţi albi ar avea povestea gata – ziua în care negroteiul, fără să fie provocat, l-a atacat pe acest domn drăguţ. Sălbatici, ar spune ei. Şi toţi ar fi de acord, nu mai trebuie să angajăm niciodată negri: creează probleme – mai multe probleme decât merită. Ce altceva ar fi putut face acest jamaican? Mi-am plecat capul.

— N-am spus nimic, omule. Nimic.

Şi apoi m-am ghemuit ca un laş, până când supunerea mea l-a făcut pe om să-mi dea drumul.

— Va trebui să-mi speli mâinile, acum că te-am atins, mi-a spus el, împingându-mă de lângă el.

Am rămas într-o stare jalnică, la fel ca un câine bătut, în

timp ce omul ăsta spunea:

— Sunt englezi decenţi care ar trebui să facă treaba ta. Mi-am ţinut privirea pironită pe picioarele lui, în timp ce el îmi făcea semn cu bărbia.

— Acolo, căruciorul ăla. Ia pachetele şi cară-te.

Mi-am făcut treaba sub o rafală de înjurături pocnind şi trosnind în jurul meu, în timp ce sacii poştali şi o ruşine dureroasă îmi făceau sarcina de două ori mai grea.

Haide, să fim sinceri, până când am ajuns acasă de la muncă în seara aceea uitasem complet de Hortense. În timp ce urcam scările, nu mă gândeam decât să mă întind în pat şi să dorm. Poate să visez că păşesc în căldura soarelui care seamănă cu un mango. Sau că beau suc de măcriş pe verandă, împreună cu Elwood. Dar am fost trezit cu brutalitate când am deschis uşa camerei. Hortense se afla acolo, în faţa mea, în genunchi, cu mâinile pe podea.

— Ridică-te! Ridică-te! am strigat.

Furia atât de puternică a ricoşat în perete pentru a mă izbi înapoi. Era speriată. A sărit şi a vărsat apa dintr-o găleată. S-a grăbit să o şteargă, dar am apucat-o de braţ. Mi-am închis mâna în jurul lui şi am ridicat-o de pe podea. Şocată, picioarele ei nu au făcut nicio mişcare pentru a se ridica.

— Ridică-te din genunchi, i-am spus.

Dintr-odată s-a uitat direct la mine. Teama îi rotunjea şi umezea ochii. S-a smuls din strânsoarea mea şi pieptul i s-a chinuit să respire.

— Ce-ai păţit? a spus ea.

— Îmi pare rău, i-am spus. Îmi pare rău.

M-am dat înapoi, ca să-i arăt că nu sunt nebun. Să îi arăt că e în siguranţă.

— Dar nu suport să te văd în genunchi, Hortense.

— Dar trebuie să spăl podeaua. Podeaua asta trebuie spălată.

Şi eu am spus:

— Nu pot suporta să te văd în genunchi atât de repede. Nu te-am adus în Anglia să speli podele în genunchi. Soţia mea n-o să stea în genunchi în ţara asta. Mă auzi?

— Şi atunci cum vrei să curăţ podelele?

— În orice fel, am spus pe un ton rugător. În orice fel, Hortense. Dar te rog, te rog, nu în genunchi.

Treizeci şi unu

Hortense

— Ăştia nu sunt cartofi pai, îmi zice Gilbert Joseph. Mămica ta nu te-a învăţat cum să faci cartofi pai?

— Mama, îi spun eu, m-a învăţat să fiu recunoscătoare pentru mâncarea pe care ne-o dă Domnul.

— Dar mămica ta nu e aici ca să mănânce asta. Bărbatul ăsta se foia din nou, uitându-se în farfuria lui ca şi cum acolo s-ar fi aflat toate lucrurile odioase. Orice fac în locul ăsta blestemat găseşte că este greşit. I-am mutat costumul de pe perete. Toată ziua atârnase acolo – haina şi pantalonii lui, ca umbra unui bărbat. Şi mă urmărea. De fiecare dată când îmi cădeau ochii pe acest costum gol, jur că i se mişca un braţ sau i se bălăbănea un picior. Dar când mă întorceam brusc spre el, se oprea. Am pus hainele în dulap, ca să nu mă mai ameninţe. De ce i-am atins costumul? Costumul lui o să se şifoneze. Ăsta e cel mai bun costum al lui. Este atât de supărat, încât buza de jos îi iese în afară suficient cât să umezeşti un timbru pe ea.

— Trebuie să curăţ locul, îi spun.

Dar nici nu pot spăla podeaua aia împuţită fără să-i strârnesc mânia. „Ridică-te, ridică-te!” Domnul mi-e martor – nebunul ăsta nu e deloc rezonabil.

— Cum se face că nu ştii cum sunt cartofii pai? mă întreabă el.

Ridică un cartof cu degetul şi îl ţine sus ca să mi-l arate. Orice prost îi poate spune că îl arde. Îi dă drumul şi suflă peste mână. Îi spun că englezoaica de la parter m-a asigurat că sunt cartofi pai. Acum ochii lui sunt larg deschişi.

— Ai vorbit cu Queenie?

Ea fusese cea care mă informase că un cartof pai este un cartof tăiat în felii subţiri. Amintindu-mi de două ori că mai întâi trebuie curăţat. Aşa că tăiasem cartofii mici, irlandezi, conform instrucţiunilor. Aveam un singur ochi mic de plită pentru gătit, dar am pus cartofii tăiaţi într-o cratiţă cu apă ca să se fiarbă.

Când Gilbert Joseph s-a întors de la muncă, frigul era atât de tare agăţat de el, încât camera s-a cutremurat în urma lui. S-a îndreptat direct spre foc, fără să se oprească să-şi scoată haina. A tras un scaun în faţa lui şi s-a aşezat maiestuos, acaparând întreaga căldură, ca un nor de furtună care acoperă soarele. Şi pe focul ăsta trebuie să îi fac nenorociţii ăia de cartofi. Ochiul de flacără albastră de gaz pe care trebuie să gătesc se răsuceşte numai în faţa plitei. Nu pot să trec de bruta asta de bărbat ca să-mi continui treaba.

— Trebuie să te dai la o parte, îi spun.

— De ce? spune el..

— Ca să fac mâncarea.

Îşi mişcă picioarele puţin spre stânga şi spune:

— Poţi să treci aici, lângă mine.

— Nu, nu pot, am spus. Nu poţi, te rog, să te duci în altă parte?

Dar omul îşi suge dinţii şi pe urmă îşi ridică picioarele să le sprijine de poliţa căminului, deasupra focului.

— Poţi să stai pe pat până când termin, spun eu.

— Mi-e frig, spune el.

— Dar picioarele tale îmi stau în drum.

Îşi închide ochii ca să nu mă mai vadă, dar buzele lui tot se mai bosumflă, irascibile.

— Poţi să treci pe sub picioarele mele, îmi spune el.

— Ce?

Bărbatul ăsta nu poate suporta să-şi vadă soţia spălând podelele aşezată în genunchi, dar e mulţumit să mă vadă trecând înainte şi înapoi pe sub picioarele lui pentru a-i pregăti mâncarea.

— Tocmai am intrat de afară. Trebuie să mă încălzesc.

Îmi arată pe unde pot să merg pe sub piciorul lui imens, făcând semn cu mâna înainte şi înapoi.

— Ai destul loc ca să treci pe dedesubt, spune el.

— Mişcă-te, îi spun.

Dar bufonul nu îmi dă atenţie, în afară de faptul că îşi ridică piciorul să se sprijine puţin mai sus. În curând sforăie acolo, pe scaun – cu capul odihnit pe mână, cu gura deschisă. În timp ce pe mine mă lasă să mă târăsc pe sub piciorul lui ca un câine înfricoşat, cărând cratiţa cu apă. Trecând pe sub piciorul lui cu cartofii pai. Aplecându-mă ca să amestec în cratiţă. Şi îndoindu-mă într-o parte pentru a vedea dacă se fac cum trebuie cartofii.

A trebuit să-l scutur ca să se trezească atunci când mâncarea a fost gata. Şi, în timp ce se mişca, se uita la mine ca şi cum nu mă mai văzuse niciodată până atunci.

— Acum vrei să-ţi scoţi haina? I-am întrebat.

— Nu, a spus el.

Şi a spus din nou *nu* când i-am spus să vină la masă să mănânce.

— Cel mai potrivit loc pentru a mânca este la masă.

— Tu poţi mânca unde vrei, domnişoară Clasă-înaltă. Mi-e prea frig ca să mă mişc. Şi-a întins numai mâna pentru a primi farfuria. Apoi, uitându-se la mâncarea din faţa lui, a spus: Ce-i asta?

Dar nu i-am acordat atenţie.

— Hortense, ce mâncare spui că e asta?

Englezoaica de la parter îmi spusese că englezilor le place

să mănânce cartofi pai cu ou. Acest lucru mă bucura, pentru că învăţasem la colegiu să pregătesc ouăle cum fac şi englezii. Patru minute în apă fierbinte. Aşa că îi gătisem lui Gilbert cartofi pai cu ou. M-am gândit să-l curăţ de coajă, dar îmi pusesem în minte să văd cum mănâncă un ou bărbatul ăsta cu care mă căsătorisem. Făcea parte din ştiinţa domestică faptul că Miss Henry ne arătase felul corect în care trebuie mâncat un ou. Tăiat de-a curmezişul în vârf, cu un cuţit. Sub nicio formă nu trebuia să lovim oul cu o linguriţă pentru a îndepărta coaja şi numai barbarii puteau înmuia o felie de pâine în gălbenuş.

— Ce-i asta? a întrebat el din nou.

În tot acest timp, oul se rostogolea prin farfurie.

— Sunt cartofi pai cu un ou, i-am spus.

M-a privi impenetrabil pentru multă vreme, nemişcat.

— Nu ştii să găteşti deloc, nu? a spus el într-un final.

— Mănâncă, i-am spus, înainte să se degradeze.

El şi-a înclinat capul, trecându-şi mâna peste bărbie înainte să întrebe:

— Ce spui?

— De câtă vreme eşti în ţara asta şi nu ştii nici acum ce însemnă a se degrada? A se răci. Mănâncă înainte să se răcească.

Omul a început să mormăie, iar eu ştiam că era numele Domnului pe care îl lua în deşert.

— Nu poţi găti nici ceva simplu, cum sunt cartofii pai.

— Eşti nerecunoscător, Gilbert Joseph.

— Cartofii pai sunt prăjiţi, a arătat el cu furie spre cartofii din farfuria lui.

— Păi cum pot să le fac pe toate cu piciorul tău imens în drum? am spus.

— Uite, a strigat el. Îmi iau piciorul. Acum ştii să faci cartofi pai?

Mi-am ferit privirea de el, mi-am lăsat farfuria pe masă şi

m-am dus să mă aşez pe pat. Ticălosul ăsta de bărbat n-o să mă facă să plâng. Bruta asta incultă n-o să vadă nicio lacrimă în ochii mei. Şi nici măcar nu a văzut cum i-am curăţat camera lui mică şi împuţită. Cum am făcut patul cu ajutorul unei pături drăguţe. Cum am frecat chiuveta, am spălat pereţii. Nu observă că preţiosul lui fotoliu se sprijină pe o cutie de lemn, nu pe Sfânta Biblie. Nu vede farfuriile curate şi aşezate frumos. Covorul scuturat. Sau faţa de masă. Numai corpul lui mare care opreşte toată căldura focului, cu haina din care se ridică aburi ca dintr-un dragon. Eu sunt cea care ar trebui să se plângă pentru această situaţie intolerabilă. Dar el este cel care se uită lung la mine şi suspină adânc şi greu.

— Pot să-ţi arăt eu cum se fac cartofii pai, spune el.

— N-am nevoie de ajutorul tău, Gilbert Joseph, îi spun.

— Fie cum vrei tu, domnişoară Nu-Ştiu-Să-Gătesc.

A început să-şi spargă oul, aşa cum îmi închipuisem. A zdrobit coaja în fărâme, pentru a o desprinde. Dar, pe măsură ce căldura se ridica din ou, chiar şi eu am simţit că e stricat. Puţea ca un canal aflat la soare. A sărit în picioare.

— Doamne, oul ăsta e stricat!

— Nu e vina mea că ai ouă stricate. Nu eu am cumpărat oul, i-am spus.

A aruncat farfuria pe masă, vărsând cartofii şi oul împuţit, care curgea, pe covorul scuturat.

— Nu mai pot să suport! a urlat el, ca toată lumea din casă să-l audă.

Şi a ieşit din cameră, trântind uşa atât de tare, încât fotoliul a alunecat de pe cutia lui.

Treizeci şi doi

Gilbert

Poate Elwood avea dreptate. „Rămâi în Jamaica”, mă rugase el. „Stai şi luptă până când vezi ceea ce vrei să vezi.”

Prietenul meu din copilărie, oare ce-i trecea acum prin faţa ochilor pe acea insulă din Caraibi? Stând pe verandă, privea soarele jamaican care apunea, cerul de un purpuriu strălucitor, portocaliu, roz şi albastru. Molfăind o graviola, cu sucul lipicios curgându-i pe bărbie şi cu pulpa cărnoasă între dinţi. În timp ce greierii cântă, el îşi ridică picioarele pe un scăunel şi suspină. În aerul răcoros al serii, mâna lui alunecă să ia un pahar cu suc de ghimbir cu miere pregătit de mama lui, în timp ce îşi cheamă prietenul, Aubrey, să i se alăture. Şi cei doi bărbaţi spun o glumă, odihnindu-se pe verandă după o zi lungă. Pălăvrăgind în timp ce iau câte o gură de suc, în curând îşi împrăştie hohotele de râs în aerul nopţii jamaicane.

Şi ştii ce glumă au spus? Gilbert Joseph. Eu eram veselia lor. Uite-mă mergând pe străzile Londrei, cu ploaia lovindu-mă ca nişte ace de oţel. Cu capul plecat, înfăşurându-mi braţele în jurul meu pentru a împiedica frigul să mă omoare. Neavând unde să mă duc în altă parte decât departe de o cameră nenorocită şi o femeie cu care m-am căsătorit ca să pot încă o dată naviga mările către glorie, în mârşăvia şi umilinţa din Patria-Mamă. Dar nu eram singurul care îi făcea să chicotească. Noi, toţi aceşti foşti combatanţi din RAF care, stăpâni pe cunoştinţele noastre despre Anglia, ne uitasem spre acei băieţi rămaşi acasă pentru a-i informa că ştim la ce să ne aşteptăm din partea Patriei-Mame. Gura leului poate că este deschisă, le-am spus noi, dar i-am luat în calcul toţi dinţii. Dar hai să recunoaştem, abia acum noi, foştii

combatanţi, îi puteam simţi muşcătura.

De exemplu Eugene. Acest bărbat manierat mergea la treaba lui când o bătrână s-a împiedicat de bordură şi a căzut în faţa lui. S-a grăbit să ajungă lângă ea şi i-a întins mâna să o sprijine. De pe buzele lui s-au auzit cuvinte delicate:

— Lăsaţi-mă să vă ajut, v-aţi rănit?

Această englezoaică bătrână şi drăguţă s-a uitat o singură dată la el şi a început să ţipe. A ţipat atât de tare, încât poliţia a venit alergând. Eugene a fost reţinut. De ce a fost acuzat? Că a atacat o bătrânică. În celula poliţiei, Eugene a ajuns costeliv înainte ca această bătrână să lămurească situaţia.

Creştin devotat, Curtis a fost rugat să nu mai vină la biserica din zonă pentru că pielea lui era prea închisă la culoare pentru serviciul divin de aici. Şocul l-a făcut să-şi piardă graiul.

Louis credea acum că afurisiţii-de-străini constituie un singur cuvânt. Pentru că a auzit aceste cuvinte numai rostite împreună, ca nişte prieteni de nedespărţit.

Şi Hortense. Pe faţa ei încă mai puteai citi aroganţa. Dar cât va trece până când fruntea îi va fi plecată? Pentru că, proaspăt ajunsă cu vaporul, Anglia nu avusese timp să o decepţioneze încă. Dar în curând o va face. Noi toţi, jalnici visători din Indiile de Vest, care călătorim pe mare cu capetele pline de prostii, acum eram pentru isteţul meu văr compătimitor o simplă glumă.

Părerea de rău îşi avea mâinile înfipte în beregata mea, în timp ce mergeam pe străzile Londrei, cu dorinţa înăbuşită şi sufocată. Atunci am auzit pe cineva strigând după mine. N-am luat în seamă. Un ţipăt de surpriză: ce bărbat de culoare din Anglia ar sta să se uite când aude asta? Dar s-a auzit din nou, de data aceasta cu cuvintele „Mă scuzaţi, mă scuzaţi”. Şi răpăitul paşilor unei femei pe caldarâm. M-am oprit şi, întorcându-mă încet, am văzut o femeie mărunţică

apropiindu-se. Cu respiraţia tăiată, zâmbitoare, se uita în sus la mine. Nu era o femeie tânără – patruzeci, cincizeci, era greu de spus din cauza luminii de pe stradă. Dar zâmbetul ei era din toată inima.

— Cred că v-a căzut asta, a spus ea.

Era o mănuşă neagră. Nu eram sigur că este a mea, dar, înmărmurit de gestul ei, am luat-o.

Am deschis gura să-i mulţumesc, dar nu a apărut niciun cuvânt. Încercând din nou, n-am putut decât să mimez recunoştinţa.

— Vă simţiţi bine? m-a întrebat ea.

Am simţit o lacrimă pe faţă. O simţeam croindu-şi drumul umed, care gâdila, şerpuind înspre bărbie. Am şters-o.

Privindu-mă, şi-a pus o mână pe braţul meu.

— Sunteţi în regulă? Păreţi îngheţat. E o noapte rece.

— Da, am spus.

Locul unde îşi pusese mâna se topea datorită căldurii atingerii ei delicate.

— Uite. A căutat în poşetă şi a scos o punguţă. Ia una din astea. Punga era plină cu dulciuri. A împins-o spre mine. Haide, a spus.

Mi-am băgat mâna în punguţă. Conţinutul era un bolovan mare şi lipicios. Ea a luat din nou punga.

— Oh, s-au lipit una de alta. Îmi pare rău.

Şi a început să manevreze punga – lovind-o şi strângând-o cu degetele.

— Sunt dulciuri pentru tuse, întotdeauna se lipesc. Îmi pare rău. Dar te încălzesc.

Mi-a întins încă o dată punga. Am luat una.

— Ia una şi pentru mai târziu, dacă vrei.

— Nu, e-n regulă, i-am spus.

— Bine, mă duc acasă. Şi-a vârât şi ea mâna în pungă, apoi o bomboană în gură. I-a umflat obrazul. Este singurul loc unde să fii în seara aceasta, a spus ea, cu oarecare dificultate

din cauza bomboanei. Mi-a atins din nou braţul, spunând: Şi înveseleşte-te, s-ar putea să nu se întâmple niciodată, apoi a pornit-o în jos pe stradă.

Cât timp m-am holbat la bomboana din mână? Prostul de mine, am scos o batistă din buzunar şi am înfăşurat-o în ea. Nu aveam nicio intenţie să mănânc preţioasa bomboană. Deoarece pentru mine era salvarea – nu datorită dulceţei, ci datorită actului de bunătate. Tandreţea umană cu care îmi fusese dăruită. Devenisem avid de bunătatea oamenilor. Recunoscător oricărei inimi calde. Noi toţi ne aflam într-un loc ingrat. Când o găseam, o păstram. Un simplu gest, un cuvânt prietenos, o atingere, o bomboană lipicioasă m-au salvat, ca şi cum englezoaica aceea m-a smuls de la înec, din mare.

Am dus acasă două porţii de peşte şi cartofi pai, pentru Hortense şi pentru mine. Era acolo, aşezată încă pe pat. Faţa ei, chiar şi după atâta timp, rămăsese cu o încruntare ţâfnoasă.

— Uite aici, domnişoară Picior-Îngălat, am spus. Am adus peşte şi cartofi pai pentru mine şi pentru tine.

Numai ochii ei mari s-au îndreptat spre mine, în timp ce braţele i s-au strâns şi mai tare peste piept. Am scos două farfurii, care erau aşezate frumos în dulap. Despachetând şi punând peştele şi cartofii pe farfurii, i-am spus:

— Ştii cum fac englezii?

Sigur că ea n-a răspuns, dar nici nu m-aşteptam să o facă.

— Mănâncă mâncarea asta direct de pe ziar. Fără farfurii. Nimic.

Ştiam că o femeie cu o educaţie atât de înaltă nu va reuşi să-şi păstreze solemnitatea auzind o asemenea barbarie. Scandalizată, nu s-a putut împiedica să mă privească neîncrezătoare.

— Da, direct de pe ziar! Deci, lecţia numărul unu, domnişoară Picior-îngălat. Ăsta e un cartof pai.

I-am oferit cartoful cu o furculiţă. L-a luat şi l-a aruncat în gură cu lăcomie.

— Şi acum, lecţia numărul doi. Ascultă-mă cu atenţie.

M-am aplecat spre ea pentru a-i şopti secretul. Ochii ei mari erau îndreptaţi spre mine, era hipnotizată ca de o bârfă.

— Nu tot ce fac englezii este bine, i-am spus.

Treizeci şi trei

Hortense

Doamna Bligh, sau Queenie, numele familiar pe care dorea să îl folosesc, a venit la uşă, înfăşurându-se într-o haină murdară de lână. Am presupus că se răzgândise în privinţa excursiei proiectate prin magazine, pentru că am crezut că haina asta posomorâtă este haina ei de casă. Dorind să calmez orice îngrijorare că aş putea fi dezamăgită de această schimbare de plan, i-am spus:

— Nu vă faceţi griji pentru mine. O să găsesc drumul spre magazine fără nicio problemă.

Am fost uimită când, închizând uşa în urma ei, a spus:

— Ce? Despre ce vorbeşti? Eu sunt gata.

Pentru că haina aia îngrozitoare, despre care crezusem că este halatul de casă, era o haină bună, de ieşit afară. Oare femeia nu vedea că haina era nu numai urâtă, dar şi mică pentru ea? Hotărâtă, se lupta să încheie nasturele. Când a terminat această luptă, s-a uitat spre mine cu dezgust, de sus în jos. Eram îmbrăcată aşa cum ar trebui să fie orice femeie care vrea să viziteze magazinele din Anglia. Haina mea era curată, mănuşile proaspăt spălate şi aveam pălărie pe cap. Dar doamna Bligh se holba la mine de parcă era ceva în neregulă cu ţinuta mea, înainte să mai spună o dată:

— Nu-mi fac griji despre ce vor spune curioşii. Nu mă deranjează să fiu văzută cu tine pe stradă.

Şi cu toate acestea, ea, tânăra englezoaică, şi nu eu, era cea îmbrăcată într-un halat murdar, fără nicio broşă sau bijuterie, fără mănuşi sau măcar o pălărie frumoasă pentru a-i mai aranja puţin ţinuta.

Imaginaţi-vă mirarea mea când, în momentul în care am ajuns în strada aglomerată, fiecare englezoaică pe care o văd e şi ea îmbrăcată într-un halat de casă murdar. Şi, ca şi cum Atotputernicul a ascuns curcubeul în aceste locuri, nici o singură persoană nu era îmbrăcată într-o culoare strălucitoare care să îmi bucure ochii. Totul era gri. Dar mergând prin această monotonie, ochii mei au început să detecteze culori care m-au uimit. Culorile surprinzătoare din înfăţişarea tuturor englezilor. În nicio carte sau lecţie pe care am primit-o nimeni nu mi-a spus vreodată că sunt atât de multe tipuri diferite de englezi. În Jamaica, toţi englezii arătau ca profesoarele mele de la colegiu. Aveau păr blond, de culoarea pâinii coapte. Aveau pielea roşie şi rumenă de la soare. Cu mare uşurinţă distingeai un englez care mergea pe stradă, chiar de cel mai bine educat jamaican. Dar aici, în Anglia, mi se înfăţişau atât de multe culori de piele diferite, încât mintea mea a devenit perplexă. Această plimbare făcută cu doamna Bligh spre magazine m-a lăsat total nedumerită.

— Astea sunt magazinele, mi-a spuse doamna Bligh.

Nu am dat nicio atenţie faptului că această femeie credea că nu mi-aş fi dat seama că locul din faţa mea, cu vitrinele sale pline cu mâncare, era un magazin. Pentru că mintea mea era uluită de femeia care se afla lângă noi.

Părul ei era negru ca cerneala, pielea nu cu mult mai deschisă decât a mea – de culoarea mierii. Ţinea de mână un băiat care avea acelaşi păr negru. Când m-a văzut uitându-mă la ei, băiatul a tras-o de mână pe mama lui şi amândoi au întors spre mine ochi albaştri, pentru a se uita lung.

— Acest magazin se numeşte băcănie, mi-a spus doamna

Bligh.

Am dat din cap. Avea produse de băcănie în vitrină, ce altceva ar fi putut fi? Dar aşteptam ca femeia cu-ochi-albaştri-dar-cu-păr-negru să vorbească. Era englezoaică sau străină?

— Haide, să mergem înăuntru, mi-a spus doamna Bligh.

Pentru că femeia neagră şi fiul ei intraseră înaintea mea, am fost fericită să îi urmez. Femeia neagră, cercetând tejgheaua, l-a întrebat pe vânzător:

— Astăzi aveţi brânză?

Engleză impecabilă, bine articulată şi demnă. Gura mea nu putea face altceva decât să se caşte. Nu mai văzusem niciodată o englezoaică atât de neagră. Acasă, pielea ei ar fi făcut mulţi jamaicani vârstnici să se uite în jur ruşinaţi.

Doamna Bligh, văzându-mă cu gura căscată, a spus:

— Dintr-o băcănie poţi cumpăra lapte, biscuiţi, zahăr, fulgi de porumb, ouă, lucruri de acest gen. Ai nevoie de ouă? Slănină? Mare parte din ele sunt încă raţionalizate, dar se găsesc aici. Deci aminteşte-ţi, aceasta este o băcănie.

Bărbatul care o servea pe această femeie neagră avea păr roşu. Faţa lui era stropită, ca un ou de pasăre, cu pistrui mici şi roşii. Scoţian. M-am gândit că e scoţian. Pentru că în Jamaica numai scoţienii sunt atât de roşii. Dar nu, şi el era tot englez.

— Cu ce vă pot ajuta? m-a întrebat el direct.

Un englez roşcat!

— Vrea să ştie dacă doreşti ceva, mi-a spus doamna Bligh.

Ca să-i fac plăcerea, am hotărât să cumpăr ceva.

— O cutie de lapte condensat, vă rog, i-am cerut.

Dar omul acesta roşu s-a uitat înapoi la mine, ca şi cum nu aş fi rostit cuvintele. Nicio undă de înţelegere nu i-a licărit în priviri.

— Poftim? a spus el.

— Lapte condensat, am spus, de cinci ori, iar el tot se uita

la mine cu uimire.

De ce nimeni din ţara aceasta nu îmi înţelege engleza? La colegiu dicţia mea era admirată de toată lumea. Am fost nevoită să arăt spre cutia de lapte condensat care se afla chiar în spatele capului său.

— Oh, lapte condensat, a exclamat el, de parcă nu asta spusesem şi eu până atunci.

Obosită de acest dans stupid al neînţelegerii, nu m-am mai deranjat să cer o franzelă, am arătat numai spre pâinea de pe tejghea. Omul şi-a aşezat mâna mare pe pâine, acoperind-o cu degetele lui pline de pistrui. M-am uitat lung la el. Acum o să mai mănânc această pâine, după ce a atins-o omul ăsta? Cu cealaltă mână şi-a şters nasul, în timp ce îmi întindea pâinea să o iau. N-am luat-o, pentru că aşteptam să pună pâinea într-o pungă.

— Uite, mi-a spus el, împingând franzela suficient de mult pentru a-i vedea dunga neagră de mizerie arcuindu-se sub unghia fiecărui deget.

Doamna Bligh a venit în cele din urmă şi a luat pâinea de la el. După ce şi mâna ei murdară a strâns pâinea, a aşezat-o în punga mea cu cumpărături. Apoi mi-a spus tare, în aşa fel încât să audă toată lumea:

— Asta este pâine.

Mă crede o proastă care nu ştie ce este pâinea? Dar mintea mea nu credea ceea ce ochii tocmai văzuseră. Că englezii îşi puteau cumpăra pâinea în felul ăsta. Omul acesta îşi trecea mâna prin părul lui roşu şi se ştergea apoi pe haina albă, murdară. Păi, de ce să nu lângă pâinea înainte să mi-o dea mie să o mănânc?

Am şoptit în urechea doamnei Bligh:

— Nu a ambalat pâinea.

Dar ea nu mi-a dat atenţie, atât era de preocupată să-şi dea, împreună cu vânzătorul, ochii peste cap, în timp ce plăteam cât făceau cumpărăturile.

Doamna Bligh era o profesoară minuţioasă. Mi-a spus că magazinul cu carne în vitrină se numeşte măcelărie. Cel cu prăjituri drăguţe, de culoare roz, este brutăria. Şi de fiecare dată îmi spunea că vrea să repet cuvântul. În schimb, eu îi spuneam:

— Ştiu, avem astfel de magazine şi în Jamaica.

Dădea din cap. Spunea „bine". Apoi, văzând un magazin unde se vindea peşte, mi-a spus că este o pescărie.

Dar când am ajuns la magazinul care vinde ţesături, am fost eu cea care a întrebat:

— De aici vă cumpăraţi materiale?

Pentru că stofele păreau răspândite pe podea. Era puţin spaţiu pentru păşit. Mormane şi mormane de stofe aruncate ici şi colo în întregul loc. Unele dintre ele erau murdare. Altele zdrenţuite. Şi două femei în vârstă care păreau să se târască în patru labe prin nebunia de ţesături, în timp ce vânzătorul doar visa cu ochii deschişi în spatele tejghelei. Cum se poartă în felul acesta englezii cu materialele lor bune? în Jamaica, i-am spus doamnei Bligh, toate stofele sunt etalate frumos în şiruri pentru a le putea cerceta modelul, culoarea. Când ai ales, arăţi obiectul vânzătorului, care îl va da jos pentru a măsura. Înţelegea ce îi spun, dar tot se uita surprinsă la mine, spunând:

— Oh, de unde vii tu aveţi ţesături?

Trei ligheane! Doamna Bligh a strigat tare, pentru ca toată lumea din magazinul de fierărie să audă. De ce să vreau trei ligheane?

Aşa că i-am spus încet, unul ca să spăl legumele, unul pentru vase şi unul pentru spălat. Nu, mi-a spus ea, am nevoie de unul singur.

— Unul o să fie suficient – pur şi simplu îl speli.

Cum se poate aştepta o englezoaică să mă spăl în acelaşi loc în care trebuie să spăl legumele? Mi se părea dezgustător. Era oare neplăcut şi pentru această

englezoaică? M-am uitat uluită. Dar vânzătorul mi-a dat numai unul singur, deşi cerusem trei. Dar nu am luat în seamă. Mi-am spus să reţin unde se află acest magazin, pentru a mă întoarce când această femeie curioasă îşi va scoate nasul din treburile mele. Dar privirea mi-a fost distrasă de tenul unei femei care împingea un copil într-un cărucior.

Niciodată în viaţa mea nu mai văzusem o femeie atât de albă. Părul ei ondulat m-a dus cu mintea la dulciuri – alb şi spumos ca vata de zahăr. Pielea ei era atât de deschisă la culoare, încât alături de ea hârtia ar fi părut murdară. Sprâncenele, genele, chiar şi buzele păreau să nu aibă culoare în ele. Era atât de palidă, încât în loc de sânge probabil că avea lapte. Nu mi-am putut ascunde uimirea.

— Femeia aia este atât de albă, mi-a venit pe buze. Este englezoaică? am întrebat-o pe doamna Bligh.

— Nu te mai holba, este nepoliticos, mi-a şoptit repede doamna Bligh. Apoi, uitându-se spre femeie cu o privire vicleană, mi-a spus: Da, sigur că e.

— Dar este atât de blondă.

— Nu fi prostuţă, mi-a spus ea.

Pe lângă ea, pielea doamnei Bligh părea oacheşă. Din căruciorul pe care îl împingea această femeie nepământeană, s-a ridicat un copil blond. Degetul lui, o săgeată durdulie, s-a îndreptat direct spre mine. I-a atras atenţia mamei sale ţipând:

— Uite! E neagră. Uite, mami, o femeie neagră.

Atunci femeia albă şi-a întors spre mine privirea sticloasă. Cine era cel mai uimit? Pentru că amândouă ne uitam lung, fiind sigure că în faţa noastră se află o apariţie. Aproape că a împins căruciorul într-un felinar înainte să se aplece să îşi dojenească fiul care arăta cu degetul.

— Nu arăta, Georgey. Nu este neagră – este de culoare.

În acest timp, de pe cealaltă parte a străzii am auzit un

strigăt. Tare, brutal şi răguşit.

— Sperietoarea neagră, sperietoarea neagră.

Erau trei tineri. Lângă zid, ţipau prin mâinile făcute pâlnie.

— Hei, cioară!

— Nu-i băga în seamă, a spus doamna Bligh.

— Strigă la mine? am întrebat-o.

— Continuă să mergi, Hortense.

Dar voiam să le văd feţele acelor bărbaţi. Ce fel de englezi puteau să strige ceva atât de grosolan?

— Da, tu, neagro. Cu tine vorbim.

S-au îndepărtat de perete pentru a rămâne pe marginea bordurii, dând din mâini ca nişte bufoni.

Doamna Bligh era foarte agitată – m-a tras de mânecă atunci când am strigat la ei:

— Sunteţi nepoliticoşi.

O chiflă pe jumătate mâncată a zburat din mâna unuia dintre ei şi a lovit-o pe doamna Bligh în umărul hainei ei urâte.

— Continuă să mergi, grăbeşte-te, te rog, m-a implorat doamna Bligh.

Acum o pată de ulei se întindea pe haină.

— Uite, v-au murdărit mâneca.

Am încercat să o şterg, dar doamna Bligh m-a prins într-o strânsoare atât de fermă, încât nu am putut face altceva decât să o urmez.

Aproape că ajunsesem la Nevern Street – tocmai să trecem colţul. Doamna Bligh, după ce îşi recăpătase calmul răpit de acei bădărani, îmi dădea instrucţiuni cu privire la ceea ce credea ea că sunt bunele maniere. Eu, vizitator al acestei ţări, ar trebui să cobor de pe trotuar pe stradă dacă un cetăţean englez voia să treacă şi nu era suficient spaţiu pentru amândoi.

Fără să îmi vină să cred ceea ce îmi auzeau urechile, am întrebat:

— Eu, o femeie, ar trebui să păşesc în strada aglomerată?

Ea a aprobat din cap. Aşa că am întrebat-o:

— Şi dacă e acolo o baltă, ar trebui să calc în ea?

Cred că se. Gândea la eficacitatea acestei sugestii când, uitându-se în sus pe Nevern Street, s-a oprit brusc. A inspirat aer atât de tare, încât i-a lovit pieptul şi a aruncat-o înapoi. Pentru o clipă a rămas fără viaţă, culoarea pierindu-i din obraji, ca şi cum tot sângele i s-ar fi scurs. Cercetând strada, ochii mei nu au văzut nimic care să provoace o asemenea reacţie violentă. Cu excepţia faptului că în faţa uşii casei era un bărbat, care stătea cu spatele spre noi. Doamna Bligh a început uşor să ridice un deget îndreptat spre el. Dar efortul acestui gest a făcut-o să se prăbuşească greoi peste mine. Am prins-o, dar femeia asta era surprinzător de grea. Braţele mele nu au putut-o susţine. Nu am avut altă alegere decât să o las uşor pe pământ. Bărbatul, care acum se întorcea, avea ochii mijiţi, privind cum doamna Bligh stătea aşezată în capul oaselor pe trotuar, murmurând uşor, iar şi iar:

— Bernard? Bernard?

Treizeci şi patru

Queenie

Aş fi recunoscut-o oriunde, ceafa lui Bernard. Osoasă şi costelivă, ca spatele unui călcâi, cu urechile ieşite în afară. Văzându-mă acolo pe pământ, s-a îndreptat spre mine. Pălărie. Guler alb. Impermeabil de gabardină – cu toţi nasturii încheiaţi şi cu cordon. Şi-a ridicat pălăria când a ajuns lângă mine, formal, curtenitor, ca şi cum ar fi fost o simplă întâlnire. Iar eu mă prăbuşisem, şi stăteam aşezată pe trotuar, din cauză că soţul meu, pe care nu îl mai văzusem de aproape cinci ani, tocmai se apropiase de mine. Şi i-am spus:

— Bernard. Ai fost plecat multă vreme.

Iar el a spus:

— Într-adevăr.

Doar atât. Într-adevăr pe dracu'.

Ultima oară când văzusem ceafa soţului meu, avusese albastrul RAF-ului lipit de ea. Îndepărtându-se pe stradă, plecând cu misiune în India. De atunci fusese purtat şi câştigat un război – lumea se întorsese cu susul în jos. Lipsea de atâta vreme, încât eram gata să cer să fie declarat mort în mod oficial. Dar iată-l stând acolo, cu pălăria ridicată, zâmbind. Vreau să zic, drăcia dracului. Aşa că i-am spus:

— Dacă nu eşti mort, Bernard Bligh, o să vreau de la tine o explicaţie mai bună decât asta.

ÎNAINTE

Treizeci şi cinci

Bernard

Când am ajuns prima oară în India, eram înghesuiţi ca vitele în trenul de Bombay. Sute de trupe. Am intrat în gară în formaţie de câte trei, dar în curând am fost copleşiţi numeric. Oameni negri peste tot. În spate, în faţă, sub braţe. Mâini întinse. Palme albe cerşind. „Bacşiş, bacşiş", în urechile mele. Unii ţineau în sus diferite mărfuri – prăjituri colorate, băuturi, tot felul de fleacuri. Alţii nu aveau mândrie, voiau ceva fără să dea nimic în schimb. În spatele meu cineva striga:

— Te rog, *sahib,* mama şi tata sunt morţi, rupie.

La dreapta, un tată încerca să îşi vândă fata unui american:

— Fată drăguţă – foarte curată, *sahib.*

Copii, care ar fi trebuit să fie la şcoală, îmi alergau pe lângă picioare, abia purtând ceva pe ei. Cu ochi negri ca sâmburele

de măr. Unii atât de mici, încât abia puteau merge. Fără părinţi care să îi ţină, ca să nu fie călcaţi în picioare de cei mari. Nu era nimic de făcut decât să merg mai departe. Să mă scutur de toate acestea cât de bine se poate. Nici gând să fie o ofensă. Aceşti oameni puţeau.

Mirosul corpului era mascat de parfumuri dulci, bolnăvicioase, picante.

Agitaţia mă năucise. Băieţii noştri strigând, dorind să afle în ce parte să meargă. „Hei, hei – pe aici."

Grupuri de nativi îmbrăcaţi în culori de carnaval gesticulau cu braţe subţiri ca nişte beţe. Trăncănind în limbi misterioase.

— Muncitor bun, *sahib.* Nu probleme. Te rog, slujbă, *sahib.*

Saliva nativilor pătându-mi obrajii.

Englezii strigă: „Alinierea, alinierea. Mergeţi pe acolo." Scârţâitul roţii unei căruţe. Ţipătul sirenei unui tren. Râsul murdar al unui pilot. „Ea? Glumeşti! Poate cu o pungă pe faţă."

Gara avea un aspect familiar. O clădire de beton, cu acoperiş boltit. Ai fi putut fi acasă – St Pancras sau Liverpool Street. Se vedea chiar şi un om cu un melon negru trecând prin mulţime. Semăna cu tata, în drum spre serviciu. Numai că purta o cămaşă lungă, iar picioarele îi erau înfăşurate în pantaloni lăbărţaţi de bumbac alb. În timp ce trecea, zâmbea cu dinţi roşii, strălucitori. Am crezut că cineva îi trăsese un pumn în gură pentru neobrăzarea lui, pentru că încercase să treacă drept domn. Dar era mult prea nepăsător – mestecând şi scuipând bile roşii pe jos.

— *Sahib,* portocale frumoase, zemoase.

Fusesem preveniţi în legătură cu portocalele lor. Erau fierte în apă murdară, pentru a le face mai mari. Prăjiturile vorbeau de la sine. În culori ţipătoare ca de Crăciun şi punctate cu negru – nu stafide, ci muşte. Unii băieţi le cumpărau. Scuturau insectele şi le mestecau. Nu-i

învinovăţeam – nu erai sigur când vei mânca data viitoare.

Un bărbat nativ în uniformă, de transport, nu de armată, ne grăbea, mormăind într-un limbaj propriu. Strângea raniţe în spate. Cinci, uneori şase. ÎI îndoiau în faţă în timp ce se lupta să urce scara trenului. Descărca, apoi mergea din nou să mai aducă. Avea faţa încruntată.

— Vorbăreţ individ, îl luau în batjocură băieţii, în timp ce se îndepărta şontâcăind.

Poate că trenul se afla în Bombay, dar treapta pe care mi-am pus piciorul spunea că este făcută în Crewe. Fuiorul negru de abur mă făcuse să mă gândesc la vacanţele copilăriei, petrecute în Dymehurch. O explozie subită de fum cenuşiu a făcut totul să dispară. În timp ce se destrăma, prin ceaţă, o vacă se plimba pe peron. Nimeni nu o gonea sau priponea. Un animal râios, ale cărui coaste le puteai număra. Bocănea, docilă, prin mulţime, separând un grup de femei care cărau cărbune, în legături din cârpe, pentru locomotiva trenului. Unele se luptau cu o cocoaşă de copil legat la spate şi cu burta de cărbune în faţă, în timp ce bărbaţii nativi, bine făcuţi, se înghesuiau şi cerşeau de la trupele englezeşti. Asta ne-a făcut pe toţi să ţâţâim şi să scuturăm din capete.

Intrau pe ferestrele trenului. Feţe. Degete. Mâini. Braţe, împingând şi înghiontind. Strângând obiecte inutile. Ţipând pentru a fi văzuţi. *„Sahib,* ia – place ţie? Ia, *sahib."* Cele mai multe lucruri erau simple forme pentru mine. Ar trebui să o mănânc, să mă joc cu ea sau să o folosesc pentru iritaţia de la căldură?

În sfârşit, trenul s-a pus în mişcare. Localnicii au început să alerge. Încă plini de speranţă. Până când am prins prea multă viteză şi mâinile, braţele şi toate flecuşteţele lor au fost trase înapoi.

La două minute după ce am ieşit din gară, am văzut adulţi stând pe vine lângă şine, făcându-şi nevoile pe pământ. Pentru o clipă, în vagonul nostru s-a lăsat tăcerea, ca şi cum

tocmai am fi trecut printr-un raid. Pe fereastră, şchiopătând în căldură, am văzut un elefant care trăgea o maşină. L-am înghiontit pe camaradul de lângă mine. El doar a ridicat din umeri. Erau sute de oameni în acest tren. Toaleta noastră era o gaură mică în podea, cu două mânere pentru a te ţine. Tăcerea a fost spartă doar când un tip cu ceva mai multă carte a strigat:

— N-a fost un poet care a scris odată despre magia Indiei?

Răspunsul a venit strigat înapoi de un londonez:

— Mai degrabă miasma Indiei, frate.

Queenie nu voia să mă ofer voluntar până când nu mă vor chema la arme. „Poţi să aştepţi până când ţi se va cere", continua ea să spună. Nu sunt sigur că femeia asta înţelegea cum stă treaba. Noi toţi ştiam, bărbaţii care ne cunoscusem în barul *Feathers,* noi toţi înţelegeam. Harold, Arthur, Reg şi George se înrolaseră cu câţiva ani mai devreme. Tot în RAF. Harold zbura pe *Spitfire* undeva în Kent. Arthur şi Reg deveniseră operatori radio, dar am pierdut legătura cu ei după ce fuseseră trimişi la postul lor. George era mitralior. A căzut deasupra Franţei. Dispărut în misiune. Probabil că îşi va face apariţia acasă, într-o bună zi, şi va cere să i se aducă o halbă pe care o va da pe gât în unsprezece secunde, specialitatea lui. Deci rămâneam Frank şi cu mine. Vedeţi voi, noi eram mai în vârstă. Funcţionari vechi la bancă – înţelegeam ce trebuie să fie făcut. Ceilalţi băieţi erau tineri. Nu aveau familii ale lor, iar ţara avea nevoie de ei.

Frank propusese asta. După două beri botezate cu apă în *Feathers,* şi-a aruncat ţigara pe uşă. Ţigara a zburat într-un arc de scântei şi Hilda, barmaniţa, a strigat:

— O să dai foc!

El i-a aruncat un sărut, gest pe care l-am considerat puţin cam grosolan din partea lui Frank. Dar el era pornit.

— Corect, Bernard, hai să ne înrolăm, că altfel ne alegem cu BAI.

Biata şi Afurisita de Infanterie. Toată lumea ştia, mai puţin Queenie, că, dacă un bărbat era chemat sub arme, intra direct în armată. Cu arma sub braţ, coif de tablă pe cap şi un glonţ în spate. Nu era nevoie să fiu convins. RAF era pentru mine. Dacă trebuia să mă duc, voiam să o fac ca băiat în albastru.

„Crezi că vei ajunge ca Biggles[19], nu?" spusese Queenie când îi zisesem. Am clătinat din cap şi am spus „nu". Dar bănuiesc că, dacă aş fi fost cinstit, mi-ar fi plăcut să fiu un erou al aerului. Un băiat cu părul lucios, pieptănat în creastă deasupra frunţii. Inamicul venind spre mine, *rat-a-tat-tat* din dreapta. Plonjând grăbit. Ascunzându-mă într-un nor. Ţâşnind. Arătând aparatului inamic tot ce pot. Fapte glorioase îndeplinite în mod curajos. Queenie, lăcrimând de bucurie la întoarcerea mea.

Dar nu am fost acceptat pentru serviciu în aviaţie – m-a trădat vederea. Nici Frank nu fost acceptat, lucru pe care l-am primit, mi-e ruşine să spun, cu uşurare. Am fost amândoi desemnaţi la personalul de întreţinere. Echipa de la sol. Opţiunile pe care le-am avut au fost corpul avionului sau motorul. Frank a ales corpul, aşa că eu am rămas cu motorul.

— Ce-o să faci? a spus Queenie. Am crezut că măcar or să te înveţe să zbori.

I-ar fi plăcut să trăiască alături de un erou. Ştiam sigur acest lucru.

Am fost aruncat din camion când am ajuns în sfârşit la baza din est, aterizând cu faţa în ţărână. O gură plină de praf pârjolit m-a făcut să scuip şi să mă înec. Cineva m-a călcat pe picior. N-am avut timp să ţip, că un altul s-a împiedicat de mine. M-a călcat pe mână, în timp ce s-a clătinat şi a căzut,

---

[19] James Bigglesworth, cunoscut sub numele de Biggles, pilot şi aventurier imaginar creat de W.E. Johns (n.red.).

blestemând. Toată lumea alerga. Pământul răsuna de bocancii care îl loveau. Bărbaţii strigau: „Mişcă! Mişcă! Fereşte!” Curând m-am ridicat în picioare. Am alergat cu capul plecat, cu praful intrându-mi în ochi. Abia vedeam, pur şi simplu urmam celelalte picioare care se mişcau.

S-a auzit scrâşnetul unui avion care aterizează. Unul, două – poate mai multe. N-am avut timp să mă uit înainte ca salva să lovească pământul. Ţărâna a erupt într-o linie, lovindu-mă în piept. Am ţipat (recunosc). Bocancii mi-au alunecat pe pământ pentru a schimba direcţia. Praful era la fel ca o ceaţă. Nu mai vedeam nimic. Eram pierdut. Habar n-aveam încotro s-o iau. Apoi cineva m-a înşfăcat. Mi-a sfâşiat cămaşa în vreme ce mă trăgea spre un şanţ. Era plin cu oameni, nu mai era loc. Ştiu că am strigat „Mişcă-te” înainte de a fi împins peste ei.

— Intră, mi s-a urlat în ureche.

Am aterizat deasupra cuiva. Fruntea mi s-a izbit de ceafa lui.

— Ai grijă ce mama dracului faci, mi-a strigat în faţă.

Toată lumea striga:

— Lasă-ţi dracu’ capul-n jos, mecanic idiot.

Avionul a trecut din nou jos. Ne-a făcut pe toţi să ne contorsionăm, să ne aplecăm şi să blestemăm. Gloanţele răpăiau în ţărână, care zbura sus în aer, apoi cădea, acoperindu-ne cu o pătură care ne sufoca.

Priveam avioanele. Două Zero-uri[20] japoneze. Năpustindu-se spre noi, cu foc intens. Uneori tirul lor de artilerie şuiera şi pocnea ca nişte artificii inofensive. Dar atât de aproape. Îl puteam vedea pe pilot. Mi s-a părut că îl văd râzând.

Atunci cineva a căzut peste mine. Un munte de om,

---

[20] *Mitsubishi A6M Zero,* avion de luptă uşor, folosit între anii 1940-1945 de Serviciul Aerian şi Naval Imperial Japonez (n.red.).

prăbuşindu-mi-se în spate. Strivindu-mă. Am înghiţit. Nu puteam ţipa. A fost o explozie, un *bum* colosal care a făcut peste tot linişte pentru o scurtă secundă. Până când asupra noastră au căzut pietre şi pământ, ca o grindină. Toată lumea se sufoca şi tuşea, cu mâinile deasupra capetelor şi peste guri. Praful ne înconjura ca o ceaţă groasă londoneză. Nu puteam respira, ca şi cum cineva şi-ar fi lipit palmele pe faţa mea. Am bătut aerul, încercând să inhalez, în mod involuntar, m-am agăţat de bărbatul de lângă mine, care m-a îndepărtat scuturându-se. Am înghiţit guri întregi de murdărie groasă, galbenă şi irespirabilă. Aveam gura uscată, limba umflată.

În curând, zgomotul avioanelor s-a redus la un bâzâit, ca al unor albine îndepărtate. Şi am respirat. Am respirat un plămân întreg din cel mai dulce aer pe care l-am gustat vreodată. Dintr-odată, se terminase. Japonezii plecaseră. Uşurarea făcuse întregul şanţ să răsufle, ca un singur om.

— La dracu', dă-mi drumul braţului – mi l-ai rupt, ticălos neîndemânatic.

Cineva vorbea cu mine. M-am îndepărtat de el. Am spus că îmi pare rău, dar el nu mă mai asculta. Am început să ne cărăm afară din şanţ, cu toţii tuşind şi scuipând ca nişte bolnavi de tuberculoză. Mi-am pierdut echilibrul şi am alunecat înapoi. Atunci am observat o umflătură inconfundabilă în partea din faţă a pantalonilor mei scurţi. Aveam o erecţie.

— Haide, am auzit deasupra mea.

M-am uitat şi am văzut o mână întinzându-se. Am încercat să o îndepărtez, dar camaradul insista. I-am înşfăcat cu putere mâna, ca o strângere de mână, şi m-am ridicat.

— De-abia ai sosit? a spus el.

Am încercat să îmi ascund ruşinea cât de bine am putut – m-am răsucit, cu braţul în faţă. Tipul părea de vreo optzeci de ani. Toţi păream aşa, cu masca aia de praf care ne

îmbătrânea. Mă întrebam dacă observase, dacă văzuse umflătura. M-am eliberat, scuturând de praf pantalonii largi, care nu mi se potriveau. Arătam din nou decent. Am început să îi povestesc de cât timp sunt în India, dar el plecase deja.

Am respirat adânc. Acesta fusese momentul când mă aflasem cel mai aproape de războiul adevărat. Fusesem bombardat în Londra. Case, magazine, fabrici, străzi – toată lumea fusese zguduită de distrugere. Queenie şi cu mine ne ascunsesem ca şobolanii. Am scos apa din adăpostul din grădină. Am stat la lumina lumânării, ascultând avioanele care zumzăiau deasupra noastră. Ar fi fost o problemă de ghinion dacă le-am fi stat în drum. Pentru ea eram inutil. Dar acum, cu gloanţele lovind pământul la câţiva centimetri de mine, eram o ţintă pentru că eram periculos.

— Mişcaţi! Scoateţi zmeiele alea de pe pistă. Mişcă! Mişcă! Faceţi curat!

Oamenii au început din nou să alerge. Am alergat şi eu împreună cu ei. Pe pistă erau două *Hurricane*-uri. Distruse de gloanţe. Era o privelişte jalnică, două păsări căzute din cer împuşcate. Fuzelaje răsucite. O aripă zăcând dezmembrată. Botul îngropat în noroi. Metal îndoit. Pânză care fâlfâie. Moale, fără viaţă.

Nu vedeam restul unităţii mele, camarazii cu care călătorisem. Raniţa mea era încă în camion, care era abandonat – aplecat într-o parte, cu o roată într-un şanţ nu foarte adânc.

— Haide, mişcaţi-l. Mutaţi zmeiele alea!

Am găsit un loc în grup, întinzând mâinile pentru a mă alătura celorlalţi de lângă avionul lovit. Metalul ardea. Am scos un strigăt şi pentru o clipă mi-am dezlipit mâinile. Le-am pus din nou la loc, înainte ca ceilalţi să observe. În jurul avionului erau zeci de oameni. Strâmbându-se din cauza efortului. Încercând să îşi menţină tălpile pe pământul uscat. Încet, avionul s-a mişcat – lipsit de graţie ca un cadavru. În

curând, sudoarea noastră a început să se scurgă pe pământul acoperit de praf, transformându-se într-o peliculă subţire de noroi. Mi-am pierdut echilibrul. Am alunecat. M-am trezit cu faţa în noroiul cald, făcut de oameni. M-am ridicat, şi din mâinile mele umede au ieşit aburi atunci când au atins din nou metalul fierbinte.

Mai întâi un avion, apoi celălalt. Împinse de pe pistă în cimitirul de avioane. Avioane inutile. Fără aripi. Fără roţi. Fără geamuri. Fără speranţă de a mai zbura. Ciuruite de gloanţe ca o sită. Praful auriu de rugină era împrăştiat peste tot. În unele dintre ele animalele îşi făcuseră culcuş.

La câteva secunde după ce pista a fost eliberată, a aterizat un avion. Cu vibraţii ca la cutremur. Sărind pe pământ. Praful s-a ridicat în vârtejuri, ca o furtună de nisip. Motoarele lui bubuitoare erau singurul zgomot. Un *Vulti Vengeance*[21].

— Ăsta-i pierdut, a spus un tip de lângă mine.

Pilotul a ieşit, sărind, dându-şi părul pe spate. Nu era decât un simplu băiat, cu mâinile în şolduri, în timp ce se uita în jurul său. În curând vestea s-a răspândit. Un avion japonez se prăbuşise la o jumătate de milă. S-au auzit ovaţii din cercul de bărbaţi strânşi în jurul pilotului.

— Gurkha[22] or să-i prindă, a spus acelaşi tip. De-abia ai sosit?

Mi-am dat seama că vorbeşte cu mine. Se uita la ceva mai jos de mijlocul meu. Mi-am încrucişat braţele peste partea din faţă a pantalonilor (pentru orice eventualitate). Apoi am văzut că era interesat de genunchii mei. Sângerau. Picături de sânge mi se prelingeau pe picioare. Nu simţeam nimic.

---

[21] *Vultee A-31 Vengeance,* bombardier american, dar folosit exclusiv de RAF, RAAF (Royal Australian Air Force) şi RIAF (Royal Indian Air Force) în Asia de Sud-Est şi în sud-vestul Pacificului (n.red.).

[22] Hinduşi nepalezi înrolaţi în armata indiană sau britanică (n.red.).

— O simplă zgârietură, nimic serios, am spus.

El a râs.

— Nu. Genunchii albi – te trădează.

Mie îmi păreau oricum, dar nu albi.

— De-abia ai sosit.

— Am fost în Worli[23], i-am spus.

— După cum spuneam. Şi-a vârât limba într-un colţ al obrazului. Abia ai sosit. Nu-ţi face griji, o să te obişnuieşti.

Probabil că păream nedumerit.

— Ticăloşii cu ochi oblici, a continuat el. O să te obişnuieşti cu felul lor de-a fi. Vin aici în fiecare zi. Astăzi puţin cam devreme – probabil că e o sărbătoare naţională sau ceva. Însă în fiecare zi. Poţi să-ţi potriveşti ceasul după sunetul din aer.

A întins mâna.

— Maxi. George Maximillian, dar toată lumea îmi spune Maxi.

Avea mâna tăbăcită, se simţea ca lemnul noduros.

— Bernard Bligh.

— Şi cum ţi se spune?

Nu i-am răspuns. Îmi aminteam că ultima oară mi se spusese cerşetor mizerabil.

L-au adus prin tabără, de-a lungul pistei, printre zeci de localnici îmbrăcaţi în zdrenţe şi pălării de paie. Bărbaţi şi femei care apăruseră de nicăieri, cu lopeţi improvizate, care netezeau craterele proaspăt făcute. Se opriseră, împreună cu oamenii şi ofiţerii RAF, şi se uitau. Un pilot japonez. Cu mâinile pe cap. Doi militari cu arme – cu baionete fixate – îndreptate spre spatele lui. Înghiontindu-l înainte. Strigând. Nu în engleză. Ei înşişi erau străini. Negri. Indieni.

---

[23] Una dintre cele şapte insule care alcătuiesc Mumbaiul (fostul Bombay), cel mai mare oraş al Indiei (n.red.).

— Gurkha, a spus Maxi. Poate că nu par de-ai noştri, dar sunt buni. Să nu te pui cu un gurkha.

Era tânăr, acest pilot japonez. Acest „locuitor lipsit de inteligenţă al unei suburbii, care nu are alt motiv de a lupta decât credinţa fanatică a faptului că împăratul lui este Dumnezeu". Părea să aibă doisprezece, treisprezece ani. O parte a feţei lui era zdrobită şi însângerată. Fără pantofi. Fără pantaloni. Cu picioarele slăbănoage goale. Târându-şi un picior în timp ce mergea, întors într-un unghi imposibil, zgâriind pământul. Purta numai o vestă cu inscripţii în scrisul lor desenat. Camarazii scuipau pe pământ în timp ce el trecea. Unii îl batjocoreau. Alţii ovaţionau. Iar alţii se întorceau cu spatele. El mergea mai departe. Nu se uita la nimeni.

— Unde-l duc? l-am întrebat pe Maxi.

El a ridicat din umeri şi apoi a suspinat.

— Ascultă, Tăticu', ştii ce scrie pe vesta lui? Scrisul de pe vestă. Le poartă toţi. Scrie: „Voi lupta pentru ţara mea. Voi muri pentru ţara mea. Nu mă voi întoarce." Nu putem lua prizonieri, nu avem unde să-i ţinem.

— Şi atunci ce facem cu el?

Maxi şi-a dus două degete la tâmplă şi a spus încet:

— Bang.

M-am simţit ca un prost. Un prost cu genunchii albi, care se aştepta ca războiul să fie politicos.

— Ca să fiu sincer, îi facem o favoare, mi-a spus Maxi. Cel puţin, va avea demnitatea glonţului inamic.

Treizeci şi şase

Bernard

Nu voisem război. Niciunul dintre noi nu a vrut. Şi niciodată nu am vrut să plec în India. Dar (recunosc) asta a

făcut spatele mai drept şi pasul mai alert pentru funcţionarul de vârstă mijlocie care credea că viaţa lui este aranjată. Am început chiar să fluier (nimic pretenţios), acum, că făceam parte dintr-o echipă: Unitatea de Depanare şi Salvare 298. Antrenat şi testat de RAF – mecanic (motoare) – şi mândru să fiu aşa.

Maxi avea nevoie să aibă cu el pe cineva înţelept în această misiune de salvare. Eu, prima lui alegere – un pic mai în vârstă, înţelegeţi. Ordinele erau să găsim un avion doborât (*Spitfire*). Rapoartele susţineau că se prăbuşise undeva pe dealuri. Era vag, dar o unitate militară din apropiere ştia unde. Maxi voia câteva din piesele echipamentelor pe care le conţinea. Totul foarte secret. A scos câteva provizii (inclusiv câte un Sten[24] pentru fiecare), apoi în camion. Bucuros să scap de îndatoririle de la bază. Simţul libertăţii. O misiune, chiar.

Maxi nu era la fel de prost ca alţii – acasă era funcţionar superior la căile ferate. În Brighton îl aşteptau o soţie, doi băieţi (unul pe care încă nu îl văzuse). Tot drumul ne-am certat, o ceartă bună, normală, ca fraţii.

— Dacă îţi subestimezi inamicul, pierzi războiul. Arată-mi pe cineva care crede că japonezul e prost şi eu o să-ţi arăt pe cineva pe care l-a bătut soarele-n cap.

Maxi avea toate poveştile. Le colecţiona în bucăţica de carte din capul lui. Şi le scotea la iveală ca să îi sperie pe cei cu genunchi albi.

— Dacă aduci aici unul rănit, mai bine îl dezbraci până la piele, fiindcă dacă n-o faci el o să scoată o grenadă şi-o să-i arunce pe toţi în aer în timp ce tu îl îngrijeşti. Sau, dacă nu îţi reuşeşte, mai bine îi legi mâinile, fiindcă un japonez o să-şi

---

[24] Mitralieră uşoară de 9 mm, folosită de britanici şi de forţele Commonwealth-ului în al Doilea Război Mondial şi Războiul din Coreea (n.red.).

deschidă rănile – propriile lui răni! — ca să moară pentru împăratul lui.

Aceste poveşti erau degustate – savurate, chiar. Toată lumea le ştia. Poveştile circulau prin tabără, albind chiar şi feţele cele mai bronzate. Ale lui Maxi nu erau la fel de exagerate ca ale altora. Un tip jura că un japonez cu douăzeci de răni de glonţ încă mai putea să fugă. Alţii erau sincer convinşi că aceşti omuleţi se pot întoarce din morţi. Dar eu nu credeam nimic din toate astea.

— Nu spun că nu cred nimic din ceea ce spun camarazii, am zis.

— Ar trebui, Tăticu', a replicat (ştiţi, eram un pic mai în vârstă, şi din cauza asta numele). Nu eşti aici de prea mult timp ca să ne spui tuturor altceva.

Înţelesese greşit (ce voisem să-i spun eu, cu fineţe).

— Poţi să înveţi un câine să atace orice până la moarte. Orice animal tâmpit va continua să se repeadă la tine fără să se gândească la el. Asta nu-i inteligenţă, e obedienţă. Dar asta nu te ajută să câştigi războaie. Inteligenţa noastră superioară va învinge, am spus.

— Sper să nu te referi la simţul tău al umorului, Tăticu'?

În mod deliberat, înţelesese greşit (din nou).

— Japonezii sunt nişte jucării cu arc, i-am spus, şi până la urmă arcul ăsta o să se destindă de tot.

Ofiţerul de armată s-a dovedit inutil. Ideea de bază fusese să-şi fluture braţele în direcţia generală a dealurilor.

— Aveţi o ţintă mai precisă, domnule? a întrebat (diplomat) Maxi, cu precauţie.

În schimb, un deget arăta într-o direcţie nehotărâtă.

— O să aveţi nevoie de un catâr, ne-a spus el.

— Aveţi unul pe care să-l putem folosi, domnule?

— Nu.

Maxi mi-a aruncat o privire pe care am prins-o repede. Uneori era greu de înţeles că noi duceam un război

împreună, cot la cot, cu aceşti tipi în kaki. Ne-a părăsit cu o avertizare scurtă.

— Fiţi atenţi acolo. Patrula japoneză a fost zărită mai devreme.

Apoi ne-a făcut cu mâna.

De departe, pădurea de pe dealuri semăna cu varza creaţă. Inofensivă. Jucăuşă. Credeai că ai putea să cazi şi să sari pe ea. În curând, îţi schimbai părerea. Străbătând pădurea întunecată, udă, împuţită. Dureros de încet. Acarieni căzându-mi în cămaşă, sângeroşi. Muşte care îmi sorb umezeala ochilor. Ţânţari adunându-se ca o pânză groasă. Uşurarea la vederea urmelor făcute de avionul prăbuşit ne-a făcut pe mine şi pe Maxi să ne îmbrăţişăm ca nişte fotbalişti care au înscris. Nu era prea departe, am convenit. Dar tot ne-a luat câteva ore. Străbătând pădurea ca un tunel – fiecare pas câştigat la fel de greu ca victoria minerului asupra cărbunelui. Oare Queenie şi-ar fi recunoscut acum soţul? Topit şi cafeniu, ca o ciocolată încălzită. Îndrăzneţ ca Livingstone[25]. Nu funcţionarul acela palid de la bancă, nervos atunci când metroul era prea aglomerat.

Până când am ajuns la rămăşiţele avionului se făcuse deja întuneric. Nu aveam nicio şansă să ne întoarcem în tabără fără lumină.

— Va trebui să înnoptăm aici, a spus Maxi.

Eram pregătiţi pentru nişte tocană Meconachie[26], o ţigară, un loc uscat pentru raniţă şi armă. Maxi, aşezându-se, s-a înfăşurat strâns într-o pătură.

— O să ai nevoie de pătură, Tăticu'.

Observasem când ne oprisem că era frig, aproape că

---

[25] David Livingstone (1813-1873), misionar şi explorator scoţian care a descoperit fluviul Zambezi şi cascada Victoria (n.red.).

[26] Un fel de supă-tocană de legume folosită de piloţii din RAF în cel de-al Doilea Război Mondial (n.red.).

uitasem cum se simte. În bază nu puteam simţi fiorii frigului nici măcar sub apă rece. Era fierbinte zi şi noapte. Chiar am dormit sub un prosop pentru a absorbi transpiraţia. Râsesem când tipul de la magazie îmi întinsese pătura groasă, miţoasă. O chestie grea, plină de praf, murdară. Numai privind-o şi m-a copleşit fierbinţeala stânjenitoare. Am lăsat-o acolo şi am luat în schimb mai mulţi biscuiţi şi apă.

— Ai pătura, nu, Tăticu'?

— Nu i-am văzut rostul.

— Nu i-ai văzut rostul? Ţi-am spus că aici o să ai nevoie de pătură.

— Părea destul de inutilă…

— Iisuse, Tăticu', e tipic pentru tine.

Total gratuit, mi-am spus.

Maxi a scuturat din cap. A scos un chicotit la adresa mea.

— Întotdeauna crezi că ştii cel mai bine, nu? a spus el.

Era numai o chestiune de timp până când să aducă în discuţie chestiunea latrinelor.

— Îţi aminteşti de latrine?

— Nu din nou, am spus.

Tipii nu voiau să mă lase să uit.

Încă sunt convins că a fost o idee bună. Sincronizarea s-a dovedit proastă, asta a fost tot. Latrinele din bază erau dezgustătoare. Sute de bărbaţi îşi făceau nevoile într-un şanţ săpat superficial, cu un acoperiş deasupra. Putoarea, muştele, viermii. Cine ştie ce boli erau cuibărite acolo? în India măruntaiele se varsă mai mult decât în alte locuri. Nativii făceau ce puteau. Dar de cele mai multe ori numai focul putea curăţa, pentru a steriliza până data viitoare. S-a turnat un galon sau două de benzină. Un tip s-a apropiat cu un chibrit lung făcut dintr-o prăjină care avea la capăt ceva arzând. L-a aprins, apoi a fugit ca dracu', în timp ce şanţul lua foc. Pentru mine era ceva elementar. Torni benzină şi

desenezi o linie cu ea, ca un fitil. Apoi stai la distanţă şi priveşti cum focul se plimbă pe pământ, curăţind şanţul. Fără alergare, numai inteligenţă. Tovarăşii au scuturat din cap – n-o să funcţioneze, nu se poate face (Maxi a făcut la fel). Asta mi-a dat apă la moară. Aveam un public destul de numeros care mă privea.

Am turnat benzina. Am trasat cu grijă linia pe o urmă deja săpată în pământ. M-am aşezat într-un scaun pentru a o aprinde nepăsător cu un chibrit. A sfârâit aşa cum prezisesem. Dar s-a stins brusc. La unul, poate doi metri.

Multe hohote şi veselie. „Şi acum ce facem, Tăticu'? Ţi-au mai rămas ceva idei?"

Problema este că am petrecut prea mult timp explicând de ce fitilul nu îşi atinsese ţinta. Benzina se evaporase prea repede pe pământul fierbinte.

„Haide, ia prăjina", mă tachinau camarazii.

Evident, până când am ajuns la latrină cu prăjina aprinsă cele două galoane de benzină se evaporaseră deja în aer. S-a auzit o explozie atotputernică. Acoperişul a zburat până în Kohima. Şi m-a aruncat şi pe mine în aer. Am aterizat cu conţinutul şanţului revărsându-se peste mine.

— Tot ar putea merge, i-am spus acum lui Maxi.

— Oh, las-o baltă, Tăticu'.

— Garantat, nu am luat în calcul evaporarea. Dar data viitoare…

— Data viitoare! Crezi că o să te mai lase cineva să încerci încă o dată să faci asta? încă mai găsim căcat în locuri în care nu ar trebui să fie. Trebuia să ştii tu mai bine, nu?

— Păi, poate.

— Da, poate, m-a tachinat el.

— Dar recunosc un şarpe când îl văd, Maxi, i-am spus.

— Nu schimba subiectul. S-ar fi putut întâmpla oricui. Dormeam.

Nu era prea corect să îi amintesc, dar el începuse.

Maxi ne trezise pe toţi din *basha*[27] în toiul nopţii. „Şarpele, şarpele", striga el. Luptându-se cu *charpoy*[28]*-ul* său. „Ditamai exemplarul", ne spune el, răsucindu-se în toate părţile. Toţi suntem în picioare, cu cuţitele, armele pregătite. Şarpe. Şarpe mare. Maxi se repede la el ca Tarzan pentru a-l scoate din patul lui. Picioarele *charpoy*-ului se prăbuşesc. Totul cade pe pământ, inclusiv Maxi. Ţipă că a fost muşcat şi aleargă spre medicul nostru, ţinându-se de picior. Ne lasă pe toţi să scotocim peste tot, să împungem cu beţele. Speriaţi ca dracu', recunoaştem cu toţii, să vânăm şarpele ăsta uriaş din *basha.* S-a dovedit că Maxi a adormit pe propriul braţ. S-a trezit şi l-a apucat, dar nu a simţit nimic. A tras concluzia că este un şarpe. S-a tăiat singur într-o bucată de bambus, în încercarea de a-şi da propriul braţ jos din pat.

— Uite, a spus Maxi, nu discutăm acum despre asta. Vreau să ştiu ce-o să faci aici toată noaptea fără o pătură.

— Aerul rece te poate scăpa de căldura nesuferită.

— De data asta ai dreptate, Tăticu'. Care-i cuvântul pe care-l foloseşti de fiecare dată? Elementar. Aici se face atât de frig, încât căldura nesuferită nu mai e o problemă, pentru că expunerea la frig te face să te dispensezi de viaţă.

— Haide, nu poate fi atât de rău.

Îmi era destul de răcoare, dar nu avea niciun sens să recunosc. Mi-am aprins o ţigară. Lui Queenie nu îi plăcea niciodată când era cald. Şi-ar desface primii doi nasturi ai bluzei, ar înmuia batista în apă rece şi şi-ar pune-o pe ceafă. Apa s-ar prelinge pe fruntea ei, picăturile dispărând în cuta dintre sâni. „E ca şi cum ai locui într-un cuptor", s-ar plânge

---

[27] Adăpost improvizat, din foaie de cort, pentru unul sau mai mulți soldați (n.red.)

[10] Termenul folosit de britanici pentru *manjaa,* un pat din Pun- jabi, o ramă de lemn de care se prind frânghii împletite, pe care se doarme de obicei fără a se mai pune o saltea (n.red.).

ea, rezemându-se de spătarul scaunului, făcându-şi vânt cu un ziar. Eu i-aş spune că mie îmi place căldura. Zilele nesfârşite de vară, când eram copil. După-amiezile adormite pline de cântec de păsărele. Să stau pe trepte, în lumina soarelui. Căldura pe picioarele mele goale, aşteptând ca tata să vină acasă. Zâmbetul lui, în timp ce venea repede pe stradă, în cămaşa lui cu mâneci scurte.

„Tii! Astăzi este o zi toridă, Bernie." Cricket în curtea din spate şi limonada mamei, cu patru cuburi de zahăr. Dar câteva luni în căldura eternă a Indiei m-au făcut să visez la ninsoare. Dimineţi de iarnă, când gheaţa forma o dantelă pe interiorul geamurilor. Graba şocantă din pat în haine. Bătutul din picioare pentru a te încălzi, nasul amorţit care curgea. Suflatul aburului fierbinte pe degetele îngheţate. Spartul gheţii cu călcâiul ghetei. Tremuratul. Mi-era dor de tremurat. Dar ai mare grijă ce-ţi doreşti în aceste locuri uitate de Dumnezeu. Acum tremuram, făcându-mi mâinile căuş în jurul vârfului ţigării. Încleştându-mi fălcile, în aşa fel încât să nu îmi clănţănească dinţii.

Şi atunci am auzit. Venind din întunericul nopţii. Clar şi pătrunzător.

— Johnny, vino să mă ajuţi, Johnny.

— Ai auzit asta? am întrebat.

— Sunt japonezii, a şoptit Maxi.

Acum amândoi ne ghemuiam, bâjbâind după arme. Fără folos. Le îndreptam în jurul nostru ca nişte băieţi care se joacă.

— Nu trage, a spus Maxi.

— Johnny, piciorul meu este rupt. Sunt aici, vino să mă ajuţi. (O engleză perfectă.) Johnny, Johnny.

— Eşti sigur că nu e pilotul? am întrebat.

— Sunt japonezii. Se joacă cu noi.

— Ştiu unde suntem.

— Nu. Dacă ar fi ştiut, am fi morţi.

— Johnny, ajută-mă. Te rog, ajută-mă.

Mi-am îndreptat arma. Eram sigur că ştiu din ce direcţie vine. Maxi şi-a pus mâna pe ea, lăsând ţeava în jos.

— Nu trage, a şoptit el repede. Vor afla unde suntem dacă tragi.

— Ajută-mă. Sunt aici. Vino repede, Johnny.

— Vom rămâne tăcuţi. Stinge-ţi ţigara.

O pădure fără lună. Întunecată. Străină. Plină de necunoscut. Umbre fantomatice. Sunete stranii. Scârţâieli, ciripituri, fluturări, certuri ciudate. Este ciudat că cel mai bizar şi, recunosc, cel mai înspăimântător sunet ne era familiar. Un om care striga după ajutor. O voce bizară, rezonantă, care se auzea la fel de clar ca şi cum ar fi fost fluierată. Frigul mă silea să tremur. Insista să-mi facă dinţii să clănţănească. Dar vocea aceea – „Johnny, vino aici, Johnny" – vocea aceea îmi făcea mâinile să tremure.

Maxi s-a strecurat până la mine. Târându-se pe fund prin tabăra noastră improvizată. Tăcut. Cu ochii în alertă ca o pradă. Ridicându-şi braţele pentru a-şi înfăşură pătura în jurul meu, apoi şi în jurul lui. Două capete vigilente, rotindu-se. Corpurile noastre învelite ca unul, lipite unul de altul acolo unde carnea dezgolită se atingea.

— Johnny, ajută-mă.

Armele noastre s-au ridicat rapid, iţindu-se prin deschizătura din pătură, îndreptate în direcţii diferite.

— E-n regulă, Tăticu'. Nu ştiu unde suntem. N-or să se deranjeze să vină.

— Eşti sigur?

Maxi a chicotit. Îi simţeam respiraţia caldă pe obrazul meu, mirosul de tutun.

— Atât de sigur pe cât poţi fi când e vorba de un japonez.

Din pătură se ridica un damf de corp omenesc. Fibrele dure ne zgâriau obrajii. Căldura corpurilor noastre încălzea treptat aerul din cocon.

— Johnny, Johnny.

Muşchii braţului lui Maxi s-au umflat lângă mine (tensionat din nou). Genunchiul lui se freca nervos de al meu.

— Johnny, vino repede. Mă auzi, Johnny?

Pieptul lui Maxi, ridicat în răsuflarea tăiată, se relaxă neaşteptat, cu un oftat.

— E-n regulă. Nu se apropie, a spus el.

Strigătul a început să nu se mai audă atât de des. Dar niciunul din noi nu mai simţea nevoia de somn. Cu toată sinceritatea, aveam nevoie ca amândoi să rămânem în capul oaselor, pentru ca pătura să se potrivească în jurul nostru. Maxi şi-a aşezat din nou arma pe genunchi.

— Ar fi fost minunat să-ţi fi adus o nenorocită de pătură cu tine, mi-a spus el, aproape de urechea mea.

— Îmi pare rău.

— Ţi-am spus că o să ai nevoie de pătură.

— Ştiu, e greşeala mea. Îmi pare rău.

Rămânând în întunericul dezolant, nici măcar nu puteam fuma o ţigară, căci vârfurile aprinse ne-ar fi dat de gol. Maxi a început să îmi spună planurile lui de după război. Nu putea să-şi imagineze că se va întoarce şi va fi din nou un funcţionar la căile ferate.

— Am o idee. Zi-mi ce crezi.

Voia să crească iepuri. Avea totul plănuit. O fermă de iepuri. Presupunea că va fi nevoie de doi pentru a începe. Fără prea multe cheltuieli iniţiale. Mascul şi femelă, pe urmă stai deoparte şi te uiţi. Pentru că, a spus el, ştii cum se înmulţesc?

— Nu.

— Ca iepurii.

— Înţeleg.

— Era o glumă, Tăticu'.

— O glumă, da, înţeleg.

Până când s-a făcut lumină, pusesem totul la cale. Eram partener chiar. Ţinând registrele, profit şi pierdere (având grijă de latura comercială). Ne stabilim în Kent (lângă Ashford este chiar drăguţ). Linie principală: iepuri pentru mâncare (cu produse auxiliare: plăcinte, tocăniţe). Linie colaterală: picioare norocoase de iepure. Am luat hotărârea să nu ne băgăm la blănuri (cum sunt cele de vulpe). Maxi nu credea că soţiilor englezoaice i-ar plăcea să poarte iepuraşi pufoşi şi morţi în jurul gâtului, chiar dacă urechile lor moi ar fi fost nişte fundiţe drăgălaşe.

Răsăritul soarelui – cea mai încântătoare privelişte. Ceaţa fantomatică agăţată de dealurile îndepărtate începea să se destrame treptat. Razele acelea fierbinţi erau la fel de bine-venite ca o primă răsuflare. Să ne întoarcem la misiunea noastră. Ferma de iepuri a fost împachetată odată cu pătura. Am rămas însă precauţi. Şopteam din instinct. Umerii aplecaţi. Armele la îndemână, pentru cazul în care japonezii ne-ar putea vedea acum mai bine.

Rămăşiţele navei abia puteau trece drept avion. Înfipt în deal, apoi căzut în jos, când luase cu el şi vegetaţia. O aripă dispăruse. Fuzelajul mai avea jumătate din dimensiunea de la început. Motorul era smuls şi căzuse mai departe. Elicea dispăruse. Nu erau urme vizibile de gloanţe. Rezervorul pentru combustibil era gol – poate că se evaporase.

— Cineva a ajuns aici înaintea noastră, a spus Maxi.

Se vedeau urmele unui foc făcut într-un luminiş din apropiere.

— Plexiglas, roţi, au dispărut toate.

— O altă unitate de-a noastră?

— Nu.

— Japonezii?

Maxi a ridicat din umeri.

— Probabil că au fost localnicii. Or să ia un preţ bun pe ele.

Ce loc inospitalier. Era greu să îţi imaginezi că oricine locuia în apropiere era gata de o plimbare de duminică. Nici urmă de pilot.

— Ar fi putut spăla putina, am spus.

Maxi părea să se îndoiască – şi mi-a arătat de ce. Mâneca unei jachete de camuflaj atârna într-un copac. Sfâşiată, însângerată, ca şi cum un animal tocmai ar fi muşcat din ea. Deşi cele trei dungi de pe ea erau încă intacte şi curate. Mi-am dat seama că mâinile mele erau lipicioase unde le atinsesem de copac. Le-am întors şi am văzut că sunt acoperite cu sânge îngheţat. O parte a copacului era acoperită cu sânge. N-am spus nimic, dar treaba mea era să caut rămăşiţele. Am găsit numai capătul înnegrit al unor plăcuţe de identitate. Nume, număr erau arse. Apoi o altă pată de sânge. Maxi, inspectând fuzelajul, a clătinat din cap. A ţâţâit. A scos câteva instrumente pe care le-a îndesat prin buzunare.

Nu mai avea rost să rămânem prin preajmă, a decis Maxi. Nu mai aveam ce găsi. Mi-am plecat fruntea pentru a rosti o rugăciune înainte să plecăm, asta în caz că aici se afla un mormânt. La început, Maxi s-a supărat, căci era nerăbdător să plecăm, dar în curând mi s-a alăturat.

— Ar trebui să cântăm un imn? am întrebat.

— Da, de ce nu, Tăticu'? Ce spui de „Aici, japonezilor. Ne pare rău că ne-aţi ratat noaptea trecută."

Punct atins.

Mergeam de câteva ore, niciunul din noi nu dorea să rostească cuvântul *pierdut.* „Asta pare cunoscută. Da, ăsta e drumul" – aşa era mult mai bine. Tocmai ne pregăteam să înfruntăm dealul, când am auzit voci. Străine. Aproape. Foarte aproape. În curând amândoi eram pe burtă. Adânc în iarbă (dar putând fi văzuţi de oricine). Maxi mi-a făcut semn să fiu liniştit, ducând mâna la gură. Degetul meu era pe trăgaciul Stenului – tremurând din nou. Mă întrebam dacă şi

eu arăt la fel de speriat ca Maxi. Era lipsit de sânge, ca un cadavru. Mi-am simţit urina încălzindu-mi pantalonii înainte de a se scurge în pământ. N-aveam puterea de a o opri. Eram un laş, ştiam, dar nu voiam să mor. Stăteam lipit de pământ, tremurând ca o fată. Ar fi putut Queenie să fie mândră de asta? Cel puţin Maxi avea băieţi care puteau împodobi povestea tatălui lor, obţinând ceva de preţ. Maxi a început să mormăie ceva pentru el (o rugăciune, poate). Voci, din nou vorbind în jargon. Un râs cotcodăcit. Maxi şi cu mine am cutezat să ne aruncăm o privire rapidă. Poate că ultima.

Am zărit vârful primului cap. Dintr-odată, Maxi a prins viaţă.

— Naga[29], a strigat el şi a sărit ca o jucărie pe arc.

Cei trei localnici slăbănogi cu piele maronie nu au fost surprinşi să ne vadă. Ştiau că suntem acolo. Erau foarte şireţi. Euforia l-a făcut pe Maxi să negocieze (limbajul semnelor). Pătura, patru pachete de ţigări strivite, câteva rupii, şi bătrânii ăştia fără dinţi au fost fericiţi să ne conducă înapoi în tabăra armatei.

Comandantul militar a părut surprinzător de uşurat când am ajuns acolo.

— Credeam că trebuie să trimit pe cineva să vă găsească. Voi, tipii de la RAF, nu sunteţi croiţi pentru luptă, a ţinut el să ne comunice.

Maxi era furios la modul tăcut – avea maxilarul încleştat ca o colivie. Până când comandantul ne-a dat câte o bere. Abia ne venea să credem. Crăciun în mai?

— Veşti bune, ne-a spus el. Războiul cu Germania s-a terminat. Hitler a murit. Şi-a turnat whisky dintr-o sticlă aproape plină. Acum or să ne trimită tot ce au. Şi-a ridicat paharul umplut generos şi ne-a spus, mie şi lui Maxi: N-am

---

[29] Grup etnic din nord-estul Indiei (statele Nagaland şi Mani- pur) (n.red.).

crezut că aveţi şanse cu patrula japoneză. Dar, slavă Domnului. Poate că în fond nu sunteţi chiar aşa de nătărăi, băieţi. Noroc.

Treizeci şi şapte

Bernard

Era o uşurare pentru toată lumea să ştie că cei iubiţi, de acasă, erau acum în siguranţă. Eliberaţi de acele lucruri inimaginabile despre care auzisem că naziştii le aruncă în ei – rachete teleghidate, bombe. Nu mi-am mai imaginat-o pe Queenie ghemuită în adăpost, cu tata sub pat. Am scos-o din nou la lumină. Stând lângă plita din bucătărie, ridicând mâna să ia din dulap făină sau sare. Cu bluza întinzându-i-se pe sâni. Părul ei blond care îi cade în ochi, înainte să îl dea după ureche, unde se ondulează ascultător ca firul tors. Toată lumea a întâmpinat cu urale terminarea războiului în Europa. Pe fiecare spate se simţea o bătaie prietenoasă. O treabă bine făcută. Dar nimic din toate astea nu făcea ca drumul care se aşternea în faţa noastră să pară mai scurt. O să ne ia ani buni să luăm înapoi Burma de la omuleţii ăia galbeni. Toată lumea era de acord cu mine. Centimetru cu centimetru, aşa va trebui să mergem. Uită-te la yankeii din Pacific – insulă cu insulă, şi fiecare luptă era şi mai sângeroasă decât ultima. Maxi a pariat pe doi ani. Nu sunt un om care pariază, i-am spus. Patru, spuneau alţi tipi. În timp ce cuvântul „niciodată" apărea uneori nerostit în ochii altora.

Aşa că predarea bruscă a japonezilor a fost un şoc surprinzător pentru noi toţi. Aveam o criză de dizenterie. Mi s-a ordonat de către medic ca în ziua aceea să mi se pună un clistir. Mi-a spus că trebuie să îl ţin şapte ore. Îl aveam de două, când faţa lui Maxi a apărut la uşa cortului.

— Ai auzit noutăţile, Tăticu'?

I-am spus să plece. Camarazii încercau trucurile astea tot timpul. Mă aşteptam ca vreun pilot să între şi să îşi toarne încet ceaiul de la prânz într-o cană, cu un susur lung, deliberat – un truc vechi. Autosugestie care îi făcea pe laşi să îşi muşte buzele şi să îşi încrucişeze picioarele. Numai cei cu o voinţă de fier şi o tărie de taur puteau să reziste la această practică medicală deosebită. Eram hotărât să fiu unul dintre ei.

— Japonezii au capitulat, m-a informat Maxi.

— Zi-o pe cealaltă.

Toată lumea ştie că japonezii nu se predau.

Dar faţa lui s-a luminat, ca şi cum ar fi câştigat potul.

— Sincer, este adevărul curat, a spus el.

Şocul m-a făcut să o iau la fugă spre latrină, iar Maxi a început să râdă.

Veştile despre nou-proiectata bombă îi făcuse pe toţi curioşi. Cu toţii voiau să ştie ce ştiu eu – ştiţi, tipu' un pic mai în vârstă. Dar nu aveam prea multe să le spun. Chiar şi ofiţerii rămâneau scărpinându-se în creştet. Contrazicându-se în legătură cu ce ar putea fi o bombă atomică. Nu aveau nicio idee. Dar capitularea japonezilor vorbea mai dar decât orice explicaţie primită de la nivel înalt. Am fost cu toţii de acord, era însăşi arma Domnului, dacă putea face pericolul galben să-şi pună coada pe spinare şi să fugă.

Deci războiul se terminase! O zi liberă de îndatoriri, cu raţia de bere pentru trei zile. Maxi, după mai multe beri, adunase pe toată lumea ca să le arate planurile lui pentru vreme de pace, cu ferma de iepuri. Le desena pe o pânză veche de paraşută agăţată într-un copac. Doi iepuraşi, o cuşcă şi mai multe simboluri ale lirei ţopăind.

— Un mascul şi o femelă, asta e tot ce ai nevoie, ţipa el, pentru că ştiţi cum se înmulţesc?

— Ca iepurii! a venit răspunsul beţivilor.

Practic Maxi conducea toată tabăra într-un cor entuziast

de „Aleargă, iepure, aleargă”[30]. Spunea că va fi cântecul companiei. Pe urmă a trecut la mine.,

— Şi Tăticu’, aici de faţă, e Şeful Iepuraş.

Toată lumea a început să râdă.

— Da’, când ne întoarcem acasă, o să fie plăcintă de iepure pentru voi toţi, a strigat el.

Nu m-am putut opri să mă gândesc că lua destul de serios aventura aceasta cu ferma de iepuri. Şi-a trecut un braţ în jurul gâtului meu, m-a strâns lângă el pentru ceva vreme, înainte să îmi dau seama că era greu – o greutate inertă. A fost nevoie de trei oameni ca să îl ducem la *charpoy*-ul lui.

Dar, indiferent cât de tare ne durea capul, în acea seară toată lumea din unitatea noastră – probabil că fiecare camarad din întregul SEAC – a scris o scrisoare veselă acasă, către cei dragi. Războiul s-a terminat, voi fi acasă de Crăciun, spuneau. Şi o credeau.

Pe urmă am primit ordin să ne mişcăm. Toată lumea a ovaţionat. Numai că am aflat că ne mutam mai aproape de Burma. Mergem în direcţia greşită, strigau camarazii. Ne temeam că nu vom pleca, ci că eram în drum spre

Rangoon. Superiorii insistaseră ca prizonierii de război să ajungă acasă primii. Nimeni nu s-a împotrivit. Acei prizonieri aproape că mai muriseră o dată. Au fost întorşi de la poarta de mărgăritar de Sfântul Petru – poate că păreau morţi, dar erau încă prea calzi pentru a intra. Au trecut prin tabără, în drum spre Bombay. I-am dat unuia dintre ei raţia mea de ciocolată. Chindit[31]. Zburase cu un planor în spatele liniilor

---

[30] *Run Rabbit Run,* cântec scris de compozitorul britanic Noel Gay şi lansat în octombrie 1939. A devenit un cântec foarte popular în timpul războiului, mai ales după ce cuplul care îl cânta, Flanagan şi Allen, a schimbat versurile pentru a-i ironiza pe germani (de ex. „Aleargă, Hitler, aleargă...") (n.red.).

[31] Membru al unei unități speciale a Armatei britanice indiene care a servit

japoneze. Fusese în mâinile lor timp de aproape doi ani. Oasele îi zornăiau sub piele ca nişte monede într-o pungă. Aproape că vedeam pătrăţelele de ciocolată alunecând prin el. A trebuit să privesc cum s-a apucat de stomac. Apoi a vărsat un lichid maro. Era prea mult pentru el. Bietul de el a plâns – pe faţă.

— Îmi pare rău, a spus, ce risipă.

Orice bărbat era fericit să se dea la o parte pentru a lăsa aceste rămăşiţe fragile de englezi să ajungă acasă. Ce fel de rasă omenească poate privi cum scade carnea pe un om, până când nu mai rămâne din el decât o umbră? M-am simţit mândru că aparţin unei civilizaţii în care până şi celui mai neîndreptăţit îi era interzis să ridice o mână asupra prizonierilor japonezi.

Dar se zvonea că unii oameni obţineau demobilizarea mai repede decât alţii. Aptitudini deosebite, vezi Doamne. Erau solicitaţi pentru reconstrucţia postbelică în Blighty[32]. Marea Britanie avea nevoie de o nouă coloană vertebrală. Bărbaţi care să transforme la loc pământul distrus în ceva demn de Imperiul Britanic. Evident, era o listă întocmită de superiori. La început, fiecare om din unitatea noastră a respirat adânc şi a aşteptat să fie chemat. Nimeni nu văzuse de fapt lista cu cei demobilizaţi în mod prioritar, dar curând a început să se vorbească despre ea. Rapoartele spuneau că fusese trimis acasă un dansator de balet. Un tip auzise de asta de la o altă unitate. Un balerin s-a grăbit înapoi spre Anglia. Probabil că trebuia să danseze pe mormântul lui Hitler, s-a întrebat un glumeţ. Maxi ştia despre un student la teologie care fusese livrat de urgenţă mamei sale din Purley. Un clopotar. Asta a făcut pe toată lumea să ţâţâie. Lista aceasta devenise o

---

în Burma şi India între anii 1942-1945 (n.red.).

[32] Termen argotic pentru Marea Britanie (n.red.).

obsesie pentru aproape fiecare om care mai rămânea aici. Un idiot tânăr şi caraghios, care nu fusese aici multă vreme şi îşi petrecuse timpul cu treburi la popotă, fusese trimis direct acasă. L-am întrebat ce făcea în Blighty. Mi-a spus că este ajutorul unui instalator. Ajutorul unui instalator era socotit mult mai important decât nişte tipi care puteau reconstrui un *Liberator*[33] prăbuşit, piesă cu piesă. Absurd. Asta m-a făcut să mormăi alături de ceilalţi. Mecanici, profesori, funcţionari care erau lăsaţi aici, punându-şi la îndoială valoarea lor pentru o ţară pe care o iubeau. Întrebându-se ce fel de Britanie va fi construită fără ei. Război uitat, armată uitată, uitaţi din nou. Toată lumea era de acord: în mod sigur, toţi cei aflaţi aici îşi câştigaseră dreptul de a vorbi.

Desigur, comuniştii au fost cei care au început. Prietenii unchiului Stalin. Au vrut ca toată lumea din unitatea noastră să nu mai facă nimic. Să nu mai alimentăm avioanele, să oprim descărcarea, serviciile, acest gen de lucruri, până când ni se permitea tuturor o demobilizare timpurie. Nu voiam să am nimic de-a face cu acele capete fierbinţi.

Bărbaţi care ovaţionaseră acasă victoria Partidului Laburist. Care s-au debarasat, în mod nerecunoscător, de Churchill după ce câştigase acest război pentru noi. Credeau că este o nouă ordine care îi aşteaptă. „Acum lucrurile vor fi altfel", spuneau ei cu fiecare gest, fiecare privire. Uitându-se în sus la comandantul de escadron Howarth de Crăciun, în timp ce (în mod tradiţional) el ne servea nouă, soldaţilor de rând, masa. Gândindu-se că în curând toţi ofiţerii de clasă îi vor servi. Apoi plângându-se de comandant după ce acesta plecase. „înapoi la whisky-ul lui", spuneau ei, „iar noi stăm

---

[33] *B-24 Liberator,* bombardier greu american, folosit de americani şi de forțele aliate în timpul celui de-al Doilea Război Mondial (n.red.).

aici numai cu câte o bere." Până şi tipii care ar fi trebuit să ştie mai bine au început să fie de acord cu aceşti agitatori ai gloatelor.

„Tre' să facem ceva cu situaţia asta, Tăticu", spunea Maxi. Voia să mă alătur. I-am spus că nu am de gând să îmi termin zilele de serviciu în puşcărie. Să se gândească la băieţii lui din Brighton, l-am avertizat.

Germenele unui zvon despre o grevă s-a răspândit printre toţi piloţii de aici. Curând toată lumea îl auzise, toată lumea devenea implicată – eram cu toţii o echipă, nu? Ofiţerii superiori erau iritaţi. Comandantul de escadron Howarth a urcat pe o cutie cu explozibil, flancat de doi membri ai Poliţiei Militare, şi a cerut tăcere. A numit greva o răzmeriţă, apoi a citit cercului de aviatori Legea pentru reprimarea răzmeriţelor[34]. Ordonându-ne să ne întoarcem la datorie, cu efect imediat. Din nefericire, bietul comandant era singura persoană din unitate care nu ştia că cele două gărzi din Poliţia Militară erau trădătoare. Făceau parte din complotul grevist. S-a uitat la fel de neputincios ca un copil rătăcit când unul din băieţii unchiului Stalin a început să râdă.

Greva asta stupidă nu a durat mai mult de câteva ore. Nimănui nu îi ardea de asta. Era timp suficient pentru un joc de cărţi, o scrisoare acasă sau pentru ca trupele acelea ciocolatii din Africa de Vest să ne bată la fotbal, în picioarele goale. Cu toate acestea, intriganţii, şefii de bandă, mergeau ţanţoş prin tabără, ca şi cum ei ne-ar fi adus victoria. Acum ofiţerii superiori ascultau, spuneau ei. Se lăudau cu nu ştiu ce membru al Parlamentului care venea din Blighty numai pentru a ne auzi nemulţumirile. Meritase bătaia de cap,

---

[34] Act aprobat de Parlamentul Marii Britanii prin care autoritățile locală aveau dreptul să declare ilegal orice grup de mai mult de 12 persoane şi să îi aplice o pedeapsă. Legea a intrat în vigoare în 1715 şi a rămas valabilă până în 1973 (n.red.).

spuneau ei tuturor. Grupurile care se duceau spre casă vor fi grăbite, totul mulţumită lor. Şi o sărbătoreau cu bere – mai bine asta, mai bine aia. Şi am şi crezut-o, pentru o vreme. Adică înainte să ne trimită pe toţi în Calcutta.

Treizeci şi opt

Bernard

De obicei, era prilej de bucurie să obţii câteva zile în Calcutta. Să mergi la *Bristol* pentru un somn bine-venit într-un pat cu cearşafuri de bumbac. Întotdeauna *Laidlaw* pentru masă. Cel mai bun porţelan de acolo (după nenorocitele căni de tablă) clincănea a civilizaţie. Poate şi câteva cumpărături – la *Army and Navy* sau chiar *Hogg Market.* Un film la *The Globe* sau *The Regal.* O bere rece pentru unii la *Nip hm.* Pentru cei ce îşi puteau permite, un dans la *Firpos.* Sau numai să lâncezeşti în parc, ca cei tineri, privind fetele care trec pe lângă tine.

Dar această călătorie spre Calcutta urma să fie mai memorabilă decât majoritatea.

Oamenii păreau uimiţi, în timp ce primeam fiecare câte o armă.

— Potriviţi-vă baionetele, a lătrat comandantul.

Cum rămâne cu muniţia? am vrut cu toţii să ştim.

— Fără muniţie, ne-a spus el.

Ne-a mânat spre camioane. Ne-a spus să stăm în picioare în rânduri strânse. Apoi am fost duşi cu maşina printre străduţe.

Mai întâi au apărut scheletele magazinelor. Distruse de foc. Arzând mocnit. Cu funigei de cenuşă zburând ca zăpada tropicală. Lucruri peste tot. Obiecte care ar fi trebuit să fie în interior erau risipite pe străzi. Prădate. Ridicate pentru valoare, apoi aruncate. Dar niciun localnic nu se vedea pe

nicăieri. Nici măcar un copil care să cerşească nu era lăsat pe stradă. Chiar şi cei care nu mai fuseseră în Calcutta ştiau că este un spectacol straniu pentru India.

Ne-am holbat cu toţii la scena din faţa noastră de pe strada următoare. Aceleaşi magazine arse şi rafale de cenuşă. Dar printre acestea erau leşuri. Zăceau pe toate drumurile pe unde treceam. Unele puteau să fie luate drept legături de zdrenţe. Sau gunoaie aruncate. La alţii nu exista nicio îndoială. Erau prinşi în ipostaze stupide. Cu un braţ în sus, un picior ridicat. Cei mai mulţi aveau o privire plină de uimire. Gurile căscate. Dar toţi erau ţepeni din cauza morţii imediate. Băieţii s-au uitat unii la alţii. „Al dracu' iad", au murmurat mai mulţi. Era o imagine la fel de sălbatică precum tot ce văzuseră în timpul războiului. Feţe albite şi ochi strâns închişi pe unele feţe. Câini sălbatici căutând în hainele însângerate ale morţilor. Guri mânjite cu sânge ca a unui copil cu ciocolată. Stoluri de vulturi (lacheii morţii) încovoindu-se împreună pentru a se ciorovăi deasupra cărnii. Smulgând tendoanele. Ciugulind ochii.

Nu am nicio idee ce anume a pornit asta. Dar nu avea nicio legătură cu noi, am fost cu toţii de acord, în tăcere. Revolta localnicilor. Culi sângeroşi, sărind fiecare la gâtul celuilalt pentru ceva. Hindus contra musulman. Musulman contra hindus. Chiar şi nenorociţii de sikhi erau cumva implicaţi. Fuseseră văzuţi purtând săbii şi suflând în cochiliile lor. În curând totul a devenit clar. Camioanele încărcate cu mecanici RAF lipsiţi de entuziasm erau acolo pentru a-i ţine la distanţă.

Duhoarea era la fel de ascuţită ca o durere de dinţi. Nu se simţea nicio adiere de vânt. În nicio direcţie, pentru a oferi alinare. Şi îţi era teamă să respiri aerul într-un plămân viu. Câţiva camarazi au rupt o cămaşă veche şi şi-au pus-o peste nas şi gură. Inhalând în schimb mirosul sudorii de mecanic. Dar curând comandantul le-a cerut să-şi scoată măştile.

— Daţi-vă chestiile alea jos de pe faţă. Arătaţi ca nişte nenorociţi de bandiţi, a spus el.

Mulţi dintre noi ne-am pierdut echilibrul, în timp ce roţile camionului se hurducau. Ne-am oprit. Şoferul s-a uitat în spate, prin fereastră. Trecuse peste un cadavru. Un braţ era încă prins sub o roată.

— Tu şi tu, ridicaţi aia.

Comandantul a ordonat celor doi oameni să ridice corpul peste care tocmai trecusem. Unul dintre ei (agitator, Pierpoint, sau Spike pentru prietenii lui), stând drept, doar s-a uitat la comandant. A întinse mâna pentru a-şi opri tovarăşul să execute ordinul.

— Haide, ridicaţi-l, voi doi, a repetat comandantul, apoi s-a îndepărtat.

Pierpoint şi-a şters sudoarea de pe ceafă. Prietenul lui îl privea, confuz. Comandantul s-a întors din nou spre ei.

— Ridicaţi-l, a urlat el.

— De ce? a spus Pierpoint.

În aer s-au auzit câteva icnituri. Comandantul era la fel de surprins ca şi restul oamenilor.

— Ce, pilot?

— De ce, sergent?

— Pentru că este un ordin. Comandantul transpira atât de tare, încât părea lăcuit. Ridică-l.

Pierpoint şi-a desfăcut braţele larg.

— Sunt sute de corpuri – de ce să îl ridicăm tocmai pe ăsta?

Mulţi se gândeau că are sens ceea ce spunea.

— Vorbeşti cu mine, pilot?

— Îmi pare rău, sergent. Ce-i atât de special în legătură cu acesta… sergent?

— Numele, pilot?

Niciun răspuns.

— Numele, a ţipat comandantul.

— Pierpoint, sergent.

— Ei bine, Pierpoint, pot să te trec la adunat. Ţi-ai putea petrece ziua cu coloraţii ăştia strângându-i pe toţi, dacă vrei. Acum, coboară şi ridică-l pe ăsta.

A luat de jos un sac şi l-a aruncat spre Pierpoint pentru a înfăşură cadavrul. Dar Pierpoint l-a lăsat să-i cadă la picioare. Apoi l-a oprit pe prietenul lui să se aplece să ridice pânza căzută.

Maxi a şoptit:

— Iisuse, asta înseamnă probleme.

Comandantul, roşu ca racul, a înghiţit cu zgomot.

— Ai de gând să nu îndeplineşti un ordin?

Răspunsul i-a fost dat în stilul militar. Tare. Hotărât.

— Da, sergent.

— Bine. Eşti pus sub acuzaţie. Amândoi sunteţi, a spus comandantul.

Pierpoint a ridicat din umeri. Nefericitul său complice părea uluit.

— Luaţi-le armele. Legaţi-le mâinile. Amândoi sunteţi acuzaţi că nu aţi respectat un ordin.

Pierpoint părea uşurat. S-a aşezat pe jos, acolo unde stătuse în picioare pe podeaua camionului, prietenul său caraghios urmându-l acum cu o mândrie sfidătoare. Nu aveam nimic cu care să le legăm mâinile, dar amândoi s-au supus, lipindu-şi încheieturile mâinilor una de alta, într-o legătură fantomatică.

Toată lumea ştia ce urmează apoi. Fiecare privire a căzut în podea pentru a evita ochii sergentului. L-am simţit prin vârful capului că se uită la mine şi la Maxi.

— Veniţi, voi doi. Ridicaţi-l imediat.

Maxi mi-a aruncat o privire. Merită? Ar trebui să o facem? voia el să ştie. Îmi cunoştea răspunsul. Am putea merge acasă în curând. Şi un ordin este un ordin.

— Hindus sau musulman? a strigat un glumeţ din camion.

Cum ai putea să-ţi dai seama de diferenţă? Cum pot aceşti culi să se recunoască unul pe celălalt ca duşman era un mister pentru noi toţi. După doi ani în India, pentru mine toţi arătau la fel. În afară de sikhi, din cauza turbanelor.

Corpul era cald. L-a făcut pe Maxi să se cutremure.

— E încă viu? a şoptit el.

Gâtul era spintecat. Beregata deschisă într-un al doilea rânjet, acoperit cu o crustă de sânge închegat. Ţeapăn ca o scândură. Duhoarea destul de solidă pentru a fi mestecată. Camionul îi sfărâmase braţul în bucăţele în zigzag. Îi atârna o ureche. Mi-a căzut în mână. Am ţinut-o în palmă. Fragilă ca o limbă de piele a unui pantof.

— Arunc-o, Tăticu', a strigat Maxi.

M-am întors cu spatele la camion. Trebuia să vomit.

— Eşti bine? a spus Maxi.

I-am făcut semn să plece. Nu voiam să fiu văzut.

Maxi a început să acopere corpul. Să bage pânza pe sub el, ca pe o păturică la vremea culcării. Gata de ridicat. Dintr-odată, s-au auzit focuri de armă.

— Haideţi, voi doi, a strigat comandantul.

Maxi l-a ridicat de-un capăt. Nu putea lua şi partea mea. Nenorocitul de *dhoti*[35] era încă prins sub roţi.

— E înţepenit, am strigat.

Maxi a lăsat jos capătul lui, care a căzut pe pământ cu o bubuitură puternică.

— Lăsaţi-l, a spus comandantul. Întoarceţi-vă acum.

Camionul a început să se îndepărteze hurducăind.

Ridicaţi de ceilalţi, ne-am cocoţat la loc la timp. Este o prostie, dar, în final, corpul era lăsat acolo unde căzuse.

Veneau alergând pe străzi. Năpustindu-se asupra noastră ca un puhoi rapid. O hoardă de bărbaţi. Sărind de pe ferestre

---

[35]Pânză care acoperă şalele, purtată de hinduşi în India (n.red.).

şi uşi murdare. Coborând pe aleile dintre clădirile firave ce păreau făcute din carton. Răsturnând o ricşă. Răsturnând o tarabă. Împrăştiind fructe. Sfărâmându-le sub picioare. Toţi fluturau câte ceva – un pumn, un băţ, licărul unui tăiş. Zgomotoşi ca o galerie de la fotbal. De neoprit. Grăbindu-se spre camionul nostru singuratic. Comandantul ţipa la noi: „Staţi calmi! Staţi calmi!" Nu îmi fixasem încă baioneta. Pentru că îmi tremurau mâinile, am scăpat-o. Am căutat-o în jur, târându-mă. Maxi a găsit-o şi mi-a dat-o. Mi-a căzut din nou. Sute de ochi negri, murdari de culi – poate mii – venind spre noi. Am început să sărim cu baionetele. Cu toţii strigam ceva. Înapoi. Duceţi-vă la dracu'. Comandantul ţipa: „Păstraţi linia. Staţi calmi." Degetele mele de mecanic – obişnuite să lucreze pe avioane – îmi tremurau. Apăsând trăgaciul armei. Dar nu aveam muniţie. Nimeni nu avea niciun glonţ.

— Bang, bang, a strigat un tânăr.

Disperat, dar nu jalnic.

Ne înconjurau ca apa. Feţe negre lucioase pretutindeni. Dar, în mod bizar, când au ajuns la noi, s-au liniştit. S-au îngrămădit în jurul camionului, ca şi cum n-ar fi ştiut ce să facă.

— Păreţi neînfricaţi, a şoptit tare comandantul.

Un tip a leşinat. Câţiva s-au clătinat când a căzut; a fost lăsat acolo. A fost un moment de nemişcare – noi uitându-ne la ei, ei uitându-se la noi. Parcă au trecut ore. Dar nu puteau fi decât secunde. Încet, camionul a început să se legene. Am început să ne pierdem echilibrul, şi ne-am apucat de laturile camionului şi unii de alţii.

Mâna lui Maxi m-a înşfăcat de umăr. Eu m-am agăţat de cămaşa cuiva. Toată lumea îşi desfăcea picioarele, pregătită să se ţină bine. Împungând cu baionetele în afara camionului. Comandantul urla:

— Ţineţi-vă. Apucaţi-vă de ceva.

Maxi a ţipat:

— Sunt o sută la unu. Ce facem, sergent?

Toată lumea ştia că dacă se răstoarnă camionul, o să cădem sub picioarele acestei mulţimi şi o să fim zdrobiţi, pentru a hrăni vulturii. Comandantul lovea cu arma în marginea camionului, ţintind mâinile şi degetele negre care ne făceau să ne legănăm. Toată lumea i s-a alăturat. Chiar şi Pierpoint era în picioare, atârnând peste margine, pocnind cu pumnii. Prietenul lui nefericit îl ţinea de picioare. Dar eram scuturaţi într-o parte şi-ntr-alta, ca o barcă în mijlocul furtunii.

Dintr-odată, s-a auzit un foc de armă. Un camion al poliţiei a apărut de după colţ şi a tras mai multe rafale de gloanţe în aer. Camionul nostru s-a potolit, într-un nor de praf. Gloata s-a risipit ca un grup de rozătoare, prelingându-se pe străzi. Vânaţi de şuieratul adevăratelor gloanţe. Unul a căzut aici, doi acolo, împiedicându-se, ţinându-se cu mâna de rană, în timp ce alţii care căzuseră erau târâţi în grabă. Camarazii ovaţionau, în timp ce îi priveau cum cad. Cum loveau pământul, ca nişte raţe de tablă împuşcate la un iarmaroc.

— Stai puţin. Erau hinduşi sau musulmani? a întrebat un glumeţ.

Răsuflând uşuraţi, câţiva au strigat:

— Cui dracu' îi mai pasă?

Treizeci şi nouă

Bernard

Mii de oameni au fost ucişi în Calcutta. Bărbaţi, femei, copii, chiar şi bebeluşi, nu mai conta cine. Au spus că a fost o revoltă. Cei dintre noi care au fost acolo în toiul luptei cu aceşti omuleţi însetaţi de sânge ştim că a fost mai mult de atât. Musulmanii au măcelărit hinduşi. Hinduşii au masacrat musulmani. Şi cine ştie de ce parte au fost sikhii? Zvonurile

spun că cei răniţi au fost prea mulţi pentru a fi număraţi, iar morţii prea mulţi pentru a fi îngropaţi. Se luptau pentru cine ar trebui să deţină puterea când va fi o nouă Indie independentă. Am zâmbit când m-am gândit la marea aceea furioasă de oameni ignoranţi care voia să îşi conducă propria ţară. Britanicii scoşi din India? Numai trupele britanice îi puteau ţine pe culi sub control. O treabă bine făcută – eram cu toţii de acord. Pentru unitatea noastră era întoarcerea pe aerodrom. Erau cu toţii prezenţi, chiar dacă nu aveau cu toţii dreptate. Rămăsese în grija celorlalţi indieni (şi vulturilor) să cureţe străzile de mizeria tragică.

Dar toată lumea era furioasă după acea misiune din Calcutta. Unii mai mult decât alţii. Bombăneau. Se adunau în grupuri. Discuţia? Călătoria fierbinte, sufocantă. Trenul grăbindu-se ne ducă acolo, dar făcând drumul înapoi în gol, pe liniile ferate de garare. Căldura. Supraaglomerarea. Prea mulţi mecanici înghesuiţi împreună într-un muzeu timp de patru zile. Lăsaţi afară numai în convoaie oficiale, fără muniţie. Paradele nesfârşite de pe străzi. Ordinul de a arăta neînduplecaţi. Zvonurile potrivit cărora peştele pe care îl primeam la masă venea din râul Hooghly, unde fuseseră descoperite multe dintre trupurile respingătoare, putrezite ale morţilor. Zilele în care nu aveam nimic altceva de mâncare decât ouă fierte (nu am uitat uşor râgâielile sulfuroase ale sutelor de băieţi). Şi mai erau Pierpoint şi tovarăşul lui, luaţi să aştepte hotărârea Curţii Marţiale pentru că nu dăduseră ascultare acelui ordin pripit.

Urma să aibă loc o întâlnire la noi în *basha,* la sugestia lui Maxi şi a altor câtorva. Voiau să discute problema lui Pierpoint şi a acuzaţiei. Nu înţelegeam de ce Maxi vrea să se implice în asta. De obicei, era mai raţional decât cei mai mulţi. În curând se va duce acasă, înapoi în Brighton, pentru a comanda o halbă de bere într-o cârciumă. Pierpoint şi poznele lui vor rămâne o amintire neplăcută.

— Nu putem să-i lăsăm să fie acuzaţi pentru ceea ce s-a întâmplat în Calcutta, mi-a spus el.

— Şi de ce, în numele cerurilor? Ordinul este ordin, asta e sigur.

— Iisuse, nu mai face pe grozavul, Tăticu'. Pur şi simplu stai deoparte, dacă asta vrei.

Eu şi Pierpoint nu ne prea înghiţeam unul pe celălalt. Era Spike pentru prieteni şi Johnny pentru mama lui. Odată împărţisem o *basha.* Şi mi-a făcut viaţa foarte grea. Vedeţi voi, eu eram mai în vârstă decât cei mai mulţi dintre ei. Şi încercam să stau cu capul plecat. Aveam o treabă de făcut. Pur şi simplu trebuia să o fac în linişte. Mă consideram o influenţă civilizatoare. Dar era greu când în jurul meu erau numai bărbaţi tineri ca Johnny Pierpoint. Era un tip deşirat. Cu braţele lungi ca ale unei maimuţe şi cu un ochi care clipea (fără avertisment) foarte des.

— Aşadar, eşti însurat, Tăticu'? M-am gândit şi eu să mă însor, dar nu mi-a convenit ora.

Cred că devenise un fel de sport să încerce să mă atragă în poznele lui. Credea că mă poate face să roşesc (niciodată). Lui Spike i se părea ilar că singura mea iubită era nevasta mea.

— Tăticu', ce-ai făcut cu cocoşelul tău în toţi anii ăştia?

Spike se lăuda în legătură cu ceea ce făcea el cu femeile. Câte îl lăsaseră şi cum îl lăsaseră să o facă.

— Două împreună – gemene. Jur, şi Dumnezeu mi-e martor.

Convingea pe toată lumea. Ajunsese ca o întrecere, în care erau comparate poziţiile (cele mai multe doar simple iluzii).

— Ai făcut-o vreodată pe la spate, Tăticu'? Ca nişte căţei?

I-am spus că e treaba mea şi că n-o să discut asta cu el.

— Înţeleg că răspunsul e nu, a spus el, dar să încerci data viitoare.

Amabil, s-a aşezat pe podeaua din *basha* pentru a

demonstra poziţia. (Desigur, Queenie s-ar fi albit la faţă la o asemenea sugestie. Şi-ar fi tras pe ea halatul ei de casă, gros ca un trend, cu nasturi ca nişte lacăte, şi m-ar fi pus să dorm în altă cameră.)

— Poţi să o călăreşti ca pe un cal, înţelegi, Tăticu', a continuat să îmi spună Spike.

Statul în picioare – cu picioarele ei în jurul taliei lui – era o altă poziţie preferată de Spike. Unele erau chiar ridicole. Cea pe care o numea şaizeci şi nouă mă făcea să râd. (O victorie minoră, care i-a făcut pe unii dintre băieţi să ovaţioneze.) L-am lăudat pentru imaginaţia lui. Dar el insista că a făcut-o de mai multe ori. Nu era nimic pe care să nu îl poată face cu limba, mi-a spus el.

Basha era camuflată, aşa cum era în timpul întâlnirilor care îi deranjau pe alţii. Şi în aceeaşi formă. Prea mulţi mecanici asudând într-un spaţiu strâmt. Acelaşi miros fetid ca în prăvălia unui negustor de peşte. O mână m-a apucat de cămaşă, m-a tras înăuntru şi apoi a blocat uşa.

— Vino aici, Tăticu', a spus el.

— Fără nume, a strigat cineva, dar ştiam că este Curly.

Era şi *basha* lui. Negru ca dosul unei pleoape. Erau bărbaţi pretutindeni. Aşezaţi pe podea, pe fiecare *charpoy,* stând în picioare de-a lungul pereţilor. Nu vedeam pe nimeni, dar simţeam că este aglomerat după foiala amorţită şi după lipsa aerului respirabil. Orbecăind înăuntru, mi-am dat seama că pipăiam o faţă. Mâna mi-a fost lovită imediat. Am simţit nişte degete răsfirându-se sub piciorul meu, în timp ce păşeam înainte.

— Oh, ai grijă. Doamne!

M-am aşezat cât de bine am putut. Băieţii din dreapta şi din stânga mea erau lipicioşi ca nişte cartofi copţi fierbinţi. Persoana care vorbea încerca să îşi deghizeze vocea cu un creion în gură. Un truc vechi. Dar suna ca şi cum ar fi bolborosit pe sub apă. Nu înţelegeam niciun cuvânt. În

curând mi-am dat seama că era Maxi, când toată lumea a urlat să scoată creionul ăla idiot.

— Am spus să negociem cu comandantul. Să îi explicăm circumstanţele – a fost un ordin idiot, sergentul nu gândea. Să îi cerem să anuleze acuzaţiile aduse lui Spike.

În cameră s-a ridicat un murmur. Un camarad de lângă mine şi-a înălţat mâna în aer. Cotul lui m-a lovit în cap. Camera era neagră ca smoala, nu-l vedea nimeni. Idiot.

— Şi dacă nu vrea să asculte? a întrebat cineva.

Atunci un camarad din spatele meu a strigat „Grevă!" chiar în urechea mea. Mi-am îndepărtat rapid capul. Mi-am lovit craniul de umărul noduros al tipului de lângă mine. Omul a strigat din nou:

— Trebuie să intrăm în grevă.

De data asta am simţit stropii salivei lui. Toată lumea a scos un geamăt. Am încercat să îmi frec capul, dar braţul îmi era înţepenit într-o parte. Auzeam o pipă cum se lovea de nişte dinţi. Ştiam că e Maxi – făcea asta când era nervos. Nu fuma pipă de prea multă vreme, dar dinţii lui începeau să se obişnuiască deja cu lemnul.

— Acum suntem folosiţi, a spus cineva de lângă mine. Ca să susţinem Imperiul Britanic.

Faţa lui era atât de aproape, încât îi simţeam mirosul respiraţiei, dulce ca genţianele. Unul dintre prietenii unchiului Stalin îmi bâzâia în ureche. Atât de aproape, încât ştiam că nu este bărbierit.

— Armata se foloseşte doar de noi, a continuat el.

Respiraţia lui dulce era obscenă în căldura înăbuşitoare. Simţind-o intim în urechea mea, l-am auzit întrebând: dacă ne-am fi pierdut vieţile în Calcutta, s-ar fi considerat că „am căzut la datorie", deşi războiul fusese declarat terminat de aproape un an? S-a îndreptat de spate, iar eu a trebuit să mă îndrept odată cu el, umerii noştri fiind striviţi unul de altul în aglomeraţie.

— O mamă oarecare, a izbucnit el, şi-ar fi pierdut astfel fiul, o soţie ar fi pierdut un soţ. Măcelăriţi ca nişte porci, în mijlocul unei ciorovăieli dintre hinduşi şi musulmani.

Întreaga cameră caraghioasă făcuse linişte pentru a-l asculta. Unul din băieţii unchiului Stalin! Nu-i mai suportam prostiile.

— Maxi… am spus pentru a-i atrage atenţia.

Ştiam în ce direcţie este, dar mi-l imaginam numai acolo.

— Fără nume, a strigat cineva.

Întreaga întâlnire era ridicolă. Simţeam în ceafă cum se ridică pieptul unui om. Genunchii lui mi se înfigeau în rinichi.

— Domnule Vorbitor, a strigat Maxi de la distanţă, zi-mi domnule Vorbitor.

Ce să-ţi spun!

— Domnule Vorbitor, am zis, care este rostul acestei întâlniri? Pentru a ne defăima ţara?

Auzeam respiraţii în spatele meu. Un tip şi-a dres vocea, scuipând o flegmă.

— În ceea ce mă priveşte, am continuat, eu sunt mândru că fac parte din Imperiul Britanic. Mândru că reprezint civilizaţia.

Toată lumea a început să râdă batjocoritor.

— Am încredere în tine, Tăticu', a spus cineva din apropierea lui Maxi.

— Fără nume, a spus Maxi. Nu vreau ca cineva să fie acuzat din cauza acestei întruniri.

— Atunci de ce o ţineţi? am întrebat.

Un deget m-a împuns puternic în coaste. L-am îndepărtat.

— În curând cu toţii vom pleca acasă. Nu avem nevoie de probleme pentru cineva ca Johnny Pierpoint.

— De ce nu-ţi ţii gura? mi s-a şoptit, atât de aproape încât părea un simplu gând.

Bărbatul de lângă mine şi-a pus un genunchi pe degetele

mele.

— Stai pe mâna mea, i-am spus.

Dar el nu s-a mişcat. M-am smuls, lovind accidental cu palma pe cineva care era mult prea obosit pentru a ţipa.

L-am auzit pe Maxi şoptind ceva. În curând, toată încăperea era în priză, ca nişte elevi într-o clasă din care lipseşte profesorul.

Nu avea niciun rost să vorbeşti în acest cazan. Vedeam două ţigări aprinse, mişcându-se în jur ca nişte diamante. Forme, umbre, dar nimic altceva. Degetele mă dureau al dracului de tare. Nu aveai aer să respiri – numai respiraţii fetide care pluteau.

— Termină cu prostiile, Tăticu', am auzit, însoţit de un miros de genţiane, sau cară-te.

Un genunchi mi s-a repezit în spate, tăindu-mi răsuflarea. Vinovatul a spus că îi pare rău. Dar în curând mi-am dat seama că eram aşezat în colţul roşu, printre comunişti. Aş fi ştiut să îi evit dacă le-aş fi văzut feţele.

Nu mai avea niciun rost să rămân.

— Mă scuzaţi, vreau să plec.

Mai mulţi oameni m-au batjocorit. M-am împins şi îmbrâncit pentru a mă ridica în picioare. Şi am fost împins cu brutalitate înapoi. Unul dintre ei m-a prins de gleznă cu un „Vezi pe unde dracu' treci". Mi-am croit drumul spre uşă ca un orb. Strecurându-mă printre corpurile lipicioase. Apucându-mă de ce găseam pentru a-mi păstra echilibrul. Îmi doream ca Maxi să fi venit cu mine. Departe de gloata asta.

Am simţit din nou degete sub picior.

— Dă-te dracu', a urlat tipul.

Curly a întâmpinat dificultăţi în deschiderea uşii. A împins în ea până când aproape că a dărâmat pereţii. Dar în curând aerul vâscos al nopţii mă înconjura – lovindu-mă ca o briză de munte proaspătă.

Patruzeci

Bernard

În noaptea aceea eram de gardă, aşa că oricum ar fi trebuit să părăsesc întrunirea. Un rond de trei ore la un hangar de la capătul aerodromului, păzind planoarele care erau încă înţepenite în lăzile lor. Partea caraghioasă era că, în timpul războiului, nu puteai găsi filtre, magneţi şi chiar simple şaibe noi nici dacă te rugai. Trebuia să cauţi totul în alte părţi. O aripă bună luată de pe un avion pentru a o pune pe altul. Să le foloseşti ca rezerve pe cele distruse. Cea mai mare parte a pregătirii pe care o făcusem acasă se dovedise fără rost. Demontam motoarele până la ultimul şurub. Teste nesfârşite, verificări şi validări. Aici, dacă nu funcţionează, dă-l jos şi înlocuieşte-l. Motoare, elice, roţi, orice. A trebuit să jefuim un *Oscar* 2[36] japonez, după ce aterizase intact. Maxi (îmbufnat) a spus că ar fi trebuit să ne înveţe să fim hoţi. Spunea că orice băştinaş ar fi putut să ne înveţe arta de care aveam nevoie – cum să dezmembrăm şi să cărăm în cel mai scurt timp. Absurd, ştiu, dar avea dreptate. Chiar am cârpit fuzelajul unui avion cu cămaşa unui camarad, apoi l-am stropit cu vin de orez – nimeni nu ne-a învăţat asta în Blackpool. Desigur, yankeii aveau totul. Toate avioanele lor îndoite erau îndreptate şi dichisite în atelierele lor bine echipate.

Dar, deşi războiul se terminase – japonezii capitulaseră de mult – proviziile continuau să apară. Chestii pe care le visasem numai în timpul luptelor. Explicaţia: vapoarele erau

---

[36] Nume de cod al Aliaților pentru avioanele japoneze de luptă *Nakajima Ki-43 Hayabusa* (n.red.).

pe drum şi nu mai puteau fi întoarse. Desigur, cei mai mulţi camarazi se plângeau. Nu îşi găseau drumul spre noi şi coşuri cu friptură şi budincă Yorkshire. Nu existau hangare pline cu sandvişuri cu şuncă şi pâine albă cu coajă crocantă. Nici cutii cu budincă de coacăze sau cremă de ouă. Numai muniţia pe care comandantul se rugase să o primească. Avioane, camioane, piuliţe, piese de rezervă pentru care fiecare mecanic ar fi dat orice. Iată că veneau. Problema era că acum totul trebuia păzit. Să ţii totul departe de micile mâini negre care se strecurau prin jurul nostru.

Hoţii ăştia puteau să fure orice. Luau portofelul unui om, de cele mai multe ori, de sub capul său în timp ce dormea. Nu ştia nimic până când se trezea a doua zi dimineaţa. Fiecare bucăţică de plexiglas dispăruse dintr-un hangar plin de avioane, în timp ce cele două gărzi înarmate îşi îndreptau armele spre umbre. Prada fusese atunci dusă în junglă, lăsând Forţele Maiestăţii Sale să se scarpine în cap. Un preot îşi pierduse biserica întreagă: cortul rotund care o adăpostea, altarul, scaunele. În seara asta fusese aici, în dimineaţa următoare era un spaţiu gol, lipsit de sfinţenie. Băieţii glumeau, că nici Dumnezeu nu văzuse asta venind.

Dar cei mai răi, de departe, erau bandiţii. Aceştia erau criminali, nu hoţi care se strecoară. Asasini. Nu se dădeau în lături de la înjunghierea, împuşcarea sau ciomăgirea unui paznic pentru a pune mâna pe pradă. Oarecum profesionişti. Toată lumea se plângea. „Acum, că războiul s-a terminat”, spuneau ei, „ne luptăm cu nenorociţii ăştia de bandiţi.”

Bandiţi peste tot. Porniţi să se folosească de muniţia noastră pentru a dezbina Imperiul Britanic. Toată lumea era iritată. Erau mai răi decât japonezii, eram de acord, pentru că nu îi puteam distinge de culi.

Şi peste tot erau oameni care urmăreau taberele. Nu era nimic pe care micuţii indieni negri să nu îl facă pentru preţiosul lor bacşiş. Oriunde te întorceai găseai *char-wallah*

(„Ek piala cha, sahib”) cu vasele lor cu ceai împuţit. *Dobie-wallah,* care spălau hainele ca nişte femei. Aruncă doar câteva monede spre un *nappi wallah* şi te bărbiereşte imediat, o va face chiar în timp ce dormi. Şi peste tot în jurul nostru, o grămadă de paria – sunt bucuroşi să ne cureţe toaletele cu mâinile goale. Mizerabile creaturi. Până şi ceilalţi indieni îi urăsc. Câţiva camarazi văzuseră indience care îşi storceau sânii pentru câteva rupii aruncate. Îi şocau până şi pe cei mai experimentaţi.

În noaptea aceea făceam de gardă cu un indian. Unul încorporat, nu un cărător. Mai lucrasem cu el de multe ori până atunci. Petrecusem cu el mai multe luni smulgând cauciucuri de pe avioane zdrobite şi punându-le la altele. Era dornic să înveţe. Dornic să ştie ce să facă. Primea bine ordinele. Ochii lui negri mă priveau întotdeauna întrebător. L-am învăţat cum să facă bine destul de multe lucruri. Arun era numele la care răspundea. Numele de familie, foarte ciudat (îţi înnoda limba). Odată a încercat să mi-l scrie pe ceva, încet, concentrându-se foarte tare, dar era numai un amestec de litere fără o ordine aparentă. Un tip mărunt, dar vânjos pentru un indian. Şi fericit. Nu era trist, ca majoritatea lor. L-am văzut imediat. Era afară, lângă *basha* mea unde se ţinea întrunirea. Ceva mai departe, dar urmărea totul. Un camarad s-a dus la el şi l-a întrebat ce face acolo.

— Te rog, mă plimb pe aici, a spus el.

Engleza lui era groaznică. A trebuit să mă grăbesc spre el, în cazul în care camaradul ar fi vrut să îi ardă una în faţă. Un alt indian fusese numit pentru patrula noastră. Numele lui era Ashok. Era nou în tabără. Fusese în Cawnpur şi Cox’s Bazar. Gărzile de serviciu umblau mereu împreună când patrulau. Îşi luau armele, apoi ieşeau afară pentru a schimba ultima pază. De unul singur, puteai fi prins de bandiţi. Ucis – sau, mai rău, găsit rătăcind prin junglă, numai în chiloţi.

De obicei, tura mea cu Arun era foarte liniştită. Era nevoie

să fii vigilent (desigur), dar adevărul era că nu prea aveam ce pălăvrăgi cu un localnic bengalez. Şi cu atât mai puţin cu acest Ashok. Imediat ce ne-am aşezat toţi trei, a început:

— Spuneţi-mi, domnule Bernard, cum vi se pare India?

Aceşti oameni nu pricep niciodată cum e cu numele noastre. Dar l-am lăsat în pace.

— Fierbinte, am spus. Prea mulţi ţânţari. Nu găseşti aşa ceva în Earis Court.

— Earis Court?

— La Londra, unde locuiesc eu.

— Vă e dor de Londra?

— Sigur. Cui nu i-ar fi, atât de departe de casă?

— Toţi englezii spun asta. Mă întreb de ce staţi în India, dacă vă e atât de dor de acest Blighty al vostru.

— Păi, mă tem că nu avem prea mult de ales în această privinţă.

— Desigur. Iertaţi-mă. Vreţi să mergeţi acasă?

— Cu toţii vrem să mergem acasă.

— Dar ceilalţi oameni – cei care vor să facă grevă pentru demobilizare.

Ciudat lucru pe care să îl spună acest indian micuţ.

— Ce ştii tu despre asta? l-am întrebat.

— Oh, nimic. Doar că mulţi oameni – ca Johnny Pierpoint şi alţii, nu sunt iritaţi? Vor să meargă acasă, nu? în Blighty. Falezele albe, Vera Lynn[37], o cană bună de ceai.

— Ce vrei să spui?

— Am auzit că oamenii s-au săturat de India, acum că războiul s-a terminat.

— Sigur, toată lumea vrea să ajungă acasă. Să îi vadă pe

---

[37] Vera Lynn (n. 1917), cântăreață britanică a cărei carieră a înflorit în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, când a fost numită „Drăguța soldaților". Printre cântecele ei de succes s-a numărat şi „Stâncile albe din Dover" (n.red.).

cei dragi.

— Exact. Cei dragi.

— Ce ştii tu despre toate astea?

Aveam senzaţia că e obraznic.

— Nu ştiu nimic, domnule Bernard, vă rog să mă iertaţi. Engleza mea nu este foarte bună. Nu *pukka*[38]*.*

— Vorbeşti bine engleza, i-am spus.

— Sunteţi surprins?

Ştiam că mulţi dintre ei erau educaţi.

— Învăţat de misionari, nu-i aşa?

— Nu.

— Unde ai învăţat? în armată?

— Nu, am fost norocos să învăţ limba la şcoală. Acolo mi se spunea micul englez negru. Britanicii m-au învăţat atât de multe lucruri folositoare.

M-am bucurat să aud că este recunoscător.

— Ce ne-am fi făcut noi, bieţii indieni, fără voi, britanicii? I-am spus asta lui Arun. „Arun", am spus, „toate lucrurile pe care britanicii ni le dau în India." „Taj Mahal?" spune el, a şoptit Ashok spre mine, mirosind fetid a usturoi. Arun este un om simplu. Fără educaţie. Apoi mai tare: Trebuie să îi spun că Taj Mahalul a fost construit înainte de venirea britanicilor. „De cine?" mă întreabă el. „De indieni", îi spun eu. Iar el pare surprins. „Nu", spun eu, „nu minunea aceea. Dar, să vedem – ah, da, taxele şi crichetul…"

— Fairplay, adaugă Arun, rânjind prosteşte.

— Fairplay, *tally ho,* hai să ne jucăm de-a omul alb, striga Ashok.

Agitaţi oameni.

— Nu face gălăgie, i-am spus.

— Iertaţi-mă. Sunt fericit când vorbesc despre englezi.

---

[38]De calitate, superior (din *pakkâ,* în hindi) (n.red.).

Cum ar fi regele. Mare om! Unii spun că se bâlbâie ca şi cum diavolul i-ar ţine limba. Dar eu nu cred. Este nobil. Ashok s-a uitat în sus, mormăind şi gândindu-se, apoi şi-a tras o palmă peste cap – o mişcare comică pentru indieni. Căile ferate! Cum să le uit? Un dar al englezilor pentru un popor ignorant. Ca şi pânza de Lancashire. Mai bună decât ţesătura de casă, aşa spune mama. Mai bună.

Auzeam pe cineva strigând de departe. Mi-am ridicat arma.

— Aţi auzit? am spus.

— N-am auzit nimic.

Am ascultat din nou. I-am spus să stea tăcut. Datoria noastră era să păzim, nu să stăm de vorbă. Dar totul era liniştit. Imediat ce m-am relaxat, acest Ashok a început să bolborosească din nou:

— Ce spuneam? Oh, da. Britanicii. Domnia legii – să nu uităm domnia legii. Uite-aici – nu apărăm bunuri englezeşti de calitate de hoţi indieni? Ce-am fi fără domnia legii?

În timp ce vorbea, am observat că din apropierea taberei se vedea ridicându-se fum. Îl şi simţeam mai pătrunzător decât de obicei în aerul serii.

Dar el a continuat:

— Nu sunt unul din oamenii care vor ca englezii să plece din India. Îmi place de voi. Oare nu ne protejaţi pe noi toţi de japonezii ăia murdari, cu ochii lor înguşti? Voi, buldogii englezi, înţelegeţi cel mai bine că nu este nimic mai rău decât ca străinii să îţi invadeze ţara. Uite cum voi, britanicii, v-aţi luptat cu germanii. Fără cârnaţi şi limba lui Kraut[39] pentru englezi. „Duceţi-vă înapoi", spuneţi voi. „Lăsaţi-ne în pace sau buldogii noştri or să vă muşte." Este un lucru îngrozitor să vezi bocanci străini plini de noroi care să îţi calce

[39] Termen argotic peiorativ pentru germani (n.red.).

pământul. Nu credeţi?

Orizontul începea să strălucească portocaliu. Soarele apusese în urmă cu câteva ore, dar arăta ca şi cum urma să răsară din nou. Se petrecea ceva.

— Aţi văzut cum suntem noi, indienii, când suntem lăsaţi de capul nostru. Hinduşii urăsc musulmanii, musulmanii urăsc hinduşii. Se luptă tot timpul. Aţi fost în Calcutta. Ştiu asta, domnule Bernard. Şocant, nu? Trebuie să învăţăm să trăim în pace – ca voi, britanicii, când nu sunteţi în război cu vecinii voştri.

Strigătul s-a auzit din nou. De data asta nu mai era nicio îndoială. În tabără se întâmpla ceva.

— Dar spuneţi-mi, v-aţi întrebat vreodată de ce britanicii vin în India?

Camarazii se vor ocupa de asta, mi-am spus. Strigătul, fumul, nu era nimic care să aibă de-a face cu paza mea.

— Domnule Bernard?

Era evident că acest Ashok mă întrebase ceva. Aş fi vrut ca pacostea asta să tacă din gură. Dar era datoria noastră să ne înţelegem.

— M-ai întrebat ceva?

— Mă întrebam numai de ce sunt britanicii aici, în India.

— Vorbeşti serios? A fost un război, omule!

— Domnul Bernard este supărat, văd. Îmi cer iertare.

— Nu sunt supărat. Nu am putea să stăm tăcuţi? Se întâmplă ceva şi trebuie să… Fără alte întrebări.

— Desigur, desigur. Şi eu aud acest zgomot. Dar sunt sigur că nu este nimic mai mult decât bairamul vostru englezesc.

— Sincer, aş prefera să nu mai vorbeşti cu mine.

— Cum doriţi, a spus Ashok.

S-a întors spre Arun. S-a răsucit, întorcându-se cu spatele la mine pentru a vorbi cu el. Credea că nu pot înţelege, dar ştiam ce îi spune lui Arun în bengali:

— Deci ăsta e omul despre care spui că ţi-e prieten?

Arun a dat din cap în felul acela perfid pe care îl au cu toţii. Pentru cei lipsiţi de experienţă pare un *nu* – toţi mecanicii cu genunchii albi îl confundă. Dar este un *da.* Amândoi au început să vorbească vrute şi nevrute. Acum nu mai înţelegeam niciun cuvânt. Dar Arun continua să se uite în direcţia mea. Sfios. Stânjenit. Apoi am auzit printre bolboroseli „Lifebuoy”[40]. Mi-am dat seama în curând că îi spunea lui Ashok ceva despre mine. Arun îşi mângâia braţul ca şi cum s-ar fi spălat. Degetele lui maronii atingeau aerul pentru a arăta ploaia. Ashok, cu ochii mari, parcă asculta o poveste la şcoală. În curând mi-a picat fisa şi ştiam ce îi spune.

Era în ziua în care izbucnise musonul. Mirosul de pământ îmbibat cu apă era ca un parfum pentru nările noastre uscate. Uşurarea că vom scăpa de căldura plină de praf îi făcuse pe toţi camarazii să iasă afară. Să se lase udaţi de ploaie. Încântaţi. Frenchie – Claud Winters pentru familia lui – ne spusese una din metodele lui împotriva căldurii istovitoare. Lifebuoy şi apă de ploaie. Te săpuneşti cu apa ploii, prescrisese el. I-a convins pe toţi să o facă. Să se dezbrace. Să se săpunească. Să treacă săpunul prin mâini multe, alunecoase. Frenchie devenise în curând nervos – preţioasa lui bucată de Lifebuoy se făcea din ce în ce mai mică. Urla la toată lumea să o ia mai uşor. „Haide”, spuneau băieţii. „E rândul tău, Tăticu’”. Eu eram reticent. Să stau gol în ploaie – asta era ceva pentru cei tineri. Dar sfârşitul senzaţiei de mâncărime era o idee minunată. Chiar şi Maxi, mai înţelept decât mulţi, o făcea. Funcţionează, a spus el. „Săpunul e pe terminate. Haide, Tăticu’”, striga toată lumea. Nu era nimic de făcut. M-am dezbrăcat. Minunat. Ploaia răcoroasă lovindu-mi pielea goală. Lovituri mici pline de

---

[40] Marcă de săpun britanică (n.red.).

extaz. M-am săpunit, înspumat ca o baie de la Hollywood. Eram gata să mă limpezesc, când ploaia s-a oprit. Repede, aşa cum şi începuse. (Musonul poate face asta.) M-a lăsat stând acolo gol ca Adam, acoperit cu săpun şi fără o picătură de apă căzând din cer. Toţi camarazii râdeau (desigur). Bănuiesc că era o privelişte distractivă. Cu palmele ridicate. Uimit. Eu, în pielea goală, plin de clăbuci ca un burete.

Nu ştiam că Arun văzuse şi că o transformase într-o poveste de spus prietenilor. Ashok râdea la sfârşitul povestioarei şi s-a ridicat pentru a mă bate pe spate.

— Iertaţi-mă, a început el. Vă rog să mă scuzaţi. Nu vorbiţi limba noastră, nu? Arun îmi spunea…

— Ştiu ce-ţi spunea, am zis tăios.

— Ştiţi? E o poveste caraghioasă.

— Musonul este imprevizibil.

— Este aşa cum spuneţi. Dar… Tăticu', aşa vi se spune?… Cum e pentru voi… cum e când britanicii sunt plecaţi atât de departe de casă? Căldură înăbuşitoare?

În momentul acesta m-am ridicat. Credea că o să-i răspund stând aşezat? îşi bătea joc de mine un culi.

— Haide. În picioare, amândoi. Vine cineva. La posturi. Haideţi. Ridicaţi-vă.

Fumul devenea mai gros. Ceva se întâmpla şi voiam să ştiu ce. În curând, din întuneric au apărut doi bărbaţi. Alergând. Cu puştile îndreptate înainte. Nu i-am putut recunoaşte până nu s-au apropiat.

— Rămâneţi aici, le-am spus celor doi culi.

Erau Frenchie şi Fido. Pufăind ca nişte foaie.

— *Basha* a luat foc, mi-au spus ei.

Basha mea. Cea în care avusese loc întrunirea. Cea întunecată, plină cu oameni pe podea, pe *charpoy*-uri, rezemaţi de pereţi. Adevărul este că nici nu mă gândeam la asta când au strigat:

— Maxi e înăuntru. Hai, Tăticu'.

Şi am luat-o la fugă.

Patruzeci şi unu

Bernard

Fiecare centimetru din *basha* era cuprins de flăcări. Oamenii se zăreau ca nişte umbre în faţa flăcărilor orbitoare, părând nişte pitici care hrănesc o bestie. Aruncau găleţi de apă, butoaie de praf care sfârâia inutil ca scuipatul pe o tigaie de clătite. Toată lumea urla. Un camarad mi-a aruncat o găleată în mână, avea faţa contorsionată de panică şi dădea din braţe către infern. Am alergat spre flăcări. Căldura m-a izbit ca un zid. Genele mi s-au înnegrit ca sârma ghimpată când am clipit spre fumul pârjolitor. Sufocându-mă. Aplecându-mă în faţă. A trebuit să mă dau înapoi câţiva paşi, alături de toţi ceilalţi. Aruncam conţinutul găleţii de acolo. Fără speranţă. Dar dacă mă dădeam mai aproape, bestia m-ar fi făcut carne vie.

Aveam nevoie de ordine. Pentru mine era clar. Elementar. Un şir. Un şir prin care să fie trecute găleţile, de la unul la altul, vor ţine în curând în frâu flăcările, apoi ne vom apropia.

— Un şir, strig. În şir.

Nu mă aude nimeni. Toţi aleargă valvârtej. Fără noimă.

— Haideţi, nătărăilor, în şir.

Apuc un camarad cu intenţia de a-l ţine, de a-i arăta ce vreau. Îşi scapă găleata pe piciorul meu. Apa se varsă în jurul bocancilor mei.

— Ce faci? Cară-te, spune el.

— Un şir, ţip, dar el dispare.

Următorul tip se zbate la fel. Cumva, ajung la pământ. Nu-i nimic de făcut, mă agăţ de picioarele cuiva. Îl dobor la pământ. Îi atrag atenţia. Ochi în ochi, se uită la mine. Gâfâi.

— Trebuie să fim raţionali şi să facem…

Îmi trage un pumn în faţă, ţipă la mine să încetez, în timp ce acoperişul aprins al *bashei* se prăbuşeşte cu zgomotul unui suspin aspru, strălucirea lui verde arzându-mi ochii. Mă aşteptam ca oricine mai era înăuntru să iasă alergând ca cei trei purceluşi din poveste, să se ascundă într-o altă casă făcută din paie.

Pe urmă se prăbuşesc pereţii, aruncând în aer artificii de scântei care arată aproape frumos în întunericul nopţii. Sar pe acoperişul unei alte *basha,* îl aduc la viaţă. Haotic, toată lumea se îndreaptă cu găleţile spre aceasta. Un şir – Maxi i-ar fi pus pe toţi într-un şir.

Pompa de incendii soseşte. Hurducăindu-se. Încet cum curge melasa. Se zvoneşte că oamenii din ea nu sunt tocmai specialişti. Pompierii militari fuseseră demobilizaţi cu câteva luni în urmă. E evident pentru toţi, idioţii care o acţionează nu ştiu ce fac. Sar imediat să îi ajut cu tulumba. Să le arăt cum se face. Văzusem de sute de ori cum făcuseră la avioanele incendiate. Scot din camion tulumba şi încep să o desfac pe jos. Un individ strigă:

— Lasă asta – nu încă.

Nu îl bag în seamă.

— Ce dracu’ faci, mecanic idiot?

Dar nebunul nu mă lasă să îi arăt. Mă împinge într-o parte. Îmi smulge furtunul şi aleargă spre flăcări. Ar fi trebuit să asculte. Picăturile de apă ies de pe gura furtunului cu forţa unui scuipat de copil. Scărpinându-se în cap (vă jur), încearcă să-şi dea seama cum stau lucrurile. În timp ce focul *bashei* aproape că nu mai are lucruri pe care să le ardă.

— Răsuceşte ţeava, îi strig.

Nu este nimic de făcut – îmi croiesc drumul. Bărbatul de la canea este total inutil, se uită confuz spre ea ca şi cum ar fi fost o petardă de Crăciun. Dar nu se mişcă.

Îi spun că ştiu ce să fac, dar el îmi înfige un cot în coaste.

— Dă-l deoparte de aici sau îi dau una, strigă el.

Doi camarazi mă înşfacă. Mă trag deoparte. Câte unul de fiecare braţ. Nu mă ascultă. Doar ţipă:

— Lasă-o, lasă-o.

Eu ştiu ce să fac, ştiu de ce e nevoie.

— Sunt ceva mai în vârstă, vedeţi, le spun.

În momentul în care apa în sfârşit ţâşneşte, ei îndreaptă tulumba spre *basha* greşită. Absurd.

— Nu aia, strig.

Mă lupt cu tembelii care mă imobilizează.

— Îndreptaţi-o spre cea unde-i Maxi.

— Prea târziu pentru aia, strigă camarazii.

— Prostii, le spun eu.

Dar imbecilul nu mă ia în seamă. Cuvintele lui sunt la fel de împuţite ca un canal de scurgere. Mă împinge atât de tare, că mă prăbuşesc. Acum în jurul meu sunt poliţişti. Unul dintre ei are o armă. Mă ridic în picioare, dar îmi spune să stau deoparte, altfel… Mă îmbrânceşte. Mă împinge. Nu-i pasă că mă împiedic când mă loveşte.

— Stai deoparte, îmi spune el. Nu-i nimic altceva decât un băiat. Vrea să-mi închidă gura, asta vrea. Nu mai ţipa, îmi spune el.

Nu-l pot face să asculte un cuvânt raţional.

Cineva mă prinde de braţ.

— Haide, Tăticu'. Lasă-i în pace.

E Curly. Curly, uşierul de la întrunire. Curly din *basha.* Ieşise. Sunt atât de fericit că îl văd, încât îl îmbrăţişez. Se trage înapoi. Faţa i se încruntă, cu o evidentă durere. Îmi arată arsura de pe spatele umerilor. Îl întreb de Maxi. A

ieşit?

— Nu cred, îmi spune el.

Îmi spune că focul a început dincolo de uşă. El a ieşit la timp, alergând prin flăcări, împreună cu alţi câţiva. Dar s-a răspândit peste tot cât ai clipi.

— Erau vreo opt, zece, nu ştiu. Am crezut că vin după noi, dar…

— Poate că au ieşit prin spate, spun.

— Prin care spate, Tăticu'?

Pompa de incendiu (inutilă) îşi aruncă apa pe *basha* la timp pentru a transforma cenuşa fumegândă în noroi. Nu ni s-a permis să ne apropiem. Am fost ţinuţi la distanţă de poliţia RAF. Oroarea se oglindea pe feţele înnegrite ale tuturor. Bărbaţi dezbrăcaţi până la brâu. Cu piepturile încă ridicându-se din cauza efortului. Transpiraţia curgea pe ei ca apa de la duş. Toţi se uitau neputincioşi. Cu excepţia acelor culi. Stăteau acolo, pălăvrăgind calm, ca şi cum ar fi fost o zi de piaţă. Nu alergaseră cu găleţi. Niciunul dintre ei. Îi văzuse cineva încercând să ajute? Eu nu. Unii dintre ei zâmbeau, acum că se terminase. Unul găsise chiar ceva destul de distractiv pentru a-l face să chicotească.

— Ce ştii, ce ştii? l-am înfruntat.

Acest culi se îndepărtează de mine ca un câine speriat. Dar îl urmăresc. Se vede pe faţa lui. Vinovăţie. Probabil că el a pus focul – a crezut că e o glumă. Îl prind pe individ de *dhoti-ul* lui murdar. Zdrenţele împuţite îmi rămân în mână.

— Cine a făcut asta? Ce ştii?

— Vă rog, *sahib,* nimic, *sahib.* Vă rog.

Dar nu îl cred. Nu mă las păcălit de actul lor de laşitate. Probabil că face parte dintr-o grupare de bandiţi. Asasinii ăştia şi-ar omorî şi mama pentru bani. Ne-ar împuşca, ne-ar străpunge, şi nu ar fi fost ultimul lucru să ne dea foc. Erau mai răi decât japonezii. Toţi camarazii ştiam. Ai dracului culi. Voiau să ne scoată din India, vii sau morţi. Asiaticul ăsta afurisit scâncea şi se umilea ca o fată. Dar cineva m-a ţinut. Mi-a prins pumnul cu ambele mâini. Prostul de culi e în genunchi în faţa mea, plângând. Dar sunt tras departe de el. Sunt târât de trei camarazi. Proştii naibii, le spun, ce făceau? Mă opreau tocmai când ticălosul ăla viclean avea de gând să

vorbească.

Patruzeci şi doi

Bernard

— Ai încurcat-o, Bligh, mi-a spus sergentul.

Credeam că spune asta pentru că lovisem un culi.

— Nu. Trebuia să fii de pază.

Am cerut permisiunea de a explica. Mă gândeam că este cel mai bine.

— Am alergat să dau ajutor, sergent. Este *basha* mea, vedeţi. Îi cunoşteam pe oamenii din ea.

Nu era nimic de făcut, eram gata să îmi primesc pedeapsa. Pentru că îmi părăsisem postul. N-ar fi trebuit să-l părăsesc, indiferent ce se întâmpla. Comandantul urma să afle. Dar mai era ceva, şi mai rău de-atât.

Sergentul m-a întrebat:

— Unde ţi-e arma?

Arma mea. Puşca. Îmi amintesc că îi fixasem baioneta când am auzit că cineva aleargă. Am îndreptat-o într-acolo, gândindu-mă că ultima oară când trăsesem cu una fusese la antrenamentul de bază. Cinci salve care îmi lăsaseră urechile ţiuind. Speram că n-o să am nevoie de glonţ de data asta, pentru că nu eram sigur că aveam vreunul. O lăsasem deoparte când îmi dădusem seama că era vorba de Frenchie şi Fido. Şi pe urmă? Pe urmă am alergat. Îmi amintesc găleţile, furtunul. Urgenţa lor încă îmi mai ardea degetele. Dar arma?

— Arma mea, sergent?

— Da, Bligh. Arma ta. Nu-mi spune că ţi-ai pierdut şi arma.

Am fost dus direct în faţa locotenentului Moon. Am luat poziţie de drepţi în faţa lui. Cu sergentul de o parte şi o escortă de cealaltă. Arun şi Ashok au fost aduşi înăuntru. Nu,

au spus ei. Nu îmi lăsasem în urmă arma când am părăsit postul. Nu au văzut arma, cu excepţia timpului în care fusese în mâna mea. De fapt, şi-a amintit Ashok, dornic să ajute, am luat arma cu mine. Cu ochii înainte, capul semeţ, i-a spus comandantului despre baionetă. Era îngrijorat, a spus el, ca, în agitaţia mea de a-mi ajuta camarazii, să nu rănesc pe cineva din greşeală. Impertinentul individ a adăugat că mecanicii nu se descurcă prea bine cu armele. Comandantul părea să fie de acord cu el. Nu l-a mai întrebat nimic. Nu l-a întrebat ce ştie. Dacă era în cârdăşie cu ei. Dacă ascunsese arma ca să o vândă mai târziu pe un preţ bun unui ţărănoi soios care va sfârşi prin a găuri cu ea burta vreunui musulman. Doar l-a aprobat. Era prea tânăr comandantul ăsta. Proaspăt venit din Blighty. Ratase cu totul războiul. Era copil când începuse. Şi încă nu putuse să îşi. Îndesească mustaţa blondă când se terminase. Nu stătuse prea mult în est pentru a se obişnui cu căldura. Avea genunchii albi, ca de cretă, şi pielea spuzită la fel de roz ca şi came de vită la conservă. I-a lăsat pe Arun şi Ashok să plece, fără să aibă nicio îndoială. Ei au ieşit legănându-şi braţele. Isteţi. Cu spatele drept ca nişte soldaţi de tinichea. Cu picioarele rigide ca şi cum ar fi fost de lemn. Prea isteţi. Numai experienţa îţi spunea că ticăloşii ăia doi îşi băteau joc de Serviciile Maiestăţii Sale.

— Ţi-ai pierdut arma şi ai părăsit postul de pază. Ce ai de spus, pilot?

Sergentul a vorbit pentru mine.

— Domnule, este *basha* lui Bligh cea care a ars.

— Vrei să spui că sunt circumstanţe ate… ate… ate…?

M-a luat prin surprindere – se bâlbâia. Ochii îi clipeau, ca şi cum s-ar fi obişnuit cu lumina puternică. Şi-a pus mâna peste gură, să şi-o acopere. Apoi s-a uitat în jos spre birou, răsucind un stilou între degete, încercând încă să pronunţe cuvântul. M-am uitat spre sergent, care mi-a făcut un semn

uşor cu capul să rămân cu privirea înainte.

— Atenuante, a spus într-un final comandantul. Vrei să spui că sunt circumstanţe atenuante pentru că şi-a neglijat postul?

— Da, domnule.

— Nu tu, sergent, vreau să aud de la Bligh.

— Îi cunoşteam pe camarazii din *basha,* domnule. Dar ar fi trebuit să rămân la post, domnule.

— Şi puş… puş… arma?

— Ar fi trebuit să o port cu mine tot timpul, domnule. Este responsabilitatea mea.

— Pierderea armei este o ofensă pentru Curtea Marţială. Ştii asta, nu-i aşa, Bligh?

— Da, domnule.

— Ai fost în *basha* înainte de a te duce la îndatoririle tale?

— Da, domnule.

— Cu ceilalţi camarazi. Bărbaţi cu care te-ai împrietenit?

— Da, domnule.

— Rea treabă. Dar ai plecat nu cu multă vreme înainte să înceapă focul?

— Da, domnule.

— Ce erai ca civil, Bligh, înainte de război?

— Înainte de război, domnule? Funcţionar la bancă.

— Funcţionar la bancă. Poziţie cu răspundere.

— Da, domnule.

— Ai de gând să faci acelaşi lucru când te întorci? Să fii func… func… funcţionar de bancă?

— Da, domnule.

— Atunci o să ai nevoie de recomandări bune, să înţeleg? Nu ai vrea să… îţi pătezi caietul.

Comandantul a zâmbit ca pentru sine, de parcă ar fi fost o glumă care îi plăcea. S-a uitat la sergent, care i-a aruncat o urmă de zâmbet.

— Deci, Bligh?

— Domnule?

Părea să-şi fi pierdut şirul gândurilor. Se juca cu stiloul, în timp ce devenea serios.

— RAF nu poate permite ca voi, mecanicii, să îi pierdeţi armele. Este un moment foarte delicat. Ar putea ajunge în mâinile oricui. Aproape că nu a făcut nicio pauză înainte de a întreba: Ce poţi să-mi spui despre oamenii care erau în *basha* în seara aceea?

— George Maximillian era acolo, domnule. A murit împreună cu şapte… — era momentul ca eu să mă bâlbâi acum – … cu alţi şapte camarazi.

— Ce făcea?

— Cine, domnule?

— Acest Max… acest pilot.

Nu se bâlbâia la numele lui Maxi, numai că nu se deranja să şi-l amintească.

— Avea o soţie şi doi fii. Probabil că scria o scrisoare acasă, domnule.

— O scrisoare acasă. Deci voi nu aveaţi o…

Nu începuse cuvântul. Doar clipea şi respira repede. Ştiam că încă îl mai caută.

— … întrunire?

Cuvântul mă uimise (recunosc). Nu mă aşteptam la asta.

— Întrunire, domnule?

— Haide, în *basha* aia avea loc o întrunire, nu-i aşa?

— Nu ştiu nimic despre nicio întrunire, domnule.

Oricare dintre camarazi ar fi spus la fel. Făceam parte dintr-o echipă, vedeţi.

— Ai probleme foarte se-se-serioase, Bligh. Ştii asta?

— Da, domnule.

— Mă iei drept idiot? Opt oameni au murit în foc într-o *basha.* Cum poţi să explici asta?

Nu eram sigur că vrea un răspuns, dar, de dragul lui Maxi, era momentul să o fac.

— Sabotaj, domnule. Bandiţii, culii.

— Vrei să spui că cineva a pus focul în mod deliberat?

— Indienii, domnule. Vor să ne scoată din ţara lor. Focul a început la intrare. Nu au avut nicio şansă de scăpare, domnule.

— Nu, Bligh. Lucrurile sunt destul de delicate. Nimeni de aici nu spune că focul a fost aprins cu premeditare. Mă înţelegi? A fost un accident nefericit. Toată lumea de aici este de acord. Ce a fost, Bligh?

— Domnule?

— Focul, ce a fost?

— Un accident, domnule.

— Un accident nefericit, Bligh.

— Nefericit. Da, domnule.

— Bine, asta s-a lămurit. Totuşi, ceea ce mă interesează este întrunirea care a avut loc în acea *basha* în acel moment.

Un accident nefericit – fuseseră arşi de vii!

— Nu ştiu nimic despre nicio întrunire, domnule.

— O să-ţi pierzi Steaua Burma[41] dacă ajungi în faţa Curţii Marţiale, Bligh.

— Domnule?

— Haide, Bligh, ce se întâmpla acolo?

Era agitat. A aruncat jos stiloul. A lovit cu pumnul în birou. Ochii i s-au rotit pentru a găsi ceva mai mare cu care să arunce în mine.

— Ţi-ai pierdut arma după ce ţi-ai părăsit postul. Eşti bun de Curtea Marţială. Şi aproape cu siguranţă închisoare, omule. În afară de cazul în care mă ajuţi. Ofiţerii superiori nu vor să se mai repete ce-a fost. Nu ne permitem să avem greve. Nu voi avea o grevă. Disciplina trebuie menţinută.

---

[41] Medalie a Commonwealth-ului britanic, acordată pentru serviciu în al Doilea Război Mondial (n.red.).

— Nu ştiu nimic despre aşa ceva, domnule.

— Pariez că ai participat la ultima, hm? Revolta aia. Un nenorocit de funcţionar la bancă, ai fost implicat în asta până peste cap.

Bâlbâitul îi dispăruse odată cu furia.

— Nu, domnule.

— Ascultă, Bligh, am opt scrisori de scris. Opt familii de informat în legătură cu aceşti morţi. Şi vreau să ştiu dacă vorbim despre instigatori sau oameni decenţi. Deci, mă ajuţi sau nu?

Patruzeci şi trei

Bernard

Fără îndoială că fiii lui Maxi vor preţui scrisoarea primită de la locotenentul Moon. Aproape cu siguranţă va scrie că tatăl lor a murit la datorie, în serviciul activ. Caporal al RAF. Băiat în albastru. Va fi amintit în acest fel pentru totdeauna. Cu o fotografie înrămată pe poliţa căminului.

O Stea Burma într-o cutie. Tatăl lor a murit luptând pentru ţara lui, la datorie, în India. Ce cuvinte mai bune ar putea fi pentru ca un fiu să le păstreze în memorie? Puteau fi mândri de tatăl lor mort.

Erau momente în care îmi doream să fi murit alături de el, în *basha* aia.

Eram singurul englez care rămăsese în închisoare. Ceilalţi plecaseră acasă sau erau mutaţi într-un loc mai sigur. Pedeapsa de două săptămâni se va termina în curând, spusese sergentul. Primeşte pedeapsa, apoi o să uiţi de toate. O să pleci acasă în curând, gândeşte-te la asta. Două săptămâni, asta este tot.

Pe urmă RAF m-a închis într-o celulă cu patru indieni. Culi. Acest mecanic de avion – acest englez – era închis cu nişte

hoţi imorali, cu ticăloşii împotriva cărora RAF se chinuia atât de tare să se păzească. Fiecare dintre colegii mei de celulă era un criminal ordinar, prins cu degeţelele sale maronii în ceva. Ar fi putut foarte bine să fie oamenii care l-au omorât pe Maxi. Dar aveam acelaşi fel de saltea ca şi ei, aşezată pe o podea de piatră tare ca un biscuit din raţie. Aceeaşi cană şi farfurie din tablă. Aceeaşi unică lingură. Închisoarea nu era un lucru greu pentru indieni. Erau mese regulate. Fără muncă. Dormeau toată ziua. Scuturau gândacii care se târau pe ei. Pălăvrăgeau în limba lor. Căldura care te ofilea în celula mică nu îi deranja pe aceşti localnici. Şi nici praful care circula în aerul fetid, ca o furtună de nisip. Erau obişnuiţi cu ele. Dar pentru un englez… Sudoarea se prelingea pe mine zi şi noapte. Îmi intra în ochi. Picura sărată în gura mea. Mă mânca îngrozitor. Se scurgea pe salteaua mea până când devenea umflată ca un biscuit înmuiat în ceai.

Trebuia să rămân alert în preajma acestor hoţi. Nu puteam închide ochii să adorm, nici măcar pentru o scurtă moţăială. Vedeţi voi, aveam un stilou şi o scrisoare par avion. Paznicul, un răcan, auzind că mi-am pierdut în incendiu tot echipamentul, le adusese pentru mine. Ţineam cele două obiecte preţioase sub saltea. Departe de cele opt mâini bune la furat şi ochii negri invidioşi care mă urmăreau fără încetare. M-am gândit să scriu scrisoarea par avion acasă, pentru Queenie. Nu era nimic de făcut – trebuia să inventez ceea ce se întâmplase. Fusesem mutat într-un loc mai bun, speram ca până la Crăciun să ajung acasă, lucruri de acest gen. Nu era nevoie să menţionez Curtea Marţială sau pe locotenentul Moon, care voia să facă din mine un exemplu. Sau ofiţerul trimis să vorbească în numele meu, care nu a găsit nimic de spus în legătură cu activitatea mea care să determine curtea să se răzgândească şi să evite ruşinoasa sentinţă – două săptămâni în închisoare printre cei mai odioşi colegi de celulă pe care şi-i putea imagina un om

civilizat.

A trebuit să aşez scrisoarea pe podea pentru a scrie. M-am întors cu spatele spre culi, dar îi simţeam încordaţi să ştie ce face englezul. Am început, ca întotdeauna, cu „Dragă Queenie". Apoi m-am oprit. Gândeşte înainte de a scrie, m-a sfătuit hârtia – tipărită în partea de sus cu două semne de exclamare. Gândeşte-te!

Tata fusese în armată în ultimul lot. I-au spus Marele Război. A fost în Franţa. Un puştan, abia dacă avea nouăsprezece ani, cu nevastă şi copil mic acasă. În scrisori îi spusese lui Agnes, soţia lui, mama mea, că se simţea bine. Ea şi-l imagina sorbind vin cu localnicii şi degustând franzele lungi cât braţul lui. Şi luptându-se cu Hunul, desigur – o împuşcătură aici, o bubuitură puternică acolo. „E în Somme", spunea ea în pragul uşii, de parcă s-ar fi repezit la barul din capătul străzii pentru un păhărel. Habar n-avea că el trăise în mizerie într-o gaură din pământ timp de trei ani. Adică până când l-au adus înapoi. Nu s-a întors singur, a fost adus cu un camion. A fost un adevărat spectacol pe stradă (a ieşit toată lumea să se uite). Un pachet era livrat la numărul douăzeci şi unu. Doi bărbaţi, câte unul de fiecare parte, l-au urcat pe trepte şi au bătut la uşă. Mama a deschis. Desfăcându-şi şorţul, zâmbind pentru întoarcerea eroului ei.

Au fost nevoiţi să-l împingă puţin pentru a-l băga înăuntru.

Ea i-a recuperat corpul – într-o bucată, întreg, abia dacă era atins. Un corp care se scăpa pe el de câte ori o uşă se închidea prea tare. Noaptea se legăna, aşezat pe pat în pijamaua dungată încheiată până la gât. Când dormea, urla de parcă cineva îi scotea dinţii – nasturii pijamalei săreau prin cameră ca nişte şrapnele. Mama trebuia să îl convingă cu binişorul să iasă de sub pat de fiecare dată când lătra câinele. „Tatăl tău şi-a pierdut minţile", îmi spunea ea. Iar eu, la cei opt ani ai mei de atunci, speram că dacă cineva o

găseşte pe stradă o să i-o aducă înapoi acasă.

Încet-încet, s-a făcut mai bine (puţin), ajutat de mama.

II Se dădea mâncarea cu o baveţică legată la gât. Excrementele erau curăţate de pe podea. Pantalonii schimbaţi. Era convins cu blândeţe să iasă afară. Mama îi punea pălărie şi o haină de gabardină şi îl lua cu el pe la magazine. O tânără, abia putea fi numită femeie, i-a dat o pană albă. El s-a jucat cu ea de parcă ar fi fost o jucărie, trecându-i moliciunea pe obraz. Până când l-a văzut mama. S-a repezit la fată şi ar fi rănit-o serios dacă nu ar fi fost chemat un poliţist. „Şi-a făcut datoria", a strigat ea la toţi cei care veniseră să se uite.

M-a pus să-l ţin de mână tot drumul până acasă.

Tata a săpat o tranşee în grădină. L-am privit săpându-o (o linie dreaptă). Era prima (a mai săpat încă patru). Mama i-a dat muşcate să le planteze în ele. I-a arătat cum să împingă pământul peste rădăcini. El le-a privit crescând, uneori stând ore întregi, cu capul în mâini, aşteptând ca mlădiţele să îşi croiască drum în sus către lumină. Când a apărut prima floare, de un roşu strălucitor, a plâns. În văzul tuturor.

Dar nu a mai fost niciodată acel tati pe care-l ştiam. De fiecare dată când se uita la mine era ca şi cum ar fi fost pentru prima dată. Nu conta dacă tocmai plecasem din cameră, când mă întorceam eram un străin. Înainte obişnuia să mă ducă pe umeri. Mă învăţa să arunc mingea, peste braţ, ca un jucător de cricket. „Bună aruncare, Bernie. Înveţi, fiule, înveţi."

Mi-a cumpărat *Anuarul băiatului* înainte să pot citi fără ajutor. Când se întorcea de la muncă (de la bancă) mă urcam pe genunchii lui şi îi ceream să îmi citească o poveste cu aventuri *(Sabie Pinteni* sau *Sclavul cel alb al şeicului).* Când a plecat la război am vrut să ştiu unde se duce. Ultimul lucru pe care mi l-a spus a fost: „Aventuri, Bernard. Tati al tău pleacă pentru aventuri."

Mama a îmbătrânit cu şaizeci de ani în zece. S-a ofilit şi s-a micşorat. I-ar fi plăcut să aibă o familie mare, nu numai pe mine. Dar soţul ei nu o mai putea face. Cel puţin nu atunci când ea era acolo. Nu vedea decât petele albe uscate de pe cearşafuri sau de pe chiloţii lui. Pleca. Mă chema să curăţ eu mizeria aia.

Avea o casă mare şi o pensie mică. Serviciul de argint care stătea pe masa din salon a dispărut, piesă cu piesă. La fel şi inelele de pe degetele ei. În afară de verighetă, pe care o învârtea de fiecare dată când se uita la tata, în grădina lui.

A închiriat camere din casă. Îşi petrecea timpul vânând chiria şi făcând morală, în susul şi în josul scărilor. Ascultând la uşa salonului, în cazul în care răul ar fi intrat în casa ei. Când am terminat şcoala, şi-a pus pălăria şi cea mai bună haină (salvate de două ori de la amanet) şi s-a dus la banca unde lucrase tata ca funcţionar. S-a întors cu o slujbă pentru mine, pe care urma să o încep de a doua zi. „îi datorează măcar atât", a fost tot ce a spus.

A murit la patruzeci şi doi de ani. Cancer, se şoptea. Un nodul la sân care a mâncat-o pe dinăuntru. Înainte să moară, a reuşit să întrebe: „Cine o să aibă grijă de el?" N-am zis nimic. Ce-aş fi putut spune? Cine să aibă grijă de el?

Eu.

Tata s-a liniştit când Queenie s-a mutat cu noi. Avea grijă de grădina lui, stătea pe scaunul lui (nu crea probleme).

A ştiut că ea era diferită. O urmărea cu privirea. Ea a curăţat casa. Spunea că adăuga o notă feminină. Flori, dantele pe bufet. Tata a început să zâmbească, lovind cu piciorul în podea în ritmul gramofonului. Fredonând „Show Me The Way To Go Home". Ea dansa cu el, pas după pas, în faţa căminului. Apoi a venit războiul, au venit bombele. Excreţiile lui au început din nou să curgă libere. A apărut şi baveţica la ora mesei. Nu-l puteam coborî în adăpost. Rămânea întotdeauna sub pat, tremurând ca o fată.

„Cel mai bine ar fi dacă s-ar duce”, a spus odată Queenie.

A fost prima oară când mi-am dat seama că poate fi lipsită de inimă.

’După un raid trebuia să-l conving pe tata să iasă de sub pat cu pâine şi dulceaţă – şi cu radioul dat atât de tare, încât aveai senzaţia că trăieşti într-o sală de dans. Uneori, când credea că nu îl vede nimeni, dansa singur în jurul camerei, ridicând braţele în sus pentru un partener imaginar.

Nu aveau suficienţi tineri pentru noul război, înrolau oameni din ce în ce mai bătrâni în fiecare săptămână. Nu mai era nimic altceva de făcut. Stingerea focurilor şi gărzile la camuflaj nu erau suficiente. Şi un funcţionar al băncii care scrie toată ziua cifre în registre nu va fi niciodată esenţial pe frontul de acasă. Era momentul meu pentru aventuri.

Tot ce ştiam era că plecam dincolo de mări. Permisia pentru îmbarcare – o săptămână cu cei dragi, apoi gata. Desigur, nu ştiam unde o să fiu trimis, dar Queenie continua să întrebe. „Probabil că mergeţi undeva unde e foarte cald, din moment ce vi se dă uniformă tropicală”, spunea ea. Tipii care se pregăteau împreună cu mine râseseră când auziseră asta – uniformă tropicală putea însemna

Islanda sau Siberia. „Trebuie să ştii unde pleci. Nu-i poţi întreba?” Credea că păstrez informaţia pentru mine. Sigur că nu ne spuneau, altfel veştile ar circula în orice sală de dans care a văzut un băiat îmbrăcat în uniforma albastră. „Nu vor să-mi spună”, îi ziceam. În cele din urmă urlasem, ridicând vocea.

Nu voisem să-mi petrec aşa ultima zi cu ea. Ar fi trebuit să ne sărutăm şi să ne îmbrăţişăm. M-a lăsat să o fac, desigur, dar numai pentru că eram soţul ei şi plecam cine ştie unde. M-a lăsat, dar a stat acolo moale, ca o cârpă. Nici măcar nu a vrut să-şi pună braţele pe spatele meu. În ceea ce priveşte sărutările – îşi întorcea capul. Am fost nevoit să o sărut pe obraz. Vreau să spun, aşa o sărutam pe mama. Când ne-am

luat la revedere, mi-a spus: „Ai grijă şi vezi să-mi scrii.” Dar a închis uşa în spatele meu înainte să ajung pe ultima treaptă.

Liverpoolul era posomorât în zilele dinaintea plecării mele. Cerul era murdar. Erau zile de-sfârşit-de-săptămână-umede-în-Wigan[42], aşa le-ar fi spus Queenie. Am plecat cu inima grea (o să fiu sincer). Aş fi vrut să mă despart de Queenie într-un fel mai plăcut. Mi se părea că aud peste tot pe unde mă duceam uşa pe care o trântise. Zgomotul bocancilor pe lemn, uşile trenului, focuri de armă îndepărtate – toate mă făceau să mă întorc tresărind. Era o prostie, bineînţeles.

Priveam de pe punte, în ploaia torenţială, în timp ce coasta se pierdea treptat în apa mării. Nu mai plecasem niciodată din Anglia. Îmi amintesc că o singură dată m-am întors înapoi să mă uit spre uscat. Mă îndepărtasem prea mult în largul apei, la Dymehurch. Mă speriasem când mi-am dat seama că ajunsesem atât de departe. Mama, o figură de nerecunoscut pe plajă, mă chema înapoi. Tata a înaintat în apă şi m-a cuprins în braţe, în siguranţă.

Anglia dispărea acum atât de repede. În curând nu se mai vedea nimic, doar mare. Picioarele mi se împleticeau. Nu îmi găseam echilibrul, nu mă puteam agăţa. M-am aşezat să privesc punctul în care se dizolva ţara mea. Era acolo, gravat în ochiul meu ca o imagine a soarelui rămasă pe retină. Spatele tatei în timp ce avea grijă de legumele lui. Queenie făcând cu mâna, înainte să trântească uşa. Toate rămâneau de neuitat.

Stăteam cu stiloul deasupra hârtiei aflate pe podeaua închisorii. L-am ţinut aşa atât de mult timp, încât transpiraţia a început să mi se scurgă pe braţ şi să picure de

---

[42] Oraş şi district metropolitan situat în partea de nord-vest a zonei metropolitane Manchester (n.red.).

pe peniţă ca nişte lacrimi. Şi „Dragă Queenie” s-a transformat într-un strop albastru, apoi s-a întins până când a devenit doar o pată.

Patruzeci şi patru

Bernard

A spus-o ca şi cum mi-aş fi câştigat demobilizarea la loterie. N-ai fi zis că el era cel care m-a pus în închisoare de la bun început. Mă privea direct în ochi. Fericit să-mi dea veştile. Fără îndoială, se gândea că un om cu trecutul meu va considera o onoare faptul că un comandant îmi va spune personal asta.

— Bligh. Urmezi tu. Du-te să-ţi ridici echipamentul din Cal. Ai o săptămână să ajungi la Bombay. Pleci acasă.

Se zvonea că detaşamentul nostru era printre ultimele care părăseau India. Şi, mulţumită acestui comandant, eu plecam cel mai târziu. Un camarad devenise localnic. Refuzase vaporul spre casă – şi-a primit demobilizarea în Cal. Dar numai puţini dintre cei mai nenorocoşi mai numărau încă. Locotenentul Moon, aşezat sus în camionul lui, voia să îi spună şoferului să meargă mai departe, dar comanda a ieşit bâlbâită:

— Co… co… co… a spus el, înainte să mimeze gestul cu un zvâcnet al mâinii.

Din *basha* nu mai rămăsese nimic. Poliţia RAF curăţase orice urmă. Cu excepţia resturilor arse pe locul unde fusese odată. Un pătrat negru ca funinginea, acoperit de praf. Era imposibil de mic. Nu arăta mai mare decât o ladă. Era greu să-ţi imaginezi unde fuseseră *charpoy*-urile, fără să te mai gândeşti unde intrau opt oameni solizi. Alf Lamb, Bill Bulmer, Nobby Bloomfield, îi ştiam pe toţi. Mai ales pe Nobby. Fusesem împreună în misiunea de salvare de pe un

râu. El se oferise voluntar pentru a se scufunda în apă, să se bage pe sub rămăşiţele avionului şi să agaţe cablurile de el. Eu am făcut parte dintre cei care au ridicat *Wellington*-ul. La fel şi Alf, parcă. Nu trebuia decât un strop de interes pentru a-l face pe Jock Davison să reia povestea tigrului pe care îl omorâse pentru câţiva localnici. Evident, legând un porc de un copac. A stat toată noaptea între crengile copacului, aşteptând. L-a omorât cu un glonţ între ochi. Pentru o vreme, a fost erou local. Nu îi cunoşteam pe Gordon Pink şi Jack Bark – nu erau de multă vreme în unitatea noastră. Ron Simpson era un ghinionist chiar şi fără focul ăsta. Fusese în Normandia de Ziua-Z. Se paraşutase. A văzut cum cea mai mare parte a diviziei lui fusese împuşcată înainte să atingă pământul. El însuşi fusese rănit de două ori. Credea că va fi acasă de Ziua Victoriei în Europa. Beat ca un marinar, s-a cocoţat pe un felinar, cu steagul britanic desenat pe fundul gol. Săptămâna următoare a fost urcat pe un vapor care pleca spre est. Al optulea nume pe această listă înfiorătoare era, desigur, al prietenului meu George Maximillian.

Maşina mucosului de comandant a luat-o direct prin mijlocul rămăşiţelor arse ale *bashei.* Am privit-o, în timp ce salutam ofiţerul ăsta în norul de praf lăsat de maşină, pe când el trecea cu două roţi peste mormântul a opt aviatori. *Basha* nu mai era acolo, pentru el era numai o scurtătură. A trebuit să scuip pe pământ după ce a trecut – ca să-mi curăţ gura de praf şi nisip, înţelegeţi.

Şi astfel m-am trezit încă o dată în Calcutta. Vulturii încă mai aşteptau ca nişte ciume sfrijite, cocoşate, uitându-se în jos de pe acoperişuri. Mă priveau în timp ce treceam pe stradă. Este o prostie, dar privirea lor era atât de pătrunzătoare, încât m-am gândit că mă recunosc de ultima oară când am fost aici. Carnajul pe care îl desăvârşiseră atunci era curăţat acum. Desigur. Mormanele de rămăşiţe în putrefacţie – corpurile rupte şi roase ale morţilor –

dispăruseră. Cu toate acestea, bestiile urâte păreau să îşi piardă vremea aşteptând răbdătoare o dată viitoare. Mi-am luat lucrurile de la centru. Numai puţinele lucruri pe care le mai aveam din echipament. Boneta mă făcea să arăt ca un bătrân. Unul din acei indivizi din Garda Civilă care se jucau de-a soldaţii. Pantalonii curgeau de pe mine, haina era puţin cam mare. Le lăsasem acolo în urmă cu câţiva ani, înţelegeţi, când eram un bărbat mai solid.

L-am văzut mergând prin parc. Johnny Pierpoint – Spike pentru dobitocii lui de prieteni. N-ai fi crezut că era el. Prea lipsit de griji. Plimbându-se. Cu un mers săltat. Dar m-a oprit el pe mine. Cu mâna pe braţul meu. M-a reţinut. Părea chiar bucuros că mă vede.

— Măi, măi, măi, Tăticu'. Tot aici eşti? Credeam că te-au pus pe o barcă înainte de asta. Ce-ai mai făcut?

N-avem încotro. Trebuia să-i spun că sunt în drum spre Bombay.

— Şi atunci ce faci în Calcutta? a spus el. Apoi mi-a oprit răspunsul cu un: Nu-mi spune. În sfârşit mi-ai ascultat sfatul. Ei, Tăticu'? Ai venit aici pentru nişte fete? Să vezi dacă poţi să înveţi nişte lucruri să-i arăţi soţiei tale înainte să te întorci acasă?

Eram fără cuvinte. Ticălosul ar fi trebuit să fie închis, nu să stea în oraşul ăsta umed şi fierbinte insultându-mă cu:

— Pot să-ţi recomand câteva. Dar nu pe Free School Street. Lasă-mă să-ţi dau adresa. Or să vadă că eşti în regulă. Toate sunt foarte curate. Foarte tinere. Drăguţe. Ştii tu.

— Nu, mulţumesc, i-am spus.

— Tăticu', fă-ţi o favoare. Cocoşelul tău chiar are nevoie de o distracţie decentă. Se ofileşte acolo singur.

Josnic individ! Ar fi trebuit să fie în închisoare, şi i-am spus-o.

— Închisoare! De ce? Despre ce vorbeşti? m-a întrebat el.

— Pentru afacerea aia.

— Ce? Că am distrat o doamnă?

— Doamne Dumnezeule, omule, nu te poţi gândi la nimic altceva?

— Pot, dar nu-mi face plăcere.

A început să râdă. Ochii îi clipeau repede, ca un bec defect. Mi-a băgat o bucată de hârtie în mână. Pentru că nu am luat-o, mi-a îndesat-o în buzunar. A lovit apoi uşor buzunarul de două ori, spunând:

— Crede-mă, nu vei regreta. Întreabă-l pe tovarăşul tău, Maxi.

— Ce-are Maxi de-a face cu asta?

— El n-a regretat. S-a mai întors de câteva ori.

— Prostii! i-am spus.

— Nu mă crede pe cuvânt, întreabă-l.

— Maxi a murit, am spus.

Asta i-a şters de pe faţă infatuarea.

— A murit!

— A murit într-un incendiu în *basha.* El şi alţi şapte.

— Iisuse. Proastă treabă. Mort. Şi cum s-a întâmplat asta?

— A fost vina ta, i-am spus.

El s-a uitat la mine, cu o privire tâmpă ca un culi. Cu gura căscată. Şi ochii ieşindu-i din orbite.

— Ce zici? a spus el într-un final.

— Am zis că a fost vina ta. Focul. Focul care i-a omorât a fost din cauza ta.

— Abia îl cunoşteam. Nu l-am văzut din Cal.

S-a încruntat, sprâncenele lui negre întâlnindu-se într-un V deasupra ochilor. Aproape că îmi părea rău pentru el. Era o povară mare de cărat. Mult de suportat – moartea a opt oameni. Apoi gura i s-a lărgit într-un rânjet. Dezvelindu-i încet doi dinţi din faţă. Pătaţi cu nicotină, păreau să fie făcuţi din lemn.

— N-am fost în preajma unităţii tale de secole. Despre ce vorbeşti acum, Tăticu'?

— Voiau să te scape de acuzaţie. Au avut o întrunire în *basha.* A luat foc când ei erau înăuntru.

— Ce acuzaţie?

— Afacerea aia.

— Ce afacere?

— Că nu te-ai supus ordinului.

— Oh, asta! Unitatea ta n-a auzit? Au renunţat la toate acuzaţiile după două zile. Am fost mutat la altă unitate. Comandantul nu putea fi deranjat cu aşa ceva. Spunea că războiul se terminase de prea multă vreme. Eu şi Geordie. Oricum, ar fi trebuit să fim cu toţii acasă, a spus el. Aveam dosar bun. Ne-a dat numai un simplu avertisment. Disciplină, bla, bla, bla. Chestii de genul ăsta. Am promis că de-acum înainte sunt băiat bun, şi a uitat.

Mi-a spus povestea ca şi cum ar fi trebuit să mă bucur pentru el. Omul era un idiot.

— Dar e rău ce s-a întâmplat cu Maxi, a spus el.

— Era un om cumsecade, am spus.

— Da, dar ştia cum să se distreze.

A rânjit din nou, cu subînţeles. Ca întotdeauna, gândea cu vintrele.

— Oh, pentru numele lui Dumnezeu! N-ai niciun pic de decenţă? Oamenii au murit încercând să-ţi salveze ţie pielea.

— Uite ce, Tăticu'. Au fost unitatea ta, ştiu. Eşti supărat. Cine n-ar fi? Dar nu are nimic de-a face cu mine.

— Nimic de-a face cu tine? Totul are legătură cu tine şi cu cei de teapa ta.

S-a uitat lung la mine, gândindu-se cum să răspundă. S-a uitat peste umărul meu. Şi-a muşcat buza. S-a uitat la picioare. Înapoi spre faţa mea.

— Du-te dracului, Tăticu'.

Mi-a întors spatele. A făcut doi paşi. Apoi s-a oprit şi s-a întors pe călcâie, pentru a mă înfrunta din nou.

— Dacă stau să mă gândesc, nu cumva o păsărică mi-a

spus ceva despre tine? N-ai avut probleme? N-ai fost la pârnaie?

N-am simţit nevoia să-i răspund. A adoptat o poziţie de paradă. Cu capul sus. Cu pieptul scos în afară.

— Ai fost, nu-i aşa? Pentru ce? Pentru că eşti un nenorocit de ticălos? Pentru că erai cel mai inutil mecanic din unitate?

L-am apucat de gât. I-am pus toată mâna peste mărul lui Adam. Mi-am simţit unghiile intrându-i în piele. Dar el m-a împins – bărbat mai tânăr, ştiţi. A început să se îndepărteze. M-am repezit după el. Niciodată în viaţa mea nu am lovit pe cineva cu intenţie, dar, Doamne, eram gata să încerc. S-a ferit, în timp ce eu loveam aerul. Mi-am pierdut echilibrul. Nebunul râdea de mine. M-am îndreptat din nou spre el. A ridicat un braţ greoi şi mi l-a înfipt în frunte. Braţul lui era lung ca al unei maimuţe – loviturile mele nu îl puteau ajunge. M-a făcut să mă zbat, fără efect, ca un tont cu un taur. Lovind aerul dintre noi. Trecătorii păreau amuzaţi. Credeau că aceşti doi combatanţi probabil că se distrau pe cinste. Dar avea un tigru pe urme. M-am năpustit asupra lui când a slăbit strânsoarea. Dar m-a înşfăcat. Mi-a răsucit braţul la spate. Am crezut că mi-l smulge din umăr. Cu gura lipită de urechea mea, a scuipat:

— Doamne, Tăticu', eşti un caraghios, ştiai asta? Toată lumea o spune. Maxi era singurul care te putea înghiţi. Du-te să ţi-o tragi cum trebuie, Tăticu'. Arată-i bietei tale neveste că ai făcut ceva folositor cât ai fost aici.

Abia dacă vorbea engleza. Numai câteva cuvinte învăţate de'la ceilalţi bărbaţi care trecuseră pe acolo.

— Tommy. Tu placi la mine, fată drăguţ, curat?

I-am spus să tacă.

Ea s-a întins pe pat. S-a rezemat în cot. M-a cercetat în timp ce îmi descheiam pantalonii.

— Întoarce-te, i-am spus.

I-am spus-o a doua oară. Proasta asta de fată doar

zâmbea. Evident, nu mai auzise până acum aceste cuvinte de pe buzele unui Tommy. A continuat să mă privească. Şi să clipească leneş din pleoape. M-am întors cu spatele la ea.

— Cum place la tine, Tommy? a întrebat ea.

— Câineşte, am spus peste umăr.

A venit în spatele meu, a început să-şi treacă palmele peste spatele meu. Habar n-avea ce-i spuneam.

— Câineşte, am zis din nou.

Ea m-a mângâiat pe piept. I-am privit degetele mici, cafenii, alunecând în jos peste sfârcul meu. Am împins-o deoparte în timp ce mă întorceam.

— Câineşte. În patru labe.

Ea s-a încruntat.

— Aşa.

I-am arătat, aşa cum făcuse Spike pentru mine. Într-un final, s-a răsucit pe pat. Rotunjimile fundului ei se curbau tari ca pânza de avion lăcuită. Netede ca marmura. Sânii îi atârnau ca ugerul unei vaci. S-a uitat înapoi, curioasă să vadă dacă a înţeles corect. Erecţia mea era uriaşă. M-am urcat în pat în spatele ei. În genunchi, am apucat-o de unde am putut. Am intrat dintr-odată. A ţipat. Ceva. Tommy. Ceva.

— Taci, i-am spus.

Şi ea a început să se legene dintr-o parte în alta ca o afurisită de dansatoare într-un bazar.

— Stai locului, am strigat.

Gâfâia. „Aaa, aaa.” Şi se contorsiona aşa cum le plăcea de obicei Tommy-lor ei.

Nu era nimic de făcut, i-am apucat părul mănunchi. L-am ţinut ferm în pumn să o ţin nemişcată pe târfa unduitoare, în timp ce o pătrundeam. Călărind-o ca pe-un cal – aşa cum mi se promisese.

Nu a durat mult. Am ţipat (recunosc). Ejacularea a fost o eliberare binecuvântată, ca şi cum m-aş fi scufundat într-o baie răcoroasă. M-am lăsat pe spate, mi-am închis ochii, cu

răsuflarea tăiată. Au fost câteva momente de pace înainte să îmi dau seama că încă îi mai ţineam părul strâns cu putere în pumn. Capul ei, dat pe spate, avea dinţii desfăcuţi într-un rictus. I-am dat drumul imediat şi ea s-a îndepărtat repede de mine. S-a ridicat de pe pat. S-a tras deoparte, să n-o mai pot atinge. Şi abia atunci am văzut că nu era altceva decât o fată. Sigur nu avea mai mult de cincisprezece ani. Paisprezece, poate chiar doisprezece. O fetiţă. Înainte nu observasem. Văzusem doar camera unei curve. Luminile colorate, bagatelele de pe pereţi, mirosul copleşitor de iasomie. Şoapta uşoară „Bună, Tommy". Rochia ei scurtă, sânii goi, fundul dezgolit. Şi nevoia mea patetică pentru toate astea. Dar acum teama din ochii ei negri – nevinovaţi ca ai unui copil – mă declarau un depravat. Ce făceam?

Ce ar crede acum Queenie despre soţul ei? Aflat într-un bordel, cu pantalonii în vine, deflorând fiica cuiva. „Asta a făcut războiul din tine?" ar fi spus ea. Războiul ăsta nu mă făcuse un erou. Mă adusese în genunchi.

— Îmi pare rău, i-am spus fetei.

Ea nu înţelegea. Am întins mâna spre ea.

— Îmi pare tare rău.

Dar ea s-a retras, înfricoşată. Îşi acoperea corpul cât de bine putea – cu braţele, cu mâinile.

— N-am mai făcut niciodată aşa ceva până acum. Habar n-am ce mi-a venit.

Îşi căuta pipăind rochia, evident mult prea speriată de mine pentru a mă scăpa din priviri.

— Te rog, iartă-mă.

Pentru că m-am mişcat din nou, o uşoară deplasare a genunchilor pentru a mă aşeza pe pat, ea a inspirat speriată.

— N-o să te mai ating, i-am spus.

S-a ghemuit mai jos, la podea, ca un animal încolţit.

— Sunt englez, i-am explicat. În RAF. Acasă eram funcţionar la bancă. Este o poziţie de mare răspundere. Sunt

bărbat însurat, ştii. Un englez… eu… englez…

Dar mă simţeam ca o bestie. Atunci, ca de nicăieri, s-a ridicat în mine un hohot de plâns puternic, ca de copil. Am tras aer în piept. Cu gura deschisă – o pauză lungă, cu răsuflarea tăiată, terminată cu eliberarea unui urlet chinuit. Spasme puternice mă străbăteau. Mâinile îmi tremurau.

Mi-am acoperit faţa. Am căutat mai mult aer pentru a respira, ceea ce se auzea ca nişte scânceli scurte şi jalnice.

A venit şi a rămas în picioare lângă mine. Faţa i s-a îmblânzit, recăpătându-şi dulceaţa copilărească. Mă îndoiesc că mai văzuse un Tommy plângând. Şi-a ridicat mâna pentru a-mi atinge obrazul. Pentru a şterge o lacrimă. Tandreţea acestui gest m-a durut. Era şocantă, ca şi cum m-ar fi străbătut un curent.

— Îmi pare teribil de rău, i-am spus din nou, respirând icnit.

Mi-am şters faţa cât de bine am putut. M-a bătut uşurel pe braţ. Mâna ei nu era cu mult mai mare decât laba unei maimuţe. Şi a spus:

— Johnny. Johnny. Nu plânge. Johnny.

Numele mi-a pus capac. Nu gândul că Johnny Pierpoint probabil că fusese mai devreme. Era felul în care rostise numele. Am îngheţat de frică. La fel cum ne strigaseră japonezii pe mine şi pe Maxi: „Johnny, ajută-mă, Johnny.” Asta m-a făcut să-mi revin repede.

— Nu-mi zice aşa, numele meu nu e Johnny, i-am spus, ceea ce a făcut-o să se îndepărteze din nou cu iuţeală de mine.

I-am aruncat banii blestematei de curve şi apoi am plecat.

Patruzeci şi cinci

Bernard

Nu era nimic de făcut în călătoria pe mare la întoarcerea spre casă. Sute de militari se plimbau fără ţintă pe punte. Ce diferenţă faţă de aventura pe care o încheiaseră. Fregatele mergeau în cerc. Bărcile de salvare se foiau în fiecare zi. Submarinele pândeau. Camarazii pe punte, câte doi, holbându-se la mare, în cazul că apare ceva ciudat. N-aveam nicio idee despre ceea ce căutam, cei mai mulţi fiind puţin familiarizaţi cu bărcile. Dar acum, la întoarcere, privirea mea nu era singura care se ridica mohorâtă spre orizont, în timp ce mă gândeam acasă. Mă puteam întoarce acolo după tot ceea ce trăisem? Era o prostie, ştiu, dar mă gândeam la bombardierul *Wellington.* Treizeci şi şase de mii cinci sute de livre de metal, plexiglas şi pânză. Aripi care se întindeau pe o lungime de optzeci şi şase de picioare. De la vârf la coadă avea şaizeci şi patru. Două motoare şi loc pentru un echipaj de şase oameni la bord. Buloane care în unele zone erau mari cât pumnul meu. Elicele care mă asurzeau. Roţi mai late decât deschiderea braţelor. Când zbura, elicele ei imense se roteau atât de repede încât erau invizibile. Mergea pe pământ până ce treizeci şi şase de mii cinci sute de livre de metal, plexiglas şi pânză se ridicau în aer la fel de uşor ca o batistă. Ce s-ar mai putea compara acum cu această privelişte? Vechea mea bicicletă, cu lanţul ei subţire la care obişnuiam să meşteresc în curtea din spate? Un autobuz? Creatură în miniatură. Un metrou? Poţi intra într-un metrou dintr-o săritură. Nu trebuia să te caţeri şaptesprezece picioare ameţitoare numai pentru a te urca. O maşină? Un camion? Acum toate păreau firave ca nişte jucării de tablă.

Am dormit într-o barcă de salvare, sub cerul înstelat. Nu într-un hamac, sub linia de plutire, alături de alte câteva

sute. Împingându-se şi înghiontindu-se pentru loc. Certuri. Cuvinte şocante. Pălăvrăgeală nesfârşită despre femei – stilul Johnny Pierpoint: ce le puteau face şi ce-or să le facă atunci când vor ajunge acasă. Mi-am dat ţigările unui bătrân amărât care lucra pe vas. În schimb, el îmi bătea în barcă înainte ca puntea să fie spălată. Mă avertiza înainte să fiu prins sau aruncat odată cu apa peste bord. Un individ negricios. Venea din Argentina. Nu vorbea engleza. A condus întreaga tranzacţie cu gesturi şi mimică.

La fel ca pe vasul de acum câţiva ani, în două zile toată lumea avea rău de mare. O stare de greaţă nenorocită. Aveam capul ca buretele. Stomacul îmi era în bocanci. Gustul permanent al sării pe buzele mele. Nu aveam unde să îmi îndrept privirea. Ameţit. Mă rugam pentru o clipă de nemişcare. Un minut în care să stau liniştit. Dar nimic nu rămânea nemişcat. Şi cel mai puţin mâncarea din stomacul meu. Bătrânul marinar râdea. Mă lovea pe spate şi îşi folosea tatuajele pentru a mă insulta. Arăta ceva de pe braţul lui stâng – un soi de pasăre foarte prost desenată. Am prins ideea. Nu îl învinovăţeam, faptul că vomitam toată ziua peste balustradă probabil că era o imagine jalnică.

La început nu m-a preocupat. Mă simţeam prea rău ca să-mi fac griji. Probabil că era din cauza unei muşcături de la vreun nenorocit de ţânţar. O simţeam sub degete când urinam. O umflătură mică. Dar în ziua următoare era considerabil mai mare. Am împrumutat o lanternă de la un camarad. Trebuia să mă uit mai bine. Dar n-am reuşit decât să iau o inutilă de lanternă care să clipească şi apoi să se stingă. Sub acest stroboscop, în întunericul din barca de salvare nu mi s-a părut mai mare decât o jumătate de bănuţ. M-am convins singur că din cauza luminii nesigure se vedea de această dimensiune. La lumina zilei, închis în siguranţă în spatele uşii toaletei, o durere enormă, pulsantă produsese o mulţime de puroi. Am simţit-o pocnind ca o boabă de

strugure în pantaloni, în timp ce m-am aşezat în faţa unei alte mese cu cârnaţi şi cartofi. Era încercuită cu o linie clară, albastră, ca de creion. Am vomitat de două ori. O dată când am văzut puroiul prelingându-se pe părul pubian. Şi apoi când am înfăşurat rana cu un bandaj. Mă mânca insuportabil de tare pe sub bandaj. Şi inutil – o pată mică de culoare galben-brun a trecut în curând prin bandaj. Când am desfăcut-o, bandajul se lipise ca o bucată de hârtie de o caramea lipicioasă. Am muşcat pielea curelei ca să nu ţip. Nu era nimic de făcut. Trebuia să înfrunt această situaţie. Ştiam ce este această pustulă furioasă de pe penisul meu.

Când urcasem prima oară pe vasul ce ne ducea spre est, medicul militar ne avertizase pe noi, recruţii RAF. Ulceraţii, inflamaţii, fecale colorate, umflături. Toate erau rezultatul relaţiilor sexuale cu persoane nepotrivite. Ne ţinuse o predică. Desene colorate fuseseră trecute din mână în mână. Fotografii şocante. Destul de înfricoşătoare. Părţi ale corpului care erau de nerecunoscut ca fiind umane. I-a făcut pe câţiva dintre camarazi să se înverzească uşor. I-a speriat.

S-au încruntat. S-au gândit. S-au oprit din pălăvrăgeală o vreme. Îmi amintesc că unul dintre ei a leşinat – a dat vina pe răul de mare. „Să folosiţi întotdeauna asta”, a spus medicul. A scos din buzunarul de la piept un înveliş de cauciuc. L-a fluturat în aer.

Un glumeţ a strigat: „Ăsta e singurul, domnule”? I-a făcut pe toţi să râdă.

Apoplexie, probleme mentale, boli nervoase, orbire. Şi, desigur, chiar moartea. Sifilis!

Rezultatul inevitabil al relaţiilor mele sexuale cu persoana nepotrivită. O fetiţă cu ochi inofensivi ca ai unui copil. Nenorocita de curvă din Calcutta – încă se mai agăţa de mine. Sifilis! în timpul zilei, am simţit prezenţa ulceraţiei ca o pulsaţie galopantă. Şi noaptea, am lăcrimat împreună. Sifilis! Nu-mi imaginam ce ar spune Queenie la asta. Am încercat să

anticipez admonestarea ei. Un deget mustrător. O limbă care dezaproba ţâţâind. Probabil un sparte întors. Totul era lipsit de sens când aveai de-a face cu un soţ lovit de gonoree.

Agăţat de balustrada vasului, m-am uitat în jos spre mare. Nu era nevoie decât de un singur pas. Unul mare. Peste balustradă, dincolo de carenă. Vor trece zile întregi înainte să-şi dea seama că lipsesc. Nu-mi va vedea nimeni silueta slăbănoagă scufundându-se în spuma lăsată în urmă de vapor. Dacă ar vedea, ar clipi de două ori, crezând că lumina oceanului îi joacă feste. Era singurul lucru onorabil pe care îl putea face un om în situaţia mea. Ar fi nevoiţi să mă declare dispărut. Şi Queenie, ca cei doi fii ai lui Maxi, şi-ar aminti de mine aşa cum fusesem. Un funcţionar de bancă de vârstă mijlocie, care crezuse că viaţa lui este aranjată. Şi care chiar începuse să fluiere atunci când devenise parte a unui echipaj. Un aviator RAF care a luptat într-un război drept. Un englez mândru de ţara lui, fie că ea are sau nu dreptate. Stând acolo lângă balustrada vaporului, lumina lunii părea mai strălucitoare decât cerul de februarie din Anglia. Toată noaptea am aşteptat să mă cuprindă curajul sau disperarea. Să mă arunce în marea bleumarin. Dar niciunul dintre ele nu a apărut.

Oare armata va fi nevoită să mă ducă acasă cu camionul? Un spectacol în stradă (toată lumea ieşită ca să se uite). Un pachet care este livrat la numărul douăzeci şi unu. Mă vor escorta doi oameni pe trepte şi apoi vor bate la uşă? Queenie îşi va desface şorţul şi va zâmbi la reîntoarcerea eroului? îi vor spune că sifilisul mă făcuse să-mi pierd minţile? Oare tata va fi cel care va spera acum că, dacă cineva le va găsi pe stradă, mi le va aduce înapoi? Şi va fi nevoie să mă împingă puţin ca să mă bage în casă?

1948

Patruzeci şi şase

Bernard

Mă aşteptam ca să fie şocată Queenie. Cu greu puteam să o învinovăţesc. Soţ întors din morţi. Dar nu am prevăzut că „înspăimântată" va rămâne atâta vreme pe colţurile gurii ei. Stând şi ţinându-se de stomac. Fără să spună un cuvânt. Palidă. Tremurând. Cu ochii înroşiţi. Părea mai bătrână. Mai copleşită. Se mai îngrăşase. O văzusem cum se veştejise în prima parte a războiului. Zi după zi. Nu eram singurul soţ care se simţea neputincios în această privinţă. Aşa că puţină rotunjime o prindea bine.

— Ce face tata? am întrebat.

Dintr-odată a început să plângă. Lăcrimând în palme. Mi-am ridicat braţul să o mângâi pe cap. Dar ea s-a mişcat. Şi-a şters nasul cu mâneca, şi nu avea să ştie niciodată că încercam să o consolez. Credeam că e o întrebare nevinovată. Numai că ea a început să se învârtă înnebunită prin cameră.

— Oh, Bernard, ţi-am scris…

Scrisoarea se rătăcise. Asta făcea parte din supărarea multor camarazi. Vedeţi voi, ne deplasam atât de mult. În India, puteau trece luni până când o scrisoare ajungea la unitatea noastră. Uneori nu ajungea niciodată. Neînţelegerile erau frecvente la poştă. O întrebare prostească (ştiu), abia dacă merita să fie pusă, dar am făcut-o.

— S-a întâmplat ceva cu el?

— Bernard, ai fost plecat atâta vreme…

Cine se putea îndoi că îi datoram lui Queenie o explicaţie? Dar descrie zăpada cuiva care a locuit numai în deşert. Descrie culoarea albastru unui orb. Este aproape imposibil

să modelezi cuvintele. Cum să începi să spui? Trecuseră aproape doi ani de când vaporul meu se întorsese la Southampton. Multă vreme, recunosc, pentru a ajunge de acolo aici. După demobilizare, m-am îndreptat spre Brighton. Am găsit găzduire într-o pensiune de lângă mare. O singură cameră. Proprietara se numea doamna Joy Bliss. O femeie mizerabilă. Dar discretă. Sau, cel puţin, prea lipsită de amabilitate pentru a pune întrebări. Veneam şi plecam când voiam.

Anglia se împuţinase. Era mai mică decât locul pe care îl părăsisem. Străzile, magazinele, casele se îngrămădeau ca nişte mulţimi de oameni, asfixiind chiar şi slaba lumină care reuşea să treacă până la ele. Trebuia să mă uit fix spre mare pentru a reuşi să respir. Şi în spatele fiecărui chip vedeam că erau închise amintiri despre război. Păzite de un zâmbet. Înfăşurate ca în giulgiu într-o încruntare. Dar toată lumea le avea. Conflicte individuale. Rănind atunci când erau atinse. Nu avea niciun rost să te lupţi cu propria-ţi istorie jalnică. Deoarece camaradul de lângă tine era şi mai rău. Bărbatul de dincolo era mult mai tragic. Tăcerea era singurul balsam care vindeca.

Nu m-am îndoit niciodată că fac ceea ce trebuie. Chiar şi în zilele în care dorul de familiar era la fel de consistent ca şi foamea. Să stau întins lângă Queenie. Să fiu cu tata. Să mă uit la obiecte care erau legate între ele în amintiri.

Nu ştiam cât va dura până când îngrozitoarea boală va pune stăpânire pe mine. Nu mă gândeam la doctori sau la medicamente. Ruşinea avusese grijă de asta. Singura mea grijă era să nu-mi pierd minţile. Să nu fac ceva pripit, fără braţul ferm al sănătăţii mintale.

Dar, aşteptând să mor, m-am simţit mai bine. Mi-am găsit o slujbă, curăţăm mese într-o cafenea. Îmi ţineam capul plecat, aveam treabă de făcut, îmi vedeam de ea. Proprietarul, un tip destul de redus la minte, avea nevoie de

o mână de ajutor pentru registre. A fost încântat când inutilul său chelner s-a dovedit a-i fi de mare folos. L-am ajutat. El a povestit tuturor prietenilor lui. În curând, câţiva dintre ei îmi solicitau serviciile. A devenit o adevărată mică afacere. Totul destul de neoficial, dar permanent. Nu am mai fost chelner. Păstrarea contabilităţii duble îmi aducea suficienţi bani pentru cazare şi masă.

Desigur, am găsit casa lui Maxi. Era în apropierea gării. O casă modestă. Vopsită în albastru-deschis, iar bovindoul din faţă era acoperit cu o plasă groasă, îngălbenită. Mergeam des pe strada lui, paşii mei marcând drumul pe care Maxi ar fi trebuit să îl străbată pentru a se duce la treabă. Grăbindu-se la muncă. La o halbă sau două la bar. Un meci de fotbal în parc. Sau cricket. Poate chiar duminica la biserică cu familia.

În apropiere era un cimitir. M-am aşezat acolo pe o bancă. I-am văzut amândoi fiii ieşind din casă. Soţia lui îşi lega o eşarfă pe cap să se apere de vânt, strigându-i pe băieţi să o aştepte. Ei, zgomotoşi, alergau pe stradă. Se urcau pe ziduri pentru a merge pe ele, menţinându-şi echilibrul. În timp ce cel mai mic trecea pe lângă mine, a scăpat o maşină de jucărie. Am ridicat-o şi i-am întins-o. Mi-a aruncat o umbră de zâmbet. Un camarad micuţ care se uita la mine. Bucăţică ruptă din tatăl său. Un urmaş natural.

Mi-a smuls maşina din mâini şi a luat-o la fugă. Maxi nu îşi văzuse niciodată acest fiu mai mic. M-am simţit ca un hoţ, furând o imagine care ar fi trebuit să-i aparţină.

În curând s-au obişnuit să mă vadă în curtea cimitirului. Soţia lui mă saluta dând din cap. Uneori îşi ridica ochii căprui şi spunea: „Frumoasă zi.” Era o femeie atrăgătoare, cu părul negru ascuns sub eşarfe. Era scundă. Nu cu mult mai înaltă decât fiul ei cel mare. Vorbeam cu ea numai pentru a o saluta politicos. Era o prostie, ştiu, dar nu voiam să devenim prieteni, numai să veghez asupra lor. Nu le-am spus niciodată că l-am cunoscut pe Maxi. Îmi era teamă că îmi va

pune întrebări la care să nu pot răspunde. Că ar vrea să ştie ce s-a întâmplat cu noi toţi în est. Odată ce războiul se terminase, până şi adevărul părea sordid. Amintirea iubitoare era locul cel mai bun de odihnă pentru George Maximillian.

Doamna Bliss a fost cea care a chemat doctorul. Temperatura îmi crescuse, udasem cearşafurile cu transpiraţie, ca şi cum aş fi ieşit direct din baie. Îmi simţeam fiecare os din trup. Chiar şi cel mai mic mă durea. Orice mişcare – să mă întorc în pat, chiar şi să clipesc – părea incredibil de epuizantă. I-am spus să nu se deranjeze, dar m-a oprit cu un „Prostii". Nu îi puteam purta pică. Probabil că arătam jalnic.

După ce m-a examinat, doctorul a spus că e gripă. L-am tras într-o parte. Departe de auzul fin al doamnei Bliss. I-am şoptit:

— Mă tem că în mod clar este mai mult decât gripă. Am făcut-o pe femeie să iasă, apoi i-am spus, cu grijă: Este sifilis.

— Sifilis? a repetat el.

Destul de tulburat.

— L-am luat în India.

Voia să ştie de ce credeam că este sifilis. I-am spus despre mica mea greşeală şi despre pustula dezgustătoare.

— Cât timp a durat abcesul? a întrebat el.

— O săptămână, poate două.

Am observat un oarecare dezgust în timp ce spunea:

— Şi?

Nu prea înţelegeam.

— Şi ce alte simptome?

— Ah, asta, doctore… această… gripă.

— Corect, a spus el. Apoi a început să scrie. A căutat ceva în geantă, în timp ce mă întreba: De câtă vreme v-aţi întors din India?

— De doi ani, am spus.

S-a oprit. S-a întors încet să mă privească.

— Doi ani?

— Da.

— Vreţi să spuneţi că au trecut doi ani de când aţi observat aceste leziuni în zona intimă? Doi ani de la… greşeală?

Am spus următorul *da* cu ezitare. Simţeam că răspunsul poate să nu fie cel corect.

Şi-a închis carnetul. A spus răspicat:

— Gripă – aşa cum am spus, domnule Bligh.

— Dar… India…

— Pot să vă fac un Wasserman, dacă doriţi – să vă liniştească. Dar veţi pierde timpul tuturor. Doi ani! Ar fi trebuit să înnebuniţi sau să muriţi până acum. Nu. Gripă. Asta aveţi, domnule Bligh. Gripă nenorocită, groaznică. Dar trebuie să o trataţi. O să vorbesc cu doamna când ies.

— Sunteţi sigur? am strigat după el.

— Gripă, domnule Bligh. Aveţi încredere în mine. Gripă. Veţi fi sănătos tun în două zile.

Şi am fost.

Nu a fost tocmai un miracol. Nu am avut niciodată boala aia îngrozitoare. Probabil că, de fapt, pustula apăruse după ce fusesem muşcat de vreo insectă. Sau ceva se infectase. Nu avusese nimic de-a face cu mica nebunie din India. Nu era nimic care să povestească despre greşeala mea prostească, desigur.

— Te simţi mai bine acum? a fost tot ce m-a întrebat doamna Bliss.

— Cu mult, a fost tot ce i-am putut răspunde.

Ar fi trebuit să fiu uşurat, ştiu. O întoarcere din morţi. Dar trebuie să recunosc că simţisem o oarecare linişte în mortalitatea iminentă – mă făcea un simplu pasager, un spectator. Acum, pe neaşteptate, îmi primisem viaţa înapoi. Proaspăt spălată de război. Gata să încep din nou. Să fiu

aruncat din nou printre ei. Am realizat dintr-odată că această Anglie sfâşiată de război care se afla în faţa mea era acum primitoarea mea casă. Doamne sfinte!

Familia lui Maxi s-a mutat. Draperiile galbene au dispărut. Casa era goală. Vecinii nu mă ajutau cu nimic, doar se uitau la mine cu suspiciune. De ce mă interesam unde au plecat? A trebuit să renunţ. Nu am luat decizia de a mă întoarce la Londra, pur şi simplu m-am trezit în tren. Dacă mersesem în somn, m-am trezit în curând în colţul străzii noastre. Era greu de crezut că aceasta fusese casa mea pentru o mare parte din viaţă. Nu îmi era nimic familiar. Oare întotdeauna păruse totul la fel de secătuit? Atât de fragil? Clădirile dărăpănate, prăbuşindu-se. Tocurile uşilor putrezite. Tencuială crăpată. Găuri obscene acolo unde odinioară fuseseră case. M-am mai întors de câteva ori, fiecare vizită fiind mai puţin înfricoşătoare decât ultima.

Speram să fiu descoperit (recunosc). Tata să alerge să mă întâmpine. Queenie să râdă cu o bucurie eliberatoare.

Mă apropiam din ce în ce mai mult. Dar tot mă apropiam ca un străin,

Mai întâi am văzut-o pe femeia cea neagră. Pe strada noastră. Niciodată nu mai văzusem aşa ceva. Am rămas mut de uimire când am văzut că femeia albă care o însoţea era Queenie. Ce se întâmplă? înainte să îmi dau seama, eram în faţa lor. Apoi în salonul nostru, înainte să mă gândesc.

— S-a întâmplat ceva cu tata? a trebuit să o întreb din nou pe Queenie.

— Unde ai fost? De ce nu te-ai întors imediat?

Ochii ei îngroziţi cereau un răspuns mai urgent.

— Mi-am pierdut puţin minţile, i-am spus.

— Ce vrei să spui? Ţi-ai pierdut memoria?

— Da. Cam aşa ceva.

— Unde ai fost?

— Pe coasta de sud.

— În Anglia?

— Brighton.

— Brighton! a strigat. Drăcia dracului! Brighton! Ce-ai făcut în afurisitul de Brighton?

— Nu mi-ai spus despre tata. S-a întâmplat ceva?

— Mai întâi vreau un răspuns, Bernard. Am dreptul să ştiu. Sunt soţia ta. Am crezut că ai murit. Au trecut ani de atunci. Şi tu te întorci şi spui „Brighton!" Ai avut o vacanţă cu găletuşa în nisip? De ce Brighton?

Schimbase bufetul din salon. Acesta fusese într-o cameră de la etaj. Mama îl scosese de aici. Avusese dreptate, era mult prea mare pentru această încăpere. Scaunul tatei nu mai era lângă foc.

— Queenie, te rog, spune-mi dacă este ceva de spus.

Ea s-a aşezat din nou, frângându-şi mâinile. Sunetul pielii uscate care se freca de pielea uscată mi-a ridicat părul de pe ceafă.

— Tatăl tău a murit, a spus ea, puţin prea repede.

Ştiusem asta, desigur. Imediat ce intrasem în casă.

Simţeam că nu mai era acolo.

— Oh, am spus.

— Oh. Asta este tot ce poţi spune? Oh?

Asta îmi făcuse războiul. Făcuse ca moartea să-mi pară un lucru rezonabil. Dar ea era aproape isterică.

— Nu vrei să ştii cum a murit? Nu mai ai alte întrebări? A fost împuşcat, ştii. Aici – în maxilar. Capul semăna cu nişte carne de la măcelar.

Un om mai crud i-ar fi spus să se oprească. Să-şi revină. Chiar să tacă.

— Împuşcat de yankei. Un yankeu l-a împuşcat. Dar totul a fost muşamalizat. Nimeni n-a fost întrebat nici măcar de ce au făcut-o. Fără proces. Nimic. Creierii lui împrăştiaţi pe tot trotuarul. Şi ei au curăţat numai, mi-au dat mie rămăşiţele şi au mers mai departe, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

Oasele gâtului ei erau ieşite în afară, ca un eşafodaj de schelărie. Ţipa la mine. Apoi s-a auzit o bătaie puternică în uşă. Am crezut că cel care bate o va dărâma. Am deschis şi am văzut un negru aşteptând. S-a uitat pe lângă mine şi a strigat:

— Queenie, Queenie, eşti bine? apoi individul îndrăzneţ s-a uitat la mine şi a spus: Cine eşti tu?

— Întrebare este mai degrabă cine eşti *tu?* i-am spus.

Nu m-a băgat în seamă.

— Queenie, a strigat din nou, înainte să încerce să mă dea la o parte din calea lui.

Am blocat uşa. Am încercat să o închid. Dar el a ţinut-o deschisă.

— Cine dracu' eşti? Asta e casa mea, am spus.

— Nu mă supăra, omule, a spus el, tre' să văd dacă e-n regulă Queenie.

Queenie a apărut imediat în spatele meu. Mai liniştită.

— E-n regulă, Gilbert, i-a spus ea negrului.

— Cine e omul ăsta? am întrebat-o.

— Un chiriaş, mi-a spus ea.

— Este obişnuit să între, nu? am spus, în timp ce bărbatul negru bolborosea înainte.

— Cine eşti? Ce-i toată zarva asta?

— El e soţul meu, Gilbert. E Bernard.

Asta i-a închis gura. Ochii i-au ieşit din orbite ca la melc. M-a măsurat din cap până-n picioare. S-a dat înapoi ca să se uite mai bine. Scărpinându-se în cap, a spus:

— Măi, măi…

Apoi individul obraznic mi-a întins mâna să mă salute.

Eu i-am închis nenorocita de uşă în faţă.

Patruzeci şi şapte

Queenie

Evident că trebuia să-l întreb pe Bernard dacă rămâne. Nu era nevoie să se uite aşa la mine. Ca un balon dezumflat, atârnând moale pe un perete după o petrecere. Nu-l dădeam afară. Cum aş fi putut? Era casa lui. Nu uitasem asta. Locul lui gol se căsca în faţa mea în fiecare dimineaţă.

— O să-ţi pregătesc patul în camera liberă… în vechea cameră a lui Arthur, i-am spus.

În fiecare zi apăreau în ziare poveştile oamenilor care se întorceau. Oameni dragi care fuseseră deja jeliţi se întorceau la uşă după ani de zile. Cei mai mulţi nu mai erau la fel de dragi când îşi găseau drumul spre casă.

— Speram să dorm în patul nostru, a spus el.

Iar eu am răspuns:

— În regulă.

Atunci el mi-a zâmbit. A mai luat o înghiţitură din ceai. Ceaşca îi tremura când a dus-o la gură.

— O să dorm eu în camera lui Arthur. Tu dormi în vechiul tău pat, i-am spus.

— Queenie… a început el, repede.

Dar eu ieşisem deja pe uşă să aduc cearşafuri pentru mine şi un prosop pentru el din dulap.

Oglinda de la masa mea de toaletă m-a prins în curând. Sute şi sute de Queenie îngrozite. Fiecare din ele speriată de moarte. Ţipând tăcut, şi ce dracu' se întâmplă acum? El a apărut în spatele meu.

— S-a întâmplat ceva? am întrebat.

— Mă întrebam…

— Da, ce… ce? Ce este, Bernard?

Încercam să nu strig.

— … dacă pot să fiu de ajutor. Cu patul?

— Nu. E gata într-un minut. Du-te şi termină-ţi ceaiul.

Câinii răniţi se mişcau cu mai multă bucurie. Şi le-am văzut din nou cu coada ochiului – toate acele Queenie, toate întrebându-se dacă nu cumva Bernard merita o primire mai bună decât aceasta. O sărutare şi o îmbrăţişare, ca Gabie şi Leigh. „Ştergeţi-o", le-am spus. Nu era treaba lor.

Când se ivea o clipă ciudată de tăcere, îi ofeream ceai. Iar el îl lua. Câte căni de ceai a băut? Douăzeci, treizeci, sau pe-aproape. Nu mai era lapte şi mai aveam foarte puţin zahăr. Era la fel de sclifosit ca înainte să plece. Îşi punea zahărul în ceai ca şi cum ar fi fost aur. Mesteca suficient de mult cât să facă o gaură în fundul cănii. Lovea linguriţa pentru a scutura picăturile ca un clinchet de clopoţel. Şi apoi, desigur, sufla în ceai înainte de a-l bea. Credeam că îl va bea fierbinte, ca un bărbat, după ce fusese atâta vreme în RAF. Dar sorbea, iar zgomotul trecea prin mine ca o furculiţă care zgârie o farfurie.

Avea părul grizonant pe la tâmple. Se rărise. Şi, greu de imaginat, era mai costeliv, adânciturile din obraji îi conturau craniul aflat dedesubt. Încă mai făcea chestia aia ciudată din nas, mişcând din el ca un iepure înainte să îşi bage batista albă mai întâi într-o nară, apoi în cealaltă. Iar firimiturile biscuitului îi pudrau buzele mult prea mult înainte să şi le lângă.

S-a uitat ore întregi la tăieturile din ziare despre moartea lui Arthur. Le-a citit una câte una. Şi-a trecut degetele peste rânduri. N-am spus nimic, în timp ce stăteam şi îl priveam. El a arătat spre cel cu o poză groaznică a mea. O femeie înnebunită, disperată să găsească pe cineva pe care să îl gâtuie.

— Eram foarte supărată. A fost cel mai îngrozitor lucru care s-a întâmplat vreodată, i-am spus.

— Într-adevăr, a răspuns.

Am aşteptat. M-am gândit că o să vrea să-mi pună întrebări. A fost o înmormântare? Unde este înmormântat? A spus ceva înainte să moară? Era fericit, era trist? Dar Bernard nu a întrebat nimic. Doar s-a uitat cu atenţie la tăieturile din ziare, iar vena aia a lui de la tâmplă pulsa ca şi cum ar fi mestecat.

— E îngropat la Mansfield, i-am spus.

El a aprobat din cap.

Ar fi trebuit să întrebe: „De ce dracu' la Mansfield? De ce nu în burgul regal Kensington şi Chelsea[43]?" Dar n-a făcut-o. Nici măcar nu a întrebat ce făceam noi la ferma Buxton.

— Am reuşit să îi pun o piatră, am spus.

El a aprobat din nou din cap.

Şi mi-am zis: Este timpul să mai bem nişte ceai, Queenie.

Pusesem pendula în vechea cameră a lui Arthur. Era primul lucru pe care îl vedeai când deschideai uşa. Arăta ca o fantomă în întuneric. Nu intrasem în camera asta de multă vreme. Doar treceam puţin cu o cârpă de şters praful când credeam că este nevoie, în zilele însorite. Mirosea a mucegai din cauza umezelii. M-am dus să deschid fereastra, dar era înţepenită. Următorul lucru pe care l-am văzut a fost Bernard, din nou în spatele meu.

— Lasă-mă să te ajut, a spus el. Este nevoie de puţină îndemânare.

— Ştiu, i-am spus.

I-a dat trei pumni şi l-a coborât. Aerul a intrat în cameră, pătrunzător ca o lămâie.

— Mulţumesc, i-am spus.

— Eşti sigură că o să-ţi fie bine aici? a întrebat el.

— Oh, da. Sigur. Tu dormi în celălalt pat. O să fiu bine.

S-a apropiat de pendulă. S-a uitat la ceasul lui, apoi din

---

[43] Burg londonez aflat în vestul părții centrale a Londrei (n.red.).

nou la pendulă.

— N-a mai fost întoarsă… nu de atunci, am spus, apoi mi-am dorit să n-o fi făcut.

Să mă ia naiba, dacă n-a deschis-o şi a început să o întoarcă. Agitându-se încolo şi încoace.

— Nu e nevoie, am spus eu repede.

Dar era prea târziu. Tic-tac, tic-tac. Credea că îmi face o favoare, ştiu că asta a crezut.

— Uite, a spus el satisfăcut.

Era politicos să spun mulţumesc.

— Păi, dacă ai tot ce-ţi trebuie, eu vreau să dorm acum, Bernard.

— Da, da, desigur, a spus el, dar nu s-a mişcat.

A rămas cercetând camera cu un fel de uimire – cu gura căscată – de parcă nu ar mai fi fost niciodată acolo.

— Atunci, noapte bună, am spus.

M-am îndreptat spre uşă, ca să-l conduc afară. A venit spre mine şi s-a oprit, nemişcat. Un sărut de noapte bună, asta era ceea ce voia. Un sărut din ciocul unui pui de găină. Dar niciunul dintre noi nu avea curaj. Amândoi am spus în schimb:

— Somn uşor.

Am încuiat uşa după ce a ieşit. Am răsucit în broască cheia veche, ruginită şi înţepenită. Uşor, tăcut, am apăsat pe clanţă să fiu sigură că se încuiase. Şi atunci, drăcia dracului, nenorocita aia de pendulă a început să bată.

Era dis-de-dimineaţă şi el era în pragul casei cu domnul Todd. Vocile lor erau înăbuşite de distanţă – nu reuşeam să înţeleg ce spun. Dar surpriza şi plăcerea făcuseră vocea domnului Todd să răsune piţigăiată ca a unei fete. Şi la fiecare minut chicoteau ca şi cum ar fi auzit cea mai bună bârfă. A trecut ceva vreme înainte să se oprească. Au scăzut tonul până la un mormăit uşor pentru că nu voiau să fie auziţi. Aceste şoapte prudente au continuat încă multă

vreme.

Mutase câteva lucruri în salon. Un cățel de porțelan de pe bufet a fost mutat pe poliţa căminului, acolo unde fusese înainte. Un fotoliu a fost împins câţiva centimetri în faţa focului. Era roşu la faţă când a venit de afară. Avea mânecile cămăşii suflecate. Nasturele de sus era desfăcut. A intrat în cameră aproape sărind, lovindu-şi palmele una de alta din cauza frigului.

— Mi-a luat ceva timp să găsesc ceainicul, mi-a spus el. Nu l-am găsit unde stătea de obicei.

— Nu, i-am spus.

— Ai dormit bine?

— Da, mulţumesc. Tu?

El s-a uitat în sus – şi a vorbit cu tavanul.

— A fost foarte bine să fiu din nou în vechiul meu pat.

Făcuse pâine prăjită. Aproape că a alergat spre bucătărie să o aducă. Nu mai făcuse niciodată aşa ceva. Adică să alerge. A adus-o pe o tavă de argint. Triunghiurile erau aşezate frumos într-un şir.

— De unde ai luat tava?

— Oh, a fost a mamei.

— Unde era?

— În bufet.

Nu i-am spus – „Nu, pe dracu', nu era" – dar aş fi vrut să i-o spun.

La masă, mi-a ţinut scaunul pentru a mă aşeza. S-a aşezat după mine, punându-şi un şerveţel sub bărbie, ca şi cum am fi fost în cel mai rafinat restaurant. Mi-a întins pâinea prăjită. Tocmai muşcasem dintr-o felie când m-a întrebat:

— Deci, câţi chiriaşi avem?

„Avem" – spusese „avem". Am pus pâinea pe farfurie. Mi-am luat şerveţelul şi mi-am şters colţurile gurii. Puteam la fel de bine să îi fac jocul, mi-am spus.

— Să vedem. Winston şi Jean la primul etaj şi Gilbert cu

soţia lui sus. Se lăsase o tăcere uşoară, aşa că am spus mai departe: Gilbert şi soţia lui tocmai au venit.

Pe fruntea lui s-a format o cută, treptat, ca un val de nisip mişcător. Şi ştiam care va fi următoarea întrebare:

— Sunt toţi de culoare?

— Nu, Jean nu este. Este infirmieră.

— Domnul Todd nu i-a spus aşa.

— Sunt convinsă.

A lovit cu palma în masă, aproape că m-a speriat, şi a spus:

— O prostituată şi nişte coloraţi. Ce-ai avut în minte, Queenie?

Nu voiam să strig, nu din nou.

— Ascultă-mă, Bernard. Am fost nevoită să iau chiriaşi. Nu ştiam unde eşti. Şi nu era nimeni care să aibă grijă de mine. A trebuit să iau oameni aici.

— Nu pun la îndoială acest lucru, Queenie, dar chiar trebuiau să fie de culoare? Nu ai putut găsi chiriaşi decenţi pentru casă? Oameni respectabili?

— Plătesc chiria. Şi încă la timp. Gilbert a fost în RAF în vremea războiului.

Nu era impresionat.

— Îmi pare rău să-ţi spun asta, Bernard, dar casa asta nu e un palat. S-a dărăpănat destul de tare în timpul războiului. Eu n-am putut s-o repar şi nu am avut la cine să apelez. Ei erau dispuşi să îmi plătească bani buni pentru a sta în camerele alea murdare. N-am avut de ales. Adică, tu unde ai fost? încă nu mi-ai spus asta.

A început să mestece încet, înainte să spună moale:

— Păi, acum că m-am întors acasă, vor trebui să plece.

Pâinea mea avea gust de glaspapir. Nu mai aveam salivă pentru a înghiţi pâinea uscată.

— Domnul Todd se mută, ştii, a continuat Bernard.

— Da? am spus.

Nu era o surpriză pentru mine şi nu va fi nicio pierdere.

— El şi sora lui au găsit o căsuţă în Orpington.

Nu aveam nicio îndoială. Am încercat să pun mai mult unt pe pâine, dar tot nu aluneca.

— Spune că strada asta a ajuns în mocirlă. Că toţi coloraţii ăştia murdăresc locul. Nu prea mai seamănă cu ţara noastră.

A turnat ceaiul – mi-a întins o ceaşcă, zornăind pe farfurioară.

— Bănuiesc că mă învinovăţeşte pe mine pentru asta, am spus.

Pentru o clipă, ceaşca tremurătoare a rămas nemişcată.

— M-am tot gândit, a continuat el. Ar trebui să ne mutăm. Să scăpăm de aceşti culi… vreau să spun chiriaşi. Să îi lăsăm să îşi caute în altă parte, unde să li se potrivească mai bine, oricum. Să vindem casa. Să mergem într-un loc mai select. În Kent, poate. Am auzit că dincolo de Ashford este drăguţ. Era săltăreţ din nou. Îndrăzneţ chiar, legănându-se puţin cu scaunul. Când, dintr-odată, a spus cel mai ciudat lucru: M-am gândit că aş putea să fac o fermă de iepuri.

Nu-l auzisem cum trebuie, eram sigură de asta.

— O ce?

— O fermă de iepuri. Nu am avea nevoie decât de doi iepuri pentru a începe. Un mascul şi o femelă.

— Despre ce vorbeşti?

— Iepuri. Ştii cum se înmulţesc?

— Ai înnebunit, Bernard?

— Ca iepurii.

Şi jur că l-am auzit chicotind.

— Ce?

— Este o glumă. Nu înţelegi? Se înmulţesc ca iepurii, iepurii.

— Ce tot spui acolo?

— Să cresc iepuri la o fermă. Putem să începem împreună. Eu o să fac tot ce ţine de partea de afaceri. Tu să ai grijă de marfă. Va fi ceva nou, ştiu. Multă treabă, nu am nicio îndoială

în legătură cu acest lucru. Dar în curând lucrurile vor fi aşa cum au fost înainte. Aşa cum erau înainte. Putem să o luăm de la capăt cu iepurii.

Fiecare cuvânt caraghios pe care îl şoptea absorbea aerul din cameră ca şi cum l-ar fi aspirat el. Nu îmi mai lăsa nicio gură ca să respir. Am înghiţit – m-am apucat cu mâna de gât.

— S-a întâmplat ceva? a spus.

Pâinea prăjită aluneca pe calea greşită, dar nu asta era cauza. Nu, eram sigură că eram sufocată.

Patruzeci şi opt

Bernard

Ce vis drăguţ. Ciudat.

Sunt în pat cu Queenie, acasă. E întinsă lângă mine. Doarme. Împăcată. Învelită la căldură. Dintr-odată aud un avion. Avionul nostru. Cu un singur motor. Un bâzâit. Seamănă puţin cu o muscă albastră (o muscă albastră foarte mare, dar foarte înceată). Urmăresc zborul avionului pe deasupra capului meu. Urmăresc sunetul. Îmi trec privirea peste tavanul dormitorului nostru. Peste crăpătura care seamănă cu cotul Tamisei. Peste locul de unde se desprinsese o bucată de tencuială când o bombă căzuse foarte aproape. Peste tavanul unde se află becul gol, care începe să se legene din cauza vibraţiilor. Nu ştiu cum, dar ştiu că e un avion japonez. Un pilot luptător japonez care zboară peste Earis Court. Probabil că e un *Zero.* Ştiu, nu s-ar fi putut întâmpla niciodată, dar acesta e un vis.

Zgomotul se opreşte brusc. Şi sunt conştient că vine pentru mine. Uşa dormitorului începe să se deschidă încet. Dar eu nu mă pot mişca. Sunt paralizat. Până şi globii oculari îmi sunt blocaţi – sunt fixaţi pe mişcarea făcută de uşă, centimetru cu centimetru. Pe urmă el este aici. Japonezul.

Mai întâi îi văd capul, apoi îl văd cu totul, în cadrul uşii deschise. Este exact la fel cum erau în desene animate. Mic. Cu ochelari mari. Ochi care privesc cruciş, dinţi laţi, urechi ca două mânere de urcior. Pe cap poartă un chipiu gri – cu toţii poartă. Ăsta arată caraghios, dar ştiu că nu e nimic distractiv la japonezi. Partea dubioasă este că-mi zâmbeşte. Prietenos.

Vreau să-l împuşc. Să înfig un glonţ în el. Să sar pe el. Să îi strivesc faţa în pământ. Dar el zâmbeşte în continuare şi încep să mă gândesc: Ah, da, poate că nu e atât de rău. Până când îi zăresc tăişul săbiei fulgerând. Lumina se răsfrânge în ea cu un licăr. Ştiu că suntem în primejdie. Dar dintr-odată Queenie se ridică în pat, se întoarce spre uşă, îl priveşte pe japonez direct în ochi şi spune: „Bună." Pur şi simplu. Ca şi cum ar vorbi cu un vecin. Bună. Ca şi cum l-ar cunoaşte de o viaţă. „Bună. Intră." Şi atunci m-am trezit.

Patruzeci şi nouă

Gilbert

— Winston, spun eu, tu eşti?

— Oh, da, da – Winston. Lasă-mă să intru, omule. Chiar şi prin lemnul uşii am simţit că omul e supărat.

Mda, venisem acasă obosit de la muncă, visând să mă odihnesc. Dar orice băiat jamaican (chiar şi cei de pe insulele mici) ajunseseră să aibă înţelepciunea de a fi toţi pentru unul şi unul pentru toţi în această Patrie-Mamă. Hortense era îngrămădită pe podea deasupra unei cratiţe aflate pe nenorocitul de ochi cu gaz. Spatele ei tânăr nu ar fi trebuit niciodată să fie îndoit ca al unei babe – ar fi trebuit să stea înalt şi drept la o maşină de gătit bună. Dar, zău, era ca şi cum ai privi o persoană dreptace folosindu-se de mâna stângă, când gătea ea făcea ca fiecare mişcare să fie o tortură să o vezi.

Cel care stă lângă uşă pare să fie Winston. Dar, ca să mă asigur, întreb:

— Tu eşti Winston?

— Da, omule, zice el zâmbind.

Aşa că îl invit înăuntru. E nevoie doar de o clipă şi suspiciunea mi-e trezită. Îi fac cunoştinţă cu Hortense şi el zice doar „Da, omule", înainte de a continua cu salva de cuvinte care aproape că mă doboară.

— Omu' o să m-arunce afară, Gilbert. Paiaţa asta ticăloasă şi nebună zice că tre' să plec. Şi asta până dimineaţă, că altfel cheamă poliţia. Poliţia, am zis eu – de ce să pună legea pe urmele mele? Eu o respect cât trebuie. Îmi zice colorat şi negrotei, aşa că îi spun că trebuie să-mi arate puţin respect. El zice că el vrea respect. Casa lui, strigă la mine până când urechea îmi arde.

— Oh! îi spun. Calmează-te, omule. Despre cine vorbeşti?

— Despre soţul proprietăresei, care nu şi-a găsit drumul spre casă.

Se trânteşte pe scaun, alungând privirile feroce pe care i le aruncă Hortense pentru că îi supără urechile cu un asemenea limbaj.

— Winston? întreb din nou.

— Da, da, Winston, spune el, iar eu ştiu că este Kenneth.

— Eşti Kenneth, omule.

— Nu, Winston, uite.

Şi îmi arată podul palmei, ca şi cum ar fi avut acolo ceva care să demonstreze acest lucru.

— Ce cauţi în camera lui Winston? Noreen te-a dat din nou afară?

— Nu-mi întuneca povestea, omule. O să mă dea afară.

— Pe Winston o să-l dea afară, i-am spus. Tu ar fi trebuit deja să pleci.

— Vrei să-mi auzi povestea sau nu? Am muncit, Gilbert. Am grijă de depozit şi de magazine.

Mintea mea nu putea crede ceea ce auzeam. Exista vreun englez atât de nebun încât să se uite la ochiul înşelător şi la degetele alunecoase ale lui Kenneth şi apoi să ajungă la concluzia că acest bărbat va fi un vânzător responsabil? În Anglia erau prea multe lucruri care mă surprindeau, dar vestea asta – m-am lăsat greoi pe un scaun, cu gura căscată.

— Stai. Vrei să-mi spui că cineva te-a angajat să ai grijă de depozitele lui?

— Şi, lasă-mă să-ţi spun, omule, io fac treabă bună. Socotesc şi păstrez şi nimeni nu ia nimic. Şefu' e tot un zâmbet. Nimeni nu se pune cu mine. Da' azi e ziua de plată. Mi-am frecat palmele. Am o mulţime de treburi care trebuie să fie urmate de bani. Îi iau într-o punguţă maro. Omule, plicu' ăsta e-atât de uşor, că şi-ar lua zborul dacă n-aş avea mâna pe el. Abia dacă sunt ceva bani în el. Ei sunt cei ce mă fură pe mine, nu invers. Aşa că mă duc la birou ca să le zic. „Unde-s banii mei? Cei mai mulţi din banii mei au dispărut", le zic eu. Gilbert, ai ceva rom, că nervii mei au fost încercaţi azi, omule?

Hortense începe să zdrăngăne toate vasele pe care le găseşte în cameră. Bărbatul ăsta o deranjează. Dar Kenneth doar se uită de unde vine zgomotul şi zice:

— Eşti norocos că ai pe cineva care să-ţi gătească ceva bun aici.

— Da, zic cu jumătate de inimă, şi Hortense îmi aruncă o privire care îmi face pielea să se strângă. Kenneth, haide, na – sunt obosit. Ai ceva să-mi spui, omule?

— Eu sunt Winston.

— Nu, nu eşti.

— Bine. Aici ai dreptate, omule. Da' Noreen m-a dat afară şi un frate e frate. Deci unde eram? Oh, da. Ştii ce mi-au spus când s-au uitat la punga subţirică pe care mi-au dat-o? Impozit. Le zic că sunt hoţi. Ei zic că e impozit. Gilbert, afară e încă lumină şi un bărbat alb mă fură. Ce crezi?

— Kenneth, cred că ai plătit ceva impozit.

— Ce? Nu, omule, mi-au luat banii. Mi-au zis că o să primesc ceva, îmi dau altceva. Mă cred un prost, că-mi pot lua banii cât timp ochii mei sunt încă deschişi. „E un tip din Indiile de Vest, e prost, adus cu barca", zic ei, „n-o să-şi dea seama că e furat."

— Omule, îmi zici că pân-acu' n-ai mai plătit impozit? Kenneth, toată lumea plăteşte impozit.

— Toată lumea? Şi oamenii albi?

— Toată lumea. E impozit. Îl ia guvernul.

— Pentru ce?

— Pentru a conduce ţara.

— Nu, zice el. M-au furat. Ascultă la mine, m-au furat. Hei, ştii ceva? îmi face semn să mă apropii ca să-mi şoptească, dar e nevoit să strige ca să acopere zgomotul făcut de Hortense. Io mai am încă cheile…

— Nu, omule – nu vreau să aud asta! îi zic şi mă ridic să-i arăt uşa.

— Stai, omule, taci. Nu ţi-am spus încă despre nebunu' de la parter. Tre' să mă asculţi – urmezi tu.

M-am aşezat din nou pe scaun ca să-mi sprijin bărbia în palmă.

— Hai, nu arăta atât de plictisit, îţi zic asta pentru un motiv, omule. Trebuie să ştii în ce stare sunt când intru pe uşa casei ăsteia. Tocmai am fost jefuit! Intru pe uşă şi mă ciocnesc de omu' ăsta. E bărbatu' lui Queenie, sau aşa zice el. Sunt supărat. Poate c-am zis că-mi pare rău c-am dat puţin peste el. Poate nu. Poate i-am zis omului să aibă grijă pe unde merge. Nu mai ştiu pentru că sunt prea supărat ca să-mi amintesc fiecare lucru mărunt pe care-l fac. Pe urmă mă trezesc că omu' îmi bate în uşă să o dea jos. „Tre' să pleci", zice el. „De ce?" zic eu. „Arde casa?" îmi zice să nu fac pe glumeţu' cu el. Îi zic să plece ca să mă culc. El stă în uşă şi zice că are nevoie de cameră. Sunt politicos, Gilbert, jur pe

morman tu' mămicii mele. Îl întreb pentru ce are nevoie atât de repede de cameră, încât tre' să mă arunce afară. Gura lui se deschide, da' nu se aude nimic. Îi zic noapte bună. Şi, omule, el începe să se-nroşească. N-am văzut niciodată o faţă de om făcându-se de culoarea asta. Ai văz't vreodat' aşa ceva, Gilbert, un alb care se face roşu? E o privelişte ciudată. „Acu" ', îl întreb, „vinzi casa în minutu' ăsta?" „Mâine", strigă el, vrea să plec până mâine. Era aşa de pornit, că i-am zis să se calmeze pentru binele lui. Da' el zice că n-o să se calmeze. I-am făcut o favoare când i-am închis uşa-n nas. Înc-un minut şi plesnea. Da' începe să bată din nou. Urlând că nu înghite prostii. Aşa că deschid uşa şi-i zic că tre' să se ducă în altă parte să şi-o tragă. Deşi, Gilbert, pentru că-i o doamnă de faţă, nu folosesc cuvântu' pe care i l-am zis. Bărbatu' ăsta slăbănog începe să se înfoaie. Are strânşi doi pumni. Îl omoram cu o singură lovitură dacă-l atingeam, îi fac o favoare – îl împing deoparte. Da', omule, e-atât de slăbănog că buf, cade. Jur că doar ce-l ating şi cade. Da' nu-s un om dur – mă asigur că e bine. Mă aplec peste el. Colorat, negrotei, cioară – toate vorbele astea le foloseşte când îmi zice că mă vrea afară. Limbaju' urât o scoate pe Jean la uşă. Şi, pentru o clipă, se uită în schimb spre ea. E-o adevărată privelişte. Ochii daţi cu negru, curgând ca nişte degete pe-obrajii ei, părul ridicat în sus ca muma pădurii şi stând în lenjerie, pe jumate goală. Începe să râdă de omu' ăsta plăpând răsfirat pe podea. El se ridică, da' de data asta-n tăcere. Acu' s-a terminat totul, îmi zic. Mă duc 'napoi în cameră şi-nchid uşa.

Kenneth, terminându-şi povestea, aşteaptă ceva răspunsuri. Oh, Doamne. Îmi înalţ capul şi mă gândesc că fac o glumă când întreb:

— Asta-i tot?

Inima-mi coboară-n bocanci când el zice:

— Păi, s-ar putea să-i fi spus că nevesti-sii îi place compania bărbaţilor negri. Poate. Nu-mi aduc aminte. Am zis

multe când s-a-ncins treaba.

Ştiu ce înseamnă necazul. Când intră pe uşă, îşi pune mâna în jurul unei părţi delicate şi strânge. Doamne, a trebuit să-mi desfac picioarele ca să scap de tensiunea asta.

— De ce-ai făcut asta, Kenneth?

— Ce-am făcut?

Era ceva ce am recunoscut pe faţa lui Bernard Bligh. Am zărit acel ceva în acea prima întâlnire, pentru numai o secundă sau două. Dar l-am recunoscut ca duşman. Haide, l-am văzut reflectat în orice oglindă de pe draga mea insulă Jamaica. Uitându-se înapoi la mine de pe propria-mi faţă. Aşezat în albul ochilor, în răsucirea gurii, în ridicarea bărbiei. Un suflet rătăcit. Văzuse prea multe pentru a se întoarce. Prea multe lucruri se schimbaseră pentru a şti în ce direcţie este drumul înainte. Ştiam că, odată cu întoarcerea acasă a acestui om chinuit, zilele noastre de trai liniştit în această casă luaseră sfârşit.

— Ce vrei să fac eu? îl întreb pe Kenneth.

— Păi, m-am gândit destul la situaţie, Gilbert. Şi am ajuns la concluzia asta. Adunăm mai mulţi băieţi şi îi tragem o chelfăneală bună. Îi arătăm că nu tre' să se pună cu băieţii jamaicani.

— Kenneth, nu trag chelfăneli oamenilor fără niciun motiv.

— Ce spui tu, omule? Mi-a zis cioară şi negrotei. Are nevoie de o lecţie de bune maniere. Şi tu urmezi, băiete. Ascultă la mine. Şi tu ai o nevastă drăguţă care-ţi găteşte ceva bun. Tu ai obligaţii.

— Fără chestii dure. Lasă-mă să vorbesc cu Queenie, îi zic.

— Mda, deci nu ţi-e teamă de un alb slăbănog?

— Rezolv totul cu Queenie. Haide, du-te, omule. Mi-e gata mâncarea.

Kenneth rânjeşte cu toţi dinţii spre Hortense.

— Ce găteşti acolo, domniţă? zice el. Miroase bine.

Ea se strâmbă ca o lămâie acră spre el. Dar el continuă fără să ia în seamă:

— Eşti un om norocos. Ce primeşti, orez şi mazăre, nişte capră cu curry? Io nu ştiu dacă e mâncare pentru mine în seara asta.

— Unde-i Winston? întreb. El ştie că l-ai făcut să fie dat afară din cameră?

— O să rezolv io. Cu câţiva băieţi…

— Nu, Kenneth! Fără probleme. Ţi-am mai zis, vorbesc eu cu Queenie. Tu nici măcar nu locuieşti aici, omule. Ai uitat că te-a dat Queenie afară acu' câteva luni?

Respiră zgomotos, mirosind aroma pe care toţi băieţii din Indiile de Vest ajunseseră să o adore în ţara asta – mâncarea gratis.

— Miroase aşa de bine. Aveţi puţin şi pentru mine?

Hortense i-a aruncat o privire care ar fi făcut un om sensibil să dispară evaporându-se. Cu toate acestea, Kenneth a luat-o ca pe un semn bun. S-a ridicat de pe scaun pentru a se apropia de Hortense. Dar a avut nevoie numai de o clipă ca să se uite peste umărul ei la mâncarea de pe foc, înainte să zică repede:

— Acu', dacă mă gândesc mai bine, mi-aduc aminte că am aranjat să mă văd cu câţiva băieţi.

A ieşit atât de repede pe uşa pe care a trântit-o, încât ai fi crezut că îl urmăreşte Hortense ca să guste puţin din lingura ei.

N-a trecut mult până am aflat de ce. Hortense mi-a pus în farfurie o grămadă de nenorociri. Nu recunoşteam absolut nimic. Am fost cât pe ce să o iau după Kenneth, strigându-l să mă aştepte. Dar Hortense mă urmărea, gata să mă acuze de ingratitudine. Aşa că am cercetat mâncarea şi i-am spus:

— Minunat.

— Este necivilizat bărbatul ăla. Cum de l-ai lăsat în cameră? a spus ea.

Cred că era orez, dar nu cred că era fiert. Îmi scârţâia între dinţi în timp ce-i spuneam:

— Mi-a zis că e Winston.

— Mă-ndoiesc că Winston ăsta e mai bun, zice ea.

— Nu l-ai cunoscut pe Winston.

— Dacă fratele e oarecum la fel, nici nu vreau.

— Kenneth nu-i aşa de rău.

— Cum poţi să zici asta? Omul este dur şi necioplit. Ai auzit cum vorbea?

— Era supărat.

— E soiul de om care mă face să-mi fie ruşine că vin de pe aceeaşi insulă.

— Haide, nu-i atât de rău. Doar că-ncearcă să se descurce în Anglia.

— Hm, face ea.

În mâncare era ceva care trebuia mestecat atât de mult, încât am crezut că e cauciuc. Molfăiam amândoi în linişte, ca două vaci pe o câmpie. Ei, era o tăcere plăcută, aşa că nu ştiu de ce am spus:

— Da' n-ai de ce să te-ngrijorezi.

— Pentru ce? zice ea.

— Pentru ce tocmai ne-a zis Kenneth.

— Omul e un bufon.

— Poate. Dar să nu-ţi faci griji că o să fim daţi afară de-aci.

Furculiţa ei s-a oprit la jumătatea distanţei spre gură. Zâmbetul slab care se forma treptat pe buzele ei s-a transformat într-o strâmbătură urâtă.

— Nu i-am dat atenţie, îmi zice ea.

— Bine, zic eu, dar ea nu terminase.

— Uiţi, începe ea, că în curând o să am o slujbă la o şcoală bună, ca profesoară. Nu-ţi face griji pentru mine. Omul de la parter mi-ar face un mare serviciu dacă m-ar da afară dintr-o dărăpănătură ca asta. O cameră ca asta nu este potrivită pentru o profesoară ca mine.

Furculiţa ajunge în sfârşit la gura ei. Iar eu mă holbez îndelung la această creatură insuportabilă, în timp ce ea se uită în tavan, mestecând cu eleganţă mâncarea lipsită de gust.

Cincizeci

Hortense

Gilbert Joseph s-a uitat la mine cu ochii mari şi a exclamat:

— Stai puţin, aia de pe tine e rochia de la nuntă?

Aşa că i-am spus:

— Cel puţin am o ocazie care justifică o asemenea rochie elegantă.

Expresia prostească şi lipsită de grijă a dispărut de pe faţa lui cu o forţă atât de mare, încât a părut să se prăbuşească la pământ. M-a făcut să-mi pară rău pentru cuvintele spuse. Buza lui de jos s-a răsfrânt în afară din cauza cruzimii lor. Ochii lui păreau îndureraţi. Mă gândeam să-mi cer scuze pentru limba mea ascuţită. Dar apoi a început să blesteme – sugându-şi dinţii şi bla-bla-bla pe capul meu ca un ticălos. Aşa că nu l-am băgat în seamă.

Ah, chiar şi soarele strălucea. O lumină slabă, dar era destul pentru a-mi ridica moralul dincolo de îngrijorarea acestui om prost. Cele două scrisori de recomandare pe care le aveam cuprindeau cuvinte care mi-ar fi deschis uşa oricărei şcoli. În ciuda încetinelii cu care învăţau ticăloşii de la Half Way Tree, directorul meu găsise de cuviinţă să îmi numească aptitudinile de profesor drept competente. Uitându-mă în dicţionarul englez la semnificaţia cuvântului, am fost onorată să văd că mă consideră expertă. Miss Morgan, formidabila directoare de la colegiul meu, mă declarase extrem de capabilă. Şi chiar mă simţeam un expert extrem de capabil. Astăzi era ziua în care urma să mă prezint

pentru un post de profesor la centrul autorităţii educaţiei şi niciun om nebun, cu faţa suferindă, nu o să-mi distrugă buna dispoziţie.

Explicaţiile lui Gilbert despre cum pot ajunge în acest loc numit Islington au durat mai bine de o oră. Omul a insistat să îmi iau notiţe, apoi a început să-mi spună instrucţiunile lui într-o bolboroseală pe nerăsuflate: întorci-la-stânga-întorci-la-dreapta-nu-aşteaptă-mergi-direct-înainte.

Singurul moment de pauză a fost când a întrebat:

— Ai scris totul?

Nu sunt o maşină de scris. Era de mirare că, atunci când a terminat în sfârşit, singurul cuvânt notat pe hârtie era cuvântul „autobuz”?

— Asta e tot ce-ai scris? a spus el.

— Vorbeşti prea repede, i-am spus.

Cu o suflare lungă şi agitată, mi-a spus direct în faţă:

— Haide. Merg cu tine.

Oricine l-ar fi auzit pe Gilbert Joseph vorbind ar fi ştiut fără ezitare că nu este englez. Nu contează că e îmbrăcat în cel mai bun costum al lui, că are părul uns, unghiile curate, vorbea (şi mergea) în stilul grosolan al jamaicanilor. Pe câtă vreme eu, de când am ajuns în această ţară, hotărâsem să vorbesc în stilul englezesc. Nu era de niciun folos să imit modul de a vorbi al celor din jurul meu, pentru că prea mulţi dintre oamenii pe care i-am întâlnit vorbeau aşa cum ar face-o un londonez de cartier. Toată dicţia frumoasă s-a pierdut într-o deformare nedesluşită a clasei de jos. Nu. Pentru a vorbi corect englezeşte, asemenea claselor înalte, eram hotărâtă să ascult limba cea mai pură. În fiecare zi, radioul meu era reglat pe frecvenţa celei mai exemplare engleze din întreaga lume cunoscută. BBC. The Light Programme – *Woman’s Hour, Mrs. Dale’s Diary, Music While You Work* şi, desigur, ştirile. Ascultam. Repetam. Şi ascultam încă o dată. Pentru a demonstra că practica duce la perfecţiune, de două

ori vânzătorul dintr-un magazin îmi adusese obiectul cerut fără să repet solicitarea. Cu mulţumiri aduse acestei limbi englezeşti impecabile de la radioul meu, eram uşor înţeleasă.

Dar Gilbert încă îşi mai sugea dinţii. La fiecare două vorbe spunea „hei" şi nu puteam, indiferent cât de mult încercam, să îl fac să nu mai exclame „haide, omule" la fiecare propoziţie. Mă temeam că oamenii rafinaţi şi cultivaţi de la autoritatea educaţională s-ar putea uita înspăimântaţi la mine dacă Gilbert Joseph ar fi prin apropiere. Dar trebuie să mărturisesc:

— Hortense, „autobuz" nu reprezintă nişte instrucţiuni suficiente pentru a ajunge acolo în siguranţă.

Aşa că am fost de acord.

— Bine, i-am spus. Mă poţi însoţi.

Era o clădire frumoasă. Din cărămidă şi învechită de toată demnitatea culturii. Clădirea se impunea falnică pe strada dărăpănată, cu o ţinută la fel de imperială ca Miss Morgan în faţa noastră, a fetelor. Inima îmi bătea puternic, asemenea unor aripi care fluturau. Gilbert, mergând înaintea mea, a pus mâna pe clanţa strălucitoare de alamă a uşii.

— Acum poţi să mă laşi, i-am spus.

— Ce, nu vrei să intru?

Bărbatul s-a uitat la mine cu aceeaşi privire chinuită.

— Nu, mulţumesc, o să fiu bine.

— Atunci te aştept aici.

— Nu e nevoie să mai întuneci şi tu locul pe-aici. Acum pot să-mi găsesc singură drumul.

— Ce mai e de găsit? Te-am adus eu aici.

Îmi punea răbdarea la încercare. Aşa că i-am spus politicos că este posibil ca autoritatea educaţională să vrea să îmi arate şcoala în care voi lucra. S-ar putea să dureze ceva timp şi nu vreau să îi încurc şi mai mult ziua. Bărbatul s-a uitat o vreme la mine. Apoi, încet, a spus:

— Hortense, Anglia nu funcţionează aşa.

Atunci l-am informat că o profesoară ca mine nu era cineva care să fie tratat ca o persoană cu o slujbă de calitate inferioară. El a clătinat doar din cap către mine şi a spus:

— Nu vrei să m-asculţi, nu? Te aştept.

Nu aveai cum să-l convingi pe omul ăsta să părăsească treptele. Îi vedeam prin geamul uşii silueta, trăgând din ţigară, în timp ce mă apropiam de un bărbat aşezat la un birou. Nu făcea niciun gest de a se ascunde. Prinzându-mi privirea în timp ce aşteptam ca domnul să termine ceea ce citea, Gilbert şi-a ridicat degetul mare, rânjind ca un bufon. Acest om nenorocit îmi umilea atitudinea.

M-am însufleţit când domnul de la birou a înţeles solicitarea mea după ce am întrebat prima oară. Imediat, mi-a răspuns. Din păcate, a început să îmi dea indicaţii cum să ajung la biroul pe care îl căutam în acelaşi fel ca Gilbert. Stânga-dreapta-stânga-dreapta-în-sus-în-jos-şi-după-colţ.
Nicio pauză din respect. După ce a terminat, s-a întors la ziarul pe care îl frunzărea. Nu-mi rămânea altceva de făcut decât să spun:

— Mă scuzaţi, aţi putea cumva să repetaţi?

Domnul a ţâţâit, apoi şi-a dat ochii peste cap înainte de a striga tare, ca un om de pe stradă:

— Seymour.

A apărut o măgăoaie de băiat. Am fost nevoită să îmi întorc repede privirea, pentru că faţa acestui tânăr era atât de acoperită cu coşuri şi pustule, încât părea că se luptase cu o pisică.

— Du-o la Informaţii, i-a comandat domnul de la birou.

— Mulţumesc pentru ajutor, am spus, dar el deja se întorsese la citit şi a trebuit să alerg să îl ajung pe băiatul ăsta cu faţa de carne crudă.

Trei femei aşezate frumos la birouri m-au cercetat când am intrat pe uşă. Ca într-un dans al păpuşilor, toate trei s-au uitat repede una spre alta, apoi şi-au întors privirile spre

mine.

— Bună ziua, am spus.

Două dintre ele şi-au lăsat capetele în jos, întorcându-se la treaba lor, ca şi cum nu aş fi spus nimic, lăsând-o pe femeia mai în vârstă să întrebe:

— Da, vreţi ceva?

Această femeie îmi zâmbea – expresia ei strălucea cu atâta veselie, încât nu am putut face altceva decât să îi întorc salutul. Zâmbetul ei sclipitor era atât de larg, încât am întâmpinat probleme în a-mi întinde propriile buze pentru a răspunde cu aceeaşi încântare. M-a scăldat în acest salut timp de câteva clipe, înainte să-mi recapăt răsuflarea suficient de mult pentru a-i răspunde.

— Sunt profesoară, am spus, intenţionând să vin cu mai multe explicaţii.

Dar am fost uimită să-mi dau seama că mă simt timorată în prezenţa acestei femei prietenoase. Vocea mea a şovăit, devenind un uşor scâncet. Am făcut o pauză de o clipă, tuşind în palmă. Mi-am revenit şi am început din nou.

— Sunt profesoară şi am înţeles că acesta este locul unde trebuie să mă prezint pentru un post în această profesie.

Deşi femeia zâmbea cald, am observat o mică nedumerire. Prea bine-crescută ca să spună „Ce?", mi-a aruncat o privire întrebătoare, care striga la fel de audibil cuvântul. Am repetat, clar, dar înainte să termin propoziţia, femeia m-a întrebat dulce:

— Aţi spus că sunteţi profesoară?

— Sunt, am spus.

Propriul meu zâmbet îmi provoca o oarecare durere în spatele urechilor, dar tot mă chinuiam să-i răspund cum trebuie la generozitatea ei. I-am dat cele două scrisori de recomandare pe care le scosesem din geantă, anticipând că mi se vor cere. Ea şi-a întins politicos mâna subţire, le-a luat, apoi mi-a făcut semn să mă aşez. Cu toate acestea, în loc să

studieze scrisorile, a rămas cu ele în mână, fără să se uite la conţinutul lor.

— Ce sunt acestea? a întrebat, şi în cuvintele ei se simţea un uşor râs.

— Acestea sunt scrisorile mele de recomandare. Una veţi vedea că este scrisă de directorul…

Întrerupându-mă, buzele ei s-au relaxat doar o clipă înainte de a zâmbi din nou.

— De unde sunteţi? a întrebat.

Scrisorile erau tot în aer, aşa cum i le dădusem.

— Sunt din Jamaica, i-am spus.

A rămas tăcută, în vreme ce ne zâmbeam una alteia politicos. M-am gândit să îi atrag din nou atenţia asupra scrisorilor.

— Una dintre scrisorile pe care vi le-am dat este de la ultimul meu loc de muncă. Este scrisă chiar de director. Veţi vedea că…

Dar, încă o dată, m-a întrerupt:

— Unde?

Mă întrebam dacă ar fi nepoliticos să îi spun acestei femei şirete să citească scrisoarea din mâna ei pentru ca toate întrebările ei să primească răspunsuri. Am tras concluzia că ar fi.

— La Half Way Tree Parish School, i-am spus.

— Unde e asta?

— În Kingston, Jamaica.

S-a lăsat pe spate în scaun şi, în loc să deschidă scrisorile, a început să se joace cu ele – răsucind hârtia între degete.

— Şi unde aţi studiat ca să fiţi profesoară? m-a întrebat

Zâmbetul ei graţios dezminţea grosolănia tonului. Şi am observat că bucuria îi dispăruse din ochi şi rămăsese numai în arcuirea buzelor.

— Am studiat la colegiul pentru profesoare din Constant Spring, sub îndrumarea lui Miss Morgan.

— Asta este în Jamaica?

— Da.

Uşurarea a făcut-o să-şi lase într-o parte capul şi să respire adânc. M-am liniştit, crezând că acum totul era lămurit între noi. Până când, aplecându-şi tot şarmul în faţă, mi-a spus:

— Păi, mă tem că nu puteţi preda aici.

Şi mi-a dat înapoi scrisorile nedesfăcute.

Eram sigură că era o greşeală, deşi nu îmi era foarte clar ce se întâmplase. Poate că nu mă făcusem suficient de bine înţeleasă.

— Dacă aţi citi scrisorile, am spus, una dintre ele vă va spune despre cei trei ani de pregătire ca profesoară pe care i-am făcut în Jamaica, în timp ce cealaltă vorbeşte despre postul pe care l-am deţinut ca profesoară…

Nu m-a lăsat să termin.

— Scrisorile nu contează, mi-a spus ea. Nu puteţi preda în ţara asta. Nu sunteţi calificată pentru a preda aici, în Anglia.

— Dar… — acesta a fost singurul sunet care s-a auzit de la mine.

— Nu contează că aţi fost profesoară în Jamaica, a continuat ea, nu vi se va permite să predaţi aici. A scuturat spre mine scrisorile. Luaţi astea înapoi. Nu folosesc la nimic. Pentru că nu le-am luat din mâna ei, le-a scuturat cu putere spre mine. Luaţi-le, a spus ea, atât de tare, încât aproape că a strigat.

Zâmbetul ei era împietrit, ca al unui gargui. Mâna îmi tremura în timp ce se întindea după scrisori.

Şi nu puteam murmura decât:

— Dar…

— Domnişoară, mă tem că nu are niciun rost să stai să te cerţi cu mine. Şi a chicotit. Râsul neaşteptat m-a făcut să casc gura de uimire. Nu e după mine. Este decizia autorităţii educaţionale. Nu pot face nimic pentru a schimba acest

lucru. Şi mă tem că nici dumneata. Acum, nu vreau să te grăbesc, dar am foarte multă treabă de făcut. Aşa că mulţumesc pentru vizită.

Fiecare părticică a trupului meu ţipa la femeia aceasta: „Ce îmi tot spui?"

Ea s-a întors la treaba ei. Acum faţa ei, revenită la normal, arăta la fel de severă ca a directorului meu de la colegiu. A ridicat o bucată de hârtie şi a scris ceva în partea de sus. S-a uitat la o altă hârtie, apoi s-a oprit, dându-şi seama că sunt încă acolo.

— Cât durează studiile în Anglia? am întrebat.

— La revedere, a spus ea, arătând cu degetul spre uşă.

— Trebuie să mă întorc la colegiu?

— Sincer, domnişoară, tocmai ţi-am explicat totul. Vorbeşti englezeşte? Nu m-ai înţeles? E destul de simplu. Nu are niciun sens să mă mai întrebi altceva. Acum, te rog, am mult de lucru. Mulţumesc.

Şi mi-a zâmbit – din nou! Ce prefăcătorie. Nu mai puteam îndura. Îmi simţeam picioarele moi. M-am aşezat puţin pentru a-mi reveni. În sfârşit, prinzând putere pentru a mă ridica, i-am spus acestei femei:

— Voi reveni când voi fi calificată să predau în această ţară.

— Da, a spus ea, aşa să faci. La revedere.

În timp ce mă ridicam, şi-a dat ochii peste cap către celelalte femei din cameră. Dar nu le-am dat atenţie. Mi-am aşezat pălăria bine pe cap şi mi-am potrivit mănuşile.

— Mulţumesc şi o zi bună, le-am spus în timp ce deschideam uşa să plec.

Fiecare femeie mi-a întors acel simulacru de salut, ca şi cum ar fi fost adevărat. Am deschis uşa şi am ieşit. Dintr-odată, totul s-a întunecat. Mă uitam la o scară, un mop şi o mătură. Am întins mâna şi am dat peste rafturi pline cu teancuri de hârtii. Pentru o clipă, m-am întrebat cum o să-mi

găsesc drumul înapoi prin toată harababura asta. Doar când piciorul meu s-a lovit de o găleată mi-am dat seama că intrasem într-un dulap. Păşisem înăuntru cu toată încrederea pe care o putusem aduna, în timp ce femeile se uitau la mine.

Toate trei chicoteau când am ieşit din întunericul dulapului. Una ascunsă în spatele mâinii, cealaltă cu o foaie de hârtie ridicată ca să nu o văd. Femeia în vârstă zâmbea, desigur, dar avea mila înscrisă pe faţă.

— Este uşa aceea, a spus ea, arătând cu degetul ei ascuţit către cealaltă uşă de lemn.

I-am mulţumit, le-am urat încă o dată o zi bună, şi am păşit spre ieşirea corectă, netulburată de sunetul râsului lor tot mai sonor.

Cincizeci şi unu

Gilbert

Hortense a ieşit din clădire zăpăcită. Strângându-şi geanta, cu capul ridicat în sus. A făcut patru paşi hotărâţi înainte de a se opri pentru a se uita în jurul ei. Neputincioasă, stă acolo, cu degetele tremurătoare la gură. Face doi paşi, schimbând direcţia. Apoi se opreşte din nou. Se uită în susul străzii, apoi în jos, în cealaltă direcţie. Din mână îi cade pe jos o hârtie. Se opreşte să o ridice. Apoi se cioc neşte de un om solid care îi strigă:

— Hei, ai grijă pe unde mergi.

Şi hârtia îi alunecă din nou. Aleargă după ea. Luptându-se cu închizătoarea genţii, o vâră înăuntru înainte de a începe din nou să meargă. Patru paşi încoace, apoi doi în cealaltă parte.

Am strigat-o, m-a văzut. Dintr-odată, femeia asta ştie în ce direcţie merge. Oriunde, numai să fie departe de mine.

Împiedicându-mă pe drum, încerc să merg la pas alături de ea.

— Cum a fost? am întrebat.

Ea m-a ocolit ca să meargă mai departe.

— Ţi-au spus că ai o slujbă?

Ea se face că nu aude. Şi, omule, merge mai repede decât merge orice alt jamaican, cu excepţia momentelor în care aleargă. Trebuie să o strig, pentru că mi s-a tăiat răsuflarea.

— Hortense, ce ţi-au spus?

Femeia asta încă nu avea niciun cuvânt pentru mine. Mda. Mă ţin pe urmele ei ca un câine olog.

— Aşteaptă, hei, am strigat.

Ea grăbeşte pasul. Deci, aşa cum m-a învăţat mătuşica Corinne când fugi după un pui de găină în jurul curţii, fac o săritură ca să pun mâna pe femeia asta. Două mâini folosesc ca s-o opresc şi apoi s-o întorc cu faţa spre mine.

— Aşteaptă, am spus.

Ţeapănă ca o bară de fier, gâtul i s-a răsucit strâmb ca să-mi evite privirea.

— Deci, ce-au spus? am întrebat.

Dintr-odată se uită la mine, cu nasul în vânt, şi, omule, sunt gata să mă fac mic. Aah, cunoşteam privirea asta.

— De ce îmi pui toate întrebările astea? Care este treaba ta?

Puţinul suflu pe care îl mai aveam în mine a ieşit afară. Hei, era o întrebare bună. De ce o mai întrebam ceva pe scorpia asta afurisită? Eram gata să plec. O mulţime de băieţi deja ar fi alergat după următoarea pereche de picioare drăguţe care trecea pe lângă ochii lor, fără să-şi mai piardă timpul ascultând o limbă ascuţită. Şi atunci de ce mă mai chinui să spun: „Eşti soţia mea”, numai pentru ca ea să se uite la mine ca şi cum asta ar fi fost un regret dureros?

— Lasă-mă în pace. Pot să am grijă şi singură de mine. Am făcut-o ani întregi, înainte să apari tu…

Deci ce a fost? O respiraţie grăbită? O ridicare de umăr mult prea sfidătoare? O bosumflare delicată a buzei? Cine ar putea spune? Dar ceva m-a implorat să rămân.

— Hortense, nu mă mai boscorodi. Spune-mi ce s-a-ntâmplat.

Şi-a strâns cu putere buzele. Hei, nu aveam ce face decât să o scutur. Nu tare, pentru că nu sunt o brută. Ci doar să îi scutur puţin oasele. Lacrima care mi-a stropit buza, caldă şi sărată, a fost cea care m-a făcut să mă opresc. Plângea. Neîntrerupt, ca un burlan de ploaie, apa cristalină i se scurgea din ochi. A început din nou să se scălâmbăie ca să-şi ascundă faţa de mine. O femeie care trecea pe acolo a început să se holbeze la noi. Dar nu era vorba de îngrijorare pentru fericirea lui Hortense, ci se pregătea să ne ocolească într-un cerc larg.

— Ce s-a întâmplat? am întrebat-o.

— Nimic, a spus ea.

Aşa că i-am spus:

— Nimic înseamnă un zâmbet, Hortense. Nu se plânge pentru nimic.

Dar femeia a strigat iar la mine „Nimic!".

Omule, las-o să se ardă. Hei, probabil că era prima oară când obrazul femeii simţea o lacrimă. Era insuportabilă! M-am îndepărtat. Doi paşi. Apoi un al treilea, ezitant, înainte să mă uit înapoi spre ea. Se smiorcăia şi încerca din toată puterea să nu-şi şteargă nasul pe mănuşile cele bune, de culoare albă.

M-am gândit să zâmbesc, când am auzit: Hortense clătinându-se rănită după o palmă puternică dată de mâna Patriei-Mame. Omule, eram gata să-i spun: „Mândria vine înaintea căderii." Să ţopăi în jurul ei, frecându-mi mâinile, în timp ce-i spun: „Acum vezi şi tu… ţi-am spus eu… acum să m-asculţi."

Dar respiraţia ei se transformase în gâfâieli disperate, şi

bolborosea repetat:

— Spun că nu pot să predau.

Hei, niciun plâns jalnic de copil trezit brusc dintr-un vis nu ar fi putut topi mai repede o inimă de piatră.

Am condus-o să se aşeze într-un rond micuţ, şi ea m-a urmat ascultătoare. La fel a făcut şi un băiat zdrenţuit care ne urmărise cu privirea tot timpul. Şoptindu-mi încet la ureche, Hortense m-a informat că i se cerea să facă din nou studiile pentru a le putea preda copiilor englezi. Şi eu mi-am amintit de ultima oară când îl văzusem pe Charlie Denton. Vechiul meu amic din RAF îmi zâmbea pentru că era fericit, spunea el, oh, era foarte încântat că ajunsese profesor de istorie. Acum, să vă spun, omul ăsta s-a contrazis o dată prosteşte cu mine susţinând că Wellington câştigase lupta de la Trafalgar Square. Şi, cu toate acestea, iată-l, după un an de studii, şi ei spun că poate sta în faţa unei clase de băieţi neastâmpăraţi să-i înveţe prostiile lui. Hortense ar fi trebuit să urle cu o durere justificată, nu să-mi şoptească în ureche. Iar fraierul ăla de băiat continua să se uite la noi.

— Uş, i-am spus eu.

El a scos limba şi a dat din urechea lui mare spre mine, apoi a plecat în fugă. Dar alţi ochi i-au luat în curând locul. Un bătrân a fost atât de sedus de Hortense, încât, holbându-se la noi, şi-a băgat bastonul într-un canal şi a fost cât pe ce să cadă. O femeie cu părul creţ se uita la noi cruciş din cauza efortului de a se zgâi ca proasta. Un bărbat gras arăta cu degetul, în timp ce un altul cu un câine ţâţâia şi scutura din cap. Hei, trebuie să vă spun, voiam să îi tentez pe aceşti gură-cască să se apropie. Să le fac semn să se apropie şi să se uite mai bine. Pentru că pe urmă m-aş putea înfige cu mâna în jurul gâtului alb şi sfrijit al unuia dintre ei şi să strâng. Nimeni n-o să ne vadă plângând în această ţară.

— Ce vedeţi cu toţii? am strigat la ei. Plecaţi, uş. Pălăria lui Hortense îi alunecase de pe cap, puţin, dar suficient pentru a

arăta că jamaicana asta mândră are o înfăţişare comică. I-am îndreptat-o. Ea şi-a revenit, ştergându-şi ochii cu vârful unui deget alb al mănuşii. Mi-am scos batista, ca să-şi poată şterge faţa. Însă acest obiect nu era aşa de curat cum ar fi trebuit. De mai multe zile avusesem de gând să o spăl, dar… Hortense a ridicat-o sus, între două degete, ca să mi-o dea înapoi. Când şi-a scos din geantă propria ei batistă, am văzut că bucata drăguţă de pânză albă avea brodat pe ea „duminică”.

— Ai ziua greşită, i-am spus.

Apoi, of, Doamne, şi-a suflat nasul în biata batistă cu forţa unui uragan, înainte să-mi spună uşor:

— Am intrat într-un dulap.

— De ce ai făcut asta? am întrebat.

— Credeam că e uşa pe unde trebuie să ies.

— Vai de mine, am spus.

— Dar era un dulap şi femeile au râs toate de mine. Am văzut scena cu ochii minţii, dar în loc să râd cu gura până la urechi de umilinţa acestei femei mândre, inima mea s-a frânt în două.

— Spune-mi, i-am zis, cum era dulapul ăsta?

Expresia ei spunea că prin minte îi trece „Ce tot spune nebunul ăsta?”, dar a răspuns:

— Acolo era o găleată şi probabil un mop.

— Ah, păi, atunci era un dulap de mături. Eu am intrat în multe dulapuri pentru mături.

Înroşiţi şi plini de lacrimi, ochii ei s-au uitat la mine. Şi cred că a fost prima oară când m-au privit fără dispreţ. Am respirat de două ori înainte să pot continua:

— E adevărat! Am intrat în dulapul pentru mături, dulapul cu papetărie…

— În ăsta era şi hârtie.

— Interesant dulap, i-am zis. Zici că are găleată, mop şi hârtie.

Şi atunci s-a întâmplat.

Ea a zâmbit.

Eram sigur că Hortense are dinţi ascuţiţi la vârf, ca nişte unghii. Dar nu era aşa. Erau mici, foarte albi, cu un mic spaţiu între primii doi din faţă. Hei, chiar să fie adevărat că n-o mai văzusem niciodată zâmbind? M-am gândit cu grijă la ce ar trebui să spun acum – pentru că mi-era teamă că o vorbă necioplită ar putea alunga imaginea aceea uimitoare.

— Şi cât timp ai spus că ai stat în dulapul ăla? am întrebat-o.

Şi, oh, Doamne, zâmbetul acela a prins glas – a chicotit.

— Destul de mult cât să-mi dau seama că n-am murit, ci doar sunt într-un dulap.

— Atunci ai stat multă vreme.

Ea a râs şi jur că cerul posomorât de deasupra noastră s-a luminat cu o rază strălucitoare de soare.

— Destul timp ca să mă creadă o proastă.

— Ah, atunci n-a fost chiar atât de mult.

Omule, mersesem prea departe. Imediat ce-am lăsat vorbele alea ticăloase să iasă am vrut să le iau înapoi şi să le îndes în gura mea mare. Ca o nălucă, orice urmă de veselie a dispărut.

— Mă tachinezi, Gilbert Joseph? a spus ea.

Eram gata să mă arunc la pământ şi să o las să păşească drept peste mine. Dar norul a trecut. În joacă, m-a lovit în braţ.

— Ce-ai făcut când ai ieşit din dulap? am continuat cu grijă.

— Am ieşit din cameră.

— Le-ai zis ceva femeilor care au râs de tine?

— Ce era de zis?

— Trebuia să le spui că este un dulap interesant.

— Eşti nebun.

— Asta aş fi spus eu.

— Asta pentru că eşti nebun. Nu. Ar fi trebuit să le spun că dulapul lor este o ruşine.

— Da. Bine.

— Pentru că era. Trebuia să fie curăţat. M-am lovit cu piciorul de o găleată.

— Stai. Hei! Vrei să-mi spui că te-ai lovit la picior pentru că oamenii ăştia nu-şi pot ţine dulapul în ordine? Ar fi trebuit să le spui că, de unde vii tu, eşti obişnuită cu dulapuri curate.

— Dar sunt.

— Oh, nu te contrazic cu asta, domnişoară Picior-Îngălat.

Faţa ei era atât de drăguţă când era veselă, încât voiam să o sărut. Dar nu, nu, nu, nu. Nu te lăsa dus de val, omule. Cu o rândunică nu se face primăvară.

— Ştii ceva, am zis, pentru că aveam o idee cum puteam să prelungesc această vreme plăcută, nu vrei să-l vezi pe rege?

În timp ce Hortense se uita din vârful autobuzului la oraşul din jurul ei, eu mă uitam la ea. Era atât de entuziasmată de fiecare privelişte pe lângă care trecea autobuzul, încât chiar şi calmul şi buna ei creştere nu o împiedicau să strige:

— Uite, este Piccadilly Circus. Am văzut asta în cărţi. Statuia se numeşte Eros. Voioasă, capul ei se răsucea în toate părţile, din cauza efortului de a vedea. Şi orice lucru pe care îşi oprea cu bucurie ochii mi-l arăta. Gilbert, vezi? Este Casa Parlamentului, iar ceasul cel mare se numeşte Big Ben.

Deşi văzusem priveliştile astea de mai multe ori până acum, şi eu îmi întorceam capul în toate părţile pentru a simula exaltarea. Era atât de încântată de priveliştea din vârful autobuzului, încât îşi ţinea mâinile ca şi cum ar fi pe volan, spunând:

— De aici poţi pretinde că eşti şoferul autobuzului.

Cu toate acestea, nu mă puteam preface că sunt încântat de aşa ceva. Oh, Doamne, cu norocul meu, probabil că într-o

zi chiar o să ajung şofer de autobuz.

În Trafalgar Square, un porumbel obraznic şi-a lăsat obolul pe mâneca hainei ei.

— Ai o batistă? m-a întrebat ea.

— Scuză-mă, domnişoară, am spus, dar ce s-a întâmplat cu albitura dumitale de duminică?

— Dar a mea e o batistă bună, iar a ta e o cârpă murdară, mi-a spus ea. Aici avea dreptate. Ştergând mizeria, a ţipat când alte două păsări s-au aşezat pe capul ei. Dă-le jos de pe mine – nu-mi plac.

A dat din mâini, alcătuind un cerc de jur împrejurul său, pentru a speria păsările de pe capul ei.

— Deci acum ai nevoie de ajutorul meu?

— Gilbert, te rog.

Le-am gonit de pe ea.

— Ce crezi despre Nelson?

— Are prea multe păsări, a spus ea.

Evlavioasă ca un credincios în faţa altarului, i s-a tăiat răsuflarea de uimire la Buckingham Palace.

— Este magnific, a spus ea.

O fetiţă care ţinea o păpuşă a atins braţul lui Hortense şi apoi a plecat în fugă. Imediat după ea, a apărut un băieţel. Simţindu-i atingerea, Hortense s-a întors.

— Da? l-a întrebat ea pe băieţel.

El s-a uitat spre faţa ei cu aceeaşi expresie pe care o avusese şi ea în faţa palatului regal.

— Eşti neagră, i-a spus el înainte să fugă.

Hortense, dintr-odată conştientă de oamenii din jurul ei, şi-a îndreptat pălăria şi şi-a tras mănuşile.

— Îţi place palatul? am întrebat-o.

Ţeapănă şi reţinută, mi-a răspuns:

— L-am mai văzut în poze.

— Oamenii se holbează întotdeauna la noi, Hortense, i-am spus.

— Şi eu nu le dau atenţie, s-a răstit ea la mine.

— Bine, pentru că ştii ceva? Regele are aceeaşi problemă.

Dar nasul ei se ridicase în aer şi mă temeam că o pierd din nou. I-am întins braţul.

— Vino, i-am spus, hai să ne plimbăm ca regele şi regina pe Mall[44].

Dar ea şi-a supt dinţii şi şi-a întors privirea de la mine.

I-am cumpărat o ceaşcă de ceai şi o prăjitură la o cafenea.

— De ce îţi cheltuieşti banii pe prăjituri? m-a întrebat ea. Or să-ţi strice pofta de mâncare pentru mâncarea pe care o voi găti.

Oh, sper să fie aşa, acesta a fost gândul meu. Sigur că nu am rostit aceste cuvinte, pentru că dispoziţia femeii ăsteia era din nou întunecată precum ceaţa umedă şi rece pe care am văzut-o prin fereastra cafenelei. Cine ştie cât timp am rămas acolo în tăcere, mâncându-ne prăjiturile şi sorbindu-ne ceaiul? Eu nu, pentru că trei băieţi au venit să mă salute dând veseli din cap şi uitându-se spre Hortense cu o privire care spunea: „Bine, omule – ai o doamnă drăguţă de culoare.”

— Îi cunoşti pe aceşti oameni? a întrebat Hortense.

— Sunt de-acasă, i-am spus,

— Şi îi cunoşti pe toţi?

— Ştiu că sunt de-acasă.

— Dar nu îi cunoşti?

— Nu, dar ştiu că sunt de-acasă.

Nu i-am spus că uneori eram atât de bucuros să văd o faţă neagră, încât simţeam nevoia să alerg şi să strâng în braţe acest străin familiar. Ea şi-a scos o mănuşă albă caraghioasă ca să-şi şteargă câteva firimituri de pe buze şi am simţit că se

---

[44] Bulevard londonez care se întinde de la Palatul Bucking- ham în capătul său vestic până în Trafalgar Square în capătul estic (n.red.).

topeşte puţin. Nu-mi place să risc, dar eram un om disperat.

— Şi cum îţi place la Londra? am întrebat-o.

— Am visat să merg la Londra, a spus ea.

Ochii ei nu mă priveau, erau concentraţi pe amestecatul ceaiului din ceaşcă.

— Păi vezi, nu sunt foarte mulţi oameni care să aibă un vis împlinit.

Şi-ascultaţi aici – pe neaşteptate, ea a început să plângă. La dracu' – îmi pierdeam iscusinţa. Lacrimile îi cădeau în ceai. A apărut din nou batista de duminică. O mână tremurătoare a tamponat din nou ochii. M-am gândit să-mi cer scuze, dar m-am temut ca nu cumva din gura mea nepricepută să scape vreo prostie. Am întins peste masă o mână timidă pe care am aşezat-o peste mâna ei. Am aşteptat să mi-o înlăture. Dar n-a făcut-o.

— Ce-o să fac acum? a spus ea moale. Am crezut că o să vin aici şi o să predau.

— Nu-ţi face griji, i-am spus. Pot să am eu grijă de tine.

Aşa cum bănuisem, prostia de care mă temeam a scăpat. Şi-a tras mâna atât de brusc de sub a mea, încât mi-a trântit-o pe masă. Măi, măi, omule, cu femeia asta îmi pierd toată priceperea.

— Sunt soţul tău… am început. Am spus-o ferm, ştiu că aşa am făcut. Uitându-mă la gura ei strânsă, am schimbat-o repede. Bine, hai să vedem. Ce altceva poţi face?

Ea a ridicat din umeri.

— Ştii să coşi?

— Desigur, mi-a spus ea.

— Acest „desigur" e la fel cum ştii să găteşti? Sau este un „desigur" pentru că ştii cu adevărat să coşi?

— Ştiu să cos. Cos de când eram copilă.

— Bine, am spus. Atunci ştiu unde ai putea găsi de lucru.

— Să cos? a strigat cu lacrimile din nou în ochi. Dar sunt profesoară.

— Şi tot profesoară o să fii şi când coşi.

Ea şi-a supt dinţii într-un fel total nepotrivit unei doamne. Aşa că i-am spus:

— Hortense, mămica ta nu ţi-a zis niciodată „Trebuie să faci ce trebuie atunci când diavolul conduce”? Uită-te la mine, conduc camioane de prea multă vreme, dar într-o zi…

Am ezitat.

— Ce? a întrebat ea.

— Într-o zi o să studiez dreptul.

Omule, cuvintele astea păreau atât de prosteşti. Eliberat în aerul rece al serii londoneze, acest vis lipsit de speranţă s-a înălţat atât de sus, mult prea departe pentru a fi atins, încât am auzit îngerii râzând. Era timpul să-mi întorc şi eu privirea. Pentru că eram un bufon care spunea vorbe mari. Dintr-odată, mâna ei, delicată şi tandră, s-a aşezat singură peste a mea. N-am îndrăznit să mă uit să văd dacă atingerea ei era reală. Îndoiala mea ar putea-o topi. A rămas acolo un minut, înainte ca ea să spună:

— Ştiu să gătesc.

— Nu, nu ştii.

— Profesoara mea, Miss Plumtree, spunea că prăjitura mea este mai bună decât tot ce găseşti în ceainăriile din sudul Angliei.

— Profesoara ta a gustat-o?

— Desigur.

— Şi tot mai spune că e mai bună decât ce a mâncat ea în ceainărie?

— Da.

— Ţi-a spus unde e ceainăria asta, pentru că trebuie să avem grijă să nu mergem acolo?

— Mă tachinezi, Gilbert Joseph?

În timp ce spunea asta, un alt tip a venit la masa noastră. Era bătrân şi înfrigurat. Avea două basmale înfăşurate în jurul capului, cu o pălărie maro îndesată peste ele.

— E frig astăzi, ha?

A zâmbit cu cei câţiva dinţi care îi mai rămăseseră.

— Da, omule, i-am spus.

Nu mirosea prea bine, pielea lui neagră devenise cenuşie din cauza jegului. Pentru el a fost o luptă să-şi ridice pălăria în faţa lui Hortense, pentru că era atât de îndesată pe cap. Dar, într-un final, a reuşit.

— Zi rece azi, domnişoară, i-a spus.

Ea s-a uitat la el, de la capul înfăşurat cu basmale, a trecut peste pantalonii largi, pătaţi, până la pantofii murdari. S-a uitat repede în jurul ei şi, cât ai clipi, şi-a întors privirea către om. Şi i-a răspuns:

— Am descoperit că este o ţară foarte rece.

Omul şi-a ridicat din nou pălăria.

— Ah, foarte rece, domnişoară, a murmurat el, în timp ce se îndepărta, foarte rece.

Cincizeci şi doi

Bernard

M-am simţit ca un hoţ. O prostie, ştiu. Un om nu îşi poate jefui propria casă. Dar sunetul cheilor întoarse în broască. Obiectele necunoscute din cameră. Mirosul ciudat. Cumva toate acestea mă făceau să mă simt clandestin. Ştiam că sunt plecaţi. Îi văzusem plecând de dimineaţă. Îmbrăcaţi la patru ace. Nu îşi dădeau seama cât de ciudat arată. Ar fi fost greu, ştiu, dar nu făceau niciun efort să se integreze. Costumul lui era elegant, dar mototolit ca al unui vagabond. Ea era complet aiurea îmbrăcată – mănuşi albe în timpul săptămânii, Totuşi, am bătut de câteva ori – pentru orice eventualitate. Cine ştie câţi mai puteau fi înăuntru? Doar ca măsură de precauţie. Fără teamă. Schimbătoare creaturi. Nu era nevoie să le stârneşti mai mult decât trebuie.

Intrarea era aproape complet blocată de un cufăr. Abia dacă mai rămânea loc să te învârţi. M-am lovit la gleznă încercând să mă strecor între pat şi scaun. Se simţea un miros ciudat de gaz. M-am întrebat dacă ştiau să-l folosească în mod corect. Niciodată nu poţi fi suficient de atent. Am verificat robinetul, dar era bine închis. Mirosul neplăcut se agăţa ca mizeria. Haine zdrenţăroase erau aruncate peste pat. Fotoliul şchiop şi rănit – plin cu găuri. Flori moarte într-un borcan de dulceaţă. Locul era o ruşine.

Mama obişnuia să folosească această cameră. Să coasă, să cârpească, să citească şi lucruri ca acestea. De câte ori n-o mai găseam, pe când eram băieţel, urcam treptele. Dacă uşa era închisă, ştiam că e aici. Băteam uşor, de trei ori. „Cum sunt băieţeii cuminţi?" spunea ea. „Văzuţi, dar nu şi auziţi", îi spuneam eu. Abia atunci îmi spunea să intru. Mă lăsa să stau alături de scaunul ei. Şi îi priveam degetele în lumina slabă, cârpind cu pricepere şosete rupte pe ciupercă. Sau brodând ceva splendid. Dacă se auzeau pe scări alţi paşi, se oprea. Asculta. Buzele ei numărau tăcut treptele. O uşă se închidea şi ea spunea (nu mie, dar cu voce tare) un nume. Era numele chiriaşului care tocmai sosea acasă sau tocmai pleca. Tata rareori venea la etaj. Sau cel puţin nu a urcat niciodată până aici ca să stea cu noi cât mama a fost în viaţă. Ea îi cunoştea paşii, înţelegeţi. Se ridica şi ieşea, curioasă să ştie ce voia el, înainte să ajungă prea departe. Tata se născuse în camera aceasta. La fel tatăl lui şi vreo doi bunici înaintea lui. Cameră de femeie, îi spunea mama. Nu numai din cauza naşterilor. Era şi priveliştea de la fereastră. Putea spiona întreaga stradă fără ca cineva să îşi dea seama, spunea ea. Era vârful lumii ei.

În Brighton (şi în est) îmi era adesea dor de scările de lemn scârţâitoare, de camerele goale, ca nişte caverne, de ramele înţepenite ale ferestrelor acestei case venerabile. Uneori mă gândeam mai mult la ea decât la Queenie,

recunosc. Dar, lucru ciudat, pe mama simţeam că o dezamăgesc, nu pe tata. Casa asta se ruina. Desigur, războiul nu fusese de ajutor. Eşti norocos, ar spune unii, să supravieţuieşti şi să ai nişte cărămizi şi mortar pe care să le numeşti ale tale. Cu toate acestea, eram un simplu administrator. Acum nu mai vedeam nimic de la fereastră. Perdelele soioase şi rupte. Oamenii ăştia de culoare nu au aceleaşi standarde. Am văzut şi în Vest. Nu sunt obişnuiţi cu felul nostru de a fi. Când eşti printre lupi… Dar imigranţii ăştia nu au înţeles. Nu pricep de loc, ca nişte copii, aşa credea domnul Todd. Dar eu nu cred nimic din toate astea. El nu fusese niciodată în est. Nu văzuse niciodată cât de ticăloşi puteau fi tipii ăştia din colonii. Copii? Pe dracu'. Trebuia să-i pui la locul lor. Eu aveam mai multă experienţă, înţelegeţi. Secretul unei vieţi liniştite este ca fiecare să stea la locul lui. Războiul fusese dus astfel încât oamenii să trăiască printre cei ca ei. Era destul de simplu. Toată lumea avea un loc. Anglia pentru englezi, iar Indiile de Vest pentru aceşti oameni coloraţi. Uitaţi-vă la India. Britanicii ştiau ce înseamnă corectitudine. Au lăsat India indienilor. Asta au făcut. (Indiferent ce bramburească a ieşit din asta.) Toată lumea încerca să ajungă acasă după război pentru a fi cu cei de acelaşi sânge. În afară de afurisiţii ăştia de culoare din colonii. Nu am nimic cu ei dacă stau la locul lor. Dar locul lor nu e aici. Domnul Todd credea că n-or să reziste decât unei singure ierni englezeşti. Sper că are dreptate. Pierde-vară ăştia maronii nu sunt altceva decât probleme.

Nu le-am auzit paşii pe trepte. Auzul nu-mi mai e la fel de ascuţit după India. (Gloanţele şi exploziile au avut grijă de asta.) Aş fi rămas oricum ferm pe poziţie. Nu făcusem nimic rău. Erau o privelişte jalnică atunci când au intrat. O pereche de trubaduri rebegiţi, odată ce le-a trecut veselia. O pereche împodobită în culori marine. Hainele lor erau mult prea subţiri pentru clima noastră. Îmbibate şi picurând din cauza

umezelii. Locul acestor oameni este în zonele calde. Ar fi fost un act de bunătate să îi restitui locurilor înapoiate de unde veneau.

Ne-am uitat unii la alţii pentru destul de multă vreme – cântărind ce să facem mai departe. Rămăsesem fără cuvinte de ambele părţi, apoi negroteiul m-a întrebat ce căutam în cameră.

— Mă uitam pe aici, i-am spus.

Nenorocitul naibii mi-a spus că această cameră – la ultimul etaj al casei mele – îi aparţine, de fapt, lui.

— Dă-mi voie să nu fiu de acord, am spus.

A părut uimit. M-a privit ca şi cum eu aş fi fost străinul.

— Aceasta este casa mea, am spus cu grijă, astfel încât idiotul să mă poată urmări.

Dar nu a contat.

După cele spuse de negru, pur şi simplu nu puteam intra în camera *lui.* Se pare că aveam nevoie de permisiunea *lui.* Nu cred.

— Pot să merg unde vreau în casa mea, i-am spus.

Asta l-a enervat.

Chirie, a strigat. A zis că plătea destul pe chirie.

— Nu mă interesează ce plăteşti, i-am spus. Asta e casa mea.

Conversaţia se încheiase în ceea ce mă privea. El, desigur, avea alte idei. A avut tupeul să mă întrebe cum am intrat în cameră.

— Nu e treaba ta, i-am spus.

Dar i-am arătat totuşi cheile. L-am lăsat să înţeleagă fără nicio îndoială cine deţine controlul. Este casa mea şi am o cheie de la fiecare cameră. Dar se pare că acest lucru înseamnă prea puţin pentru tipul ăsta negru. Tot îmi spune să ies afară. Ridică vocea. Fără să fie nevoie, desigur.

Dar am învăţat deja o lecţie dură de la oamenii ăştia – predată de prietenul lui vulgar de la parter: cu ei nu puteai

să vorbeşti raţional. Nu mai voiam chestii dure. Dar am luptat într-un război ca să îmi păzesc casa şi căminul. Nu ca să fiu invadat pe furiş.

— Asta e casa mea şi o să merg în orice cameră vreau, l-am informat.

Atunci a început să vorbească cu îngâmfare despre intimitatea lui. Spunea că plătea chirie, prin urmare merita – da, merita – intimitate.

Al naiba nenorocit mă lăsase fără cuvinte.

— Tu meriţi… tu meriţi!

Ce merita el era să fie aruncat în stradă. El şi toţi ceilalţi porci nerecunoscători. Atunci a venit spre mine. Cu ochii ieşindu-i din orbite ca ai unui sălbatic.

— O să pun poliţia pe urmele tale dacă sunt probleme, a trebuit să îi spun eu ferm.

Mi-a arătat palmele îndreptate în sus. Supus. Spunându-mi că nu vrea nicio supărare. Spunea că vrea numai să afle ce anume doresc. Dar le-am văzut eu toate trucurile în India. M-am îndreptat de spate – eram mai înalt decât el, înţelegeţi. I-am spus:

— Va trebui să pleci.

De patru ori m-a întrebat de ce. Stând atât de aproape, a trebuit să îi respir aerul. N-aveam ce face. L-am informat în final:

— Vând casa.

Şi, lucru caraghios, m-a anunţat că niciodată Queenie nu-i spusese asta. De parcă ar face-o. Queenie, aşa îi spunea el.

— Asta e casa mea, nu a nevestei mele, am spus. Nu e treaba ei să-ţi spună nimic.

Părea că lovisem un punct sensibil. Atunci chiar a început să tune şi să fulgere. El îi plătea chiria lui Queenie. Queenie era care îl lăsase să stea aici. El lui Queenie îi răspundea.

— Ţi-aş mulţumi dacă i-ai spune doamna Bligh, i-am spus ticălosului obraznic.

El nu m-a luat în seamă. Era din nou pornit. Voia să ştie dacă şi Queenie (o spunea ca să mă supere) voia ca să plece. L-am oprit în curând.

— Eu sunt soţul lui Queenie… al doamnei Bligh. Este casa mea şi eu vreau să pleci.

Credeam că e destul de clar, dar prostovanul mi-a pus aceeaşi întrebare.

— Oh, Doamne, omule, am zis, nu-nţelegi engleza? Ai profitat de bunătatea ei. Dar acum, că m-am întors, intenţionăm să trăim din nou respectabil. Pentru asta am luptat în război.

Credeam că se calmează. A tras aer adânc în piept. S-a uitat la picioarele lui. Şi-a muşcat buza groasă. A menţionat, aproape calm, că şi el luptase în război. Nu mă îndoiam de asta. Văzusem trupe coloniale în Blackpool. Aduse pentru servicii funcţionăreşti şi altele asemănătoare. Erau de folos, desigur, dar cu greu puteau fi numiţi luptători. Se pare că acum nu dorea decât o şansă la o viaţă decentă.

— Sunt sigur, i-am spus. Nici nu mai era nevoie să arăt spre camera jalnică, dar am făcut-o. Dar uită-te la locul ăsta – e o ruşine.

Atunci femeia a început să mormăie ceva. Nu înţelegeam niciun cuvânt. Am prins ceva despre încercarea de a face camera să arate drăguţ. Drăguţ? Aproape că am izbucnit în râs. Momentele acelea plăcute aici, la etaj, cu mama. Scaunul din faţa focului care trosnea. Un ceainic, o brioşă pentru fiecare. Asta era drăguţ. Când mă uitam acum la cameră începea să-mi fiarbă sângele în vine.

— Păi, draga mea, i-am spus, te puteai strădui mai mult.

Nu mi-am dat seama ce urmează, s-a întâmplat prea repede. El m-a împins tare în umăr. Strigându-mi, acest nenorocit de negru, să ies afară. N-aveam ce face. L-am împins şi eu. Eram puţin mai înalt, ştiţi. L-am făcut să se clatine. Am încercat să rămân calm.

— Nu, tu trebuie să pleci, l-am informat.

Nenorociţi iuţi la mânie, asta sunt imigranţii ăştia negri. Odată ce au ieşit, e greu să-i pui la loc în sticlă. El a venit din nou spre mine. Mi-a spuse că era o ruină casa asta. Prostii, am spus. Chiar şi Hitler o lăsase doar puţin în paragină. Nu se aseamănă deloc cu cocioabele în care oamenii ăştia obişnuiesc să trăiască. Atunci îndrăzneala lui m-a uluit. A insinuat că e prieten cu soţia mea.

— Cum îndrăzneşti? am spus. Prieten? Unul ca tine?

Nervoşi sunt negrii ăştia. Mai răi decât culii. A început să sară în sus şi în jos într-un fel de dans războinic, spunând ceva despre cheaguri de sânge. Avea de gând să-mi spargă capul, spunea el. Ar trebui să-mi ţin gura, altfel mă va strivi. Ar trebui să am grijă ce spun acum. Şocant comportament. Recunosc, am fost bucuros să o văd pe Queenie intrând grăbită pe uşă.

— Ce se întâmplă? a strigat ea. Gâfâia ca un buldog. Ce-i cu gălăgia asta?

— Tocmai le spuneam acestor… acestor oameni că trebuie să plece.

Nu a lăsat-o nici măcar să-şi recapete răsuflarea înainte să se repeadă la ea. Cerând să ştie ce se întâmplă. Rugându-se de o femeie. Fără ruşine.

— O să te rog să-mi adresezi mie întrebările, i-am spus.

— Taci, a strigat Queenie.

La mine! Mi-a tăiat macaroana, recunosc.

— Lasă-mă să vorbesc eu cu ei, a spus ea.

N-ar trebui să auzi aşa ceva de la soţia ta.

— Acum, ce se întâmplă aici sus? a întrebat ea.

Mai ales în faţa coloraţilor.

— Oamenii ăştia trebuie să plece. N-o să mai ţin ciori în casă.

El şi-a întins un deget spre mine. Mi-a spus că deja mă avertizase să am grijă cum vorbesc.

— O să spun ce vreau… i-am răspuns.

Dar Queenie a început să ţipe. Vrea să tac, a spus ea. Să îmi pun lacăt la gură. Să închid pliscul. Să mă calmez. Doamne sfinte, unde era loialitatea ei? Să ia partea negrului împotriva soţului ei. El a văzut, bineînţeles. Mi-a spus în zeflemea să o ascult pe soţia mea.

— Gilbert, poţi să taci şi tu, i-a spus ea.

Era şi timpul.

— Da. Ieşi afară, am spus eu.

A început din nou. Ca şi cum n-aş fi explicat situaţia destul de clar. Iar bătea câmpii. E camera lui şi eu sunt cel care ar trebui să iasă. M-a împins. Nenorocitul. Amândouă femeile s-au aruncat între noi. Dar am reuşit să-mi scot un braţ afară. Să îl îmbrâncesc. Atunci am strigat:

— Femeia asta chiar e soţia ta sau doar te distrează?

Cu asta l-am lovit mai tare decât cu pumnul. Tot felul de cuvinte urâte ale culilor au început să se reverse din gura lui. Negresa a încercat să îl oprească. Era aproape amuzant. Doar că, dintr-odată, Queenie s-a apucat de stomac. Avea dureri. Faţa îi era palidă şi pe urmă roşie ca o zmeură coaptă. Gura deschisă, ca o peşteră. Urla îngrozitor, ca o sălbăticiune. Totul a îngheţat, ca un tablou grotesc.

— Iisuse Hristoase, scâncea ea.

S-a aplecat de mijloc cu un „Oh, Doamne!” A întins mâna. A prins-o pe negresă.

Îngrijorarea m-a făcut să-mi regăsesc vocea:

— Ce s-a-ntâmplat, Queenie?

Ea gâfâia, cu limba umflată ca o friptură. Negresa a încercat să o aşeze pe scaun. Însă ea nu voia să stea. Pumnul ei era încleştat în haina femeii. Negroteiul şi-a întins braţele să o susţină.

— Oh, nu, nu poţi, i-am spus. I-am împins pe amândoi din drum (dur, recunosc). Haide, hai să te duc acasă.

Am reuşit să o iau de talie, dar era surprinzător de grea.

Aproape că am scăpat-o. El a sărit înainte, desigur, reuşind să o prindă. Abia ascunsă, se vedea pofta din ochii lui. Cu degetele desfăcute, şi-a pus amândouă mâinile pe ea.

— Ia-ţi mâinile tale împuţite de pe soţia mea, am strigat.

Ea era isterică, ţipând:

— Dă-mi drumul!

Sigur.

Dar pe mine m-a lovit. Forţa cu care a dat în mine m-a aruncat peste cufăr. Era absurd.

— Hortense, ajută-mă tu, a spus Queenie.

— Nu fi caraghioasă, i-am spus.

Prostovana de fata de culoare a arătat doar spre ea însăşi. Complet uimită.

— Eu?

— Ai nevoie de un doctor, Queenie, i-am spus.

Am vrut să o ajut din nou, dar ea a urlat chiar înainte ca vârfurile degetelor mele să o atingă.

— Hortense. Haide. Ajută-mă să cobor. Te rog.

A trebuit să-l împing din nou pe negru deoparte. Întinzându-se înainte – să o pipăie din nou. El şi-a strâns pumnul. Şi ce dacă – eu i-am strâns pe amândoi. I-am făcut semn să vină. Eram puţin mai înalt, înţelegeţi.

— Opreşte-te, a strigat Queenie.

Ridicându-se, femeia neagră a luat-o de braţ. Laşul negru a lăsat garda jos. Am făcut o ultimă încercare de a o ajuta pe Queenie. Dar ea nu voia nimic. Era calmă. Rugătoare.

— Bernard, te rog, pur şi simplu stai departe de mine. Apoi amândouă femeile au ieşit clătinat din cameră, ca nişte victime într-o luptă.

Cincizeci şi trei

Hortense

Nu a fost suficient să întorc cheia în broască. Doamna Bligh mi-a cerut să iau un scaun şi să-i bag spătarul sub clanţă.

— Soţul dumneavoastră n-o să mai poată intra aici, am informat-o.

Dar protestul meu nu a făcut decât să o determine să spună:

— Bine.

De fapt, grija mea nu era că îl încui pe el afară, ci că mă închid cu femeia aceasta suferindă. Îmi era teamă, pentru că durerea îi contorsiona urât faţa.

— Trebuie să chemăm un doctor. Vă rog, lăsaţi-mă să-i spun soţului dumneavoastră să cheme un doctor.

Dar ea era insistentă – numai dacă îi voi urma instrucţiunile o s-o lase durerea.

— Poţi să mă ajuţi să ajung până în dormitor?

— Doamnă Bligh, vă rog, lăsaţi-mă să aduc ajutor.

— Oh, pentru numele lui Dumnezeu – fă ce ţi-am spus, Hortense.

Şi-a înfăşurat braţele în jurul gâtului meu într-o îmbrăţişare puternică. M-am luptat să-mi menţin echilibrul, în timp ce o conduceam spre camera dorită. S-a prăbuşit pe pat. Uşurarea s-a ivit pentru o clipă pe chipul ei, înainte să strige din nou. M-am gândit să ţip şi eu – să umplem casa cu urlete până când scăpăm de chinul ăsta.

— Doamnă Bligh, sunt îngrijorată pentru dumneavoastră, vă rog.

Ca răspuns, mi-a aruncat un zâmbet slab. Dacă n-ar fi

făcut-o, m-aş fi aruncat în genunchi să o rog să mă elibereze. Dar ea mi-a luat mâna, mi-a strâns degetele şi a spus:

— Ştiu ce se întâmplă cu mine.

Apoi le-a strâns din nou, ca şi cum ar fi vrut să stoarcă suc din ele. De data aceasta nu a fost singura care a strigat de durere. Eliberându-mi mâna schilodită, s-a zvârcolit în pat ca un animal. Nu numai gâfâind, ci în patru labe. A început să-şi desfacă vesta tricotată. A scos-o de pe ea cu greutate. Bluza aproape că a rupt-o pe piept, pierzând mai mulţi nasturi. S-a contorsionat în timp ce o ajutam să îşi scoată fusta. Combinezonul ei roz era răsucit strâns în jurul ei. L-a ridicat pe piept şi, trăgând de cusături, acestea s-au desfăcut, lăsând să se vadă prin materialul destrămat pielea albă. M-am gândit să îmi feresc privirea de femeia aceasta care în curând va fi goală. Dar, spre surpriza mea, am văzut că, departe de a-şi expune pielea goală, era legată la mijloc cu o bucată de bandaj. În timp ce desfăcea nodul bandajului, m-am temut de rana pe care ar putea să o expună. Căci oare nu se arătase soţul ei a fi un om violent? Tăietura adâncă a unui cuţit. Urmele de dinţi cu puroi ale unei muşcături rele.

— Vă rog, lăsaţi-mă să chem un doctor. Cred că rana dumneavoastră are nevoie să fie bandajată din nou.

Deşi nu am o fire impresionabilă, mă temeam să nu leşin. Dar ea nu m-a băgat în seamă. Cu grijă, şi-a scos această pânză. Mi-am întors capul ca să mă pot uita doar cu coada ochilor. Nu era nicio tăietură, nu era sânge, nici rană. Ca aluatul de pâine care se ridică dospind, în timp ce pânza se desfăcea, stomacul ei se umfla tot mai mult în faţa mea.

— Doamnă Bligh, sunteţi însărcinată?

Când bandajul a fost complet îndepărtat, era simplu ca bună ziua. Pântecul ei bombat se umflase, uşurat că acum era eliberat din chingi. S-a lăsat pe spate pe pat, arătându-mi cu un deget să-i aduc nişte perne pentru a o sprijini. În timp ce făcea asta, a fost scuturată de o nouă contracţie. Şi burta

asta sărea şi se rotea, în timp ce copilul din interior se lupta să se elibereze.

— Oh, Doamne, cred că vine.

Cum de ţinuse pentru ea un secret atât de mare, strâns aşa de tare?

— Vă rog, lăsaţi-mă să chem un doctor, doamnă Bligh. Trebuie să mergeţi la spital.

— Nu, nu mai este timp. Am durerile astea de ieri. Acum sunt mai mari. Ştiu că vine.

Încă o dată, durerea i-a făcut faţa roşie. Nu aveam experienţă în naşteri. Desigur, privisem găinile cum fac ouă, dar niciuna dintre ele nu avusese nevoie de ajutorul meu. Am ţinut-o de mână, mângâindu-i-o delicat, gândindu-mă îngrijorată ce ar trebui făcut, în timp ce ochii meu se străduiau să-şi reţină lacrimile de teamă.

Durerea i s-a domolit şi ea mi-a spus printre gâfâieli:

— Stai liniştită, ştiu ce să fac. S-a luptat cu un mic chicot: Va fi ca în *Pe aripile vântului.* Ştii scena…

Apoi o altă contracţie i-a transformat cuvintele în scâncete. Ştiam foarte bine scena şi nu-mi plăcea comparaţia.

Putea exista vreo îndoială că ea era femeia albă şi prosperă? Deci, hai, chiar mă credea sclava cea mică şi proastă? Să dansez de frică la piciorul patului? Hei! Sunt o femeie educată. Ştiam că această naştere va avea loc.

„Ţine-ţi picioarele încrucişate şi vezi-ţi de împletit, doamnă Bligh", aş putea să îi spun, dar copilul ăla o să sară în curând din ea. Nu va trebui decât să îl prind. *Pe aripile vântului!* Mi-am închis gura rămasă căscată, fiind hotărâtă să îi arăt acestei femei impertinente ce înseamnă să fii crescută în Jamaica, sub mâinile lui Miss Jewel. Mi-am scos haina şi pălăria. Şi, una după alta, mi-am suflecat mânecile. „Haide, Hortense", mi-am spus, „mai bine pune nişte apă la fiert."

Soţul ei urla afară:

— Queenie, deschide uşa – ce se întâmplă? Vreau să ştiu!

Şi bătăile care le însoţeau au devenit atât de regulate, încât nu mă mai speriau, ci erau un ritm pe care să lucrez.

Am pus ceainicul pe sobă, am scos prosoape şi cearşafuri din dulap, am udat o pânză pentru a o răcori şi am adus un vas cu apă proaspătă – toate au fost făcute în zarva acestui om.

— Este numai o problemă femeiască, domnule Bligh. Vine în curând. Nu vă îngrijoraţi, i-am spus prin uşă de fiecare dată când am trecut pe acolo.

Niciun bărbat nu trebuie să asiste la o naştere, dar orice prost îşi dădea seama de ce domnul Bligh putea fi considerat un intrus. Acest om ignorant nu ştia nici măcar ce o doare pe soţia lui. Şi chiar şi cel mai prost elev de la Half Way Tree Parish School – da, chiar şi amărâtul de Percival Brown, care se folosea de degete pentru a socoti – ar fi putut spune că domnul Bligh, proaspătul întors soţ, nu era tatăl copilului care va veni în curând.

Doamna Bligh m-a chemat cu un ţipăt atât de crunt, încât bubuitul fără sfârşit părea să fie al diavolului însuşi. Prin comparaţie, protestele domnului Bligh păreau un scârţâit de şoricel.

— Ce faci? a întrebat ea.

Mă pregăteam să-i spun că în vreme ce ei nu i se cerea decât să stea pe spate şi să elimine copilul, mie mi se ceruse să fiu servitoare, moaşă şi doctor, toate într-o singură fiinţă. Dar ea a ridicat o mână, chemându-mă timid lângă ea – nu avea nevoie decât de mine. I-am pus un prosop ud pe cap. L-a ţinut acolo – gura i s-a deschis într-un urlet mut. Camera mirosea urât, rânced şi lipsit de aer. Dar fereastra aceea inutilă nu voia să se mişte.

— Las-o. Spune-mi doar ce se-ntâmplă. Iese? ÎI simt ieşind.

A arătat insistent cu un deget spre regiunea corpului ei

asupra căreia voia să mă concentrez. Până în acest moment mă ferisem să mă uit la părţile intime ale doamnei Bligh. Neînvăţată cu procesul naşterii, eram totuşi conştientă că în final aceasta va fi zona în care atenţia mea va fi cel mai dorită. I-am împiedicat degetele să îmi mai strivească încă o dată mâna care o alina şi i-am dat să strângă în schimb capătul patului. Am crezut că metalul patului se va îndoi atunci când a scos cel mai puternic urlet. Cu politeţe şi – ar fi incorect să spun altfel – repulsie, i-am zis:

— Vă rog, puteţi să vă desfaceţi picioarele mai larg, doamnă Bligh?

— Spune-mi naibii Queenie, pentru numele lui Dumnezeu, a strigat ea, chiar înainte să înceapă să plângă.

— Bine, i-am zis eu. O să vă spun Queenie, doamnă Bligh. Nu este nevoie să plângeţi.

— Plâng pentru că mă doare ca dracu'! a urlat ea.

Aflam acum că englezoaicele se pot comporta într-un mod ciudat. Iar aceasta era în mod clar cea mai bizară din câte întâlnisem vreodată. Dintr-odată, zâmbea din nou.

— Oh, ce se întâmplă, Hortense? Spune-mi – şi părea că se bucură de venirea pe lume a acestui copil.

Aşa că m-am uitat. Ce chestie era asta! Probabil că o imagine nemaipomenită – pentru că se vedea capul complet rotund, cu păr negru şi ondulat, încâlcit cu sânge, care se împingea dinăuntrul ei. O viaţă nouă pe această lume. Dar era cea mai urâtă imagine pe care o văzusem vreodată. Cu numai câteva zile în urmă femeia aceasta albă, drăguţă, se ducea la treburile ei – îşi făcea cumpărăturile, spăla, îşi petrecea ziua cu vecinii – iar acum, doborâtă de natură, era numai receptaculul lucrării Domnului. Părţile intime ale acestei femei îşi pierduseră calitatea de a fi umane. Eram sigură că nu se puteau întinde suficient de mult pentru a lăsa creatura să treacă. Hei, toată sforţarea, împingerea şi ţipetele astea. N-aş îndrăzni să îi spun Domnului cum să-şi

facă treaba, dar, zău aşa, felul în care ouă o găină este, fără îndoială, o metodă mult mai civilizată de procreare. Fiecare bucăţică din corpul meu tremura de repulsie. Dar, pentru binele acestei femei, niciun actor pe o scenă n-ar fi avut o expresie mai sigură de pură încântare.

— Copilul este pe drum, i-am spus. Capul este aici.

— Iese, a spus ea. ÎI vezi?

Zgomotul pe care îl producea îmi aducea aminte de deblocarea constipaţiei. Purtam rochia mea cea bună, albă, de la cununie. Ce consternată am fost când mi-am dat seama că nu am nicio şansă să mi-o acopăr. Pentru că acest copil, ca o pustulă care erupe, se strecura din ce în ce mai mult afară. În curând ochii lui clipeau în lumina slabă. Mi-am ţinut delicat degetele pe capul lui cald, alunecos.

— Trebuie să împingeţi, doamnă Bligh, am spus.

Cu un urlet ucigător care spunea „Queenie, la dracu', spune-mi Queenie", capul copilului a ieşit cu totul.

— Am capul, i-am spus.

Pentru că iată-l, cuibărit în mâna mea, în acest loc de odihnă obscen. Zbârcit ca hârtia mototolită. Păr negru, nas cu două nări şi buze care se arcuiau într-o curbă perfectă. Dintr-odată, gura aceasta nou apărută s-a deschis pentru a scoate un ţipăt puternic şi ascuţit.

Mi-am ridicat capul să-i spun:

— Mai împingeţi o dată, doamnă Bligh.

Capul acestui copil începuse să se răsucească – fără niciun ajutor din partea mea. N-a mai fost nevoie de nicio instrucţiune înainte să mă trezesc, brusc, că ţin întreg copilul în braţe.

— Este aici, am spus. Îl am. Îl am aici.

Dar ea căzuse pe spate, între perne.

— S-a născut, doamnă Bligh – este aici.

Am ridicat cu grijă copilul, ca să îl poată vedea. Ea şi-a întins braţele. Rozul purpuriu şi lipicios al unui vierme de

pământ robust, cu pielea mânjită de sânge şi ridat ca în ziua în care va muri – şi totuşi ochii doamnei Bligh s-au luminat la vederea copilului cu faţă morocănoasă şi l-au privit ca pe cineva pe care ea l-ar putea iubi. Acesta era cu adevărat miracolul. Aplecându-se înainte, şi-a strâns copilul cu două mâini recunoscătoare.

— Oh, Doamne, oh, Doamne.

Şi, din fericire, rochia mea rămăsese curată.

— Trebuie să îl ţinem la căldură, i-am spus.

Un cordon care pulsa, de culoare albastră-argintie, încă mai lega mama de copil. Am adus un prosop pentru a-l curăţa şi înfăşură pe copil în el, dar cordonul ăsta nenorocit ne stânjenea toate mişcările.

— Trebuie să îl tăiem, a spus doamna Bligh. Ia foarfeca – e pe masa mea de toaletă.

Crezusem că treaba mea s-a terminat, dar iată că îmi comanda din nou să aduc ceva. Am spălat instrumentul în vasul cu apă fierbinte. După ce l-am şters cu grijă, i l-am dat.

— Nu, va trebui s-o faci tu, Hortense.

Imediat ce gura mea a protestat cu un „Eu?", mi-am dat seama cu repulsie că eram singura care putea face această treabă neplăcută.

Am pus cordonul între cele două lame desfăcute.

Mi-am ferit ochii, sau i-am închis? Nu-mi amintesc, pentru că doamna Bligh a strigat:

— Nu, aşteaptă.

Aţă, m-a informat doamna Bligh, trebuie să faci două legături în cordon – una lângă copil, una lângă ea – şi să tai între ele. Era insistentă în privinţa acestei trebi ciudate, urmărindu-mă cum leg nodurile, la fel de strictă ca o profesoară la şcoală.

— Bine. Acum poţi tăia, a spus ea în final.

Foarfeca a tăiat zgârciul cu o uşurinţă care m-a uimit.

În sfârşit, a luat copilul în braţe, strângându-l la piept.

Apoi, ca un vânzător mult prea grijuliu cu marfa lui, a început să îl cerceteze. A ridicat cele două braţe pentru a-i număra delicat fiecare deget de la mâini. A găsit zece degete şi la picioare. A suflat uşor în fiecare nară. A şters un ochi. Apoi, căutând cu grijă între picioruşe, a spus:

— E băiat. E un băiat perfect, minunat!

Nu aveam timp pentru această visare, pentru că în cameră era frig, mama înnebunise, iar copilul era gol.

În toată zăpăceala aia, păturile căzuseră pe podea.

Aplecându-mă să le iau de la piciorul patului, m-am trezit la picioarele doamnei Bligh. Atunci, dintr-odată, părţile intime ale doamnei Bligh au scos o râgâială care a trimis în poala rochiei mele albe de cununie o parte plină de sânge din interiorul ei. Arătând ca o bucată de ficat de cea mai bună calitate, s-a năpustit asupra mea ca şi cum aş fi fost o ţintă într-un joc. Strigătul meu de durere a făcut-o pe doamna Bligh să se uite printre genunchii ei ca să vadă ce s-a întâmplat.

— Oh, bine. Asta e placenta. Nu-ţi face griji, este perfect normal, mi-a spus ea.

Udă şi căpătând şi o culoare roz din cauza ţesutului plin de sânge care o împroşcase, biata mea rochie plângea. Am ridicat această excreţie alunecoasă şi am aruncat-o în vasul cu apă fierbinte (fără nicio îndoială în mintea mea că această englezoaică îşi va spăla mâine legumele în acelaşi vas). Doamna Bligh a ţâţâit când mi-a văzut rochia distrusă, apoi a spus:

— Vino să te uiţi la el, Hortense. Plângea din nou. Este un băieţel minunat.

Şi mi-am zis: Hortense, haide, ăsta este un dar al Domnului – viaţa. Ce mai contează o mică neplăcere pe cea mai bună rochie a ta? Am decis să n-o mai iau în seamă.

Ştersese copilul de tot sângele şi mucusul galben de pe faţă şi îl înfăşurase strâns în prosopul murdar. A dat la o

parte pânza de pe bărbia lui, ca să îl pot vedea mai bine. M-am uitat la copil. Pe urmă ochii mei s-au îndreptat direct spre doamna Bligh, care gângurea cuvinte de neînţeles pentru adulţi. M-am uitat înapoi la copil pentru a fi sigură că ceea ce văzuseră ochii mei era adevărat. Apoi din nou spre doamna Bligh, cercetându-i faţa pentru a găsi un semn că şi ea văzuse. Dar singurul ei răspuns a fost un zâmbet iubitor, în timp ce ştergea cu tandreţe părul negru de pe capul lui. Era posibil ca această femeie să nu fi observat?

— Copilul dumneavoastră este negru, i-am spus.

Pentru că, odată şters roşul acela lipicios, pielea lui devenise închisă la culoare, chiar mai întunecată decât a mea.

— Doamnă Bligh, copilul dumneavoastră este negru.

Visătoare, mi-a spus să-i zic Queenie.

— Doamnă Bligh, mă auziţi? Aveţi un copil de culoare.

Pielea acestui copil părea atât de neagră, odihnindu-se pe cea albă, fantomatică, a mamei lui, încât, pentru o clipă, m-am întrebat dacă nu cumva femeia blondă schimbase copilul cu un altul cât timp fusesem eu ocupată. Cum altfel s-ar fi putut întâmpla aşa ceva?

— Doamnă Bligh, vedeţi că pruncul dumneavoastră nu este alb?

Dar ea nu îmi dădea atenţie, începea să numere din nou – zece degete la mâini, zece degete la picioare, îmi spune ea. Da – şi fiecare din ele era negru!

Această femeie nu mai judeca, dar în acel moment am auzit la uşă vocea lui Gilbert Joseph.

— Hortense, ce se-ntâmplă acolo?

Oare Atotputernicul intervenise cu un deget acuzator? Pentru că imediat ce au fost rostite aceste vorbe, domnul Bligh a izbucnit, spunându-i lui Gilbert că ar trebui să plece de lângă uşă, în ceea ce, în fond, era casa lui. Erau afară împreună şi tot se mai certau. M-am uitat la doamna Bligh cu

copilul ei, senină ca Fecioara pe patul răvăşit. Şi mi s-a părut o cruzime plină de răutate să trebuiască să o întreb:

— Să îi las să între acum?

Cincizeci şi patru

Gilbert

Acum, hai – lăsaţi-mă să mă gândesc de unde să încep. Trebuie să încep cu Hortense. Plină de sânge ca o criminală, a ieşit pe uşa apartamentului de la subsol al doamnei Bligh. Toată partea din faţă a rochiei ei albe era roşie. Mâinile ei, care îi ţineau delicat haina şi pălăria, erau însă pline de pete roşii uscate, ca ale unui nenorocit de măcelar.

— Acum o puteţi vedea pe soţia dumneavoastră, domnule Bligh, a fost toată explicaţia care i-a ieşit de pe buze.

În timp ce trecea pe lângă mine ca să urce treptele şi să se întoarcă în camera noastră, nasul ei s-a ridicat atât de sus în aer, încât era de mirare că nu i se rupe gâtul. Şi-acum uite povestea pe care a putut-o născoci mintea mea. Queenie o insultase cumva pe mult prea mândra mea nevastă. Oare pălăria ei era un pic demodată? Engleza ei nu era aşa de bună? Cine ştie? Dar fusese o nimica toată pentru care Hortense se simţise grav jignită. Drept răzbunare, Hortense o omorâse – cu un cuţit, poate, sau o secure. De-abia când am venit în spatele domnului Bligh, încercând să nu fac prea mult zgomot pentru a-l supăra cu prezenţa mea, şi m-am uitat la patul în care se aflau Queenie şi un nou-născut cu pielea foarte închisă la culoare, lucrurile s-au limpezit suficient pentru ca prostul meu de creier să înţeleagă că, oh, băiete, nu, asta era o problemă mult mai mare decât cealaltă!

Nu mai auzisem niciodată o tăcere atât de zgomotoasă. Noi trei – nu, noi patru – eram prinşi într-o scenă care sfida comentariile obişnuite. Queenie îşi mângâia odrasla care în

mod limpede de-abia apăruse pe lume. Copilul nevinovat dădea din mâini şi din picioare, fără să aibă habar de situaţia nenorocită în care se băgase. Soţul ei, uitându-se la ei cu spatele ţeapăn, ca şi cum ar fi fost la o defilare, şi-a trecut o mână peste cap, frecându-se exact în locul unde i s-ar înălţa coarnele. În timp ce eu mă încruntam. Pentru că ştiam că Queenie pusese pe ea ceva greutate, dar ce uimire să aflu că greutatea asta era de genul care putea purta căciuliţă. Era nevoie de câteva cuvinte care să spargă această încordare îngheţată. Aşa că eu am fost cel care a spus:

— Să chem un doctor?

Nebunul de soţ şi-a întors atunci privirea spre mine. Expresia lui era atât de uluită, încât aproape că părea comică. Dar era evident că nu partea distractivă a acestei situaţii îl tulbura în acel moment. Ochii i s-au aţintit asupra mea. Şi în privirea aceea fixă se simţea o durere adevărată. Limba mea tocmai începuse să se ridice cu urgenţă spre cerul gurii pentru a şopti cuvintele: „Nu, omule, asta nu are nicio legătură cu mine", când el s-a repezit la mine.

Două mâini s-au prins de haina mea. Eram ridicat de la pământ. Picioarele mele s-au împiedicat în timp ce încercau să rămână la sol, pe când el mă scotea din dormitor spre salon. Mi-am pierdut un pantof. Hei, ţipam ca o fată. Nu de teamă, ci pentru că m-a surprins. Era prima oară când observam că omul ăsta era mai înalt decât mine. Slăbănog? Omul ăsta se umfla în faţa mea, înălţat de furie. Nicio putere nu îl putea opri. M-a izbit de un perete. Fiecare muşchi şi dinte erau folosiţi pentru a-i arăta furia. La un centimetru distanţă de mine, respiraţia îi răbufnea, fără un cuvânt. Fioros ca mânia lui Samson – mă simţeam firav în faţa lui. Mi-am ridica mâna numai pentru a-mi apăra faţa, în timp ce el mă scutura aşa cum scutură un câine o păpuşă de cârpă. I-am spus repede:

— N-am nimic de-a face cu asta, omule. Nu e copilul meu.

El a început să blesteme aşa cum nu îmi imaginasem că o pot face albii.

— Nu eu, omule. Nu eu.

M-a răsucit, acest om sfrijit. Dar mi-am sprijinit puţin piciorul pe pământ, suficient pentru a-l împinge. Dar, ca o stâncă solidă, el a stat ferm înaintea mea, în timp ce pumnul lui a venit să-mi zdrobească nasul. Sângele a ţâşnit atât de sălbatic, încât el m-a privit la fel de şocat ca mine.

— Ce faci, omule? am ţipat la el.

Singura durere pe care o simţeam era numai dorinţa de a-l îndepărta pe acest om de mine. Temându-se să nu se murdărească de sânge, a făcut un pas fatal în spate. Atunci l-am lovit în cap. Clătinându-se, dând din mâini, s-a împiedicat de scaun şi s-a prăbuşit pe podea.

— Bine, am strigat la el. Eşti rănit, omule? Bine.

Hei, sângele curgea umed în josul bărbiei mele şi mi-am şters nasul pe mâneca singurului meu costum bun. A absorbit lichidul ca un burete. Am vrut să plec. Să îi las pe oamenii ăştia cu problemele lor. Uitându-mă la costumul meu pătat, rupt şi distrus, am ştiut că şi eu am probleme. Multe.

Dar el nu terminase încă. S-a ridicat să-mi sară în spate. Acest om era tenace ca un bou. M-am răsucit încoace şi-ncolo ca să-l desprind de mine. Mâna lui se întindea cu ghearele spre faţa mea. Aşa că l-am lovit puternic cu cotul în stomac. El s-a desprins repede, ca un balon dezumflat, dar nu ca să zboare prin cameră: a alunecat aproape graţios de pe mine din nou pe podea – genunchii i s-au îndoit sub el. În sfârşit, îl omorâsem! A rămas aşa. Respira greu, ca un copil care plânge, răsucit, rigid pe podea. Haide, nu l-am lovit atât de tare.

— Eşti în regulă, omule? l-am întrebat după o vreme. N-am primit niciun răspuns, în afară de respiraţia lui chinuită. Aşa că i-am mai zis o dată: Hei, mă, omule, îmi pare rău

pentru tine. Da' treaba asta nu are nimic de-a face cu mine.

L-am auzit mormăind uşor:

— Totul are de-a face cu tine. Cu tine şi cu cei ca tine.

Auzind asta, om cu sufletul mare cum sunt, m-am dus să-l ajut. Pentru că, dintr-odată, mila pentru el mă copleşise ca un val. Niciun bărbat – indiferent că e un ticălos idiot alb – n-ar trebui să o vadă pe soţia lui alăptând un copil care nu e al lui.

— Lasă-mă să te ajut, omule, i-am spus.

Dar el mi-a respins mâna. Apoi, ridicându-şi încet capul, s-a uitat la faţa mea cu o ură nedisimulată. Omul mă atacase, îmi dăduse sângele pe nas, mă acuzase de tot felul de lucruri pe care nu aş fi avut cum să le fac cu soţia lui. Haideţi, trebuie să vă spun, dintr-odată m-am bucurat că ticălosul ăsta englez cu inimă de câine avea prea multe de îndurat.

Hei, m-am clătinat pe scări spre cameră – cu un picior gol şi unul încălţat – fără să mai stau o altă secundă să-mi caut pantoful. Să-l păstreze ei, celălalt pantof amărât, pentru că nu mai voiam probleme cu Queenie şi cu nebunul ei de soţ. Mă săturasem. Poate că Elwood avea dreptate. Sigur că avea. Despre ce? Nu-mi aminteam. Dar el era la căldură, în Jamaica, iar eu eram aici, însângerat şi cu un picior gol. Haide, asta îl face pe vărul meu cel mai deştept dintre noi doi. Când am ajuns la uşa camerei, am descoperit că e încuiată.

— Hortense, am strigat. Hai, lasă-mă să intru, da?

Cât am aşteptat înainte să-mi dau seama că n-o să deschidă? Tremurând şi ţopăind pe piciorul încălţat, am strigat din nou:

— Hortense. M-am temut că poate a adormit, pentru că dinăuntru nu se auzea niciun sunet. Am tras de clanţă. Eşti acolo? Haide, am îngheţat afară. Grăbeşte-te.

Dintr-odată, uşa s-a deschis, şi iat-o, frumos îmbrăcată cu pălăria, haina şi mănuşile albe. Înainte să pot să intru în

cameră, ea mi-a spus:

— O să vin după lucruri după ce mă stabilesc.

— Te stabileşti unde? am întrebat-o.

Dar ea nu mi-a răspuns, ci doar şi-a ridicat încă o dată nasul în aer, înainte de a mă da la o parte pentru a trece.

— Aşteaptă, hei, am strigat.

Voiam să mă duc după ea, dar piciorul meu gol a călcat pe un cui. Metalul ascuţit care mi-a intrat în picior mi-a adus aminte de o furculiţă băgată într-o ceapă murată. Am scos un ţipăt. Sărind în sus şi în jos pe podea, am auzit-o pe Hortense strigându-mi:

— Mă dezgueşti, Gilbert Joseph.

Hei, în sfârşit am priceput. Pusese totul cap la cap şi ajunsese la aceeaşi concluzie ca şi soţul nebun. Copilul negru din braţele lui Queenie trebuia să fie copilul pe care îl avusese de la mine. Hei! Oare sunt singurul negru din lumea asta? De ce toată lumea se uită spre mine? Ajunsesem în Anglia de numai şapte luni. De ce nu se gândeşte nimeni să socotească pe degete înainte să acuze?

— Hortense, lasă-mă să-ţi explic, am strigat-o.

Măi să fie, imediat ce-am zis asta mi-a venit să-mi împing înapoi cuvintele în gura mea mare. Nu suna prea bine. Nu aveam nimic de explicat. Numai oamenii vinovaţi au ceva de explicat.

— Nu e copilu' meu, Hortense. Sunt aici numai de şapte luni… am spus, înainte ca nenorocitul de cui să mă înţepe din nou şi cele mai multe cuvinte ale mele s-au pierdut într-un ţipăt plin de durere. Aşteaptă, am strigat.

Când a trecut pe lângă camera lui Jean, Jean a apărut în uşă. Era târziu – era îmbrăcată pentru lucru. Pudrată şi vopsită ca o păpuşă urâtă. S-a uitat la Hortense, care i-a spus un politicos „Bună seara", apoi a trecut pe lângă ea. Atunci Jean s-a întors să se uite la mine, cercetându-mă curioasă, după care şi-a dat capul pe spate şi a râs. Am auzit uşa din

faţă închizându-se. Unde se putea duce Hortense? Nu ştia pe nimeni, dar, şi mai rău, nu ştia nimic.

Cât mi-a luat să găsesc un alt pantof? Singurul care mi s-a arătat era pentru piciorul greşit. Am coborât grăbit scările după Hortense cu două picioare stângi. N-o vedeam pe stradă. Nenorocitul de frig îmi aburea răsuflarea, aşa că drumul în faţă era înceţoşat. Dreapta sau stânga? Hei, mi-am urmat pantofii – dacă ar fi luat-o în partea cealaltă aş fi dat vina pe ei. M-am îndreptat spre piaţă, şchiopătând ca un infirm. Un om care îşi plimba câinele venea spre mine. Abia când i-am văzut figura îngrozită mi-am dat seama ce lucru înspăimântător vedea. Un bărbat cu pielea neagră, acoperit cu sânge roşu, mergând greoi cu două picioare stângi. Omule, jur, căţeluşul, uitându-se la mine, a sărit în braţele stăpânului.

M-am gândit să spun „Bună seara”, dar era clar că omul va începe să ţipe când îşi va da seama că eram real. Cine l-ar fi putut acuza? Eram o imagine oribilă pe acest tărâm verde şi plăcut. Dacă n-o găsesc pe Hortense în curând şi mă întorc încă o dată înăuntru, probabil că cineva va suna la poliţie. Haide, chiar arătam ca un suspect. Ce crimă? Oh, oricare ar merge.

Şi atunci am văzut-o. Era inconfundabilă chiar şi de departe. Mersul ei semeţ îi făcea mănuşile albe să se unduiască precum doi licurici în întuneric. Dar era pierdută. Se oprise la un colţ, pe marginea trotuarului, arătând pentru toată lumea ca şi cum locul ăsta întunecat şi îngheţat era exact motivul pentru care ea plecase din Jamaica. Dar, la fel ca în după-amiaza asta, se uita la dreapta, apoi la stânga. Care parte părea cea mai promiţătoare?

Femeia asta nu avea niciun plan. Niciun loc unde să se ducă. Nu avea mămică, nici frate, prieten sau văr după colţ care să-şi ridice braţele ca s-o strângă la piept. Asta era Londra, nu o plimbare în aerul serii din Constant Spring. Dar

hai să recunoaştem, pentru a fi la distanţă de mine, femeia asta ar sări de pe o stâncă.

M-am gândit să o strig, dar vocea mea în aerul serii ar putea să o determine să fugă. Am mers încet spre ea, ascunzându-mă în umbrele felinarelor de pe stradă. Atunci am văzut farurile unei maşini. A oprit lângă Hortense. Am privit cum uşa pasagerului se deschide. Hortense, întotdeauna atât de politicoasă cu străinii şi mai inocentă decât un copil nou-născut, s-a aplecat să vorbească ei şoferul vehiculului. Pentru câteva clipe a rămas aplecată, cu capul pe o parte, ascultând. Am grăbit pasul şi am blestemat pantoful nepotrivit care mă încetinea.

Dintr-odată, ea s-a îndreptat de spate. A sărit înapoi spunând „Nu!”

Următorul ei pas a lovit-o de mine. A ţipat până când i-am spus:

— Eu sunt.

Şi pentru prima dată s-a uitat la mine cu plăcerea de a vedea pe cineva. S-a agăţat de mine – capul i s-a ascuns în gâtul meu, ca un copil ruşinat. În ultima clipă, am plesnit capota maşinii. Am apucat uşa pe care şoferul se grăbea s-o închidă şi am ţipat la el:

— Cară-te, omule. Femeia asta nu-i curva ta.

Cincizeci şi cinci

Queenie

Există cuvinte care, odată rostite, vor spinteca lumea în două. Va fi viaţa de dinainte de a le şopti şi viaţa distrusă de după ce le-ai spus. Durează multă vreme să le găseşti, aceste cuvinte. Te fac să şovăi. Să le alegi cu grijă. Să le păstrezi nerostite cât se poate, numai ca lumea ta să rămână intactă. Dar, oricum ai privi-o, îi datoram lui Bernard o explicaţie.

Aşteptasem atât de mult ca el să se întoarcă. Mă resemnasem în privinţa asta – să o iau de acolo de unde mă oprisem. Nu eram singura care îşi aşternuse greşit patul şi care se pregătea să se culce în el. (Folosisem doar jumătatea mea de pat atâţia ani, încât nimic nu m-ar fi făcut să o depăşesc atunci când el a venit acasă.) Atâta vreme am stat cu mâinile în sân. M-am dus să îmi caut o slujbă. Dar o femeie căsătorită să muncească, cât timp erau atâţia bărbaţi merituoşi care puteau face mult mai bine orice slujbă? Du-te acasă, îmi spuneau, stai cu mâinile în sân în continuare, domniţă. Niciodată nu am simţit singurătatea în felul acesta. (Ei, poate doar după ce a murit mătuşica
Dorothy.) în fiecare dimineaţă când mă trezeam, aveam două secunde de uitare binecuvântată, când puteam fi oricine, înainte ca dorinţa grea, plictisitoare să mă cuprindă din nou.

Era după lăsarea întunericului când am auzit o bătaie în uşă şi i-am strigat lui Arthur să răspundă. Murise de trei ani. Dar, de fiecare dată când cineva bătea noaptea, îi strigam numele. Era o tâmpenie, ştiu. L-am chemat, apoi am strigat:

— Oh, stai liniştit, răspund eu, Arthur.

Asta mă făcea să mă simt mai în siguranţă. Am deschis uşa numai un pic. Dar chiar şi cu un singur ochi şi în lumina slabă l-am recunoscut imediat. Felul în care stătea relaxat, ca un cowboy. Avea haina aruncată peste un umăr, agăţată de un deget. În timp ce deschideam uşa mai larg, s-a întors cu faţa spre mine.

— Sergent Michael Roberts, am spus eu.

Dar era fără uniformă, îmbrăcat elegant într-un costum la două rânduri, cu o pălărie aşezată ştrengăreşte pe cap.

— Nu, acum doar Michael Roberts, mi-a răspuns el.

Sigur că l-am invitat să între. Nu m-am gândit la nimic, deşi el a păşit cu sfială, cercetând în jurul lui ca şi cum cineva ar putea apărea strigând: „Bau”. Nu murise, aşa cum mă

gândisem adesea. Nu, nici gând – umplea salonul, fiecare centimetru al lui, numai cu viaţă.

— Eşti singură? a întrebat.

— Da.

— Cred că te-am auzit strigând – pe socrul tău?

— Nu.

Mi-am întors faţa de la el, în caz că roşeala m-ar putea da de gol ca mincinoasă.

— Soţul tău?

— Nu.

Încet, zâmbetul lui jucăuş de actor i-a luminat faţa ca sub un reflector. Şi atunci ea a dispărut. Acea doamnă Bligh. Acel cal de corvoadă care nu de mult terminase de spălat vasele. Cu mâinile încă aspre din cauza săpunului dur. Ursuza asta care nu se mai machiase şi parfumase de săptămâni întregi. Şi-a scos şorţul zdrenţuit şi murdar şi a dispărut. Pentru că femeia asta – cea la care el se uita ca la o mâncare delicioasă care urma să fie savurată pe îndelete – era frumoasă. Îţi tăia respiraţia. Cel mai ispititor lucru pe care îl văzuse vreodată. Atât de minunată, încât o privea fără să clipească, pentru a fi sigur că n-o să dispară.

Zburase cu un *Lancaster* într-un raid deasupra Germaniei. Fusese doborât deasupra Franţei. Avionul arsese ca o torţă. Se luptaseră să iasă afară. Paraşutându-se, fusese separat de restul echipajului. Kip, pilotul, căzuse cu avionul. Nu l-au mai găsit niciodată. (Sora lui Franny leşinase când i s-a spus.) Ginger a ieşit. Michael l-a văzut zburând spre pământ ca un chibrit mic aprins în întuneric. Aripile de mătase ale paraşutei sale luaseră foc. Nu a mai văzut niciodată nimic din el. Michael fusese norocos. Avusese parte de o aterizare lină. O gleznă luxată, asta fusese tot. Îşi petrecuse următoarele zile smulgând napi din pământ şi mâncându-i cruzi. Într-un sfârşit, a fost găsit de un fermier. Partea ciudată era că pielea lui neagră îl salvase. L-au privit mai mult ca pe o ciudăţenie

decât o ameninţare, alţi localnici venind să îi vadă culoarea. L-au ascuns, apoi l-au predat americanilor, care l-au trimis în final britanicilor. Şi a ajuns acasă. Adică, înapoi în Anglia. N-a mai zburat niciodată.

Fusese îngrijorat în privinţa raidului pentru că îşi rătăcise amuleta lui norocoasă. Nu-i plăcea să zboare fără ea. Mi-a spus că toţi cei din echipajul lui aveau câte una – o bucată de panglică din părul unei iubite, un dinte al unui câine preferat. Evident, Kip avea întotdeauna la el o conservă cu carne de vită. Iar a lui Michael, aşa cum bănuiam, era un portofel mic de piele. Cel cu fotografia bătrânului domn de culoare şi a soţiei sale, aşezată pe un scaun. Şi o fetiţă.

Am fost încântată să-i spun că îl găsisem, că i-l păstrasem. Buzele îi tremurau când a luat din mâna mea portofelul cu fotografii. Ca un copil, gata să izbucnească în plâns. Dar nu era copleşit de lacrimi. L-a ţinut respectuos, ca pe o Biblie. L-a deschis cu atâta grijă, ca şi cum conţinutul lui s-ar fi putut ridica în aer şi ar fi zburat de acolo. Am răsuflat uşurată când a aruncat o privire plină de dor la fiecare dintre fotografii. Adevărul era că voisem de câteva ori să-l arunc. Obiectul ponosit fusese salvat doar pentru că fusese împins în fundul unui sertar şi rămăsese acolo. Mă gândeam să-i spun că mersesem cu portofelul la gară să-l caut. Să i-l dau înainte ca trenul lui să plece. Şi despre bomba care m-a împiedicat. Dar povestea mea părea atât de prostească pe lângă poveştile lui eroice de aventuri, încât nu m-am mai chinuit.

— Este o fotografie a familiei tale? l-am întrebat.

Multă vreme nu mi-a răspuns. A rămas acolo, sorbind fiecare umbră şi îndoitură a fotografiei. Nu l-am întrebat din nou, pentru că ştiam că mă auzise. Apoi a vorbit încet şi pe neaşteptate:

— I-am pierdut pe toţi într-un uragan.

Dacă aş mai fi pus alte întrebări, sunt sigură că ar fi plâns.

Dar pe urmă s-a înviorat într-un mod surprinzător –

aproape că m-a făcut să tresar. Privind în sus la mine, ochii lui rătăcitori au început să mă pipăie peste tot. Şi-a pus mâna mare peste a mea.

— Spune-mi, ai simţit vreodată forţa unui uragan?

Unul câte unul, şi-a strecurat degetele printre ale mele, silindu-mă să le desfac, în timp ce strânsoarea lui devenea mai puternică.

— Nu, i-am răspuns.

Şi-a lipit buzele de urechea mea şi limba lui mi-a lins uşor lobul.

— Ţi-ar plăcea?

M-a muşcat.

Şi eu am spus:

— În Herefordshire, Hertfordshire şi Hampshire aproape că nu sunt niciodată uragane.

Trei zile şi trei nopţi a stat cu mine. Am rămas în casă, trăind ca şoarecii. Mă grăbeam să fac ceva de mâncare – evitând ferestrele şi lumina lor indiscretă. Apoi i-o aduceam pe o farfurie. De cele mai multe ori era pâine cu gem. Mâneam în pat, ca cei proaspăt căsătoriţi. Ne hrăneam unul pe celălalt, înainte de a linge colţurile lipicioase ale gurii celuilalt şi de a ne răsuci în pat pentru a scăpa de firimituri.

Dar ştiam că nu va dura (şi asta nu numai din cauză că gemul se terminase). El era în drum spre Canada. Toronto. Acolo făcuse instructajul şi vorbea de el desfăcându-şi larg braţele ca să-mi arate cerurile deschise, panoramele nesfârşite ale acestui loc vast şi nemaipomenit. Nu era o insulă mică, pentru care să nu aibă nevoie decât de câteva degete şi o palmă întinsă pentru a o descrie. Nu voia să se întoarcă în Jamaica, de unde venea. De fiecare dată când îl întrebam „de ce", amâna răspunsul cu sărutări. Până când, în final, s-a răstit la mine:

— De ce te preocupă atât de mult? Vezi-ţi de treaba ta, da?

Şi s-a îmbufnat – cu braţele încrucişate şi ochii închişi. A

trebuit să-i gâdil degetele de la picioare cu părul meu ca să-l văd din nou zâmbind.

Visam că o să mă roage să merg cu el în Canada (nu numai eu, toate acele Queenie din oglindă au visat). Ştiam răspunsul meu – m-aş fi dus. Încuiam casa, le spuneam vecinilor adio şi începeam o viaţă nouă. Dar nu mi-a cerut-o niciodată. Şi nici eu nu am făcut-o. A plecat într-o luni dimineaţă, la ora nouă. L-am urmărit plecând, sperând că va avea o urmă de ezitare – o privire aruncată peste umăr care să arate un suspin. Dar, cu haina aruncată la întâmplare pe umăr, cu pălăria aşezată obraznic, mersul lui era la fel de hotărât ca al unui hoţ care fuge.

Nu m-am minţit că Michael mă iubea, că am fost drăguţa lui sau altceva siropos de genul ăsta. Nu avea unde să se ducă în Londra până când vaporul lui ridica ancora. Am fost un noroc – nici mai mult, nici mai puţin. O (aproape) văduvă singură şi drăguţă cu care să-şi petreacă ultimele nopţi. Dar nu-mi păsa nici cât negru sub unghie. Ştiam că sunt însărcinată. Dacă nenorocitul ăla de doctor la care fusesem înainte de război avea dreptate, atunci trebuia să fiu. Poate că nu au fost exact nişte relaţii conjugale, dar, Dumnezeule, mi-au plăcut al naibii de mult.

Cu toate acestea, îmi era atât de rău, raţiile mele preţioase alunecau în toaletă în fiecare dimineaţă şi în fiecare noapte. La început am vrut să scap de copil. M-am înfăşurat cu un sul de bandaj vechi pe care l-am găsit în dulap. Ţinându-mi respiraţia, ca să strâng umflătura nedorită. Mă înfăşuram strâns, ca o mumie, iar şi iar, până când ajungea să-mi ia o dimineaţă întreagă ca să mă aplec să-mi pun pantofii. A trebuit chiar să-mi strâng şi sânii, pentru că au început să semene cu două baloane. Voiam să nu afle băgăcioşii – domnul Todd şi oribila lui soră. Dând din cap, înghiontindu-se, şoptind: „Ce mai chestie! Bietul Bernard, ce-a făcut omul ăla binecuvântat ca s-o merite? E destul de rău că a luat

negrii ăia, dar acum şi un copil ilegitim! Oare ce mai urmează în casa asta cu proastă reputaţie?”

Nu-mi era ruşine, numai că nu voiam ca privirile iscoditoare să facă totul să pară sordid.

Am cărat lucruri prin casă – un scrin dintr-o parte în alta a camerei, un garderob care pur şi simplu trebuia să ajungă două etaje mai sus. Cu cât mai greu, cu atât mai bine. Şi între ele săream pe scări – câte trei trepte deodată până în vârf şi câte două la coborâre. Fiecare baie pe care o făceam era atât de fierbinte încât mă temeam că o să fac băşici. Dar nimic n-a funcţionat. Le-am blestemat pe afurisitele alea de cumetre bătrâne – nu puteau face nimic cum trebuie? Şi apoi, într-o noapte, în timp ce mă aşezam în cadă pentru încă o opărire, am simţit o lovitură mică. O mişcare uşoară înăuntrul meu. Un picioruş care protesta că baia noastră este prea fierbinte. Un cot mic care mă înghiontea să mă întrebe de ce fac asta. Am dat drumul la apa rece, înspăimântată. Lăsându-mă în apa rece, jur că l-am auzit suspinând. Mi s-a făcut rău când m-am gândit că probabil micuţului îi era teamă de mine. Cine altcineva mai era acolo în viaţă pentru a-l proteja? Mi-a părut atât de rău şi i-am tot spus-o.

Am fost norocoasă – nu m-am făcut prea mare. Nu am umblat greoi, legănându-mă aşa cum am văzut alte femei, horcăind după aer, sprijinite de un felinar sau masându-şi spatele dureros. Noaptea, în pat, desfăceam legătura – să îl las pe micuţ să respire – şi burta mea se umfla ca a unui om gras. Şi îi vorbeam, îi spuneam planurile mele. Poate că vom merge în Canada, cu banii pe care îi strângeam din chirii. Aş putea ticlui o poveste despre eroicul său tată, ucis în război. Cine avea să ne oprească? Războiul fusese o enormă explozie de bombă. Toate fuseseră aruncate, răvăşite, întoarse şi împrăştiate în aer. Acum se terminase; totul revenea din nou pe pământ. Dar se aşeza în alte locuri. O mamă cu un copil singur – poate fi puţin neobişnuit, dar nu era rău.

Cu toate acestea, Bernard se întorsese pe pământ pentru a pune capăt fanteziilor.

Există cuvinte care, odată rostite, vor spinteca lumea în două. Înainte să le spui, şi după.

M-a ascultat până la capăt. Fără să spună un cuvânt. Fără să mă întrerupă sau să ceară o lămurire. Fără să ţâţâie, să dea din cap. Fără să exclame măcar o dată „Oh, Queenie, cum ai putut?" A stat în faţa mea la masă, fumând o ţigară, scuturând-o uşor de scrum. Dar ochii lui nu s-au ridicat niciodată să se uite într-ai mei, nici măcar o privire. Când am terminat – când nu mai aveam ce să spun – şi-a dat înapoi scaunul pe linoleum, s-a ridicat şi a ieşit din cameră. Şi pentru prima oară am fost recunoscătoare că poţi conta pe Bernard Bligh să nu aibă de spus absolut nimic.

Cincizeci şi şase

Gilbert

Am ajuns să mă tem de o bătaie în uşă. Aşa ar trebui să trăiască un om în Anglia? Dacă nu e ticălosul de la parter care vine să mă dea afară din camera asta sau să încerce să-mi spargă din nou nasul, cine să fie?

Kenneth. Stând în faţa mea şi frecându-şi mâinile, spunându-mi nerăbdător, oh, are o mică propunere de afaceri pentru mine. Mi-am încrucişat braţele, apoi am blocat uşa, în aşa fel încât ochiul lui cel ager să nu se introducă singur înăuntru.

— Mă asculţi, omule? îmi spune el.

— Oh, da, ascult, Kenneth.

— Nu, omule, eu nu Kenneth, eu Winston.

M-am prefăcut că-l iau în serios, în timp ce am continuat să ascult ce prostie mai are omul ăsta pentru mine de data asta. Şi-a început povestea spunându-mi că a dat peste ceva

bani. Cum s-a întâmplat asta? câţiva dintre băieţii de acasă au început un parteneriat. El avea câteva economii, aşa că li s-a alăturat. În curând era rândul lui să ia potul. Cu asta şi cu ceva bani primiţi de la bunica lui după ce îşi vânduse pământul unui mare star de cinema, şi-a dat seama că are destui pentru a cumpăra o casă. Aici, în Londra. Locaţia exactă era Finsbury Park, care era, mi-a spus el cu un deget întins ca o busolă ajutătoare, în nordul Londrei. A continuat să-mi spună că locul trebuia reparat un pic, din cauza asta putea să îl cumpere la un preţ preferenţial.

— Are ceva legătură cu mine asta, omule? l-am întrebat.

Eram obosit şi aşteptam momentul în care aş putea închide uşa cu un nu-mulţumesc. Dar era ceva care mă mira. Încet-încet, mi-am dat seama ce anume. Omul din faţa mea chiar vorbea pe înţeles. L-am oprit.

— Aşteaptă, am spus, tu eşti Kenneth?

— Nu, omule, eu sunt Winston. Haide, încă nu-ţi dai seama de diferenţă?

Şi mi-a arătat drept dovadă spatele palmei. M-am uitat, nu era nimic acolo.

— De ce-mi arăţi asta? Ce-ar trebui să văd acolo? l-am întrebat.

— Mâna lui Kenneth nu are cei doi pistrui pe dos. Vezi? Unu-aici, unu-acolo.

Şi-a băgat mâna sub nasul meu, arătând spre nişte puncte pe care nimeni în afară de mămica lui nu le-ar fi văzut vreodată.

— Continuă, i-am spus.

Era un singur mod sigur de a afla – dacă-mi cere bani, e Kenneth, dacă nu, e Winston.

— Vreau să vii să repari locul, Gilbert. Poţi să vii să locuieşti acolo cu noua ta soţie. O altă cameră o vom păstra pentru oameni de-acasă. Nu chirie ca femeia englezoaică. Chirie cinstită pe care să o poţi încasa. Şi pe urmă o să vezi

că locul e îngrijit.

— De ce-ai nevoie de mine? De ce nu faci asta şi singur?

— Eu sunt afacerist, Gilbert. Eu am ochiul pus pe alt loc. Eu fac la fel şi acolo. Dar eu nu pot fi peste tot.

Îi puteam vedea măcar veselia din ochii lui sclipitori?

— Şi vrei să-ţi plătesc bani?

— Gilbert, tu repară-mi locul – la sfârşit de săptămână, seara. Da' eu nu-ţi plătesc nimic. Tu ai grijă de loc. Eu tot nu-ţi plătesc nimic. Da' tu îmi dai o chirie mică. Putem să ne înţelegem cu asta?

Privirea lui se uita hotărâtă la mine. Nici măcar o clipă nu a coborât ruşinată către lustrul pantofilor sau mizeria de sub unghii.

— Hei, de ce n-ai încredere în mine, omule?

— Şi unde e fratele tău?

— Haide, n-auzi? Kenneth s-a dus să trăiască în Midiands.

— De ce?

— Un băiat din Londra îl caută pentru banii pe care îi datora.

— Şi nu te temi că, în schimb, băiatul ăsta o să te găsească pe tine?

— Nu. Eu sunt băiatul care îl caută. Dar, Gilbert, spune-mi ce crezi, omule. Ce zici de propunerea mea?

— De ce eu?

El şi-a supt dinţii.

— Am încredere în tine. Din toţi băieţii pe care i-am cunoscut de când am venit, numai în tine am încredere. Tu ai avut grijă de mine. Mi-ai găsit camera asta.

— Nu vrei să-ţi dau bani?

— Hei, haide, omule, nu vreau banii tăi! E treabă puţină şi o mică afacere. Da' dacă nu vrei…

Se pregătea să plece.

Dar l-am prins de mânecă şi am strigat:

— Oh, Winston! Unde-ai fost?

Şi l-am strâns în braţe chiar acolo la uşă, pe când el îşi aranja hainele.

— Hei, ai grijă la costumul meu, omule. De-abia l-am călcat, a spus el.

Nemaifiind eu bine-venit în casa lui Queenie, Winston era cavaleria mea. A apărut în ceasul de restrişte. (Ceasul! Nu eram singurul băiat care descoperea că ceasul lui de restrişte se întindea pe mai mult de o oră în această Patrie-Mamă.) Nerăbdător să văd locul pe care Winston îl avea pregătit pentru mine, am făcut un mic ocol cu furgoneta mea de la poştă. (Haide, toată lumea ştie că noi, poştaşii cei negri şi prostuţi, ne rătăcim întotdeauna.) Era o casă frumoasă, mi-am dat seama imediat ce am răsucit cheia în broască şi am deschis uşa. Ce dimensiuni! Patru niveluri cu camere uriaşe. Plafoane atât de înalte, încât vocea mi se ridica spre ele cu ecou. Grădina se întindea pe o suprafaţă suficient de mare ca celălalt capăt să fie învăluit de ceaţă. Apartamentul de la parterul casei avea două dormitoare, o bucătărie care deja avea o chiuvetă şi o plită, şi o baie proprie. Camera de zi avea ferestre atât de înalte, încât ajungeau de la podea la plafon. Frate, după acea singură cameră în Earis Court, am văzut înaintea mea un palat. Dar inima a început să mi se zbată în piept. De ce? Cum o voi convinge pe Hortense că această casă era un loc unde ar putea locui? Cu siguranţă o s-o privească dezamăgită. Tot întrebându-mă, într-una: „Asta-i tot?" încruntându-se la mine, convinsă că Dumnezeu mă lăsase pe acest pământ doar cu scopul de a o târî pe ea în cloaca asta englezească. Hei, abia se lăsase convinsă că nu eram supărătorul tată al copilului lui Queenie. Winston nu era mincinos – avea nevoie numai să o repare puţin, spusese el. Şi, măi, băiete! Chiar că avea nevoie numai de puţină reparaţie. Eram sigur că ea va vedea numai faptul că ferestrele care se înălţau de la podea la tavan aveau obloane demodate, care atârnau rupte pe balamale ruginite. Că

fiecare dintre camerele mari era întunecată ca un coşmar. Vopseaua maro care se decojea, scândurile goale ale podelei, acoperite cu grămezi de ziare vechi, şi găurile din tencuială atât de mari, încât se vedeau bucăţile de lemn ale scheletului casei. Va observa cu siguranţă mirosul neplăcut din bucătărie. Umezeala de la pământ sau de la pisica vagaboandă care se rătăcise înăuntru – cum ar putea şti? Sigur că va vedea porumbelul mort căzut într-unul din dormitoare. Dar asta numai după ce observase că fiecare ochi de geam al ferestrelor era crăpat. „Aşa trăiesc englezii?" o să-mi spună ea. Fiecare lucru pe care îl va vedea era jalnic. Şi mizeria? Numai o fluturare în aer a mănuşilor ei albe, şi le va face negre.

Dar Hortense era nerăbdătoare să cerceteze locul din Finsbury Park. Era nerăbdătoare la gândul că va lăsa în urmă camera noastră din Earis Court. Nerăbdătoare să-i întoarcă spatele doamnei Queenie Bligh şi întregii încurcături care exista acolo. Şi plita cu un ochi – abia aştepta să spună adio nenorocitei de plite cu un ochi. Era atât de nerăbdătoare, cu gândul la o viaţă mai bună, încât am fost nevoit să o bat la cap neîncetat ca să-şi amintească faptul că locul acela avea nevoie să fie reparat. Îmbrăcată cu haina, pălăria verde pe cap şi mănuşile albe, am dus-o în prima cameră. Nervos ca un om care îşi prezintă iubita mamei sale de temut – ascultaţi aici – cumpărasem un buchet de flori. În seara de dinainte pusesem florile astea de iarnă într-un borcan pe cămin. Am strâns ziarele vechi într-un morman. Frate, am îngropat până şi porumbelul. Mintea mea slabă credea că lucrurile astea prosteşti ar putea îndepărta batjocura lui Hortense. Dar acum, în loc să înveselească locul şi să îl facă mai familiar, florile acelea de pe cămin arătau la fel de triste ca şi camera. Prudentă, a cercetat căminul, podeaua, plafonul şi obloanele stricate din lemn. La fereastră, s-a uitat întrebătoare la priveliştea de afară. Şi-a trecut degetele în

mănuşi peste ochiul de geam. L-a examinat, dar nu a spus nimic când a îndepărtat murdăria. Dar, omule, eram pregătit pentru ea. Să o las să-mi spună că locul e prea în paragină. Să mă întrebe de ce am adus-o în casa asta posomorâtă. Pentru toate astea aveam răspunsul pe buze. Era repetat şi gata de spus. Tocmai fusese un război. Şi, da, aşa trăiau englezii – şi mulţi trăiau şi mai rău. Ce! Credea că e o prinţesă, ca să strâmbe nasul la aşa o casă frumoasă? Era norocoasă, am să strig eu, norocoasă să aibă un loc unde să trăiască.

Ochii mei o urmăreau pe când se plimba prin cameră, într-un şoc tăcut. Când şi-a terminat inspecţia nemiloasă, şi-a întors privirea spre mine. Bărbia ei era ridicată, nasul în aer, în timp ce buzele i s-au desfăcut uşor şi a suspinat şuierat.

— Asta-i tot?

Uite, a spus ceea ce ştiam că o să spună. Acelaşi ton descurajat ca şi atunci când a intrat pentru prima oară în camera pe care reuşisem atât de greu să o găsesc în Earis Court. Asta-i tot? în curând se va plânge, cu ochii plecaţi: „Aşa trăiesc englezii?" ca şi cum ar fi văzut înaintea ei o cloacă în care eram hotărât să o târăsc. Am respirat adânc pentru a mă calma.

— Ce vrei să spui? am întrebat.

Hei, femeia asta iritantă a început să bată cu încheieturile degetelor în perete, ascultând cu atenţie sunetul.

— Vreau să spun, a zis ea, asta-i tot?

— Ce anume, mai exact? am întrebat.

Ea s-a uitat la mine nedumerită, sau era sunetul peretelui care o îngrijora?

— Asta-i tot?

Şi-a desfăcut braţele. Hei, era o cameră mare şi trebuia să le desfacă foarte mult. Era frig, dar pe fruntea mea şiroia transpiraţia.

— Asta-i tot? a spus ea din nou.

Eram pregătit. Eram supărat. Apoi m-a întrebat încet:

— Doar camera asta o s-o avem sau mai sunt şi alte camere?

— Ce vrei să spui? am zis.

— Gilbert, ce se întâmplă cu tine? E o întrebare simplă. Asta e o cameră bună, dar e singura pe care o vom avea?

— Stai puţin, îţi place camera?

— Da, este o cameră bună.

— E foarte dărăpănată, i-am spus.

— O putem aranja.

— Dar uite, i-am spus eu, nu vezi vopseaua care se cojeşte de pe pereţi? Şi ferestrele alea? Toate sunt crăpate.

— Lucrurile astea pot fi reparate.

— Va fi multă muncă.

— Haide, Gilbert, nu ţi-e ţie teamă de puţină muncă grea. Te pot ajuta. S-a învârtit prin cameră. Cu puţină vopsea şi un covor. A mers într-un colţ, s-a aplecat cu braţele desfăcute şi a spus: Şi o masă cu un scaun aici, înainte să alerge spre cămin cu o sugestie: şi două fotolii aici, în faţa unui foc deschis, englezesc. O să vezi – o să-l facem să arate drăguţ.

Toate cuvintele mi-au îngheţat pe buze. Pentru că înaintea mea am văzut dintr-odată cea mai minunată femeie. Mândră, semeaţă – haide, să recunoaştem, insuportabilă chiar. Cu toate astea, nu voiam decât să o sărut. Să o strâng aproape de mine, chiar acolo, în mijlocul camerei dărăpănate. Să-i simt respiraţia, buzele lipite uşor de ale mele.

— Dar ceea ce vreau să ştiu, Gilbert, a întrebat ea, e dacă este doar camera asta sau sunt mai multe.

Femeii ăsteia frumoase nu i se cuvenea decât ce era mai bun. Niciodată n-o să-mi mai treacă prin minte să o oblig să se mulţumească doar cu asta-i tot. Drăguţă cu pălăria şi mănuşile ei albe, o să fac viaţa asta din jurul ei suficient de bună pentru a se potrivi acestor straie minunate. O să o ridic atât de sus, până când camera aia din Earis Court o să devină o amintire îndepărtată, ca o imagine dintr-un vis. I-am

zâmbit cu dragoste.

— Oh, nu, domnişoară Picior-îngălat, am spus. Mai sunt multe, multe camere, în afară de asta. Vino, dacă mă iei de mână o să ţi le arăt pe toate.

Mă obişnuisem să mă cuibăresc pe un fotoliu ca să mă culc. Picioarele mele deveniseră pliabile. Nu exista creatură înaripată care să se poată ghemui şi îndoi la fel de bine ca mine. Poate că în fiecare dimineaţă păream şifonat ca o molie care iese din coconul ei, dar, la lumină, sângele pompa în curând prin mine ca să mă transforme din nou în bărbat. Şi sub pătura mea mare, eram cuibărit confortabil. La fel ca în fiecare seară de dinainte, stingeam lumina şi îi uram lui Hortense vise plăcute. Dar în seara asta, când totul s-a cufundat în întuneric şi linişte, am auzit-o spunând cu voce uşoară:

— Gilbert.

Hei! Ce mai era acum? mi-am spus. Un şoarece, robinetul care picura, mirosul de gaz?

— Sunt obosit, Hortense – poate să aştepte până mâine-dimineaţă, hei?

— Gilbert.

Am scos un sunet care să semene a sforăit.

— Gilbert, vrei să vii în patul ăsta?

Nu i-am răspuns. De ce? Haide, am crezut că am adormit şi acum visam acele cuvinte. Eram convins că, dacă vorbesc, o să se trezească şi o să mă certe pentru că am deranjat-o cu vorbele mele.

— Gilbert, a spus ea din nou, de data asta mai tare.

Tremurând puternic, i-am răspuns timid:

— Da, Hortense?

— Hei, nu m-ai auzit? a întrebat ea.

Şi am ştiut că sunt treaz. Zău, niciodată până acum nu mai avusesem fiecare parte din mine atât de alertă.

— Nu sunt sigur, am spus.

— Ce crezi că am spus?

— Nu sunt sigur.

— Am spus, vrei să dormi cu mine în pat? Este spaţiu destul.

A dat deoparte cearşafurile. Le-am simţit valul de aer, în timp ce ea desfăcea patul pentru mine. M-am mişcat în fotoliu – nu ca să mă ridic, înţelegeţi, ci ca să fac zgomot, să văd dacă se joacă cu mine. O să-mi spună că s-a răzgândit? Sau o să râdă, zicând că a fost o glumă – o glumă bună care o făcea să râdă, ha ha? Mi-am întins un picior, gata să-l trag înapoi dacă demnitatea mea o cerea. Dar ea a spus:

— Vii, pentru că mi se face frig?

Acum, niciun bărbat din lumea asta n-ar fi refuzat. Şi dacă exista unul, o să vă spun cinstit, nu era jamaican. Am zburat de pe fotoliu. Picioarele mele nu mi se atinseseră de podeaua rece înainte să se strecoare între cele două cearşafuri. Restul corpului meu recunoscător le-a urmat în curând, aşezându-se în cel mai cald loc de pe pământ, în acel moment, dacă soarele caraib ar fi dogorât asupra mea, în timp ce fete goale mi-ar fi făcut vânt cu frunze de bananier, nu mi s-ar fi părut la fel de plăcut. Pentru că în jurul meu mă simţeam mângâiat de mirosul lui Hortense. Săpunul ei, parfumul ei şi chiar nu atât de dulcea ei transpiraţie. Dar impetuozitatea aceea uimitoare nu mă va face să par un prost. Am rămas întors cu spatele la ea, zăcând acolo ţeapăn ca un băţ. Speriat că, dacă o atingea vreo parte din mine, nepoliticoasă sau inocentă, o să înceapă să ţipe. Ea a lăsat pătura peste mine, eficientă ca o mamă. Şi i-am simţit piciorul apăsat uşor pe glezna mea. Mi-am îndepărtat-o. Dar în curând piciorul mic şi rece a revenit.

— Stai confortabil? m-a întrebat.

Nu mai aveam niciun suflu în mine ca să-i răspund. Dacă mi-aş fi deschis gura, m-ar auzi gâfâind ca un câine. Şi-a apropiat faţa de ceafa mea. Cu respiraţia abia atingându-mi urechea, uşor ca un sărut, a zis:

— Spune-mi, Gilbert, o să fie un clopoţel deasupra uşii noii noastre case? Şi clopoţelul o să cânte cling-cling?

În timp ce piciorul ei – cel îngălat – a început să mă mângâie uşor.

Cincizeci şi şapte

Bernard

Queenie îl ţinea într-un sertar. Ciudat mod de a începe o viaţă. În sertarul de jos. Cel mai mare dintr-un scrin care-i aparţinuse mamei (ţinea acolo lenjeria spălată). Ascunsese hainele copilului. Am văzut-o luptându-se cu un scaun ca să le scoată dintr-o valiză de pe dulap. Totul era croşetat. Lucru ciudat, recunoşteam lâna. O văzusem împletind-o de câteva ori înainte de război. Fusese un pulover şi o bluză, înainte să fie botoşei şi căciuliţă. Adunase acolo şi scutece. A scos un morman dintr-o valiza de sub pat. Acele mari fuseseră pe bufet, la vedere. Nu mi-a trecut niciodată prin minte să le privesc ca pe nişte indicii.

M-am refugiat în camera tatei. Mulţumit de confortul pe care mi-l dădeau cei patru pereţi familiari. Orice lucru legat de această groaznică sosire acasă era anapoda. Nu recunoşteam nimic din viaţa care mi se desfăşura înainte. Mă simţeam ca şi cum aş fi ajuns în existenţa altcuiva, din greşeală, şi acum încercam din greu să îmi găsesc locul. Dar cât timp poate sta un om cu gura căscată în faţa propriei situaţii? Să îşi ferească prosteşte privirea de tot ce este neobişnuit? Ştiu, era o prostie, dar îl invidiam pe tata. Şocul îl distrusese. ÎI lăsase fără cuvinte şi inutil. Îmi doream să mă trezesc fără să mă mai pot lupta, fără nicio altă variantă decât să mă supun. Să stau într-un scaun, să mi se scurgă mâncarea pe bărbie în timp ce Queenie mă hrăneşte şi curăţă mizeria. Dar, din nefericire, acest şoc – şocul meu – se

dovedea a fi destul de suportabil.

Umblam prin casă numai când credeam că se odihneşte. Mai ales noaptea. O prostie, ştiu, dar mă temeam de o întâlnire întâmplătoare. Că ne vom intersecta în bucătărie, că ne vom vedea în salon. Nu era groaza de a o vedea alăptând un copil impostor. Sau teama că furia mă va copleşi. Sau că mila mă va face să lăcrimez în mod inoportun. Era aşteptarea ei. Văzută într-o privire întrebătoare, o ocheadă sfioasă. Voia să înlocuiesc tăcerea cu cuvinte. Dar de fapt eram amorţit. Îmi doream ceva care să mă determine din nou să am o părere. Furie, durere, dezaprobare. Era jalnic. Eram gol ca o foaie albă de hârtie. Nu ştiam ce să simt.

L-am auzit începând să se sucească în timp ce mă duceam să dorm. Scâncete mici despre care şi eu ştiam că prevestesc urlete. (Plângea în fiecare noapte şi cea mai mare parte din zi.) Am deschis puţin uşa. Queenie dormea. Suficient de adânc pentru a se auzi un sforăit uşor. Avea nevoie de asta. Tocmai născuse, doctorul îi spusese să se odihnească. Venise să o vadă. Verificase copilul şi totul era în ordine şi la locul lui. Ordonase somn şi raţii duble. L-am condus afară. În timp ce pleca, m-a luat deoparte să mă întrebe ce s-a întâmplat cu soţul ei. „Stă în faţa ta", i-am spus. Asta l-a făcut să se uite uimit la mine, ca şi cum eram un ciudat. Multă vreme. Apoi a mormăit ceva ce credea că este încurajator în legătură cu războiul. Am dat din cap. De ce nu? Războiul. Se terminase de mai bine de trei ani. Dar, da, poate că iţele din pânza asta destrămată încă mai erau încâlcite.

Am intrat în cameră în vârful degetelor. Nu era nevoie să o trezesc. Numai să verific dacă era ceva în neregulă. Sertarul sta pe două scaune, lângă pat. M-am uitat înăuntru. Gura lui se mişca prudent într-o grimasă descendentă. Ceva îl întrista. Şi asta i se arăta pe faţă, ca să vadă toată lumea. Niciun truc, numai mohorâre. U-ul întors al gurii lui era clar ca desenul unui caricaturist. M-am gândit că prezenţa mea îl

poate liniști. Dar scâncetul a devenit mai puternic. Queenie s-a mișcat în somn. Eram pregătit să o iau la fugă. Buzele lui s-au încreţit, gata să urle. Mi-am lăsat mâna în jos. I-am pus-o delicat pe burtică. (Odată am văzut o femeie făcând asta cu copilul ei.) Burtica lui era caldă, ca o buiotă. I-am masat-o puţin şi expresia lui s-a schimbat. Acum nu mai era trist. Gura i s-a relaxat. Nu mai era nevoie să plângă. Şi-a deschis ochii, căutându-mă în raza lui vizuală. Pielea lui închisă la culoare era lucioasă ca un pantof negru lustruit. Nasul plat. Nările, mici puncte. Buzele bine conturate, ca şi cum ar fi fost proaspăt desenate. Pumnişorii puternic strânşi se legănau în faţa gurii lui. Picioarele loveau pe sub pătură. Era fericit că sunt acolo. Limba îi gusta buzele. I-am întins degetul mic. L-a înşfăcat cu putere. Degetele mici, maronii, s-au înfăşurat în jurul lui. Strângea cu putere. Apoi l-a tras să îl bage în gura deschisă. În curând îmi sugea degetul, Strângându-şi gingiile în jurul lui, ude, umede. Şi calde. Sugea ca şi cum ar fi fost nectar. Foarte mulţumit. De fapt, era un lucru mic şi drăgălaş.

Se lupta cu somnul. Ochii i se închideau numai pentru a-i deschide tresărind. Încerca să mă găsească din nou. Suptul degetului se domolise. Mi l-am retras. Încruntarea inocentă a reapărut – la fel şi scâncetele gângăvite.

— În regulă, i-am spus.

Vocea mea a părut să-l liniştească. Ochii i s-au concentrat asupra nasului.

— Şşşt, şşşt, am şoptit.

M-am gândit la un cântec. Mama obişnuia să-mi cânte unul. Mi-l aminteam vag, dar probabil că mi-l cântase. Vocea mea a trosnit, fals. Nu eram cântăreţ. Dar chiar şi aşa, ochii lui aproape că s-au închis imediat ce am început. „Nani, nani şi noapte bună, somnul dulce fie cu tine.” Nu-mi aminteam toate cuvintele. Am lălăit acolo unde era nevoie. Dar ochii lui s-au închis. Două linii sub o frunte încruntată. Suptul s-a

oprit, mi-am luat degetul. L-am acoperit din nou. Terminasem treaba. M-am întors să plec.

Queenie stătea în capul oaselor în pat, uitându-se la mine, cu gura căscată de uimire. Micuţul s-a foit din nou. M-am aplecat spre el, şoptind vorbe pentru copii. Haide, haide, e vremea să facem nani. Mormăiam prostii. Dar nu era nicio îndoială că vocea mea era liniştitoare. Era o prostie, dar, deoarece Queenie asculta, am spus brusc:

— Am fost în puşcărie, ştii.

Vocea ei lipsită de inflexiuni a părut să strige:

— Ce? Când?

I-am făcut semn cu un deget la buze să tacă. Nu voiam să se trezească din nou copilul. Pleoapele lui fluturau din nou, închise. Murmurul slab al unui sforăit de bebeluş se auzea dinspre el. Semăna atât de mult cu Queenie. Era fiul ei, fără îndoială – în ciuda pielii. I-am şoptit lui încet cuvintele. Faptele simple. Nu era nevoie de înfrumuseţare. Cu excepţia poveştii triste din cauza căreia nu putusem veni acasă. Arma care dispăruse. Curtea Marţială. Pumnii lui strânşi se desfăceau pe măsură ce somnul îl cuprindea.

— De ce nu mi-ai spus până acum? Sau să-mi scrii? Orice? a întrebat ea.

A fost nevoie să îi fac din nou semn să vorbească încet. Era prea tare. Şi nu terminasem. Ochii lui se deschideau din nou.

— Oh, nu, s-a trezit, am şoptit, înainte de a spune adevărul sincer despre perioada în care am stat în Brighton.

În tăcere, îi auzeam fiecare răsuflare. Fiecare împovărată de întrebări prea nedumerite pentru a fi puse. Îi simţeam şocul. Strălucirea lui se aşeza pe chipul meu.

— Bernard, ar fi trebuit să-mi spui înainte.

— Nu, nu am putut, i-am zis.

— De ce nu?

Am lăsat întrebarea fără răspuns. Ştiam că măcar atâta lucru ar fi trebuit să fie evident, mai presus de cuvinte.

Micuţul a început să se foiască. În curând, lovea din nou cu picioarele în aşternut. Mâinile i se întorseseră spre gura deschisă. Şi am spus:

— Îmi pare atât de rău.

Prin uşă venea suficientă lumină din hol pentru a vedea faţa ei în conul de lumină. Nicicând nu fusese mai frumoasă. Rotundă şi trandafirie, ca a oricărei mame. Am ştiut întotdeauna: era mult prea bună pentru mine.

— Ar fi trebuit să-mi spui toate astea înainte, Bernard. Ar fi trebuit să le spui înainte.

— S-a terminat. Asta e.

Gura micuţului s-a deschis, voia ceva de mâncare. I-am dat din nou degetul. Dar acum nu-l mai interesa. Probabil că auzise vocea mamei lui. Colţurile gurii au început să îi coboare din nou. Urma ţipătul în orice clipă.

— Cred că degetul meu nu mai e suficient, am spus. Ea a încercat să se dea jos din pat. Dar am rugat-o să stea acolo. M-am aplecat şi l-am luat pe micuţ în braţe.

L-am ridicat din sertar. Era foarte voinic. Queenie era gata. Avea braţele deschise. Nerăbdătoare.

— Îmi pare rău că nu am fost un soţ mai bun pentru tine, i-am spus.

Şi i-am pus în braţe fiul altcuiva. Ea l-a luat. Lipindu-şi faţa de a lui.

— Te las acum, i-am zis.

Şi pe când ieşeam din cameră, ea a strigat:

— Mulţumesc, Bernard.

Cincizeci şi opt

Queenie

Plecau. Gilbert ti spusese lui Bernard. Într-o ceartă, desigur, pe scări. Aproape o luptă, care îl făcuse pe Gilbert să

ţipe la Bernard să-şi bage casa acolo unde soarele nu strălucea.

— Chiriaşii de la etaj au găsit alt loc unde să stea, mi-a transmis Bernard sobru informaţia.

— Ştiu, i-am zis. Am auzit, şi la fel şi restul străzii. Deşi era încântat. Bernard voia ca el şi cu mine să ne mutăm în suburbii. O casă drăguţă, din acelea cu un zid comun cu o altă casă, cu o grădină de trandafiri în faţă şi o peluză mică în spate. „Uşor de îngrijit" era descrierea pe care o folosea. Nu ca această casă, cu amintirile ei, cu priveliştea care îi bântuia fiecare gând. Voia un nou început. Nu asta voiau toţi, acei luptători? Vreau să spun că ei câştigaseră. Şi cu siguranţă meritau ceva din toate astea. Pentru ce altceva era victoria? Bernard nu a fost niciodată nici măcar pe jumătate interesant ca atunci când a fost în războiul lui. Credea că o să-i consider povestea – cea cu închisoarea şi tot ceea ce i se întâmplase în est – şocantă. Dar nu. Voiam doar să râd. Să strig tare şi să-l felicit pentru că reuşise pentru prima oară în viaţa lui să nu fie plicticos. Ştiu că două rele nu vor face niciodată un bine, dar cel puţin acum puteam sta fiecare cu capul sus în compania celuilalt. Chiar dacă în această companie existau şi două secrete neplăcute. Oh, Bernard Bligh, cine ar fi crezut? Dar când a vorbit despre noul început, nu se uita la copil, era întors cu spatele la el şi a spus-o în şoaptă.

Chicotind împreună, Gilbert şi Hortense urcau treptele din faţa uşii de la intrare. Îi pândisem ore întregi, ca să îi prind înainte să urce scările. Eram în hol înainte ca ei să închidă uşa din faţă în urma lor. La început, amândoi s-au speriat de mine, dar apoi zâmbetele lor s-au stins, şi doar ochii lor spuneau: „Ei, drăcie, ne-a prins din nou." Acum prezenţa mea le producea acest efect. Era o vreme când Gilbert zâmbea când îmi vedea chipul – un zâmbet larg şi poznaş care mă făcea întotdeauna să mă simt specială. Dar acum nu. Ochii

noştri nu-şi mai vorbiseră de nu mai ţin minte când.

— Nu vreţi o ceaşcă de ceai? i-am întrebat.

Ai fi crezut că tocmai le-am spus să vină să mă privească dansând goală, atât erau de uimiţi. S-au uitat unul la celălalt, ca şi cum le-aş fi jucat un renghi. Nu mai aveau încredere în mine. De ce nu? Ce dracu' schimbase totul? Erau tăcuţi, niciunul dintre ei nu dorea să răspundă, de teamă ca celălalt să nu se supere dacă răspunsul ar fi fost greşit.

— Numai un minut, a trebuit să le spun. (Aş fi putut spune: „N-o să vă muşc", ar fi trebuit să spun: „N-am fost odată prieteni?") Doar o ceaşcă de ceai, şi am făcut prăjitură. Ştiu că vă mutaţi, m-am gândit că ar fi plăcut. Şi eram sinceră când am adăugat: De dragul vremurilor trecute.

Umerii lui Gilbert s-au relaxat când şi-a dat seama că nu, nu era o capcană, era doar o ceaşcă de ceai.

— Bine, a spus el, dar Hortense nu şi-a putut ascunde încruntarea.

Bernard s-a uitat o dată spre ei şi a spus:

— Ce-i asta?

Aş fi vrut să fie plecat. Sperasem că va fi, plecat cu vreo treabă sau ca să-l vadă pe domnul Todd. Oriunde, în afară de aici – stând la masă, citind ziarul.

Gilbert a început şi el să se înfoaie.

— Soţia ta ne-a invitat, a spus el.

Bernard era nehotărât, căutând o remarcă usturătoare. Amândoi erau ca nişte cerbi gata să se ia din nou în coarne.

— Oh, opriţi-vă, vă rog, voi doi. Bernard, i-am invitat la o ceaşcă de ceai.

Iar privirea lui spunea: Pentru ce, în numele lui Dumnezeu, ar vrea o femeie ca mine să facă aşa ceva?

— Nu vreau să plece fără să le spun mulţumesc, i-am spus.

Bernard a ţâţâit plin de îndoială, înainte să se întoarcă la ziarul lui. Era ca un nor întunecat de furtună, stând într-un colţ. Nu aşa voisem să fie. El făcea totul să fie stânjenitor.

— Putem să plecăm, Queenie, a spus Gilbert.

— Nu, aşezaţi-vă, aşezaţi-vă.

Amândoi s-au aşezat pe marginea canapelei, pernele abia dacă simţeau că sunt acolo. Erau gata să o ia la fugă. Nu-i puteam lăsa singuri în cameră cu Bernard şi cu furia aceea tăcută. Ar fi plecat sau ar fi început o luptă. Şi, oh, Doamne, nu voiam asta.

— Bernard, poţi să faci tu nişte ceai, te rog? Şi adu pentru toată lumea o bucată de prăjitură, am spus.

Bietul om era prea şocat ca să protesteze. Cu gura căscată, clipind consternat, nu mai avea niciun motiv bun pentru care nu ar fi putut să facă asta. Când a ieşit din cameră – împingându-şi cu zgomot în spate scaunul, împăturind ziarul cu un gest agitat – a fost un moment de binecuvântată uşurare, ca şi cum ar fi ieşit soarele.

Am descoperit cu surprindere că am limba legată, uitându-mă în cealaltă parte a camerei la ei. Eram disperată să spun ceva potrivit.

— Nu ţi-am mulţumit, am început, pentru că… m-ai ajutat.

I-am spus asta lui Hortense, care avea faţa ţeapănă ca a unui aristocrat. Şi-a ridicat mâna, fluturând-o puţin spre mine. Fie spunea „Sincer, nu, nu este nimic", fie „Te rog, nu-mi aduce aminte, doamnă" – era greu de spus. După aceea, s-a lăsat tăcerea, înainte să întreb:

— Unde vă mutaţi?

— În Finsbury Park, a spus Gilbert.

— E frumos?

— Are nevoie să fie aranjat puţin.

— Are mobilă?

— Nu încă, dar…

— Gilbert, de ce nu luaţi mobila din camera de la etaj? Dacă vreţi. Noi n-o să mai avem nevoie de ea.

— Nu, mulţumim – e foarte drăguţ din partea ta, dar o să ne descurcăm, Queenie.

— Nu, luaţi-o, Gilbert. Sincer, luaţi-o.

— N-aş putea lua mobila soţului tău, a spus el încet, foarte hotărât.

— Uite, dă-ne o liră pentru toate. Atunci înseamnă că ţi-am vândut-o.

Gilbert se foia pe scaun. Nici nu se uita în direcţia mea. Spusesem ceva greşit, dar ce anume? Nu-l mai văzusem niciodată atât de ciudat. Voiam să strig: „Hai să o luăm de la capăt – hai să facem din nou scena asta." Dar era prea târziu. Gilbert şi cu mine obişnuiam să râdem împreună, ce schimbase toate astea? Transpiraţia la subsuori mi se scurgea ca un izvor nesecat.

— Prea bine, voi decideţi, dar sunteţi bine-veniţi să o luaţi, dacă vă este de folos.

S-a lăsat din nou tăcerea, când am auzit copilul agitându-se. Auzul meu era la fel de ascuţit ca al unui liliac când era vorba de el. Nu auzeam radioul din cealaltă cameră, dar dacă el pufnea numai, ştiam. Îl simţeam în carnea mea, ca şi cum am fi fost în continuare legaţi.

— Aţi vrea să vedeţi copilul? i-am întrebat. Nu l-aţi mai văzut de când s-a născut. Acum e mai puţin înfricoşător. De fapt, e chiar frumos. Mă duc să-l aduc.

M-am ridicat. Nu voiam ca vreunul din ei să-mi spună să nu mă deranjez. Dar i-am văzut uitându-se unul la altul, discret, cu un „Cum, pentru numele lui Dumnezeu, putem să plecăm acum?"

Copilaşul se freca la ochi, trezit din somn. A căscat larg, cu gingii lui goale, înainte ca faţa să i se încreţească, gata să urle. Atunci m-a văzut privindu-l şi a început să dea din picioare. Am luat şalul – cel pe care mama îl folosise să mă boteze în biata noastră biserică locală. Îl ţinusem înfăşurat într-o pânză de muselină, în dulap. Stătuse acolo atât de mult, încât fusese imposibil să îndepărtez mirosul de naftalină. Îl spălasem de cinci ori. Acum era atât de alb –

curat şi proaspăt lângă pielea neagră.

— Uite-l, am spus, când am întins acest pachet de dantelă spre Hortense.

Nu i-am dat ocazia să-mi spună că e prea nervoasă să-l ţină. Era agitată, se juca cu mănuşile, îşi îndrepta haina. Cu toate acestea, l-a luat. Dar, Doamne, se purta ciudat cu el! îl ţinea ca şi cum ar fi fost o bucată de pânză pe care o lua pentru măsurat.

— Lasă-mă să te ajut, i-am spus. A trebuit să-l iau înapoi imediat ca să nu-l scape – părea atât de nesigură, îndoaie-ţi braţele şi cuibăreşte-l pe ele, i-am spus.

Era atât de neîndemânatică, încât abia puteam privi. Am fost aspră cu ea când am spus:

— N-ai mai ţinut niciodată un copil până acum?

— Desigur, mi-a spus ea.

O insultasem, ceea ce nu era greu, dar trucul a funcţionat. S-a îndreptat, mutându-l în curbura braţului, până când el s-a cuibărit în siguranţă, aşa cum ar trebui să se simtă un bebeluş cu o femeie.

— E un băiat minunat, le-am spus. Bun ca pâinea caldă. Nu face niciun pic de gălăgie.

Faţa ei, aplecată în jos spre el, avea încă expresia cuiva plictisit. Dar în curând a început să se îndulcească. Micuţul putea face asta cu oricine. Faţa lui adorabilă, în formă de inimioară, ochii sclipitori şi guriţa perfect arcuită nu puteau fi privite multă vreme fără a încălzi cel mai îngheţat suflet. Ea şi-a aplecat capul puţin mai aproape de al lui şi a spus uşor:

— Bună.

Era un început. S-a uitat spre mine ca să mi-l dea înapoi.

— Oh, nu, i-am spus. Te place. Ascultă, poţi să auzi sunetul pe care-l scoate? înseamnă că e fericit.

De fapt, mi-era teamă să nu înceapă să plângă.

— Mai ţine-l o clipă, am spus, înainte să-mi dau seama că

Gilbert nu-l vedea. Arată-i-l lui Gilbert. Gilbert, vino aici.

El s-a ridicat pentru a se uita în şal. Am dat într-o parte o parte din şal ca să vadă mai bine. Hortense mi-a făcut pe plac, întorcând puţin copilul.

— I-ai dat un nume? a întrebat Gilbert.

— Michael, am spus.

Hortense a tresărit. S-a uitat la mine atât de repede, încât a speriat copilul, care a început să scâncească.

— Oh, ai grijă, am spus.

Ochii ei largi erau încă îndreptaţi spre mine.

— Te simţi bine? am întrebat-o.

— Oh, da.

L-a liniştit imediat. L-a legănat puţin. Scâncetele au încetat. Ea s-a îngrijit ca el să stea din nou bine, înainte să-mi spună:

— Michael era numele cuiva drag mie.

— N-ai un frate pe nume Michael? a întrebat-o Gilbert.

— Da, fratele meu. Ştii, a murit în război.

— Oh, îmi pare rău pentru fratele tău, i-am zis. Dar e un nume frumos. Îmi place foarte mult.

— Da. Este şi numele meu preferat, a spus ea.

— Stai puţin, vrei să spui că Gilbert nu e numele tău preferat? i-a spus Gilbert.

Apoi i-a aruncat un zâmbet slab şi i-a făcut uşor cu ochiul.

Ea s-a uitat în jos spre micuţ, repetând: „Michael”, în şoaptă, de două ori, ca şi cum l-ar fi botezat cu el. Voiam să o îmbrăţişez şi să-i mulţumesc pentru că ţine la numele lui. Dar n-am putut. M-am uitat în jurul meu ca o idioată şi am spus ceva prostesc despre ceai.

Michael a început să scâncească din nou. Ea era gata să mi-l dea înapoi. Ce-o fi crezut despre mine când m-am îndepărtat imediat de ea? Amândoi păreau uluiţi.

— Ceaiul – trebuie să-l ajut pe Bernard cu ceaiul.

Şi am plecat. Deşi nu m-am dus în bucătărie. M-am dus în

spatele uşii şi m-am uitat printr-o crăpătură. Făcea numai gesturi potrivite cu el. Îl legăna delicat în braţe, în poală, în timp ce Gilbert, uitându-se în jos la el, îi dădea grijuliu degetul să i-l molfăie. I-a spus ceva la ureche. A şoptit în aşa fel încât n-am auzit ce spune. Ea şi-a ţuguiat buzele spre Michael, spunând ceva în limba bebeluşilor, apoi a zâmbit. Gilbert a făcut la fel. Arătau atât de potriviţi lângă el.

— Ce naiba faci? m-a întrebat Bernard.

M-a prins spionându-i, întinzându-mi gâtul spre crăpătura din uşă.

— Lasă-mă să te ajut cu tava, i-am spus.

El nu i-a dat drumul şi am intrat în cameră încăierându-ne pentru ea. Bernard a trântit tava pe masă cu aşa putere, încât laptele s-a vărsat din cană. S-a dus înapoi la ziar fără să se deranjeze să-l şteargă. Nenorocit ţâfnos. Am turnat ceaiul, întrebând cât zahăr şi lapte. Două cuburi de zahăr pentru Hortense. Trei pentru Gilbert, ceea ce l-a făcut pe Bernard să ţâţâie în spatele ziarului. I-am dat lui Gilbert ceaiul. Dar Hortense îl ţinea pe Michael, aşa că nu-l putea lua pe al ei. I-am ţinut ceaiul, neştiind cum să i-l duc la gură. Ştiam că vrea să mi-l dea înapoi pe Michael. Începea să se foiască stânjenită pe scaun. Nu mai era timp – trebuia să o spun atunci.

— Vrei să-l iei tu? am întrebat-o.

Ea n-a înţeles ce am spus.

— Credeam, a început, că l-aţi putea ţine ca să-mi beau ceaiul.

— Vrei să-l iei? am spus din nou.

— Dar deja îl ţin, doamnă Bligh.

— Nu. Nu înţelegi, ascultă.

Încă mai ţineam nenorocita aia de ceaşcă de ceai, şi ceaşca zdrăngănea pe farfurioară, pentru că îmi tremura mâna. Am pus-o pe masă şi am continuat:

— Vreţi tu şi Gilbert să-l luaţi cu voi când plecaţi?

— Când plecăm unde? a spus Gilbert.

— Acasă. Când vă mutaţi. Vreţi să-l luaţi cu voi?

Nu am văzut niciodată încruntări mai adânci. Amândoi se uitau lung la mine, încercând să găsească vreun semn de glumă pe faţa mea. M-am lăsat într-un genunchi. Am luat ambele mâini ale lui Gilbert într-ale mele. El şi le-a tras înapoi, dar eu i le-am prins din nou.

— Gilbert, i-am spus. I-am strâns mâinile. Vreţi să-l luaţi cu voi? Să aveţi grijă de el pentru mine. Vreţi să-l luaţi şi să aveţi grijă de el?

În cameră s-a lăsat un moment de nemişcare, înainte să sfârâie ca o petardă aprinsă când şi-au dat seama ce vreau să spun. Amândoi, deodată, au întrebat:

— Ce spuneţi?… Ce vreţi să spuneţi?… Ce vreţi?

Am pledat spre Hortense, întorcându-mă către ea. Acum eram aşezată pe amândoi genunchii.

— Ia-l şi creşte-l ca şi cum ar fi fiul tău. Vrei, vrei, te rog?

— Doamnă Bligh… a fost tot ce-a putut spune.

— Hortense, te rog. Am încredere în tine şi în Gilbert. Vă cunosc. Sunteţi oameni buni.

Imploram, ştiu că asta făceam, dar nu-mi păsa. A încercat să mi-l dea înapoi. L-am împins din nou spre ea. Am împins micuţul înapoi în braţele ei.

Atunci l-am auzit pe Bernard.

— Queenie, pentru numele lui Dumnezeu, ce faci?

Era în picioare, stând lângă mine.

— Vreau să-l ia ei, Bernard.

— Este copilul tău. Ce spui?

— Ascultă, Bernard. Are nevoie de o casă. O casă bună.

— Are o casă.

Despre ce dracu’ vorbea omul ăsta prost? Nu voiam decât să tacă. Să-şi închidă dracului gura. Ce legătură aveau toate astea cu el?

— Nu vorbi, Bernard. Nu mă auzi? Pur şi simplu nu vorbi,

am ţipat la el.

— Ce gândeşti?

Era roşu ca racul, uitându-se în jos spre mine cu o furie nedisimulată. Dar trebuia să-i conving pe Hortense şi Gilbert, iar el îmi stătea în cale. M-a înşfăcat. M-a ridicat de pe podea. Iar Michael a început să plângă. Gilbert era în picioare, spunându-i lui Bernard să mă lase în pace.

L-am înfruntat pe Bernard. Am respirat adânc.

— Am nevoie de cineva care să aibă grijă de el.

— Tu eşti mama lui.

— Ştiu, dar nu pot avea grijă de el. Bernard, nu putem avea grijă de el. Nu înţelegi?

M-am îndepărtat de el. Gilbert s-a aşezat şi eu m-am lăsat din nou în genunchi. Michael încă mai scâncea, dar Hortense îl alina uşor.

Şi l-am auzit pe Bernard spunând:

— De ce nu?

Vorbise cu atâta disperare, încât toată lumea s-a uitat spre el. A întrebat cu atâta convingere, încât ar fi trebuit să fie caraghios. Oare nu avea nicio idee de ce noi, doi oameni albi, nu puteam creşte un copil de culoare? Eram uimită. Nu mă aşteptasem niciodată la aşa ceva – Bernard să întrebe ceva atât de evident.

— Nu putem avea grijă de el, a fost tot ce-am reuşit să spun.

— De ce nu? a întrebat Bernard.

Credeam că cearta mea va fi dusă cu Gilbert sau Hortense. Nu-mi venea să cred ce aud.

— Pentru că nu ştiu cum să-i pieptăn părul, Bernard, i-am spus.

— Dar e ridicol. O să ne descurcăm cumva.

— Bernard, ce vrei să spui?

— O să-l creştem.

— Oh, da? Şi ce-o să-i spui când o să te întrebe? Că într-o

zi l-am lăsat prea mult la soare şi a devenit negru?

— A fost un război, se întâmplă tot felul de lucruri. Adoptat, asta vom spune. Un orfan. Destul de simplu.

Bernard nu avea niciun drept să fie atât de raţional. Atât de corect. Atât de grijuliu. Cuvinte. Le găsise, dar nu era treaba lui să încerce să le folosească acum pentru a convinge. Să mă facă să cred că m-aş putea înşela. Pentru că nu mă înşelam – ştiam că nu. Fir-ar să fie, nu văzusem niciodată o pasăre colibri! Nici măcar în cărţi. Cine îi va spune lui Michael cum este?

— E de culoare, Bernard. Plângeam. Sorbind lacrimi mari, sărate. Şi… şi nu e fiul tău.

Asta l-a amuţit. L-a aruncat înapoi în scaun ca o lovitură.

— Acum poate crezi că poţi s-o faci, i-am zis, pentru că e un copilaş care nu spune nimic. Dar când o să crească? Un puşti mare, bine făcut, de culoare. Şi oamenii or să râdă de tine pe stradă şi or să te întrebe tot felul de lucruri îngrozitoare. O să te baţi pentru el? Toţi vecinii ăştia… acei vecini perfect decenţi din suburbii, o să le spui să-şi vadă de treburile lor? O să-i loveşti pe ceilalţi taţi pentru că or să-i spună fiului tău în diverse feluri? O să fii mândru de el? Bucuros că e fiul tău?

— Adoptat, asta putem spune, a zis el, atât de încet.

Era un tâmpit nenorocit.

— Bernard. Într-o bună zi va face o prostie şi tu o să te uiţi la el şi o să-ţi spui „Mic bastard negru" pentru că o să fii supărat. Şi el o să vadă asta în ochii tăi. Nu numai din cauza asta o să fii supărat pe el. Ci pentru că vecinii n-or să ne invite pe la ei. Pentru că or să vorbească în spatele tău după ce treci. Pentru că niciodată n-or să te considere la fel de bun ca ei. Pentru că or să creadă că tu şi familia ta sunteţi ciudaţi. Şi asta numai pentru că ai un copil de culoare.

El a vrut să spună ceva. Şi-a deschis gura, dar nu s-a auzit nimic.

— Asta o să te omoare, Bernard, i-am spus. Te-ai gândit la toate astea? Eu n-am făcut nimic altceva decât să mă gândesc. Şi ştii ceva? N-am curajul să o fac. Credeam că îl am. Ar fi trebuit, dar nu am coloană vertebrală. Nu pentru aşa o luptă. Recunosc, nu pot face faţă, şi eu sunt binecuvântata lui mamă.

În sfârşit, mă puteam întoarce către Gilbert şi Hortense.

— Trebuie să-l dau, vedeţi, le-am spus. La un orfelinat. Am luat din nou mâna lui Gilbert; de data asta m-a lăsat. Şi ei nu-i vor, ştiţi – pe cei de culoare. Trebuia să mă opresc din plâns – trebuia să le explic cu grijă. Mi-am înghiţit lacrimile. În ziare scrie că or să trimită toţi copiii de rasă amestecată care au fost născuţi după război – cei mai mulţi fii, fiice ale militarilor de culoare – or să-i trimită să trăiască în America. Am chicotit, dar Dumnezeu ştie de ce. Gilbert, îţi poţi imagina? îţi aminteşti, nu-i aşa? Americanii. Or să vrea ca Michael să stea în rândurile din spate ale cinematografului.

Bernard s-a îndepărtat de noi. Şi ştiam de ce. Era imaginea mea, în genunchi, în faţa acestor negri. A scos un oftat, sau cel puţin aşa a sunat.

— Dacă îl dau la un orfelinat, am continuat eu, n-o să mai ştiu nimic de el. Niciodată. Iar el nu va şti cât de mult l-am iubit. Şi cum tot ce mi-am dorit a fost să fiu o mamă bună pentru el.

Ei se uitau la mine. Probabil că arătam – nu, eram – patetică.

— Voi mi-aţi putea da de ştire cum se descurcă. Mi-aţi putea scrie să-mi spuneţi. Ştiu că cer mult.

Ochii tulburaţi ai lui Gilbert puneau tot felul de întrebări.

— Vă pot da bani, dacă asta e problema, le-am spus.

— Nu, a sărit Gilbert. Nu-ţi vinde copilul, Queenie.

— Nu, nu, ai dreptate. Numai că vreau să fie cu oameni care să-l înţeleagă. Nu vedeţi? Oameni ca el. Dar o s-o fac în orice fel vreţi voi. În orice fel. Dar trebuie să-mi spuneţi că-l

vreţi.

Michael a început să plângă. Mi-am lipit apăsat mâinile una de alta.

— Ştiţi că implor. Dar nu o fac pentru mine. Jur în faţa lui Dumnezeu, nu e pentru mine. Ştiu că voi îi puteţi da o viaţă mai bună decât aş putea eu să-i dau vreodată. Să n-o faceţi pentru mine – vă rog, ci pentru el. Din cauza asta sunt în genunchi – pentru viaţa dragului meu copilaş.

Cincizeci şi nouă

Hortense

N-am crezut niciodată că Anglia va fi aşa. Haide, în ce vis nebunesc o femeie albă ar îngenunchea în faţa mea implorându-mă să iau copilul ei negru? Nu puteam să-mi închipui un vis atât de fantezist. Cu toate acestea, doamna Bligh era îngenuncheată în faţa mea şi a lui Gilbert, cu frumoşii ei ochi albaştri topindu-se sub valurile de lacrimi, în timp ce se uita spre noi, cei doi jamaicani, aşteptând nerăbdătoare să vadă dacă vom accepta sau nu. Îi puteam lua nou-născutul şi să spunem că este al nostru? Nici măcar Celia Langley, cu nasul ei ridicat în aer şi capul în nori, nu şi-ar fi imaginat ceva atât de absurd despre această Patrie-Mamă.

Gilbert a insistat ca doamna Bligh să se ridice din genunchi. A ridicat-o el de pe podea pe când ea se mai smiorcăia încă, sprijinind-o cu un braţ grijuliu pus în jurul taliei. Şi a aşezat-o pe canapea, alături de mine. Nu era momentul să vorbim de aceste lucruri, dar spatele copilului era ud sub mâna mea. Nu i-am dat atenţie. Gilbert a încercat să se strecoare între mine şi doamna Bligh, dar nu era loc. Aşa că atunci s-a aşezat în genunchi.

— Queenie, a spus el, cu o voce la fel de blândă ca a unei

femei, cum poţi să renunţi la copilul tău?

Aceste cuvinte, spuse cu atâta tandreţe, au făcut-o pe doamna Bligh să suspine atât de puternic, încât copilul adormit s-a trezit iar. Dar privirea lui Gilbert era atât de plină de îngrijorare, încât l-am iertat.

— Cum poţi să crezi că vom fi mai buni pentru copilul tău decât mama lui? Pentru el suntem nişte străini.

Dar întrebările erau inutile, pentru că tulburarea femeii o sleise de puterea de a vorbi. El însă a aşteptat răbdător ca suspinele ei să se potolească. Pentru că nu s-a întâmplat aşa, s-a vârât din nou între noi pe canapea, ca să-şi pună un braţ alinător în jurul umerilor ei. Întorcându-i gestul, doamna Bligh şi-a aşezat mâna pe braţul lui Gilbert. Cu forţa unei explozii, delicata atingere a fost suficientă să-l facă pe domnul Bligh să sară în picioare şi să izbucnească:

— Ia-ţi mâinile negre împuţite de pe soţia mea!

În curând, Gilbert se înfrunta cu acest om înalt. Amândoi stăteau faţă în faţă.

— Care-i problema ta, omule? a spus Gilbert.

— Problema mea eşti tu, cu mâinile pe soţia mea.

— Eşti sigur că mâna mea neagră pe soţia ta e cea care te îngrijorează, omule?

— Cum îndrăzneşti, sălbaticule?

În acest moment, doamna Bligh, obosită de toate lucrurile astea, a ieşit din cameră. M-a lăsat singură să alin plânsul copilului.

— Acum uite ce-ai făcut.

Domnul Bligh aproape că şi-a împins un deget în nara lui Gilbert. Gilbert s-a îndepărtat. În acest timp eu mă uitam în jos, în abisul gurii acestui copil, unde nodul mic şi roz din fundul gâtului tremura din cauza vibraţiilor urletelor sale.

— Vă rog să vă gândiţi la copil, am spus, cu gândul să calmez situaţia.

Dar nu mi s-a acordat prea multă atenţie, nici mie, nici

copilului. M-am gândit să mă alătur copilului în urlat, pentru că situaţia lua o altă turnură proastă.

Gilbert s-a îndreptat de spate până când, jur, era aproape la fel de înalt ca domnul Bligh.

— Ascultă, omule, soţia ta tocmai ne-a cerut să-i luăm copilul, şi tot ce te îngrijorează pe tine e că un negru s-ar putea gândi să o aline?

— Nu mai vreau să aud nimic de la tine. Doar să-ţi închizi gura!

— Păi, cum să nu. O să mai auzi multe de la mine.

Domnul Bligh s-a dat înapoi un pas, nu de teama lui

Gilbert, ci numai pentru a-şi arăta mai bine dispreţul, uitându-se la el de sus în jos.

— De ce Dumnezeu o vrea Queenie să-şi dea copilul să fie crescut de nişte oameni ca voi? Acestui biet mulatru i-ar fi mai bine dacă ar creşte într-un canal! a spus el.

Gilbert şi-a supt dinţii pentru a-i întoarce dispreţul său omului acesta.

— Ştii care-i problema ta, omule? a spus el. Ai pielea albă. Şi crezi că te face mai bun decât mine. Crezi că-ţi dă dreptul să fii stăpân pe un negru. Da' ştii cum te face? Te face alb. Asta e tot, omule. Alb. Nu mai bun, nu mai rău decât mine – doar mai alb.

Domnul Bligh şi-a mişcat privirea ca să se uite în tavan.

— Ascultă-mă, omule, amândoi am terminat de dus un război – un război sângeros – pentru că vrem să vedem o lume mai bună. Şi de aceeaşi parte – tu şi eu. Amândoi ne-am uitat la alţi bărbaţi în care am văzut duşmanul. Tu şi cu mine, luptând pentru Imperiu, luptând pentru pace. Cu toate astea, după tot ce-am suferit împreună, vrei să-mi spui că eu sunt lipsit de valoare şi tu nu. Oare eu voi fi sclavul şi tu stăpânul pentru totdeauna? Nu. Opreşte-te, omule. Opreşte-te acum. Putem munci împreună, domnule Bligh. Nu vezi? Trebuie. Sau vrei să te lupţi cu mine până la sfârşit?

Cuvintele lui Gilbert au aşternut liniştea în cameră. Nu numai gura domnului Bligh era căscată de uimire – chiar şi copilul tăcuse. Pentru că în momentul în care Gilbert rămăsese în picioare, cu pieptul zvâcnind de patima cuvintelor sale, mi-am dat seama că Gilbert Joseph, soţul meu, era un om distins, un om de caracter, un om inteligent. Nobil într-un fel care într-o zi îl va transforma în legendă. „Gilbert Joseph", va striga toată lumea. „Aţi auzit de Gilbert Joseph?"

Şi domnul Bligh, clipind încă o dată direct în ochii lui Gilbert, a spus uşor:

— Îmi pare rău.

Desigur, mi-am spus, desigur. Cine nu ar fi fost calmat de cuvintele acelea deosebite ale soţului meu deştept, frumos şi nobil? Dar englezul acesta a continuat:

— Îmi pare rău… dar nu înţeleg niciun cuvânt din ceea ce spui.

Expresia augustă a lui Gilbert i-a alunecat de pe faţă pentru a se sparge în fărâme pe podea. S-a aplecat spre mine şi mi-a luat copilul din braţe. Îndreptându-se, i-a dat domnului Bligh copilul înfăşurat în şal. Apoi m-a luat de mână şi m-a condus în tăcere afară din cameră.

Gilbert a urcat scările furios. La primul şir de trepte a sărit câte trei odată, paşii lui răsunând ca ai unui gigant.

Am decis să nu păstrez ritmul cu el, pentru că acele trepte se ridicau în faţa mea ca nişte rafturi goale de cărţi. Dar, după al treilea şir de scări, fie din oboseală, fie din consideraţie pentru mine, a încetinit. În tăcerea holului întunecat, vocea doamnei Bligh se auzea clar, strigând un „Nu" chinuit. Până la al patrulea şir de trepte, Gilbert se oprise. Copilul plângea. Sunetul care mă înconjura părea să devină din ce în ce mai tare, pe măsură ce urcam treptele spre locul unde sta Gilbert. Amândouă mâinile sale erau aşezate strâns pe urechi. În timp ce mă apropiam, şi-a întins

brusc braţul şi a tras un pumn în perete. Apoi, sărind de durerea provocată de lovitura negândită, a strigat:

— La dracu' cu ei, la dracu' cu ei.

S-a trântit pe trepte. M-am aşezat lângă el şi i-am luat mâna care îi pulsa de durere în palma mea.

— Mama ta nu ţi-a spus niciodată că peretele e tare? i-am zis.

Pentru o scurtă clipă, el s-a uitat la faţa mea, înainte să-şi lase din nou capul în jos.

— Hortense, a spus el. Ce să facem, ce să facem? Nu pot să plec pur şi simplu. Să las copilaşul ăla de culoare singur în ţara asta, plină de oameni ca domnul Bligh. El şi toţi ca el. Ce fel de viaţă ar avea omuleţul ăsta? Să-i ia dracu'.

I-am strâns mâna ca să-mi arăt compasiunea, dar a trebuit să mă opresc când a zis „au". Omul ăsta era tot un bufon. Cu toate astea, am început:

— Vrei să auzi ce ştiu despre mămica mea? O fustă largă, picioare negre goale, care alunecă peste pietre, mirosul laptelui care fierbe şi un cântec şoptit care spunea „rămurica mea" până când nu mai puteam ţine ochii decât închişi. Asta e tot ce-mi amintesc despre ea. Pentru că şi eu am fost dată când eram copil – am fost crescută de verii mei pentru că m-am născut cu pielea aurie.

El şi-a pus mâna peste a mea şi şi-a ridicat bărbia să mă sărute pe obraz.

— Şi acest Michael? a întrebat el.

— Oh, Michael Roberts era fiul verişoarei mele, am crescut împreună.

— L-ai iubit?

— Desigur.

Jean a deschis uşa camerei sale. Suficient de mult ca nasul ei să se strecoare afară, să-i miroasă pe negrii de pe trepte şi să o închidă la loc, râzând.

— M-au luat de la mămica pentru că, având pielea aurie,

toată lumea a fost de acord că voi avea un viitor de aur.

— Păi, atunci, un viitor de aur trebuie să ai, domnişoară Picior-îngălat.

— Asta am de gând, Gilbert Joseph. Exact asta am de gând.

Plânsul copilului ne-a învăluit din nou.

— Vrei să luăm copilul, Gilbert? am întrebat.

Nu ezitarea l-a făcut să tacă pentru o clipă – era respiraţia care îi umplea din nou plămânii.

— Oh, Hortense, poate că ai dreptate – sunt un prost. Şi ştii de ce? Haide, chiar cred că nu avem altceva de făcut.

Adunând lucrurile copilului într-un sertar, doamna Bligh săruta fiecare hăinuţă în timp ce o împăturea. Apoi şi-a îmbrăţişat copilul până când l-a făcut să scâncească, înainte de a mi-l da cu mare grijă. Michael Joseph nu o va recunoaşte pe mama lui după laptele care fierbe, după un cântec şoptit sau picioarele negre goale, ci după gustul sărat al lacrimilor din amintire. Aceste lacrimi care au curs în ziua aceea, una câte una, din ochii ei, peste buzele şi pe limba lui.

S-au chinuit atâta cu cufărul meu.

— Te superi dacă aruncăm pur şi simplu nenorocirea asta pe fereastră? m-a întrebat Gilbert.

Reuşise să-l urce pe scări în urmă cu câteva săptămâni, dar acum era prea greu de coborât. Mi-am deschis gura să îl blestem, când a spus:

— Ce, încă nu ştii ce e o glumă?

— Oh, da, i-am spus, o glumă este ceva distractiv.

Era Winston care îi striga lui Gilbert să încerce din nou să-l ridice.

— Oricum, ce ai înăuntru? a vrut Gilbert să ştie.

— Am toate lucrurile de care o să am nevoie, Gilbert Joseph, toate lucrurile de care o să am nevoie.

Oh, ce-au mai mormăit şi s-au sforţat, lovindu-mi cufărul de tocul uşii, trântindu-l pe palier şi zguduindu-l pe fiecare treaptă. Copilul era scuturat în patul lui din cauza loviturilor.

Sertarul care îi servea drept pat sălta prin cameră la fiecare buşitură. L-am ridicat de unde stătea întins şi l-am liniştit cu cuvinte şoptite. Somnoros, se uita la faţa mea cu ochi apatici, înainte ca un zâmbet scurt să i se întindă pe buze. Într-o zi, acest băiat va dori să se uite într-un cuib de pasăre şi eu va trebui să îl ridic să îi arăt. Va necăji păianjenii şi va îmbrăca pisica.

— Rămurica mea, am spus, şi l-am sărutat pe frunte.

Când mă pregăteam să îl aşez la loc, mâna mi s-a oprit pe ceva tare de pe spatele lui. Crezând că trebuia să-i îndrept scutecul, am încercat să îl netezesc. Dar nu se ducea. Întinzându-l, am găsit, prinsă de hăinuţe, o pungă împletită. Ca să eliberez obiectul, a trebuit să caut foarfeca pentru a-i tăia legăturile. Copilul era la fel de bun cum promisese doamna Bligh că va fi. A adormit din nou, în timp ce eu mă ocupam de pungă. Deschizând-o, am găsit un pachet cu bani legaţi cu nişte lână roz, prinsă cu o fundă elegantă. Trei sute de lire în bancnote murdare. Niciodată până atunci degetele mele nu mai atinseseră atâţia bani. Şi pe urmă, pe fundul pungii, am găsit o fotografie. Era a doamnei Bligh, făcută, fără îndoială, în vremuri mai bune. Cap şi umeri, cu ochii îndreptaţi spre fotograf, privind cu un zâmbet blând. Nu mă gândisem niciodată să întreb despre tatăl copilului. Cine fusese? Vreun nebun jamaican cu ochii după picioarele bine făcute ale unei femei albe, drăguţe. Unde era el? Cât de departe putuse fugi de ea? M-am gândit să-l chem pe Gilbert să-i arăt legătura. Dar mândria acestui om îl va face cu siguranţă să insiste ca aceste obiecte să fie returnate. Iar eu aveam altceva în minte pentru ele. Haide, le voi folosi în mod corespunzător, când va fi nevoie. Punându-le în geanta mea, m-am hotărât să păstrez secretul banilor şi al fotografiei.

Am ţinut stângaci copilul în vreme ce în sfârşit închideam uşa acelei cămăruţe nefericite. Nicio remuşcare nu m-a făcut să mă uit înapoi cu dor. Nicio părere de rău nu m-a făcut să

suspin pentru că pierdeam ochiul de plită, chiuveta crăpată sau tencuiala care se cojea. M-am oprit în faţa uşii doamnei Bligh. Am bătut uşor de trei ori. Nu a răspuns. Am bătut din nou, de data asta strigând-o pe nume. Tot nu a apărut nimeni. Dar, cu numai o bucată subţire de lemn între noi, am simţit-o de cealaltă parte. Tulburarea respiraţiei reţinute. O mână tremurândă aşezată nesigură pe clanţă. Era acolo – ştiam.

— La revedere, Queenie, am strigat, dar tot nu a venit.

Gilbert aproape că m-a doborât din picioare când s-a repezit spre mine. Cămaşa îi ieşise din pantaloni şi avea nasturii greşit încheiaţi, şi gâfâia ca un câine.

— Am pus cufărul în camion, a spus el. Haide, grăbeşte-te, da?

Mi-a luat copilul. Mi-am aranjat pălăria în caz că se lăsase în aerul umed şi mă făcea să arăt caraghios. O perdea de la fereastră s-a mişcat – numai puţin, dar suficient ca să ştiu că nu era vântul. Dar nu i-am dat atenţie, şi doar m-am îndreptat de spate şi mi-am strâns haina ca să mă apăr de frig.

Niciodată pe câmpul
conflictelor umane
nu a fost atât de mult datorat
de atât de mulţi unor atât de puţini.[45]

Winston Churchill

---

[45] Fragment din discursul ținut de Churchill pe 20 august 1940, în Camera Comunelor. El a folosit expresia „Cei Puțini" pentru a-i numi pe piloții de vânătoare din RAF (n.red.).

Mulţumiri

Aş vrea să le mulţumesc următorilor oameni, publicaţii şi organizaţii pentru ajutorul şi sprijinul pe care mi l-au dat în scrierea acestei cărţi – au fost cu toţii nepreţuiţi: Pip Mayblin, Amy Levy, George Mutton, Ray Bousfield, Jim Munday, John Collier, Philip Crawley, Leone Ross, Michael Munday, David Reading, Danny Collier, Heinz Menke, Stephen Amiel şi Katie Amiel.

Robert Collins, *The Long and the Short and the Tall: An Ordinary Airman's War.*

Comandant de escadron „Bush" Cotton, *Hurricanes Over Burma.*

Donald R. Knight şi Alan D. Sabey, *The Lion Roars at Wembley.*

What did you de în the War, Mum? Publicaţie Age Exchange.

Robert N. Murray (Nottingham West Indian Combined Ex-services Association), *Lest We Forget – The Experience of World War ÎI West Indian Ex-service Personnel.*

E. Martin Noble, *Jamaica Airman.*

Mike Phillips şi Trevor Phillips, *Windrush: The Irresistible Rise of Multi-racial Britain.*

Ray Sansome, *The Bamboo Workshops.*

Graham Smith, *When Jim Crow met John Bull.*

The Burma Star Association; Kensington Central Library, Studii Locale; Royal Air Force, Hendon; Mass Observation Archive, Universitatea din Sussex; Post Office Heritage Archive; Colindale Newspaper Library; Prospero's Books; Hansib Publications Ltd.; şi internetului pentru atâtea alte lucruri mărunte.

Aş vrea de asemenea să mulţumesc The Authors Foundation pentru generosul sprijin financiar, agentului meu David Grossman, lui Albyn Hali şi Bill Mayblin pentru sprijinul lor neobosit şi îndrumare pentru scrierea acestei cărţi.

ORANGE PRIZE FOR FICTION
BEST OF THE BEST (2004)
WHITBREAD BOOK OF THE YEAR (2004)
COMMONWEALTH WRITERS' PRIZE (2005)

„O trecere în revistă strălucită, abilă și umană a vieții a două cupluri obișnuite din Londra de după război."
Evening Standard

„Ce face scriitura lui Levy atât de emoționantă este echilibrul, imparțialitatea autoarei. Toate personajele ei pot fi slabe, fără speranță, curajoase, bune, rele – indiferent de culoarea pielii lor. Stilul e riguros, iar finalul dulce-amar, cu o întorsătură neașteptată și înduioșătoare... Oamenii pot avea o demnitate uriașă, oricât de mică ar fi insula de pe care vin."
Independent on Sunday

„O insulă prea mică e o lectură uluitoare și-ți oferă un gen de plăcere pe care scriitorii englezi reușesc s-o păstreze vie de multă vreme. E onestă, bine scrisă, profundă și, mai ales, e o carte importantă. E romanul ei cel mai bun."
The Guardian

ANDREA LEVY s-a născut în 1956 în Anglia, din părinți jamaicani. Este autoarea romanelor *Every Light in the House Burnin'* (1994), *Never Far from Nowhere* (1996), *Fruit of the Lemon* (1999) și *Small Island* (2004), toate extrem de bine p

O INSULA PREA MICA
C162948
Pret : 25.00 Lei

O INSULA PREA MICA
C138849
Pret : 47.50 Lei

LEDA
GRUPUL EDITORIAL CORINT
www.ledabooks.ro
www.edituracorint.ro

ISBN: 978-973-102-190-4